

THUCYDIDIS HISTORIA BELLI PELOPONNESIACI.

THUCYDIDIS HISTORIA BELLI PELOPONNESIACI.

Heber D. Curtis

Thucydides

THUCYDIDIS

HISTORIA

BELLI PELOPONNESIACI

EDIDIT

IOANNES MATTHIAS STAHL.

VOL. II. LIB. V—VIII.

EDITIO STEREOTYPA.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ
LIPSIAE MDCCCLXXIV.

ADNOTATIO CRITICA.

Priusquam ad huius voluminis adnotationem criticam accedam, pauca videntur praemittenda esse, quibus ea, quae in priore aut edita aut adnotata sunt, corrigantur vel suppleantur. ac primum quidem haud scio an Th. antiquiores formas Φλειοῦς Φλειάσιος (cf. inscr. Att. ed. Kirchhoff I n. 45. Bursian Geogr. II 33) reddere debuerim contra librorum auctoritatem, quam in hoc quoque vol. secutus sum. et quamquam in barbaro nomine fluctuasse potest pronuntiatio, cum etiam in Corcyrae insulae nomine variaverit (Κόρκυραν in inscr. Att. I n. 179, Κερκύραι in Cumanudis inscr. sepulcr. Att. n. 14), tamen inscriptionum testimoniis (inscr. Att. I n. 42. 43), quibus accedunt Aristot. de rep. V 10. Strab. 326, facilius credideris Lyncestarum regem a Th. Ἀρραβαῖον vocatum esse quam Ἀρριβαῖον, ut in codd. legitur. neque enim horum scriptura satis certum praesidium ex similitudine nominum Ἀρριδαῖος et Ἀρριβάντιον (Ptolem. III 9) videtur habere. ἄστυ vocabuli genet. apud Atticos scriptores esse ἄστεως Guil. Dindorf in lex Soph. s. v. et Usener Iahrb. 1873, 159 dixerunt. eam igitur formam restituere debebam II 13, 7, restitui VIII 92, 7. 95, 4. de Τισαμενός, Τίσανδρος cf. adn. V 84, 3. — I 22, 2 commemorare debebam Linwoodii coniecturam περὶ τῶν ἄλλων (Iahrb. 1862, 197), quam Cl. in II. ed. vol. I. recepit. mihi quidem minus videtur certa esse. nam neque articulus ante ἄλλων suspectus est, si interpretamur παρὰ τῶν ἄλλων παρ' ὧν ἐπυνθανόμην, et rebus, quibus Th. ipse adfuit, oppositae sunt eae, quas quoque loco ab aliis comperit (περὶ ἑκάστου = de quaque re). contra displicet duplex περί, quorum prius melius abesset; nam similia apud Th. exempla prorsus desidero. — I 71, 1 delendum est τοὺς ante ἄλλους, quod om. ABEFM. cf. VII 75, 7. — III 4, 5 interpunge ante πρὸς βορέαν τῆς πόλεως, ut haec iungantur cum ἀποστέλλουσι. — III 22, 1 propagato Boehmeani exempli errore in Th. verbis post ὕδατι omissum est καὶ ἀνέμῳ. — III 34, 2 ἐπαγαγόμενοι Cl. verte 'in auxilium adhibentes'. cf. VI 6, 2. — III 36 adn. ante προσθεῖναι excidit 5. — III 67, 3 conicio κατ' οἰκίας ἐρῆμοι. cf. III 30, 2. VIII 92, 2. — IV 24, 4. χειρώσασθαι ABFM. ante γίγνεσθαι non magis ἂν abesse potest quam ante proximum εἶναι abest. uterque enim infin. refertur ad subaudiendam condicionem εἰ κρατήσειαν τῷ ναυτικῷ καὶ τὸ Ῥήγιον χειρώσαιντο. cf. quaest. gram. 6. — IV 126, 5 adn. lege 'Meineke l. l.' pro 'idem l. l.'

V 1 ἦν πρότερον Reiske. φαρνάκους AEFM. ὥργητο mavult Meineke 367. — 2, 2 τὸν κολοφωνίων λιμένα codd. emend. Pluygers in Cobeti nov. lect. 381. 3 ὅτι οὐδὲ codd. emend. Pp. ἐς addendum esse vidit Pp. — 3, 1 αἱ addidit Haacke. 3 ἐπεβοήθει Meineke 368, quod Brasidas re infecta redierit. sed non perspexit vim imperfecti.

6 περιπλεῖ BFM. — 4, 3 ἐκλιπόντες καὶ ex interpretamento ortum esse falso suspicatur Meineke 368. nam Th. post nobilium emigrationem nullos iam relictos esse incolas declarat. 4 φωκέας EFGM. — 5, 1 prius τῶν om. CEFGM. 2 προσκομιζομένοις pro τοῖς κομ. corr. F, τότε κομ. Meineke 368. articulum delere malui. aliter comparata sunt exempla a Kg. Sprachl. § 50, 11, 21 allata. 3 ἰτωνέας καὶ μελαίους codd. emend. Weidner Rh.Mus.XIX 141. cf. Strabo 256 Ἱππώνιον Λοκρῶν κτίσμα'.. Μέδμα πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν. non potest huc referri ignota urbs Itone in Italia sita, quam Steph. Byz. memorat; nam ὁ πολίτης Ἰτώνιος. — 6, 2 τὸν Ὀδ. EM. ἄξοντας Linwood Iahrb. 1862, 200. 3 αὐτόθεν auctore Kg. delevi. — 7, 1 ποιῆσαι om. A. 2 ξυνῆλθον codd. emend. Dobree. cf. L. Dindorf praef. ad Diod. III, XI. de eorum quae secuntur interpunctione cf. Iahrb. 1870, 334. 3 post ἀναγκάζηται excidisse ἀγωνίζεσθαι suspicatur Herw. 68. 4 τὴν θράκην G. 5 οὐ κατῆλθεν codd. emend. Haacke. — 8, 2 ὑποδεέστερος Portus. 3 καὶ τῆς ἀπὸ Reiske. sed μὴ ἀπὸ idem est atque ἄνευ. cf. IV 130, 6 οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως i. e. ἄνευ ξυμβάσεως. cf. symb. phil. Bonnens. 387 sq. — 9, 2 ὅτῳ τρόπῳ M. cf. VIII 50, 5. τῷ τε ABEFM, τό τε G. 3 ἐπεξέλθῃ M. 6 ξυνταχθῆναι codd. sed hoc verbum neque cum δόξαν similibusque alibi consociatur neque vim habet τῷ ἀνειμένῳ contrariam. quare recepi Kg. coniecturam. cf. Xen. oec. 2, 18 συντεταμένῃ γνώμῃ. 7 καὶ τούς τ' Ἀμφ. Ullrich IV 25 sqq., quod τοὺς μετὰ σεαυτοῦ Peloponnesios esse ex 8, 4 apparet. sed τε alterum superiori membrum adiungit. cf. I 13, 1. 8 μάλιστα αὐτοὺς codd. cf. quaest. gram. 7. 9 τρία addidi ex Stob. 364 et schol. ἐκ τριῶν γίγνεται τὸ καλῶς πολεμεῖν. cf. I 33, 3. 74, 1. 122, 4. III 40, 2. IV 64, 5. τὸ del. Reiske. τε ante δούλοις del. Kg. sed cf. adn. I 11, 1. — 10, 3 φθήσεσθαι M corr. F, reliqui ὀφθήσεσθαι. τοῖς del. Kg. σχολῇ E, ἡ σχολὴ M, σχολὴ reliqui. 7 qui καὶ ante ἐξαπίνης delent male id intellegunt. cf. I 20, 2 δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι. 8 ἔφυγε AB, reliqui ἔφευγε. ἔμενε corr. F, reliqui ἔμενέ τε. — 11, 1 περιέρξαντες codd. cf. I 106, 1. — 12, 1 μεθίσταντο Meineke 368. sed cf. 82, 1. — 13 νομίσαντες .. ἔχοντας del. Steup Rh. Mus. XXV 273 sqq. qui idem magis argutiis quam sana interpretandi ratione usus pleraque eorum quae 14, 1—17, 2 scripta sunt Th. abiudicavit. — 14, 4. ὥστ' ἄφυκτα idem l. l. 281 sq. sed recte Kg. observavit ὥστε .. πολεμεῖν non solum ad proxima spectare, sed ad omnia quae inde a verbis οἱ δ' αὖ Λακ. exposita sunt. cf. VIII 68, 4. quare post νεωτερίσωσι lenius distinxi. — 15, 1 ὁμοίως codd. emend. Bk. cf. Schoemann Gr. Altth. I 217. 2 ἐνδεξαμένους G Thom. Mag. 116, 6, reliqui ἐνδεξομένους. cf. quaest. gram. 10. μᾶλλον ἀνθεξομένους Meineke 368. — 16, 1 διαβαλὼν ABEF. τότε δὲ codd. sed in apodosi ubique est τότε δή. plerique editores ex codd. deterioribus οἱ ἐν ἑκατέρᾳ receperunt (nostri omnes οἱ ἐν om.), quod ego ex correctura ortum esse credo. μάλιστα τὴν codd., quod emendavi delens simul ἡγεμονίαν, imperiti librarii additamentum. ἡσυχίαν vel ὁμόνοιαν Reiske, ὁμολογίαν L. Dindorf, ἠρεμίαν Meineke 369. 2 υἱοῦ codd. cf. quaest. gram. 14. εὐλαξεῖν Cobet Mnemos. VI 165. δοκοῦσαν AB, δωκοῦσαν E, δόκησιν corr. FG, omnes addito ἕως, δόκησιν sine ἕως M Suid. s. v. δώρων. perperam δοκοῦσαν del. Herw. 71. cf. I 32, 4. φόβῳ τῶν AB. — 17, 1 ἀνάγκῃ AB. εἶναι om. M. 2 ὡς ἐς ἐπιτειχισμόν Pp. — 18, 2 seclusa del. Kg. 5 εἰσὶ δὲ αἵδε A. 7 μεθώνην codd. cf. adn. IV 45, 2. 8 σερμυλίων codd. cf. adn. I 65, 2. 9 ἐξ ἑκάστης codd. emend. Ullrich IV 3 sqq. (ιζ' pro ἐξ). ἐμμένω plerique. 10 ἰσθμῷ codd. emend. Portus. ἀθήναις ABCEFM, ἐν ἀθ. G. emend. Herw. 72. 11 οἱ τοῦ pro ὅτου ABCEFM, εἴ του G. — 19, 2 lacunam explevit Arnold ex 24, 1. cf. 23, 4. — 20, 2

τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων in codd. post τινος scripta auctore Arnoldo transposui. schol. κατὰ θέρη, φησί, καὶ χειμῶνας τὰ δέκα ἔτη σκοπείτω τις καὶ μὴ ἐξαριθμείσθω μήτε τοὺς ἄρχοντας μήτε τοὺς ἀπὸ ἄλλης τιμῆς ἐπωνύμους τοῖς ἔτεσι γεγενημένους eundem quem restituimus verborum ordinem ostendit. — 21, 1 ἀφεῖσαν Cobet nov. lect. 378. 3 ἀπολογησάμενός ABCEF. κατειλημμένας codd. emend Kg. cf. L. Herbst Phil. XXIV 627. — 22, 1 αὐτοῦ pro αὐτοὶ Kg., cui pariter atque librorum scripturae oppositum deest. αὖθις Herw. 72 respiciens ad 17, 2. sed cf. 27, 1. mirum est quod Bh. statuit, cum Chalcidensium legati adfuissent, socios ipsos adfuisse. certe aliquid vitii hic latet. fortasse scriptum erat αὐτοῖς ἔτι ἔτυχον. δέξασθαι codd. cf. quaest. gram. 6. 2 αὐτοὺς ante ἄνευ om. A. seclusa ex interpretamento huc irrepsisse manifestum est itemque πρὸς γὰρ .. χωρεῖν, quod in codd. post ἡσυχάζειν scriptum est, ad Argivos, non ad ceteram Peloponnesum pertinere. nam Lacedaemoniorum socios in societatem recipere Atheniensibus vel pace facta non licebat; quos enim licuerit dictum est 18, 5. eodem quo ego verba rettulit schol. νομίζοντες ἥκιστ᾽ ἂν οὕτω πρὸς Ἀθηναίους χωρήσειν τοὺς Ἀργείους προσθησομένους αὐτοῖς. — 23, 1 καὶ Ἀθ. excidisse intellexit F. Portus. δὲ del. Bh. 2 τὴν τῶν Ἀθ. AEFM. 6 ἔνορκον Cobet nov. lect. 383; ἀμφοτέροις, εὔορκον εἶναι Herw. 72, cui favet 29, 2, non item 18, 11. — 24, 2 ἐπιγέγραπται M. — 25, 1 αὐτὰ M. τε ex constanti scriptoris usu addidi; nam cohaerent ἄλλη τε .. καὶ ἅμα. 3 ἑπτὰ ἔτη καὶ τέσσαρας μῆνας Kg. ad Clintonis fast. Hell. 414, ἑπτὰ ἔτη καὶ δύο μῆνας Pp., ἓξ ἔτη καὶ τέσσαρας μῆνας Ullrich Beitr. zur Erkl. 153 sqq. καθίσταντο B. cf. I 23, 6. — 26, 2 οὐδ᾽ ἀπεδέξαντο mavult Bk. sed cf. L. Herbst Phil. XVI 330. 5 πελοποννησίοις AFM. αἴσθεσθαι ABEFM. sed male praes. αἴσθομαι Th. obtruditur, cuius nullum vestigium extat, quin in solo accentus discrimine id consistat. cf. adn. II 93, 3. VII 75, 2. infinit. praes. intellegendi (I 70, 1), inf. aoristi percipiendi notioni aptus est. — 27, 1 αἱ ξυμμαχίαι codd., quod tueri studet L. Herbst über Cobets Emend. 5 sq. magis librariorum erroribus quam ratione aut scriptoris usu causam defendens. hanc societatem, quae una erat, ceteris locis omnibus (22, 2. 23, 6. 24, 2. 25, 1. 27, 1) singulari Th. denotavit. emend. Herw. 46. cf. adn. III 65, 1. V 48, 1. αὐτὰ codd. sed socii ad σπονδάς, non simul ad ξυμμαχίαν acciti erant (22, 2). idem hic omnium librorum error qui 25, 1 in M extat. 2 καὶ del. Campe Phil. XI 52. quominus a verbis καὶ αἱ ἀπὸ apodosin incipiamus, vel eo impedimur, quod socii iam ante societatem factam dimissi erant (22, 2). — 28, 1 δήμου τῶν GM. ποιήσασθαι B. 2 ἡγήσασθαι EG. — 30, 4 ἀργείων ξυμμαχίας BG. — 31, 1 ἐποιήσατο CGM. 2 καὶ λυσάντων codd. sed neque λύειν πόλεμον dictum est et verborum structura difficultate laborat. emend. Kg. καταλύσαντες sive διαλύσαντες Meineke 369. τάλαντα corr. C. τοὐνιαυτοῦ excidisse suspicatur Meineke l. l. 3 ἀφέντες idem l. l. sed cf. 46, 2. 4. 6 seclusa del. Dobree. exempla desunt studiose observandi notioni, quam περιορώμενοι habere is cogitavit qui interpretamentum adscripsit. eventus exspectandi vim item non perceperunt schol. VI 93, 1. 103, 2 καταφρονεῖν interpretantes. τὰ ἀπὸ τῶν Λακ. Haase lucubr. 106 sqq. — 32, 1 ἔδωκαν M. 4 προσχωρεῖ ABEFM. 5 κἀργείων AEFM. τούτων del. Dobree. — 33, 1 καθαιρήσοντες Meineke 370. sed cf. 77, 1. VIII 24, 1. — 35, 1 θῦσσον A, reliqui θύσσον. cf. adn. IV 109, 3. δικτηδιῆς BEFM, δικτιδιῆς A, δικτυδιεῖς G. emend. Didot. cf. IV 109. Ἀθωίδι Ἀκτῇ Διῆς Meineke 356. 2 καὶ Λακ. AG. 3 πρότερον M. ἀναγκάσωσι EM. ἐσιόντας ἐς τὰς σπονδὰς Meineke 369. sed ἐς τὰς σπονδὰς eo facilius cogitando suppleri potest, quod

item ad ἀναγκάσουσι subaudiendum est τὰς σπονδὰς δέχεσθαι. 4 ὑπεπώπτευον C, reliqui ὑπετόπευον. emend. Meineke 358. 6 Μεσσηνίους τε codd. emend. Reiske, χωρίον αὐτοῖς ABEFM. 7 solum τε καὶ del. Kg. certe ex superioribus apparet praeter Messenios Helotasque nullos eductos esse. κατῴκησαν FM. — 36, 1 καὶ ἕτεροι M. αὐτῶν καὶ αὐτῶν ἐναντίοι M. ξενάρκης AB. λόγους ποιοῦνται ἰδίᾳ Herw. 74. sed cf. 39, 3. ταῦτα codd. emend. Reiske. ἥκιστα codd. emend. Pp. ἐπελθεῖν ABEF, ἐλθεῖν M. ἂν addendum esse dixi in quaest. gram. 7. Ἀθηναίων delevi nihili faciens vulgatam interpretationem 'magis hoc cupere quam illud metuere' exemplis prorsus destitutam. de Atheniensibus enim dicendum erat πρὸ τῆς Ἀθ. φιλίας καὶ τῶν σπονδῶν. ex mea ratione διαλύσεως de Argivi foederis exitu (14, 4. 22, 2. 28, 2) dictum est eodem modo quo διαλύειν IV 23, 1. V 1. ἁπλῶς pro καλῶς Meineke 356, alii alia. verissima codd. scriptura, quae 'opportune' significat. cf. I 124, 1. V 65, 5. ἡγούμενοι codd. sententia ἡγουμένους requiri multi viderunt, recipere ausus est nemo. ἡγούμενοι primus scripsit qui ad ἠπίσταντο id falso rettulit. 2 lacunam non modo duplex vitium ἐδέοντο cum accus. personae et ὅπως coniuncti indicat, sed etiam schol. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς οὕτω ποιῆσαι ὅπως παραδώσουσι Λακ. excidisse potest παρασκευάζειν. ᾐτοῦντο Kg. sed non magis αἰτεῖσθαι ὅπως quam δεῖσθαι ὅπως dictum est. παραδώσωσι FM, παραδῶσι AB. — 37, 1 οἱ Κορ. M. 3 οἱ περὶ τὸν κλεόβουλον post φίλοι addit E. 5 ἀποστέλλειν M. — 38, 1 ἐσκόπουν pro ἐποίουν Meineke 356. sed imperf. de conatu accipiendum est. contrarium infra ἐναντία ποιήσωσι. 3 μετὰ τῶν codd. sed sic omissum est id in quo rei cardo vertitur. cf. 36, 1 μετὰ Βοιωτῶν. 'an σφεῖς?' Bk. sed refertur ad considerationem τῶν ψηφιζομένων. — 39, 2 πρεσβευσόμενοι M. 3 μηδὲ πολεμεῖν M. — 40, 1 ἥκοντο EFM pr. C, reliqui ἵκοντο. emend. Kg. 3 ἐγχωρῇ Kg., ξύμφορ' ᾖ Meineke 356. sed si ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα ad ἡγούμενοι refertur, sine verborum affluentia 'quoad liceret' intellegi potest. cf. Xen. de re equ. 9, 11. — 41, 2 σφίσι praeter necessitatem del. Kg. ἀθήνην ABEFM. 3 φίλον plerique. ἔξειν M. — 42, 1 τῶν Βοιωτῶν del. Herw. 74. sed significatur oppidum deletum esse ab eis ipsis qui id tenebant. οἱ Β. αἰχμαλώτους M. — 43, 1 ἤδη M. 2 ὢν ἔτι τότε AB. ἑαυτῶν ABE, reliqui ἑαυτὸν. — 44, 1 seclusa ipse delevi. addita sunt quasi navalibus potissimum copiis Argivis opus fuerit. 3 ἐπιτήδειον AEFM. — 45, 1 ἥκασι EM. ταῦτα codd. cf. Plut. Nic. 10 δείσας ὁ Ἀ. μὴ καὶ τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν αὐτῶν λόγων ἐπαγάγωνται. 2 τοῖς λακεδαιμονίοις M. — 46, 1 seclusa del. Herw. 75. duplex interpretamentum est. nam addito αὐτῶν ἠπατημένων suprascriptum est τῶν Λακ. certe, ut nunc legitur, αὐτῶν explicari nequit. idem περὶ τοῦ .. ἥκειν del., num recte dictum sit, dubitans. sed ἀπατεῶνα περί τινος scripsit Plat. de rep. 451 a. — 47, 2 δὲ del. Kg. 4 prius τὴν πόλιν om. M. 5 ἐν πολέμῳ M corr. G. seclusa cum per se huic loco non apta sunt tum spuria esse ex 56, 2 apparet. quare ea iure del. Kg. 7 αὐτῇ codd. emend. Duker. 8 ἐμμένω codd. emend. Portus. 9 οἱ ἀρτῦναι Duker. ἄρτυνοι Hesych. Plut. mor. 291 e. seclusa del. Kg. 11 post ἐν πόλει excidisse παρ' Ἀθηνᾷ suspicatur Meineke 370. 12 ὅτι δ' ἂν codd. emend. Bk. — 48, 1 αἱ ξυμμαχίαι codd., cui repugnant 46, 5. 47, 8. 11. 78. 82, 5. cf. adn. 27, 1. emend. Herw. 46. ἐγένοντο codd. cf. 80, 1. I 102, 4. 2 γενομένοις M. — 49, 1 φάσκοντες σφᾶς codd. emend. Goeller. 4 ἐν pro altero ἔτι M. — 50, 1 ἀναβάντες EGM. 2 seclusa propter genet. haud facile explicandum additamentum esse ex 49, 1 factum Kg. iudicavit. 3 ἐν ἄργει codd. emend. Michaelis Phil. XXIV 166. 4 προσελθὼν BF. — 51, 2 ταύτῃ pro ταῦτα

M. *Κνιδίου* Meineke 363. — 53 *πιθέως* B, *πυθαίως* corr. C, reliqui *πυθέως*. cf. Pausan. II 24, 1. *βοταμίων* codd., quod quid esset, nemodum perspexit. *βωταμίων* G. Hermann Phil. I 370. *παραποταμίων* Pp. ex libris deterioribus. sed in his *παρα* repetitum est ex *ὑπὲρ*. fortasse *ὑπὲρ βοτανῶν* i. e. 'pro pascuis' (cf. Plat. de rep. 401 b), quae ab Apolline conducta habebant (cf. Boeckh Staatsh. I 415). *οἱ* post *οὖν* om. M. *ἐσβαλόντες* ABEFM. — 54, 3 de interpunctione cf. Madvig 324, qui quid sit *ἄγοντες τὴν ἡμέραν* collato Plut. Alex. 16 *κελεύσας δεύτερον Ἀρτεμίσιον ἄγειν* explicat. *ἐσέβαλλον* B. — 55, 1 *οἱ* om. M. *παρακελευσάντων* M. *σφὰς* M. 4 *πυθόμενος* CFM. *δὲ* del. Portus. — 57, 1 *καταλήψονται* ABF, quod male defendit L. Herbst Phil. XXIV 626. subaudi *ὅπως μὴ ἐπὶ πλέον χωρήσεται*. cf. III 2, 3. 46, 6. 2 *τετρακόσιοι* M. *καὶ ἅμιπποι ἴσοι* om. M. — 58, 3 *δὲ ἢ* pro *ἢ* EFG. *μετὰ τῶν ξυμ. τοὺς Λακ.* ABF. 4 *ὄρθριον* codd. *καθῆντο* E, *κάθηντο* ABFM. — 59, 3 *καθύπερθε* ABM, *καθύπερ* EF. 5 *προσελθόντες* AFGM. — 60, 1 seclusa del. Herw. 76. *οὐδὲ* pro altero *οὐ* M. *κοινώσασθαι* AFM. *ξυμμάχων* del. Kg. eiusdem altera coniectura est *ξυναρχόντων*. 3 *ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ* codd. emend. Bk. 6 *στρατείας* corr. F, reliqui *στρατιᾶς*. — 61, 1 *πρὶν ἢ* codd., quo alibi Th. non usus est. *πρὶν δὴ*, quod coni. Kg., de postremo rei eventu dicere solet. 2 *παρόντος* codd. cum procul dubio verba pro Atheniensibus Alcibiades fecerit, restitui *παριόντος*. nihil ad *παρόντος* h. l. tuendum VIII 36, 2 valet. *δι' Ἀλκ.* Pp. sed sic *παρόντος* supervacaneum est. — 62, 2 *καὶ τινες καὶ αὐτοῖς* M. *τῶν* om. omnes praeter A. graecum est *αὐτῶν τῶν ἐν τῇ πόλει Τεγ. τεγεατῶν* ortum est ex *τῶν* et adscripto *τεγέᾳ*. — 63, 1 *αὐτοὶ ἐνόμιζον* del. Kg. sed consulto ita Th. scripsit respiciens ad contrariam Argivorum multitudinis opinionem (59, 4. 60, 5). cf. Meineke 370. 3 *λύσεσθαι* Dobree, *ἀπολύσεσθαι* Herw. 76. sed verbum Agidis, non Th. est. *στρατευσόμενος* ABEFM, *στρατευσάμενος* G. inter expeditionem, non post eam Agis crimina diluere volebat. quare relicto *στρατευσάμενος* auctore Herw. 76 meliorem scripturam emendavi. idem *τότε* sine idonea causa del. 4 *ἐκ τῆς πολεμίας* Lindau et Haase lucubr. 89. sed hoc significari videtur, Agidi non licuisse sine comitibus decem *ξυμβούλοις* ad bellum proficisci. cf. L. Herbst Iahrb. 1858, 682 sqq. — 64, 4 *τὴν πολεμίαν* in margine BF. — 65, 2 *βουλομένην* codd. *βουλόμενον* Plut. mor. 797, quod iure Meineke 370 et Herw. 77 commendaverunt. 3 *ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ* del. Dobree, *ἢ κατὰ τὸ πρότερον αὐτῷ δόξαν* Meineke 371. ipse *ἢ* delevi, quod interpretandi causa ad *κατὰ* adscriptum videtur. iam vero *κατὰ τὸ αὐτὸ* ut reliquis locis VIII 5, 5. 66, 4 'eadem ratione' valet, quae quidem ratio h. l. verbis *πρὸς χωρίον καρτερὸν ἰόντας σφᾶς* continetur. 4 *πρὸς τὴν Μαντ.* M. seclusa del. Badham adhort. 20 et Herw. 77. 5 *αἰφνιδίῳ* suspectum iam Dukero del. Kg. sed *ἐξ ὀλίγου* de spatio (65, 2) accipere praestat. — 66, 2 *μάλιστά δὴ* codd., cui deest coniunctio. *ὡς ὁρῶσι . . προεληλυθότας, μάλιστα δὴ* Kg., *μάλιστα δ' οἱ* Bh. post *ἐξεπλάγησαν* quaedam excidisse suspicor talis fere sententiae qualis *ὅμως δὲ διὰ τάχους ὡς ἐς μάχην ἀντικατέστησαν*. criticae rationi repugnat *γὰρ* particulae *δὲ* substituere, quod proposuit Herw. 77. *ὡς ὁρῶσι . . προεληλυθότας, μάλιστα δὴ Λακ. . . ἐξεφάνησαν* ('Lacedaemonios se praestiterunt') Meineke 356. sed num sic graece *ἐκφαίνεσθαι* dicatur dubito. *μάλιστα δὴ Λακεδαιμονίους . . ἐξεπλάγησαν* Madvig 325. at cur territi sint Lacedaemoniorum hostes *ἐν τάξει ἤδη πάντες*, non video. *εὐθὺς ὑποσπόνδους* M. 3 *ἀπ' ἐκείνου* Dobree. *ἐνωμοτάρχαις* codd. emend. L. Dindorf. cf. quaest. gram. 14. 4 *περιέρχονται* Cobet nov. lect. 735. — 67, 1 *ταύτην τάξιν* ABFM. *οἱ ἀπὸ Θ.* Haase lucubr. 61. *βρασίδιοι* ABCFGM. *καὶ* ante *ἐπὶ*

τῷ om. AB, ἔπειτ' Herw. 78. ἑκατέρων EFM. 2 αὐτοῖς post ἐναντίοι del. Kg., tuetur Meineke 357 collato I 89, 3. παρὰ δ' αὐτοῖς A, αὐτοὺς ex αὐτοῖς corr. M. — 68, 2 ἂν ἐδυνάμην codd., quod, licet εἰ ἐβουλόμην subaudiatur, falsum est, cum contrarii affirmationem non contineat. ἐδυνάμην Th. scribere poterat, non ἂν ἐδυνάμην. frustra Kg. Sprachl. § 54, 3, 10 affertur. τὰ addidit Cl. symb. crit. 13 sq., πλήθη del. Meineke 357. 3 ἀλλ' ὡς .. ἐβούλετο del. Dobree et Aem. Müller Iahrb. 1857, 98. — 69, 1 ἀνέχεσθαι et ἀμύνασθαι sedes inter se mutarunt in AB. καὶ ante μείζω om. M. 2 ταῦτα M. καθ' ἑκάστους τε τῶν ξυμμάχων Campe Phil. XI 49. sed cf. L. Herbst Iahrb. 1858, 712. πολιτικῶν νόμων M. in eis quae secuntur non omnia sana esse ratus conicio ὧν ἠπίσταντο [τὴν] παρακέλευσιν τὴν μνήμην ἀγαθοῖς οὖσαν ἐποιοῦντο: 'mentionem eorum faciebant, quorum mentionem viris fortibus adhortationem esse sciebant.' in Lacedaemoniorum enim canticis bellicis et rerum a maioribus gestarum et ipsorum virtutis ac roboris mentio fiebat, qua ad fortitudinem stimulabantur. cf. Plut. Lycurg. 21. — 70 νόμῳ .. προσέλθοιεν Gellius I 11, 5. πολλῶν ὁμοῦ ξυγκαθεστώτων, οὐ τοῦ ὁσίου Meineke 371. — 71, 1 seclusa si omissa erunt, nemo desiderabit. praeterea offensioni est ποιεῖ, pro quo propter ἐξωθεῖται potius πάσχει dicendum erat, et τοῦτο, cuius apud Th. quidem nullum exemplum invenitur ἀσυνδέτως directa oratione explicati. nam γὰρ ubique additur et male Pp. III 36, 3 affert, quod sic interpretari non licet. πρὸς πέλλειν E, factum ex προσστέλλειν, reliqui προστέλλειν. cf. Cass. Dio XL 23, 3, ubi item προστέλλειν legendum est. — 72, 1 dat. τῇ προσμίξει num recte iunctus sit cum φθάσαι, Kg. dubitat. sed cf. Dem. XXI 38. 2 τῇ ἀπορίᾳ Kg., τῆς ἐμπειρίας Ad. de Velsen sched. crit. 16 sqq., ἐλασσωθέντες del. Madvig 325. mihi καθ' ὑπερβολὴν hoc significari videtur, Lacedaemoniorum peritia militari nihil effectum esse nisi ut omnino inferiores discederent. περιγενόμενοι codd. emend. Pp. Lacedaemonii se tunc hostibus virtute superiores esse ostenderunt. 4 οἱ ἱππῆς Kg. τε om. ABEFM. πεντελόχοις. G corr. F. τῷ μὴ φθῆναι Arnold. 'ne se circumventio praeoccuparet' interpretatur Madvig 325. — 73, 1 τῶν ξυμμάχων Kg. παρερρήγνυντο M. ἐκυκλοῦντο ABF. 4 καὶ πλείους genuinum esse Pp. negat. an καὶ οἱ πλείους? ἀρκάδων λογάδων M. — 74, 1 alterum δὴ del. Bk. ξυνελθουσῶν Herw. 78. — 75, 2 ἀπέτρεψαν A. πάντες pro πέμψαντες M. 4 τῇ δὲ προτεραίᾳ ξυνέβησαν Cobet var. lect. 246, contra quem disputavit L. Herbst über Cobets Emend. 33 sqq. ἐς τὴν ἀργείων ABM. αὐτῶν om. AE. τοὺς πολλοὺς Dobree. 6 οἱ μὲν οἱ ἄλλοι E, οἱ μὲν om. M. ὡς προσετάχθησαν M. — 76, 1 ἦγον M. ἐπειδὴ .. ἤγαγον del. Kg. — 77. 79 in Lacedaemoniorum decreto et foedere cum Argivis pacto eas formas atticas correxi, pro quibus alibi ipsa librorum scriptura doricas exhibet. reliquis cautio adhibenda esse videbatur. neque accentus grammaticorum praeceptis cum Ahrensio dial. dor. 480 sqq. accommodare volui neque discrepantiam dialecti, quam inter decretum et foedus intercedere ille opinatus est, agnosco. 77, 1 ἐπιδαύρου ACEFGM. ἐκβοῶντας E. ἀναιριόντας Ahrens. 2 εἴκοντι AEFM. ἐπιδαύρου EGM. πολεμίους codd. εἰ μὲν BF, μὲν εἰ M, ἦμεν Ahrens. καὶ τοῖς Λακ. om. BEFM. 3 ἔχωντι B. πολίεσι codd. 4 ἐμέλην ABM, ἐμὲν λῆν EF, μὰ τὸν σεμέλην C, G ita correctus, ut legi non possit. σύματος, αἰ μὲν λῆν τὼς ἐπιδαυρίως, ὅρκον δόμεναι αὐτοῖς ὀμόσαι coni. Bk. sed cum id agatur, ut Epidauriis necessitas imponatur perpetrandi sacrificii deo debiti (53), non potest cuiusquam arbitrio permissum esse, ut iuramento illi se obstringant. idem valet in Ahrensii coniecturam αἰ μὲν λῆν, τοῖς Ἐπ. ὅρκον δόμεν, αἰ δέ, αὐτὼς ὀμόσαι.

accedit quod, cur iurent Argivi, prorsus intellegi nequit. ego *ὀμόσαι* ad *ὅρκον δόμεν* interpretandi causa adscriptum esse statuo; praeterea una optimorum librorum scripturae littera deleta *μέλην* i. e. *μέλειν* rescripsi. *δὲ* particulae collocatio eo satis excusatur, quod *ὅρκον δόμεν* unam efficit notionem. cf. VII 84, 4. *αὐτοὺς* codd. 5 *αὐτονόμους* codd. *εἰ μὲν* BFM, *ἦμεν* Ahrens. 6 *πελοποννάσω* C, reliqui *πελοποννάσου*. *ἀλέξην* Ahrens. *ἀμόθι* EF Herw. 131, *ἀμόθει* M. *βουλευσαμένους* codd., *βωλευσαμένως* Ahrens. *ὅπᾳ καὶ* AE. *δικαιότατα ᾗ* M. 7 *ὅσοι* codd. cf. 79, 2. *πελοποννάσου* EGM, *πελοποννάσσου* F. *ἐσοῦνται* AEG, *ἐσσιόνται* Ahrens. 8 *αἱ δέ τί κα ἄλλο* ex libris deterioribus Ahrens. *ἀπιάλλην* B, reliqui *ἀπιάλλειν*. — 79, 1 *εἰ μὲν* BFM. *δόντας* M. *κοινὰν ἐόντων* AEFGM, *κοινᾶν δὲ ἐόντων* B. emend. Valckenaer. *τᾶν σπονδᾶν καὶ τᾶν συμμαχιᾶν* A, *σπονδᾶν καὶ τᾶν ξυμμαχιᾶν* B, *τὰν σπονδὰν καὶ τὰν ξυμμαχίαν* EFGM. emend. Bk. cf. 80, 1. 2 *ὅσσοι* AF, reliqui *ὅσοι*. *πελοποννάσου* EM Ahrens, *πελοποννάσσου* F. *ἐσοῦνται* hic et paulo infra EG Ahrens. *τοίσπερ καὶ Λακ.* M. 3 *στρατιὰς* EFM, reliqui *στρατιᾶς*. emend. Portus. *δέει* G corr. C. *Λακεδαιμονίους καὶ Ἀργείους* Ahrens. 4 *ἀμφίλλογα* AEFM. *ᾗ ἐντὸς* M. *πελοποννάσω* C, reliqui *πελοποννάσου*, quod tuetur Ahrens. *πόλις πόλι* Ahrens. *πολίεσι* AG, *πόλεσι* C. *δοκεῖοι* ABCEFM, *δοκοίη* G Ahrens. *τοῖς δὲ ἔταις* codd., *τοὺς δὲ ἔτας* Pp. schol. *τοὺς δὲ πολιτευομένους ἐν μιᾷ ἑκάστῃ πόλει δι' ἀλλήλων λύειν τὰ διάφορα. τοῖς δὲ ἔταις .. δίκας ἔσεσθαι* Valckenaer. — 80, 3 *ὄντας* codd. emend. Abresch. male librorum deteriorum correcturam *φρουρικόν* pro *φρούριον*, quod nostri omnes praebent, Pp. Kg. Bh. receperunt. nam in Xen. quoque anab. I 4, 15 *φρούριον* 'praesidium' significat. — 81, 1 *καὶ αὐτοὶ τὰς τῶν λακεδαιμονίων σπονδὰς* M. 2 *ξυναμφότερα* G, *ξαμφότερα* M. — 82, 1 *δικτυδιεῖς* CG. cf. 35, 1. 3 lacunam non solum *ἐκ πλείονος* ad *ἦλθον* male aptum indicat, sed etiam *ἀναβαλόμενοι δὲ* non recte oppositum praegresso *ἕως .. οἱ φίλοι*, cui posterioris alicuius temporis significatio in opposito respondere oporteat. 4 *ἀγγέλων* del. Hofmann. *ἐπ' Ἄργος* F. 5 *ὠφελῆσαι* corr. G. *μέγιστον δὴ* vel *μέγιστα ὠφελήσειν* Meineke 371. seclusa delenda esse docui quaest. gram. 10. 6 *ξυνήνεσαν* Kg. multum probabilitatis habet Meinekei coniectura l. l. *ξυνήνυσαν* emendantis et *ξυνήνυσαν .. πόλεων* post *ἐτείχιζον* transponentis. — 83, 1 *ἐκ τοῦ Ἄργους* del. Duker. cf. L. Herbst über Cobets Emend. 58 sqq. 4 *μακεδονίας .. περδίκκαν* codd. emend. Goeller. cf. schol. *τῶν εἰσαγωγίμων τῆς θαλάσσης αὐτοὺς* (scil. *Μακεδόνας*) *ἀπέκλεισαν*. hanc interpretationem veram esse ex I 117, 2 apparet, ubi *κατεκλήσθησαν* oppositum est praegresso *ἐσεκομίσαντο καὶ ἐξεκομίσαντο*. *κατέλησαν* Meineke 357, cuius verbi activum nusquam extat. navigationem hieme prorsus intermissam esse idem contendit, sed non demonstravit. qua enim alia via tum Athenienses ad Macedones pervenerunt? *ἀπαυρανтος* E. an *καὶ ἡ στρατεία μάλιστα διελύθη ἐκείνου ἀπαρνηθέντος*? *οὕτος* M corr. F. — 84, 1 *δὲ* ante *ἐξ* om. ACEFM. *λεσβίαις* ABEFM. sed cf. Wecklein cur. epigr. 16. 2 schol. *γράφεται μεθ' ἑτέρων* i. e. *οὐδὲ μεθ' ἑτέρων*. sed cf. III 86, 2. 3 *τισίας ὁ τισιμάχου* codd. idem vir *Τεισίας Τεισιμάχου* vocatur in inscr. Att. I n. 181 (cf. n. 299). ibidem *Τεισαμενός* n. 133, *Τείσανδρος* n. 446. 449. iam vero dubitaveris, an III 92, 2. 100, 1 quoque *Τεισαμενόν, Τείσανδρον* scribendum fuerit. certa res esset, si illi cives essent Athenienses. *τι* om. M. — 85 *τοῦτο* om. M. *ὅ ἔτι* G. Hermann Phil. I 370. *ἐν ὀλίγῳ* codd., 'perpetua oratione' Valla. — 87 *βουλεύσαντες* BEF. — 88 *ξυγγνώμην* ABEF. — 89 *δ'* ante *ἐξ* om. AB. — 90, 1 *ἡ μὲν* AG. de *ὑπέθεσθε* post *οὕτω* transponendo Kg. cogitavit. *ἡμᾶς* ABEG. *καὶ δίκαια* EG, del. G. Hermann l. l. 371. cum Kg. *τὰ εἰκότα* ad *ὠφεληθῆναι* refero. *πείσοντά τινα* codd. emend. Portus. — 91, 1

οὕτω δεινοὶ Ullrich III 8. *ἔστι τε* mavult Kg. sed *δὲ* refutationis est ut 96. 98. 2 *ἀμφοτέρους* BEFM. — 94 *ὥστε δὲ* EGM. *δέξησθε* G, *δέξοισθε* EM. cf. quaest. gram. 10. — 97 *ὥστε καὶ* M. *ναυτοκρατόρων* ABM. *καὶ* ante *ἀσθ.* et *ἑτέρων* del. Badham adhort. 21. nihil mutandum esse censeo. *περιγίγνεσθαί τινος* eandem aliquem sustinendi vim I 55, 2 habet. — 98 *ἐκβιάσαντες* ABEFM. *μελλήσοντας* codd., aor. praebet schol. *τοὺς μὴ διανοηθέντας*. — 99 *τῷ ἐλευθέρῳ* codd. at non video, quomodo quis libertate adduci possit, ut eidem cavere cunctetur. manifestum est non libertatem eius rei causam esse, sed quod a maritima civitate minus periculi sibi impendere continentis incolae putant. de *ὄντες τῶν ἐλευθέρων* cf. VII 44, 8 *ὅσοι ἦσαν τῶν προτέρων στρατιωτῶν*. schol. *τοὺς ἐλευθέρους τῶν ἠπειρωτῶν*. *τε τοὺς ἀνάρκτους* Kg. sed articulum ad *ἀνάρκτους* refero. schol. *τοὺς δὲ ἐν ταῖς νήσοις ἐλευθέρους*. *καταστήσειν* M. — 102 *πολεμίων* codd., 'fortunam belli' Valla. *τῷ πλήθει* M. *ὀρθοῖς* Herw. 79. sed *ὀρθῶς* (idem Dionys. 913 et Thom. Mag. 71, 5) tuetur Polyb. XXXIII 12, 3. — 103, 1 'commodius legatur *οὐκέτι λείπει*' Bk. sed quod libri et Dionys. 913 praebent, tuentur Eur. El. 609. Apoll. Rh. I 515. *ἐπὶ κοπῆς* M. *ἐπὶ ῥοπῆς σμικρᾶς* ex Eur. Hipp. 1164 Herw. 79. sed *μιᾶς*, quod etiam Dionys. l. l. habet, tuetur Arist. mund. 6. 2 *ἐπιλείπωσιν* EGM. — 105, 1 *περὶ τὸ θεῖον* Meineke 354. *πρὸς* praeter codd. Dionys. 914 et Thom. Mag. 162, 8. verte 'bonae cum deis gratiae' (cf. Eur. Hel. 313). similiter Plut. Dem. 7 *χάριν οὐκ ἔχει πρὸς τὸν δῆμον*. 2 *ἀναγκαίως* Dionys. 915. *δρῶντας ἂν αὐτό* codd. *ταὐτό* schol. *εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς καὶ ἄλλος ὁστισοῦν ἐν τῇ ὁμοίᾳ δυνάμει γενόμενος ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἂν ἔπραττεν*. 'idem esse facturos' Valla. 3 *δὴ* post *ἦν* M. *ᾗ* pro *ἦν* Reiske. 4 *οὐ πρὸ τῆς* M. — 106 *αὐτῶν* codd. *αὑτῶν* scripsi, ut *τῷ ξυμφ. αὐτῶν* ad *βουλήσεσθαι* referretur. de dat. cf. I 70, 3. II 39, 1. III 46, 1. 97, 2. 98, 5. *τῷ ξυμφ. αὐτῶν* suspectum est Kg. — 108 *ἐς* del. Pp. *βεβαιοτέρους* ipsos Melios putari intellegendum est, quoniam huc spectat 109 *τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων*. *ἐγγὺς ᾠκήμεθα* Meineke 372. sed *κείμεθα* idem atque *ἡ ἡμετέρα νῆσος κεῖται*. — 109 *ναυτοκρατόρων* BM. — 110 *δὲ* post *πολὺ* om. B. *τοῖς οἰκειοτέρας* M. seclusa non vertit Valla et del. Pp. — 111, 1 *καὶ* om. M. si retinetur, *καὶ ὑμῖν* ad *πεπειραμένοις* quoque referri necesse est. at quid eorum, quae antea memorata sunt, experti sint Melii, nullo modo apparet. ex nostra ratione *πεπειραμένοις* ad Athenienses spectat. 2 *τὰ μὲν ἰσχυρὰ ὄντα . . τὰ δὲ παρόντα . . περιγενέσθαι* Dionys. 916. 3 *ἐσχάτοις* pro *αἰσχροῖς* Reiske, *ἄκροις* Kg., *ἰσχυροῖς* ego Rh. Mus. XXIV 630. *αἰσχροῖς* praeter codd. Dionys. l. l. intellegenda sunt pericula, quae aliquid dedecoris eo habent, quod honor periclitatur. cf. Dem. XVIII 178 *αἰσχρὸς γὰρ ὁ καιρός*. *ἐπέσπασε τὸ . . περιπεσεῖν* Herw. 80. sed *ἐπεσπάσατο* (idem Dionys. l. l.) eandem vim habet quam *ἐφέλκεται* Eur. Med. 462. *τύχης* codd., *τύχῃ* schol. *ἐν γὰρ τῷ ἢ τύχῃ ὁ ἢ σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ ἤπερ κεῖται*. 5 *ἣν μιᾶς* A, reliqui *ἣν μιᾶς* nisi quod hoc et *πέρι* om. M. *ἧς* schol. *ὅτι περὶ πατρίδος ἡ σκέψις, μιᾶς οὔσης περὶ ἧς ἐν μιᾷ βουλῇ ἢ κατορθώσετε ἢ σφαλήσεσθε*. intellege: *ἧς μιᾶς πέρι καὶ ἐς μίαν βουλὴν . . βουλεύσασθαι ἐξέσται*. *ἐς* de effectu dictum est ut VII 87, 1. VIII 1, 3. 86, 6. cf. Hom. Il. II 379 *ἔς γε μίαν βουλεύσομεν*. — 112, 2 seclusa delevi, quod ab aliis hominibus quam a Lacedaemoniis Melii auxilium non exspectant. — 113 *καὶ πιστεύσαντες* del. Herw. 80. — 114, 1 *ἐτρέποντο* ABFM. — 115, 2 *πόλιν λείαν* ABEFM. 3 *διαφόροιν* Bk. 4 *χρήμασιν* codd., 'quae ex usu forent' Valla. — 116, 1 seclusa del. Cobet nov. lect. 477. *ὑποτοπήσαντες* codd. emend. Meineke 358. 2 *αὖτις* codd. ante *εἷλον* excidisse *προσβαλόντες* suspicatur Kg. sed iunge *τι εἷλον, καθ' ἕτερον*

dictum est ut καθ' ἕτερα VII 42, 6. 3 seclusa del. Pp. 4 χωρίον αὐτῶν M. ᾤκισαν- BG corr. C, reliqui ᾤκησαν. cf. adn. I 8, 1.

VI 1, 1 ἐπὶ Σ. πέμψαντες M. τὸ πλῆθος ABEFM. 2 ἐν εἴκοσι σταδίοις sine μέτρῳ schol. ἤπειρος οὖσα codd. schol. ἵνα μὴ ἤπειρος ᾖ. cf. III 1, 1. — 2, 1 ἥδε pro ὧδε ACE ἥιδε B, ἤδε FM. 'vulgatum extremis huius cap. verbis commendatur' Pp. ἂν ἐχώρησαν E, ἀνεχώρησαν M. 2 ἐνοικησάμενοι ABFM. 3 πόλις ABEFM. 5 κρατήσαντες Steph. Byz. s. v. Σικελία. ἀπέστειλαν codd. et Steph. Byz., 'remissis' Valla. emend. Bk. ἑσπέρια μέρη Steph. Byz. 6 schol. γράφεται ἀναλαβόντες. συνοικίσαντες CE, quod falsum esse apparet ex adn. I 8, 1. ᾤκισαν G. — 3, 1 ᾤκησαν GM. ἱδρύσατο M. πρῶτοι C. 2 ὤικησε AEFM. περικλυζομένη codd. emend. Bk. 3 οἰκισθείσας del. Meineke 358. sed cf. II 49, 4. — 4, 1 πρώτιλόν AB. οἰκήσας utrobique M. ᾤκησαν EF. 2 οἰκῆσαι ABEFM. interpretantur 'postquam ipsi sedes collocaverunt'. sed αὐτοὺς opposito caret. emend. Ullrich III 10. respicitur ad Μεγαρέας ᾤκισαν. ἐς ἑλινοῦντα A, ἐς ἑλινοῦντα BFGM, ἐς σελινοῦντα E. emend. Duker. 3 οἴκησιν ABEGM. καλοῦνται pr. B, reliqui καλεῖται. 4 οἴκησιν .. ᾤκησαν ABEFGM corr. C. 6 αὐτοῖς codd. emend. Bk. πατρίδος ἀντωνόμασεν G. cf. Meineke 358. αὐτὸ ad praegressum χωρίον refero. — 5, 1 ξυνῴκησαν CEFGM. cf. I 24, 2. μυτιλίδαι M, μιλητίδαι CG. 3 κατῳκίσθη ὑπὸ γέλωνος codd. emend. Dodwell. — 6, 1 ἄρξειν codd. cf. quaest. gram. 8. προσγεγενημένοις ABF. sed spectat ad τὴν γενομένην ἐπὶ τοῦ προτέρου πολέμου ξυμμαχίαν paulo post memoratam. 2 Ἐγεσταίων τε codd. τε del. Kg. γὰρ γαμικῶν M. πέμψαντες M. alterum ἔτι om. ABF. 3 πέμψαντες codd., 'decreverunt primum mittendos Egestam legatos' Valla. κατὰ τοῦ G, καὶ τοῦ M. — 7, 1 παραλιπόντες M. 2 πανστρατιᾷ ἐξελθόντων codd., 'egressi unum diem Orneas oppugnaverunt' Valla. — 8, 1 ἐς om. ABF, ἐπ' M. 2 ἐν τοῖς κοινοῖς codd., 'apud aerarium' Valla. emend. Herw. 46. cf. 6, 3. 3 τὸν πλοῦν M. 4 δὲ om. M. τάδε CGM. — 9, 1 ἐσπλεῖν M. 2 ἀλλὰ ἢ ἂν γιγνώσκω codd., 'ita nunc quae optima esse sentio dicam' Valla. emend. Madvig 400. ἀλλὰ ἃ ἂν Reiske. 3 ἀσθενὴς μου ἂν εἴη ὁ λόγος M. schol. γράφεται δηλώσω. — 10, 1 ἡμᾶς omnes praeter A. δεύτερον codd., 'huc' Valla. 2 δὲ post σφαλέντων om. codd., vertit Valla. 4 τάχα ἂν δ' AEFM. ξυνεπίθοιντο M, reliqui ξυνεπείθοιντο vel ξυνεπείθοντο. 5 τε pro τῇ codd. emend. Kg. schol. τῆς πόλεως ἡμῶν οὐκ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὁρμούσης. βεβαιωσόμεθα ABEFGM corr. C. ἀφ' om. M. αὐτῶν πάλαι codd. emend. Reiske. — 11, 3 ὡς ἕκαστοι mavult Kg. 4 ἐπίθοιντο GM, reliqui ἐπιθεῖντο. 5 ἐφίεσθαι codd., ἐφίεσθε schol. φοβούμενοι γὰρ αὐτοὺς ἀεὶ δήποτε, ἐπειδὴ παρὰ τὴν οἴησιν τὸ πρῶτον αὐτῶν ἐκρατήσατε, καταφρονήσαντες ἤδη καὶ Σικελίας ἐφίεσθε. cf. II 60, 4. 7 φυλαξόμεθα E. — 12, 1 ἔνθα δεῖν (i. e. δέον scil. ἐστί) Usener Iahrb. 1872, 744 sqq. sed de infin. ἐνθάδε εἶναι cf. IV 27, 4. VIII 45, 6 et Iahrb. 1870, 328. ἀνδρῶν φοιτάδων idem l. l. αὐτοὺς λόγους GM, reliqui αὐτῶν. emend. Bk. ξυναπολέσθαι codd. emend. Reiske. 2 ὧν ἔτι GM, ἔτι om. C. ὅπως μὴ θαυμασθῇ M. νεωτέρῳ codd. emend. Pluygers Mnemos. XI 92. huc referendum est in proximis οὓς oppositum τοῖς πρεσβυτέροις. male dat. defendit Bh. allato VII 14, 2, ubi non οἷον, sed οἷόντε praecedit. — 13, 1 ὁρῶν ἐγὼ M. δόξῃ GM. ἂν codd. hic et 18, 6 in ἐὰν mutandum. an οὗτοι πάθοιεν? τὰ πλεῖστα M. πρὸς ὑμᾶς AEFGM. 2 τὸν πρῶτον codd., 'a principio' Valla. — 15, 4 διαθέντα τοῦ M, reliqui διαθέντα τὰ τοῦ. καὶ ante δημοσίᾳ concessivum esse volo referens διαθέντι ad πολέμιοι καθέστασαν. — 16, 2 μὴ pro τιμὴ M. 3 αὕτη ABM corr. G, αυτη EF. ἤδ' ἡ ἄνοια M marg. C corr. G, reliqui ἡ διάνοια. 4 'scripsitne Th. προσαρκούμεθα?' Mad-

vig 325. quod male convenit cum ὑπερφρονούμενος. 5 μὴ οὔσης Herw. 83. — 17, 1 παρασχομένη omnes praeter EF. πεφοβῆσθαι codd. emend. Reiske. ἀποχρήσεσθε ACEFG, ἀποχρήσασθαι M. 2 ῥαδίως M. 3 ὥσπερ οἰκείας BEFM γρ. G, ὥσπερ οἰκίας A. νομίμοις codd. emend. Dukas. interpretes, qui ὅτι pro pronomine accipiunt, frustra in enodando ταῦτα ἑτοιμάζεται laborant. nam oppositum esse debet superioribus; quod ut fiat, si ea tantum ab urbium incolis comparari statuimus, quae emigrantes secum portaturi sint, nullo modo apparet, cur haec de publico sumantur. ὅτι coniunctionem esse cum intellexisset Usener Rh. Mus. XXV 587, σχεδιάζεται ex Phot. ἐσχεδίαζον· ἡτοίμαζον pro ἑτοιμάζεται huc inferre voluit. sed cum antea scriptum sit illos armis et reliquo apparatu non instructos esse, hic non satis commode dici potest hoc ipsum neglegentius et pro tempore fieri. sanissima est codd. scriptura, modo ταῦτα ad proxima referens explices τὸ ἄλλην γῆν οἰκῆσαι ἑτοιμάζεται (med. ut 22). ταῦτα ad infin. spectat ut τάδε I 124, 1. 4 στασιάζοιεν M. 5 ὅσοι ἕκαστοι codd., ὅσους Duker. ἐψευσμένη Ἑλλὰς ABEF. 6 τε del. Bk. de VII 81, 3 vide adn. 7 ὑπολείποντας ABEG. — 18, 1 κωλύουσιν EFM. 2 ἢ post ἀεὶ om. ABF. φιλοκρινοῖεν G, φιλοκρυνοῖεν M. μὴ ὅπως codd. emend. Haacke. 3 τοῖς δὲ μὴ M. seclusa del. Usener l. l. non solum propter abundantiam suspecta sunt et ἂν male locatum et quod αὐτοῖς ponere non poterat qui statim εἰ μὴ αὐτοὶ dicturus erat, sed a Th. prorsus aliena, qui nusquam κίνδυνον εἶναι pro κινδυνεύειν dixerit. ἄλλων del. idem. sed cf. II 11, 8. III 45, 6. V 91, 1. VIII 68, 4. ἡμῖν τοῖς M. 4 ὠφεληθησόμεθα M. 5 προσχωρῇ codd. emend. Reiske. παρέξουσιν ναυκράτορες M, reliqui παρέξουσιν αὐτοκράτορες. cf. Herod. V 36 ναυκρατέες τῆς θαλάσσης. 6 ἐπιστρέψῃ G, reliqui ἀποστρέψῃ emend. Pp. 7 δοκῆι M. τούτοις M. — 19, 1 δὲ pro μὲν mavult Bk. 2 αὐτοῖς om. A. — 20, 2 οὔτε δεομένας .. οὐδ' codd. emend. Bk. cf. L. Herbst Phil. XVI 329 sqq. προσδεξομένας EG. cf. quaest. gram. 10. τὰς Ἑλληνίδας del. Kg. sed eodem modo explicari potest atque 21, 2 τῶν χειμερινῶν. cf. Herbst l. l. 333 sq. 4 ἀπαρχῆς φέρεται ABEFM, ἀπ' ἀρχῆς φέρεται CG, 'tributa pendunt' Valla. vulg. cum Bk. retineo. cf. III 58, 4. — 21, 1 ἄξιόν τι Arnold. sed cf. Herbst l. l. 335. 2 δεῖ post αὐτόθεν δὲ addunt Herw. 83 et Madvig 325, quo ex nostra interpunctione facile caremus. στρατευσάμενοι ABEFM. καὶ οὐκ ἐν τοῖς τῇδε codd. emend. Portus. οὐκ del. Hermann ad Viger. 772, εἰ Goeller, οὗ Herbst l. l. 337 sqq. ξύμμαχοι, quod sententiae repugnat, cum Athenienses multo plura bella sociorum auxilio usi quam ipsi aliis auxilium praestantes ibi gesserint, non vertit Valla. ad ὑπηκόοις videtur adscriptum esse. ὑπηκόοις ξύμμαχοι del. Kg. ἀπαρτήσοντες EM corr. F, reliqui ἀπαρτήσαντες. emend. Meineke 359. cf. Lys. II 52 εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἀπαντήσαντες. στρατευσόμενοι pariter atque ὅτι μέλλομεν a γνόντας pendere volo. cf. V 41, 2. VIII 104, 4. verte: 'intellegentes non pari modo vos expeditionem facturos esse atque cum in regionibus hic vobis subiectis aliquem bello petivistis, sed in prorsus alienam profectos (scil. expeditionem facturos esse)'. — 22 ναυσὶ δὲ mavult Bk. τοῦ δὲ καὶ αὐτόθεν σίτου Arnold, τὰ δὲ Kg., πρὸς δὲ Herw. 83. sed cf. Herbst l. l. 339 sq. κάχρυς pro πεφρυγμένας κριθὰς Pierson ad Moer. 219. — 23, 1 ὁπλιτικόν codd. emend. Urlichs Phil. XVII 347. cf. 20, 4. 21, 1. 22. 2 οἰκιοῦντας corr. AF, reliqui οἰκειοῦντας. 3 εὖ om. ABF. παρασκευὴ AM. ἀσφαλεῖ Dobree. ἐκπλεῦσαι om. Valla. — 24, 1 ἢ del. Cobet Mnemos. XI 258, quod τοὺς Ἀθ. non pariter ad utrumque membrum spectat. μάλιστα codd. emend. Bk. cf. quaest. gram. 6. 3 γὰρ del. Kg. sed cf. 68, 3. προσκτήσασθαι ABEFM. cf. quaest. gram. 7. — 25,

1 ψηφίσονται AEFM. 2 καὶ ante μετὰ om. M. ἦν δ' ἔτι Dobree. καὶ post αὐτόθεν om. M. — 26, 1 πλοῦ τοῦ τοὺς ABCFGM. — 27, 1 πόλει τῶν M. — 29, 3 ἀγωγὴν ABFGM. ἀπὸ τοῦ pro αὐτοῦ M. κομισθέντα del. Herw. 83. — 30, 2 νίεῖς codd. emend. Wecklein cur. epigr. 21. — 31, 1 τῇ παρούσῃ ῥώμῃ codd., 'aspectu praesentis potentiae' Valla. ipse emendavi simul schol. delens, quod in scriptoris verba irrepsit. ἡ πρώτη Dobree. sed hoc exprimitur, illam expeditionem primam fuisse quae ex una urbe copiis Graecis profecta sit. 2 ἔτι om. M. 3 καὶ πεζῷ ἅμα καὶ ναυσὶ M. δὲ addidit Heilmann. seclusa non legit schol. οἱ δὲ θρανῖται μετὰ μακροτέρων κωπῶν ἐρέττοντες πλείονα κόπον ἔχουσι τῶν ἄλλων· διὰ τοῦτο τούτοις μόνοις ἐπιδόσεις ἐποιοῦντο οἱ τριηράρχαι, οὐχὶ δὲ πᾶσι τοῖς ἐρέταις. cf. A. de Velsen sched. crit. 19 sqq. ἑνὸς ἑκάστωι M. 5 δημοσίαν om. Valla et del. Kg. προσετετελέκει codd. emend. Reiske. ἄνευ τοῦ δημοσίου Arnold. sed cf. 31, 3. στρατιὰν M. 6 'usitatius δή' Bk. sed ἤδη 'tunc' significat. cf. VII 55, 2. Aristoph. Thesm. 662. — 32, 1 σιωπῇι EFGM. 2 ξυνελέγοντο M. 3 στρατιᾶς M. — 33, 1 μὴ τὰ M. καταφοβηθείσης M. 2 πεζικῇ codd. ἐπ' Ἐγ. Herw. 84. sed cf. III 82, 1. κατοικήσει AEFM. 4 ἀνωφελὲς Dobree. καταπλαγέντες M. ἔργον corr. FM. 5 πάντα γὰρ δὴ ὑπὸ M. πταίωσιν ABFM. 6 τοιοῦτον CG. — 34, 3 δευόμενοι M. βοηθήσειν M. 4 τῇ σικελίᾳ codd. emend. Dobree. βραχεῖα' ABEF γρ. G. κατὰ λόγον codd., κατ' ὀλίγον schol. βραδέως τε πλέουσα διὰ τὸν ἐν τῷ πελάγει κάματον καὶ οὐκ ἀθρόα. 5 εἰ δ' αὐτῷ CM. ἐπιθοίμεθ' ABM, reliqui ἐπιθείμεθ' vel ἐπιθούμεθ'. 7 ἀὐνονται ABFM. 9 ἐκ τῶν ἔργων BM. — 35, 1 οἱ δ' ἀληθῆ ABCM. ἃ λέγεται, οἱ δέ Madvig 326. — 36, 2 αἱ addidit Cl. symb. crit. 12. σύγκειται ABCEF. — 37, 1 ἀκολουθήσαντας M. προσθησομένους M. οὐδ' ὁπλίτας codd. emend. Haacke. ἰσοπληθεῖς EG. 2 παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω del. Kg., παρ' ὅσον γιγνώσκω Herw. 84. sed cf. III 49, 4. VII 2, 4. interpretor 'adeo sententia differo'. τὸ δὲ ξύμπαν codd. cf. adn. III 82, 5. — 38, 5 ἀτιμάζων Reiske. — 39, 1 τὰ χρήματα et ἄριστα del. Herw. 85. βελτίους C. κατὰ τὰ μέρη EFGM. 2 ξύμπαντ' ἀφελομένη Herw. 85. — 40, 1 seclusa Pp. suspecta del. Madvig 326. καὶ ante ἴσον om. AM. ἥπερ . . πλῆθος del. Kg. κἂν τοῦ παντὸς Herw. 85. sed superius ἂν huc quoque pertinet. cf. quaest. gram. 5 et IV 117, 1. προσαισθομένους BE, προαισθομένους AM, προαισθανομένους G, πρὸς αἰσθανομένους CF. ἐπιστρέψοντας AEFM. 2 εἴ τι αὐτῶν pr. E. ὥσπερ οὖν Franz ad Lys. 258. — 41, 2 παρασκευασώμεθα GM. 3 τοῦ τε codd. emend. Abresch. 4 ἀνοίσομεν Kg., ἐσοίσομεν Herw. 154. — 42, 1 στρατοπεδεύσεσθαι Kg. sed cf. 99, 2. ἓν corr. F, reliqui ἐν. ἀναπλέοντες codd. emend. Valckenaer ad Herod. VII 49, 3. — 43 Χίων om. M. post ὑπηκόων numerum πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ δισχίλιοι excidisse Kg. suspicatur. — 44, 1 ἃ del. Duker. — 45 περίπλοια BEGM, περιπόλια γρ. AF. φρουροὺς M. — 46, 2 οὓς πρῶτον codd., 'quos primos inducere tentassent' Valla. emend. Herw. 85. 3 ὄντα ἀργυρᾶ codd. emend. Meineke 372. — 47 διαλλάξαι αὐτοὺς ABEFM. — 48 ἀπράκτως codd. emend. Pp. στρατιὰν ἔχωσι codd., quasi Athenienses sine exercitu advenerint. quod restitui significat 'ut frumentum et copias (ab eis) adipiscerentur'. παρέχωσι Madvig 327. ἐφόρμισιν G corr. C. — 49, 2 αἰφνίδιον codd., αἰφνίδιοι Pp. σφᾶς codd. emend. Bk. 4 ἐφορμισθέντας Schaefer, ἐφόρμησιν τὰ Bh. sed cf. Rh. Mus. XXV 444 sqq. — 50, 1 καὶ ante αὐτὸς om. BCEFG. 4 εὐεργέτας ἀθηναίων codd., 'ad amicos et bene meritos Athenienses' Valla. 5 κατεσκάψαντο BM. — 51, 1 οἱ ante Κατ. om. M. ὅτι βούλονται AM. ἐς τὴν πόλιν iniquo loco collocatum del. Herw. 85. 2 τε om. M. 3 διαπλεύσαντες B. τὸ ante στρατόπεδον om. M. — 53, 1 κελεύσαν-

τας ABFM. ὡς κελεύσοντας ἀποπλεῖν del. Cobet nov. lect. 67. 2 πάντας AB. πάντας ἀνυπόπτως Lindau. sed cf. infra πάντα ὑπόπτως ἐλάμβανε. πορίαν τινὰ M. 3 ἀεὶ πάντα καὶ M. — 54, 4 ἐν τόπῳ ABEFG, ἐν τούτωι M. emend. Levesque. cf. Cass. Dio XLIII 13, 2. δὴ om. M. 5 οἱ τύραννοι Pp. καὶ τὰ ἱερὰ M. 6 αὕτη AFM. ὅς del. Bk. 7 μεῖζον om. M. seclusa del. Kg. — 55, 1 μόνον codd. vulg. cum Bk. retineo. 'an ἡ περὶ?' Bk. ὑπερεχίδου codd. emend. Meineke 372. 2 ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ codd., 'in ipso titulari lapide' Valla. 3 δοκῆι EFM. — 56, 2 δι' ἐκεῖνον ante παρωξύνετο M. πέμψοντας corr. F, reliqui πέμψαντας. 3 οὐ om. G. οἱ om. GM. οὕνεκα codd. cf. Wecklein cur. epigr. 38. — 57, 3 προτιμωρήσεσθαι codd. cf. quaest. gram. 8. καὶ ante εὐθὺς om. GM. — 58, 1 τοὺς ὁπλίτας del. Herw. 86. αἴσθεσθαι AEFM. 2 τοὺς ἐπικούρους M. φέρειν pro ὑπολαβεῖν M. seclusa spuria esse cum ποιεῖν ostendit vitiose scriptum pro ποιεῖσθαι tum inde apparet, quod idem iam 56, 2 memoratum est. — 59, 3 σημεῖα M. 4 ἐκεῖθέν τε M. — 60, 2 οὐκ ἀνάπαυλα Reiske. cf. III 33, 3. IV 73, 3. οὐδ' εἷς pro οὐδεὶς M, reliqui οὐθείς. 3 ἀρνηθέντα M. 4 καθ' ἑαυτὸν ABCEFM. ὁ τῶν Ἀθ. del. Kg. — 61, 1 σαφῶς G. seclusa del. Herw. 86. 3 οἱ ante ἐν Ἄργει om. M. διαχρήσεσθαι AEF, χρήσεσθαι B. 5 ἀπολογησαμένῳ ABEFM. σφᾶς pro σφίσι codd. emend. Bk. 7 οὐ πολλῶι M. — 62, 1 ξὺν παντὶ codd. emend. Kg. 2 παραπλεύσαντες AB. 4 ἀπέδοσαν codd. emend. Madvig 327. 5 seclusa ipse delevi. quomodo enim ad Siculos circumnavigare poterant, qui maximam partem mediterranea incolebant (2, 5. 62, 3)? neque sic genet. partitivum interponi credo nisi inter articulum et participium (I 126, 11. III 22, 5. 36, 5. VI 102, 1). — 63, 2 τὴν ante ἡμέραν del. Kg. πλέοντες ἔς τε τὰ Reiske, παραπλέοντες τὰ Pp., πλέοντες τότε ἐς τἀπεκεῖνα Arnold. ἐπειδή γε M. 3 σφίσιν αὐτοὶ Bk. — 64, 1 καὶ om. Valla et schol. εἰδότες ὅτι οὐχ ὁμοίως οἱ Ἀθ. δυνήσονται στρατόπεδον καταλαβεῖν οὔτ' εἰ κατὰ θάλασσαν φανερῶς . . ἐπιπλέοιεν . . οὔτ' εἰ κατὰ γῆν ἐπίοιεν. οἱ pro εἰ B, εἰ om. M. λυπηθέντες καὶ εἰ Cl. symb. crit. 9 sq. προπαρεσκευασμένους pro πρὸς π. M. ἐκβιάζοιεν ABEFM, quod defendit Cl. l. l. sed Th. non magis ἐκβιάζω quam βιάζω dixit. ἂν post γὰρ om. M. τῶν ante Συρ. om. M. 2 ὁ ἀνὴρ del. Herw. 87. εὐνόων codd. cf. Wecklein cur. epigr. 26. 3 ἐπὶ τὸ στρ. delevi, pro quo ἐπὶ τὸ στρατόπεδον Herw. 87 proponit. exercitus procul castris in ipsa urbe erat; quare impetu in exercitum facto non poterant castra capi. τὸ στρ. del. Bloomfield. στρατεύματι pro σταυρώματι CG. — 65, 1 παρασκευᾶσθαι C, παρασκευάσθαι GM. del. Kg. ἐν ante αἷς om. M. 3 ἐς τὸ E, reliqui ἐς τόν.. — 66, 1 καθίσαν CEFGM, ἐκάθισαν AB. de ἂν deleto cf. quaest. gram. 9 sq. ἥκιστά γ' vel λυπήσειαν Meineke 372. 2 ἔρυμά τι Kg. ἐφοδώτατον codd. εὐπρόσιτον interpretatur schol. 'an εὐοδώτατον?' Bk. ἀνάπλουν ABEFM. 3 Ἐλωρίνην Herodian. II 867, ἐλωρινὴν hic et 70, 4. VII 80, 5 codd. — 67, 1 τάχιστα ἐφορμῶντας Meineke 372. — 68, 1 αὐτῇ M. 2 ἀμυνουμένους Meineke 359. 3 ἐξ del. Reiske. — 69, 2 οἷα ABEFM. 3 ὡς ἕκαστος BM. ἀντίων AEFM. συγκαταστρεψάμενοι E (teste Frommelio, —όμενοι teste Bk.), —στρεψομένοις vel —στρεψαμένοις reliqui. ὑπακούσεται codd., ὑπακούσονται schol. ὅπως συγκαταστρεψαμένων αὐτῶν τὴν Σικελίαν οἱ Ἀθηναῖοι πρᾳότερον τῶν συναγωνισαμένων ἄρχοιεν· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ῥᾳδίως ὑπακούσονται. cf. Cl. symb. crit. 17 sq. ξυγκαταστρεψαμένοις . . ὑπακούουσιν ἔσται Madvig 327, ὑπακούειν ἔσται Bh. — 70, 1 ξυνεπιβαλέσθαι Abresch. — 71, 2 τε post tertium αὐτόθεν om. M. ξυλλέξονται E. προσαγάγονται EM. παρασκευάσονται EGM corr. C. ὥστε pro ὡς ἐς codd., 'tanquam sub vernum tempus' Valla. — 72, 3 ἄλλως τε καὶ G, reliqui καὶ om. χειροτέχναις corr. F γρ. G, reliqui χει-

ροτέχνας. 4 seclusa del. Pluygers Mnemos. XI 92. ἔφη del. Kg. — 74, 2 θρᾶκας σταύρωμα ABE, θρᾶκας σταυρώματα CFGM. veram scripturam a schol. ὅρια περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι· οἱ μὲν τὰ νεώρια ἤκουσαν .. οἱ δ' ἀποθήκας repetendam esse Pluygers Mnemos. XI 92 sq. intellexit. καὶ ad σταύρωμα interpretamentum coniungendi causa adscripto, ex ΟΡΙΑΚΑΙ ΘΡΑΙΚΑϹ ortum est. manifestum enim est schol. σταύρωμα non legisse. cum schol. conspirat Hesych. ὅρια· τὰ νεώρια, ἔνιοι ἀποθήκας; veram autem vocabuli obsoleti sententiam eiusdem haec glossa ostendit: ὅριον· τείχισμα, φραγμόν. θρᾶκας ex adscripto χάρακας ortum esse coni. F. Portus, ex θώρακας G. Hermann (cf. schol. Aristoph. vesp. 385) teste M. Haupt Herm. III 1, 151. sed σταύρωμα, quo iam V 10, 6. VI 24, 3 Th. usus erat, hoc l. interpretatione vix egebat. — 75, 4 προδιαβαλεῖν G. — 76, 2 οὗτοι pro οἵδε M. 3 λειποστρατίαν B. εἶχον del. Kg. — 77, 1 αὐτοὺς ἡμᾶς M. τῶν τ' ἐκεῖσε ABEF, τῶν ἐκεῖσε M. ταῦτα παρόντα ABFG. 2 οὐκ ἐς αὐτὸν AB. ἢ καθ' αὐτὸν praeter necessitatem Madvig 327. — 78, 1 μαχόμενος ABEFM. ἔρημον ABCEFM. οὓς ἧσσον ACEFM, quod male defendunt Haase lucubr. 93 sq. et L. Herbst Phil. XVI 296 sq. κολάσασθαι ad ἐνθυμηθήτω referentes, quod fieri aoristi infin. vetat (cf. quaest. gram. 1 sqq.). βιάσασθαι βούλεσθαι Dobree et Pp. at non cognoverunt acerbam ironiam verborum τὴν ἐκείνου φιλίαν βεβαιώσασθαι idem atque ἐκεῖνον καταδουλώσασθαι valentium; nam subigendo Athenienses illorum amicitiam sibi confirmare volunt. 4 ἀφίκοιντο ABEFM. — 79, 1 ἐπεὶ δ' οὐδ' M. 3 ὅπερ om. ABEF pr. M. — 80, 1 πολεμικὰ Herw. 89. cf. adn. IV 80, 3. προμήθειαν ABEG. δοκεῖν τῷ codd. emend. Duker. — 82, 2 καὶ ante οὕτως om. M. ἥκιστ' ἂν αὐτῶν F, reliqui ἥκιστα αὐτῶν. ἥκιστα αὐτοὶ Madvig 327. sed cum hoc quod explicandi causa addit: 'primum tantum suam ipsorum libertatem se tueri voluisse Athenienses dicunt, deinde hinc ad principatum et imperium progressos' ipse Th. non dixerit, αὐτοὶ opposito caret. αὐτῶν contra rationem del. Herw. 89. ipse ex ἥκιστ' ἂν rescripsi ἥκιστα δι' (ΔΙ ex Ν. cf. adn. I 25, 2. IV 128, 5. VII 5, 1) et δι' αὐτῶν referri volo ad καὶ πλείοσιν οὖσι καὶ παροικοῦσιν. similiter 15, 2 δι' αὐτοῦ ad στρατηγῆσαι spectat. 3 ἀμυνόμεθα ABCEFM. ἐς τὸ ἀκριβὲς codd. emend. Kg. cf. Cass. Dio XLVI 35, 2. LI 22, 6. 4 'lenius δουλεύειν' Bk. sed cf. adn. IV 29, 2. — 83, 2 οὐκ ἄλλο vel οὐκ ἄλλῳ ἑπόμεθα codd. ἄρχοιμεν M. ταυτὰ E. — 85, 2 τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους G. sed cf. II 11, 7. VI 91, 7. παροχῇ codd., Phot. παροκωχή· παροχὴ παρὰ Θ. cf. quaest. gram. 14. ἐλευθέρως ξυμμάχους M. 3 ἐν συρακοσίοις M. καθίσταται ABCM, καθίστανται F. — 86, 1 προσιόντες ABEF. 2 ᾧπερ corr. F, reliqui ὅπερ. 3 μὴ in litura F, om. GM. κατεργασαίμεθ' M. 5 εἰ ἐφ' codd., 'semper in vos' Valla. — 87, 4 καὶ ᾧ codd. emend. Kg. ἀδεεῖς codd. emend. Reiske et Dobree. μὴ ἀδεὲς εἶναι verborum interpretamentum κινδυνεύειν esse puto, cuius abundantia ad explicandum molestissima est. 5 ἐξ ἴσου σωθέντες Herw. 89, quod propter aoristi part. sententiae male convenit. nihil obstat quin ἐξισώσαντες hoc quoque l. transitivum accipiamus, ita ut ἐξισώσαντες τὴν νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν τοῖς ἄλλοις idem sit atque ἐς ἴσον τοῖς ἄλλοις (qui Atheniensium praesidio servantur) αὐτὴν καταστήσαντες. — 88, 1 εἰ del. Reiske. δοκῶσιν εἶναι codd. emend. Duker. 3 τὸ καθ' GM. 4 οἱ πολλοὶ codd. emend. Canter. μεσόγαιαν codd. emend. Kg. cf. L. Dindorf praef. ad Polyb. I, L. αἱ addidit Bk. 5 ἀπεκώλυον codd. emend. Doederlein. 6 τῷ om. M. 8 ἐκείνοις M. τὴν ante Σικ. om. M. 9 φορτητικοῦ ABFG, φορτικοῦ CEPollux I 83, φορτηκοῦ M. αὐτὸν τῶν M. 10 κωλύσοντας Pp. sed cf. adn. III 52, 2. — 89, 2 δ' ἡμῶν codd. emend. Reiske.

3 καὶ ante διότι M. ἐνομίζετο M. 6 lacunam ostendit mutila sententia et schol. καὶ αὐτὸς ἂν ἐγὼ οὐδενὸς ἧττον λοιδορήσαιμι αὐτήν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ὑπ' αὐτῆς ἠδίκημαι. μέγιστα ἐγκλήματα ἔχω Herw. 90 supplet. — 90, 3 βαρβάρων del. Bk. οἷς pro αἷς codd. emend. Duker. ἐφορμεῖν Thom. Mag. 114, 16. — 91, 5 ἐκπολεμεῖν codd. idem quod hic rescripsi verbum in Xen. Hell. V 4, 20 Hudson, in Dionys. Hal. antiqu. IX 16 Kiessling, apud Polyb. XV 6, 6 L. Dindorf restituit. cf. VI 77, 2. VIII 57, 1. τε om. M. ἐπιμελῆσθαι F, ἐπιμεληθαι M, reliqui ἐπιμελεῖσθαι. 6 οὐχὶ πεπειρᾶσθαι Meineke 373 male offensus graviore διαπεπειρᾶσθαι. 7 ἀργυρίων EFM. δικαστηρίων codd. emend. Meineke 359 et Madvig 328. cf. Pollux VIII 132. IX 28. ἧσσον διαπορευσομένης, εἰ . . ὀλιγωρήσουσι Madvig l. l. — 92, 2 τε pro ποτε M. 4 τό τε φιλόπολιν EFGM, τό τε φιλόπονον AB. τὴν οὐκέτ' οὖσαν Herw. 90. sed novam patriam Alc. recuperare vult. 5 ἔμοιγε codd. emend. Bk. κἂν B, reliqui καὶ ἄν. εἴκαζον AGM. αὐτοί τε om. M. ἡγήσεσθε AEFM, ἡγήσησθε G. — 93, 2 κάλλιστα καὶ τάχιστα B. — 94, 3 σικελὸν AEFM, σικελικὸν B. — 95, 1 μὲν om. M. ἢ πέντε Herw. 90. 2 βοηθησάντων ἀθηναίων AEFGM. — 96, 1 εὐθὺς om. M. κατὰ ταύτας BG. 3 λιμένα BM. τὸν addidit Kg. ἑπτακοσίους G. cf. 97, 3. VII 43, 4. παραγίγνοιντο Herw. 91. — 97, 1 ἢ addi iubent Pp. A. de Velsen sched. crit. 22 sq. Madvig 328. καὶ del. Madvig. ἀνήγοντο ante id excidisse A. de Velsen suspicatur. 5 αὐτῆι pro αὐτὴν M. προσίοιεν codd. emend. F. Portus. — 98, 1 prius ἱππῆς om. AEFGM. — 99, 1 παρέβαλον CEFGM. 2 καὶ γάρ . . ἀποκλήσεις γίγνεσθαι κωλύειν Badham adhort. 23, qua coniectura facile caremus, si ἀποκλήσεις (σφῶν) γίγνεσθαι cum ἔμελλον iungimus. vix enim murum Atheniensibus obstrui significare potest, quod ei volunt, qui ab ἄμεινον εἶναι id pendere opinantur. cf. IV 85, 3. VII 60, 1. κἂν εἰ Dobree. καὶ ἅμα ἐν τούτῳ M. αὐτοῖς pro αὐτοὺς Bk., αὐτοὶ Kg. sed ἀντιπέμπειν ab ἄμεινον εἶναι pendet. καὶ φθάνειν αὐτοὶ προκαταλαμβάνοντες τοῖς σταυροῖς B. ἀναπαυομένους pro ἂν π. B. ἂν om. B. — 100, 1 αὐτοὺς om. B. σφῶν om. M. πυραμίδα (πυλίδα) B. — 101, 1 τὸν ante ὑπὲρ om. M. 3 διὰ del. Herw. 91. καὶ ὕστερον om. omnes praeter B. 4 ἐν αὐτῇ om. E, ante καὶ habet B. ἔφυγον AEFGM. 5 φυλακὴ codd. emend. Duker. 6 καὶ μονωθεὶς om. M. — 102, 1 τὰ pro ταῦτα M. 2 ἀδυνάτους αὐτοὺς ἐσομένους M. 3 ἀποδιωξόντων AEFGM. 4 ἀπήεσαν κατὰ τάχος B, κατὰ τάχος ἐπήεσαν AEFM. — 103, 1 τείχει διπλῷ ante μέχρι M. 2 ἐκ ante τῆς Ἰτ. del. Herw. 91. καὶ πάντα προυχώρει B. 4 ἀπὸ pro ὑπὸ M corr. F. — 104, 1 prius ἤδη om. M. τρεῖς πληρώσαντες AM. 2 κατὰ τὴν τοῦ πατρός ποτε πολιτείαν omittentes ἀνανεωσάμενος omnes praeter B. καὶ ἀναρπασθεὶς M. seclusa del. Goeller, Ταραντῖνον coni. Pp. alterum μάλιστα om. omnes praeter B. 3 πλέοντα omnes praeter B. παρασκευασαμένους AEFM. — 105, 1 τὰς ante πρὸς om. omnes praeter B. 2 ἐπολέμουν eidem. ἄλλα ἄττα pro ὅσα ἄλλα B.

VII 1, 1 πανστρατιᾷ ἀφικομένους M. 3 ὅσα B, καὶ ὅσοι M. τὰς μὲν ναῦς omnes praeter B. 4 τινα om. M, δέ τιν' reliqui elisione Th. inusitata. an δ' ἔτι? τε ante Ἀρχ. om. omnes praeter B. 5 τῶν τε σφετέρων eidem. καὶ ante ψιλοὺς et τέ om. eidem. — 2, 2 ἔτι om. M. 3 γε τὰ τότε τί B, γε τὰ τό τε A, γέτας τὸ C, γε τό τε GM. γέτας τότε E, γε τ F. recepi Goelleri emendationem Ἰετὰς (φρούριον Σικελίας Steph. Byz.). Ἰαιτῖνοι, quos Diod. XXII 10, 4. XXIII 18, 5 memorat prope Panormum habitantes, Ἰαιτίας incolae sunt (cf. Steph. Byz. s. v.), non Ἰετῶν oppidi, cuius ἐθνικόν est Ἰεταῖος. nihil igitur effecit Held ad Plut. Tim. 30, qui propter situm Ἰετάς castellum hic intellegi non posse ex Diod. evicisse sibi visus

est. τότε cum ἑλὼν coniunctum minime languet, ut Pp. opinatur. de τι τεῖχος cf. VI 7, 1. quod ἑλὼν et ξυνταξάμενος non eiusdem temporis sunt, καὶ auctore Herw. 92 delevi. ἐς τὰς Ἐπ. omnes praeter B. 4 ἐτύγχανε B, τοῦτο καιροῦ reliqui. ἐπετετέλεστο eidem. seclusa interpretamentum esse iudico ex VI 99, 1 adscriptum. vitium ostendit κύκλου pro τείχους positum (cf. VI 99, 1. 101, 1). qui solum τοῦ κύκλου delere volunt, eos τῷ πρὸς τὸν Τρ. scribere oportet. κατελίπετο AEFM, κατελέλειπτο Cobet var. lect. 254. sed cf. L. Herbst üb. Cobets Emend. 39 sqq. — 3, 1 τὸ om. omnes praeter B. προπέμπει eidem. ἐκ om. B. 3 τῷ ἑαυτοῦ reliqui. 4 ἀγαγὼν Herw. 93. 5 ἐφορμῶσα EFM. μεγάλῳ om. omnes praeter B. — 4, 1 πρὸς τὸ del. Herw. 93, quod non iam stabat murus obliquus primum exstructus (cf. VI 100, 3). sed πρὸς τὸ ἐγκάρσιον adverbialiter accipere licet, ut κατὰ τοῦ ὀρθίου Arr. anab. I 1, 8 et εἰς τὸ ἀντίον καὶ εἰς τὰ πλάγια καὶ εἰς τοὔμπροσθεν Xen. de re equ. 12, 12. cf. Thuc. II 53, 2. 59, 3. 2 ἐπὶ θαλάσσῃ omnes praeter BM. 4 ῥαίων A. seclusa del. Kg. intellegendus est portus magnus, ad quem adversus Syracusanos Atheniensium naves in statione futurae erant. ἐπαγωγὰς omnes praeter B. 5 ἐξετείχισε omnes praeter AB. ὡρμίζετο B. 6 οἱ πολλοὶ om. reliqui. — 5, 1 διετείχιζε B (ΔΙ ex praegresso Ν). 2 τῷ ante Γυλ. om. reliqui. 3 μὲν om. eidem. αὐτοῦ vel αὐτοῦ omnes praeter BM. αὖθις ἐπανῆξειν M. 4 ἐξελάσεσθαι B. αὖθις om. M. — 6, 1 εἶναι σφίσι μάχεσθαι omnes praeter B. ἀμύνεσθαι B. 3 καὶ δι' αὐτὸ reliqui. κατηράχθη B, κατεράχθη C, reliqui κατερράχθη. seclusa del. Bk. — 7, 1 Θρασωνίδης B. seclusa delevi, quod idem murus qui 4, 1 significatur. cf. adn. 4, 1. 2 στρατείαν CM. πεζικὴν omnes praeter B. ξυλλέγων FM, ξυλλέξων del. Cobet nov. lect. 67. 3 πλοίῳ AEFM. seclusa del. Bk. — 8, 1 ἣν μὴ omnes praeter B. μεταπέμψωσιν B. ἂν addidit Herw. 93. cf. VI 34, 2 et quaest. gram. 6. 2 φοβούμενοι EM. κατὰ τὴν τοῦ B. γνώμης pro μνήμης reliqui. γενόμενοι M. πόλις pro μάλιστα B. 3 οὓς ἀπέστειλε codd., ἃ ἐπέστειλε καὶ ὅσα ἔδει Pluygers Mnemos. XI 94. alterum τὰ om. B, quo διὰ φυλακῆς ἔχων destitutum esse nequit, ut docent similes locutiones δι' αἰτίας, δι' ὀργῆς ἔχειν propter vim transitivam cum accus. ubique coniunctae. idem ἐπεμέλετο verbi obiectum est. cf. VI 41, 4. μᾶλλον om. omnes praeter B. ἤδη pro ἢ δι' ACEF, om. GM. σφῶν pro ἔχων coni. Bk. τὰ omittens, τὰ κατὰ.. εἶχεν Badham adhort. 24. — 9 ἐτελεύτα τοῦτο BEG. — 10 ἠρώτα omnes praeter B. alterum ὁ om. eidem. — 11, 1 πολλαῖς om. B. 2 οἰκοδομησάντων M. νῦν om. CGM. ἐκ Πελ. omnes praeter B. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν eidem. 3 χρήσεσθαι eidem. cf. quaest. gram. 8. χρῆσθαι Cobet Mnemos. XI 354. μὴ δυνατὸν εἶναι B. — 12, 3 ἤπερ AE. 4 τῷ τε πλήθει B, καὶ τῷ πλήθει EGM. ὅτι πλείους codd., 'etiam plures' Valla. cf. III 17, 1. 5 ἀποπειρώμεναι plerique. καὶ τὸ ξηρᾶναι i. e. κἀποξηρᾶναι B. ἐξουσία om. M. — 13, 2 νῦν ἔτι M. τῶν del. Pp. μακρὰν καὶ ὑδρείαν AEFM, μικρὰν καὶ ὑδρείαν G. θεραπεύοντες A. αὐτομολίας codd. emend. A. Passow inter theses dissertat. de comparat. Homericis (Berolini 1852) Badham adhort. 24 Forssmann in actis societ. phil. Lips. I 2, 399 sqq. mercede conducti non ex eis erant, qui imperio Atheniensium parebant, sed a liberis civitatibus venerant. cf. 57, 9. σιτολογίας Pluygers Mnemos. XI 94, ἀσχολίας Meineke 359, ἀργυρολογίας Herw. 94, αἰχμαλωσίας Madvig 329. αὐτοῦ pro αὐτοὶ omnes praeter B. — 14, 1 τῶν ναυτῶν del. Herw. 94. 3 ἔν τι Pluygers l. l. διαπολεμήσεται AEFG corr. M. ὁ πόλεμος, quod del. Kg., huc irrepsit ex schol. ἀντὶ τοῦ κατεργασθήσεται αὐτοῖς, διαπολεμήσεται ὁ πόλεμος. cf. 25, 9. 4 σαφῶς ὑμᾶς εἰδότας omnes praeter B. — 15, 1 τὸ om. AEFM. αὐ-

τοῖς βουλεύεσθε omnes praeter B. αὐταρκούντων ABGM. τούτοις ABEFM. πεζικὴν M. ἐμοί τε B. — 16, 1 καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν omnes praeter B. 2 καὶ ἑκατὸν om. codd., 'centum viginti' Valla. — 17, 3 ὡς οἵ τε πρέσβεις αὐτοῖς omnes praeter B. ὁπλίτας ἐν τῇ σικελίᾳ eidem. πέμψαντες AEFM, del. Herw. 94. — 18, 1 Ἀθηνῶν mavult Bk. cf. adn. II 86, 6. ἀνεῖναι B. 2 τε post ὅτι om. reliqui. ἐγένετο M, ἐγεγένοιτο B, reliqui γένοιτο. 3 ἐξ Ἄργους et τέ om. omnes praeter B. ἐλῃστεύοντο eidem. — 19, 1 πρωιαίτατα BG, πρωαίτατα C γρ. F, πρώτατα M γρ. A, πρωίτατα AEF Thom. Mag. 310, 1. cf. quaest. gram. 20. 2 καὶ ante οὐ om. omnes praeter B. cf. 12, 4. III 17, 1. ἐπὶ τῆς Βοι. codd., quo recepto παραπλήσιον δὲ καὶ . . καὶ del. Kg. 'a Boeotia' Valla. ἐς τὸ κακουργεῖν del. Kg. sed cf. VI 12, 2. an utroque l. ὥστε pro ἐς τὸ legendum? 3 βελτίους EFM. τῶν post καὶ om. EFGM. ἐς ante ἑξακοσίους om. omnes praeter B. 4 ἐν τοῖς πρώτοις codd., ἐν τοῖς πρῶτοι Reiz et Dobree. hos secutus sum, quod in ἐν τοῖς locutionis usu constantem Thucydidem fuisse Bk. auctore credo, non quo 'omnium primos' significari velim. nam 'inter primos' haec verba valere L. Herbst Phil. XVI 345 sqq. demonstravit. antea autem iam profectae erant viginti quinque naves triremes Corinthiorum (17, 4. 19, 5). ἀφῆκαν codd. emend. Herw. 126. cf. quaest. gram. 18 sq. ἀπ' pro ἐξ B. 5 αὐτοῖς om. reliqui. τὸ πρότερον eidem. πρὸς ὁλκάδας EFM. — 20, 1 τῆς et prius τε om. omnes praeter B. alterum τε del. Reiske. 2 ξυστρατεύσασθαι B. 3 ὑπελείπετο codd. emendandum esse mihi videbatur. cf. 33, 5. — 21, 2 κατεργάσασθαι codd. cf. quaest. gram. 7. 3 ξυνανεπείθει B, ξυνέπειθε AEFM. ἥκιστα τοῦ ABEF, τοῦ om. GM. de emendatione cf. symb. phil. Bonn. 388. ἐπιχειρήσειν ferri non posse duplex vitium ostendit, et infinit. futuri et πρὸς huic verbo male aptum. ortum id esse credo ex ἐπιχείρησιν vel ἐπιχειρῆσαι interpretandi causa adscripto. de ἀθυμεῖν cum dat. et πρός coniuncto cf. II 88, 3. VII 60, 5. vide praeterea quaest. gram. 8 sq. ἀλλ' om. B. χαλεπωτάτοις M. ἂν αὐτοῖς BG, αὐτοὺς AF, αὐτοῖς del. Badham adhort. 25. haec omnia ex -άτους orta sunt. σφεῖς mavult Bk. sed cf. III 111, 3. VIII 32, 3. σφίσιν τὸ αὐτὸ . . ὑπάρχειν Linwood Iahrb. 1862, 202 et Badham l. l. sed ab ὑποσχεῖν non aliena est notio praebendi. 4 τι om. omnes praeter B. περιεσομένους eidem. 5 καὶ τοῦ Ἑρ. eidem. — 22, 1 πεζικὴν M. καὶ om. Valla et del. Bk. 2 τὰς δ' ἐπιλοίπους M. — 23, 2 τῇ ναυμαχίᾳ del. Kg. cf. I 100, 2. — 24, 2 ὥστε codd., ἅτε Bk. τῶν ante τριηράρχων om. omnes praeter B. 3 μέγιστον δὲ eidem. τὸ om. BM. οἱ om. B. παρεῖχε M. — 25, 1. ὅπως B, ὥσπερ E, reliqui οἵπερ. τε post τά om. omnes praeter B. φράσουσιν corr. FG. 4 ἔπλεον B. 6 μυριάμφορον Lobeck Phryn. 662. ἔκ τε τῶν κεράτων Madvig 329. sed navis oneraria soli ἀκροβολισμῷ inserviebat. 9 αὖ om. BM. τά τε ἄλλα ..καὶ iungi volo. διαπολεμησόμενον omnes praeter B. — 26, 2 ἅμα om. omnes praeter B. 3 ἐπιπαρέπλει B, reliqui ἐπέπλει. ὡς pro ἕως omnes praeter B. — 27, 1 καὶ τῶν Θρακῶν eidem. τοῦ αὐτοῦ θέρους τούτου B. sed cf. V 39, 1. 2 ἐς Θρᾴκην del. Herw. 96. ἐλάμβανον pro ἐλάμβανεν ex B recepi. 3 ὑπὸ τῶν πόλεων omnes praeter B. ἐπιουσῶν B. πρώτοις codd. emend. Bk. cf. adn. 19, 4. πρώτῃ Dobree. θρεμμάτων τ' ὀλέθρῳ Meineke 359. 4 an τῆς ἀεὶ οὔσης φρουρᾶς? cf. Plat. de rep. 485 b. καὶ καταθεούσης B. 5 τὸ om. omnes praeter B. ἀπώλλει AB. καὶ ζεύγη B. — 28, 1 κατὰ γῆς codd., om. Valla. θάσσων ABEF. 2 ποιούμενοι pro που omnes praeter B, πονούμενοι Kg. 3 τὸ γὰρ αὐτοὺς πολιορκουμένους codd., quod defendi nequit exemplis orationis indirectae (II 17, 2. 72, 2. III 65, 1. IV 68, 5. VIII 86, 4), quam hic statuere articulo vetamur, neque duobus locis VI 24, 3. 68, 3 vel propter μὲν — δὲ

dissimillimis. emendavi in symb. phil. Bonn. 388 sq. cf. V 49, 3. VI 64, 3. Lys. XII 33. Isocr. II 30. τόγ' αὐτοὺς Badham adhort. 25; καὶ ante παράλογον deleto ἐποίησε Pluygers Mnemos. XI 94 post χώραν maiorem distinctionem ponens, qua ratione sententiarum iunctura plane disrumpitur. πόλιν οὐδένα CEFGM. ἐλάσσονα αὐτήν τε plerique. ὅσοι Badham l. l. et Madvig 329. sed ὅσον valet καθ' ὅσον ut III 11, 2, ad τοσοῦτον referendum est ὥστε. 4 δι' ὃ M. τε post ὑπό om. ACEGM. κατὰ τοῦτον B, schol. ὑπό· κατά. τοῖς ὑπηκόοις ἐποίησαν codd. emend. Badham adhort. 25. — 29, 1 δύνωνται omnes praeter B. 2 τε post ἐς om. eidem. διαπλεύσας B, reliqui διέπλευσε. 3 ηὐλίζετο omnes praeter B. sed cf. IV 45, 1. οὐ om. eidem. τινα eidem. ἐπαναβάντα G. 4 γυναῖκας καὶ παῖδας B. τὸ ante τῶν om. B. interpretamentum irrepsit. 5 ἐσεληλυθότες οἱ παῖδες B. ἥσσων codd. emend. seclusa delens Dobree. cf. 30, 4. αὐτῆι BG. — 30, 1 προκεχωρηκότας post Θρᾷκας M. 2 γρ. τοξεύματος schol., 'extra ictum sagittarum' Valla, εύματος post litt. deletam G, reliqui ζεύγματος. προσεκθέοντες M. τε quod sequitur om. omnes praeter B. ἐγκαταληφθὲν codd. sed significari oportet 'pars quae praedandi causa remanserat.' 3 ἱππέας μάλιστα M. proximum τε om. BM. Σκιρρώνδαν vel Σκιφώνδαν Meineke 373. 4 χρησαμένων codd. emend. Reiske. — 31, 1 εὑρὼν om. omnes praeter B. cf. II 6, 3. V 42, 1. 2 ἀλυζίαν codd. cf. Herodian. I 277 et Steph. Byz. s. v. 4 τὸν πόλεμον del. Madvig 329. 'καταλύουσι τὸν π. non naves, sed civitates pacem facientes. Conon nuntiavit naves sibi oppositas non, quod speraverat, statione decedere; id est καταλύειν τὴν φρουράν, τὴν φυλακήν aut simpliciter καταλύειν'. καταπαύουσι Meineke 373, quo nihil proficitur; καταλείπουσι τὸν πορθμὸν Badham adhort. 8. εἶναι pro οὔσας B. δεούσαις εἴκοσι ταῖς AG, δὲ οὔσαις εἴκοσι ταῖς EFM. 5 ἀρίστας AFM. — 32, 1 τοῦ om. AFM. σφίσι om. omnes praeter B. διαφρήσωσι M, reliqui διαφρήσουσι. κωλύσωσι ABFGM. 2 τινὰ om. B Thom. Mag. 331, 4. τριχῇ om. γρ. B et reliqui et Thom. Mag. — 33, 3 ἐπέσχοντο codd. emend. Dobree. τε om. omnes praeter B. ξὺν πάσῃ M. 4 ὥσπερ AEFM. 5 ἀναλαβόντες αὐτὰς B. 6 εἴ τι Kg. cf. 20, 3. τέως M. — 34, 1 καὶ οἱ περὶ omnes praeter B. 2 προσβεβοηθηκότες eidem. προσνεχούσαις B. 5 ἐπ' αὐτῶι τούτωι AB. 6 καὶ pro ῥᾳδίως omnes praeter B. 'an fuit ῥᾷι vel ῥᾷον?' Bk. 7 αὐτὸ B, δι' αὐτὸ reliqui. sed dici nequit δι' αὐτὸ .. δι' ὅπερ. quare emendavi optimi cod. scripturam, cuius correctura δι' αὐτὸ est. καὶ ante πολὺ om. omnes praeter B. εἰ μὴ pro ὅτι οὐ eidem. 8 ξυμμαχία EFM. — 35, 2 προπέμψαντες Portus. — 36, 2 τοῦ τείχους M. 3 ἀντίπρωροι γὰρ codd. emend. Reiske. cf. verba paulo ante scripta et 40, 5. ἀσθενῆ παρέχοντες omnes praeter B. 4 seclusa del. Cobet ad Hyper. 61. 5 τὸν ἀντίπρωρον AF γρ. B, reliqui τὸ ἀντίπρωρον. ξυγκροῦσαι B, sed γρ. ξυγκρούσει. suprascriptum fuit genuinae scripturae τὸ ἀντίπρωρον ξυγκροῦσαι. τῷ ἀντιπρώρωι ξυγκροῦσαι Kg., ἐς τὸ ἀντίπρωρον ξυγκρούσει Madvig 330. πλεῖστον .. σχήσειν codd., 'se maxime superiores fore' Valla. πλέον .. σχήσειν Kg. 6 πάντα pro πάντας B. τῆς om. AE marg. F. κρούσεως AEM. — 37, 2 alterum τὸν om. M. γυμνητεία BF, γυμνιτεία G. ἐξέπλεον omnes praeter B. 3 ἀθηναῖοι ante πρὸς τοὺς addunt eidem. καὶ ὁπλίτας post πολλοὺς desiderat Kg. propter 37, 2. sufficit τοὺς addere. ἀνταναγῆγον .. ναυσί Dobree. sed cf. VIII 95, 3. — 38, 1 οἱ om. omnes praeter B. 2 τὰ om. eidem. τι post τὶς om. M. προσώρμησε AEFM. 3 διαλιπούσας codd., praes. legit schol. qui interpretatur ἤγουν διισταμένας. — 39, 1 πρωΐτερον B, reliqui πρότερον. πρφαίτερον Bk. cf. quaest. gram. 20. 2 μὲν pro μετὰ M. seclusa del. Kg. μεταναστήσαντας B, παρὰ τὴν θάλασσαν μεταστή-

σαι κομίσαντας reliqui et γρ. B. Bh. secutus sum. ὅπως αὐτοῖς codd. emend. Portus. ἀριστοποιήσωνται BEG. καὶ αὖθις post αὖθις addunt AGM. — 40, 2 ἡσσημένων M. 3 μόγις omnes praeter B. 4 ἀλίσκεσθαι codd. emend. Madvig 330. 5 ταῖς τε ναυσὶν ABE. ἐμβολῶν plerique. — 41, 4 πολλοὺς ante ζωγρήσαντες addunt omnes praeter B. καὶ ante πολὺ om. eidem. — 42, 1 Ἀθηνῶν Bk. cf. adn. II 86, 6. μάλιστα om. B. 3 ante διατρίβειν excidisse ἄνευ κινδύνου coni. Badham adhort. 25. sed οἷόν τε εἶναι 'licere' significat ut IV 22, 3. VIII 92, 3. 4 ἁπλοῦν τε ὂν omnes praeter B. ἐπικρατήσειέ E, μὴ ἐπικρατήσειέ B. proximum τε om. omnes praeter B. οἱ om. eidem et γρ. B. ταύτην post — τάτην omissum esse docuit Madvig 330. 5 τρίβεσθαι omnes praeter B. τε καὶ τοὺς B. 6 καθ' ἑκάτερα ABG. — 43, 1 ξυνάρχοντας ἐπενόει καὶ γρ. B. et reliqui omnes. ὡς omisso καὶ additum est. 2 ἀδύνατον ACEFG. πέντε CEFM. λαξευμάτων Meineke 360, μοχλευμάτων Madvig 330. τὴν πρώτην στρατιὰν B. ὑπελέλειπτο omnes praeter B. 3 ἄνδρας τινὰς τῶν B. 4 ἐν προτειχίσμασιν om. reliqui. 5 ἀπὸ τῆς πρώτης, quod de loco nusquam dicitur, ad τῇ παρούσῃ ὁρμῇ videtur adscriptum esse. schol. ὁρμῆς δηλονότι. 6 ἐν νυκτὶ σφίσι omnes praeter B. προσέβαλλόν ABFGM. — 44, 1 γε om. omnes praeter B. 2 ἀποστερεῖσθαι pro ἀπιστεῖσθαι Badham adhort. 25. sed cf. V 68, 2. 4 ὡς κρατοῦντες B. πᾶν τὸ ἐναντίον reliqui. 5 διέφευγον οὗτοι Herw. 98.
οι
ἐπισταμενων B. ἀποκρίνοιντο M corr. F, κρίνοιντο post lacunam B. 6 alterum καὶ om. AB. 7 καθίστησαν B, reliqui κατέστησαν. in illo, si vitio liberatum est, scriptoris manum agnosco. quod praeter imperf. ἀπελύοντο confirmat perversa interpretatio schol. τὸ ἑξῆς· φίλοι τε φίλοις καὶ πολῖται πολίταις οὐ μόνον εἰς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες ἀπελύοντο, ἀλλὰ καὶ ἐς φόβον καθίστασαν, qui non intellexit φίλοις et πολίταις a ξυμπεσόντες pendere eorumque accusativos ad καθίστασαν subaudiendos esse. ἀλλήλοις om. M. μόγις B. 8 οἱ del. Kg. cf. 45, 2. ῥιπτοῦντες B. καταβαίνοιεν pro καταβαῖεν οἱ μὲν omnes praeter B. διέφθειρόν AEFM. — 45, 1 πρῶτοι A, om. B. 2 seclusa del. Pluygers Mnemos. XI 95. ἀπώλλυντο codd. emend. Cobet ad Hyper. 59 idque probavit L. Dindorf praef. ad Diod. III, VII. — 46 αὖ del. Meineke 373. sed cf. 64, 1. ὑπαγάγοιτο codd. emend. Pluygers l. l. ἄλλην om. omnes praeter B. — 47, 2 ἦν om. B. ἄλλα ὅτι om. A, ὅτι del. Reiske. 3 διακινδυνεῦσαι AEFM. restitui optimi cod. scripturam. ἐξιέναι omnes praeter B. τοῦ θεραπεύματος Madvig 331. sed recte interpretes στρατεύματος gen. partitivum esse volunt (cf. 42, 6). navibus autem saltem recens advectis superiores fuisse (I 81, 4) Athenienses dicuntur, quod etiam integrae hae erant necdum ut priores (cf. 41, 4) afflictae (cf. 55, 1). — 48, 1 μετὰ πολλῶν suspectum est Kg. ἂν om. M. 2 τὸ δ' ἔτι ABEFM. ἐλπίδας τε B. 3 τοὺς αὐτοῦ Kg., quod non convenit ad membrum oppositum ἀλλ' .. πείσεσθαι. temeraria conatur Herw. 98. sententia, quam Th. membra iuxta ponens, non alterum alteri subiungens expressit, haec est: 'eidem, qui de vobis iudicabunt, rerum condicionem non recte perspicient.' αὐτῶν del. Bk. ἀκούοντας pro ἀκούσαντας ex BM recepi. cf. Kg. Sprachl. § 53, 1, 2. 4 prius ὑπὸ del. Pluygers Mnemos. XI 96. sed cf. Lys. VII 21. 5 καὶ χρήμασι γὰρ omnes praeter B. δισχίλια γὰρ eidem. οὖν pro ὁτιοῦν M. 6 χρῆναι om. M. ὧν B, reliqui ὡς. restitui ἕως. cf. 47, 3. ὧν Bh. τούτων subaudiens. sed ad νικηθέντας gen. poetarum more referri nequit. οἷς vel cum Pp. ᾧ Madvig 331. sed qui pecunia superiores sunt, eiusdem sumptu non possunt superati esse. — 49, 1 που pro πολὺ B, reliqui om. emend. Linwood Iahrb. 1862, 202. cf. Cass. Dio XLV 8, 4 et Plut. Nic. 21 ἦσαν ἄνδρες οὐκ ὀλίγοι . . διαλεγόμενοι τῷ Νικίᾳ

κοῦφα. μηδ' pro μή omnes praeter B. γ' ἄν pro γοῦν EM corr. F γρ. G, γάρ A pr. F. ἤ pro ἤ codd. nisi quod B θαρρῶν ἤ habet. ἐθάρσησε B, θαρσήσας corr. A, reliqui θαρσήσει. emendavi in symb. phil. Bonn. 390. cf. VII 4, 4. 2 τρίβειν αὐτοῦ mavult Kg. τρέψονται omnes praeter B. τὰς pro τὰ eidem. ἐν πελάγει καὶ del. Herw. 99. ἐστιν ὥσπερ νῦν pro ἐστι B. 3 καὶ μὴ μέλλειν ἐξανίστασθαι codd. transposuit Haase lucubr. 58 (cf. V 30, 5), μέλλοντας Pp. 4 ἐνεγένετο AEG. — 50, 1 ἐς α φιλία B, ἐς φίλια AEFM, ἐς φιλίαν G. ἐς, quod del. Bauer, ex στάσεις repetitum est. τε om. B. πολλὴν post ἔχων B, ante ἄλλην M. ἀποσταλέντας ὁπλίτας M. 2 ἀπενεχθέντων CEFG. εὐεσπερείταις AGM. ὅθεν πρὸς σικελίαν codd. emend. Bh. δυοῖν BE. πλοῦς omnes praeter B. 3 μᾶλλον pro μάλιστα M. ἔτι om. M. ἄλλο εἰ μὴ . . μὴ ψηφίζεσθαι codd. retinenda est vulg. nam 'ἤ primum εἰ μὴ particulis explanatum, deinde, ut sententia constaret, μὴ ab emend. additum videtur' Pp. 4 πασσέληνος E. ἂς ὡς pro ὡς B, ὡς om. G. — 51, 1 ἐγηγερμένοι omnes praeter B. σφῶν τε μήτε B. ταῖς om. ACEFM. 2 ἀνεπαύοντο pro ἀνεπειρῶντο omnes praeter A. αὐταῖς M. προτεραίᾳ B. ἐφόδου reliqui. ἀπολλύουσι plerique. — 52, 2 ἐπεξάγοντα BM, ἐξάγοντα CEFG. κοίλῳ καὶ del. Herw. 100. κοίλῳ μυχῷ C. post ἐπισπομένας excidisse ἑπτά Herw. l. l. ex Diod. XIII 13, 4 suspicatur. ναῦς ἤδη omnes praeter B. — 53, 2 ταύτῃ om. eidem. 3 δὲ οὔσας F, δὲ οὔσας EM, δὲ om. AG. ἃς ante οἱ Συρ. addunt omnes praeter B. 4 κωλύματα suspectum est Kg. τήν τε φλόγα B. — 54 οἱ Συρ. AEFG. τῆς ἄνω ex gloss. τῆς ἄνω ῥηθείσης Kg. ortum esse putat. locum intellegit Pp. — 55, 1 καὶ ante τοῦ om. B. ἐν παντὶ ἤδη B. στρατιᾶς codd. emend. Portus. 2. ναυσὶ καὶ ἵπποις EFGM. μεγέθει omnes praeter B. dat. retinens ἰσχυούσαις Duker. de interpunctione ante τὸ διάφορον posita cf. symb. phil. Bonn. 391 et de collocatione verborum V 89. κρείσσους codd., κρείσσονος schol. ἐκ παρασκευῆς πολλῷ μείζονος et Valla vertens 'maioribus copiis'. ὄντες post κρείσσους addit B, quod interpretamentum esse ostendit schol. λείπει τὸ ὄντες. — 56, 2 περὶ τοῦ αὐτοῦ omnes praeter B. ἡσσωθῆναι AEFM, ἡσσηθῆναι CG. ἂν addi iussit Herw. 100. cum propter subaudiendam condicionem nudus inf. praes. stare nequit (cf. quaest. gram. 6), tum res non praesentis, sed futuri temporis est pariter atque id, quo eius causa continetur, δυνατὴν ἔσεσθαι κ. τ. λ. (cf. l. l. 7 sq.). similiter iuxta posita sunt inf. praes. cum ἂν et inf. fut. IV 3, 3. ἀπολύσεσθαι fortasse legit schol., cuius ῥύσεσθαι interpretatio est. 3 μόνον utrobique codd. μόνων et μόνοι restituenda esse opposita ostendunt. μέρος merito suspectum Kg. delevi. 4 ταῦτα ξυνῆλθε Kg. ξύμπαντος λόγου codd. emend. Kg. cf. 75, 5. ξυλλόγου Heilmann. — 57, 1 ξυνδιασώσαντες ACFM. ἐπὶ συρακούσας codd., quod, cum de utraque pugnantium parte sermo sit, ferri nequit. emend. Bauer. ἑκά- οι στοις B, reliqui ἑκάστοις. ἀνάγκης B. ἔσχεν codd. cum nusquam sic impersonali ἔχειν Th. utatur, Bh. auctore ἕκαστοι . . ἔσχον (aor. inchoat. ut V 28, 2) scripsi. 3 εἰσὶ δὲ καὶ οἳ ACF, καὶ om. E. 4 τήϊοι omnes praeter B. αὐτόνομοι ξυνέσποντο codd., quod et superioribus et eis quae secuntur repugnat. emendare malui quam auctore Madvigio 332 vocabulum delere. soli Chii naves ipsi praebebant, reliqui pro eis tributum solvebant. cf. I 99, 3. Ἀθηνῶν mavult Bk. Ἴωνές τε omnes praeter B. 5 Βοιωτοῖς τοῖς M, reliqui τοῖς om. κατ' ἔχθος AEFG. 6 ἐπέφερον B. 7 τῶν δὲ περὶ B. 8 ἐν ναυπάκτω omnes praeter B. 9 γὰρ et mox ὠφελίας om. eidem. οὖν pro οὐ M. ἰέναι εἰωθότες omnes praeter B. ἐποίκους ἑκόντας B, ἀποίκους ἄκοντας reliqui. 11 κατειλημμένων codd. emend. Reiske. antea

haud scio an transponendum sit *Μεταπόντιοι καὶ Θούριοι.* nam de Thuriorum tantum seditione sermo fuit 33, 6, quo hic respicitur. — 58, 2 *μορίου* del. Herw. 100. 3 *οἱ* del. Bk., *αὐτόνομοι οἱ* Reiske, *οἱ αὐτοὶ αὐτόνομοι* Bh. seclusa del. L. Dindorf praef. ad Polyb. I, XXXVII et Herw. 100 recte monens non legisse ea auctorem schol. *νεοδαμώδης ὁ ἐλευθερὸς παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις.* 4 *ὁ* ante *ἄλλος* et mox *τε* om. omnes praeter B. *γὰρ* post *ὅτι* addit B. — 59, 2 *οἱ δ' οὖν* coni. Kg. sed cf. L. Herbst Phil. XXIV 630. *καὶ οἱ ξύμμαχοι* om. omnes praeter B. *ἀγῶνα* eidem. *καθ' ἑκάτερα* eidem. — 60, 2 *ἀσθενέσιν* corr. B et reliqui. *πάσας* omnes praeter B. *καὶ ἀπλήρωτοι* Badham adhort. 26. sed significantur 'omnes,' quotquot erant, sive habiles sive minus habiles.' *ἐσβιάζοντες* AFM. 4 *ἐς αὐτὰς* Kg. 5 *ὁρῶν καὶ τοὺς* omnes praeter B. — 61, 1 *ἑκάστωι* (οις) B. *τοῖς πολιτικοῖς* Cl. symb. crit. 8. seclusa, quae rerum condicioni prorsus repugnant, delevi in symb. phil. Bonn. 392. *ἔσται τῳ* Herw. 101. — 62, 1 *ὑμῖν* plerique. 3 'Valla: "cum alia quae," quasi *ἄλλα τε ὅσα* legerit, satis apte' Pp. *ὅσα μὴ ἀντιναυπηγεῖσθαι* omnes praeter B. *δὴ* om. eidem. 4 *φαίνηται* (οὔσης) AM. *ἐπέχει* EFM. *ἐσομένης* B. — 63, 1 *ἄξιον* omnes praeter B. *ἦν* pro *ἢ* ACFGM, *ἦν* E, *ἦν μὴ* corr. G. 2 *ὑμῖν* plerique. 3 *ὑμῶν* codd. *ἐς δὲ τὸ φοβερὸν* Reiske. *μὴ* ante *ἀδικεῖσθαι* om. omnes praeter B. *πλέον* B, *πλείω* C, *πλεῖον* reliqui. *πολὺ πλέον* del. Kg. 4 *δικαίως ἂν αὐτὴν* codd. *δικαιοῦσαν* i. e. 'iure postulantem' restitui in symb. phil. Bonn. 392. *δικαίως ἂν . . μὴ καταπροδιδοῖτε* Madvig 332. sed imperat. tuentur *ἀμύνασθε* et *δείξατε.* *μὴ* om. AF. *καὶ* post *ὅτι* om. B. *ὑμετέρα* om. M. — 64, 1 *ὑμῶν* om. M, *ἡ ὑμῶν* B, *ἡμῶν* reliqui. *ἢ τὸ κρατεῖν* del. Herw. 101 propter schol. *εὐφημότατα ᾐνίξατο τὴν ἧτταν.* sed stantibus etiam verbis cladis nomen *εὐφήμως* vitatur. *πλευσωμένους* A, *πλευσουμένους* EGM. *ὑμῶν* B. *γίγνησθε* M. *οἷα* AM. 2 *τε* post *ἑκάστους* om. B. *ἡ* om. codd. *ἀθηναίων* (νῶν) B. *τι* om. M. *τε ἑαυτῶι* B. — 65, 2 *καὶ* ante *ὅπως* addit M. *ἔχῃ* M. 3 *πάντα ἑτοῖμα* omnes praeter B. *πάντα* del. Herw. 101. — 66, 2 *ἔπειτα δὲ εἰ* B. *τε* post *Πελ.* addit B. *ἤδη* ante *ναυμαχίας* om. omnes praeter B. 3 *ἀκολουθῶσι* B, *κολουσθῶσι* EGM. *τό γε λοιπὸν* B. *τὸ παρ' ἐλπίδα* M. — 67, 1 *ὑμῶν* plerique. *καὶ* ante *τῆς δοκήσεως* om. AFM. *τὸ* del. Reiske, *τοῦ* Kg. *τὰ δὲ . . ἐλπὶς* om. omnes praeter B. 2 *πρὸς τὴν ἑκάστην* AEFG, *πρὸς τὴν ἕκαστον* M. *ἐν τῷ αὐτῷ* EGM, *ἐν τῷ ἑαυτῶν* B. 4 *ἀποκινδυνεύσει* codd. emend. Duker. *ἢ βιαζόμενοι* M. *ποιοῦνται* EFM. *πράξοντες* BEG. cf. quaest. gram. 10. — 68, 1 *πῶς οὖν* M. *ἐγγενησόμενον* omnes praeter B. *καὶ* om. Valla. 3 *πραξάντων ἡμῶν* B ex interpret. *τε καὶ κολασθῆναι* M, *τε* om. CG. *ὠφελοῦσιν* omnes praeter B. — 69, 2 *ἤδη ἦν* eidem. *ἔργα* M. *ἔτι* om. AFM. *αὐτοῖς* del. L. Dindorf praef. ad Polyb. I, XLVIII. *ἀφανίζειν* G, *ἀτιμάζειν* (τιμά) M. *δοκεῖν τινα* M. *εἴποιεν ἂν* del. deinde *καίπερ ὑφ' ἁπάντων* scribens Badham adhort. 26. at molesto dicendi genere in hoc quidem scriptore non satis evincitur emendandi necessitas. intellege: 'quae etiam de omnibus (*καιροῖς*) similiter proferuntur.' 3 *καὶ* pro *ἢ* omnes praeter B. 4 *καταλειφθέντα* B, sed *γρ. παραλειφθέντα, παραληφθέντα* G, 'ad fauces portus iam praeoccupatas praeclusasque ne illac exiretur (i. e. *καταληφθέντα*)' Valla. *περιλειφθέντα* mavult Bk. sed *παραλειφθέντα* tuetur Dionys. 874 et interpretatio schol. *τουτέστι παρελέλειπτο ὥστε μὴ ἐξευχθαι.* — 70, 1 *προεξαναγόμενοι* apud Dionys. 875 librarii vitium esse iudico. aor. requiritur et similiter *ἐξαγωγὴν* de navibus dixit Herod. IV 179. cf. 52, 2. *αὐτοῖς ἅμα* omnes praeter B. *παραβοηθεῖ* CEM, *παρεβοήθει* apud Dionys. 875 manifestum est librarii

vitium. 2 καὶ ante οἱ ἄλλοι habent E et Dionys. 875 δὲ omittens. οἱ ἄλλοι om. B. sed id tuetur Dionys. et locus simillimus Plat. Alc. 112b τοῖς τε Ἀχαιοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις Τρωσίν. ἦν ἡ ναυμαχία B. 3 ὅποι κελευσθείη Badham adhort. 26. ὅτε προσπέσοι omnes praeter BM. 4 ἐκβολαὶ cum Dionys. 876 omnes praeter E. ὡς ἔτυχον B. φυγεῖν AFM Dionys. 5 οἱ ἐπιβάται del. Pluygers Mnemos. XI 96. legitur apud Dionys. 877. 6 πολλῶν τῶν νεῶν G. 7 ἡ post δὴ om. omnes praeter B, ante βοὴ habet Dionys. 877. τε post κατὰ cum Dionys. B, reliqui om. ἐπιβοῶντες et περὶ temere del. Badham l. l. habet ea Dionys. ἑκάστου M corr. F Dionys. νικήσαντες Dionys. 8 δι' ἀνάγκην B. γῆν om. Dionys. πόνου om. omnes praeter B et Dionysium. ἀποχωροῦσιν omnes praeter B. Ἀθηναίους del. Pluygers l. l. legitur apud Dionys. 878. φεύγοντας ἔχουσιν M. — 71, 1 ξύντασιν Duker. sed cf. Cass. Dio XLIX 9, 3. 2 talia fere exciderunt qualia coni. Arnold ἀνώμαλον τῶν ξυμβαινόντων περὶ τὴν μάχην. ἀγχώμαλον inserit Goeller. ad sanam sententiam nihil proficitur Bk. coniectura δι' αὐτὸ. lacuna etiam apud Dionys. 879. 3 καὶ ἁπάντων ἅμα B. ἂν om. B. 4 αὐτῷ om. AEFM Dionys. ὅσα codd. emend. Herw. 157. 6 μιᾶς ὀργῆς M. δὲ οἱ καὶ πλεῖστοι M. καὶ ante ὅπῃ del. Kg. 7 τῶν ξυμφορῶν ἐλάσσων B. prius τοῖς om. B. αὐταῖς GM. παράλογον codd., παρὰ λόγον Dionys. 881. — 72, 1 ἀνδρῶν Dionys. ἐπικρατοῦντες Dionys. 2 ἐβουλεύοντο omnes praeter B. 4 τε τῇ ἥσσῃ B. — 73, 1 ἃ καὶ B, quasi de simulatione aliqua Hermocratis hic cogitari possit; καὶ ἃ καὶ AF corr. G. quam recepi scripturam sic interpretor: λέγων ταῦτα (scil. ὡς οὐ χρεὼν . . περιιδεῖν) καὶ ἃ αὐτῷ ἐδόκει (scil. δεινὸν εἶναι . . ποιεῖσθαι), ita ut ἐδόκει ad νομίσας respiciat. ἐδόκει εἶναι M. pro προφθάσαντας reliquorum codd. B διαλαβόντας, quod προδιαλαβόντας intellegendum esse existimo. nam olim scri- διαλαβόντας ptum videtur fuisse προφθάσαντας. 2 πεπαυμένους B. sed significantur quibus requies data est. σφίσι πείθεσθαι Herw. 102. cf. Kg. Sprachl. § 48, 7, 8. fortasse tamen σφῶν a πάντα pendet, de quo usu vide Kg. l. l. § 47, 10, 2. — 74, 1 συσκευάσωνται M γρ. G. ἀναλαβόντας BM. 2 προσεξελθόντες CEFGM. τῶν ποταμῶν omnes praeter B. — 75, 1 alterum τῷ om. B. 2 ἀνεχώρουν E. αἴσθεσθαι BEFM. cf adn. V 26, 5. 4 ἐς ante ὅσον om. omnes praeter B. προλείποι AEFM, προλείπει G. ὀλίγων ex gloss. ὀλολυγῶν ortum esse puto. συχνῶν Pp., οἰκτρῶν Herw. 102, ἀλόγων Madvig 332. ἀπολειπόμενοι omnes praeter B. μή τι πάθωσι eidem. 5 πάντες ἔφερον eidem. κατὰ τὸ pro ἕκαστος eidem. ἕκαστος del. Kg., quod non diceretur τις ἕκαστος. sed cf. VI 31, 4. αὐτοί τε τὰ eidem. ὑπὸ τοῖς ὅπλοις codd. emend. Pluygers Mnemos. XI 96. intellege 'praeter arma.' cf. 86, 2. 6 καὶ ἡ ἰσομοιρία codd. sed ea ipsa causa levamenti est, non levamentum habet. restituto dat. non opus est cum Dobreo praeter ἡ simul καὶ delere; nam in talibus ὅμως particulae saepius καί vel καίπερ adiunctum est. cf. VIII 93, 1 et exempla a Kg. Sprachl. § 56, 13, 3 allata. ἀφῖκτο codd. emend. Badham adhort. 27. 7 τῷ ἑλληνικῷ codd. schol. οὐκ ἀπιθάνως περιαιροῦσι τὸ ἄρθρον. τοὺς ἄλλους M. αὐτοὺς om. M. παιώνων AEFM. πεζοὺς δὲ omnes praeter B. προσχόντας eidem. — 76 ἐφ' ἑκάστοις Meineke 373. — 77, 1 τί pro ἔτι B. καταμέμψασθαι omnes praeter B. 2 τε om. eidem. ἑωροῦμαι EFM. 4 τοῦ θεοῦ codd. emend. Kg. ὁ θεὸς apud Th. ubique Apollo est, numen divinum τὸ θεῖον appellatur. cf. V 70, 1. 104, 1. 105, 1. 2. 3. 112, 2. οἱ pro οἷοι omnes praeter B. 5 ἂν om. eidem. 6 ἔστω Herw. 102. ἀντιλαβώμεθα τοῦ codd. emend. Portus. ὀχυρῷ omnes praeter B. προπέμπετε eidem. καὶ σιτία ἄλλα codd., 'pariter et commeatum' Valla. emend. Reiske. 7 τὸ δὲ ξύμπαν

omnes praeter B. διασωθείητε B fort. ortum ex proximo διαφύγητε. — 78, 2 ἐν διπλασίῳ omnes praeter B. πρῶτον μὲν ἡγούμενον om. EFGM pr. A. ἑπόμενον B. 3 τε del. Bh. 4 προσελθόντες ABEFM pr. G. 5 ἐν τῷ ἔμπροσθεν M. 6 αὐτῶν M. ἑκάτεροι ἐκώλυον omnes praeter B. — 79, 1 ἐλθεῖν om. Valla vertens 'vi pervadunt ad tumulum.' reliquis locis ubi eandem vim habet βιάζεσθαι cum sola praepos. ponitur. nam IV 29, 4 passivum est ut IV 98, 5. 2 ἀπεχώρουν B. 3 γὰρ pro δὲ B. μᾶλλον γὰρ ἔτι B. 4 καὶ ὁ Γύλ. B. αὖ om. reliqui. 5 μετὰ ταῦτα eidem. προσέβαλόν GM. — 80, 1 τε om. B. ἀπορία AEFG. καύσαντας ABFM. ἢ pro ἡ AFM. 2 μέρος om. B. 3 ἀπὸ del. Reiske et Dobree. 4 καὶ τὸ πλέον omnes praeter B. 5 παρὰ τῷ ποταμῷ eidem. μετέπεμψαν eidem. non audiendus est Herbst über Cobets Emend. 39, ut Cl. ad I 112 demonstravit. 6 prius τε om. eidem. — 81, 2 ὥσπερ προσέμιξαν AEFG. οὖσι del. Herw. 102. τε ante ῥᾷον om. B. δίχα ἤδη B. 3 ἐν τῷ ἔμπροσθεν M. 3 ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα B, 'centum quinquaginta' Valla, spatium nimium quam quo una nocte Nicias antecedere potuerit. fortasse τρεῖς (γ' pro ρ') καὶ πεντήκοντα legendum est. quae enim causa esse poterat ἑκατὸν addendi? prius καὶ om. A. θᾶσσόν τι Dobree. sed τε . . δὲ iungendum est. cf. adn. I 11, 1. ὅσ' ἂν ἀναγκάζωνται vel ὅσα ἀναγκάζοιντο Dobree. 4 ἐν πόνῳ τε omnes praeter B. ἐν ante πολλῷ om. eidem. Ἀθηναῖοι del. Kg. neque enim soli Athenienses cum Dem. erant. ξυνειληθέντες Lobeck ad Phryn. 29. sed ἀνείλλεσθαι Suidas pro συστρέφεσθαι affert et συστραφέντες interpretatur schol. ἔνθεν καὶ ἔνθεν M. ἐβάλλοντό τε omnes praeter B. 5 ἐγένετο eidem. — 82, 1 γοῦν codd. emend. Dobree. δ' οὖν post digressionem ut I 3, 4. II 34, 8. VI 56, 1. 2 μετὰ τοῦ Δημ. hic et 83, 1. 85, 3 M. 3 μετ' αὐτὸν AEM. ἀφικνοῦνται αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ omnes praeter B. ἐκαθεῖσε B, καθεῖσε reliqui. — 83, 2 μέχρι δ' οὗ ἂν B, οὗ del. L. Dindorf praef. ad Diod. I, XXVII. 4 πορεύεσθαι AB. — 84, 3 ξίφεσιν vel simile aliquid pro σκεύεσιν Herw. 103. cf. VI 31, 3. peribant, quod ἀλλήλοις ἐπιπεσόντες hastis vulnerabantur et καταπατηθέντες armatura, quominus surgerent, impediebantur. 4 τοὺς post τε om. M. ἀσμένως B. — 85, 1 χρήσασθαι B. 2 μετὰ τοῦ AF, μετ' αὐτοῦ M. ξυγκομίσας omnes praeter B. τὴν φυλακὴν del. Kg. 4 Σικελικῷ del. Dobree. cf. 87, 5. προσβολαῖς om. ACEFM. — 86, 1 λαβόντες EFM. 2 ταύτην ex -τάτην addendum esse vidit Madvig 330. cf. adn. 42, 4. ἄκοντος Γυλ. omnes praeter B. ἐπὶ τοὺς ἄλλους M. 4 διὰ τοῦτο om. omnes praeter B. δὴ om. eidem. τε post πείσαντες addunt eidem. ἐς ἀρετὴν om. eidem. in marg. M schol. διὰ τὴν πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν· διὰ τὸ πᾶσαν ἀρετὴν νομίμως ἐπιτετηδευκέναι. — 87, 1 καὶ ὀλίγῳ om. eidem. ἐπ' ἀσθενείαι B. 2 ξυνενηνεγμένων BM, ξυνενημένων AF, ξυνειηγμένων pr. G. δίψει codd. τῷ ante τοιούτῳ om. omnes praeter B. mihi propter prorsus singularem captivorum condicionem articulus videtur necessarius esse. 3 μὲν om. B. οἱ ἀθρόοι M. 4 δὲ καὶ οἱ B. εἰπεῖν B. 5 Ἑλληνικὸν del. Kg. et Pluygers Mnemos. XI 96. 6 τὸ δὴ λεγόμενον Meineke 361.

VIII 1, 1 καὶ ἐξ αὐτοῦ M. ἂν pro ἄγαν omnes praeter B. πασσυδὶ E. τι om. Thom. Mag. 157, 1. ἔπεισαν pro ἐπήλπισαν B. 3 ὅθεν om. B. πορισαμένους M. 4 ἐτελεύτα τοῦτο B. — 2, 1 ὡς ἕκαστοι M. ἐλθεῖν ἂν B. ἡγούμενοι post ἅμα addunt omnes praeter B. οἱ δ' αὐτῶν AEFM. 'num ἔτι πλέον?' Madvig 332. 2 αὐτοὶ ante οἷοι addit B. 3 ita interpunxi, ut κατ' ἀνάγκην cum προγεγενημένου iungatur. cf. Campe Iahrb. 1857, 178. εἰκὸς ἦν B. 4 πανταχόθεν δ' B. διαλογιζόμενοι B. εἰ om. B. — 3, 1 ὑπολαβὼν mavult Kg. μεμφομένους B. τῶν post ἀκόντων om. reliqui. προάγειν Herw. 103. 2 Κορ. δὲ pro καὶ Κορ. B. — 4 αὐτῷ om. reliqui. καὶ τὰ ἄλλα post

ναυπηγίαν excidisse Kg. suspicatur. sed iunge παρεσκευάζοντο τήν τε ναυπηγίαν καὶ ὅπως ἀσφάλεια εἴη. cf. 10, 1. εἴ τι που B. οἱ ξυστ. B. — 5, 1 τῶν Ἀθ. om. Valla et del. Kg. 2 τε del. Kg. sed cf. I 37, 2. VII 47, 2. 3 μετ' αὐτοῦ B. αὐτὸς pro εὐθὺς reliqui. 5 ἱκανὴν τροφὴν B. μᾶλλον om. AEFM. τὰ περὶ B. ἀποκτεῖναι B, ἀποκτείνειν reliqui. cf. IV 28, 4 et quaest. gram. 7. — 6, 1 τῷ φαρναβάκου ACEFG. ὑπὲρ τὸν αὐτὸν B. 2 ἐγίγνετο αὐτῶν Haase lucubr. 95. sed cf. L. Herbst Phil. XVI 342. ὁ μὲν B. πείσωσι B. 3 καὶ ἐς τὰ μάλιστα B. seclusa del. Herw. VI. ἀλκιβιάδης ἐκαλεῖτο AEFM. 5 αὐτοῖς ἔμελλον BC. πέμπειν omnes praeter B. μελαγκρίδαν et μελαγκρίδου codd., 'cum Melancrida, pro Melanchrida' Valla. emend. Meineke 361. δέοντος AB. — 7 ἅμα δὲ τῷ ἦρι om. omnes praeter B. τοῦ δ' codd. πάντα γὰρ Herw. 103. ἄνδρας Σπαρτ. ἐς Κορ. omnes praeter B. ξυμμαχίδων B. cf. Xen. Cyrop. III 3, 12. — 8, 1 ἐκοινοῦντο GM, reliqui ἐκοινωνοῦντο. 2 παρεσκεύασεν CEFGM. τὸ om. B. ἀφικέσθαι om. Valla. 3 ἡμίσεας omnes praeter B. τὸν νοῦν μᾶλλον B. διαφερομένας reliqui. 4 αὐτῶν οὐδὲν M. — 9, 1 προεθυμήθησαν ABCFGM. 2 γιγνομένης B. ᾐσθάνοντο B. οἱ δ' ἔπεμπον M. 3 καὶ ante ξυνειδότες om. omnes praeter B. — 10, 1 αἱ σπονδαί post γὰρ addit B, quod interpretamentum esse ostendit schol. αἱ σπονδαὶ δηλονότι. λήσωσιν ABM. αὐτοῖς GM. 3 προσπληρώσαντες ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, cum huic navium numero accedant una et viginti (10, 2), repugnat eis quae 15 et 20, 1 narrantur. ἐς addidit Westermann, quo efficitur, ut summa navium omnium significetur apta quidem, si amotis viginti septem navibus (15, 1. 2) decem substitutae sunt (15, 2). atqui vel propter additum πασῶν veri simile est 15, 2 amotarum navium numero minorem excidisse. facile igitur ibi scriptum fuisse potest ἑτέρας δὲ δέκα. καὶ τριάκοντα del. Kg. — 11, 1 an ἔς τι νησίδιον? 3 ἀλκαμένη ABM. ἐβουλεύοντο B. — 12 1 ληφθήσονται M. proximum τε om. omnes praeter B. Χίους om. M. πρὶν ἢ τὴν τῶν ἀθηναίων ξ. B. αἴσθεσθαι AE. ὅταν προσβάλῃ.. πείσειν omnes praeter B. τῶν ante Ἀθ. om. ACEFG. λέγων ἀσθένειαν omnes praeter B. πιστότερον AEFGM, πιστότεροι C. — 13 αὐτὸν om. EM. αἱ post καὶ om. ABFG. at navium numerus notus est ex VI 104, 1. VII 7, 1. ξυμπολεμήσασαι omnes praeter B. λευκάδα M. ἀπολειφθεῖσαι ABM. ὑποκλῆς AFM. μενίσπου AM. αἱ γὰρ λοιπαὶ G. — 14, 2 utrumque τε del. Kg. καὶ λεγομένων ACEFG. 3 διαβάντες δὲ omnes praeter B. οἱ Κλαζ. εὐθὺς eidem. num recte dicatur τειχίζειν vel δεῖν πρός τι, valde dubito. apud Th. certe neutrius generis exempla inveniuntur. quare προαναχώρησιν (apposit. ad Πολίχναν. cf. I 142, 3) conicio, quod receptaculum (cf. I 90, 2) significat, quo, antequam in insula includerentur, confugere volebant. de εἴ τι δέοι cf. III 22, 7. — 15, 1 post τῆς Χίου excidisse ὅτι ἀφέστηκεν ex simili loco I 61, 1 suspicatur Herw. 104. ἀφεστηκυίας B. ἅψεσθαι ABCFG. ἔλυσαν codd. emend. καὶ ante ἐψηφίσαντο delens Cobet nov. lect. 375. servata codd. scriptura κινεῖν ad τῷ εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι subaudiri vix potest. quod qui fieri posse contendunt vellem exempla attulissent. itaque ad tuendam librorum memoriam non satis valet II 62, 1. μὴ ὀλίγας omnes praeter B. 2 ἑτέρας δὲ δέκα Th. scripsisse supra (adn. 10, 3) conieci. ἡ om. ACEFG. ἐπὶ τὴν om. AEF. χίων A, τῶν χίων M γρ. B. — 16, 1 ἅμα καὶ ὁ Κλαζ. omnes praeter B. καὶ ὁ Ἐρ. M. 2 προανήγετο omnes praeter B. 3 πολλοὶ pro πεζοὶ eidem. τε et τὸ ante πρὸς om. eidem. ἐνῳκοδόμησαν Dobree. ὀτάγης EFM, ὁ τάγης corr. G. ὁ τάγις A, ὀπάγης C, ὁ γάγης γρ. B. cf. Xen. Hell. I 2, 5. — 17, 2 τάς τε ἀπὸ omnes praeter B. 3 δεούσης GM. 4 ἐγεγένητο B. — 18, 2 πολέμου τοὺς πρὸς B. 3 ταῦτα ABEFGM. — 19, 2 καὶ ante ὅτι om. Valla. παρεστάναι pro παρέσται M. — 21 ὑπὸ om. F. τῶν δυνατωτάτων

B. νεμάμενοι κατεῖχον B. οὔτε ἀγαγέσθαι plerique. — 22, 1 πειθοῖ πειρῶνται ἀποστῆσαι Madvig 333. sed non intellexit ἄνευ τε .. πόλεις verbis respondere στρατεύονται .. Λέσβον et ad ὡς .. ξυγκινδυνεύειν verba referri καὶ ὁ πεζὸς ἅμα κ. τ. λ. pendet autem ἄνευ τε .. πόλεις ab οὐδὲν ἀπολείποντες προθυμίας, in cuius locum in altero membro βουλόμενοι successit. hinc extitit τε particulae hyperbaton. cf. I 72, 1. III 81, 2. V 28, 2. de πλήθει παρόντες cf. II 11, 3. 2 καὶ καταλείπονται .. ἀφιστᾶσιν om. omnes praeter B. — 23, 1 ἀφικνεῖται ἐσέπλεον ἐς Λέσβον interposita omittens M. 2 ἀστύμαχος ACFGM. μίαν ναῦν B, ναυμαχίαν AEFM γρ. B. ἑάλω B. 4 ὁπλίτας del. Dobree ὁπλίσας ad ea quae secuntur referens. intellegendum est ὁπλίσας τοὺς Ἐρεσίους. cf. III 27, 2. παρέπλει pro παραπέμπει omnes praeter B. post παρέπλει addunt ἐπὶ τὴν Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν ACEFG, ἄρχοντα .. παρέπλει om. M. 5 στρατὸν πεζὸν B. seclusa del. Pp. πεζός enim significatur is, de quo dictum est 22, 1. interpretamentum ductum est ex 23, 4 τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν ὁπλίτας πεζῇ παραπέμπει. hos enim ὁπλίτας significari qui id adscripsit opinatus est. Haasei interpretationem 'procul navibus' (lucubr. 31 sq.) falsam esse ex παρῄει 22, 1 apparet. — 24, 1 τῇ τρίτῃ M. 2 τὰς ἐκ τῆς Λ. B. πτελέον FM. ἀπῆραν σωι post τείχη addit B. 3 βολίσκωι B, reliqui βολίσσῳ. Βολίσκῳ hic Th. scripsisse testatur Herodian. I 212. II 483. ἀνεχώρησαν pro ἀνάστατα .. χωρία M. 4 ηὐδαιμόνησάν τε B, reliqui εὐδαιμονήσαντες, 'beati et iidem modesti extiterunt' Valla. cf. III 77, 1. V 10, 3. VI 30, 2. αὐτοῖς ἡ πόλις M. τοσῷδε B. cf. adn. I 37, 2. 5 ἀσφαλέστατον B. μεθ' ὧν ἔμελλον B. ξυγκινδυνεύειν B, reliqui κινδυνεύσειν. εἰ δ' ἔτι F. τὰ ante τῶν om. B. ξυναιρεθήσεσθαι reliqui. 6 γοῦν B, reliqui οὖν. emend. Bk. cf. adn. VII 82, 1. οὓς αἰσθ. codd., quod cum Kg. pro ὧν τὰ ἔργα αἰσθ. accipi nequit. ὧν Bloomfield. — 25, 2 ξενικὸν del. Schaefer ad Bos. Ell. 451. cf. IV 52, 2. καὶ ξυμμάχοις omnes praeter B. 3 προά εξαΐξαντες B, προεξάρξαντες CG, προεξάξαντες M. ὀλίγοι CEFGM. 5 ἀμφοτέρων omnes praeter B. προσχωρῆσαι G, reliqui προσχωρήσειν. cf. quaest. gram. 10. — 26, 1 ἀπὸ Πελ. καὶ Σικ. omnes praeter B. καὶ ante τῆς om. eidem. Θηραμένει hic omnes, infra soli BM. λέρον B, ἔλεον EM, reliqui ἐλεόν. 3 οἵπερ M, οὐ ὑπὲρ B. — 27, 1 δέρον plerique. ὑπομείναντες Herw. 104. sed cf. IV 30, 2. οὔτ' ἄλλῳ codd. emend. Bk. 2 ἔξεστιν del. Dobree. ἔσται del. Heilmann. sed ἔσται pro ἐξέσται vix interpretis est et διακινδυνεύσειν in eiusdem temporis re aut ἂν cum coniunct. praes. aut fut. postulat. cf. VI 86, 1. παρεσκευασμένοις ἐξέσται ἀγωνίσασθαι ὅποι τε βούλονται οὐδέποτε B. ὀλίγωι pro ἀλόγως B. 3 καιρὸν FM γρ. G. ἀλλὰ καὶ τῷ codd. ἂν post πόλιν inserit Dobree. cf. quaest. gram. 6. μόγις plerique. καὶ καθ' F, καθ' ἑκουσίαν om. C. ἀνάγκῃ om. B. ποι om. M, που B. ἢ addunt Lindau et Herw. 158. cf. I 142, 3. VI 37, 2. οὐ δὴ Madvig 333. 4 καιρὸς εἴη omnes praeter B. 5 οὐδ' ἐς Kg. 6 ἐπ' ἀτελεῖ Pp. τῆς ξυμφορᾶς del. Kg. — 28, 1 πάλιν om. M. 2 τὰς ante ναῦς om. omnes praeter B. 3 λαβόντες ζῶντα M. seclusa del. Herw. cf. 5, 5. 19, 2. item 28, 4 τὸν πισσούθνου addit B. 4 δαρικὸν E, δωρικὸν AFM. 5 αὐτοῦ codd., quod qui defendere studuit L. Herbst über Cobets Emend. 25, exempla αὐτοῦ pro αὐτόσε positi afferre debebat. αὐτοὶ a me restituto oppositum est Λακεδαιμονίων πεμψάντων. αὐτοῦ del. Herw. 104. — 29, 1 ἐς del. Herw. 104. non recte defenditur his locis parum similibus: III 64, 4. VII 36, 2. 87, 1. VIII 1, 3. 86, 6. cf. 62, 3. III 92, 1. ἔφη δώσειν omnes praeter B. 2 οὐκέτι pro οὐ B, om. M. τρία omnes praeter B, qui om. emend. Madvig 333 sic rem explicans: 'triginta talenta sti-

pendium menstruum erat sexaginta navium, si terni oboli in diem darentur; cum igitur hoc in quinquaginta quinque naves daretur, nautae παρὰ πέντε ναῦς plus accipiebant, id est tanto plus quantum adiciebat quinque navium stipendium in reliquas quinquaginta quinque distributum.' ad quinquaginta quinque autem naves (26, 1) aliae accesserant (28, 1), de quibus in proximo enuntiato sermo est. καὶ πεντήκοντα del. Palmerius, quem qui secuntur Boeckhii explanationem (Staatsh. I 382 sqq.) amplectentes, eis importuna est παρὰ praepos., quare παρὰ πέντε ναῦς praeterea del. Kg. — 30, 1 οἱ . . ἀθηναῖοι B. προαφιγμέναι AB. ἀπὸ τῆς X. M. πάσας καὶ τὰς ἄλλας omnes praeter B. 2 pro τριάκοντα ναῦς ἔχοντες M ex superioribus καὶ τὰς ἀπὸ χίου πάσας καὶ τὰς ἄλλας ξυναγάγοντο repetit. ἀγαγόντες omnes praeter B, qui ἀπολιπόντες habet; non vertit Valla. emend. Kg. λαβόντες B. ἐπίπλουν codd. emend. Kg. cf. 38, 5. 44, 3. — 31, 1 ἔτυχεν ἐν τῇ χίῳ M. 2 ἐκέλευσεν AFM. 3 ἐσβολὴν codd. emend. Cobet nov. lect. 347. cf. 35, 3. 4 ἐσβαλλόμενοι B. — 32, 1 πρέσβεις ἀφικνοῦνται omnes praeter B. αὖθις om. eidem. χειμασθεισῶν καὶ πλανηθεισῶν B. 2 ὡς ἐς πεντακοσίους reliqui. 3 ὁ ante Ἀστ. et τὸν om. eidem. 'immo σφεῖς' Bk. sed cf. adn. VII 21, 3. ἤν τι καὶ Dobree. — 33, 1 τῶν om. B. ἦλθεν ἔχων reliqui. ναυμαχίαν B. 2 διείργοντο codd. emend. καὶ delens Kg. 3 ὑπὸ νύκτα om. omnes praeter B. 4 παρ' αὐτὸν M rec. AG, παρ' αὐτῶν EF pr. AG. οἱ μὲν M. ἐκομίσθη del. Kg. — 34 ὡς εἶδον B, ὥσπερ ἰδόντες reliqui. huius discrepantiae communem fontem esse ὥσπερ εἶδον (pro εἶχον) ἰδόντες docui in symb. phil. Bonn. 393 sq. ἐπεδίωκον ACFGM. μόγις AEFM. ὁρμίσασαι AEFM. καλούμενον om. B. μεθορμισάμενοι Herw. 158. in articulo ante τειχισμόν posito Dobree et Pp. offenderunt. intellego τειχισμόν, qui ad expugnandam Chium iam necessarius esse videbatur. cf. IV 131, 2. — 35, 2 ἀπὸ Τισσ. codd. emend. Palmerius. προσβαλούσας BCG. 3 τῷ post ἐπὶ om. omnes praeter B. 4 ἐπελθόντες pro ἀπελθόντες eidem. — 36, 1 ὡς pro ἐς eidem. ὑπῆρχε pro ὑπῆν Herw. 105 rarae voci usitatissimam temere substituens. 2 ὁμοίως M. ἐπὶ Θηρ. omnes praeter B. — 37, 1 τοῦ pro altero τοὺς codd. emend. Bk. 2 μήτε φόρους codd. emend. Bk. ὁ βασιλεὺς AEFG. 3 οἱ βασιλέως M. — 38, 2 ἐς om. omnes praeter B. ἐκ τῆς γῆς B. 3 καὶ post ἀλλὰ om. M. ἐς ὀλίγον codd. recte schol. ἀναγκαζομένη ὀλιγαρχεῖσθαι. sed paucorum imperium nullus umquam scriptor singulari ὀλίγον significavit. nam in Plat. Polit. 303ª τὸ ὀλίγον numerum indicat. emend. Dobree. cf. II 37, 1. V 81, 2. VIII 53, 3. 89, 2. 97, 2. ἐς ὀλίγους καθισταμένης audacius Herw. 105. 4 ὁ Πεδ. omnes praeter B. 5 ἐπειδὴ δὲ B. ἀποχωροῦντες B. — 39, 1 ὑπὸ delevi suadente Pp. ἔπλει omnes praeter B. 2 λείχας GM. 'post tam breve intervallum necessarium est ἀφικομένοις' Herw. 105. ναυμαχίας B. ἀντικαθιστάναι Herw. 105. 3 προσέβαλλον B. κενὰς om. B. αἱ om. B. νήσῳ pro Σάμῳ reliqui. κατῆρον vel κατῆιρον eidem. 4 ἐν τῇ νήσῳ ναῦς χάριν τοῦ B. — 40, 1 πέμψαντες B. 2 ἐπὶ ταῖς ἀδικίαις Herw. 105. — 41, 1 πάντα δεύτερα Meineke 373. sed si dictum est δεύτερος πρός τι a Soph. fragm. 327, 5, hoc ipsum documento est dici item potuisse ὕστερος πρός τι. 2 ὡς αὐτοῖς EFM. γε del. Kg. ὧν M. ἀφίει codd. cf. quaest. gram. 17. 3 ὥσπερ εἰς τεῖχος ἐλθεῖν m. εἴκοσιν ἅμα ἐκ m. 4 οὔσας ἁπάσας m. — 42, 2 ὄντος ἤδη B. 4 τέγλουσσαν AB, reliqui τεύγλουσσαν. 5 ἑπτὰ om. M. — 43, 1 πλεύσαντες καὶ τροπαῖον ἐν τῆι σύμηι στήσαντες ἀπῆλθον λαβόντες M (cf. 42, 5). προσλαβόντες M, προσπλεύσαντες B. 2 ἅμα om. omnes praeter B. cf. IV 30, 4. περὶ δὲ AEM, τε om. corr. G. 3 οὔτε τὰς Χαλ. om. AEFG, Χαλ. οὔτε τὰς om. M. χώρας ἧς AEFm. ἐνῆν codd. emend. Bk.

τὴν pro *ἂν* m. 4 *σπένδεσθαι ξυνθήκας ἢ* B. — 44, 1 *ἐπικηρυκευόμενοι* B, quod ‘nuntiis arcessiti’ valere nequit. intellege: *ἐπεὶ ἐπεκηρυκεύοντο ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἄνδρες*. cf. VI 10, 2. 2 *καμίρωι* ACGM, *καμιρῶι* F. *πρὸς τὴν* pro *πρῶτον* omnes praeter B. *ἔφυγον* B. *δινήλου* pro *Λίνδου* EFM. *τε* post hoc addunt omnes praeter B. 3 *ἐκ τῆς Σύμης* propter 41, 4 Kg. sed cf. 43, 1. *ἐπεφάνησαν* B. — 45, 1 *τε μετὰ* B. *καὶ* post *ἦν γὰρ* om. reliqui. 2 *ἀντὶ δραχμῆς Ἀττικῆς* del. Kg. sed non ea merces intellegenda est, quam revera acceperant, sed quam ex Tissaphernis promisso accepturi erant, si per regem liceret. cf. 29, 1. 45, 6. 83, 3. *χρόνου* del. Kg. sed similiter non solum *ἐπὶ πολύ*, sed etiam *ἐπὶ πολὺν χρόνον* (I 17) dixit. exciderunt *καὶ τοῦτ' οὐ ξυνεχῶς* vel eiusdem sententiae verba. cf. symb. phil. Bonn. 394. *χεῖρον* Cobet nov. lect. 270. *ἡ* ante *ἀσθένεια* del. Cobet ad Hyper. 56. sed cf. L. Herbst über Cobets Emend. 26. *οὐχ* om. marg. A, *ἀπολείπωσιν οὐχ* om. EFGM. *ἀπολιπόντες* EFGM. *ὁμηρίαν* AEFM. 3 alterum *ὥστε* om. B. prius del. Reiske. male antecedentibus continuatur *πλὴν τῶν Συρακοσίων*, quasi his persuaderi Alcibiades noluerit. exciderunt *ξυνεχώρησαν δὲ* vel similia. *τε* et *μόνος* om. B, *στρατηγὸς ὢν* om. reliqui. editores, qui praeter *τε* aut *μόνος* aut *στρατηγὸς ὢν* om., valde falluntur. nam *τούτων μόνος* non convenit *πλὴν τῶν Συρ.* verbis et nudum *στρατηγὸς ὢν* huic l. male aptum est propter 29, 2; adiuncto autem *μόνος* significatur Hermocratem solum fuisse imperatorem, qui adversaretur. *ξύμπαντος* omnes praeter B. 4 *λέγων ὑπὲρ* M. *εἶεν εἰ* Bauer, *εἰσίν, εἰ* Kg., *ἀναισχυντοῖεν εἰ* Madvig 334. sed more Th. transitus fit a partic. ad verbum fin. (*ἀξιοῦσι* propter *σῳζόμενοι* positum est pro *ἀξιοῦντες* ut I 132, 5 *λύει* propter *παραποιησάμενος* pro *λύσας*. cf. Iahrb. 1863, 464). *καὶ τοῖς σώμασι* om. M. *τῆς* post *ὑπὲρ* om. AEFM.

εὕειν
κινδυνεῦσαι B. 5 *πρότερον ἀποστῆναι* reliqui. 6 *ἀφειδόμενον* M. *τροφῆι* M. — 46, 1 *τὸν πόλεμον διαλῦσαι* omnes praeter B. *ἢ Ἕλλησι* B rec. A, reliqui *μελλήσει*. *ἀεὶ* om. omnes praeter B. *αὐτοῦ λυπηροὺς* codd. emend. Duker. 2 *ξυγκαθαιρήσειν* B. *εὐτελέστερα δὲ τὰ δεινὰ* codd. emend. Cl. in thesibus dissertationi de graec. gramm. primordiis scriptae adiunctis et Madvig 28. cf. 81, 3. II 77, 6. VII 67, 3. *τῆς αὐτοῦ* et *περὶ αὐτοὺς* B. 3 *εἶναι* post *Ἀθ.* om. B. *πολεμεῖν* in suspicionem vocant Dobree et Kg. *τε* post *σφίσι* om. B. *ἐκεῖνο* pro *ἐκείνῳ* AEF, *ἐκεῖνος* B, *ἐκείνων* G, *ἐκεῖνοι* M. *ἐν γῇ* Haase lucubr. 96 propter oppositum *τῆς θαλάσσης*. sed sic *βασιλέως* abesset. *τῶν Ἑλλ.* del. Bk. *τῶν βαρβ.* om. B. *ἦν δὴ* Reiske, alterum *μὴ* del. Madvig 334 *αὐτοὺς* ad Persas referens. non recedendum esse puto a codd. scriptura et interpretatione schol. ⟨*ἢν*⟩ *καταδουλώσωνται τοὺς Ἀθηναίους*. 5 *ἦν* del. Kg. *ναῦς φάσκων* omnes praeter B. *ἐκ τοῦ περιόντος* Herw. 106. — 47, 1 *τῷ* del. Bk. *ἐθεραπεύων* B. 2 *Ἀθ. στρατιῶται* del. Kg. *προπέμψαντος* B. *ὡς βελτίστου* Madvig 334, quod nusquam optimates *βέλτιστοι* appellentur. sed eidem significantur atque 108, 4. schol. *φρονιμωτάτους*. *πρὸς τοὺς βελτίστους* Cobet nov. lect. 347. sed cf. I 72, 2. 90, 2. V 45, 1. seclusa del. Herw. 106. gravior eo fit sententia et, qualis sit *πονηρία*, proximis satis indicatur. *τῇ αὐτὸν* B. — 48, 1 *τούτωι* pro *τοῦτο* reliqui. *ἦλθε* om. eidem. *καὶ* ante *Τισσ.* addunt eidem. *αὐτοί τε αὐτοῖς* eidem. *δυνατώτατοι* B. *ὥσπερ* pro *οἵπερ* mavult Kg. *ἐς ἑαυτοὺς* AEGM. 2 *ἐς* post *καὶ* om. omnes praeter B. 3 *τὸ παραυτίκα* Kg., quia idem quod *ἐν τῷ παρόντι* valeat. sed eadem vi praeditum artic. caret IV 76, 5. *παρὰ* om. omnes praeter B. *ἐκοινώνησαν* omnes praeter G rec. E. *καὶ σφίσιν* codd. emend. Dobree. cf. L. Herbst über Cobets Emend. 13. 4 *καὶ οὐδὲν μᾶλλον* ACEFM. *ἢ* pro

οὐδ' eidem. παρακληθεὶς del. Cobet var. lect. 56. sed cf. Herbst l. l. 11 sq. δὲ οὐ περιοπτέον B. τῷ τε βασιλεῖ B, τε om. reliqui. emend. Dobree. καὶ ante Πελ. del. Dobree. sed recte schol. ὁμοίως ὥσπερ καὶ Ἀθηναίων κρατούντων τῆς θαλάττης. ἰσχυόντων pro ὄντων Reiske. οὐκ pro οὐ τὰς omnes praeter B. ἔξειν M. οὐδὲν κακὸν GM. πω om. omnes praeter B. 5 ὑπεσχῆσθαι codd. emend. Bh. nihil adhuc sociis promissum est. 6 ἐπ' ἐκείνοις AEF. βεβαιότερον B. 7 ἀπ' αὐτῶν Dobree. an περὶ αὐτῶν τῷ ἔργῳ? cf. VI 60, 1. καὶ ante ἐν τῷ om. Valla. — 49, 1 ἐν τῇ ξυμμαχίᾳ codd. emend. Haacke. καθόδου om. M.— 50, 1 λεχθέντων ὑφ' αὐτοῦ omnes praeter B. 2 τῶν Λακ. eidem. τότε ὄντα B. τἆλλα πάντα B. εἶναι αὐτῷι B. 3 ἀπελθὼν B. παρ' αὐτῶν FM. ἅμα ἀγγέλλει M. αὐτοῖς μηνυτὴς ABFG. κοινοῦσθαι om. omnes praeter B. περὶ om. B. cf. 97, 3. καὶ om. Valla. 'etiam' significat. 5 alterum ὅτι om. B. pendet ab ἀποστέλλει. post καὶ νῦν Kg. λέγων vel simile partic. invitus desiderat. οὔσης τῆς M. αὐτὰ διαφθεῖραι M. — 51, 1 πεπεισμένος εἴη B. πράσσειν Reiske. sed cf. V 34, 2. 3 ταῦτα codd. emend. Heilmann. ἀπαγγείλας AEFM. — 52 πιστευθῆναι pro πεισθῆναι G. ὄντων om. M. αὐτῷ pro αὐτῶν ACEFG. τὰς ἁπάσας BG. — 53, 1 seclusa del. Dobree. 'illos miserant non universus exercitus, sed τὸ ἑταιρικόν, οἱ ξυνωμόται. cf. 48. 49.' καὶ ἀφικόμενοι ABEFM. 2 μαρτυρουμένων B. ἕνα ἕκαστον αὐτῶν reliqui. ἢν pro εἴ A, ἤν EF, ἦν GM. 3 ὁπότε δὴ ABCEF. ἐνταῦθα ἤδη B. ἔστιν ὑμῖν codd. emend. Bk. πολιτεύσωμεν EFM. ποιήσαιμεν codd. emend. Bk. καὶ μὴν περὶ ABEF corr. G. πλέον G. ἐβουλεύσαμεν AF corr. EG, ἐβουλεύσομεν pr. E, βουλεύσαμεν m. — 54, 1 μηδείσας m. ἐλπίζων G. 2 τὸν ante Ἀλκ. om. B. 3 αὐτόν τε καὶ τὸν ξυνάρχοντα mavult Kg. κιρωνίδην BEFM. 4 καταλύσωσι ABM. ὡς Τισσ. M. — 55, 1 καὶ ὁ Διομ. GM. τινες m. ἢ om. omnes praeter M. εἴ που ABEF. 3 πρώτους om. AFM. πολλὰ ἐλήφθη B. — 56, 1 οἱ μὲν Χ. post θαλάσσης habet M itemque μὲν omittentes AEF. 3 ξυμβασείοντα codd. emend. Pierson ad Moer. 14. eodem auctore apud Cass. Dion. XL 32, 2 διαβησείων restituit L. Dindorf. 4 τὸ om. omnes praeter B. πᾶσαν ἠξίουν codd., 'nam postulavit omnem Ioniam tradi' Valla. 5 τε om. G., τί BM. ἀλλ' om. B. verte: 'nihil iam nisi effici ea non posse putantes.' cf. IV 85, 6. ita nisi intellegi posset, scribi oporteret οὐκέτι ἀλλ' ἢ ἄπορα, quod coni. Lindau. cf. 28, 2. V 60, 1. 80, 1. VII 50, 3. — 57, 1 ποιησόμενος ABEFM. ἐκπεπολεμῆσθαι AEFG. cf. adn. VI 91, 5. ἢν post μὴ om. AB. 2 τοῦτο EFM. τάσδε τρίτας GM. — 58, 1 καὶ τῶν Λακ. B. 2 ὅση τῆς αἰτίας M. βασιλευέτω BC. 3 ἐπὶ τὴν χώραν τοῦ βασιλέως μηδὲ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ M. alterum χώραν om. AG. 4 τοὺς ante prius Λακ. addunt AEFG, τοὺς δὲ Λακ. M. 6 κωλύειν ante τελευτῶντος addunt ABEF. 7 prius δὲ om. B. βούλωνται τοῖς ἀθηναίοις AEFM. ἐν ὁμοιώματι M. — 59 τοιαῦται B. cf. 19, 1. ταύτας B. οὖν reliqui. — 60, 1 τοῖς ἀθηναίοις pro τῆς Εὐβ. M. ὃ pro ὃν AEFM. 3 περὶ τὸ Τρ. omnes praeter B. εἶναι del. Kg., quod saepissime cum partic., nusquam praeter hunc l. cum inf. Th. ὁρᾶν iungit. cf. II 45, 1. V 66, 1. ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ omnes praeter B. — 61, 1 ἐς ἑλλήσποντον eidem. 2 ἀντισθένει στρατηγοῦ E, ἀντισθένει ἀντὶ στρατηγοῦ C. ἐπιστάτης A. de Velsen sched. crit. 25 sqq., qui eam vocem 'vicarium' significare posse exemplis non probavit. comes et consiliarius Antistheni Leon videtur additus fuisse οὐ τριήραρχος οὐδ' ἄλλην ἀρχὴν ἔχων (schol.). nam praeter sociorum naves unam Lacedaemoniorum eamque στρατηγίδα tum demum regendam accepit, postquam dux factus est. cf. Xen. Hell. I 3, 17. Schoemann Gr. Altth. I 288. ξυνῆλθε ABF. δέκα B. 3 σχόντες B. οὐκ ἔλασσον ἔχοντες hic et III 5, 2. IV 25, 6 eodem modo dictum est quo νικῶντες VII 34, 7. — 62, 1

δελφυλίδαν AEFM. 2 *κατοικήσας* EFM. 3 *προσβαλὼν* omnes praeter B. *τότε* ACEGM. sed nimis remotum est I 89, 2, quam quo hic commode respici possit. — 63, 1 *ἐν τούτῳ δὲ* om. B. *τὴν ναυμαχίαν* reliqui. 2 *τὰς αὐτόθεν ναῦς* Kg. ad Dionys. 302. Valla: 'sumpsit quae illic erant naves'. sed *αὐτόθεν* 'illico' valet ut I 141, 1. VI 21, 2. *ἔχειν ὑπόπτως* M. *οὐκατανήγοντο* AEM. 3 *ἡ ἐν τοῖς Ἀθηναίοις* Kg., *ἢ ἐν ταῖς Ἀθήναις ἡ δημοκρατία* I. Brandis Rh. Mus. IX 637. sed *γὰρ* quod sequitur ad totam mutatae reipublicae narrationem pertinet. *βεβαιότερα* Dobree. sed cf. L. Herbst Phil. XXIV 626. *αὐτῶν*, quod propter praegressum *αὐτῷ* stare nequit, om. M. *προυτρεψάντων* EFM, *προτρεψάντων* AG. *δυνατωτάτους ὥσπερ* B. *ἐπαναστάντες* EFG. *αὐτοὶ* pro *αὐτοὺς* G, *αὐτοῖς* AEF. *δυνατωτάτους . . ἐπαναστήσαντες* A. de Velsen l. l. 27 sqq. nihil credo mutandum esse. nam *ἐπαναστάντας* quamquam relatum ad *δυνατοὺς* maiore tamen ambitu universam Samiorum civitatem amplectitur (cf. I 61, 3), ad quam *ὀλιγαρχηθῆναι* quoque proprie spectat. quod ut indicaretur, *αὐτοὺς* Th. adiunxit. de eis, qui tum *δυνατοί* erant, primoribus factionis popularis cf. 73, 1. 4 *σφῶν αὐτὸν* M. *ἀνέχειν* Reiske. sed sustinendi vim medium *ἀνέχεσθαι* habet et emendatione opus non est, si *τὰ τοῦ πολέμου* non obiecti, sed relationis accus. esse statuimus, qualis cum eodem verbo iunctus est apud Herod. VII 58 *οὐκ ἀντισχόντα . . τὸ ῥέεθρον*. cf. 86, 7. — 64, 1 *πράξαντες* AEF, *πράξαντας* M. *προσχῶσιν* B, *προσέσχωσιν* AEF. *ἔς τ' ἄλλα* Bk. post *διέπεμπον* lenius distinguens. *τὰ* om. m. 3 *τῆς μὲν μετ'* om. G, *μετ'* om. m. 4 *φυγή τε ἦν αὐτῶν ἔξω* B. *αὐτὴ* B. 'fortasse *τὴν πόλιν . . ὀχυροῦσθαι* legendum propter superius *ἐτείχιζον*' Pp. sed verte 'civitatem in integrum restitui' i. e. ab Ath. imperio liberari. 5 *δοκεῖ* omnes praeter B. *τῆς ἀπὸ* B, *τὴν ὑπὸ* reliqui. *τῆς . . ὑπούλου εὐνομίας* corrupte Dionys. 800. —

65, 1 *ἔχοντας* AEF. *αὐτοὺς* AEFM. *ἧκον ἐς* B. 3 *προειργαστο* pr. G, reliqui *προσειργαστο*. *προειρητο* Herw. 107. sed significatur 'praeparatus erat' et respicitur ad superius *προειργασμένα*. *μάλιστα καὶ τοῖς τε* M. — 66, 1 *πολιτείαν* Herw. 107. sed cf. 48, 4. *μεθιστᾶναι* AEFG, *μεθιστάναι* M. *ἐβούλευον* G. *προυσκέπτετο* codd. emend. Bauer. 3 *ὅσον* om. G, *ὅσον ἦν* M. *ὃ ἦν* pro *ὃν* codd. emend. Portus. *ἐξευρεῖν αὐτὸ* G. *ἀδύνατοι ὄντες* del. Kg. sed cf. A. de Velsen sched. crit. 34 sqq. *καὶ* ante *διὰ* om. M, *διὰ* om. CG. post *εἶχον* repetunt *αὐτοὶ ἐξευρεῖν* ABEF, *αὐτὸ ἐξευρεῖν* M rec. G. 4 *ἀμύνεσθαι* GM. *ἐπιβουλεύσαντας* mavult Kg. *ἂν* om. B. 5 *ἂν τραπέσθαι* Dobree. sed huc superius *ἄν*, non ad *ᾤετο* pertinet. *ἄπορον* pro *ἄπιστον* Dobree. seclusa non solum propter *ταὐτολογίαν*, sed etiam propter falsam sententiam Th. abiudicanda sunt; nam *πρὸς τοὺς πολλοὺς* non quo opus est 'apud multitudinem,' sed 'adversus multitudinem' significat. interpretandi autem causa adscriptum est ad *πρὸς ἑαυτὸν*, reliqua ad *βέβαιον τὴν ἀπιστίαν καταστήσαντες*. *πρὸς ἑαυτῶν* B. — 67, 1 *τριάκοντα ἄνδρας* C. F. Hermann Staatsaltth. § 166, 12 et Schoemann antiqu. iur. publ. 181. *δέκα* tuentur Kg. ad Dionys. 375 et Ullrich II 33. 2 *ἐπεὶ δὲ* sine *ἔπειτα* Suid. s. v. *συγγραφεῖς*. proximum *ἡ* om. omnes
συνέλεξαν
praeter G. *ξυνέκλεισαν* G, *ξυνεκάλεσαν* Herw. 107, quod *ξύγκλητος ἐκκλησία* fuerit. *ὃ ἦν* pro *ἔστι δὲ* Suid. *ἐπήνεγκαν* Suid. *ἀθηναίων ἀνατρέπειν* AEF, reliqui *ἀθηναίων ἀνειπεῖν*, *ἀθηναίοις ἀνατρέπειν* Suid. neque genet. apte iungi neque de evertenda aut pronuntianda sententia sermo esse potest. *εἰπεῖν γνώμην* Th. scripsisse praeter verborum cohaerentiam proximum *εἰπόντα* ostendit. de emendatione cf. I 25, 4. 132, 5. 3 *καὶ ἄρχειν ἔχειν* pro *ἀρχὴν ἄρχειν* B. — 68, 1 *πᾶν* B. *κατέστησε τοῦτο* B. *ἀρετῇ γε* AEFG. *οὐδενὸς ὕστερος* omnes praeter B. *ἃ ἂν γνοίη* ABM, *ἂν ἃ γνοίη* F, *ἀνα-*

γνοίη E. ἑκουσίως omnes praeter B. 2 αὐτός τε ABEFG, τε om. M. emend. Haacke. μετὰ τῶν ABEFM marg. G, μετέστη . . μετὰ om. G, sed addit in marg., μετέστη . . κατέστη om. M. de seclusis cf. symb. phil. Bonn. 395. de μετὰ . . μεταπεσόντα cf. II 49, 4. VI 3, 3. ὡς om. AFM. ἀπολογησόμενος B. 3 ὁ om. reliqui. alterum τὸν om. FM. 4 αὐτὸν om. M. — 69, 1 ἀλλὰ del. Herw. 108. τρόπῳ τοιῷδε ὕστερον ἤδη AEFM et omittens τοιῷδε G. δ' del. Bk. 2 ὡς εἰώθεσαν FM. 3 τήιοι B. Αἰγ. . . οἰκήσοντας om. M, οὓς . . οἰκήσοντας abesse vult Kg. οἰκήσαντας B. οἷς τὰ αὐτὰ B. 4 Ἕλληνες om. B. εἴ πού τι B. — 70, 1 ὥς τε B. δὲ del. Bk. ἐλθόντες M. κράτος om. B. 2 οὓς δὲ B. τὸν βασιλέα B. αὐτοῖς σφίσι omnes praeter B. — 71, 1 οὔτ' pro οὐδὲ, quod in codd. est, rescripto seclusa del. Dobree. irrepserunt ex interpretamento proximi οὐκ ἂν ἡσυχάζειν, ubi ἡσυχάζειν solus M habet, ἡσυχάσει F, reliqui ἡσυχάσειν. cf. quaest. gram. 10. οὐδὲ pro οὐδὲν AFM. Ἀθηνῶν Herw. 108. sed cf. I 108, 3. εἰ pro ᾗ ABEF, ἢ M. τῆς τῶν corr. A, reliqui τῶν γάρ; τῶν γοῦν Bauer. λήψεως del. Kg. 2 ἐγγὺς om. M. ἄνδρας κατέβαλον omnes praeter BM. ἀπογνοὺς Haase lucubr. 97 sqq. 3 ἀπέπεμψαν M. καὶ ante ἐς om. B. παριὼν pro περὶ B. — 72, 1 διδάξαντας FM. καὶ τῶν πολλῶν Meineke 374. καὶ οἱ τετρακόσιοι B. στρατιὰς M. ἐλθεῖν μέγα M. 2 ἄλλα τ' B, reliqui καὶ τἄλλα. τὴν αὐτῶν eidem. δείσας M. ἐθέλει AEFM, ἐθελῆσαι B. — 73, 1 τάδε γενέσθαι M. ὅπερ M. 4 οὗτοι γὰρ οὐκ ἔχοντες ABEF. μόνον AEFM, νῦν μόνον B, μόνον μέχρι νῦν G. sententia ostendit Th. μόνην scripsisse. 5 seclusa del. A. de Velsen sched. crit. 36 sq. non legit schol. ἤγουν τοὺς ἐκ τῆς νεὼς τῆς Παράλου. κατέλιπον ABCGM. 6 ὥστ' . . πάντων om. M deinde scribens τούτων δὲ μάλιστα τ. Π. τοὺς δ' ἄλλους M. τὸ λοιπὸν om. M. — 74, 1 itemque VI 53, 1. 61, 4 ναῦν del. Meineke 361 et L. Dindorf praef. ad Diod. III, XIII. sed quae abesse possunt, non ideo abesse debent. 2 alterum ναῦν del. Herw. 108. 3 ἀθηναίων EM γρ. G. ὁπόσοι τε ἐν omnes praeter B. τεθνηκόσι AEF, τεθνήξωνται G, τεθνήξωσι M, τεθνήξωνται corr. C, καὶ τεθνήκωσι marg. C, τεθνήξονται Thom. Mag. 132, 21. — 75, 1 ἀκούοντες B. ἐπὶ pro ἔτι AGM. cf. L. Herbst Phil. XXIV 685. 2 post Θράσυλος nomen patris excidisse Meineke 374 suspicatur. προεστήκεσαν μάλιστα B. δημοκρατηθήσεσθαι ABEFM. ἐπικηρυκεύεσθαι codd. emend. Reiske. cf. quaest. gram. 8. 3 πράγματα ἅπαντα B. ξυνεκοινωνήσαντο B. σωτηρίας del. Herw. 108. κρατήσωσιν ἂν AFGM. — 76, 1 καθεστᾶσι AEFm corr. G. 2 ἐν ᾗ μὲν τοὺς M, μὲν om. A. ὑπετόπευον ABE, ὑπετώπευον F. 3 αὐτῶν pro αὐτῶν codd. emend. Bk. ἐς πάντα ποριμώτεροι οἱ εὐπορώτεροι ABEF. μεθιστάναι AEF, καθιστάναι B, om. M. 4 τάς τε πόλεις B, τάς τε ἄλλας π. reliqui. ἀναγκάσαι m. Σάμον del. Herw. 108. περ pro παρ' B. δὴ om. reliqui. τὸ τῶν Ἀθ. eidem. ἀμύνεσθαι omnes praeter B. 5 δι' ἑαυτούς τε codd. emend. Haacke. προσκαθημένους AM. lacunam post νῦν statuit Haase lucubr. 101. exciderunt ἔτι μᾶλλον, ἐπεὶ vel similia. proximum ἐς om. M. τοσοῦτον AFM, τοσοῦτο G. καταστήσεσθαι Dobree, καταστήσειν Bh. αὐτοὶ καὶ δυν. AEFG, καὶ αὐτοὶ καὶ δυν. M. ἐπ' ἐκείνων ABF. 6 οἵ τε B. ἔτι εἶχον reliqui. πατρῴους . . αὐτοὺς δὲ AFGM. οὕπερ pro οἵπερ ABEFG, οὕπερ M. 7 πόλιν m, πόλεις G. — 77 seclusa spuria esse ex πρεσβευταί pro πρέσβεις posito apparet. del. Herw. 108. cf. 72, 1. — 78 τε post ὑπό om. omnes praeter B. μὴ μέλλειν B. ναυμαχεῖν B. — 79, 1 αὐτὰς ἀπὸ M. ἐσηγγέτο F, ἐσήγγελτο Cobet nov. lect. 423. ὡς om. AFG, ἐς E. 2 δυοῖν codd. cf. IV 102, 2 et Wecklein cur. epigr. 16. αἱ om. γρ. B. ὁρμοῦντες γρ. B. αὔτῃ γρ. B. καὶ ὡς ACEFG γρ. B. προσεπιπλεούσας AFM, ἐπιπλεούσας EG.

3 δὴ τοὺς pro αὐτοὺς Herw. 108. προσεδέχοντο δὲ καὶ EFGM. ἐπ' ἄβυδον EFM corr. G. προύπεμπτο codd. emend. Bauer. 4 ἀπεχώρησαν BC. πλεύσαντες ABEFM. ἐπὶ Μυκ. omnes praeter B, ἐπὶ τῇ Μυκάλῃ Pp. 6 αὐτὸ ποιοῦνται B. ναυμαχῆσαι B. — 80, 1 οὐκατανήγοντο FM. ὅσπερ pro ὥσπερ B. 2 τε ante γὰρ om. omnes praeter B. 3 αἱ δὲ πλείους ABEFM. frustra τὸ ἀνακόλουθον excusare student interpretandi artificiis, non idoneis exemplis librorum memoriam defendentes. nam quae eius generis ex ipso Th. afferri possunt, vel eo plane dissimilia sunt, quod post interpositam sententiam, non ante eam verborum structura mutatur. cf. adn. I 9, 2. IV 40, 2. καὶ post χειμασθεῖσαι ex constanti omnium scriptorum usu delendum est, nisi verbum fin. ibi excidisse mavis. similiter καί a librario additum est III 69, 1. post Μίλητον exciderunt ἐνταῦθα ἔμειναν vel similia. — 81, 1 ἀεί τε BG, καὶ ἀεί τε ACE, καὶ εἴτε F, τε καὶ ἀεὶ M. emend. Meineke 374. cf. adn. IV 65, 4. τῆς αὐτοῦ vel τῆς αὐτοῦ omnes praeter B. καταγαγεῖν τὸν B. 2 ἐπῃτιάσατο τῆς φυγῆς B. περὶ πολιτικῶν AEF. ἐλπίδας γε αὐτοὺς οὐ μικρὰς τῶν μελλόντων omnes praeter B. 3 τάδε τὰ M. ἐπικομπεῖν ABEF. ἢν μὴ Ἀθ. M. πιστευύῃ AEFG, πιστεύητε M. ἐξαργυριῶσαι B, ἐξαργυρῶσαι G. σῶς αὐτὸς M corr. A, ὡς αὐτὸς AEF, ὡς αὐτοὺς B, αὐτὸς Suid. s. v. Μιλτιάδης. schol. ἤγουν εἰ ἀνασωθεὶς Ἀλκιβιάδης ὀπίσω ἀνάδοχος γένοιτο. αὐτοῖς pro αὐτῷ ABEF. ὡς αὐτοὺς κατελθὼν αὐτὸς Pp. — 82, 1 ἀκούοντες B. ἂν ἠλλάξαντο C, reliqui ἀντηλλ. διὰ τὸ αὐτίκα BC. 'fortasse utraque praepos. interpretibus debetur; nam τὸ αὐτίκα adverbialiter poni solet, velut VI 57, 4. 69, 3.' Pp. πλεῖν τε pro καὶ πλεῖν omnes praeter B. 3 ἵνα δὲ δοκῇ AEFM. εἴρηται B. alterum ἤδη om. M, prius om. G. — 83, 1 τὴν τοῦ Ἀλκ. B. 2 καὶ pro κατὰ omnes praeter M, qui om. emend. Duker. εἰ ἔτι pro ἔτι ABEF, εἰσέτι G, εἰσ ἔτι M. τοῦτον m γρ. G. 3 πρὸς ἀλλήλους omnes praeter B. ἀξίων λόγον G. καὶ .. στρατιωτικόν del. Kg. Antiph. fragm. 127 confert Bh. ἰδίαι pro ἢ δια- ABE, ἴδια F. ἤδη ναυμαχήσει Haase lucubr. 3. ἕξειν AEF, ἕξοι B. — 84, 2 τῶν δὲ Συρ. B. οἱ ναῦται del. Haacke. θρασύτατοι m. 3 τῶν στρατιωτῶν del. Herw. 109. ἐκραγόντες E, ἐγκραγόντες G, ἐγκραγέντες (ἐσ) M. cf. Herod. VI 129. 4 ἐπιπεσόντες M. 5 δι' ἄλλα omnes praeter B. — 85, 1 τε τὸν τισσαφέρνην καὶ τὸν ἀστύοχον B. μίανδρος AEFM. ναυμαχίας B. 2 κατηγορήσαντα ABF. τῇ ἑαυτοῦ B. 3 διαφυγόντος B. στρατηγοῦντος M. ὁ om. B. ἤδη om. M. πρόσθοιτο Kg. sed sententiae aptum est concepisse inimicitiam Hermocratem, non suscepisse (cf. Plat. Prot. 346 b). intellegendum est 'inimicitiam prae se gerere.' 4 alterum ὁ om. B. τοῦ om. m. — 86, 1 πρεσβευταί del. Herw. 109. cf. 6, 2 et adn. 77. 3 γίνεται AEF, γίγνεται M. ἐσέβαλλον AEFM. 4 πρῶτον B. ἐν τῆι Σ. M. σαφέστατα codd. emend. Dobree. aliter comparata sunt, de quibus Kg. Sprachl. § 53, 10, 5 agit. 5 παύσας AEFM. λοιδορῶν Madvig 334. 6 ἀποκρινόμενος M. κωλύειν A, κωλύοι B. ἐκέλευεν ἀπαλλάσσειν omnes praeter B. 7 εἶναι ξυμβῆναι M. ἐκεῖνοι AEFM, ἐκεῖνο G. 8 οὕτως om. M. 9 τοὺς ἀπὸ Kg. cf. 71, 3. πέμπουσι omnes praeter M, πεμπτοὺς del. Bk. λαισπονδίαν ABEFM. μιλησίαν AEFGM. οἳ del. Reiske. — 87, 1 alterum διὰ om. omnes praeter B. οἱ pro δή B. 2 ἤγε reliqui. 3 καὶ γὰρ καὶ ὣς Kg. ἐς τὴν Λακ. B. τῷ λέγεσθαι AB, reliqui τὸ λέγ. emend. Pp. 4 μέν τι pro μέντοι M. διατριβῆς B. ἐλλῇ M. μηδετέροις BM. ἰσχυροτέροις B. ἂν addidit Dobree. περιφανὲς B γρ. G, περὶ ἐπιφανὲς AF, πέρι ἐπιφανὲς M, ἐπιφανὲς GE. emend. Reiske. cf. 42, 3. 'in altera parte sententiae (ἐπεὶ .. ἐπιφανεῖς) auditur tantum δοκεῖ, non σαφέστατον εἶναι' Madvig 335. cf. 92, 10. ἐγγυαστῶς (οι) ABEF, ἐνδιαστῶς G. —

88 ἐς τὴν αὐτοῦ omnes praeter B. δι' αὐτὸν B. — 89, 1 καὶ οἱ δὲ ἐκ M. ἀπήγγελλον M. ἔχει καὶ κἀκείνοις B. τοὺς πολλοὺς καὶ πρότερον B. 2 στρατηγούντων coni. Bk. ἐν τοῖς πρώτοις B, ἐν πρώτοις reliqui. emend. Bk. cf. adn. VII 19, 4. φοβούμενοι ἀδεῶς ACEFM. σπουδῇ πάνυ om. M. τοὺς ἐς τὴν Λακ. B. ἔπεμπον post πρεσβευομένους addunt omnes praeter M. δράσειαν B. τῆι πόλει M. οὐ τῶι pro οὗτοι B, reliqui οὐ τὸ emend. Pp. ἀπαλλάξειν codd. emend. Abresch. schol. ἔλεγον οὐχ ὅτι ἀπαλλακτικῶς ἔχουσι. ἐς ὀλίγους οἰκεῖν M, quod haud scio an verum sit (cf. II 37, 3). nam aliter atque hic ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν 63, 4 ἐς ὀλιγαρχίαν ἐλθεῖν dictum est. excidit ἔλεγον vel similis sententiae verbum. a Th. enim usu aliena est eorum explicatio, qui ἀπαλλαξείειν ab ὡς ἔφασαν pendere putant. οὔπω ἀπαλλαξείειν ἠξίουν Madvig 335. ἰσωτέραν M, εἰς ἑτέραν F, ἐς ἑτέραν ABE. 3 τὸ σχῆμα omnes praeter B. ῥᾶι F, ῥᾶιστα M, ῥᾶστα corr. G. 4 ἐπῆιρε M, ἐπῆρε reliqui. πρῶτος; quod praeter codd. tuetur Thom. Mag. 67, 9, del. Herw. 32. sed inde videtur vim habere, quod paucorum imperium non mansurum esse putabant. ea enim de causa 'contendebat unusquisque, ut plebi praepositus ipse princeps fieret.' — 90, 1 ὁ pro ὃς B, ὃ EF. ποτὲ om. C. alterum σφῶν del. Herw. 109. ὁμολογίαν B, reliqui ὀλιγαρχίαν. ἠετιωνίαι M et sic ubique. καὶ post ἔτι addit B. 3 ἐκ pro altero ἐν B. 4 ἡ om. AEFM. ἐς αὐτὸ M, reliqui ἐς αὐτόν. τε om. M, γε G. ἐς pro ἐπ' mavult Kg. sed cf. Plat. symp. 211 c. τὸ καινὸν τὸ ἔντος τοῦ τείχους omnes praeter B, nisi quod C τοῦ om. 5 seclusa del. Herw. 159. quod idem simul ἐγγύτατα expungit, non probo. ἂν αὐτοὶ pro αὐτοὶ ABE pr. F, οἱ αὐτοὶ GM corr F. πάν$^{\tau}$ M. ἐπιπλέοντα omnes praeter B. — 91, 1 χρόνον pro τε eidem. 2 τοῦτον om. M. καὶ ἐκ Λοκ. omnes praeter B. Λᾶ om. GM. 3 πάνυ om. M. διαβόλιμον ὂν ABEF pr. G Thom. Mag. 97, 15. τάς γε Reiske. δῆμόν τε ABEF, δήμου G. ὥστε ἐβούλοντο pro ἀλλὰ M γρ. G. τὰ ante τῆς om. M. — 92, 1 ἐξειργασμένοι B. τινὸς del. Kg. ἀπελθὼν pro ἐπελθόντος omnes praeter M, qui προσελθὼν habet. καὶ οὐ .. ἀπελθὼν Kg. suspecta sunt. ἀπελθὼν del. Herw. 110. non sanae sententiae esse codd. scripturas cum in aperto sit, emendare malui quam delere quorum origo ab interpretamento duci vix posset. scriptum olim fuit προσ ἐπελθόντος. ἢ ὅτι δεῖη B. 3 λᾶις B, λακεδαιμονίας GM. 4 καὶ ὁ Ἀρ. B. φυλὴν C, reliqui φυλακήν. τεταγμένον BM. 5 τις post περιπόλων habent AEFG, eodem loco τινὸς M. πλῆθος pro στῖφος B. post id ταῦτα codd. emend. Stephanus. 6 εἶναι ἔφη M. στρατηγῶν ὅστις omnes praeter B. 7 ξυνειλεγμένον B. 8 μόγις plerique. proximum τε om. BEFM. alterum τοῦ del. Herw. 110. ἐγγὺς pro ἔτι GM. 9 τῷ πλήθει codd. schol. γράφεται τῷ ἀληθεῖ ἐχαλέπαινον. 're vera' Valla, quasi sit τὸ ἀληθὲς (VI 33, 2). verte: 'rei veritatem aegre ferebant.' cf. Plat. de rep. 480. 10 ἢ καὶ pro καὶ εἰ Reiske. ἢ Pp. 'an satius foret dirui' Valla. δοκεῖ subauditur. ξυνδοκεῖν pro τῶν .. τείχισμα M. 11 μὴ τῷ ὄντι εἰσὶ AEFM. τι om. M. ἂν del. Kg. εἶναι subaudit Pp. sed cum verbo simul ἂν omitti ostendunt V 104. VII 44, 4. VIII 81, 1. cf. quaest. gram. 5 sq. — 93, 1 τὸ ἐν τῷ πειραιεῖ post Διονυσιακὸν addunt ABEFM marg. G. ἐξεκκλησίασαν codd., cui τε addunt EGM. cf. Kg. Sprachl. § 28, 14, 10. 2 ἢ ἂν δοκῆι EFM, neque ideo postea δοκῆι om. EF. τέως om. τὴν δὲ scribens B. 3 περὶ παντὸς τοῦ M. — 94, 1 seclusa interpretandi causa adscripta esse praeter orationis abundantiam et fluctuantem codd. scripturam (ἡ ante ἐκκλησίαι M γρ. G, διονύσωι AE, διονυσίωι F γρ. G, τῶι διονυσίωι B) vitiosa locutio ἐπῆλθεν ἡ ἐκκλησία ostendit, cuius correctura est altera scriptura συνῆλθεν, quam GM exhibent. subaudiendum est ex su-

perioribus ἡ ἡμέρα. ἀγγέλλονται δὲ αἱ M. τῶν post ἀπὸ om. M. περιπλεῖν M. ὁπλιτῶν om. B. cum antehac aut πολλῶν aut ὁπλιτῶν ab editoribus expunctum esset, ego utrumque delere malui. nam duo videntur fuisse interpretamenta ex 93, 3 ducta: τῶν πολλῶν et τῶν ὁπλιτῶν. 3 οἱ δ' αὖ omnes praeter B, qui αὖ om. emend. Bk. ἡ pro ᾗ B. schol. περιαιρετέον τὸν ἢ σύνδεσμον. verte: 'cum maius intestino ab hostibus bellum non procul, sed ad portum instaret.' ἢ defendere studet Ullrich II, 1 sqq. — 95, 1 ὑπερβαλοῦσαι (ὑπὲρ suprascr.) M, περιβαλοῦσαι G. θουρίκου C, reliqui θορυκοῦ. πρασείων ABEFM corr. G. 2 alterum καὶ om. M. βουλόμενοι ἐν τάχει omnes praeter B. βοῆσαι B. 3 ἐς εὔβοιαν ABEFM. ἀνήγαγε omnes praeter B. 4 ἀναγκάσειαν ABFM. ἐναγαγέσθαι B. 5 ἀναγόμενοι reliqui. ἐκτραπόμενοι B. 6 οἱ δὲ codd. emend. Stephanus. 'qui vero in munitiones (confugerant), .. incolumes fuere.' Valla. ἐπιτείχισμα omnes praeter B. ἐν τῇ om. B. ἐρετρίᾳ M. 7 δὲ καὶ οἱ Πελ. EFGM. οὐ πολλῷ ὕστερον omnes praeter B. τε om. M. — 96, 1 γὰρ τῇ ἐν Σικ. B. οὐδέ πω AEFM. 2 τε post αὐτῶν om. eidem. ὅπου τε AFM. 3 εὐθὺ Lobeck ad Phryn. 144. 4 εἰ ἐφορμοῦντες A. εἰ addidit Bk. μέχρι βοιωτίας B, quod ineptum esse iure Pp. dicit. sed ne altera quidem scriptura recepta, quae regiones significentur, satis apertum est, et praeterea μέχρι Εὐβοίας ea de causa vix a Th. profectum esse potest, quod omnis praeter Oreum oppidum Euboea ab Atheniensibus defecerat (95, 7). mihi τὰ μέχρι Εὐβοίας videtur in margine scriptum fuisse. 5 καὶ ναυτικῇ ἀρχῇ omnes praeter B. — 97, 1 ἐπειδὴ οὖν B. πνύκα B. οὗπερ codd. emend. Herw. 110. ὁπόσοις B. proximum καὶ om. BE. μηδεμιᾷ ἀρχῇ codd. emend. Pp. μηδεμίαν ἀρχὴν Herw. 159. 2 ὕστερον om. B. ἐν Πυκνὶ ἐκκλησίαι Wecklein cur. epigr. 25. ἥ γε ἐς B. καὶ ἐς τοὺς πολλοὺς B. 3 διακελεύονται B. — 98, 1 εὐθὺς ante ὑπεξέρχονται habet B. 2 διαφθορὰν Reiske. ἐθελοντηδὸν om. M. significat 'sua sponte' i. e. non ex communi sociorum consilio (schol. ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων). cf. symb. phil. Bonn. 396. 3 καὶ κἀκείνους B. — 99 καὶ ἄλλοις Reiske. παρέσονται G, παραπέσοιντο M. ἐπέπλευσαν BEFGM, ἀπέπλ. A. proximum αἱ om. omnes praeter B. ὡς τὴν Χ. M. — 100, 2 ἄρα ἀποκινοῖντο M. ἐγγίγνηται mavult Kg. 3 ἐξελθεῖν ABEF. ἐκ τῆς Κ. AEFG. προσέβαλλον AEFm. πρώτῃ omnes praeter B. προσελθόντας M. 4 ἦν om. B. Θράσυλος pro Θρασύβουλος M. ὅτε pro ὡς omnes praeter B. 5 prius αἱ om. omnes praeter B. numerum addendum esse perspexit Dobree. cf. 100, 1. 4. alterum αἱ om. AEFM. — 101, 1 αἱ ante superius ἐκ habent EM, om. AFG. δυσὶν codd. emend. Lobeck ad Phryn. 211. ἡμέραις codd. emend. Herw. 134. cf. 62, 1 et Wecklein cur. epigr. 16. 29. οὐ addidit Haacke. 2 τῆς ἠπείρου ex infra scriptis irrepsit. nam de oppido in continenti sito cogitari non posse satis demonstratum est a Kg. ad Dionys. 306. τὴν Κυμαίαν om. Valla, δειπνοποιοῦνται .. τὴν Κυμαίαν om. M. 3 λέκτον BFGM. ῥοίτιον BEFGM. πρωαίτερον Bk. contra plerosque codd., qui πρωΐτερον habent, et Thom. Mag. 309, 14. cf. quaest. gram. 20. — 102, 1 seclusa del. Dobree. 2 τῷ φιλίῳ φυλακῆς M omittens ἐπίπλ. ποιούμενοι codd. emend. Dobree. πάσας B, reliqui πᾶσαι. emend. Reiske. ἴμβρον B, reliqui ἤπειρον. περὶ Dobree. sed παρὰ τὸν Ἑλ. referendum est ad πλέουσαι. — 103, 1 ὡς pro ἐς G Thom. Mag. 410, 6. — 104, 2 οἱ Ἀθ. m. ἰδακοῦ m. ὀγδοήκοντα pro ἑβδ. G, numerus iusto maior (100, 5. 102, 1. 2). si quinque naves Lemnum confugisse neque inde in pugnam accitas esse (102, 2. 103, 2) cogitamus, recte se habet sex et septuaginta navium numerus. cum enim praeterea ex duodeviginti navibus (102, 1) quattuor captae essent (102, 2), septem et

sexaginta navium classi, quae Eresum obsederat (100, 5. 103, 2), novem naves accesserunt. ὡς ἀπὸ Ἀβ. m. ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα codd. et Valla. eundem hic numerum esse oportet atque 103, 1. nam duae ab Atheniensibus captae naves (103, 2) neutris adnumerari possunt: nisi vero tres captae sunt (Diod. XIII 39, 2), cogitandum est unam tempestate periisse (99). nullo modo Th. narrationi convenit quod Diod. l. l. octo et octoginta Lacedaemoniorum naves fuisse tradit. nam sive duae sive tres captae de undenonaginta navibus (99) deductae sunt, minor numerus restat. 3 alterum μὲν om. B. τὸ δὲ δεξιὸν Θρασύβουλος B. ὡς ἕκαστα m. 4 ἔξω αὐτοῖς AEM. 5 περὶ τὸ Κ. τὸ σῆμα M. — 105, 2 ἀπὸ τοῦ πλήθους m. seclusa del. Herw. 110. τὸ σῆμα m. ἐλάσσοσιν m. διώκοντες ABFM. similiter ἀναστρέφοντες pro ἀναστρέφεσθαι B IV 35, 1 exhibet. cf. Iahrb. 1870, 334. 3 ἔτι ἐχούσας AEF γρ. B. τὰς τὰ ἐπὶ σφίσι Haase lucubr. 103 sq. τὰς ναῦς ad ἠμύναντο referens. sed haud scio an ἐπεχούσας 'aliquantum subsistere' valeat ut 16, 3. ἠμύνοντο omnes praeter B. — 106, 1 πρὸς τὸν πύδιον Gm. nomen rivi ignotum. 2 φοβούμενοί τε γὰρ B. 3 πελληναίων reliqui. 4 προσαγόμενοι AEFM. καὶ τοὺς νεκροὺς A. τοὺς ἐναντίους M. — 107, 1 καὶ ἀτείχιστον B. 2 ἐν τούτῳ οἱ m. — 108, 1 ἀγγελῶν Meineke 361, qua emendatione non videtur opus esse, modo 'nuntium afferens' vertamus. ὅτι τὰς Φοιν. EFM. μᾶλλον πεποιήκει GM. 2 δὲ om. B. ἄρχοντας pro καὶ ἄρχοντα reliqui. ἐγκαταστήσας Herw. 110 delens τῇ Κῷ. 4 ἀνέστησαν ἕνεκα M. στρατιὰν codd. emend. Portus. 'expeditionem indixisset' Valla. aliud significatur VII 17, 1. 5 ἄλλα pro ἅμα codd. sed alia, quae Antandriis Arsaces imposuerit, non memorata sunt. idem hic significatur quod antea verbo ἀδικούμενοι. τοὺς σφετέρους pro τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ M. — 109, 1 νομίσας αὐτοὺς EFM corr. G. μέμψηταί τε ABEFM. ἀπώσηται post διαβολὰς addunt M marg. G. schol. λείπει ἀπώσηται. hoc si interpretis est, eidem tribuendum est τὰς διαβολάς, quod cum eo iungendum est, cum ad ἀπολογήσηται referri nequeat (aliud enim genus sunt 68, 2. III 62, 6); nisi mavis καὶ post διαβολὰς deleto ἀπολύσηται pro ἀπολογήσηται (ἀπολύσεται Cobet var. lect. 368. cf. quaest. gram. 11) legere. cf. 87, 1. Plat. de rep. 499 c. Dionys. antiqu. III 72. de ἀπολογεῖσθαι cum περί iuncto cf. I 72, 1. V 44, 3. 2 seclusa del. Dodwell.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Ε.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ 422 B.C
διελέλυντο μέχρι Πυθίων· καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ Ἀθηναῖοι March
Δηλίους ἀνέστησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν
τινα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας ἱερῶσθαι, καὶ ἅμα ἐλλι-
πὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ᾗ πρότερόν μοι
δεδήλωται ὡς ἀνελόντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων ὀρ-
θῶς ἐνόμισαν ποιῆσαι. καὶ οἱ μὲν Δήλιοι Ἀτραμύττιον
Φαρνάκου δόντος αὐτοῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ᾤκησαν, οὕτως ὡς
ἕκαστος ὥρμητο.

Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία 2
ἐξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Ἀθηναίων μὲν ὁπλίτας 422 B.C
ἔχων διακοσίους καὶ χιλίους καὶ ἱππέας τριακοσίους, τῶν August
δὲ ξυμμάχων πλείους, ναῦς δὲ τριάκοντα. σχὼν δὲ ἐς 2
Σκιώνην πρῶτον ἔτι πολιορκουμένην καὶ προσλαβὼν αὐ-
τόθεν ὁπλίτας τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐς τὸν Κωφὸν
λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως.
ἐκ δ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὔτε Βρασίδας 3
ἐν τῇ Τορώνῃ οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἶεν, τῇ μὲν
στρατιᾷ τῇ πεζῇ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε
δέκα ⟨ἐς⟩ τὸν λιμένα περιπλεῖν. καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα 4
πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας
ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον, καὶ διελὼν τοῦ
παλαιοῦ τείχους μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν. βοηθήσαντες 3
δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τε ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ
παροῦσα φυλακὴ προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων ἠμύνοντο.
καὶ ὡς ἐβιάζοντο καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον ⟨αἱ⟩ ἐς τὸν
λιμένα περιπεμφθεῖσαι, δείσας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἵ τε
νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἐρῆμον τὴν πόλιν καὶ τοῦ τει-
χίσματος ἁλισκομένου ἐγκαταληφθῇ, ἀπολιπὼν αὐτὸ
δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν 2
οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόντες τὴν Τορώνην καὶ ὁ πεζὸς
ἐπισπόμενος αὐτοβοεί, κατὰ τὸ διῃρημένον τοῦ παλαιοῦ
τείχους ξυνεσπεσών. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελο-

ποννησίων καὶ Τορωναίων εὐθὺς ἐν χερσί, τοὺς δὲ ζῶντας
3 ἔλαβον καὶ Πασιτελίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρασίδας δὲ ἐβο-
ήθει μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμενος δὲ καθ᾽ ὁδὸν ἑαλωκυῖαν
ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους
4 μὴ φθάσαι ἐλθών. ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖά
τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ πρὸς τῷ
τειχίσματι, καὶ τῶν Τορωναίων γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας
ἠνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ καὶ Πελοποννησίους καὶ εἴ τις
ἄλλος Χαλκιδέων ἦν, ξύμπαντας ἐς ἑπτακοσίους, ἀπέπεμ-
ψαν ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ αὐτοῖς τὸ μὲν Πελοποννήσιον
ὕστερον ἐν ταῖς γενομέναις σπονδαῖς ἀπῆλθε, τὸ δὲ ἄλλο
5 ἐκομίσθη ὑπ᾽ Ὀλυνθίων, ἀνὴρ ἀντ᾽ ἀνδρὸς λυθείς. εἷλον
δὲ καὶ Πάνακτον Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τεῖχος Βοιωτοὶ
6 ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον προδοσίᾳ. καὶ ὁ μὲν Κλέων φυ-
λακὴν καταστησάμενος τῆς Τορώνης ἄρας περιέπλει τὸν
Ἄθων ὡς ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν.

4 Φαίαξ δὲ ὁ Ἐρασιστράτου τρίτος αὐτὸς Ἀθηναίων
πεμπόντων ναυσὶ δύο ἐς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν πρεσβευτὴς
2 ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέπλευσε. Λεοντῖνοι γὰρ ἀπελ-
θόντων Ἀθηναίων ἐκ Σικελίας μετὰ τὴν ξύμβασιν πολί-
τας τε ἐπεγράψαντο πολλοὺς καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν ἐπενόει
3 ἀναδάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ αἰσθόμενοι Συρακοσίους τε
ἐπάγονται καὶ ἐκβάλλουσι τὸν δῆμον. καὶ οἱ μὲν ἐπλα-
νήθησαν ὡς ἕκαστοι· οἱ δὲ δυνατοὶ ὁμολογήσαντες Συρα-
κοσίοις καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ ἐρημώσαντες Συρα-
4 κούσας ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν
τινες διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρα-
κουσῶν Φωκαίας τε, τῆς πόλεώς τι τῆς Λεοντίνων χωρίον
καλούμενον, καταλαμβάνουσι καὶ Βρικιννίας, ὂν ἔρυμα ἐν
τῇ Λεοντίνῃ. καὶ τῶν τοῦ δήμου τότε ἐκπεσόντων οἱ
πολλοὶ ἦλθον ὡς αὐτούς, καὶ καταστάντες ἐκ τῶν τειχῶν
5 ἐπολέμουν. ἃ πυνθανόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Φαίακα
πέμπουσιν, εἴ πως πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι
ξυμμάχους καὶ τοὺς ἄλλους, ἢν δύνωνται, Σικελιώτας
κοινῇ, ὡς Συρακοσίων δύναμιν περιποιουμένων, ἐπιστρα-
6 τεῦσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν Λεοντίνων. ὁ δὲ Φαίαξ
ἀφικόμενος τοὺς μὲν Καμαριναίους πείθει καὶ Ἀκραγαν-
τίνους, ἐν δὲ Γέλᾳ ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος
οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἂν πεί-
θειν αὐτούς, ἀλλ᾽ ἀναχωρήσας διὰ τῶν Σικελῶν ἐς Κατάνην,

καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ ἐς τὰς Βρικιννίας ἐλθὼν καὶ
παραθαρσύνας, ἀπέπλει. ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐς τὴν 5
Σικελίαν καὶ πάλιν ἀναχωρήσει καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τισὶ
πόλεσιν ἐχρημάτισε περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ
Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσήνης ἐποίκοις ἐκπεπτω-
κόσιν, οἳ μετὰ τὴν τῶν Σικελιωτῶν ὁμολογίαν στασια-
σάντων Μεσσηνίων καὶ ἐπαγαγομένων τῶν ἑτέρων Λοκροὺς
ἔποικοι ἐξεπέμφθησαν, καὶ ἐγένετο Μεσσήνη Λοκρῶν τινα
χρόνον. τούτοις οὖν ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν [τοῖς] κομιζομένοις 2
οὐκ ἠδίκησεν· ἐγεγένητο γὰρ τοῖς Λοκροῖς πρὸς αὐτὸν
ὁμολογία ξυμβάσεως πέρι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. μόνοι 3
γὰρ τῶν ξυμμάχων, ὅτε Σικελιῶται ξυνηλλάσσοντο, οὐκ
ἐσπείσαντο Ἀθηναίοις, οὐδ᾽ ἂν τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς κατεῖ-
χεν ὁ πρὸς Ἱππωνιάτας καὶ Μεδμαίους πόλεμος, ὁμόρους
τε ὄντας καὶ ἀποίκους. καὶ ὁ μὲν Φαίαξ ἐς τὰς Ἀθήνας
χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο.

Ὁ δὲ Κλέων ὡς ἀπὸ τῆς Τορώνης τότε περιέπλευσεν 6
ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἠιόνος Σταγείρῳ
μὲν προσβάλλει Ἀνδρίων ἀποικίᾳ καὶ οὐχ εἷλε, Γαληψὸν
δὲ τὴν Θασίων ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ κράτος. καὶ 2
πέμψας ὡς Περδίκκαν πρέσβεις, ὅπως παραγένοιτο στρα-
τιᾷ κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, καὶ ἐς τὴν Θρᾴκην ἄλλους παρὰ
Πολλῆν τῶν Ὀδομάντων βασιλέα, ἄξοντα μισθοῦ Θρᾷκας
ὡς πλείστους, αὐτὸς ἡσύχαζε περιμένων ἐν τῇ Ἠιόνι.
Βρασίδας δὲ πυνθανόμενος ταῦτα ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς 3
ἐπὶ τῷ Κερδυλίῳ· ἔστι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο Ἀργιλίων ἐπὶ
μετεώρου πέραν τοῦ ποταμοῦ οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς Ἀμ-
φιπόλεως, καὶ κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν
ἔλαθεν [αὐτόθεν] ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· ὅπερ
προσεδέχετο ποιήσειν αὐτόν, ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν ὑπερ-
ιδόντα σφῶν τὸ πλῆθος τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι.
ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο Θρᾷκάς τε μισθωτοὺς πεντα- 4
κοσίους καὶ χιλίους, καὶ τοὺς Ἠδῶνας πάντας παρακαλῶν,
πελταστὰς καὶ ἱππέας· καὶ Μυρκινίων καὶ Χαλκιδέων
χιλίους πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς ἐν Ἀμφιπόλει. τὸ δ᾽ 5
ὁπλιτικὸν ξύμπαν ἠθροίσθη δισχίλιοι μάλιστα καὶ ἱππῆς
Ἕλληνες τριακόσιοι. τούτων Βρασίδας μὲν ἔχων ἐπὶ
Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους, οἱ δ᾽
ἄλλοι ἐν Ἀμφιπόλει μετὰ Κλεαρίδου ἐτετάχατο. ὁ δὲ 7 422 B.C.
Κλέων τέως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα ἠναγκάσθη ποιῆσαι September

2 ὅπερ ὁ Βρασίδας προσεδέχετο. τῶν γὰρ στρατιωτῶν
ἀχθομένων μὲν τῇ ἕδρᾳ, ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου
ἡγεμονίαν πρὸς οἵαν ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν μετὰ οἵας
ἀνεπιστημοσύνης καὶ μαλακίας γενήσοιτο καὶ οἴκοθεν ὡς
ἄκοντες αὐτῷ ξυνεξῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν, καὶ οὐ
βουλόμενος, αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους βαρύ-
3 νεσθαι ἀναλαβὼν ἦγε. καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ ᾧπερ
καὶ ἐς τὴν Πύλον εὐτυχήσας ἐπίστευσέ τι φρονεῖν· ἐς
μάχην μὲν γὰρ οὐδὲ ἤλπισέν οἱ ἐπεξιέναι οὐδένα, κατὰ
θέαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου, καὶ τὴν μείζω
παρασκευὴν περιέμενεν, οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢν ἀναγ-
κάζηται, περισχήσων, ἀλλ' ὡς κύκλῳ περιστὰς βίᾳ αἱρή-
4 σων τὴν πόλιν. ἐλθών τε καὶ καθίσας ἐπὶ λόφου καρ-
τεροῦ πρὸ τῆς Ἀμφιπόλεως τὸν στρατόν, αὐτὸς ἐθεᾶτο
τὸ λιμνῶδες τοῦ Στρυμόνος καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ
5 τῇ Θρᾴκῃ ὡς ἔχοι. ἀπιέναι τε ἐνόμιζεν, ὁπόταν βούληται,
ἀμαχεί· καὶ γὰρ οὐδὲ ἐφαίνετο οὔτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐ-
δεὶς οὔτε κατὰ πύλας ἐξῄει, κεκλημέναι τε ἦσαν πᾶσαι.
ὥστε καὶ μηχανὰς ὅτι οὐκ ἀνῆλθεν ἔχων, ἁμαρτεῖν ἐδόκει·
8 ἑλεῖν γὰρ ἂν τὴν πόλιν διὰ τὸ ἐρῆμον. ὁ δὲ Βρασίδας
εὐθὺς ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς Ἀθηναίους, καταβὰς καὶ
αὐτὸς ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου ἐσέρχεται ἐς τὴν Ἀμφίπολιν.
2 καὶ ἐπέξοδον μὲν καὶ ἀντίταξιν οὐκ ἐποιήσατο πρὸς τοὺς
Ἀθηναίους, δεδιὼς τὴν αὑτοῦ παρασκευὴν καὶ νομίζων
ὑποδεεστέρους εἶναι, οὐ τῷ πλήθει (ἀντίπαλα γάρ πως
ἦν), ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι (τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὅπερ ἐστρά-
τευε καθαρὸν ἐξῆλθε, καὶ Λημνίων καὶ Ἰμβρίων τὸ κράτι-
3 στον), τέχνῃ δὲ παρεσκευάζετο ἐπιθησόμενος. εἰ γὰρ
δείξειε τοῖς ἐναντίοις τό τε πλῆθος καὶ τὴν ὅπλισιν
ἀναγκαίαν οὖσαν τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, οὐκ ἂν ἡγεῖτο μᾶλλον
περιγενέσθαι ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν καὶ μὴ ἀπὸ
4 τοῦ ὄντος καταφρονήσεως. ἀπολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντ-
ήκοντα καὶ ἑκατὸν ὁπλίτας, καὶ τοὺς ἄλλους Κλεαρίδᾳ
προστάξας, ἐβουλεύετο ἐπιχειρεῖν αἰφνιδίως, πρὶν ἀπελ-
θεῖν τοὺς Ἀθηναίους, οὐκ ἂν νομίζων αὐτοὺς ὁμοίως
ἀπολαβεῖν αὖθις μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς
5 ἡ βοήθεια. ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας καὶ
βουλόμενος παραθαρσῦναί τε καὶ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι
ἔλεγε τοιάδε.

9 „Ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἵας χώρας ἥκομεν,

ὅτι ἀεὶ διὰ τὸ εὔψυχον ἐλευθέρας, καὶ ὅτι Δωριῆς μέλλετε
Ἴωσι μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω
βραχέως δεδηλωμένον· τὴν δ' ἐπιχείρησιν ᾧ τρόπῳ δια- 2
νοοῦμαι ποιεῖσθαι διδάξω, ἵνα μὴ τῷ τε κατ' ὀλίγον
καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν ἐνδεὲς φαινόμενον ἀτολμίαν
παράσχῃ. τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάζω καταφρονήσει τε 3
ἡμῶν καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὡς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς
ἐς μάχην, ἀναβῆναί τε πρὸς τὸ χωρίον καὶ νῦν ἀτάκτως
κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν. ὅστις δὲ τὰς τοιαύ- 4
τας ἁμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδὼν καὶ ἅμα πρὸς
τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ
προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραταχθέντος ἢ ἐκ τοῦ πρὸς
τὸ παρὸν ξυμφέροντος, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο· καὶ τὰ κλέμ- 5
ματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει ἃ τὸν πολέμιον μάλιστ'
ἄν τις ἀπατήσας τοὺς φίλους μέγιστ' ἂν ὠφελήσειεν.
ἕως οὖν ἔτι ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι καὶ τοῦ ὑπαπιέναι 6
πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν
ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης καὶ πρὶν
ξυνταθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ'
ἐμαυτοῦ καὶ φθάσας, ἢν δύνωμαι, προσπεσοῦμαι δρόμῳ
κατὰ μέσον τὸ στράτευμα· σὺ δέ, Κλεαρίδα, ὕστερον, ὅταν 7
ἐμὲ ὁρᾷς ἤδη προσκείμενον καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα
αὐτούς, τοὺς μετὰ σεαυτοῦ τούς τ' Ἀμφιπολίτας καὶ τοὺς
ἄλλους ξυμμάχους ἄγων αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας
ἐπεκθεῖν καὶ ἐπείγεσθαι ὡς τάχιστα ξυμμῖξαι. ἐλπὶς 8
γὰρ μάλιστ' ἂν αὐτοὺς οὕτω φοβηθῆναι· τὸ γὰρ ἐπιὸν
ὕστερον δεινότερον τοῖς πολεμίοις τοῦ παρόντος καὶ μα-
χομένου. καὶ αὐτός τε ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, ὥσπερ σε 9
εἰκὸς ὄντα Σπαρτιάτην, καὶ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι,
ἀκολουθήσατε ἀνδρείως, καὶ νομίσατε ⟨τρία⟩ εἶναι τοῦ
καλῶς πολεμεῖν, τὸ ἐθέλειν καὶ [τὸ] αἰσχύνεσθαι καὶ τοῖς
ἄρχουσι πείθεσθαι, καὶ τῇδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ ἢ ἀγαθοῖς
γενομένοις ἐλευθερίαν τε ὑπάρχειν καὶ Λακεδαιμονίων
ξυμμάχοις κεκλῆσθαι, ἢ Ἀθηναίων τε δούλοις, ἢν τὰ
ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως πράξητε, καὶ
δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ πρὶν εἴχετε, τοῖς δὲ λοιποῖς
Ἕλλησι κωλυταῖς γενέσθαι ἐλευθερώσεως. ἀλλὰ μήτε 10
ὑμεῖς μαλακισθῆτε, ὁρῶντες περὶ ὅσων ὁ ἀγών ἐστιν, ἐγώ
τε δείξω οὐ παραινέσαι οἷός τε ὢν μᾶλλον τοῖς πέλας ἢ
καὶ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν."

10 Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἰπὼν τήν τε ἔξοδον παρ-
εσκευάζετο αὐτὸς καὶ τοὺς ἄλλους μετὰ τοῦ Κλεαρίδα
καθίστη ἐπὶ τὰς Θρᾳκίας καλουμένας τῶν πυλῶν, ὅπως
2 ὥσπερ εἴρητο ἐπεξίοιεν. τῷ δὲ Κλέωνι, φανεροῦ γενομένου
αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου καταβάντος καὶ ἐν τῇ πόλει
ἐπιφανεῖ οὔσῃ ἔξωθεν περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηναίας θυο-
μένου καὶ ταῦτα πράσσοντος, ὀγγέλλεται (προυκεχωρήκει
γὰρ τότε κατὰ τὴν θέαν) ὅτι ἥ τε στρατιὰ ἅπασα φανερὰ
τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει καὶ ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε
πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἐξιόντων ὑποφαίνονται.
3 ὁ δὲ ἀκούσας ἐπῆλθε· καὶ ὡς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ
διαγωνίσασθαι πρίν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν καὶ οἰόμε-
νος φθήσεσθαι ἀπελθών, σημαίνειν τε ἅμα ἐκέλευεν ἀνα-
χώρησιν καὶ παρήγγειλε [τοῖς] ἀπιοῦσιν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον
κέρας, ὥσπερ μόνον οἷόν τ' ἦν, ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ἠιόνος.
4 ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει σχολῇ γίγνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ
δεξιὸν καὶ τὰ γυμνὰ πρὸς τοὺς πολεμίους δοὺς ἀπῆγε τὴν
5 στρατιάν. κἀν τούτῳ Βρασίδας ὡς ὁρᾷ τὸν καιρὸν καὶ
τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ'
ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅτι „Οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσι·
δῆλοι δὲ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν·
οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται, οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ἐπιόν-
τας. ἀλλὰ τάς τε πύλας τις ἀνοιγέτω ἐμοὶ ἃς εἴρηται,
6 καὶ ἐπεξίωμεν ὡς τάχιστα θαρσοῦντες.“ καὶ ὁ μὲν κατὰ
τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας καὶ τὰς πρώτας τοῦ μακροῦ
τείχους τότε ὄντος ἐξελθὼν ἔθει δρόμῳ τὴν ὁδὸν ταύτην
εὐθεῖαν ᾗπερ νῦν κατὰ τὸ καρτερώτατον τοῦ χωρίου
ἰόντι τροπαῖον ἕστηκε, καὶ προσβαλὼν τοῖς Ἀθηναίοις,
πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ καὶ τὴν τόλμαν
αὐτοῦ ἐκπεπληγμένοις, κατὰ μέσον τὸ στράτευμα, τρέπει.
7 καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὥσπερ εἴρητο, ἅμα κατὰ τὰς Θρᾳκίας
πύλας ἐπεξελθὼν τῷ στρατῷ ἐπεφέρετο. ξυνέβη τε τῷ
ἀδοκήτῳ καὶ ἐξαπίνης ἀμφοτέρωθεν τοὺς Ἀθηναίους
8 θορυβηθῆναι· καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας αὐτῶν, τὸ πρὸς
τὴν Ἠιόνα, ὅπερ δὴ καὶ προυκεχωρήκει, εὐθὺς ἀπορραγὲν
ἔφυγε. καὶ ὁ Βρασίδας ὑποχωροῦντος ἤδη αὐτοῦ ἐπι-
παριὼν τῷ δεξιῷ τιτρώσκεται, καὶ πεσόντα αὐτὸν οἱ μὲν
Ἀθηναῖοι οὐκ αἰσθάνονται, οἱ δὲ πλησίον ἄραντες ἀπ-
9 ήνεγκαν. τὸ δὲ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ἔμενε μᾶλλον. καὶ
ὁ μὲν Κλέων, ὡς τὸ πρῶτον οὐ διενοεῖτο μένειν, εὐθὺς

*φεύγων καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελταστοῦ ἀπο-
θνήσκει, οἱ δὲ αὐτοῦ ξυστραφέντες ὁπλῖται ἐπὶ τὸν λόφον
τόν τε Κλεαρίδαν ἠμύνοντο καὶ δὶς ἢ τρὶς προσβαλόντα,
καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν ἥ τε Μυρκινία καὶ ἡ Χαλ-
κιδικὴ ἵππος καὶ οἱ πελτασταὶ περιστάντες καὶ ἐσακον-
τίζοντες αὐτοὺς ἔτρεψαν. οὕτω δὲ τὸ στράτευμα πᾶν* 10
*ἤδη τῶν Ἀθηναίων φυγὸν χαλεπῶς καὶ πολλὰς ὁδοὺς
τραπόμενοι κατὰ ὄρη, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν
χερσὶν ἢ ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς ἵππου καὶ τῶν πελταστῶν,
οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν Ἠιόνα. οἱ δὲ τὸν Βρα-* 11
*σίδαν ἄραντες ἐκ τῆς μάχης καὶ διασώσαντες ἐς τὴν πόλιν
ἔτι ἔμπνουν ἐσεκόμισαν· καὶ ᾔσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ
μεθ' αὐτοῦ, οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησε. καὶ ἡ* 12
*ἄλλη στρατιὰ ἀναχωρήσασα μετὰ τοῦ Κλεαρίδου ἐκ τῆς
διώξεως νεκρούς τε ἐσκύλευσε καὶ τροπαῖον ἔστησε.*

Μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες ξὺν 11
*ὅπλοις ἐπισπόμενοι δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει πρὸ
τῆς νῦν ἀγορᾶς οὔσης· καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Ἀμφιπολῖται
περιείρξαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον ὡς ἥρωί τε ἐντέμνουσι
καὶ τιμὰς δεδώκασιν ἀγῶνας καὶ ἐτησίους θυσίας, καὶ
τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιστῇ προσέθεσαν καταβαλόντες τὰ
Ἁγνώνεια οἰκοδομήματα καὶ ἀφανίσαντες εἴ τι μνημόσυνόν
που ἔμελλεν αὐτοῦ τῆς οἰκίσεως περιέσεσθαι, νομίσαντες
τὸν μὲν Βρασίδαν σωτῆρά τε σφῶν γεγενῆσθαι καὶ ἐν τῷ
παρόντι ἅμα τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ
τῶν Ἀθηναίων θεραπεύοντες, τὸν δὲ Ἅγνωνα κατὰ τὸ
πολέμιον τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως
οὐδ' ἂν ἡδέως τὰς τιμὰς ἔχειν. καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς
Ἀθηναίοις ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀθηναίων μὲν περὶ* 2
*ἑξακοσίους, τῶν δ' ἐναντίων ἑπτά, διὰ τὸ μὴ ἐκ παρα-
τάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ προεκφοβήσεως
τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι· μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν οἱ μὲν* 3
*ἐπ' οἴκου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κλεαρίδου τὰ περὶ
τὴν Ἀμφίπολιν καθίσταντο.*

Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τελευτῶντος 12
*Ῥαμφίας καὶ Αὐτοχαρίδας καὶ Ἐπικυδίδας Λακεδαιμόνιοι
ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία βοήθειαν ἦγον ἐνακοσίων ὁπλιτῶν,
καὶ ἀφικόμενοι ἐς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι καθίσταντο
ὅ τι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριβόντων δὲ αὐ-* 2
τῶν ἔτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

13 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς μέχρι μὲν Πιε-
ρίου τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν, κωλυόν-
των δὲ τῶν Θεσσαλῶν καὶ ἅμα Βρασίδου τεθνεῶτος, ᾧπερ
ἦγον τὴν στρατιάν, ἀπετράποντο ἐπ' οἴκου, νομίσαντες
οὐδένα καιρὸν εἶναι ἔτι τῶν τε Ἀθηναίων ἥσσῃ ἀπελη-
λυθότων καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι ὧν
2 κἀκεῖνος ἐπενόει. μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς
Λακεδαιμονίους, ὅτε ἐξῇσαν, πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν
γνώμην ἔχοντας.

14 Ξυνέβη τε εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Ἀμφιπόλει μάχην καὶ
τὴν Ῥαμφίου ἀναχώρησιν ἐκ Θεσσαλίας ὥστε πολέμου
μὲν μηδὲν ἔτι ἅψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην
μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πληγέντες ἐπὶ
τῷ Δηλίῳ καὶ δι' ὀλίγου αὖθις ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ
ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης πιστὴν ἔτι, ᾗπερ οὐ προσ-
εδέχοντο πρότερον τὰς σπονδάς, δοκοῦντες τῇ παρούσῃ
2 εὐτυχίᾳ καθυπέρτεροι γενήσεσθαι· καὶ τοὺς ξυμμάχους
ἅμα ἐδέδισαν σφῶν μὴ διὰ τὰ σφάλματα ἐπαιρόμενοι
ἐπὶ πλέον ἀποστῶσι, μετεμέλοντό τε ὅτι μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ
3 καλῶς παρασχὸν οὐ ξυνέβησαν· οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι
παρὰ γνώμην μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τοῦ πολέμου, ἐν
ᾧ ᾤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν Ἀθηναίων
δύναμιν εἰ τὴν γῆν τέμνοιεν, περιπεσόντες δὲ τῇ ἐν τῇ
νήσῳ ξυμφορᾷ, οἵα οὔπω ἐγεγένητο τῇ Σπάρτῃ, καὶ
λῃστευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς Πύλου καὶ Κυθήρων,
αὐτομολούντων τε τῶν Εἱλώτων καὶ ἀεὶ προσδοκίας οὔσης
μή τι καὶ οἱ ὑπομένοντες τοῖς ἔξω πίσυνοι πρὸς τὰ παρ-
4 όντα σφίσιν, ὥσπερ καὶ πρότερον, νεωτερίσωσι· ξυνέβαινε
δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ἀργείους αὐτοῖς τὰς τριακοντούτεις
σπονδὰς ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι, καὶ ἄλλας οὐκ ἤθελον σπένδε-
σθαι οἱ Ἀργεῖοι, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν Κυνουρίαν γῆν
ἀποδώσει (ὥστ' ἀδύνατα εἶναι ἐφαίνετο Ἀργείοις καὶ
Ἀθηναίοις ἅμα πολεμεῖν), τῶν τε ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων
ὑπώπτευόν τινας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς Ἀργείους·
15 ὅπερ καὶ ἐγένετο. ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογιζο-
μένοις ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, καὶ οὐχ ἧσσον
τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιθυμίᾳ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς
νήσου κομίσασθαι· ἦσαν γὰρ οἱ Σπαρτιᾶται αὐτῶν πρῶτοί
2 τε καὶ ὁμοίοις σφίσι ξυγγενεῖς. ἤρξαντο μὲν οὖν καὶ
εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι

οὔπως ἤθελον, εὖ φερόμενοι, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καταλύεσθαι.
σφαλέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ Δηλίῳ παραχρῆμα οἱ Λακε-
δαιμόνιοι γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν ἐνδεξαμένους ποιοῦνται
τὴν ἐνιαύσιον ἐκεχειρίαν, ἐν ᾗ ἔδει ξυνιόντας καὶ περὶ
τοῦ πλείονος χρόνου βουλεύεσθαι. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν 16
Ἀμφιπόλει ἧσσα τοῖς Ἀθηναίοις ἐγεγένητο καὶ ἐτεθνήκει
Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν μάλιστα
ἠναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ, ὁ μὲν διὰ τὸ εὐτυχεῖν τε καὶ
τιμᾶσθαι ἐκ τοῦ πολεμεῖν, ὁ δὲ γενομένης ἡσυχίας κατα-
φανέστερος νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν καὶ ἀπιστότερος
διαβάλλων, τότε δὴ ἑκατέρᾳ τῇ πόλει σπεύδοντες τὰ μά-
λιστ' αὐτὴν [ἡγεμονίαν] Πλειστοάναξ τε ὁ Παυσανίου,
βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, καὶ Νικίας ὁ Νικηράτου, πλεῖ-
στα τῶν τότε εὖ φερόμενος ἐν στρατηγίαις, πολλῷ δὴ
μᾶλλον προεθυμοῦντο, Νικίας μὲν βουλόμενος, ἐν ᾧ ἀπα-
θὴς ἦν καὶ ἠξιοῦτο, διασώσασθαι τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἔς τε
τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας
παῦσαι, καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα ὡς οὐδὲν
σφήλας τὴν πόλιν διεγένετο, νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου
τοῦτο ξυμβαίνειν καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὑτὸν παρα-
δίδωσι, τὸ δὲ ἀκίνδυνον τὴν εἰρήνην παρέχειν· Πλειστοάναξ
δὲ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβαλλόμενος περὶ τῆς καθόδου καὶ
ἐς ἐνθυμίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀεὶ προβαλλόμενος ὑπ'
αὐτῶν, ὁπότε τι πταίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον
παρανομηθεῖσαν ταῦτα ξυμβαίνοι. τὴν γὰρ πρόμαντιν 2
τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπῃτιῶντο αὐτὸν πεῖσαι μετ' Ἀριστοκλέους
τοῦ ἀδελφοῦ ὥστε χρῆσαι Λακεδαιμονίοις ἐπὶ πολὺ τάδε
θεωροῖς ἀφικνουμένοις, Διὸς υἱέος ἡμιθέου τὸ σπέρμα
ἐκ τῆς ἀλλοτρίας ἐς τὴν ἑαυτῶν ἀναφέρειν· εἰ δὲ μή,
ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλάξειν· χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς Λακε- 3
δαιμονίους φεύγοντα αὐτὸν ἐς Λύκαιον διὰ τὴν ἐκ τῆς
Ἀττικῆς ποτε μετὰ δώρων δοκοῦσαν ἀναχώρησιν, καὶ
ἥμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ τότε τοῦ Διὸς οἰκοῦντα φόβῳ
τῷ Λακεδαιμονίων, ἔτει ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ τοῖς ὁμοίοις
χοροῖς καὶ θυσίαις καταγαγεῖν ὥσπερ ὅτε τὸ πρῶτον
Λακεδαίμονα κτίζοντες τοὺς βασιλέας καθίσταντο. ἀχθό- 17
μενος οὖν τῇ διαβολῇ ταύτῃ καὶ νομίζων ἐν εἰρήνῃ μὲν
οὐδενὸς σφάλματος γιγνομένου καὶ ἅμα τῶν Λακεδαιμο-
νίων τοὺς ἄνδρας κομιζομένων κἂν αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς
ἀνεπίληπτος εἶναι, πολέμου δὲ καθεστῶτος ἀεὶ ἀνάγκην

εἶναι τοὺς προύχοντας ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν διαβάλλεσθαι,
2 προυθυμήθη τὴν ξύμβασιν. καὶ τόν τε χειμῶνα τοῦτον ᾖσαν ἐς λόγους, καὶ πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη παρασκευή τε προεπανεσείσθη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, περιαγγελλομένη κατὰ πόλεις ὡς ἐπὶ τειχισμόν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐσακούοιεν, καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν ξυνόδων ἅμα πολλὰς δικαιώσεις προενεγκόντων ἀλλήλοις ξυνεχωρεῖτο ὥστε ἃ ἑκάτεροι πολέμῳ ἔσχον ἀποδόντας τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι, Νίσαιαν δ' ἔχειν Ἀθηναίους (ἀνταπαιτούντων γὰρ Πλάταιαν οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν οὐ βίᾳ, ἀλλ' ὁμολογίᾳ αὐτῶν προσχωρησάντων καὶ οὐ προδόντων ἔχειν τὸ χωρίον, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν Νίσαιαν), τότε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ψηφισαμένων πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ Ἠλείων καὶ Μεγαρέων τῶν ἄλλων ὥστε καταλύεσθαι (τούτοις δὲ οὐκ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα), ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν καὶ ἐσπείσαντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὤμοσαν, ἐκεῖνοί τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τάδε.

18 „Σπονδὰς ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κατὰ τάδε, καὶ ὤμοσαν κατὰ πόλεις.
2 περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν [καὶ ἰέναι] καὶ μαντεύεσθαι καὶ θεωρεῖν κατὰ τὰ πάτρια τὸν βουλόμενον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀδεῶς. τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὸν νεὼν τὸν ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Δελφοὺς αὐτονόμους εἶναι καὶ αὐτοτελεῖς καὶ αὐτοδίκους καὶ αὐτῶν
3 καὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν κατὰ τὰ πάτρια. ἔτη δὲ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Λακεδαιμονίων ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ κατὰ γῆν
4 καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνῃ μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ. ἢν δέ τι διάφορον ᾖ πρὸς ἀλλήλους, δικαίῳ χρήσθων καὶ ὅρκοις, καθ' ὅ τι ἂν ξυν-
5 θῶνται. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀμφίπολιν. ὅσας δὲ πόλεις παρέδοσαν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις, ἐξέστω ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται αὐτοὺς καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας· τὰς δὲ πόλεις φερούσας τὸν φόρον τὸν ἐπ' Ἀριστείδου αὐτονόμους εἶναι. ὅπλα

δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους
ἐπὶ κακῷ, ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ
ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ Ἄργιλος, Στάγειρος, Ἄκανθος, Σκῶλος,
Ὄλυνθος, Σπάρτωλος. ξυμμάχους δ' εἶναι μηδετέρων,
μήτε Λακεδαιμονίων μήτε Ἀθηναίων· ἢν δὲ Ἀθηναῖοι
πείθωσι τὰς πόλεις, βουλομένας ταύτας ἐξέστω ξυμμά-
χους ποιεῖσθαι αὐτοὺς Ἀθηναίοις. Μηκυβερναίους δὲ 6
καὶ Σαναίους καὶ Σιγγαίους οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυ-
τῶν, καθάπερ Ὀλύνθιοι καὶ Ἀκάνθιοι. ἀποδόντων δὲ 7
Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Πάνακτον.
ἀποδόντων δὲ καὶ Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις Κορυφάσιον
καὶ Κύθηρα καὶ Μέθανα καὶ Πτελεὸν καὶ Ἀταλάντην,
καὶ τοὺς ἄνδρας ὅσοι εἰσὶ Λακεδαιμονίων ἐν τῷ δημοσίῳ
τῷ Ἀθηναίων ἢ ἄλλοθί που ὅσης Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν
δημοσίῳ· καὶ τοὺς ἐν Σκιώνῃ πολιορκουμένους Πελοπον-
νησίων ἀφεῖναι καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι Λακεδαιμονίων
ξύμμαχοι ἐν Σκιώνῃ εἰσὶ καὶ ὅσους Βρασίδας ἐσέπεμψε
καὶ εἴ τις τῶν ξυμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Ἀθήναις
ἐστὶν ἐν τῷ δημοσίῳ ἢ ἄλλοθί που ἧς Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν
ἐν δημοσίῳ. ἀποδόντων δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ
ξύμμαχοι οὕστινας ἔχουσιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων
κατὰ ταὐτά. Σκιωναίων δὲ καὶ Τορωναίων καὶ Σερμυλιῶν 8
καὶ εἴ τινα ἄλλην πόλιν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι, Ἀθηναίους
βουλεύεσθαι περὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅ τι ἂν
δοκῇ αὐτοῖς. ὅρκους δὲ ποιήσασθαι Ἀθηναίους πρὸς 9
Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κατὰ πόλεις· ὀμνύν-
των δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἑκάτεροι τὸν μέγιστον, ἑπτα-
καίδεκα ἑκάστης πόλεως. ὁ δ' ὅρκος ἔστω ὅδε· „ἐμμενῶ
ταῖς ξυνθήκαις καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖσδε δικαίως καὶ
ἀδόλως." ἔστω δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις
κατὰ ταὐτὰ ὅρκος πρὸς Ἀθηναίους, τὸν δὲ ὅρκον ἀνα-
νεοῦσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους. στήλας δὲ στῆσαι 10
Ὀλυμπίασι καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Ἀθήνησι ἐν πόλει
καὶ ἐν Λακεδαίμονι ἐν Ἀμυκλαίῳ. εἰ δέ τι ἀμνημονοῦσιν 11
ὁποτεροιοῦν καὶ ὅτου πέρι, λόγοις δικαίοις χρωμένοις
εὔορκον εἶναι ἀμφοτέροις ταύτῃ μεταθεῖναι ὅπῃ ἂν δοκῇ
ἀμφοτέροις, Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις."

Ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν ἔφορος Πλειστόλας, Ἀρτεμι- 19
σίου μηνὸς τετάρτῃ φθίνοντος, ἐν δὲ Ἀθήναις ἄρχων
Ἀλκαῖος, Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτῃ φθίνοντος. ὤμνυον 2

δὲ οἵδε καὶ ἐσπένδοντο· Λακεδαιμονίων μὲν ⟨Πλειστοάναξ, Ἆγις,⟩ Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἄκανθος, Δάιθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἄντιππος, Τέλλις, Ἀλκινάδας, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ οἵδε· Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Νικίας, Λάχης, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης.

20 Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἅμα ἦρι, ἐκ Διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν, αὐτόδεκα ἐτῶν διελθόντων καὶ ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγκουσῶν ἢ ὡς τὸ πρῶτον ἡ ἐσβολὴ ἡ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ
2 πολέμου τοῦδε ἐγένετο. σκοπείτω δέ τις κατὰ τοὺς χρόνους καὶ μὴ τῶν ἑκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων ἢ ἀπὸ τιμῆς τινος ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων πιστεύσας μᾶλλον. οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν, οἷς καὶ ἀρχομένοις καὶ μεσοῦσι καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ ἐπεγένετό
3 τι. κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας ἀριθμῶν, ὥσπερ γέγραπται, εὑρήσει, ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος, δέκα μὲν θέρη, ἴσους δὲ χειμῶνας τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷδε γεγενημένους.

21 Λακεδαιμόνιοι δέ (ἔλαχον γὰρ πρότεροι ἀποδιδόναι ἃ εἶχον) τούς τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφίεσαν καὶ πέμψαντες ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης πρέσβεις Ἰσχαγόραν καὶ Μηνᾶν καὶ Φιλοχαρίδαν ἐκέλευον τὸν Κλεαρίδαν τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοὺς ἄλλους τὰς σπονδάς, ὡς εἴρητο ἑκάστοις, δέχε-
2 σθαι. οἱ δ' οὐκ ἤθελον, νομίζοντες οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας παρέδωκε τὴν πόλιν χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυνατὸς εἴη βίᾳ ἐκείνων παρα-
3 διδόναι. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς κατὰ τάχος μετὰ πρέσβεων αὐτόθεν ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἢν κατηγορῶσιν οἱ περὶ τὸν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπείθετο, καὶ ἅμα βουλόμενος εἰδέναι εἰ ἔτι μετακινητὴ εἴη ἡ ὁμολογία, ἐπειδὴ ηὗρε κατειλημμένους, αὐτὸς μὲν πάλιν πεμπόντων τῶν Λακεδαιμονίων καὶ κελευόντων μάλιστα μὲν καὶ τὸ χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μή, ὁπόσοι Πελοποννησίων ἔνεισιν ἐξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο.

22 Οἱ δὲ ξύμμαχοι ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ ἔτυχον ὄντες, καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ δεξαμένους τὰς σπονδὰς ἐκέλευον οἱ

Λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. οἱ δὲ τῇ αὐτῇ προφάσει, ᾗπερ
καὶ τὸ πρῶτον ἀπεώσαντο, οὐκ ἔφασαν δέξεσθαι, ἢν μή
τινας δικαιοτέρας τούτων ποιῶνται. ὡς δ' αὐτῶν οὐκ 2
ἐσήκουον, ἐκείνους μὲν ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς
Ἀθηναίους ξυμμαχίαν ἐποιοῦντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν
σφίσι τούς τε Ἀργείους, ἐπειδὴ οὐκ ἤθελον Ἀμπελίδου
καὶ Λίχου ἐλθόντων ἐπισπένδεσθαι, [νομίσαντες αὐτοὺς
ἄνευ Ἀθηναίων οὐ] δεινοὺς εἶναι (πρὸς γὰρ ἂν τοὺς
Ἀθηναίους, εἰ ἐξῆν, χωρεῖν), καὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον
μάλιστ' ἂν ἡσυχάζειν. παρόντων οὖν πρέσβεων ἀπὸ τῶν 3
Ἀθηναίων καὶ γενομένων λόγων ξυνέβησαν, καὶ ἐγένοντο
ὅρκοι καὶ ξυμμαχία ἥδε.

„Κατὰ τάδε ξύμμαχοι ἔσονται Λακεδαιμόνιοι ⟨καὶ Ἀθη- 23
ναῖοι⟩ πεντήκοντα ἔτη· ἢν [δέ] τινες ἴωσιν ἐς τὴν γῆν πολέ-
μιοι τὴν Λακεδαιμονίων καὶ κακῶς ποιῶσι Λακεδαιμονί-
ους, ὠφελεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὁποίῳ ἂν
δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἢν δὲ δῃώσαντες
οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμο-
νίοις καὶ Ἀθηναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων,
καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως
καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. καὶ ἤν τινες ἐς τὴν Ἀθηναίων 2
γῆν ἴωσι πολέμιοι καὶ κακῶς ποιῶσιν Ἀθηναίους, ὠφε-
λεῖν Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ
κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν
εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις
καὶ κακῶς πάσχειν ὑπ' ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἅμα
ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως καὶ προθύμως
καὶ ἀδόλως. ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπανιστῆται, ἐπικουρεῖν 3
Ἀθηναίους Λακεδαιμονίοις παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν.
ὀμοῦνται δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας σπονδὰς ὤμνυον 4
ἑκατέρων. ἀνανεοῦσθαι δὲ κατ' ἐνιαυτὸν Λακεδαιμονίους
μὲν ἰόντας ἐς Ἀθήνας πρὸς τὰ Διονύσια, Ἀθηναίους δὲ
ἰόντας ἐς Λακεδαίμονα πρὸς τὰ Ὑακίνθια. στήλην δὲ 5
ἑκατέρους στῆσαι, τὴν μὲν ἐν Λακεδαίμονι παρ' Ἀπόλλωνι
ἐν Ἀμυκλαίῳ, τὴν δὲ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει παρ' Ἀθηναίᾳ.
ἢν δέ τι δοκῇ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις προσθεῖναι 6
καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ τι ἂν δοκῇ, εὔορκον
ἀμφοτέροις εἶναι."

Τὸν δὲ ὅρκον ὤμνυον Λακεδαιμονίων μὲν οἵδε· Πλει- 24
στοάναξ, Ἆγις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης,

Ἄκανθος, Δάιθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας,
Ἄντιππος, Ἀλκινάδας, Τέλλις, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος·
Ἀθηναίων δὲ Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Λάχης, Νικίας,
Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος,
Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης.
2 Αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ
ὕστερον, καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν
οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὸ θέρος ἦρχε τοῦ
ἑνδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος ξυνεχῶς γενόμενος γέγραπται.
25 Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων, αἳ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκέτη
πόλεμον ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν Λακεδαίμονι ἐφόρου,
Ἀλκαίου δ' ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς
εἰρήνη ἦν, οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ
πόλεών τινες διεκίνουν τὰ πεπραγμένα· καὶ εὐθὺς ἄλλη
⟨τε⟩ ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν Λακε-
2 δαίμονα, καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Λακεδαιμόνιοι
προϊόντος τοῦ χρόνου ὕποπτοι ἐγένοντο ἔστιν ἐν οἷς οὐ
3 ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκειμένων ἃ εἴρητο. καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη
4 μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπέσχοντο μὴ ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν
στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ' ἀνοκωχῆς οὐ βεβαίου ἔβλαπτον
ἀλλήλους τὰ μάλιστα· ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες
λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδὰς αὖθις ἐς πόλεμον
26 φανερὸν κατέστησαν. γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς
Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ἑξῆς, ὡς ἕκαστα ἐγένετο, κατὰ θέρη
καὶ χειμῶνας, μέχρι οὗ τήν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν
Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τὰ μακρὰ
τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο τὰ
2 ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὴν
διὰ μέσου ξύμβασιν εἴ τις μὴ ἀξιώσει πόλεμον νομίζειν,
οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὡς διῄρηται
ἀθρείτω καὶ εὑρήσει οὐκ εἰκὸς ὂν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι,
ἐν ᾗ οὔτε ἀπέδοσαν πάντα οὔτ' ἀπεδέξαντο ἃ ξυνέθεντο,
ἔξω τε τούτων πρὸς τὸν Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον
πόλεμον καὶ ἐς ἄλλα ἀμφοτέροις ἁμαρτήματα ἐγένοντο,
καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι οὐδὲν ἧσσον πολέμιοι ἦσαν,
3 Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον. ὥστε ξὺν τῷ
πρώτῳ πολέμῳ τῷ δεκέτει καὶ τῇ μετ' αὐτὸν ὑπόπτῳ

ἀνοκωχῇ καὶ τῷ ὕστερον ἐξ αὐτῆς πολέμῳ εὑρήσει τις
τοσαῦτα ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας
οὐ πολλὰς παρενεγκούσας, καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν τι
ἰσχυρισαμένοις μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν. ἀεὶ γὰρ 4
ἔγωγε μέμνημαι, καὶ ἀρχομένου τοῦ πολέμου καὶ μέχρι
οὗ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρὶς ἐννέα
ἔτη δέοι γενέσθαι αὐτόν. ἐπεβίων δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ, 5
αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων τὴν γνώμην
ὅπως ἀκριβές τι εἴσομαι· καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν
ἐμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν,
καὶ γενομένῳ παρ᾽ ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ
ἧσσον τοῖς Πελοποννησίων διὰ τὴν φυγήν, καθ᾽ ἡσυχίαν
τι αὐτῶν μᾶλλον αἰσθέσθαι. τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα ἔτη 6
διαφοράν τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν καὶ τὰ ἔπειτα ὡς
ἐπολεμήθη ἐξηγήσομαι.

Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαὶ ἐγένοντο καὶ 27
ὕστερον ἡ ξυμμαχία καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρε-
σβεῖαι, αἵπερ παρεκλήθησαν ἐς αὐτάς, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς
Λακεδαίμονος, [καὶ] οἱ μὲν ἄλλοι ἐπ᾽ οἴκου ἀπῆλθον, 2
Κορίνθιοι δὲ ἐς Ἄργος τραπόμενοι πρῶτον λόγους
ποιοῦνται πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων ὡς χρή,
ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπ᾽ ἀγαθῷ ἀλλ᾽ ἐπὶ καταδου-
λώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς
Ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποίηνται, ὁρᾶν τοὺς
Ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος, καὶ ψηφίσα-
σθαι τὴν βουλομένην πόλιν τῶν Ἑλλήνων, ἥτις αὐτόνομός
τέ ἐστι καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργείους
ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν, ἀπο-
δεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν αὐτοκράτορας καὶ μὴ
πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι, τοῦ μὴ καταφανεῖς
γίγνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ
πολλοὺς προσχωρήσεσθαι μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ 3
οἱ μὲν Κορίνθιοι διδάξαντες ταῦτα ἀνεχώρησαν ἐπ᾽ οἴκου.
οἱ δὲ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ἀκούσαντες ἐπειδὴ ἀνήνεγκαν 28
τοὺς λόγους ἔς τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο
Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα πρὸς οὓς τὸν βουλό-
μενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι πλὴν Ἀθηναίων
καὶ Λακεδαιμονίων· τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι ἄνευ
τοῦ δήμου τοῦ Ἀργείων σπείσασθαι. ἐδέξαντό τε ταῦτα 2
οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον, ὁρῶντες τόν τε τῶν Λακεδαιμονίων

*σφίσι πόλεμον ἐσόμενον (ἐπ᾽ ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ
σπονδαὶ ἦσαν) καὶ ἅμα ἐλπίσαντες τῆς Πελοποννήσου
ἡγήσεσθαι. κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον ἥ τε Λακεδαίμων
μάλιστα δὴ κακῶς ἤκουσε καὶ ὑπερώφθη διὰ τὰς ξυμ-
φοράς, οἵ τε Ἀργεῖοι ἄριστα ἔσχον τοῖς πᾶσιν, οὐ ξυν-
αράμενοι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου, ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον
ἔνσπονδοι ὄντες ἐκκαρπωσάμενοι. οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι
οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας
29 τῶν Ἑλλήνων. Μαντινῆς δ᾽ αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν
πρῶτοι προσεχώρησαν δεδιότες τοὺς Λακεδαιμονίους.
τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας κατέστραπτο
ὑπήκοον, ἔτι τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ
ἐνόμιζον οὐ περιόψεσθαι σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους
ἄρχειν, ἐπειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον· ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς
Ἀργείους ἐτράποντο, πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες καὶ
Λακεδαιμονίοις ἀεὶ διάφορον δημοκρατουμένην τε ὥσπερ
2 καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων καὶ ἡ ἄλλη
Πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον
τοῦτο, νομίσαντες πλέον τέ τι εἰδότας μεταστῆναι αὐτοὺς
καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι᾽ ὀργῆς ἔχοντες, ἐν ἄλλοις
τε καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς ἐγέγραπτο
εὔορκον εἶναι προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὅ τι ἂν ἀμφοῖν
3 τοῖν πολέοιν δοκῇ, Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις. τοῦτο
γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα τὴν Πελοπόννησον διεθορύβει καὶ
ἐς ὑποψίαν καθίστη μὴ μετὰ Ἀθηναίων σφᾶς βούλωνται
Λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι· δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς
4 ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥστε φοβούμενοι
οἱ πολλοὶ ὥρμηντο πρὸς τοὺς Ἀργείους καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι
30 ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸν
θροῦν τὸν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθεστῶτα καὶ τοὺς
Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους καὶ αὐτοὺς μέλ-
λοντας σπείσασθαι πρὸς τὸ Ἄργος, πέμπουσι πρέσβεις
ἐς τὴν Κόρινθον, βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον,
καὶ ᾐτιῶντο τήν τε ἐσήγησιν τοῦ παντὸς καὶ εἰ Ἀργείοις
σφῶν ἀποστάντες ξύμμαχοι ἔσονται, παραβήσεσθαί τε
ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν ὅτι οὐ δέ-
χονται τὰς Ἀθηναίων σπονδάς, εἰρημένον κύριον εἶναι ὅ
τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἢν μή τι
2 θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ. Κορίνθιοι δὲ παρόντων σφίσι
τῶν ξυμμάχων, ὅσοι οὐδ᾽ αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδάς*

(παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον), ἀντέλεγον τοῖς
Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἠδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς,
ὅτι οὔτε Σόλλιον σφίσιν ἀπέλαβον παρ' Ἀθηναίων οὔτε
Ἀνακτόριον, εἴ τέ τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι, πρόσχημα
δὲ ποιούμενοι τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης μὴ προδώσειν· ὀμόσαι
γὰρ αὐτοῖς ὅρκους ἰδίᾳ τε, ὅτε μετὰ Ποτειδαιατῶν τὸ
πρῶτον ἀφίσταντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. οὔκουν παρα- 3
βαίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων ὅρκους ἔφασαν οὐκ ἐσιόντες
ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδάς· θεῶν γὰρ πίστεις ὀμό-
σαντες ἐκείνοις οὐκ ἂν εὐορκεῖν προδιδόντες αὐτούς.
εἰρῆσθαι δ' ὅτι „ἢν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ“·
φαίνεσθαι οὖν σφίσι κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ περὶ μὲν 4
τῶν παλαιῶν ὅρκων τοσαῦτα εἶπον, περὶ δὲ τῆς Ἀργείας
ξυμμαχίας μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι ποιήσειν ὅ τι
ἂν δίκαιον ᾖ. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἀν- 5
εχώρησαν ἐπ' οἴκου. ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κορίνθῳ καὶ
Ἀργείων πρέσβεις, οἳ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους ἰέναι ἐς
τὴν ξυμμαχίαν καὶ μὴ μέλλειν· οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον
ξύλλογον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προεῖπον ἥκειν. ἦλθε 31
δὲ καὶ Ἠλείων πρεσβεία εὐθὺς καὶ ἐποιήσαντο πρὸς Κο-
ρινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον, ἔπειτα ἐκεῖθεν ἐς Ἄργος
ἐλθόντες, καθάπερ προείρητο, Ἀργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο.
διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ
Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων 2
τινὰς Λεπρεάταις καὶ Ἠλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λε-
πρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς, καταλυσάν-
των τὸν πόλεμον, Ἠλεῖοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς
Λεπρεάταις τάλαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀπο-
φέρειν. καὶ μέχρι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον, ἔπειτα 3
παυσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου οἱ Ἠλεῖοι ἐπ-
ηνάγκαζον, οἱ δ' ἐτράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους.
καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις ἐπιτραπείσης, ὑποτοπήσαντες
οἱ Ἠλεῖοι μὴ ἴσον ἕξειν, ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν Λεπρεα-
τῶν τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐδὲν ἧσσον 4
ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας καὶ ἀδικεῖν Ἠλείους,
καὶ ὡς οὐκ ἐμμεινάντων τῇ ἐπιτροπῇ φρουρὰν ὁπλιτῶν
ἐσέπεμψαν ἐς Λέπρεον. οἱ δὲ Ἠλεῖοι νομίζοντες πόλιν 5
σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ
τὴν ξυνθήκην προφέροντες ἐν ᾗ εἴρητο, ἃ ἔχοντες ἐς τὸν
Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό τινες, ταῦτα ἔχοντας καὶ

ἐξελθεῖν, ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφίστανται πρὸς τοὺς
Ἀργείους, καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥσπερ προείρητο, καὶ
6 οὗτοι ἐποιήσαντο. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς
μετ' ἐκείνους καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδῆς Ἀργείων ξύμ-
μαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρῆς τὸ αὐτὸ λέγοντες ἡσύχαζον,
περιορώμενοι [ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων] καὶ νομίζοντες
σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις
ἧσσον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.
32 Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου
Σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες ἀπέκτειναν
τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν
καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδοσαν νέμεσθαι· Δηλίους δὲ
κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνθυμούμενοι τάς τε ἐν ταῖς
μάχαις ξυμφορὰς καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος.
2 3 καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ ἤρξαντο πολεμεῖν. καὶ Κορίνθιοι
καὶ Ἀργεῖοι ἤδη ξύμμαχοι ὄντες ἔρχονται ἐς Τεγέαν ἀπο-
στήσοντες Λακεδαιμονίων, ὁρῶντες μέγα μέρος ὄν, καὶ
εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπασαν ἂν ἔχειν Πελο-
4 πόννησον. ὡς δὲ οὐδὲν ἂν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ
Τεγεᾶται Λακεδαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι μέχρι τούτου
προθύμως πράσσοντες ἀνεῖσαν τῆς φιλονικίας καὶ ὠρρώ-
5 δησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προσχωρῇ. ὅμως
δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς Βοιωτοὺς ἐδέοντο σφῶν τε καὶ
Ἀργείων γίγνεσθαι ξυμμάχους καὶ τἄλλα κοινῇ πράσσειν·
τάς τε δεχημέρους ἐπισπονδάς, αἳ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ
Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους οὐ πολλῷ ὕστερον γενόμεναι
[τούτων] τῶν πεντηκοντουτίδων σπονδῶν, ἐκέλευον οἱ
Κορίνθιοι τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας Ἀθήναζε καὶ
σφίσι ποιῆσαι, ὥσπερ Βοιωτοὶ εἶχον, μὴ δεχομένων δὲ
Ἀθηναίων ἀπειπεῖν τὴν ἐκεχειρίαν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ
6 σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ δεομένων τῶν Κοριν-
θίων περὶ μὲν τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας ἐπισχεῖν αὐτοὺς
ἐκέλευον, ἐλθόντες δὲ Ἀθήναζε μετὰ Κορινθίων οὐχ
ηὕροντο τὰς δεχημέρους σπονδάς, ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ
Ἀθηναῖοι Κορινθίοις εἶναι σπονδάς, εἴπερ Λακεδαιμονίων
7 εἰσὶ ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπεῖπον
τὰς δεχημέρους, ἀξιούντων καὶ αἰτιωμένων Κορινθίων
ξυνθέσθαι σφίσι· Κορινθίοις δὲ ἀνοκωχὴ ἄσπονδος ἦν
πρὸς Ἀθηναίους.
33 Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ ἐστρά-

τευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου Λακεδαιμονίων βασιλέως ἡγουμένου, τῆς Ἀρκαδίας ἐς Παρρασίους Μαντινέων ὑπηκόους ὄντας, κατὰ στάσιν ἐπικαλεσαμένων σφᾶς, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος ἀναιρήσοντες, ἢν δύνωνται, ὃ ἐτείχισαν Μαντινῆς καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν, ἐν τῇ Παρρασικῇ κείμενον ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι τῆς Λακωνι-
κῆς. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τὴν γῆν τῶν Παρρασίων 2
ἐδῄουν, οἱ δὲ Μαντινῆς τὴν πόλιν Ἀργείοις φύλαξι παραδόντες αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρούρουν· ἀδύνατοι δ' ὄντες διασῶσαι τό τε ἐν Κυψέλοις τεῖχος καὶ τὰς ἐν Παρρασίοις
πόλεις ἀπῆλθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ τούς τε Παρρασίους 3
αὐτονόμους ποιήσαντες καὶ τὸ τεῖχος καθελόντες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους, ἤδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ 34 421 B.C.
Θρᾴκης μετὰ Βρασίδου ἐξελθόντων στρατιωτῶν, οὓς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου Εἵλωτας μαχεσαμένους ἐλευθέρους εἶναι καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται· καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ αὐτοὺς μετὰ τῶν νεοδαμώδων ἐς Λέπρεον κατέστησαν, κείμενον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς
Ἠλείας, ὄντες ἤδη διάφοροι Ἠλείοις· τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου 2
ληφθέντας σφῶν καὶ τὰ ὅπλα παραδόντας, δείσαντες μή τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασσωθήσεσθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας ἀτίμους ἐποίησαν, ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε ὥστε μήτε ἄρχειν μήτε πριαμένους τι ἢ πωλοῦντας κυρίους εἶναι. ὕστερον δὲ αὖθις χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θυσσὸν τὴν ἐν τῇ Ἄθῳ Ἀκτῇ 35
Διῆς εἷλον, Ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον.

Καὶ τὸ θέρος τοῦτο πᾶν ἐπιμιξίαι μὲν ἦσαν τοῖς 2
Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις, ὑπώπτευον δὲ ἀλλήλους εὐθὺς μετὰ τὰς σπονδὰς οἵ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν.
τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν πρότεροι λαχόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι 3
ἀποδιδόναι καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀπεδεδώκεσαν, οὐδὲ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης παρεῖχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχομένους οὐδὲ Βοιωτοὺς οὐδὲ Κορινθίους, λέγοντες ἀεὶ ὡς μετ' Ἀθηναίων τούτους, ἢν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσουσι· χρόνους τε προύθεντο ἄνευ ξυγγραφῆς ἐν οἷς χρῆν τοὺς
μὴ ἐσιόντας ἀμφοτέροις πολεμίους εἶναι. τούτων οὖν 4

ὁρῶντες οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπώπτευον
τοὺς Λακεδαιμονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι, ὥστε
οὔτε Πύλον ἀπαιτούντων αὐτῶν ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ
τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες,
τά τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κἀκεῖνοι
5 ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ μὲν δυνατὰ
ἔφασαν πεποιηκέναι· τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας
Ἀθηναίων ἀποδοῦναι καὶ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης στρατιώτας
ἀπαγαγεῖν καὶ εἴ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν· Ἀμφιπόλεως
δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν ὥστε παραδοῦναι, Βοιωτοὺς δὲ
πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν
καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν, καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν
6 Βοιωτοῖς αἰχμάλωτοι κομιεῖν. Πύλον μέντοι ἠξίουν σφίσιν
ἀποδοῦναι· εἰ δὲ μή, Μεσσηνίους γε καὶ τοὺς Εἵλωτας
ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θρᾴκης, Ἀθηναίους
7 δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ
καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἔπεισαν
τοὺς Ἀθηναίους ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους
καὶ τοὺς ἄλλους [Εἵλωτάς τε καὶ] ὅσοι ηὐτομολήκεσαν
ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατῴκισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς
8 Κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο ἡσυχία ἦν καὶ
ἔφοδοι παρ᾽ ἀλλήλους.

420 B.C. 36 Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος (ἔτυχον γὰρ ἔφοροι
ἕτεροι καὶ οὐκ ἐφ᾽ ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο ἄρχοντες ἤδη
καί τινες αὐτῶν καὶ ἐναντίοι σπονδαῖς) ἐλθουσῶν πρε-
σβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος καὶ παρόντων Ἀθηναίων καὶ
Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων
καὶ οὐδὲν ξυμβάντων, ὡς ἀπῇσαν ἐπ᾽ οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς
καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης, οὗτοι οἵπερ τῶν
ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλῦσαι τὰς σπονδάς, λόγους
ποιοῦνται ἰδίους, παραινοῦντες ὅτι μάλιστα ταὐτά τε
γιγνώσκειν καὶ πειρᾶσθαι Βοιωτούς, Ἀργείων γενομένους
πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὖθις μετὰ Βοιωτῶν Ἀργείους
Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους· οὕτω γὰρ ἥκιστ᾽ ἂν
ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν·
ἑλέσθαι γὰρ ⟨ἂν⟩ Λακεδαιμονίους πρὸ τῆς [Ἀθηναίων]
ἔχθρας καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν Ἀργείους σφίσι
φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ Ἄργος ἀεὶ ἠπί-
σταντο ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι
φίλιον γενέσθαι, ἡγουμένους τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλε-

μον ῥᾴω ἂν εἶναι. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο *Βοιωτοὺς 2
ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίοις, ἵνα ἀντ' αὐτοῦ Πύλον,
ἢν δύνωνται, ἀπολαβόντες ῥᾷον καθιστῶνται Ἀθηναίοις
ἐς πόλεμον. καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι ταῦτα 37
ἐπεσταλμένοι ἀπό τε τοῦ Ξενάρους καὶ Κλεοβούλου καὶ
ὅσοι φίλοι ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε ἀπαγ-
γεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινά, ἑκάτεροι ἀνεχώρουν. Ἀργείων δὲ δύο 2
ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης ἐπετήρουν ἀπιόντας αὐ-
τοὺς καθ' ὁδὸν καὶ ξυγγενόμενοι ἐς λόγους ἦλθον, εἴ πως
οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γένοιντο, ὥσπερ Κορίνθιοι
καὶ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς· νομίζειν γὰρ ἂν τούτου προχω-
ρήσαντος ῥᾳδίως ἤδη καὶ πολεμεῖν καὶ σπένδεσθαι καὶ
πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, κοινῷ λόγῳ χρωμέ-
νους, καὶ εἴ τινα πρὸς ἄλλον δέοι. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν 3
πρέσβεσιν ἀκούουσιν ἤρεσκε· κατὰ τύχην γὰρ ἐδέοντο
τούτων ὧνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος αὐτοῖς φίλοι
ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ὡς ᾔσθοντο
αὐτοὺς δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις πέμ-
ψουσιν ἐς Βοιωτούς, ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ 4
ἀπήγγειλαν τοῖς βοιωτάρχαις τά τε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος
καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Ἀργείων· καὶ οἱ βοιω-
τάρχαι ἠρέσκοντό τε καὶ πολλῷ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι
ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς τούς τε φίλους τῶν
Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι καὶ τοὺς Ἀργείους
ἐς τὰ ὁμοῖα σπεύδειν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον πρέσβεις 5
παρῆσαν Ἀργείων τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι· καὶ αὐτοὺς
ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ βοιωτάρχαι καὶ
πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς
Ἄργος. ἐν δὲ τούτῳ ἐδόκει πρῶτον τοῖς βοιωτάρχαις 38
καὶ Κορινθίοις καὶ Μεγαρεῦσι καὶ τοῖς ἀπὸ Θρᾴκης
πρέσβεσιν ὀμόσαι ὅρκους ἀλλήλοις ἦ μὴν ἔν τε τῷ παρα-
τυχόντι ἀμυνεῖν τῷ δεομένῳ καὶ μὴ πολεμήσειν τῳ μηδὲ
ξυμβήσεσθαι ἄνευ κοινῆς γνώμης, καὶ οὕτως ἤδη τοὺς
Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας (τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν) πρὸς τοὺς
Ἀργείους σπένδεσθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὅρκους γενέσθαι οἱ 2
βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν
ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσι, καὶ παρῄνουν γενέ-
σθαι ὅρκους ταῖς πόλεσιν, ὅσαι βούλονται ἐπ' ὠφελίᾳ
σφίσι ξυνομνύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν 3
ὄντες οὐ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναντία

*Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι τοῖς ἐκείνων ἀφεστῶσι Κοριν-
θίοις ξυνομνύντες· οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ βοιωτάρχαι
τὰ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, ὅτι τῶν τε ἐφόρων Κλεόβουλος
καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν Ἀργείων πρῶτον
καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους ὕστερον μετ᾽ αὐτῶν
Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι, οἰόμενοι τὴν βουλήν, κἂν μὴ
εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφιεῖσθαι ἢ ἃ σφίσι προδιαγνόντες
4 παραινοῦσιν. ὡς δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορίν-
θιοι καὶ οἱ ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον, οἱ
δὲ βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον, εἰ ταῦτα ἔπεισαν,
καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσεσθαι πρὸς Ἀργείους ποιεῖν,
οὐκέτι ἐσήνεγκαν περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλάς, οὐδὲ ἐς τὸ
Ἄργος τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέσχοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια δέ
τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων.*

39 *Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ὀλύνθιοι
Ἀθηναίων φρουρούντων ἐπιδραμόντες εἷλον.*

2 *Μετὰ δὲ ταῦτα (ἐγίγνοντο γὰρ ἀεὶ λόγοι τοῖς τε Ἀθη-
ναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων) ἐλπί-
ζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ
Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον
ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι καὶ ἐδέοντο σφίσι
Πάνακτόν τε καὶ τοὺς Ἀθηναίων δεσμώτας παραδοῦναι,
3 ἵνα ἀντ᾽ αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ
ἔφασαν ἀποδώσειν, ἢν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιή-
σωνται ὥσπερ Ἀθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δὲ εἰδότες μὲν
ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων μήτε
σπένδεσθαί τῳ μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πάνακτον
παραλαβεῖν ὡς τὴν Πύλον ἀντ᾽ αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα
τῶν ξυγχέαι σπευδόντων τὰς σπονδὰς προθυμουμένων
τὰ ἐς Βοιωτούς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν, τοῦ χειμῶνος
τελευτῶντος ἤδη καὶ πρὸς ἔαρ· καὶ τὸ Πάνακτον εὐθὺς
καθῃρεῖτο. καὶ ἑνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.*

40 *Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ
Ἀργεῖοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν οὓς ἔφασαν
πέμψειν οὐχ ἧκον, τό τε Πάνακτον ᾔσθοντο καθαιρού-
μενον καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς
πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἔδεισαν μὴ μονωθῶσι καὶ ἐς
2 Λακεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ· τοὺς γὰρ
Βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τό τε
Πάνακτον καθελεῖν καὶ ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς ἐσιέναι,*

*τούς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα, ὥστε οὐδὲ πρὸς Ἀθη-
ναίους ἔτι σφίσιν εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον
ἐλπίζοντες ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς αἱ
πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις ξύμ-
μαχοι ἔσεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι καὶ* 3
*φοβούμενοι μὴ Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεάταις, Βοιωτοῖς
καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς
Λακεδαιμονίων σπονδάς, ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς
Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα
ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις Εὔστροφον καὶ Αἴσωνα,
οἳ ἐδόκουν προσφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι, ἡγούμενοι ἐκ
τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς
ποιησάμενοι, ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ, ἡσυχίαν ἔχειν. καὶ οἱ* 41
*πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς
Λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ ἂν σφίσιν αἱ σπονδαὶ γίγνοιντο.
καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι ἠξίουν δίκης ἐπιτροπὴν* 2
*σφίσι γενέσθαι ἢ ἐς πόλιν τινὰ ἢ ἰδιώτην περὶ τῆς
Κυνουρίας γῆς, ἧς ἀεὶ πέρι διαφέρονται μεθορίας οὔσης
(ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν καὶ Ἀνθήνην πόλιν, νέμονται δ'
αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι)· ἔπειτα δ' οὐκ ἐώντων Λακεδαιμο-
νίων μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰ βούλονται σπένδεσθαι
ὥσπερ πρότερον, ἑτοῖμοι εἶναι, οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε
ὅμως ἐπηγάγοντο τοὺς Λακεδαιμονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν
μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιήσασθαι ἔτη πεντήκοντα,
ἐξεῖναι δ' ὁποτεροισοῦν προκαλεσαμένοις, μήτε νόσου
οὔσης μήτε πολέμου Λακεδαίμονι καὶ Ἄργει, διαμάχεσθαι
περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε, ὅτε αὐτοὶ
ἑκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν, διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω
τῶν πρὸς Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα ὅρων. τοῖς δὲ Λακε-* 3
*δαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μωρία εἶναι ταῦτα,
ἔπειτα (ἐπεθύμουν γὰρ τὸ Ἄργος πάντως φίλιον ἔχειν)
ξυνεχώρησαν ἐφ' οἷς ἠξίουν καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον
δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, ἐς τὸ
Ἄργος πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς δεῖξαι τῷ πλήθει,
καὶ ἢν ἀρέσκοντα ᾖ, ἥκειν ἐς τὰ Ὑακίνθια τοὺς ὅρκους
ποιησομένους. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ* 42
*τούτῳ ᾧ οἱ Ἀργεῖοι ταῦτα ἔπρασσον οἱ πρέσβεις τῶν
Λακεδαιμονίων Ἀνδρομέδης καὶ Φαίδιμος καὶ Ἀντιμενίδας,
οὓς ἔδει τὸ Πάνακτον καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιωτῶν
παραλαβόντας Ἀθηναίοις ἀποδοῦναι, τὸ μὲν Πάνακτον*

ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθῃρημένον ηὗρον, ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς περὶ αὐτοῦ ὅρκοι παλαιοὶ μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον ἀλλὰ κοινῇ νέμειν, τοὺς δ' ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους Βοιωτοὶ Ἀθηναίων παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομέδη ἐκόμισαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἀπέδοσαν, τοῦ τε Πανάκτου τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι· πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ Ἀθηναίοις οἰκη-
2 *σειν οὐδένα. λεγομένων δὲ τούτων οἱ Ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποίηνται φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. τά τε ἄλλα ἐσκόπουν ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης καὶ ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι, ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν.*

43 *Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ βουλόμενοι*
2 *λῦσαι τὰς σπονδὰς εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ἔτι τότε ὢν νέος ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, ἀξιώματι δὲ προγόνων τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους μᾶλλον χωρεῖν, οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονικῶν ἠναντιοῦτο, ὅτι Λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδάς, ἑαυτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὖσαν οὐ τιμήσαντες, ἣν τοῦ πάππου ἀπειπόντος αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων διενοεῖτο*
3 *ἀνανεώσασθαι. πανταχόθεν τε νομίζων ἐλασσοῦσθαι τό τε πρῶτον ἀντεῖπεν, οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἵνα Ἀργείους σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι καὶ αὖθις ἐπ' Ἀθηναίους μόνους ἴωσι, τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτούς, καὶ τότε, ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς Ἄργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλουμένους ἥκειν μετὰ Μαντινέων καὶ Ἠλείων, ὡς καιροῦ ὄντος καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ*
44 *μάλιστα. οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν οὐ μετ' Ἀθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην καθ-*

εστῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν
Λακεδαίμονι πρέσβεων, οἳ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυ-
χον ἀπόντες, ἠμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον
τὴν γνώμην εἶχον, νομίζοντες πόλιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ
παλαιοῦ καὶ δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ αὐτοὶ καὶ δύνα-
μιν μεγάλην ἔχουσαν [τὴν κατὰ θάλασσαν] ξυμπολεμήσειν
σφίσιν, ἢν καθιστῶνται ἐς πόλεμον. ἔπεμπον οὖν εὐθὺς 2
πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας· ξυν-
επρεσβεύοντο δὲ καὶ οἱ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς. ἀφίκοντο 3
δὲ καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες
ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας καὶ Λέων
καὶ Ἔνδιος, δείσαντες μὴ τήν τε ξυμμαχίαν ὀργιζόμενοι
πρὸς τοὺς Ἀργείους ποιήσωνται, καὶ ἅμα Πύλον ἀπαιτή-
σοντες ἀντὶ Πανάκτου, καὶ περὶ τῆς Βοιωτῶν ξυμμαχίας
ἀπολογησόμενοι ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν Ἀθηναίων ἐποιή-
σαντο. καὶ λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περί τε τούτων καὶ ὡς 45
αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφό-
ρων, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν μὴ καί, ἢν ἐς τὸν δῆμον
ταὐτὰ λέγωσιν, ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος καὶ ἀπωσθῇ ἡ
Ἀργείων ξυμμαχία. μηχανᾶται δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιόνδε τι 2
ὁ Ἀλκιβιάδης· τοὺς Λακεδαιμονίους πείθει πίστιν αὐτοῖς
δούς, ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες
ἥκειν, Πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν (πείσειν γὰρ αὐτὸς
Ἀθηναίους, ὥσπερ καὶ νῦν ἀντιλέγειν) καὶ τἆλλα ξυναλ-
λάξειν. βουλόμενος δὲ αὐτοὺς Νικίου τε ἀποστῆσαι 3
ταῦτα ἔπρασσε καὶ ὅπως, ἐν τῷ δήμῳ διαβαλὼν αὐτοὺς
ὡς οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχουσιν οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε
ταὐτά, τοὺς Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ξυμμά-
χους ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ ἐς τὸν δῆμον 4
παρελθόντες καὶ ἐπερωτώμενοι οὐκ ἔφασαν ὥσπερ ἐν τῇ
βουλῇ αὐτοκράτορες ἥκειν, οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ἠνείχοντο,
ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον κατα-
βοῶντος τῶν Λακεδαιμονίων ἐσήκουόν τε καὶ ἑτοῖμοι
ἦσαν εὐθὺς παραγαγόντες τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς μετ᾽
αὐτῶν ξυμμάχους ποιεῖσθαι· σεισμοῦ δὲ γενομένου πρίν
τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη. τῇ δ᾽ 46
ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ Νικίας, καίπερ [τῶν Λακεδαιμονίων
αὐτῶν ἠπατημένων] καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ
αὐτοκράτορας ὁμολογῆσαι ἥκειν, ὅμως τοῖς Λακεδαιμονίοις
ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι, καὶ ἐπισχόντας τὰ

πρὸς Ἀργείους πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς καὶ εἰδέναι ὅ τι
διανοοῦνται, λέγων ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ, ἐν δὲ τῷ
ἐκείνων ἀπρεπεῖ τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι· σφίσι μὲν
γὰρ εὖ ἑστώτων τῶν πραγμάτων ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἄριστον
εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπραγίαν, ἐκείνοις δὲ δυστυ-
2 χοῦσιν ὅτι τάχιστα εὕρημα εἶναι διακινδυνεῦσαι. ἔπεισέ
τε πέμψαι πρέσβεις, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύσοντας Λακε-
δαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, Πάνακτόν τε ὀρθὸν
ἀποδιδόναι καὶ Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν
ἀνεῖναι, ἢν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο
3 ἄνευ ἀλλήλων μηδενὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον ὅτι
καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργείους ξυμμά-
χους πεποιῆσθαι, ὡς παρεῖναί γ' αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου
ἕνεκα. εἴ τέ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιστείλαντες
4 ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νικίαν πρέσβεις. καὶ ἀφικο-
μένων αὐτῶν καὶ ἀπαγγειλάντων τά τε ἄλλα καὶ τέλος
εἰπόντων ὅτι, εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ
ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδάς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ Ἀργείους
καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους, τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ
Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπικρατούν-
των τῶν περὶ τὸν Ξενάρη τὸν ἔφορον ταῦτα γίγνεσθαι,
καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν, τοὺς δὲ ὅρκους
δεομένου Νικίου ἀνενεώσαντο· ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα
ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ καὶ διαβληθῇ, ὅπερ καὶ ἐγένετο,
αἴτιος δοκῶν εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν.
5 ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ ὡς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν
ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πεπραγμένον, εὐθὺς δι' ὀργῆς εἶχον,
καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι (ἔτυχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι
καὶ οἱ ξύμμαχοι, παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου), ἐποιήσαντο
σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε.

47 „Σπονδὰς ἐποιήσαντο ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη καὶ Ἀρ-
γεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι, ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν
ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν ἑκάτεροι, ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς
2 καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα [δὲ] μὴ ἐξέστω
ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ
Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς
ξυμμάχους ὧν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι, μήτε Ἀθηναίους καὶ
τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας
3 καὶ τοὺς ξυμμάχους, τέχνῃ μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾷ. κατὰ
τάδε ξυμμάχους εἶναι Ἀθηναίους καὶ Ἀργείους καὶ Ἠλείους

*καὶ Μαντινέας ἑκατὸν ἔτη· ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐς τὴν γῆν
τὴν Ἀθηναίων, βοηθεῖν Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντι-
νέας Ἀθήναζε, καθ' ὅ τι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι,
τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν·
ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν
πόλιν Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἠλείοις καὶ Ἀθηναίοις
καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων τούτων·
καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν
πόλιν μηδεμιᾷ τῶν πόλεων, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ. βοηθεῖν* 4
*δὲ καὶ Ἀθηναίους ἐς Ἄργος καὶ Μαντίνειαν καὶ Ἦλιν, ἢν
πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ἠλείων ἢ τὴν Μαντινέων
ἢ τὴν Ἀργείων, καθ' ὅ τι ἂν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις
αὗται, τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ
δυνατόν· ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύ-
την τὴν πόλιν Ἀθηναίοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι
καὶ Ἠλείοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τούτων τῶν
πόλεων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύ-
την τὴν πόλιν, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ ταῖς πόλεσιν. ὅπλα* 5
*δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διιέναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς
σφετέρας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἂν ἄρχωσιν
ἕκαστοι [μηδὲ κατὰ θάλασσαν],° ἢν μὴ ψηφισαμένων τῶν
πόλεων ἁπασῶν τὴν δίοδον εἶναι, Ἀθηναίων καὶ Ἀργείων
καὶ Μαντινέων καὶ Ἠλείων. τοῖς δὲ βοηθοῦσιν ἡ πόλις* 6
*ἡ πέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν τριάκοντα ἡμερῶν σῖτον,
ἐπὴν ἔλθῃ ἐς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγείλασαν βοηθεῖν, καὶ
ἀπιοῦσι κατὰ ταὐτά· ἢν δὲ πλείονα βούλωνται χρόνον τῇ
στρατιᾷ χρῆσθαι, ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη διδότω
σῖτον, τῷ μὲν ὁπλίτῃ καὶ ψιλῷ καὶ τοξότῃ τρεῖς ὀβολοὺς
Αἰγιναίους τῆς ἡμέρας ἑκάστης, τῷ δ' ἱππεῖ δραχμὴν
Αἰγιναίαν. ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη τὴν ἡγεμονίαν* 7
*ἐχέτω, ὅταν ἐν τῇ αὐτῆς ὁ πόλεμος ᾖ. ἢν δέ ποι δόξῃ
ταῖς πόλεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας
μετεῖναι πάσαις ταῖς πόλεσιν. ὀμόσαι δὲ τὰς σπονδὰς* 8
*Ἀθηναίους μὲν ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων,
Ἀργεῖοι δὲ καὶ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τού-
των κατὰ πόλεις ὀμνύντων. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον
ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον κατὰ ἱερῶν τελείων. ὁ δὲ
ὅρκος ἔστω ὅδε· „ἐμμενῶ τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα
δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως, καὶ οὐ παραβήσομαι
τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ.“ ὀμνύντων δὲ Ἀθήνῃσι μὲν* 9

° If in the decree it would have been
mentioned at V, 56, 1.

ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί, ἐξορκούντων δὲ οἱ πρυτάνεις· ἐν Ἄργει δὲ ἡ βουλὴ καὶ οἱ ὀγδοήκοντα καὶ αἱ ἀρτῦναι, ἐξορκούντων δὲ οἱ ὀγδοήκοντα· ἐν δὲ Μαντινείᾳ οἱ δημιουργοὶ καὶ ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί, ἐξορκούντων δὲ οἱ θεωροὶ καὶ οἱ πολέμαρχοι· ἐν δὲ Ἤλιδι οἱ δημιουργοὶ [καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες] καὶ οἱ ἑξακόσιοι, ἐξορκούντων δὲ οἱ δημιουργοὶ καὶ οἱ θεσμοφύλακες.
10 *ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὅρκους Ἀθηναίους μὲν ἰόντας ἐς Ἦλιν καὶ ἐς Μαντίνειαν καὶ ἐς Ἄργος τριάκοντα ἡμέραις πρὸ Ὀλυμπίων, Ἀργείους δὲ καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ἰόντας Ἀθήναζε δέκα ἡμέραις πρὸ Παναθηναίων τῶν*
11 *μεγάλων. τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν καὶ τῶν ὅρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ Ἀθηναίους μὲν ἐν πόλει, Ἀργείους δὲ ἐν ἀγορᾷ ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ, Μαντινέας δὲ ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ ἐν τῇ ἀγορᾷ· καταθέντων δὲ καὶ Ὀλυμπίασι στήλην χαλ-*
12 *κῆν κοινῇ Ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. ἐὰν δέ τι δοκῇ ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις προσθεῖναι πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις, ὅ τι ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ βουλευομέναις, τοῦτο κύριον εἶναι.“*

48 *Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία οὕτως ἐγένετο. καὶ αἱ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων οὐκ ἀπείρηντο τούτου*
2 *ἕνεκα οὐδ᾽ ὑφ᾽ ἑτέρων. Κορίνθιοι δὲ Ἀργείων ὄντες ξύμμαχοι οὐκ ἐσῆλθον ἐς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ γενομένης πρὸ τούτου Ἠλείοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ ξυνώμοσαν, ἀρκεῖν δ᾽ ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν,*
3 *ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπιστρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν Κορίνθιοι οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον.*

49 *Ὀλύμπια δ᾽ ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἀνδροσθένης Ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα· καὶ Λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ Ἠλείων εἴρχθησαν ὥστε μὴ θύειν μηδ᾽ ἀγωνίζεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην αὐτοῖς ἣν ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ νόμῳ Ἠλεῖοι κατεδικάσαντο αὐτῶν, φάσκοντες σφῶν ἐπὶ Φύρκον τε τεῖχος ὅπλα ἐπενεγκεῖν καὶ ἐς Λέπρεον αὐτῶν ὁπλίτας ἐν ταῖς Ὀλυμπιακαῖς σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη δισχίλιαι μναῖ ἦσαν, κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ, ὥσπερ ὁ νόμος ἔχει.*
2 *Λακεδαιμόνιοι δὲ πρέσβεις πέμψαντες ἀντέλεγον μὴ*

δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι, λέγοντες μὴ ἐπηγγέλθαι
πω ἐς Λακεδαίμονα τὰς σπονδάς, ὅτ' ἐσέπεμψαν τοὺς
ὁπλίτας. Ἠλεῖοι δὲ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκεχειρίαν ἤδη 3
ἔφασαν εἶναι (πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς ἐπαγγέλλουσι),
καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν καὶ οὐ προσδεχομένων ὡς ἐν
σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. οἱ δὲ Λακεδαιμό- 4
νιοι ὑπελάμβανον οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι
ἐς Λακεδαίμονα, εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτούς, ἀλλ'
οὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι, καὶ ὅπλα οὐδαμόσε ἔτι
αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Ἠλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἴχοντο, 5
ὡς μὲν οὐκ ἀδικοῦσι μὴ ἂν πεισθῆναι, εἰ δὲ βούλονται
σφίσι Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό τε αὑτῶν μέρος ἀφιέναι
τοῦ ἀργυρίου καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων
ἐκτίσειν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, αὖθις τάδε ἠξίουν, Λέπρεον 50
μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται, ἀναβάντας δὲ ἐπὶ
τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦν-
ται χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, ἀπομόσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων
ἦ μὴν ἀποδώσειν ὕστερον τὴν καταδίκην. ὡς δὲ οὐδὲ 2
ταῦτα ἤθελον, Λακεδαιμόνιοι μὲν εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ
[θυσίας καὶ ἀγώνων] καὶ οἴκοι ἔθυον, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες
ἐθεώρουν πλὴν Λεπρεατῶν. ὅμως δὲ οἱ Ἠλεῖοι δεδιότες 3
μὴ βίᾳ θύσωσι, ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον·
ἦλθον δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς, χίλιοι ἑκα-
τέρων, καὶ Ἀθηναίων ἱππῆς, οἳ ἐν Ἁρπίνῃ ὑπέμενον
τὴν ἑορτήν. δέος δ' ἐγένετο τῇ πανηγύρει μέγα μὴ ξὺν 4
ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ
καὶ Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου, Λακεδαιμόνιος, ἐν τῷ ἀγῶνι
ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος τοῦ
ἑαυτοῦ ζεύγους καὶ ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δημοσίου
κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως, προελθὼν ἐς τὸν
ἀγῶνα ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι ὅτι
ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἅρμα· ὥστε πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο
πάντες καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι Λακεδαι-
μόνιοι ἡσύχασάν τε καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθεν. ἐς 5
δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ὀλύμπια Ἀργεῖοί τε καὶ οἱ ξύμ-
μαχοι ἀφίκοντο δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς ἐλθεῖν (καὶ
Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες)· καὶ πολλῶν
λόγων γενομένων τέλος οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ
γενομένου διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ' οἴκου. καὶ τὸ θέρος* 420 B.C.
ἐτελεύτα. October

51 *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἡρακλεώταις τοῖς ἐν Τραχῖνι μάχη ἐγένετο πρὸς Αἰνιᾶνας καὶ Δόλοπας*
2 *καὶ Μηλιέας καὶ Θεσσαλῶν τινας· προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταῦτα τῇ πόλει πολέμια ἦν· οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ ἢ τῇ τούτων τὸ χωρίον ἐτειχίσθη. καὶ εὐθύς τε καθισταμένῃ τῇ πόλει ἠναντιοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο φθείροντες, καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς Ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ Κνίδιος, Λακεδαιμόνιος, ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε, διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.*

52 *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἀρχομένου τὴν Ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, Βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἡγησιππίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα ἐξέπεμψαν. δείσαντες δὲ παρέλαβον τὸ χωρίον μὴ Λακεδαιμονίων τὰ κατὰ Πελοπόννησον θορυβουμένων Ἀθηναῖοι λάβωσι· Λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠργίζοντο αὐτοῖς.*

2 *Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων, Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων ξυμπρασσόντων ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων ὁπλιτῶν καὶ τοξοτῶν, καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν διαπορευόμενος Πελοπόννησον τῇ στρατιᾷ καὶ Πατρέας τε τείχη καθεῖναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν καὶ αὐτὸς ἕτερον διενοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαϊκῷ. Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθὲν βοηθήσαντες διεκώλυσαν.*

53 *Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἀργείοις πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθαῶς, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ βοταμίων Ἐπιδαύριοι (κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν Ἀργεῖοι)· ἐδόκει δὲ καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας τὴν Ἐπίδαυρον τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ καὶ τοῖς Ἀργείοις προσλαβεῖν, ἢν δύνωνται, τῆς τε Κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας καὶ ἐκ τῆς Αἰγίνης βραχυτέραν ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. παρεσκευάζοντο οὖν οἱ Ἀργεῖοι ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν Ἐπίδαυρον διὰ τοῦ θύματος τὴν ἔσπραξιν*
54 *ἐσβαλοῦντες. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πανδημεὶ ἐς Λεῦκτρα τῆς*

ἑαυτῶν μεθορίας πρὸς τὸ Λύκαιον, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου
βασιλέως ἡγουμένου· ᾔδει δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύουσιν,
οὐδὲ αἱ πόλεις ἐξ ὧν ἐπέμφθησαν. ὡς δ' αὐτοῖς τὰ δια- 2
βατήρια θυομένοις οὐ προυχώρει, αὐτοί τε ἀπῆλθον ἐπ'
οἴκου καὶ τοῖς ξυμμάχοις περιήγγειλαν μετὰ τὸν μέλλοντα
(Καρνεῖος δ' ἦν μήν, ἱερομήνια Δωριεῦσι) παρασκευάζε-
σθαι ὡς στρατευσομένους. Ἀργεῖοι δ' ἀναχωρησάντων 3
αὐτῶν, τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου μηνὸς ἐξελθόντες τετράδι
φθίνοντος καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην πάντα τὸν
χρόνον, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν καὶ ἐδῄουν. Ἐπι- 4
δαύριοι δὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· ὧν τινες οἱ μὲν
τὸν μῆνα προυφασίσαντο, οἱ δὲ καὶ ἐς μεθορίαν τῆς
Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες ἡσύχαζον. καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐν 55
τῇ Ἐπιδαύρῳ οἱ Ἀργεῖοι ἦσαν, ἐς Μαντίνειαν πρεσβεῖαι
ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνῆλθον, Ἀθηναίων παρακαλεσάντων.
καὶ γιγνομένων λόγων Εὐφαμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη
τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν· σφεῖς μὲν γὰρ περὶ
εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δ' Ἐπιδαυρίους καὶ τοὺς
ξυμμάχους καὶ τοὺς Ἀργείους μεθ' ὅπλων ἀντιτετάχθαι·
διαλῦσαι οὖν πρῶτον χρῆναι ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντας τὰ
στρατόπεδα, καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης.
καὶ πεισθέντες ᾤχοντο καὶ τοὺς Ἀργείους ἀπήγαγον ἐκ 2
τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες οὐδ'
ὣς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ' οἱ Ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν
Ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον καὶ ἐδῄουν. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ 3
οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Καρύας· καὶ ὡς οὐδ' ἐνταῦθα τὰ
διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. Ἀργεῖοι δὲ 4
τεμόντες τῆς Ἐπιδαυρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος ἀπῆλθον ἐπ'
οἴκου. καὶ Ἀθηναίων αὐτοῖς χίλιοι ἐβοήθησαν ὁπλῖται
καὶ Ἀλκιβιάδης στρατηγός, πυθόμενοι [δὲ] τοὺς Λακεδαι-
μονίους ἐξεστρατεῦσθαι· καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει,
ἀπῆλθον. καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθεν.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι λαθόν- 56
τες Ἀθηναίους φρουρούς τε τριακοσίους καὶ Ἀγησιππίδαν
ἄρχοντα κατὰ θάλασσαν ἐς Ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν. Ἀργεῖοι 2
δ' ἐλθόντες παρ' Ἀθηναίους ἐπεκάλουν ὅτι, γεγραμμένον
ἐν ταῖς σπονδαῖς διὰ τῆς ἑαυτῶν ἑκάστους μὴ ἐᾶν πολε-
μίους διιέναι, ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι· καὶ
εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς Πύλον κομιοῦσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίους
τοὺς Μεσσηνίους καὶ Εἵλωτας, ἀδικήσεσθαι αὐτοί. Ἀθη- 3

ναῖοι δὲ Ἀλκιβιάδου πείσαντος τῇ μὲν Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις, ἐς δὲ Πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων Εἵλωτας
4 λῄζεσθαι, τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χειμῶνα τοῦτον πολεμούντων Ἀργείων καὶ Ἐπιδαυρίων μάχη μὲν οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαί, ἐν
5 αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων τινὲς διεφθείροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἔαρ ἤδη κλίμακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαυρον ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον βίᾳ αἱρήσοντες· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

57 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος Λακεδαιμόνιοι, ὡς αὐτοῖς οἵ τε Ἐπιδαύριοι ξύμμαχοι ὄντες ἐταλαιπώρουν καὶ τἆλλα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὰ μὲν ἀφειστήκει, τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε, νομίσαντες, εἰ μὴ προκαταλήψονται ἐν τάχει, ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτά, ἐστράτευον αὐτοὶ καὶ οἱ Εἵλωτες πανδημεὶ ἐπ' Ἄργος· ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ
2 Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς Τεγεᾶται καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἀρκάδων Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ' ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου ξύμμαχοι καὶ οἱ ἔξωθεν ἐς Φλιοῦντα ξυνελέγοντο, Βοιωτοὶ μὲν πεντακισχίλιοι ὁπλῖται καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ καὶ ἱππῆς πεντακόσιοι καὶ ἅμιπποι ἴσοι, Κορίνθιοι δὲ δισχίλιοι ὁπλῖται, οἱ δ' ἄλλοι ὡς ἕκαστοι, Φλιάσιοι δὲ πανστρατιᾷ,
58 ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν τὸ στράτευμα. Ἀργεῖοι δὲ προαισθόμενοι τό τε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν Φλιοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμίξαι ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί. ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς καὶ Μαντινῆς ἔχοντες τοὺς σφετέρους
2 ξυμμάχους καὶ Ἠλείων τρισχίλιοι ὁπλῖται. καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν Μεθυδρίῳ τῆς Ἀρκαδίας. καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον· καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι ὡς μεμονωμένοις τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι, ὁ δὲ Ἆγις τῆς νυκτὸς ἀναστήσας τὸν στρατὸν καὶ λαθὼν ἐπορεύετο ἐς Φλιοῦντα παρὰ τοὺς
3 ἄλλους ξυμμάχους. καὶ οἱ Ἀργεῖοι αἰσθόμενοι ἅμα ἕῳ ἐχώρουν, πρῶτον μὲν ἐς Ἄργος, ἔπειτα ᾗ προσεδέχοντο τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι,
4 τὴν κατὰ Νεμέαν ὁδόν. Ἆγις δὲ ταύτην μὲν ἣν προσεδέχοντο

οὐκ ἐτράπετο, παραγγείλας δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀρκάσι καὶ Ἐπιδαυρίοις ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν καὶ κατέβη ἐς τὸ Ἀργείων πεδίον· καὶ Κορίνθιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιάσιοι ὄρθιον ἑτέραν ἐπορεύοντο· τοῖς δὲ Βοιωτοῖς καὶ Μεγαρεῦσι καὶ Σικυωνίοις εἴρητο τὴν ἐπὶ Νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ᾗ οἱ Ἀργεῖοι ἐκάθηντο, ὅπως, εἰ οἱ Ἀργεῖοι ἐπὶ σφᾶς ἰόντες ἐς τὸ πεδίον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῷντο. καὶ ὁ μὲν οὕτω διατάξας καὶ 5
ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον ἐδῄου Σάμινθόν τε καὶ ἄλλα. οἱ 59
δὲ Ἀργεῖοι γνόντες ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ τῆς Νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ Φλιασίων καὶ Κορινθίων στρατοπέδῳ τῶν μὲν Φλιασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν Κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. καὶ 2
οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Μεγαρῆς καὶ οἱ Σικυώνιοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἴρητο αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς Νεμέας, καὶ τοὺς Ἀργείους οὐκέτι κατέλαβον, ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἑώρων τὰ ἑαυτῶν δῃούμενα, ἐς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν 3
οἱ Ἀργεῖοι· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶργον τῆς πόλεως καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, καθύπερθεν δὲ Κορίνθιοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Πελληνῆς, τὸ δὲ πρὸς Νεμέας Βοιωτοὶ καὶ Σικυώνιοι καὶ Μεγαρῆς. ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆσαν· οὐ γάρ πω οἱ Ἀθηναῖοι, μόνοι τῶν ξυμμάχων, ἧκον. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων 4
οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ Ἀργείων δύο 5
ἄνδρες, Θράσυλλός τε, τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς ὤν, καὶ Ἀλκίφρων, πρόξενος Λακεδαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων ὅσον οὐ ξυνιόντων προσελθόντε Ἄγιδι διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην· ἑτοίμους γὰρ εἶναι Ἀργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴ τι ἐπικαλοῦσιν Ἀργείοις Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν σπονδὰς ποιησαμένους.] καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες [τῶν 60
Ἀργείων] ἀφ' ἑαυτῶν καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος εἶπον· καὶ ὁ Ἆγις δεξάμενος τοὺς λόγους αὐτός, καὶ οὐ μετὰ τῶν πλειόνων οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος ἀλλ' ἢ ἑνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας ἐν οἷς ἔδει ἐπιτελέσαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα. καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν εὐθύς, οὐδενὶ φράσας τῶν

2 ἄλλων [ξυμμάχων]. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο διὰ τὸν νόμον, ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Ἆγιν, νομίζοντες, ἐν καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλῃμένων καὶ ὑπὸ ἱππέων καὶ πεζῶν, οὐδὲν δράσαντες
3 ἄξιον τῆς παρασκευῆς ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον Ἑλληνικὸν τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν· ὤφθη δὲ μάλιστα ἕως ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν Νεμέᾳ, ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοί τε πανστρατιᾷ ἦσαν καὶ Ἀρκάδες καὶ Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιάσιοι καὶ Μεγαρῆς, καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι οὐ τῇ Ἀργείων μόνον
4 ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ κἂν ἄλλῃ ἔτι προσγενομένῃ. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἆγιν ἀνεχώρουν
5 τε καὶ διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι· Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τοὺς σπεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, νομίζοντες κἀκεῖνοι μὴ ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασχὸν Λακεδαιμονίους διαπεφευγέναι· πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν
6 ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι. τόν τε Θράσυλλον ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ Χαράδρῳ, οὗπερ τὰς ἀπὸ στρατείας δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν, ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ καταφυγὼν ἐπὶ τὸν βωμὸν περιγίγνεται· τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ.

61 Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὁπλιτῶν καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος, οἱ Ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὤκνουν λῦσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους) ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν δὴ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι (ἔτι γὰρ παρῆσαν)
2 κατηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι Ἀλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παριόντος ἔν τε τοῖς Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιντο, καὶ νῦν (ἐν καιρῷ γὰρ
3 παρεῖναι σφεῖς) ἅπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους εὐθὺς ἐχώρουν ἐπὶ Ὀρχομενὸν τὸν Ἀρκαδικὸν πάντες πλὴν Ἀργείων· οὗτοι δὲ ὅμως καὶ πεισθέντες ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ'
4 ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον. καὶ προσκαθεζόμενοι τὸν Ὀρχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο,

βουλόμενοι ἄλλως τε προσγενέσθαι σφίσι καὶ ὅμηροι ἐκ
τῆς Ἀρκαδίας ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ Λακεδαιμονίων κείμενοι.
οἱ δὲ Ὀρχομένιοι δείσαντες τήν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν 5
καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος, καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει,
μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι καὶ
ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι Μαντινεῦσι καὶ οὓς
κατέθεντο Λακεδαιμόνιοι παραδοῦναι. μετὰ δὲ τοῦτο 62
ἔχοντες ἤδη τὸν Ὀρχομενὸν ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμαχοι ἐφ'
ὅ τι χρὴ πρῶτον ἰέναι τῶν λοιπῶν. καὶ Ἠλεῖοι μὲν ἐπὶ
Λέπρεον ἐκέλευον, Μαντινῆς δὲ ἐπὶ Τεγέαν· καὶ προσ-
έθεντο οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς Μαντινεῦσι. καὶ οἱ 2
μὲν Ἠλεῖοι ὀργισθέντες ὅτι οὐκ ἐπὶ Λέπρεον ἐψηφίσαντο,
ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευά-
ζοντο ἐν τῇ Μαντινείᾳ ὡς ἐπὶ Τεγέαν ἰόντες, καί τινες
αὐτοῖς καὶ αὐτῶν τῶν [Τεγεατῶν] ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν
τὰ πράγματα.

Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ Ἄργους τὰς 63
τετραμήνους σπονδὰς ποιησάμενοι, Ἆγιν ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ
εἶχον οὐ χειρωσάμενον σφίσιν Ἄργος, παρασχὸν καλῶς
ὡς οὔπω πρότερον αὐτοὶ ἐνόμιζον· ἀθρόους γὰρ τοσού-
τους ξυμμάχους καὶ τοιούτους οὐ ῥᾴδιον εἶναι λαβεῖν.
ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ Ὀρχομενοῦ ἠγγέλλετο ἑαλωκέναι, πολλῷ 2
δὴ μᾶλλον ἐχαλέπαινον καὶ ἐβούλευον εὐθὺς ὑπ' ὀργῆς
παρὰ τὸν τρόπον τὸν ἑαυτῶν ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αὐτοῦ
κατασκάψαι καὶ δέκα μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι. ὁ δὲ 3
παρῃτεῖτο μηδὲν τούτων δρᾶν· ἔργῳ γὰρ ἀγαθῷ ῥύσεσθαι
τὰς αἰτίας στρατευόμενος, ἢ τότε ποιεῖν αὐτοὺς ὅ τι
βούλονται. οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφὴν 4
ἐπέσχον, νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι, ὃς οὔπω πρό-
τερον ἐγένετο αὐτοῖς· δέκα γὰρ ἄνδρας Σπαρτιατῶν
προσείλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν μὴ κύριον εἶναι
ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως.

Ἐν τούτῳ δ' ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία παρὰ τῶν 64
ἐπιτηδείων ἐκ Τεγέας ὅτι, εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει,
ἀποστήσεται αὐτῶν Τεγέα πρὸς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμ-
μάχους καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν. ἐνταῦθα δὴ βοήθεια 2
τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Εἱλώτων
πανδημεὶ ὀξεῖα καὶ οἵα οὔπω πρότερον. ἐχώρουν δὲ ἐς
Ὀρέσθειον τῆς Μαιναλίας· καὶ τοῖς μὲν Ἀρκάδων σφε- 3
τέροις οὖσι ξυμμάχοις προεῖπον ἀθροισθεῖσιν ἰέναι κατὰ

*πόδας αὐτῶν ἐς Τεγέαν, αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τοῦ Ὀρεσθείου
πάντες ἐλθόντες, ἐκεῖθεν δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν
ἀποπέμψαντες ἐπ᾽ οἴκου, ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερόν τε καὶ τὸ
νεώτερον ἦν, ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύ-
ματι ἀφικνοῦνται ἐς Τεγέαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον οἱ
4 ξύμμαχοι ἀπ᾽ Ἀρκάδων παρῆσαν. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς
τὴν Κόρινθον καὶ Βοιωτοὺς καὶ Φωκέας καὶ Λοκρούς,
βοηθεῖν κελεύοντες κατὰ τάχος ἐς Μαντίνειαν. ἀλλὰ τοῖς
μὲν ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο καὶ οὐ ῥᾴδιον ἦν μὴ ἀθρόοις
καὶ ἀλλήλους περιμείνασι διελθεῖν τὴν πολεμίαν (ξυνέκληε
5 γὰρ διὰ μέσου), ὅμως δὲ ἠπείγοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ
ἀναλαβόντες τοὺς παρόντας Ἀρκάδων ξυμμάχους ἐσέβαλον
ἐν τὴν Μαντινικήν, καὶ στρατοπεδευσάμενοι πρὸς τῷ
65 Ἡρακλείῳ ἐδῄουν τὴν γῆν. οἱ δὲ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμ-
μαχοι ὡς εἶδον αὐτούς, καταλαβόντες χωρίον ἐρυμνὸν καὶ
2 δυσπρόσοδον παρετάξαντο ὡς ἐς μάχην. καὶ οἱ Λακεδαι-
μόνιοι εὐθὺς αὐτοῖς ἐπῇσαν· καὶ μέχρι μὲν λίθου καὶ
ἀκοντίου βολῆς ἐχώρησαν· ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων τις
Ἄγιδι ἐπεβόησεν, ὁρῶν πρὸς χωρίον καρτερὸν ἰόντας
σφᾶς, ὅτι διανοεῖται κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι, δηλῶν τῆς ἐξ
Ἄργους ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον
3 προθυμίαν ἀνάληψιν βουλόμενον εἶναι. ὁ δέ, εἴτε καὶ
διὰ τὸ ἐπιβόημα εἴτε καὶ αὐτῷ ἄλλο τι [ἢ] κατὰ τὸ αὐτὸ
δόξαν ἐξαίφνης, πάλιν τὸ στράτευμα κατὰ τάχος πρὶν
4 ξυμμῖξαι ἀπῆγε. καὶ ἀφικόμενος πρὸς τὴν Τεγεᾶτιν τὸ
ὕδωρ ἐξέτρεπεν ἐς τὴν Μαντινικήν, περὶ οὗπερ ὡς τὰ
πολλὰ βλάπτοντος ὁποτέρωσε ἂν ἐσπίπτῃ Μαντινῆς καὶ
Τεγεᾶται πολεμοῦσιν. ἐβούλετο δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου
βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐκτροπήν, ἐπειδὰν πύ-
θωνται, καταβιβάσαι [τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους]
5 καὶ ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι· καὶ ὁ μὲν τὴν
ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ περὶ τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν· οἱ
δ᾽ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες
τῇ ἐξ ὀλίγου αἰφνιδίῳ αὐτῶν ἀναχωρήσει οὐκ εἶχον ὅ τι
εἰκάσωσιν· εἶτα ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες ἐκεῖνοί τε ἀπέκρυ-
ψαν καὶ σφεῖς ἡσύχαζον καὶ οὐκ ἐπηκολούθουν, ἐνταῦθα
τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον τό τε
πρότερον καλῶς ληφθέντας πρὸς Ἄργει Λακεδαιμονίους
ἀφεθῆναι καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκοντας οὐδεὶς ἐπιδιώκει,
ἀλλὰ καθ᾽ ἡσυχίαν οἱ μὲν σῴζονται, σφεῖς δὲ προδίδονται.*

οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ παραυτίκα, ὕστερον 6
δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου καὶ προελθόντες
ἐς τὸ ὁμαλὸν ἐστρατοπεδεύσαντο ὡς ἰόντες ἐπὶ τοὺς
πολεμίους.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἵ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ξυν- 66
ετάξαντο, ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, ἢν περιτύχωσιν· οἵ τε
Λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τοῦ ὕδατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον πάλιν
ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον ἰόντες ὁρῶσι δι' ὀλίγου τοὺς
ἐναντίους ἐν τάξει τε ἤδη πάντας καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου
προεληλυθότας. μάλιστα δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐς ὃ ἐμέμνηντο 2
ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν **. διὰ βραχείας γὰρ
μελλήσεως ἡ παρασκευὴ αὐτοῖς ἐγίγνετο· καὶ εὐθὺς ὑπὸ
σπουδῆς καθίσταντο ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν, Ἄγιδος τοῦ
βασιλέως ἕκαστα ἐξηγουμένου κατὰ τὸν νόμον. βασιλέως 3
γὰρ ἄγοντος ὑπ' ἐκείνου πάντα ἄρχεται, καὶ τοῖς μὲν
πολεμάρχοις αὐτὸς φράζει τὸ δέον, οἱ δὲ τοῖς λοχαγοῖς,
ἐκεῖνοι δὲ τοῖς πεντηκοντῆρσιν, αὖθις δ' οὗτοι τοῖς ἐνω-
μοτάρχοις, καὶ οὗτοι τῇ ἐνωμοτίᾳ. καὶ αἱ παραγγέλσεις, 4
ἤν τι βούλωνται, κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι καὶ ταχεῖαι
ἐπέρχονται· σχεδὸν γάρ τι πᾶν πλὴν ὀλίγου τὸ στρατό-
πεδον τῶν Λακεδαιμονίων ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσί, καὶ
τὸ ἐπιμελὲς τοῦ δρωμένου πολλοῖς προσήκει. τότε δὲ 67
κέρας μὲν εὐώνυμον Σκιρῖται αὐτοῖς καθίσταντο, ἀεὶ
ταύτην τὴν τάξιν μόνοι Λακεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν
ἔχοντες· παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Βρασίδειοι στρα-
τιῶται καὶ νεοδαμώδεις μετ' αὐτῶν· ἔπειτ' ἤδη Λακεδαι-
μόνιοι αὐτοὶ ἑξῆς καθίστασαν τοὺς λόχους καὶ παρ'
αὐτοὺς Ἀρκάδων Ἡραιῆς, μετὰ δὲ τούτους Μαινάλιοι,
καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ Τεγεᾶται καὶ Λακεδαιμονίων
ὀλίγοι τὸ ἔσχατον ἔχοντες, καὶ οἱ ἱππῆς αὐτῶν ἐφ' ἑκα-
τέρῳ τῷ κέρᾳ. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὕτως ἐτάξαντο· οἱ δ' 2
ἐναντίοι αὐτοῖς δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν
τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίγνετο, παρὰ δ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι
Ἀρκάδων ἦσαν, ἔπειτα Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ
πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν τῶν ἐς τὸν πόλεμον δημοσίᾳ
παρεῖχε, καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι, καὶ μετ'
αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ὀρνεᾶται,
ἔπειτα Ἀθηναῖοι ἔσχατοι τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες καὶ
ἱππῆς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι. τάξις μὲν ἥδε καὶ παρα- 68
σκευὴ ἀμφοτέρων ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαι-

2 μονίων μεῖζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ γράψαι, ἢ καθ'
ἑκάστους ἑκατέρων ἢ ξύμπαντας, οὐκ ἂν δυναίμην ἀκρι-
βῶς· τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλῆθος διὰ τῆς πολι-
τείας τὸ κρυπτὸν ἠγνοεῖτο, τῶν δ' αὖ διὰ τὸ ἀνθρώπειον
κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα ⟨τὰ⟩ πλήθη ἠπιστεῖτο. ἐκ μέντοι
τοιοῦδε λογισμοῦ ἔξεστί τῳ σκοπεῖν τὸ Λακεδαιμονίων
3 τότε παραγενόμενον πλῆθος· λόχοι μὲν γὰρ ἐμάχοντο
ἑπτὰ ἄνευ Σκιριτῶν ὄντων ἑξακοσίων, ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ
πεντηκοστύες ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστύι
ἐνωμοτίαι τέσσαρες. τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ
πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες· ἐπὶ δὲ βάθος ἐτάξαντο μὲν οὐ
πάντες ὁμοίως, ἀλλ' ὡς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο, ἐπὶ
πᾶν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ ἅπαν πλὴν
Σκιριτῶν τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄν-
69 δρες ἡ πρώτη τάξις ἦν. ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη,
ἐνταῦθα καὶ παραινέσεις καθ' ἑκάστους ὑπὸ τῶν οἰκείων
στρατηγῶν τοιαίδε ἐγίγνοντο, Μαντινεῦσι μὲν ὅτι ὑπέρ
τε πατρίδος ἡ μάχη ἔσται καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα καὶ δου-
λείας, τὴν μὲν μὴ πειρασαμένοις ἀφαιρεθῆναι, τῆς δὲ μὴ
αὖθις πειρᾶσθαι· Ἀργείοις δὲ ὑπὲρ τῆς τε παλαιᾶς
ἡγεμονίας καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἰσομοιρίας μὴ
διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχεσθαι, καὶ ἄνδρας ἅμα
ἐχθροὺς καὶ ἀστυγείτονας ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων
ἀμύνασθαι· τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, καλὸν εἶναι μετὰ πολλῶν
καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγωνιζομένους μηδενὸς λείπεσθαι,
καὶ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες τήν
τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μείζω ἕξουσι, καὶ οὐ μή ποτέ
2 τις αὐτοῖς ἄλλος ἐς τὴν γῆν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Ἀργείοις
καὶ ξυμμάχοις τοιαῦτα παρῃνέθη· Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ'
ἑκάστους τε καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν σφίσιν
αὐτοῖς ὧν ἠπίσταντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγα-
θοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο, εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην
πλείω σῴζουσαν ἢ λόγων δι' ὀλίγου καλῶς ῥηθεῖσαν
παραίνεσιν.

70 Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν, Ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ
ξύμμαχοι ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ
βραδέως καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμου ἐγκαθεστώτων,
οὐ τοῦ θείου χάριν, ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ
βαίνοντες προέλθοιεν καὶ μὴ διασπασθείη αὐτοῖς ἡ τάξις,
ὅπερ φιλεῖ τὰ μεγάλα στρατόπεδα ἐν ταῖς προσόδοις

ποιεῖν. ξυνιόντων δ' ἔτι Ἄγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβου- 71
λεύσατο δρᾶσαι. τὰ στρατόπεδα [ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο] ἐπὶ τὰ δεξιὰ κέρατα αὐτῶν ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖται, καὶ περιίσχουσι κατὰ τὸ τῶν ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφότεροι τῷ δεξιῷ, διὰ τὸ φοβουμένους προσστέλλειν τὰ γυμνὰ ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένου ἀσπίδι καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλήσεως εὐσκεπαστότατον εἶναι· καὶ ἡγεῖται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ κέρως, προθυμούμενος ἐξαλλάσσειν ἀεὶ τῶν ἐναντίων τὴν ἑαυτοῦ γύμνωσιν, ἕπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι.
καὶ τότε περιέσχον μὲν οἱ Μαντινῆς πολὺ τῷ κέρᾳ τῶν 2
Σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλέον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεᾶται
τῶν Ἀθηναίων, ὅσῳ μεῖζον τὸ στράτευμα εἶχον. δείσας 3
δὲ Ἄγις μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον, καὶ νομίσας ἄγαν περιέχειν τοὺς Μαντινέας, τοῖς μὲν Σκιρίταις καὶ Βρασιδείοις ἐσήμηνεν ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ σφῶν ἐξισῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν, ἐς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν πολεμάρχων Ἱππονοΐδᾳ καὶ Ἀριστοκλεῖ ἔχουσι παρελθεῖν καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι καὶ τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας βεβαιότερον τετάξε-
σθαι. ξυνέβη οὖν αὐτῷ ἅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ ἐξ 72
ὀλίγου παραγγείλαντι τόν τε Ἀριστοκλέα καὶ τὸν Ἱππονοΐδαν μὴ θελῆσαι παρελθεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἰτίαμα ὕστερον φεύγειν ἐκ Σπάρτης, δόξαντας μαλακισθῆναι, καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμίξει, καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ, ἐπὶ τοὺς Σκιρίτας ὡς οὐ παρῆλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὖ σφίσι προσμίξαι, μὴ δυνηθῆναι ἔτι
μηδὲ τούτους ξυγκλῇσαι. ἀλλὰ μάλιστα δὴ κατὰ πάντα 2
τῇ ἐμπειρίᾳ Λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε τῇ ἀνδρίᾳ
ἔδειξαν οὐχ ἧσσον περιγιγνόμενοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐν χερσὶν 3
ἐγίγνοντο τοῖς ἐναντίοις, τὸ μὲν τῶν Μαντινέων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς Σκιρίτας καὶ τοὺς Βρασιδείους, καὶ ἐσπεσόντες οἱ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν καὶ τῶν Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ ξυγκλησθὲν τοὺς Λακεδαιμονίους διέφθειρον καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν καὶ ἐξέωσαν ἐς τὰς ἁμάξας καὶ τῶν
πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων ἀπέκτεινάν τινας. καὶ 4
ταύτῃ μὲν ἡσσῶντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· τῷ δ' ἄλλῳ στρατο-

*πέδῳ, καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ᾗπερ ὁ βασιλεὺς Ἆγις ἦν
καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι ἱππῆς καλούμενοι, προσ-
πεσόντες τῶν [τε] Ἀργείων τοῖς πρεσβυτέροις καὶ πέντε
λόχοις ὠνομασμένοις καὶ Κλεωναίοις καὶ Ὀρνεάταις καὶ
Ἀθηναίων τοῖς παρατεταγμένοις ἔτρεψαν οὐδὲ ἐς χεῖρας
τοὺς πολλοὺς ὑπομείναντας, ἀλλ' ὡς ἐπῆσαν οἱ Λακεδαι-
μόνιοι, εὐθὺς ἐνδόντας καὶ ἔστιν οὓς καὶ καταπατηθέντας
73 τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν. ὡς δὲ ταύτῃ ἐνεδεδώκει
τὸ τῶν Ἀργείων καὶ ξυμμάχων στράτευμα, παρερρήγνυντο
ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκάτερα, καὶ ἅμα τὸ δεξιὸν τῶν Λακε-
δαιμονίων καὶ Τεγεατῶν ἐκυκλοῦτο τῷ περιέχοντι σφῶν
τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κίνδυνος περι-
ειστήκει, τῇ μὲν κυκλουμένους, τῇ δὲ ἤδη ἡσσημένους.
καὶ μάλιστ' ἂν τοῦ στρατεύματος ἐταλαιπώρησαν, εἰ μὴ
2 οἱ ἱππῆς παρόντες αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. καὶ ξυνέβη
τὸν Ἆγιν, ὡς ᾔσθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονοῦν τὸ κατὰ
τοὺς Μαντινέας καὶ τῶν Ἀργείων τοὺς χιλίους, παραγ-
γεῖλαι παντὶ τῷ στρατεύματι χωρῆσαι ἐπὶ τὸ νικώμενον.
3 καὶ γενομένου τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς
παρῆλθε καὶ ἐξέκλινεν ἀπὸ σφῶν τὸ στράτευμα, καθ'
ἡσυχίαν ἐσώθησαν καὶ τῶν Ἀργείων μετ' αὐτῶν τὸ
ἡσσηθέν. οἱ δὲ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τῶν Ἀργείων
οἱ λογάδες οὐκέτι πρὸς τὸ ἐγκεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις τὴν
γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὁρῶντες τούς τε σφετέρους νενικημέ-
νους καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους ἐς φυγὴν
4 ἐτράποντο. καὶ τῶν μὲν Μαντινέων καὶ πλείους διεφθά-
ρησαν, τῶν δὲ Ἀργείων λογάδων τὸ πολὺ ἐσώθη. ἡ μέντοι
φυγὴ καὶ ἀποχώρησις οὐ βίαιος οὐδὲ μακρὰ ἦν· οἱ γὰρ
Λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν τοῦ τρέψαι χρονίους τὰς μάχας
καὶ βεβαίους τῷ μένειν ποιοῦνται, τρέψαντες δὲ βραχείας
καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς διώξεις.
74 Καὶ ἡ μὲν μάχη τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύτατα τούτων
ἐγένετο, πλείστου δὴ χρόνου μεγίστη δὴ τῶν Ἑλληνικῶν
2 καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων πόλεων ξυνελθοῦσα. οἱ δὲ
Λακεδαιμόνιοι προθέμενοι τῶν πολεμίων νεκρῶν τὰ ὅπλα
τροπαῖον εὐθὺς ἵστασαν καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον καὶ
τοὺς αὐτῶν ἀνείλοντο καὶ ἀπήγαγον ἐς Τεγέαν, οὗπερ
ἐτάφησαν, καὶ τοὺς τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν.
3 ἀπέθανον δὲ Ἀργείων μὲν καὶ Ὀρνεατῶν καὶ Κλεωναίων
ἑπτακόσιοι, Μαντινέων δὲ διακόσιοι, καὶ Ἀθηναίων ξὺν*

Αἰγινήταις διακόσιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. Λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ξύμμαχοι οὐκ ἐταλαιπώρησαν ὥστε καὶ ἀξιόλογόν τι ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυθέσθαι, ἐλέγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν. 75 *τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσεσθαι καὶ Πλειστοάναξ ὁ ἕτερος βασιλεὺς ἔχων τούς τε πρεσβυτέρους καὶ νεωτέρους ἐβοήθησε· καὶ μέχρι μὲν Τεγέας ἀφίκετο, πυθόμενος δὲ τὴν νίκην ἀπεχώρησε.* 2 *καὶ τοὺς ἀπὸ Κορίνθου καὶ ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους ἀπέστρεψαν πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀφέντες (Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα)* 418 B.C. *τὴν ἑορτὴν ἦγον.* August 3 *καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τότε ἐπιφερομένην αἰτίαν ἔς τε μαλακίαν διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορὰν καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ βραδυτῆτα ἑνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντο, τύχῃ μὲν ὡς ἐδόκουν κακιζόμενοι, γνώμῃ δὲ οἱ αὐτοὶ ἔτι ὄντες.*

4 *Τῇ δὲ προτέρᾳ ἡμέρᾳ ξυνέβη τῆς μάχης ταύτης καὶ τοὺς Ἐπιδαυρίους πανδημεὶ ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀργείαν ὡς ἐρῆμον οὖσαν καὶ τοὺς ὑπολοίπους φύλακας τῶν Ἀργείων ἐξελθόντων αὐτῶν διαφθεῖραι πολλούς.* 5 *καὶ Ἠλείων τρισχιλίων ὁπλιτῶν βοηθησάντων Μαντινεῦσιν ὕστερον τῆς μάχης καὶ Ἀθηναίων χιλίων πρὸς τοῖς προτέροις, ἐστράτευσαν ἅπαντες οἱ ξύμμαχοι οὗτοι εὐθὺς ἐπὶ Ἐπίδαυρον, ἕως οἱ Λακεδαιμόνιοι Κάρνεια ἦγον, καὶ διελόμενοι τὴν πόλιν περιετείχιζον.* 6 *καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐξεπαύσαντο, Ἀθηναῖοι δέ, ὥσπερ προσετάχθησαν, τὴν ἄκραν τὸ Ἡραῖον εὐθὺς ἐξειργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυγκαταλιπόντες ἅπαντες τῷ τειχίσματι φρουρὰν ἀνεχώρησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.*

76 *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομένου εὐθὺς οἱ* 418 B.C. *Λακεδαιμόνιοι ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον, ἐξεστράτευσαν,* October *καὶ ἀφικόμενοι ἐς Τεγέαν λόγους προύπεμπον ἐς τὸ Ἄργος ξυμβατηρίους.* 2 *ἦσαν δὲ αὐτοῖς πρότερόν τε ἄνδρες ἐπιτήδειοι καὶ βουλόμενοι τὸν δῆμον τὸν ἐν Ἄργει καταλῦσαι, καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη ἐγεγένητο, πολλῷ μᾶλλον ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς ἐς τὴν ὁμολογίαν. ἐβούλοντο δὲ πρῶτον σπονδὰς ποιήσαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους αὖθις ὕστερον καὶ ξυμμαχίαν, καὶ οὕτως ἤδη τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι.* 3 *καὶ ἀφικνεῖται πρόξενος ὢν Ἀργείων Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων δύο λόγω φέρων*

ἐς τὸ Ἄργος, τὸν μὲν καθ' ὅ τι εἰ βούλονται πολεμεῖν, τὸν δ' ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν. καὶ γενομένης πολλῆς ἀντιλογίας (ἔτυχε γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης παρών) οἱ ἄνδρες οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις πράσσοντες, ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες, ἔπεισαν τοὺς Ἀργείους προσδέξασθαι τὸν ξυμβατήριον λόγον. ἔστι δὲ ὅδε.

77 „Καττάδε δοκεῖ τᾷ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων ξυμ-
βαλέσθαι ποττὼς Ἀργείως, ἀποδιδόντας τὼς παῖδας τοῖς
Ὀρχομενίοις καὶ τὼς ἄνδρας τοῖς Μαιναλίοις, καὶ τὼς
ἄνδρας τὼς ἐν Μαντινείᾳ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας,
καὶ ἐξ Ἐπιδαύρω ἐκβῶντας καὶ τὸ τεῖχος ἀναιροῦντας.
2 αἰ δέ κα μὴ εἴκωντι τοὶ Ἀθηναῖοι ἐξ Ἐπιδαύρω, πολεμίως
εἶμεν τοῖς Ἀργείοις καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς τῶν
Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις καὶ τοῖς τῶν Ἀργείων ξυμμάχοις.
3 καὶ αἴ τινα τοὶ Λακεδαιμόνιοι παῖδα ἔχοντι, ἀποδόμεν
4 ταῖς πολίεσσι πάσαις. περὶ δὲ τῶ σιῶ σύματος μέλην
5 τοῖς Ἐπιδαυρίοις, ὅρκον δόμεν δὲ αὐτώς [ὀμόσαι]. τὰς
δὲ πόλιας τὰς ἐν Πελοποννάσῳ, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας,
6 αὐτονόμως εἶμεν πάσας καττὰ πάτρια. αἰ δέ κα τῶν
ἐκτὸς Πελοποννάσω τις ἐπὶ τὰν Πελοπόννασον γᾶν ἴῃ
ἐπὶ κακῷ, ἀλεξέμεναι ἁμόθεὶ βουλευσαμένως, ὅπᾳ κα
7 δικαιότατα δοκῇ τοῖς Πελοποννασίοις. ὅσσοι δ' ἐκτὸς
Πελοποννάσω τῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοί ἐντι, ἐν τῷ
αὐτῷ ἐσσοῦνται ἐν τῷπερ καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοί
8 ἐντι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. ἐπιδείξαντας δὲ τοῖς ξυμμάχοις
ξυμβαλέσθαι, αἴ κα αὐτοῖς δοκῇ. αἰ δέ τι δοκῇ τοῖς
ξυμμάχοις, οἴκαδ' ἀπιάλλην."

78 Τοῦτον μὲν τὸν λόγον προσεδέξαντο πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ στράτευμα ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Τεγέας ἐπ' οἴκου· μετὰ δὲ τοῦτο ἐπιμιξίας οὔσης ἤδη παρ' ἀλλήλους, οὐ πολλῷ ὕστερον ἔπραξαν αὖθις οἱ αὐτοὶ ἄνδρες ὥστε τὴν Μαντινέων καὶ τὴν Ἀθηναίων καὶ Ἠλείων ξυμμαχίαν ἀφέντας Ἀργείους σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίους. καὶ ἐγένοντο αἵδε.

79 „Καττάδε ἔδοξε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν εἶμεν πεντήκοντα ἔτη, ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις δίκας διδόντας καττὰ πάτρια· ταὶ δὲ ἄλλαι πόλιες ταὶ ἐν Πελοποννάσῳ κοινανεόντων τᾶν σπονδᾶν καὶ τᾶς ξυμμαχίας αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλιες,

τὰν αὐτῶν ἔχοντες, καττὰ πάτρια δίκας διδόντες τὰς ἴσας
καὶ ὁμοίας. ὅσσοι δὲ ἔξω Πελοποννάσω Λακεδαιμονίοις 2
ξύμμαχοί ἐντι, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσσοῦνται τοῖσπερ καὶ τοὶ
Λακεδαιμόνιοι· καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοι ἐν τῷ
αὐτῷ ἐσσοῦνται τῷπερ καὶ τοὶ Ἀργεῖοι, τὰν αὐτῶν ἔχον-
τες. αἱ δέ ποι στρατείας δέῃ κοινᾶς, βουλεύεσθαι Λακε- 3
δαιμονίως καὶ Ἀργείως ὅπᾳ κα δικαιότατα κρίναντας
τοῖς ξυμμάχοις. αἱ δέ τινι τᾶν πολίων ᾖ ἀμφίλογα, ἢ 4
τᾶν ἐντὸς ἢ τᾶν ἐκτὸς Πελοποννάσω, αἴτε περὶ ὅρων αἴτε
περὶ ἄλλου τινός, διακριθῆμεν. αἱ δέ τις τῶν ξυμμάχων
πόλις πόλει ἐρίζοι, ἐς πόλιν ἐλθεῖν, ἅν τινα ἴσαν ἀμφοῖν
ταῖς πολίεσσι δοκείοι. τὼς δὲ ἔτας καττὰ πάτρια δικά-
ζεσθαι."

Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγεγένητο· καὶ 80
ὁπόσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον, διελύσαντο.
κοινῇ δὲ ἤδη τὰ πράγματα τιθέμενοι ἐψηφίσαντο κήρυκα
καὶ πρεσβείαν παρ᾽ Ἀθηναίων μὴ προσδέχεσθαι, ἢν μὴ
ἐκ Πελοποννήσου ἐξίωσι τὰ τείχη ἐκλιπόντες, καὶ μὴ ξυμ-
βαίνειν τῳ μηδὲ πολεμεῖν ἀλλ᾽ ἢ ἅμα. καὶ τά τε ἄλλα 2
θυμῷ ἔφερον καὶ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία καὶ ὡς Περδίκ-
καν ἔπεμψαν ἀμφότεροι πρέσβεις καὶ ἀνέπεισαν Περδίκκαν
ξυνομόσαι σφίσιν. οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Ἀθη-
ναίων, ἀλλὰ διενοεῖτο, ὅτι καὶ τοὺς Ἀργείους ἑώρα· ἦν
δὲ καὶ αὐτὸς τὸ ἀρχαῖον ἐξ Ἄργους. καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι
τούς τε παλαιοὺς ὅρκους ἀνενεώσαντο καὶ ἄλλους ὤμοσαν.
ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Ἀθηναίους οἱ Ἀργεῖοι πρέ- 3
σβεις, τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος κελεύοντες ἐκλιπεῖν. οἱ δ᾽
ὁρῶντες ὀλίγοι πρὸς πλείους ὄντες τοὺς ξυμφύλακας
ἔπεμψαν Δημοσθένη τοὺς σφετέρους ἐξάξοντα. ὁ δὲ
ἀφικόμενος καὶ ἀγῶνά τινα πρόφασιν γυμνικὸν ἔξω τοῦ
φρουρίου ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε τὸ ἄλλο φρούριον, ἀπ-
έκλῃσε τὰς πύλας. καὶ ὕστερον Ἐπιδαυρίοις ἀνανεωσάμενοι
τὰς σπονδὰς αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τείχισμα.
μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἀργείων ἀπόστασιν ἐκ τῆς ξυμμαχίας 81
καὶ οἱ Μαντινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχοντες, ἔπειτ᾽ οὐ
δυνάμενοι ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ τοῖς
Λακεδαιμονίοις καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφεῖσαν τῶν πόλεων. καὶ 2
Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι, χίλιοι ἑκάτεροι, ξυστρατεύ-
σαντες, τά τ᾽ ἐν Σικυῶνι ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν
αὐτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλθόντες, καὶ μετ᾽ ἐκεῖνα ξυναμ-

*φότεροι ἤδη καὶ τὸν ἐν Ἄργει δῆμον κατέλυσαν, καὶ ὀλιγ-
αρχία ἐπιτηδεία τοῖς Λακεδαιμονίοις κατέστη. καὶ πρὸς
ἔαρ ἤδη ταῦτα ἦν τοῦ χειμῶνος λήγοντος, καὶ τέταρτον
καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.*

82 *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Διῆς τε οἱ ἐν Ἄθῳ
ἀπέστησαν Ἀθηναίων πρὸς Χαλκιδέας καὶ Λακεδαιμόνιοι
τὰ ἐν Ἀχαΐᾳ οὐκ ἐπιτηδείως πρότερον ἔχοντα καθίσταντο.*
2 *καὶ Ἀργείων ὁ δῆμος κατ' ὀλίγον ξυνιστάμενός τε καὶ
ἀναθαρσήσας ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις, τηρήσαντες αὐτὰς
τὰς γυμνοπαιδίας τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ μάχης γενο-
μένης ἐν τῇ πόλει ἐπεκράτησεν ὁ δῆμος, καὶ τοὺς μὲν*
3 *ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐξήλασεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἕως
μὲν αὐτοὺς μετεπέμποντο οἱ φίλοι, οὐκ ἦλθον ἐκ πλείο-
νος **, ἀναβαλόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας ἐβοήθουν. καὶ
ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενίκηνται οἱ ὀλίγοι, προελθεῖν
μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν δεομένων τῶν διαπεφευγότων, ἀνα-*
4 *χωρήσαντες δὲ ἐπ' οἴκου τὰς γυμνοπαιδίας ἦγον. καὶ
ὕστερον ἐλθόντων πρέσβεων ἀπό τε τῶν ἐν τῇ πόλει
[ἀγγέλων] καὶ τῶν ἔξω Ἀργείων, παρόντων τε τῶν ξυμ-
μάχων καὶ ῥηθέντων πολλῶν ἀφ' ἑκατέρων ἔγνωσαν μὲν
ἀδικεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς*
5 *Ἄργος, διατριβαὶ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. ὁ δὲ δῆμος
τῶν Ἀργείων ἐν τούτῳ, φοβούμενος τοὺς Λακεδαιμονίους
καὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν πάλιν προσαγόμενος
[τε καὶ νομίζων μέγιστον ἂν σφᾶς ὠφελήσειν], τειχίζει
μακρὰ τείχη ἐς θάλασσαν, ὅπως, ἢν τῆς γῆς εἴργωνται,
ἡ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴ*
6 *τῶν ἐπιτηδείων ὠφελῇ. ξυνῄδεσαν δὲ τὸν τειχισμὸν καὶ
τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι
πανδημεί, καὶ αὐτοὶ καὶ γυναῖκες καὶ οἰκέται, ἐτείχιζον·
καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες καὶ λιθουργοί.
καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.*

83 *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι ὡς
ᾔσθοντο τειχιζόντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ Ἄργος αὐτοί τε
καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν Κορινθίων· ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς
καὶ ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν πρασσόμενον. ἦγε δὲ τὴν
στρατιὰν Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς.*
2 *καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα προϋπάρχειν οὐ πρου-
χώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τείχη ἑλόντες καὶ
καταβαλόντες καὶ Ὑσιὰς χωρίον τῆς Ἀργείας λαβόντες*

καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἅπαντας οὓς ἔλαβον ἀποκτείναντες
ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. ἐστράτευσαν 3
δὲ μετὰ τοῦτο καὶ Ἀργεῖοι ἐς τὴν Φλιασίαν, καὶ δῃώσαντες
ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ὑπεδέχοντο· οἱ γὰρ
πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατῴκηντο. κατέκλῃσαν δὲ τοῦ 4
αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Μακεδόνας Ἀθηναῖοι, Περδίκκᾳ ἐπι-
καλοῦντες τήν τε πρὸς Ἀργείους καὶ Λακεδαιμονίους
γενομένην ξυνωμοσίαν καὶ ὅτι παρασκευασαμένων αὐτῶν
στρατιὰν ἄγειν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης καὶ Ἀμ-
φίπολιν Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος ἔψευστο
τὴν ξυμμαχίαν καὶ ἡ στρατιὰ μάλιστα διελύθη ἐκείνου
ἀπάραντος· πολέμιος οὖν ἦν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα
οὕτως, καὶ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτε-
λεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Ἀλκιβιάδης τε πλεύσας 84 416 B.C. March
ἐς Ἄργος ναυσὶν εἴκοσιν Ἀργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι
ὑπόπτους εἶναι καὶ τὰ Λακεδαιμονίων φρονεῖν ἔλαβε,
τριακοσίους ἄνδρας, καὶ κατέθεντο αὐτοὺς Ἀθηναῖοι ἐς
τὰς ἐγγὺς νήσους ὧν ἦρχον· καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν νῆσον
Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑαυτῶν μὲν τριάκοντα,
Χίαις δὲ ἕξ, Λεσβίαιν δὲ δυοῖν, καὶ ὁπλίταις ἑαυτῶν μὲν
διακοσίοις καὶ χιλίοις καὶ τοξόταις τριακοσίοις καὶ ἱππο-
τοξόταις εἴκοσι, τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ νησιωτῶν ὁπλίταις
μάλιστα πεντακοσίοις καὶ χιλίοις. οἱ δὲ Μήλιοι Λακε- 2
δαιμονίων μέν εἰσιν ἄποικοι, τῶν δ' Ἀθηναίων οὐκ ἤθελον
ὑπακούειν ὥσπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον
οὐδετέρων ὄντες ἡσύχαζον, ἔπειτα ὡς αὐτοὺς ἠνάγκαζον
οἱ Ἀθηναῖοι δῃοῦντες τὴν γῆν, ἐς πόλεμον φανερὸν κατ-
έστησαν. στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς τὴν γῆν αὐτῶν τῇ 3
παρασκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης τε ὁ Λυκομή-
δους καὶ Τεισίας ὁ Τεισιμάχου, πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς,
λόγους πρῶτον ποιησομένους ἔπεμψαν πρέσβεις. οὓς οἱ
Μήλιοι πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς
καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον περὶ ὧν ἥκουσιν. οἱ δὲ
τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιάδε.

„Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ λόγοι γίγνονται, ὅπως 85
δὴ μὴ ξυνεχεῖ ῥήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα
ἐσάπαξ ἀκούσαντες ἡμῶν ἀπατηθῶσι (γιγνώσκομεν γὰρ
ὅτι τοῦτο φρονεῖ ὑμῶν ἡ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγή), ὑμεῖς
οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε. καθ' ἕκαστον

γὰρ καὶ μηδ' ὑμεῖς ἑνὶ λόγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνοντες κρίνετε. καὶ πρῶτον εἰ ἀρέσκει ὡς λέγομεν εἴπατε."

86 Οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνεδροι ἀπεκρίναντο· „Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους οὐ ψέγεται, τὰ δὲ τοῦ πολέμου παρόντα ἤδη καὶ οὐ μέλλοντα διαφέροντα αὐτοῦ φαίνεται. ὁρῶμεν γὰρ αὐτούς τε κριτὰς ἥκοντας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων, καὶ τὴν τελευτὴν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ εἰκὸς περιγενομένοις μὲν τῷ δικαίῳ καὶ δι' αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι πόλεμον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ δουλείαν."

87 ΑΘ. Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων λογιούμενοι ἢ ἄλλο τι ξυνήκετε ἢ ἐκ τῶν παρόντων καὶ ὧν ὁρᾶτε περὶ σωτηρίας βουλεύσοντες τῇ πόλει, παυοίμεθ' ἄν· εἰ δ' ἐπὶ τοῦτο, λέγοιμεν ἄν.

88 ΜΗΛ. Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη ἐν τῷ τοιῷδε καθεστῶτας ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγοντας καὶ δοκοῦντας τρέπεσθαι· ἡ μέντοι ξύνοδος καὶ περὶ σωτηρίας ἥδε πάρεστι, καὶ ὁ λόγος ᾧ προκαλεῖσθε τρόπῳ, εἰ δοκεῖ, γιγνέσθω.

89 ΑΘ. Ἡμεῖς τοίνυν οὔτε αὐτοὶ μετ' ὀνομάτων καλῶν, ὡς ἢ δικαίως τὸν Μῆδον καταλύσαντες ἄρχομεν ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα, λόγων μῆκος ἄπιστον παρέξομεν, οὔθ' ὑμᾶς ἀξιοῦμεν ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων ἄποικοι ὄντες οὐ ξυνεστρατεύσατε ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἠδικήκατε λέγοντας οἴεσθαι πείσειν, τὰ δυνατὰ δ' ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν διαπράσσεσθαι, ἐπισταμένους πρὸς εἰδότας ὅτι δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται, δυνατὰ δὲ οἱ προύχοντες πράσσουσι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγχωροῦσιν.

90 ΜΗΛ. Ἧι μὲν δὴ νομίζομέν γε, χρήσιμον (ἀνάγκη γάρ, ἐπειδὴ ὑμεῖς οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον τὸ ξυμφέρον λέγειν ὑπέθεσθε) μὴ καταλύειν ὑμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τῷ ἀεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνομένῳ εἶναι τὰ εἰκότα [δίκαια] καί τι καὶ ἐντὸς τοῦ ἀκριβοῦς πείσαντά τινα ὠφεληθῆναι. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἧσσον τοῦτο, ὅσῳ καὶ ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ σφαλέντες ἂν τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γένοισθε.

91 ΑΘ. Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἢν καὶ παυθῇ, οὐκ ἀθυμοῦμεν τὴν τελευτήν· οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὥσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὗτοι δεινοὶ τοῖς νικηθεῖσιν

(ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ὁ ἀγών), ἀλλ' ἢν οἱ ὑπήκοοί που τῶν ἀρξάντων αὐτοὶ ἐπιθέμενοι κρατήσωσι. καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφείσθω κινδυνεύεσθαι· ὡς δὲ ἐπ' ὠφελίᾳ τε πάρεσμεν τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν τοὺς λόγους ἐροῦμεν τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώσομεν, βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑμῶν ἄρξαι, χρησίμως δ' ὑμᾶς ἀμφοτέροις σωθῆναι.

ΜΗΛ. *Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν ξυμβαίη ἡμῖν δουλεῦσαι, ὥσπερ καὶ ὑμῖν ἄρξαι;* 92

ΑΘ. *Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα παθεῖν ὑπακοῦσαι ἂν γένοιτο, ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθείραντες ὑμᾶς κερδαίνοιμεν ἄν.* 93

ΜΗΛ. *Ὥστε ἡσυχίαν ἄγοντας ἡμᾶς φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ πολεμίων, ξυμμάχους δὲ μηδετέρων, οὐκ ἂν δέξαισθε;* 94

ΑΘ. *Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν ὅσον ἡ φιλία μὲν ἀσθενείας, τὸ δὲ μῖσος δυνάμεως παράδειγμα τοῖς ἀρχομένοις δηλούμενον.* 95

ΜΗΛ. *Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως οἱ ὑπήκοοι τὸ εἰκός, ὥστε τούς τε μὴ προσήκοντας καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολλοὶ καὶ ἀποστάντες τινὲς κεχείρωνται ἐς τὸ αὐτὸ τιθέασιν;* 96

ΑΘ. *Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται, κατὰ δύναμιν δὲ τοὺς μὲν περιγίγνεσθαι, ἡμᾶς δὲ φόβῳ οὐκ ἐπιέναι· ὥστε ἔξω καὶ τοῦ πλειόνων ἄρξαι καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν διὰ τὸ καταστραφῆναι ἂν παράσχοιτε, ἄλλως τε καὶ νησιῶται ναυκρατόρων καὶ ἀσθενέστεροι ἑτέρων ὄντες εἰ μὴ περιγένοισθε.* 97

ΜΗΛ. *Ἐν δ' ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν; δεῖ γὰρ αὖ καὶ ἐνταῦθα, ὥσπερ ὑμεῖς τῶν δικαίων λόγων ἡμᾶς ἐκβιβάσαντες τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ ὑπακούειν πείθετε, καὶ ἡμᾶς τὸ ἡμῖν χρήσιμον διδάσκοντας, εἰ τυγχάνει καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ξυμβαῖνον, πειρᾶσθαι πείθειν. ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι, πῶς οὐ πολεμώσεσθε αὐτούς, ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες ἡγήσωνταί ποτε ὑμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἥξειν; κἀν τούτῳ τί ἄλλο ἢ τοὺς μὲν ὑπάρχοντας πολεμίους μεγαλύνετε, τοὺς δὲ μηδὲ μελλήσαντας γενέσθαι ἄκοντας ἐπάγεσθε;* 98

ΑΘ. *Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τούτους δεινοτέρους, ὅσοι ἠπειρῶταί που ὄντες τῶν ἐλευθέρων πολλὴν τὴν διαμέλλησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς ποιήσονται, ἀλλὰ τοὺς* 99

νησιώτας τέ που ἀνάρκτους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἤδη τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένους. οὗτοι γὰρ πλεῖστ' ἂν τῷ ἀλογίστῳ ἐπιτρέψαντες σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς προῦπτον κίνδυνον καταστήσειαν.

100 ΜΗΛ. *Ἦ που ἄρα, εἰ τοσαύτην γε ὑμεῖς τε μὴ παυθῆναι ἀρχῆς καὶ οἱ δουλεύοντες ἤδη ἀπαλλαγῆναι τὴν παρακινδύνευσιν ποιοῦνται, ἡμῖν γε τοῖς ἔτι ἐλευθέροις πολλὴ κακότης καὶ δειλία μὴ πᾶν πρὸ τοῦ δουλεῦσαι ἐπεξελθεῖν.*

101 ΑΘ. *Οὔκ, ἤν γε σωφρόνως βουλεύησθε· οὐ γὰρ περὶ ἀνδραγαθίας ὁ ἀγὼν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μὴ αἰσχύνην ὄφλειν, περὶ δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἡ βουλὴ πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ μὴ ἀνθίστασθαι.*

102 ΜΗΛ. *Ἀλλ' ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολέμων ἔστιν ὅτε κοινοτέρας τὰς τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ διαφέρον ἑκατέρων πλῆθος. καὶ ἡμῖν τὸ μὲν εἶξαι εὐθὺς ἀνέλπιστον, μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου ἔτι καὶ στῆναι ἐλπὶς ὀρθῶς.*

103 ΑΘ. *Ἐλπὶς δέ, κινδύνῳ παραμύθιον οὖσα, τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας χρωμένους αὐτῇ, κἂν βλάψῃ, οὐ καθεῖλε· τοῖς δ' ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσι (δάπανος γὰρ φύσει) ἅμα τε γιγνώσκεται σφαλέντων καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι*
2 *φυλάξεταί τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν οὐκ ἐλλείπει. ὃ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες μὴ βούλεσθε παθεῖν, μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἷς παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σῴζεσθαι, ἐπειδὰν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλίπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καθίστανται, μαντικήν τε καὶ χρησμοὺς καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ' ἐλπίδων λυμαίνεται.*

104 ΜΗΛ. *Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς, εὖ ἴστε, νομίζομεν πρὸς δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ ἐκ τοῦ θείου μὴ ἐλασσώσεσθαι, ὅτι ὅσιοι πρὸς οὐ δικαίους ἱστάμεθα, τῆς δὲ δυνάμεως τῷ ἐλλείποντι τὴν Λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμμαχίαν προσέσεσθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν, καὶ εἰ μή του ἄλλου, τῆς γε ξυγγενείας ἕνεκα καὶ αἰσχύνῃ βοηθεῖν. καὶ οὐ παντάπασιν οὕτως ἀλόγως θρασυνόμεθα.*

105 ΑΘ. *Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς οἰόμεθα λελείψεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρωπείας τῶν μὲν ἐς τὸ θεῖον νομίσεως τῶν δ' ἐς σφᾶς αὐτοὺς*

βουλήσεως δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν. ἡγούμεθα γὰρ τό 2
τε θεῖον δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε σαφῶς διὰ παντὸς
ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας, οὗ ἂν κρατῇ, ἄρχειν. καὶ ἡμεῖς
οὔτε θέντες τὸν νόμον οὔτε κειμένῳ πρῶτοι χρησάμενοι,
ὄντα δὲ παραλαβόντες καὶ ἐσόμενον ἐς ἀεὶ καταλείψοντες
χρώμεθα αὐτῷ, εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἂν καὶ ἄλλους ἐν τῇ
αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν γενομένους δρῶντας ἂν ταὐτό. καὶ 3
πρὸς μὲν τὸ θεῖον οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φοβούμεθα
ἐλασσώσεσθαι· τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης, ἣν διὰ
τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς, μακα-
ρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον οὐ ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον.
Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς σφᾶς μὲν αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπι- 4
χώρια νόμιμα πλεῖστα ἀρετῇ χρῶνται· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους
πολλὰ ἄν τις ἔχων εἰπεῖν ὡς προσφέρονται, ξυνελὼν
μάλιστ᾽ ἂν δηλώσειεν ὅτι ἐπιφανέστατα ὧν ἴσμεν τὰ μὲν
ἡδέα καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα δίκαια. καίτοι
οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας νῦν ἀλόγου σωτηρίας ἡ τοιαύτη
διάνοια.

ΜΗΛ. *Ἡμεῖς δὲ κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο ἤδη καὶ μάλιστα* 106
πιστεύομεν τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν Μηλίους ἀποίκους
ὄντας μὴ βουλήσεσθαι προδόντας τοῖς μὲν εὔνοις τῶν
Ἑλλήνων ἀπίστους καταστῆναι, τοῖς δὲ πολεμίοις ὠφε-
λίμους.

ΑΘ. *Οὔκουν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μὲν μετ᾽ ἀσφαλείας* 107
εἶναι, τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι· ὃ
Λακεδαιμόνιοι ἥκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν.

ΜΗΛ. *Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τε ἡμῶν ἕνεκα μᾶλλον* 108
ἡγούμεθ᾽ ἂν ἐγχειρίσασθαι αὐτούς, καὶ βεβαιοτέρους ἢ
[ἐς] ἄλλους νομιεῖν, ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔργα τῆς Πελοπον-
νήσου ἐγγὺς κείμεθα, τῆς δὲ γνώμης τῷ ξυγγενεῖ πιστό-
τεροι ἑτέρων ἐσμέν.

ΑΘ. *Τὸ δ᾽ ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ τὸ* 109
εὔνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ᾽ ἢν τῶν ἔργων
τις δυνάμει πολὺ προύχῃ· ὃ Λακεδαιμόνιοι καὶ πλεῖόν
τι τῶν ἄλλων σκοποῦσι (τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς
ἀπιστίᾳ καὶ μετὰ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλας ἐπέρχον-
ται), ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσόν γε αὐτοὺς ἡμῶν ναυκρατόρων
ὄντων περαιωθῆναι.

ΜΗΛ. *Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι· πολὺ δὲ* 110
τὸ Κρητικὸν πέλαγος, δι᾽ οὗ τῶν κρατούντων ἀπορώτερος

2 ἡ λῆψις ἢ τῶν λαθεῖν βουλομένων ἡ σωτηρία. καὶ εἰ
τοῦδε σφάλλοιντο, τράποιντ' ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν καὶ
ἐπὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ Βρασίδας
ἐπῆλθε· καὶ οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης μᾶλλον ἢ τῆς
οἰκειοτέρας [ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς] ὁ πόνος ὑμῖν ἔσται.

111 ΑΘ. Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις ἄν τι γένοιτο, καὶ
ὑμῖν [καὶ] οὐκ ἀνεπιστήμοσιν ὅτι οὐδ' ἀπὸ μιᾶς πώποτε
πολιορκίας Ἀθηναῖοι δι' ἄλλων φόβον ἀπεχώρησαν.
2 ἐνθυμούμεθα δὲ ὅτι φήσαντες περὶ σωτηρίας βουλεύσειν
οὐδὲν ἐν τοσούτῳ λόγῳ εἰρήκατε ᾧ ἄνθρωποι ἂν πιστεύ-
σαντες νομίσειαν σωθήσεσθαι, ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν ἰσχυρό-
τατα ἐλπιζόμενα μέλλεται, τὰ δ' ὑπάρχοντα βραχέα πρὸς
τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα περιγίγνεσθαι. πολλήν τε ἀλογίαν
τῆς διανοίας παρέχετε, εἰ μὴ μεταστησάμενοι ἔτι ἡμᾶς
3 ἄλλο τι τῶνδε σωφρονέστερον γνώσεσθε. οὐ γὰρ δὴ ἐπί
γε τὴν ἐν τοῖς αἰσχροῖς καὶ προύπτοις κινδύνοις πλεῖστα
διαφθείρουσαν ἀνθρώπους αἰσχύνην τρέψεσθε. πολλοῖς
γὰρ προορωμένοις ἔτι ἐς οἷα φέρονται τὸ αἰσχρὸν καλού-
μενον ὀνόματος ἐπαγωγοῦ δυνάμει ἐπεσπάσατο, ἡσση-
θεῖσι τοῦ ῥήματος, ἔργῳ ξυμφοραῖς ἀνηκέστοις ἑκόντας
περιπεσεῖν καὶ αἰσχύνην αἰσχίω μετὰ ἀνοίας ἢ τύχης
4 προσλαβεῖν. ὃ ὑμεῖς, ἢν εὖ βουλεύησθε, φυλάξεσθε καὶ
οὐκ ἀπρεπὲς νομιεῖτε πόλεώς τε τῆς μεγίστης ἡσσᾶσθαι
μέτρια προκαλουμένης, ξυμμάχους γενέσθαι ἔχοντας τὴν
ὑμετέραν αὐτῶν ὑποτελεῖς, καὶ δοθείσης αἱρέσεως πολέ-
μου πέρι καὶ ἀσφαλείας μὴ τὰ χείρω φιλονικῆσαι· ὡς
οἵτινες τοῖς μὲν ἴσοις μὴ εἴκουσι, τοῖς δὲ κρείσσοσι καλῶς
προσφέρονται, πρὸς δὲ τοὺς ἥσσους μέτριοί εἰσι, πλεῖστ'
5 ἂν ὀρθοῖντο. σκοπεῖτε οὖν καὶ μεταστάντων ἡμῶν καὶ
ἐνθυμεῖσθε πολλάκις ὅτι περὶ πατρίδος βουλεύεσθε, ἣς
μιᾶς πέρι καὶ ἐς μίαν βουλὴν τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορ-
θώσασαν ἔσται.

112 Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων·
οἱ δὲ Μήλιοι κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἐδόξεν
αὐτοῖς παραπλήσια καὶ ἀντέλεγον, ἀπεκρίναντο τάδε.
2 „Οὔτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἅπερ καὶ τὸ πρῶτον, ὦ Ἀθη-
ναῖοι, οὔτ' ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια ἔτη ἤδη
οἰκουμένης τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα, ἀλλὰ τῇ τε
μέχρι τοῦδε σῳζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θείου αὐτὴν καὶ τῇ ἀπὸ
τῶν ἀνθρώπων [καὶ Λακεδαιμονίων] τιμωρίᾳ πιστεύοντες

πειρασόμεθα σώζεσθαι. προκαλούμεθα δὲ ὑμᾶς φίλοι 3
μὲν εἶναι, πολέμιοι δὲ μηδετέροις, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν
ἀναχωρῆσαι σπονδὰς ποιησαμένους αἵτινες δοκοῦσιν ἐπι-
τήδειοι εἶναι ἀμφοτέροις.“ οἱ μὲν δὴ Μήλιοι τοσαῦτα 113
ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν
λόγων ἔφασαν· „Ἀλλʼ οὖν μόνοι γε ἀπὸ τούτων τῶν βου-
λευμάτων, ὡς ἡμῖν δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὁρωμένων
σαφέστερα κρίνετε, τὰ δὲ ἀφανῆ τῷ βούλεσθαι ὡς γιγνό-
μενα ἤδη θεᾶσθε, καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τύχῃ καὶ
ἐλπίσι πλεῖστον δὴ παραβεβλημένοι καὶ πιστεύσαντες
πλεῖστον καὶ σφαλήσεσθε.“

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐς τὸ 114
στράτευμα· οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ὑπήκουον
οἱ Μήλιοι, πρὸς πόλεμον εὐθὺς ἐτράποντο καὶ διελόμενοι
κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς Μηλίους. καὶ 2
ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων κατα-
λιπόντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν
ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ. οἱ δὲ λειπόμενοι
παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὸ χωρίον.

Καὶ Ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἐσβαλόντες 115
ἐς τὴν Φλιασίαν καὶ λοχισθέντες ὑπό τε Φλιασίων καὶ
τῶν σφετέρων φυγάδων διεφθάρησαν ὡς ὀγδοήκοντα. καὶ 2
οἱ ἐκ τῆς Πύλου Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίων πολλὴν λείαν
ἔλαβον. καὶ Λακεδαιμόνιοι διʼ αὐτὸ τὰς μὲν σπονδὰς
οὐδʼ ὡς ἀφέντες ἐπολέμουν αὐτοῖς, ἐκήρυξαν δέ, εἴ τις
βούλεται παρὰ σφῶν, Ἀθηναίους λῄζεσθαι. καὶ Κορίνθιοι 3
ἐπολέμησαν ἰδίων τινῶν διαφορῶν ἕνεκα τοῖς Ἀθηναίοις·
οἱ δʼ ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἡσύχαζον. εἷλον δὲ καὶ οἱ 4
Μήλιοι τῶν Ἀθηναίων τοῦ περιτειχίσματος τὸ κατὰ τὴν
ἀγορὰν προσβαλόντες νυκτός, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν
καὶ ἐσενεγκάμενοι σῖτόν τε καὶ ὅσα πλεῖστα ἐδύναντο
χρήσιμα ἀναχωρήσαντες ἡσύχαζον· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
ἄμεινον τὴν φυλακὴν τὸ ἔπειτα παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ
θέρος ἐτελεύτα. 416 B.C.

Τοῦ δʼ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι μελλή- 116 Octr
σαντες ἐς τὴν Ἀργείαν στρατεύειν, ὡς αὐτοῖς τὰ διαβα-
τήρια [ἱερὰ ἐν τοῖς ὁρίοις] οὐκ ἐγίγνετο, ἀνεχώρησαν.
καὶ Ἀργεῖοι διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐν τῇ πόλει
τινὰς ὑποπτεύσαντες τοὺς μὲν ξυνέλαβον, οἱ δʼ αὐτοὺς
καὶ διέφυγον. καὶ οἱ Μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους 2

αὖθις καθ' ἕτερόν τι τοῦ περιτειχίσματος εἷλον τῶν Ἀθη-
3 ναίων, παρόντων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων. καὶ ἐλθούσης
στρατιᾶς ὕστερον ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄλλης [ὡς ταῦτα
ἐγίγνετο], ἧς ἦρχε Φιλοκράτης ὁ Δημέου, καὶ κατὰ κράτος
ἤδη πολιορκούμενοι, γενομένης καὶ προδοσίας τινὸς ἀφ'
ἑαυτῶν, ξυνεχώρησαν τοῖς Ἀθηναίοις ὥστ' ἐκείνους περὶ
4 αὐτῶν βουλεῦσαι. οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μηλίων ὅσους ἡβῶν-
τας ἔλαβον, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν. τὸ δὲ
χωρίον αὐτοὶ ᾤκισαν, ἀποίκους ὕστερον πεντακοσίους
πέμψαντες.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Ζ.

6-415 B.C. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὖθις
μείζονι παρασκευῇ τῆς μετὰ Λάχητος καὶ Εὐρυμέδοντος
ἐπὶ Σικελίαν πλεύσαντες καταστρέψασθαι, εἰ δύναιντο,
ἄπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς νήσου καὶ τῶν
ἐνοικούντων τοῦ πλήθους καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων,
καὶ ὅτι οὐ πολλῷ τινι ὑποδεέστερον πόλεμον ἀνῃροῦντο
2 ἢ τὸν πρὸς Πελοποννησίους. Σικελίας γὰρ περίπλους
μέν ἐστιν ὁλκάδι οὐ πολλῷ τινι ἔλασσον ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν,
καὶ τοσαύτη οὖσα ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ τῆς
θαλάσσης διείργεται τὸ μὴ ἤπειρος εἶναι.
2 Ὠικίσθη δὲ ὧδε τὸ ἀρχαῖον καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε τὰ
ξύμπαντα. παλαιότατοι μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς
χώρας Κύκλωπες καὶ Λαιστρυγόνες οἰκῆσαι, ὧν ἐγὼ οὔτε
γένος ἔχω εἰπεῖν οὔτε ὁπόθεν ἐσῆλθον ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν·
ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται καὶ ὡς ἕκαστός πῃ
2 γιγνώσκει περὶ αὐτῶν. Σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι
φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὡς μὲν αὐτοί φασι, καὶ πρότεροι
διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι, ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια εὑρίσκεται,
Ἴβηρες ὄντες καὶ ἀπὸ τοῦ Σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ
ὑπὸ Λιγύων ἀναστάντες. καὶ ἀπ' αὐτῶν Σικανία τότε ἡ
νῆσος ἐκαλεῖτο, πρότερον Τρινακρία καλουμένη· οἰκοῦσι
3 δὲ ἔτι καὶ νῦν τὰ πρὸς ἑσπέραν τὴν Σικελίαν. Ἰλίου δὲ
ἁλισκομένου τῶν Τρώων τινὲς διαφυγόντες Ἀχαιοὺς
πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν, καὶ ὅμοροι τοῖς
Σικανοῖς οἰκήσαντες ξύμπαντες μὲν Ἔλυμοι ἐκλήθησαν,
πόλεις δ' αὐτῶν Ἔρυξ τε καὶ Ἔγεστα. προσξυνῴκησαν

δὲ αὐτοῖς καὶ Φωκέων τινὲς τῶν ἀπὸ Τροίας τότε χειμῶνι
ἐς Λιβύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς Σικελίαν ἀπ᾽ αὐτῆς κατ-
ενεχθέντες. Σικελοὶ δ᾽ ἐξ Ἰταλίας (ἐνταῦθα γὰρ ᾤκουν) 4
διέβησαν ἐς Σικελίαν, φεύγοντες Ὀπικας, ὡς μὲν εἰκὸς καὶ
λέγεται, ἐπὶ σχεδιῶν, τηρήσαντες τὸν πορθμὸν κατιόντος
τοῦ ἀνέμου, τάχα ἂν δὲ καὶ ἄλλως πως ἐσπλεύσαντες.
εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοί· καὶ ἡ χώρα
ἀπὸ Ἰταλοῦ, βασιλέως τινὸς Σικελῶν, τοὔνομα τοῦτο
ἔχοντος, οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη. ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν 5
Σικελίαν στρατὸς πολὺς τούς τε Σικανοὺς κρατοῦντες
μάχῃ ἀνέστειλαν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἑσπέρια αὐτῆς
καὶ ἀντὶ Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι,
καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ᾤκησαν ἔχοντες, ἐπεὶ διέβησαν,
ἔτη ἐγγὺς τριακόσια πρὶν Ἕλληνας ἐς Σικελίαν ἐλθεῖν·
ἔτι δὲ καὶ νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου
ἔχουσιν. ᾤκουν δὲ καὶ Φοίνικες περὶ πᾶσαν μὲν τὴν 6
Σικελίαν ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἀπολαβόντες καὶ τὰ
ἐπικείμενα νησίδια ἐμπορίας ἕνεκεν τῆς πρὸς τοὺς Σικε-
λούς· ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἕλληνες πολλοὶ κατὰ θάλασσαν ἐπεσ-
έπλεον, ἐκλιπόντες τὰ πλείω Μοτύην καὶ Σολόεντα καὶ
Πάνορμον ἐγγὺς τῶν Ἐλύμων ξυνοικήσαντες ἐνέμοντο,
ξυμμαχίᾳ τε πίσυνοι τῇ τῶν Ἐλύμων καὶ ὅτι ἐντεῦθεν
ἐλάχιστον πλοῦν Καρχηδὼν Σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι
μὲν οὖν τοσοίδε Σικελίαν καὶ οὕτως ᾤκησαν. Ἑλλήνων 3
δὲ πρῶτοι Χαλκιδῆς ἐξ Εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θου-
κλέους οἰκιστοῦ Νάξον ᾤκισαν καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου
βωμόν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν, ἱδρύσαντο, ἐφ᾽
ᾧ, ὅταν ἐκ Σικελίας θεωροὶ πλέωσι, πρῶτον θύουσι.
Συρακούσας δὲ τοῦ ἐχομένου ἔτους Ἀρχίας τῶν Ἡρακλει- 2
δῶν ἐκ Κορίνθου ᾤκισε, Σικελοὺς ἐξελάσας πρῶτον ἐκ
τῆς νήσου, ἐν ᾗ νῦν οὐκέτι περικλυζομένῃ ἡ πόλις ἡ ἐντός
ἐστιν· ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω προστειχισθεῖσα
πολυάνθρωπος ἐγένετο. Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς ἐκ 3
Νάξου ὁρμηθέντες ἔτει πέμπτῳ μετὰ Συρακούσας οἰκι-
σθείσας Λεοντίνους τε, πολέμῳ τοὺς Σικελοὺς ἐξελάσαν-
τες, οἰκίζουσι καὶ μετ᾽ αὐτοὺς Κατάνην· οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ
Καταναῖοι ἐποιήσαντο Εὔαρχον. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρό- 4
νον καὶ Λάμις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἄγων ἐς Σικελίαν
ἀφίκετο, καὶ ὑπὲρ Παντακύου τε ποταμοῦ Τρώτιλόν τι
ὄνομα χωρίον οἰκίσας καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς Χαλκι-

δεῦσιν ἐς Λεοντίνους ὀλίγον χρόνον ξυμπολιτεύσας καὶ
ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεσὼν καὶ Θάψον οἰκίσας αὐτὸς μὲν ἀπο-
θνήσκει, οἱ δ' ἄλλοι ἐκ τῆς Θάψου ἀναστάντες, Ὕβλωνος
βασιλέως Σικελοῦ προδόντος τὴν χώραν καὶ καθηγησα-
2 *μένου, Μεγαρέας ᾤκισαν τοὺς Ὑβλαίους κληθέντας. καὶ*
ἔτη οἰκήσαντες πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια
ὑπὸ Γέλωνος τυράννου Συρακοσίων ἀνέστησαν ἐκ τῆς
πόλεως καὶ χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι, ἔτεσιν ὕστερον
ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκίσαι, Πάμιλλον πέμψαντες Σελινοῦντα
κτίζουσι, καὶ ἐκ Μεγάρων τῆς μητροπόλεως οὔσης αὐτοῖς
3 *ἐπελθὼν ξυγκατῴκισε. Γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ Ῥόδου*
καὶ Ἔντιμος ἐκ Κρήτης ἐποίκους ἀγαγόντες κοινῇ ἔκτισαν
ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ Συρακουσῶν οἴκισιν.
καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ τοὔνομα ἐγένετο,
τὸ δὲ χωρίον οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ καὶ ὃ πρῶτον ἐτειχίσθη
Λίνδιοι καλοῦνται· νόμιμα δὲ Δωρικὰ ἐτέθη αὐτοῖς.
4 *ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μετὰ τὴν σφετέραν*
οἴκισιν Γελῷοι Ἀκράγαντα ᾤκισαν, τὴν μὲν πόλιν ἀπὸ
τοῦ Ἀκράγαντος ποταμοῦ ὀνομάσαντες, οἰκιστὰς δὲ ποιή-
σαντες Ἀριστόνουν καὶ Πυστίλον, νόμιμα δὲ τὰ Γελῴων
5 *δόντες. Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν*
Ὀπικίᾳ Χαλκιδικῆς πόλεως λῃστῶν ἀφικομένων ᾠκίσθη,
ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ Χαλκίδος καὶ τῆς ἄλλης Εὐβοίας
πλῆθος ἐλθὸν ξυγκατενείμαντο τὴν γῆν· καὶ οἰκισταὶ
Περιήρης καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν ἀπὸ
Κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ Χαλκίδος. ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον
Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι δρεπανοειδὲς
τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστί (τὸ δὲ δρέπανον οἱ Σικελοὶ
ζάγκλον καλοῦσιν), ὕστερον δὲ αὐτοὶ μὲν ὑπὸ Σαμίων καὶ
ἄλλων Ἰώνων ἐκπίπτουσιν, οἳ Μήδους φεύγοντες προσ-
6 *έβαλον Σικελίᾳ, τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας Ῥηγίνων τύ-*
ραννος οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν καὶ τὴν πόλιν αὐτὸς
ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας Μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ
5 *τὸ ἀρχαῖον πατρίδος αὐτὸ ὠνόμασε. καὶ Ἱμέρα ἀπὸ*
Ζάγκλης ᾠκίσθη ὑπὸ Εὐκλείδου καὶ Σίμου καὶ Σάκωνος,
καὶ Χαλκιδῆς μὲν οἱ πλεῖστοι ἦλθον ἐς τὴν ἀποικίαν,
ξυνῴκισαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ Συρακουσῶν φυγάδες στάσει
νικηθέντες, οἱ Μυλητίδαι καλούμενοι· καὶ φωνὴ μὲν
μεταξὺ τῆς τε Χαλκιδέων καὶ Δωρίδος ἐκράθη, νόμιμα
2 *δὲ τὰ Χαλκιδικὰ ἐκράτησεν. Ἄκραι δὲ καὶ Κασμέναι ὑπὸ*

*Συρακοσίων ᾠκίσθησαν, Ἄκραι μὲν ἑβδομήκοντα ἔτεσι
μετὰ Συρακούσας, Κασμέναι δὲ ἐγγὺς εἴκοσι μετὰ Ἄκρας.
καὶ Καμάρινα τὸ πρῶτον ὑπὸ Συρακοσίων ᾠκίσθη, ἔτεσιν* 3
ἐγγύτατα πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Συρακουσῶν κτίσιν· οἰκισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ Μενέκωλος. ἀναστάτων δὲ Καμαριναίων γενομένων πολέμῳ ὑπὸ Συρακοσίων δι᾽ ἀπόστασιν, χρόνῳ Ἱπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα ἀνδρῶν Συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν τὴν γῆν τὴν Καμαριναίων, αὐτὸς οἰκιστὴς γενόμενος κατῴκισε Καμάριναν. καὶ αὖθις ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη τὸ τρίτον κατῳκίσθη ὑπὸ Γελῴων.

Τοσαῦτα ἔθνη Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων Σικελίαν ᾤκει, 6
*καὶ ἐπὶ τοσήνδε οὖσαν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύειν ὥρμηντο, ἐφιέμενοι μὲν τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει τῆς πάσης ἄρξαι, βοηθεῖν δὲ ἅμα εὐπρεπῶς βουλόμενοι τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι καὶ τοῖς προγεγενημένοις ξυμμάχοις.
μάλιστα δ᾽ αὐτοὺς ἐξώρμησαν Ἐγεσταίων γε πρέσβεις* 2
παρόντες καὶ προθυμότερον ἐπικαλούμενοι. ὅμοροι γὰρ ὄντες τοῖς Σελινουντίοις ἐς πόλεμον καθέστασαν περί τε γαμικῶν τινων καὶ περὶ γῆς ἀμφισβητήτου, καὶ οἱ Σελινούντιοι Συρακοσίους ἐπαγόμενοι ξυμμάχους κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· ὥστε τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχητος καὶ τοῦ προτέρου πολέμου Λεοντίνων οἱ Ἐγεσταῖοι ξυμμαχίαν ἀναμιμνήσκοντες τοὺς Ἀθηναίους, ἐδέοντο σφίσι ναῦς πέμψαντας ἐπαμῦναι, λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ καὶ κεφάλαιον, εἰ Συρακόσιοι Λεοντίνους τε ἀναστήσαντες ἀτιμώρητοι γενήσονται καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείροντες αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σχήσουσι, κίνδυνον εἶναι μή ποτε μεγάλῃ παρασκευῇ Δωριῆς τε Δωριεῦσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ ἅμα ἄποικοι τοῖς ἐκπέμψασι Πελοποννησίοις βοηθήσαντες καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσι· σῶφρον δ᾽ εἶναι μετὰ τῶν ὑπολοίπων ἔτι ξυμμάχων ἀντέχειν τοῖς Συρακοσίοις, ἄλλως τε καὶ χρήματα σφῶν παρεξόντων ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. ὧν ἀκούοντες οἱ 3
Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε Ἐγεσταίων πολλάκις λεγόντων καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς, ἐψηφίσαντο πρέσβεις πέμψαι πρῶτον ἐς τὴν Ἔγεσταν περί τε τῶν χρημάτων σκεψομένους εἰ ὑπάρχει, ὥσπερ φασίν, ἐν τῷ

κοινῷ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα πρὸς
τοὺς Σελινουντίους ἐν ὅτῳ ἐστὶν εἰσομένους.
7 Καὶ οἱ μὲν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀπεστάλησαν ἐς
τὴν Σικελίαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ οἱ
ξύμμαχοι πλὴν Κορινθίων στρατεύσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν
τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολλὴν καὶ σῖτον ἀνεκομίσαντό
τινα ζεύγη κομίσαντες, καὶ ἐς Ὀρνεὰς κατοικίσαντες
τοὺς Ἀργείων φυγάδας καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς παρακατα-
λιπόντες αὐτοῖς ὀλίγους, καὶ σπεισάμενοί τινα χρόνον
ὥστε μὴ ἀδικεῖν Ὀρνεάτας καὶ Ἀργείους τὴν ἀλλήλων,
2 ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐπ' οἴκου. ἐλθόντων δὲ Ἀθη-
ναίων οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ τριάκοντα καὶ ἑξακοσίοις
ὁπλίταις, οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων πανστρατιᾷ
ἐξελθόντες τοὺς ἐν Ὀρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐπολιόρκουν·
ὑπὸ δὲ νύκτα, αὐλισαμένου τοῦ στρατεύματος ἄποθεν,
ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν Ὀρνεῶν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ
οἱ Ἀργεῖοι ὡς ᾔσθοντο, κατασκάψαντες τὰς Ὀρνεὰς
ἀνεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν ἐπ'
οἴκου.
3 Καὶ ἐς Μεθώνην τὴν ὅμορον Μακεδονίᾳ ἱππέας κατὰ
θάλασσαν κομίσαντες Ἀθηναῖοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ
Μακεδόνων τοὺς παρὰ σφίσι φυγάδας ἐκακούργουν τὴν
4 Περδίκκου. Λακεδαιμόνιοι δὲ πέμψαντες παρὰ Χαλκιδέας
τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, ἄγοντας πρὸς Ἀθηναίους δεχημέρους
σπονδάς, ξυμπολεμεῖν ἐκέλευον Περδίκκᾳ· οἱ δ' οὐκ
ἤθελον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος
ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.
8 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα ἦρι οἱ τῶν Ἀθηναίων
πρέσβεις ἧκον ἐκ τῆς Σικελίας καὶ οἱ Ἐγεσταῖοι μετ'
αὐτῶν ἄγοντες ἑξήκοντα τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου ὡς
ἐς ἑξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθόν, ἃς ἔμελλον δεήσεσθαι
2 πέμπειν. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκκλησίαν ποιήσαντες καὶ
ἀκούσαντες τῶν τε Ἐγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβεων
τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ, καὶ περὶ τῶν χρη-
μάτων ὡς εἴη ἑτοῖμα ἔν τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τῷ
κοινῷ, ἐψηφίσαντο ναῦς ἑξήκοντα πέμπειν ἐς Σικελίαν
καὶ στρατηγοὺς αὐτοκράτορας Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου
καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου καὶ Λάμαχον τὸν Ξενοφάνους,
βοηθοὺς μὲν Ἐγεσταίοις πρὸς Σελινουντίους, ξυγκατοι-
κίσαι δὲ καὶ Λεοντίνους, ἤν τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ

πολέμου, καὶ τἆλλα τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πρᾶξαι ὅπῃ ἂν
γιγνώσκωσιν ἄριστα Ἀθηναίοις. μετὰ δὲ τοῦτο ἡμέρᾳ 3
πέμπτῃ ἐκκλησία αὖθις ἐγίγνετο, καθ' ὅ τι χρὴ τὴν παρα-
σκευὴν ταῖς ναυσὶ τάχιστα γίγνεσθαι καὶ τοῖς στρατηγοῖς,
εἴ του προσδέοιντο, ψηφισθῆναι ἐς τὸν ἔκπλουν. καὶ ὁ 4
Νικίας ἀκούσιος μὲν ᾑρημένος ἄρχειν, νομίζων δὲ τὴν
πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβουλεῦσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχείᾳ
καὶ εὐπρεπεῖ τῆς Σικελίας ἁπάσης, μεγάλου ἔργου,
ἐφίεσθαι, παρελθὼν ἀποτρέψαι ἐβούλετο καὶ παρῄνει
τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδε.

„Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἥδε 9
ξυνελέγη, καθ' ὅ τι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἐμοὶ μέντοι
δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ
ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχείᾳ
βουλῇ περὶ μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν ἀλλοφύλοις
πειθομένους πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. καίτοι 2
ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου καὶ ἧσσον ἑτέρων
περὶ τῷ ἐμαυτοῦ σώματι ὀρρωδῶ, νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν
πολίτην εἶναι ὃς ἂν καὶ τοῦ σώματός τι καὶ τῆς οὐσίας
προνοῆται· μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ τὰ τῆς πόλεως
δι' ἑαυτὸν βούλοιτο ὀρθοῦσθαι. ὅμως δὲ οὔτε ἐν τῷ
πρότερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρὰ γνώμην
οὔτε νῦν ἄλλα ἢ ἃ ἂν γιγνώσκω βέλτιστα ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν 3
τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους ἀσθενὴς ἄν μου ὁ λόγος
εἴη, εἰ τά τε ὑπάρχοντα σῴζειν παραινοίην καὶ μὴ τοῖς
ἑτοίμοις περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων κινδυνεύειν· ὡς
δὲ οὔτε ἐν καιρῷ σπεύδετε οὔτε ῥᾴδιά ἐστι κατασχεῖν ἐφ'
ἃ ὥρμησθε, ταῦτα διδάξω.

„Φημὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολι- 10
πόντας καὶ ἑτέρους ἐπιθυμεῖν ἐκεῖσε πλεύσαντας δεῦρο
ἐπαγαγέσθαι. καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς γενομένας ὑμῖν σπονδὰς 2
ἔχειν τι βέβαιον, αἳ ἡσυχαζόντων μὲν ὑμῶν ὀνόματι
σπονδαὶ ἔσονται (οὕτω γὰρ ἐνθένδε τε ἄνδρες ἔπραξαν
αὐτὰ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων), σφαλέντων δέ που ἀξιόχρεῳ
δυνάμει ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ ποιήσον-
ται, οἷς πρῶτον μὲν διὰ ξυμφορῶν ἡ ξύμβασις καὶ ἐκ
τοῦ αἰσχίονος ἢ ἡμῖν κατ' ἀνάγκην ἐγένετο, ἔπειτα ἐν
αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφισβητούμενα ἔχομεν. εἰσὶ δ' 3
οἳ οὐδὲ ταύτην πω τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο, καὶ οὐχ
οἱ ἀσθενέστατοι· ἀλλ' οἱ μὲν ἄντικρυς πολεμοῦσιν, οἱ

δὲ καὶ διὰ τὸ Λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυχάζειν δεχημέροις
4 σπονδαῖς καὶ αὐτοὶ κατέχονται. τάχα δ' ἂν ἴσως, εἰ δίχα
ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν, ὅπερ νῦν σπεύδομεν, καὶ πάνυ
ἂν ξυνεπιθοῖντο μετὰ Σικελιωτῶν, οὓς πρὸ πολλῶν ἂν
5 ἐτιμήσαντο ξυμμάχους γενέσθαι ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. ὥστε
χρὴ σκοπεῖν τινα αὐτὰ καὶ μὴ μετεώρῳ τῇ πόλει ἀξιοῦν
κινδυνεύειν καὶ ἀρχῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι πρὶν ἣν ἔχομεν
βεβαιωσώμεθα, εἰ Χαλκιδῆς γε οἱ ἐπὶ Θρᾴκης, ἔτη
τοσαῦτα ἀφεστῶτες ἀφ' ἡμῶν, ἔτι ἀχείρωτοί εἰσι καὶ
ἄλλοι τινὲς κατὰ τὰς ἠπείρους ἐνδοιαστῶς ἀκροῶνται.
ἡμεῖς δὲ Ἐγεσταίοις δὴ οὖσι ξυμμάχοις ὡς ἀδικουμένοις
ὀξέως βοηθοῦμεν, ὑφ' ὧν δ' αὐτοὶ πάλαι ἀφεστώτων
11 ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι. καίτοι τοὺς μὲν
κατεργασάμενοι κἂν κατάσχοιμεν· τῶν δ' εἰ καὶ κρατή-
σαιμεν, διὰ πολλοῦ γε καὶ πολλῶν ὄντων χαλεπῶς ἂν
ἄρχειν δυναίμεθα. ἀνόητον δ' ἐπὶ τοιούτους ἰέναι ὧν
κρατήσας τε μὴ κατασχήσει τις καὶ μὴ κατορθώσας μὴ
2 ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ πρὶν ἐπιχειρῆσαι ἔσται. Σικελιῶται δ'
ἄν μοι δοκοῦσιν, ὥς γε νῦν ἔχουσι, καὶ ἔτι ἂν ἧσσον
δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, εἰ ἄρξειαν αὐτῶν Συρακόσιοι, ὅπερ
3 οἱ Ἐγεσταῖοι μάλιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦσι. νῦν μὲν γὰρ κἂν
ἔλθοιεν ἴσως Λακεδαιμονίων ἕκαστοι χάριτι, ἐκείνως δ'
οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν στρατεῦσαι· ᾧ γὰρ ἂν τρόπῳ
τὴν ἡμετέραν μετὰ Πελοποννησίων ἀφέλωνται, εἰκὸς ὑπὸ
τῶν αὐτῶν καὶ τὴν σφετέραν διὰ τοῦ αὐτοῦ καθαιρεθῆναι.
4 ἡμᾶς δ' ἂν οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες μάλιστα μὲν ἐκπεπληγμένοι
εἶεν, εἰ μὴ ἀφικοίμεθα, ἔπειτα δὲ καὶ εἰ δείξαντες τὴν
δύναμιν δι' ὀλίγου ἀπέλθοιμεν· εἰ δὲ σφαλεῖμέν τι,
τάχιστ' ἂν ὑπεριδόντες μετὰ τῶν ἐνθάδε ἐπιθοῖντο. τὰ
γὰρ διὰ πλείστου πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα καὶ τὰ
5 πεῖραν ἥκιστα τῆς δόξης δόντα. ὅπερ νῦν ὑμεῖς, ὦ
Ἀθηναῖοι, ἐς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πεπόν-
θατε· διὰ τὸ παρὰ γνώμην αὐτῶν πρὸς ἃ ἐφοβεῖσθε τὸ
πρῶτον περιγεγενῆσθαι, καταφρονήσαντες ἤδη καὶ Σικε-
6 λίας ἐφίεσθε. χρὴ δὲ μὴ πρὸς τὰς τύχας τῶν ἐναντίων
ἐπαίρεσθαι, ἀλλὰ τὰς διανοίας κρατήσαντας θαρσεῖν,
μηδὲ Λακεδαιμονίους ἄλλο τι ἡγήσασθαι ἢ διὰ τὸ
αἰσχρὸν σκοπεῖν ὅτῳ τρόπῳ ἔτι καὶ νῦν, ἢν δύνωνται,
σφήλαντες ἡμᾶς τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὖ θήσονται, ὅσῳ
καὶ περὶ πλείστου καὶ διὰ πλείστου δόξαν ἀρετῆς μελε-

τῶσιν. ὥστε οὐ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἐγεσταίων ἡμῖν, 7
ἀνδρῶν βαρβάρων, ὁ ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλ' ὅπως
πόλιν δι' ὀλιγαρχίας ἐπιβουλεύουσαν ὀξέως φυλαξώμεθα.

„Καὶ μεμνῆσθαι χρὴ ἡμᾶς ὅτι νεωστὶ ἀπὸ νόσου 12
μεγάλης καὶ πολέμου βραχύ τι λελωφήκαμεν, ὥστε καὶ
χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ηὐξῆσθαι· καὶ ταῦτα ὑπὲρ
ἡμῶν δίκαιον ἐνθάδε εἶναι ἀναλοῦν, καὶ μὴ ὑπὲρ ἀνδρῶν
φυγάδων τῶνδε ἐπικουρίας δεομένων, οἷς τό τε ψεύσασθαι καλῶς χρήσιμον, καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ, αὐτῶν
λόγους μόνον παρασχομένους, ἢ κατορθώσαντας χάριν
μὴ ἀξίαν εἰδέναι ἢ πταίσαντάς που τοὺς φίλους ξυναπολέσαι. εἴ τέ τις ἄρχειν ἄσμενος αἱρεθεὶς παραινεῖ ὑμῖν 2
ἐκπλεῖν, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ἔτι ὢν ἐς τὸ ἄρχειν, ὅπως θαυμασθῇ μὲν ἀπὸ τῆς
ἱπποτροφίας, διὰ δὲ πολυτέλειαν καὶ ὠφεληθῇ τι ἐκ τῆς
ἀρχῆς, μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ
ἰδίᾳ ἐλλαμπρύνεσθαι, νομίσατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ μὲν
δημόσια ἀδικεῖν, τὰ δὲ ἴδια ἀναλοῦν, καὶ τὸ πρᾶγμα
μέγα εἶναι καὶ μὴ οἷον νεωτέρους βουλεύσασθαί τε καὶ
ὀξέως μεταχειρίσαι. οὓς ἐγὼ ὁρῶν νῦν ἐνθάδε τῷ αὐτῷ 13
ἀνδρὶ παρακελευστοὺς καθημένους φοβοῦμαι, καὶ τοῖς
πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι μὴ καταισχυνθῆναι,
εἴ τῳ τις παρακάθηται τῶνδε, ὅπως μὴ δόξει, ἐὰν μὴ
ψηφίζηται πολεμεῖν, μαλακὸς εἶναι, μηδ', ὅπερ ἂν αὐτοὶ
πάθοιεν, δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων, γνόντας ὅτι
ἐπιθυμίᾳ μὲν ἐλάχιστα κατορθοῦνται, προνοίᾳ δὲ πλεῖστα,
ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὡς μέγιστον δὴ τῶν πρὶν κίνδυνον ἀναρριπτούσης, ἀντιχειροτονεῖν καὶ ψηφίζεσθαι
τοὺς μὲν Σικελιώτας οἷσπερ νῦν ὅροις χρωμένους πρὸς
ἡμᾶς, οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰονίῳ κόλπῳ, παρὰ γῆν ἤν τις
πλέῃ, καὶ τῷ Σικελικῷ, διὰ πελάγους, τὰ αὑτῶν νεμομένους καθ' αὑτοὺς καὶ ξυμφέρεσθαι· τοῖς δ' Ἐγεσταίοις 2
ἰδίᾳ εἰπεῖν, ἐπειδὴ ἄνευ Ἀθηναίων καὶ ξυνῆψαν πρὸς
Σελινουντίους τὸ πρῶτον πόλεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ
καταλύεσθαι· καὶ τὸ λοιπὸν ξυμμάχους μὴ ποιεῖσθαι,
ὥσπερ εἰώθαμεν, οἷς κακῶς μὲν πράξασιν ἀμυνοῦμεν,
ὠφελίας δ' αὐτοὶ δεηθέντες οὐ τευξόμεθα.

„Καὶ σύ, ὦ πρύτανι, ταῦτα, εἴπερ ἡγεῖ σοι προσήκειν 14
κήδεσθαί τε τῆς πόλεως καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης
ἀγαθός, ἐπιψήφιζε καὶ γνώμας προτίθει αὖθις Ἀθηναίοις,

νομίσας, εἰ ὀρρωδεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ μὲν λύειν τοὺς
νόμους μὴ μετὰ τοσῶνδ' ἂν μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν, τῆς
δὲ πόλεως βουλευσαμένης ἰατρὸς ἂν γενέσθαι, καὶ τὸ
καλῶς ἄρξαι τοῦτ' εἶναι, ὃς ἂν τὴν πατρίδα ὠφελήσῃ ὡς
πλεῖστα ἢ ἑκὼν εἶναι μηδὲν βλάψῃ."

15 Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπε· τῶν δὲ Ἀθηναίων παριόν-
τες οἱ μὲν πλεῖστοι στρατεύειν παρῄνουν καὶ τὰ ἐψη-
2 φισμένα μὴ λύειν, οἱ δέ τινες καὶ ἀντέλεγον. ἐνῆγε δὲ
προθυμότατα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βου-
λόμενος τῷ τε Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα
διάφορος τὰ πολιτικὰ καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη,
καὶ μάλιστα στρατηγῆσαί τε ἐπιθυμῶν καὶ ἐλπίζων Σικε-
λίαν τε δι' αὐτοῦ καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι καὶ τὰ ἴδια
3 ἅμα εὐτυχήσας χρήμασί τε καὶ δόξῃ ὠφελήσειν. ὢν γὰρ
ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν, ταῖς ἐπιθυμίαις μείζοσιν ἢ
κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἐχρῆτο ἔς τε τὰς ἱπποτρο-
φίας καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας· ὅπερ καὶ καθεῖλεν ὕστερον
4 τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν οὐχ ἥκιστα. φοβηθέντες γὰρ
αὐτοῦ οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος τῆς τε κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα
παρανομίας ἐς τὴν δίαιταν καὶ τῆς διανοίας ὧν καθ' ἓν
ἕκαστον ἐν ὅτῳ γίγνοιτο ἔπρασσεν, ὡς τυραννίδος ἐπι-
θυμοῦντι πολέμιοι καθέστασαν, καὶ δημοσίᾳ κράτιστα
διαθέντι τὰ τοῦ πολέμου, ἰδίᾳ ἕκαστοι τοῖς ἐπιτηδεύμα-
σιν αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες οὐ διὰ
5 μακροῦ ἔσφηλαν τὴν πόλιν. τότε δ' οὖν παρελθὼν τοῖς
Ἀθηναίοις παρῄνει τοιάδε.

16 ,,Καὶ προσήκει μοι μᾶλλον ἑτέρων, ὦ Ἀθηναῖοι, ἄρχειν
(ἀνάγκη γὰρ ἐντεῦθεν ἄρξασθαι, ἐπειδή μου Νικίας
καθήψατο), καὶ ἄξιος ἅμα νομίζω εἶναι. ὧν γὰρ πέρι
ἐπιβόητός εἰμι, τοῖς μὲν προγόνοις μου καὶ ἐμοὶ δόξαν
2 φέρει ταῦτα, τῇ δὲ πατρίδι καὶ ὠφελίαν. οἱ γὰρ Ἕλληνες
καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω ἡμῶν τὴν πόλιν ἐνόμισαν τῷ
ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς Ὀλυμπίαζε θεωρίας, πρότερον ἐλπί-
ζοντες αὐτὴν καταπεπολεμῆσθαι, διότι ἅρματα μὲν ἑπτὰ
καθῆκα, ὅσα οὐδείς πω ἰδιώτης πρότερον, ἐνίκησα δὲ καὶ
δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγενόμην καὶ τἆλλα ἀξίως τῆς νίκης
παρεσκευασάμην. νόμῳ μὲν γὰρ τιμὴ τὰ τοιαῦτα, ἐκ
3 δὲ τοῦ δρωμένου καὶ δύναμις ἅμα ὑπονοεῖται. καὶ ὅσα
αὖ ἐν τῇ πόλει χορηγίαις ἢ ἄλλῳ τῳ λαμπρύνομαι, τοῖς
μὲν ἀστοῖς φθονεῖται φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους καὶ

αὕτη ἰσχὺς φαίνεται. καὶ οὐκ ἄχρηστος ἥδ᾽ ἡ ἄνοια, ὃς ἂν τοῖς ἰδίοις τέλεσι μὴ ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ὠφελῇ, οὐδέ γε ἄδικον ἐφ᾽ ἑαυτῷ μέγα φρονοῦντα μὴ 4
ἴσον εἶναι, ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ· ἀλλ᾽ ὥσπερ δυστυχοῦντες οὐ προσαγορευόμεθα, ἐν τῷ ὁμοίῳ τις ἀνεχέσθω καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος, ἢ τὰ ἴσα νέμων τὰ ὁμοῖα ἀνταξιούτω. οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους, καὶ ὅσοι ἔν τινος 5
λαμπρότητι προέσχον, ἐν μὲν τῷ κατ᾽ αὐτοὺς βίῳ λυπηροὺς ὄντας, τοῖς ὁμοίοις μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας, τῶν δὲ ἔπειτα ἀνθρώπων προσποίησίν τε ξυγγενείας τισὶ καὶ μὴ οὖσαν καταλιπόντας, καὶ ἧς ἂν ὦσι πατρίδος, ταύτῃ αὔχησιν, ὡς οὐ περὶ ἀλλοτρίων οὐδ᾽ ἁμαρτόντων, ἀλλ᾽ ὡς περὶ σφετέρων τε καὶ καλὰ πραξάντων. ὧν ἐγὼ ὀρεγόμενος καὶ διὰ ταῦτα τὰ ἴδια ἐπιβοώ- 6
μενος τὰ δημόσια σκοπεῖτε εἴ του χεῖρον μεταχειρίζω. Πελοποννήσου γὰρ τὰ δυνατώτατα ξυστήσας ἄνευ μεγάλου ὑμῖν κινδύνου καὶ δαπάνης Λακεδαιμονίους ἐς μίαν ἡμέραν κατέστησα ἐν Μαντινείᾳ περὶ τῶν ἁπάντων ἀγωνίσασθαι· ἐξ οὗ καὶ περιγενόμενοι τῇ μάχῃ οὐδέπω καὶ νῦν βεβαίως θαρσοῦσιν.

„Καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια παρὰ φύσιν 17
δοκοῦσα εἶναι ἐς τὴν Πελοποννησίων δύναμιν λόγοις τε πρέπουσιν ὡμίλησε καὶ ὀργῇ πίστιν παρασχομένη ἔπεισε. καὶ νῦν μὴ πεφόβησθε αὐτήν, ἀλλ᾽ ἕως ἐγώ τε ἔτι ἀκμάζω μετ᾽ αὐτῆς καὶ ὁ Νικίας εὐτυχὴς δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἑκατέρου ἡμῶν ὠφελίᾳ. καὶ τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν 2
μὴ μεταγιγνώσκετε ὡς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐσόμενον. ὄχλοις τε γὰρ ξυμμίκτοις πολυανδροῦσιν αἱ πόλεις καὶ ῥᾳδίας ἔχουσι τῶν πολιτειῶν τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιδοχάς· καὶ οὐδεὶς δι᾽ αὐτὸ ὡς περὶ οἰκείας πατρίδος οὔτε τὰ 3
περὶ τὸ σῶμα ὅπλοις ἐξήρτυται οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ μονίμοις κατασκευαῖς, ὅτι δὲ ἕκαστος ἢ ἐκ τοῦ λέγων πείθειν οἴεται ἢ στασιάζων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λαβὼν ἄλλην γῆν, μὴ κατορθώσας, οἰκήσειν, ταῦτα ἑτοιμάζεται. καὶ 4
οὐκ εἰκὸς τὸν τοιοῦτον ὅμιλον οὔτε λόγου μιᾷ γνώμῃ ἀκροᾶσθαι οὔτε ἐς τὰ ἔργα κοινῶς τρέπεσθαι· ταχὺ δ᾽ ἂν ὡς ἕκαστοι, εἴ τι καθ᾽ ἡδονὴν λέγοιτο, προσχωροῖεν, ἄλλως τε καὶ εἰ στασιάζουσιν, ὥσπερ πυνθανόμεθα. καὶ 5
μὴν οὐδ᾽ ὁπλῖται οὔτ᾽ ἐκείνοις ὅσοιπερ κομποῦνται, οὔτε

οἱ ἄλλοι Ἕλληνες διεφάνησαν τοσοῦτοι ὄντες ὅσους
ἕκαστοι σφᾶς αὐτοὺς ἠρίθμουν, ἀλλὰ μέγιστον δὴ αὐτοὺς
ἐψευσμένη ἡ Ἑλλὰς μόλις ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἱκανῶς
6 ὡπλίσθη. τά τε οὖν ἐκεῖ ἐξ ὧν ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι
τοιαῦτα καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται· βαρβάρους [τε] γὰρ
πολλοὺς ἕξομεν οἳ Συρακοσίων μίσει ξυνεπιθήσονται
αὐτοῖς. καὶ τὰ ἐνθάδε οὐκ ἐπικωλύσει, ἢν ὑμεῖς ὀρθῶς
7 βουλεύησθε. οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους
οὕσπερ νῦν φασι πολεμίους ὑπολιπόντας ἂν ἡμᾶς πλεῖν καὶ
προσέτι τὸν Μῆδον ἐχθρὸν ἔχοντες τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο,
οὐκ ἄλλῳ τινὶ ἢ τῇ περιουσίᾳ τοῦ ναυτικοῦ ἰσχύοντες.
8 καὶ νῦν οὔτε ἀνέλπιστοί πω μᾶλλον Πελοποννήσιοι ἐς
ἡμᾶς ἐγένοντο, εἴ τε καὶ πάνυ ἔρρωνται, τὸ μὲν ἐς τὴν
γῆν ἡμῶν ἐσβάλλειν, κἂν μὴ ἐκπλεύσωμεν, ἱκανοί εἰσι, τῷ
δὲ ναυτικῷ οὐκ ἂν δύναιντο βλάπτειν· ὑπόλοιπον γὰρ
18 ἡμῖν ἐστιν ἀντίπαλον ναυτικόν. ὥστε τί ἂν λέγοντες εἰκὸς
ἢ αὐτοὶ ἀποκνοῖμεν ἢ πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους σκηπτό-
μενοι μὴ βοηθοῖμεν; οἷς χρεών, ἐπειδή γε καὶ ξυνωμό-
σαμεν, ἐπαμύνειν καὶ μὴ ἀντιτιθέναι ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνοι
ἡμῖν. οὐ γὰρ ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι προσεθέμεθα αὐ-
τούς, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς ἡμῶν λυπηροὶ ὄντες
2 δεῦρο κωλύωσιν αὐτοὺς ἐπιέναι. τήν τε ἀρχὴν οὕτως
ἐκτησάμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι ἦρξαν, παρα-
γιγνόμενοι προθύμως τοῖς ἀεὶ ἢ βαρβάροις ἢ Ἕλλησιν
ἐπικαλουμένοις, ἐπεί, εἴ γε ἡσυχάζοιεν πάντες ἢ φυλο-
κρινοῖεν οἷς χρεὼν βοηθεῖν, βραχὺ ἄν τι προσκτώμενοι
αὐτῇ περὶ αὐτῆς ἂν ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν. τὸν
γὰρ προύχοντα οὐ μόνον ἐπιόντα τις ἀμύνεται, ἀλλὰ καὶ
3 μή πως ἔπεισι προκαταλαμβάνει. καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν
ταμιεύεσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν, ἀλλ' ἀνάγκη,
ἐπειδήπερ ἐν τῷδε καθέσταμεν, τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν,
τοὺς δὲ μὴ ἀνιέναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἑτέρων
[αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι], εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλλων ἄρχοιμεν.
καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτέον ὑμῖν τοῖς ἄλλοις τὸ
ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐς τὸ ὁμοῖον μετα-
λήψεσθε.
4 „Λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον αὐξήσειν, ἐπ' ἐκεῖνα
ἢν ἴωμεν, ποιώμεθα τὸν πλοῦν, ἵνα Πελοποννησίων τε
στορέσωμεν τὸ φρόνημα, εἰ δόξομεν ὑπεριδόντες τὴν ἐν
τῷ παρόντι ἡσυχίαν καὶ ἐπὶ Σικελίαν πλεῦσαι· καὶ ἅμα

ἢ τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἐκεῖ προσγενομένων, πάσης τῷ εἰκότι
ἄρξομεν, ἢ κακώσομέν γε Συρακοσίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ
καὶ οἱ ξύμμαχοι ὠφελησόμεθα. τὸ δὲ ἀσφαλές, καὶ 5
μένειν, ἤν τι προχωρῇ, καὶ ἀπελθεῖν, αἱ νῆες παρέξουσι·
ναυκράτορες γὰρ ἐσόμεθα καὶ ξυμπάντων Σικελιωτῶν.
καὶ μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη καὶ διά- 6
στασις τοῖς νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους ἀποτρέψῃ, τῷ
δὲ εἰωθότι κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἅμα νέοι
γεραιτέροις βουλεύοντες ἐς τάδε ἦραν αὐτά, καὶ νῦν τῷ
αὐτῷ τρόπῳ πειρᾶσθε προαγαγεῖν τὴν πόλιν, καὶ νομί-
σατε νεότητα μὲν καὶ γῆρας ἄνευ ἀλλήλων μηδὲν δύνα-
σθαι, ὁμοῦ δὲ τό τε φαῦλον καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ πάνυ
ἀκριβὲς ἂν ξυγκραθὲν μάλιστ' ἂν ἰσχύειν, καὶ τὴν πόλιν,
ἐὰν μὲν ἡσυχάζῃ, τρίψεσθαί τε αὐτὴν περὶ αὑτὴν ὥσπερ
καὶ ἄλλο τι, καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσεσθαι,
ἀγωνιζομένην δὲ ἀεὶ προσλήψεσθαί τε τὴν ἐμπειρίαν καὶ
τὸ ἀμύνεσθαι οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον ξύνηθες ἕξειν.
παράπαν τε γιγνώσκω πόλιν μὴ ἀπράγμονα τάχιστ' ἄν 7
μοι δοκεῖν ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ διαφθαρῆναι, καὶ
τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκεῖν οἳ ἂν τοῖς
παροῦσιν ἤθεσι καὶ νόμοις, ἢν καὶ χείρω ᾖ, ἥκιστα δια-
φόρως πολιτεύωσιν."

Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι 19
ἀκούσαντες ἐκείνου τε καὶ τῶν Ἐγεσταίων καὶ Λεοντίνων
φυγάδων, οἳ παρελθόντες ἐδέοντό τε καὶ τῶν ὁρκίων
ὑπομιμνήσκοντες ἱκέτευον βοηθῆσαι σφίσι, πολλῷ μᾶλ-
λον ἢ πρότερον ὥρμηντο στρατεύειν. καὶ ὁ Νικίας γνοὺς 2
ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων οὐκ ἂν ἔτι ἀποτρέψειε,
παρασκευῆς δὲ πλήθει, εἰ πολλὴν ἐπιτάξειε, τάχ' ἂν μετα-
στήσειεν αὐτούς, παρελθὼν αὐτοῖς αὖθις ἔλεγε τοιάδε.

„Ἐπειδὴ πάντως ὁρῶ ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, ὡρμημένους 20
στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα ὡς βουλόμεθα, ἐπὶ δὲ
τῷ παρόντι ἃ γιγνώσκω σημανῶ. ἐπὶ γὰρ πόλεις, ὡς 2
ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι μεγάλας καὶ οὔθ'
ὑπηκόους ἀλλήλων οὐδὲ δεομένας μεταβολῆς, ᾗ ἂν ἐκ
βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς ῥᾴω μετάστασιν χωροίη,
οὔτ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως ἀντ' ἐλευθερίας
προσδεξαμένας, τό τε πλῆθος, ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ, πολλὰς
τὰς Ἑλληνίδας. πλὴν γὰρ Νάξου καὶ Κατάνης, ἃς ἐλπίζω 3
ἡμῖν κατὰ τὸ Λεοντίνων ξυγγενὲς προσέσεσθαι, ἄλλαι

εἰσὶν ἑπτά, καὶ παρεσκευασμέναι τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως
μάλιστα τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐπὶ ἃς μᾶλ-
4 λον πλέομεν, Σελινοῦς καὶ Συράκουσαι. πολλοὶ μὲν γὰρ
ὁπλῖται ἔνεισι καὶ τοξόται καὶ ἀκοντισταί, πολλαὶ δὲ
τριήρεις καὶ ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς. χρήματά τ' ἔχουσι,
τὰ μὲν ἴδια, τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἔστι Σελινουντίοις·
Συρακοσίοις δὲ καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπαρχὴ ἐσφέρε-
ται. ᾧ δὲ μάλιστα ἡμῶν προέχουσιν, ἵππους τε πολλοὺς
κέκτηνται καὶ σίτῳ οἰκείῳ καὶ οὐκ ἐπακτῷ χρῶνται.

21 „Πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν οὐ ναυτικῆς καὶ φαύλου
στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ καὶ πεζὸν πολὺν ξυμπλεῖν,
εἴπερ βουλόμεθα ἄξιον τῆς διανοίας δρᾶν καὶ μὴ ὑπὸ
ἱππέων πολλῶν εἴργεσθαι τῆς γῆς, ἄλλως τε καὶ εἰ
ξυστῶσιν αἱ πόλεις φοβηθεῖσαι καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν
ἡμῖν φίλοι τινὲς γενόμενοι ἄλλοι ἢ Ἐγεσταῖοι ᾧ ἀμυνού-
2 μεθα ἱππικόν (αἰσχρὸν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν ἢ ὕστερον
ἐπιμεταπέμπεσθαι τὸ πρῶτον ἀσκέπτως βουλευσαμένους),
αὐτόθεν δὲ παρασκευῇ ἀξιόχρεῳ ἐπιέναι, γνόντας ὅτι
πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν, καὶ
οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ στρατευσόμενοι καὶ ὅτε ἐν τοῖς τῇδε
ὑπηκόοις [ξύμμαχοι] ἤλθετε ἐπί τινα, ὅθεν ῥᾴδιαι αἱ
κομιδαὶ ἐκ τῆς φιλίας ὧν προσέδει, ἀλλ' ἐς ἀλλοτρίαν
πᾶσαν ἀπαντήσαντες, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν
22 χειμερινῶν ἄγγελον ῥᾴδιον ἐλθεῖν. ὁπλίτας τε οὖν πολ-
λούς μοι δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς ἄγειν καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ
τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπηκόων καὶ ἤν τινα ἐκ Πελοπον-
νήσου δυνώμεθα ἢ πεῖσαι ἢ μισθῷ προσαγαγέσθαι, καὶ
τοξότας πολλοὺς καὶ σφενδονήτας, ὅπως πρὸς τὸ ἐκείνων
ἱππικὸν ἀντέχωσι, ναυσί τε καὶ πολὺ περιεῖναι, ἵνα καὶ
τὰ ἐπιτήδεια ῥᾷον ἐσκομιζώμεθα, τὸν δὲ καὶ αὐτόθεν
σῖτον ἐν ὁλκάσι, πυροὺς καὶ πεφρυγμένας κριθάς, ἄγειν
καὶ σιτοποιοὺς ἐκ τῶν μυλώνων πρὸς μέρος ἠναγκασμέ-
νους ἐμμίσθους, ἵνα, ἤν που ὑπὸ ἀπλοίας ἀπολαμβανώ-
μεθα, ἔχῃ ἡ στρατιὰ τὰ ἐπιτήδεια (πολλὴ γὰρ οὖσα οὐ
πάσης ἔσται πόλεως ὑποδέξασθαι), τά τε ἄλλα ὅσον
δυνατὸν ἑτοιμάσασθαι καὶ μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίγνεσθαι,
μάλιστα δὲ χρήματα αὐτόθεν ὡς πλεῖστα ἔχειν. τὰ δὲ
παρ' Ἐγεσταίων, ἃ λέγεται ἐκεῖ ἑτοῖμα, νομίσατε καὶ
λόγῳ ἂν μάλιστα ἑτοῖμα εἶναι.

23 „Ἢν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν ἐνθένδε μὴ ἀντίπαλον μόνον

παρασκευασάμενοι, πλήν γε πρὸς τὸ μάχιμον αὐτῶν τὸ
ἱππικόν, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλοντες τοῖς πᾶσι, μόλις οὕτως
οἷοί τε ἐσόμεθα τῶν μὲν κρατεῖν, τὰ δὲ καὶ διασῶσαι.
πόλιν τε νομίσαι χρὴ ἐν ἀλλοφύλοις καὶ πολεμίοις οἰκιοῦν- 2
τας ἰέναι, οὓς πρέπει τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ᾗ ἂν κατάσχωσιν
εὐθὺς κρατεῖν τῆς γῆς ἢ εἰδέναι ὅτι, ἢν σφάλλωνται,
πάντα πολέμια ἕξουσιν. ὅπερ ἐγὼ φοβούμενος καὶ εἰδὼς 3
πολλὰ μὲν ἡμᾶς δέον εὖ βουλεύσασθαι, ἔτι δὲ πλείω
εὐτυχῆσαι, χαλεπὸν δὲ ἀνθρώπους ὄντας, ὅτι ἐλάχιστα
τῇ τύχῃ παραδοὺς ἐμαυτὸν βούλομαι ἐκπλεῖν, παρασκευῇ
δὲ ἀπὸ τῶν εἰκότων ἀσφαλὴς [ἐκπλεῦσαι]. ταῦτα γὰρ τῇ 4
τε ξυμπάσῃ πόλει βεβαιότατα ἡγοῦμαι καὶ ἡμῖν τοῖς
στρατευσομένοις σωτήρια. εἰ δέ τῳ ἄλλως δοκεῖ, παρίημι
αὐτῷ τὴν ἀρχήν."

Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε, νομίζων τοὺς Ἀθηναίους 24
τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων [ἢ] ἀποτρέψειν ἤ, εἰ ἀναγκά-
ζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστ᾽ ἂν οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι.
οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ οὐκ ἐξῃρέθησαν ὑπὸ 2
τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὥρμηντο
καὶ τοὐναντίον περιέστη αὐτῷ· εὖ τε γὰρ παραινέσαι
ἔδοξε καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλὴ ἔσεσθαι. καὶ ἔρως 3
ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι· τοῖς μὲν γὰρ πρε-
σβυτέροις ὡς ἢ καταστρεψομένοις ἐφ᾽ ἃ ἔπλεον ἢ οὐδὲν
ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν, τοῖς δ᾽ ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς
τε ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες
ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος καὶ στρατιώτης
ἔν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἴσειν καὶ προσκτήσεσθαι
δύναμιν ὅθεν ἀίδιον μισθοφορὰν ὑπάρξειν. ὥστε διὰ 4
τὴν ἄγαν τῶν πλειόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τῳ ἄρα καὶ μὴ
ἤρεσκε, δεδιὼς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνους δόξειεν εἶναι
τῇ πόλει ἡσυχίαν ἦγε. καὶ τέλος παρελθών τις τῶν 25
Ἀθηναίων καὶ παρακαλέσας τὸν Νικίαν οὐκ ἔφη χρῆναι
προφασίζεσθαι οὐδὲ διαμέλλειν, ἀλλ᾽ ἐναντίον ἁπάντων
ἤδη λέγειν ἥντινα αὐτῷ παρασκευὴν Ἀθηναῖοι ψηφίσων-
ται. ὁ δὲ ἄκων μὲν εἶπεν ὅτι καὶ μετὰ τῶν ξυναρχόντων 2
καθ᾽ ἡσυχίαν μᾶλλον βουλεύσοιτο, ὅσα μέντοι ἤδη δοκεῖν
αὐτῷ, τριήρεσι μὲν οὐκ ἔλασσον ἢ ἑκατὸν πλευστέα εἶναι
(αὐτῶν δ᾽ Ἀθηναίων ἔσεσθαι ὁπλιταγωγοὺς ὅσαι ἂν δο-
κῶσι, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ξυμμάχων μεταπεμπτέας εἶναι),
ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων

πεντακισχιλίων μὲν· οὐκ ἐλάσσοσιν, ἣν δέ τι δύνωνται,
καὶ πλείοσι· τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν ὡς κατὰ λόγον
καὶ τοξοτῶν τῶν αὐτόθεν καὶ ἐκ Κρήτης καὶ σφενδονητῶν
καὶ ἤν τι ἄλλο πρέπον δοκῇ εἶναι ἑτοιμασάμενοι ἄξειν.
26 ἀκούσαντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο εὐθὺς αὐτοκρά-
τορας εἶναι καὶ περὶ στρατιᾶς πλήθους καὶ περὶ τοῦ
παντὸς πλοῦ τοὺς στρατηγοὺς πράσσειν ᾗ ἂν αὐτοῖς δοκῇ
2 ἄριστα εἶναι Ἀθηναίοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ
ἐγίγνετο, καὶ ἔς τε τοὺς ξυμμάχους ἔπεμπον καὶ αὐτόθεν
καταλόγους ἐποιοῦντο. ἄρτι δ' ἀνειλήφει ἡ πόλις ἑαυτὴν
ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου ἔς τε ἡλικίας
πλῆθος ἐπιγεγενημένης καὶ ἐς χρημάτων ἄθροισιν διὰ
τὴν ἐκεχειρίαν, ὥστε ῥᾷον πάντα ἐπορίζετο. καὶ οἱ μὲν
ἐν παρασκευῇ ἦσαν.
27 Ἐν δὲ τούτῳ, ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν λίθινοι ἐν τῇ πόλει
τῇ Ἀθηναίων (εἰσὶ δὲ κατὰ τὸ ἐπιχώριον, ἡ τετράγωνος
ἐργασία, πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίοις προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς) μιᾷ
2 νυκτὶ οἱ πλεῖστοι περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. καὶ τοὺς
δράσαντας ᾔδει οὐδείς, ἀλλὰ μεγάλοις μηνύτροις δημοσίᾳ
οὗτοί τε ἐζητοῦντο καὶ προσέτι ἐψηφίσαντο, καὶ εἴ τις
ἄλλο τι οἶδεν ἀσέβημα γεγενημένον, μηνύειν ἀδεῶς τὸν
3 βουλόμενον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων καὶ δούλων. καὶ τὸ
πρᾶγμα μειζόνως ἐλάμβανον· τοῦ τε γὰρ ἔκπλου οἰωνὸς
ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ἅμα νεωτέρων πραγμάτων
28 καὶ δήμου καταλύσεως γεγενῆσθαι. μηνύεται οὖν ἀπὸ
μετοίκων τέ τινων καὶ ἀκολούθων περὶ μὲν τῶν Ἑρμῶν
οὐδέν, ἄλλων δὲ ἀγαλμάτων περικοπαί τινες πρότερον
ὑπὸ νεωτέρων μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημέναι, καὶ
τὰ μυστήρια ἅμα ὡς ποιεῖται ἐν οἰκίαις ἐφ' ὕβρει· ὧν
2 καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπῃτιῶντο. καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες
οἱ μάλιστα τῷ Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι ἐμποδὼν ὄντι σφίσι
μὴ αὐτοῖς τοῦ δήμου βεβαίως προεστάναι, καὶ νομίσαντες,
εἰ αὐτὸν ἐξελάσειαν, πρῶτοι ἂν εἶναι, ἐμεγάλυνον καὶ
ἐβόων ὡς ἐπὶ δήμου καταλύσει τά τε μυστικὰ καὶ ἡ τῶν
Ἑρμῶν περικοπὴ γένοιτο καὶ οὐδὲν εἴη αὐτῶν ὅ τι οὐ
μετ' ἐκείνου ἐπράχθη, ἐπιλέγοντες τεκμήρια τὴν ἄλλην
αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπιτηδεύματα οὐ δημοτικὴν παρανομίαν.
29 ὁ δ' ἔν τε τῷ παρόντι πρὸς τὰ μηνύματα ἀπελογεῖτο
καὶ ἑτοῖμος ἦν πρὶν ἐκπλεῖν κρίνεσθαι, εἴ τι τούτων
εἰργασμένος ἦν (ἤδη γὰρ καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἐπεπό-

ριστο), καὶ εἰ μὲν τούτων τι εἴργαστο, δίκην δοῦναι, εἰ δ'
ἀπολυθείη, ἄρχειν. καὶ ἐπεμαρτύρετο μὴ ἀπόντος πέρι 2
αὐτοῦ διαβολὰς ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἤδη ἀποκτείνειν, εἰ
ἀδικεῖ, καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἴη μὴ μετὰ τοιαύτης
αἰτίας, πρὶν διαγνῶσι, πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσούτῳ στρα-
τεύματι. οἱ δ' ἐχθροὶ δεδιότες τό τε στράτευμα μὴ εὔνουν 3
ἔχῃ, ἢν ἤδη ἀγωνίζηται, ὅ τε δῆμος μὴ μαλακίζηται,
θεραπεύων ὅτι δι' ἐκεῖνον οἵ τ' Ἀργεῖοι ξυνεστράτευον
καὶ τῶν Μαντινέων τινές, ἀπέτρεπον καὶ ἀπέσπευδον,
ἄλλους ῥήτορας ἐνιέντες οἳ ἔλεγον νῦν μὲν πλεῖν αὐτὸν
καὶ μὴ κατασχεῖν τὴν ἀναγωγήν, ἐλθόντα δὲ κρίνεσθαι ἐν
ἡμέραις ῥηταῖς, βουλόμενοι ἐκ μείζονος διαβολῆς, ἣν
ἔμελλον ῥᾷον αὐτοῦ ἀπόντος ποριεῖν, μετάπεμπτον
[κομισθέντα] αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε πλεῖν τὸν
Ἀλκιβιάδην.

Μετὰ δὲ ταῦτα θέρους μεσοῦντος* ἤδη ἡ ἀναγωγὴ 30 415 B.C.
ἐγίγνετο ἐς τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων τοῖς Beginning of
πλείστοις καὶ ταῖς σιταγωγοῖς ὁλκάσι καὶ τοῖς πλοίοις July.
καὶ ὅση ἄλλη παρασκευὴ ξυνείπετο πρότερον εἴρητο ἐς
Κέρκυραν ξυλλέγεσθαι, ὡς ἐκεῖθεν ἀθρόοις ἐπὶ ἄκραν
Ἰαπυγίαν τὸν Ἰόνιον διαβαλοῦσιν· αὐτοὶ δ' Ἀθηναῖοι καὶ
εἴ τινες τῶν ξυμμάχων παρῆσαν ἐς τὸν Πειραιᾶ κατα-
βάντες ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ ἐπλήρουν τὰς ναῦς ὡς
ἀναξόμενοι. ξυγκατέβη δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ἅπας ὡς 2
εἰπεῖν ὁ ἐν τῇ πόλει καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, οἱ μὲν ἐπι-
χώριοι τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι προπέμποντες, οἱ
μὲν ἑταίρους, οἱ δὲ υἱέας, καὶ μετ' ἐλπίδος τε ἅμα ἰόντες
καὶ ὀλοφυρμῶν, τὰ μὲν ὡς κτήσοιντο, τοὺς δ' εἴ ποτε
ὄψοιντο, ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπ-
εστέλλοντο. καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ὡς ἤδη ἔμελλον 31
μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῄει
τὰ δεινὰ ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ τῆς παρούσης
ῥώμης [διὰ τὸ πλῆθος ἑκάστων ὧν ἑώρων] τῇ ὄψει
ἀνεθάρσουν. οἱ δὲ ξένοι καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θέαν
ἧκεν ὡς ἐπὶ ἀξιόχρεων καὶ ἄπιστον διάνοιαν. παρασκευὴ
γὰρ αὕτη, πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾶς πόλεως δυνάμει
Ἑλληνικῇ, πολυτελεστάτη δὴ καὶ εὐπρεπεστάτη τῶν ἐς
ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο. ἀριθμῷ δὲ νεῶν καὶ ὁπλιτῶν 2
καὶ ἡ ἐς Ἐπίδαυρον μετὰ Περικλέους καὶ ἡ αὐτὴ ἐς
Ποτείδαιαν μετὰ Ἅγνωνος οὐκ ἐλάσσων ἦν· τετράκις γὰρ

χίλιοι ὁπλῖται αὐτῶν Ἀθηναίων καὶ τριακόσιοι ἱππῆς
καὶ τριήρεις ἑκατὸν καὶ Λεσβίων καὶ Χίων πεντήκοντα
3 καὶ ξύμμαχοι ἔτι πολλοὶ ξυνέπλευσαν· ἀλλὰ ἐπί τε βραχεῖ
πλῷ ὡρμήθησαν καὶ παρασκευῇ φαύλῃ, οὗτος δὲ ὁ
στόλος ὡς χρόνιός τε ἐσόμενος καὶ κατ' ἀμφότερα, οὗ ἂν
δέῃ, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐξαρτυθείς, τὸ μὲν ναυτικὸν
μεγάλαις δαπάναις τῶν τε τριηράρχων καὶ τῆς πόλεως
ἐκπονηθέν, τοῦ μὲν δημοσίου δραχμὴν τῆς ἡμέρας τῷ
ναύτῃ ἑκάστῳ διδόντος καὶ ναῦς παρασχόντος κενὰς ἑξή-
κοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὁπλιταγωγοὺς καὶ
ὑπηρεσίας ταύταις τὰς κρατίστας, τῶν ⟨δὲ⟩ τριηράρχων
ἐπιφοράς τε πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ διδόντων τοῖς
θρανίταις τῶν ναυτῶν [καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις] καὶ τἆλλα
σημείοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένων, καὶ
ἐς τὰ μακρότατα προθυμηθέντος ἑνὸς ἑκάστου ὅπως
αὐτῷ τινι εὐπρεπείᾳ τε ἡ ναῦς μάλιστα προέξει καὶ τῷ
ταχυναυτεῖν, τὸ δὲ πεζὸν καταλόγοις τε χρηστοῖς ἐκκριθὲν
καὶ ὅπλων καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάλῃ σπουδῇ
4 πρὸς ἀλλήλους ἁμιλληθέν. ξυνέβη δὲ πρός τε σφᾶς
αὐτοὺς ἅμα ἔριν γενέσθαι, ᾧ τις ἕκαστος προσετάχθη,
καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐπίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι
τῆς δυνάμεως καὶ ἐξουσίας ἢ ἐπὶ πολεμίους παρασκευήν.
5 εἰ γάρ τις ἐλογίσατο τήν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν [δημο-
σίαν] καὶ τῶν στρατευομένων τὴν ἰδίαν, τῆς μὲν πόλεως
ὅσα τε ἤδη προετετελέκει καὶ ἃ ἔχοντας τοὺς στρατηγοὺς
ἀπέστελλε, τῶν δὲ ἰδιωτῶν ἅ τε περὶ τὸ σῶμά τις καὶ
τριήραρχος ἐς τὴν ναῦν ἀνηλώκει καὶ ὅσα ἔτι ἔμελλεν
ἀναλώσειν, χωρὶς δ' ἃ εἰκὸς ἦν καὶ ἄνευ τοῦ ἐκ τοῦ
δημοσίου μισθοῦ πάντα τινὰ παρασκευάσασθαι ἐφόδιον
ὡς ἐπὶ χρόνιον στρατείαν, καὶ ὅσα ἐπὶ μεταβολῇ τις ἢ
στρατιώτης ἢ ἔμπορος ἔχων ἔπλει, πολλὰ ἂν τάλαντα
6 ηὑρέθη ἐκ τῆς πόλεως τὰ πάντα ἐξαγόμενα. καὶ ὁ
στόλος οὐχ ἧσσον τόλμης τε θάμβει καὶ ὄψεως λαμπρό-
τητι περιβόητος ἐγένετο ἢ στρατιᾶς πρὸς οὓς ἐπῇσαν
ὑπερβολῇ, καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκείας
καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι τῶν μελλόντων πρὸς τὰ ὑπάρχοντα
32 ἐπεχειρήθη. ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν καὶ ἐσέκειτο
πάντα ἤδη ὅσα ἔχοντες ἔμελλον ἀνάξεσθαι, τῇ μὲν σάλ-
πιγγι σιωπὴ ὑπεσημάνθη, εὐχὰς δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ
τῆς ἀναγωγῆς οὐ κατὰ ναῦν ἑκάστην, ξύμπαντες δὲ ὑπὸ

κήρυκος ἐποιοῦντο, κρατῆράς τε κεράσαντες παρ' ἅπαν
τὸ στράτευμα καὶ ἐκπώμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἵ
τε ἐπιβάται καὶ οἱ ἄρχοντες σπένδοντες. ξυνεπηύχοντο 2
δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς τῶν τε πολιτῶν καὶ
εἴ τις ἄλλος εὔνους παρῆν σφίσι. παιανίσαντες δὲ καὶ
τελεώσαντες τὰς σπονδὰς ἀνήγοντο, καὶ ἐπὶ κέρως τὸ
πρῶτον ἐκπλεύσαντες ἅμιλλαν ἤδη μέχρι Αἰγίνης ἐποι-
οῦντο. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν, ἔνθαπερ καὶ τὸ
ἄλλο στράτευμα τῶν ξυμμάχων ξυνελέγετο, ἠπείγοντο
ἀφικέσθαι.

Ἐς δὲ τὰς Συρακούσας ἠγγέλλετο μὲν πολλαχόθεν τὰ 3
περὶ τοῦ ἐπίπλου, οὐ μέντοι ἐπιστεύετο ἐπὶ πολὺν χρόνον
οὐδέν. ἀλλὰ καὶ γενομένης ἐκκλησίας ἐλέχθησαν τοιοίδε
λόγοι ἀπό τε ἄλλων, τῶν μὲν πιστευόντων τὰ περὶ τῆς
στρατείας τῆς τῶν Ἀθηναίων, τῶν δὲ τὰ ἐναντία λεγόν-
των, καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος παρελθὼν αὐτοῖς, ὡς
σαφῶς οἰόμενος εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν, ἔλεγε καὶ παρῄνει
τοιάδε.

„Ἄπιστα μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινές, δόξω 33
ὑμῖν περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν, καὶ γιγνώσκω
ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι ἢ λέγοντες ἢ ἀπαγγέλ-
λοντες οὐ μόνον οὐ πείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν
εἶναι· ὅμως δὲ οὐ καταφοβηθεὶς ἐπισχήσω κινδυνευούσης
τῆς πόλεως, πείθων γε ἐμαυτὸν σαφέστερόν τι ἑτέρου
εἰδὼς λέγειν. Ἀθηναῖοι γὰρ ἐφ' ἡμᾶς, ὃ πάνυ θαυμάζετε, 2
πολλῇ στρατιᾷ ὥρμηνται καὶ ναυτικῇ καὶ πεζῇ, πρόφασιν
μὲν Ἐγεσταίων ξυμμαχίᾳ καὶ Λεοντίνων κατοικίσει, τὸ
δὲ ἀληθὲς Σικελίας ἐπιθυμίᾳ, μάλιστα δὲ τῆς ἡμετέρας
πόλεως, ἡγούμενοι, εἰ ταύτην σχοῖεν, ῥᾳδίως καὶ τἆλλα
ἕξειν. ὡς οὖν ἐν τάχει παρεσομένων, ὁρᾶτε ἀπὸ τῶν 3
ὑπαρχόντων ὅτῳ τρόπῳ κάλλιστα ἀμυνεῖσθε αὐτοὺς καὶ
μήτε καταφρονήσαντες ἄφρακτοι ληφθήσεσθε μήτε ἀπι-
στήσαντες τοῦ ξύμπαντος ἀμελήσετε. εἰ δέ τῳ καὶ πιστά, 4
τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῇ. οὔτε γὰρ
βλάπτειν ἡμᾶς πλείω οἷοί τε ἔσονται ἢ πάσχειν, οὐθ'
ὅτι μεγάλῳ στόλῳ ἐπέρχονται, ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ πρός τε
τοὺς ἄλλους Σικελιώτας πολὺ ἄμεινον (μᾶλλον γὰρ ἐθε-
λήσουσιν ἐκπλαγέντες ἡμῖν ξυμμαχεῖν), καὶ ἢν ἄρα ἢ
κατεργασώμεθα αὐτοὺς ἢ ἀπράκτους ὧν ἐφίενται ἀπώ-
σωμεν (οὐ γὰρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν προσδέχονται φο-

βοῦμαι), κάλλιστον δὴ ἔργων ἡμῖν ξυμβήσεται καὶ οὐκ
5 ἀνέλπιστον ἔμοιγε. ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι ἢ
Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπάραντες
κατώρθωσαν. οὔτε γὰρ πλείους τῶν ἐνοικούντων καὶ
ἀστυγειτόνων ἔρχονται (πάντα γὰρ ὑπὸ δέους ξυνίσταται),
ἤν τε δι᾽ ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ σφαλῶσι,
τοῖς ἐπιβουλευθεῖσιν ὄνομα, κἂν περὶ σφίσιν αὐτοῖς τὰ
6 πλείω πταίσωσιν, ὅμως καταλείπουσιν. ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι
αὐτοὶ οὗτοι, τοῦ Μήδου παρὰ λόγον πολλὰ σφαλέντος,
ἐπὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἐπ᾽ Ἀθήνας ᾔει ηὐξήθησαν, καὶ ἡμῖν
οὐκ ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι.
34 „Θαρσοῦντες οὖν τά τε αὐτοῦ παρασκευαζώμεθα καὶ
ἐς τοὺς Σικελοὺς πέμποντες τοὺς μὲν μᾶλλον βεβαιωσώ-
μεθα, τοῖς δὲ φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι,
ἔς τε τὴν ἄλλην Σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις, δηλοῦντες
ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν, ὅπως ἢ ξυμμα-
2 χίαν ποιώμεθα ἡμῖν ἢ μὴ δέχωνται Ἀθηναίους. δοκεῖ
δέ μοι καὶ ἐς Καρχηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι. οὐ γὰρ
ἀνέλπιστον αὐτοῖς, ἀλλ᾽ ἀεὶ διὰ φόβου εἰσὶ μή ποτε
Ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθωσιν, ὥστε τάχ᾽ ἂν
ἴσως νομίσαντες, εἰ τάδε προήσονται, κἂν σφεῖς ἐν πόνῳ
εἶναι, ἐθελήσειαν ἡμῖν ἤτοι κρύφα γε ἢ φανερῶς ἢ ἐξ
ἑνός γέ του τρόπου ἀμῦναι. δυνατοὶ δ᾽ εἰσὶ μάλιστα τῶν
νῦν, βουληθέντες· χρυσὸν γὰρ καὶ ἄργυρον πλεῖστον
3 κέκτηνται, ὅθεν ὅ τε πόλεμος καὶ τἆλλα εὐπορεῖ. πέμ-
πωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ ἐς Κόρινθον,
δεόμενοι δεῦρο κατὰ τάχος βοηθεῖν καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον
4 κινεῖν. ὃ δὲ μάλιστα ἐγώ τε νομίζω ἐπίκαιρον, ὑμεῖς τε
διὰ τὸ ξύνηθες ἥσυχον ἥκιστ᾽ ἂν ὀξέως πείθοισθε, ὅμως
εἰρήσεται. Σικελιῶται γὰρ εἰ θέλοιμεν ξύμπαντες, εἰ δὲ
μή, ὅτι πλεῖστοι μεθ᾽ ἡμῶν, καθελκύσαντες ἅπαν τὸ
ὑπάρχον ναυτικὸν μετὰ δυοῖν μηνοῖν τροφῆς ἀπαντῆσαι
Ἀθηναίοις ἐς Τάραντα καὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν, καὶ δῆλον
ποιῆσαι αὐτοῖς ὅτι οὐ περὶ τῆς Σικελίας πρότερον ἔσται
ὁ ἀγὼν ἢ τοῦ ἐκείνους περαιωθῆναι τὸν Ἰόνιον, μάλιστ᾽
ἂν αὐτοὺς ἐκπλήξαιμεν καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν
ὅτι ὁρμώμεθα μὲν ἐκ φιλίας χώρας φύλακες (ὑποδέχεται
γὰρ ἡμᾶς Τάρας), τὸ δὲ πέλαγος αὐτοῖς πολὺ περαιοῦ-
σθαι μετὰ πάσης τῆς παρασκευῆς, χαλεπὸν δὲ διὰ πλοῦ
μῆκος ἐν τάξει μεῖναι, καὶ ἡμῖν ἂν εὐεπίθετος εἴη, βραδεῖά

τε καὶ κατ' ὀλίγον προσπίπτουσα. εἰ δ' αὖ τῷ ταχυναυ- 5
τοῦντι ἁθροωτέρῳ κουφίσαντες προσβάλοιεν, εἰ μὲν
κώπαις χρήσαιντο, ἐπιθοίμεθ' ἂν κεκμηκόσιν, εἰ δὲ μὴ
δοκοίη, ἔστι καὶ ὑποχωρῆσαι ἡμῖν ἐς Τάραντα. οἱ δὲ
μετ' ὀλίγων ἐφοδίων ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ περαιωθέντες ἀπο-
ροῖεν ἂν κατὰ χωρία ἐρῆμα, καὶ ἢ μένοντες πολιορκοῖντο
ἂν ἢ πειρώμενοι παραπλεῖν τήν τε ἄλλην παρασκευὴν
ἀπολίποιεν ἂν καὶ τὰ τῶν πόλεων οὐκ ἂν βέβαια ἔχοντες,
εἰ ὑποδέξοιντο, ἀθυμοῖεν. ὥστ' ἔγωγε τούτῳ τῷ λογισμῷ 6
ἡγοῦμαι ἀποκληομένους αὐτοὺς οὐδ' ἂν ἀπᾶραι ἀπὸ
Κερκύρας, ἀλλ' ἢ διαβουλευσαμένους καὶ κατασκοπαῖς
χρωμένους ὁπόσοι τ' ἐσμὲν καὶ ἐν ᾧ χωρίῳ, ἐξωσθῆναι
ἂν τῇ ὥρᾳ ἐς χειμῶνα, ἢ καταπλαγέντας τῷ ἀδοκήτῳ
καταλῦσαι ἂν τὸν πλοῦν, ἄλλως τε καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου
τῶν στρατηγῶν, ὡς ἐγὼ ἀκούω, ἄκοντος ἡγουμένου καὶ
ἀσμένου ἂν πρόφασιν λαβόντος, εἴ τι ἀξιόχρεων ἀφ' ἡμῶν
ὀφθείη. ἀγγελλοίμεθα δ' ἂν εὖ οἶδ' ὅτι ἐπὶ τὸ πλεῖον· 7
τῶν δ' ἀνθρώπων πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ αἱ γνῶμαι
ἵστανται, καὶ τοὺς προεπιχειροῦντας ἢ τοῖς γε ἐπιχειροῦσι
προδηλοῦντας ὅτι ἀμυνοῦνται μᾶλλον πεφόβηνται, ἰσο-
κινδύνους ἡγούμενοι. ὅπερ ἂν νῦν Ἀθηναῖοι πάθοιεν.
ἐπέρχονται γὰρ ἡμῖν ὡς οὐκ ἀμυνουμένοις, δικαίως κατ- 8
εγνωκότες ὅτι αὐτοὺς οὐ μετὰ Λακεδαιμονίων ἐφθείρομεν·
εἰ δ' ἴδοιεν παρὰ γνώμην τολμήσαντας, τῷ ἀδοκήτῳ
μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν ἢ τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς δυνάμει.
„Πείθεσθε οὖν, μάλιστα μὲν ταῦτα τολμήσαντες, εἰ 9
δὲ μή, ὅτι τάχιστα τἆλλα ἐς τὸν πόλεμον ἑτοιμάζειν, καὶ
παραστῆναι παντὶ τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας ἐν
τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ δείκνυσθαι, τὸ δ' ἤδη τὰς μετὰ φόβου
παρασκευὰς ἀσφαλεστάτας νομίσαντας ὡς ἐπὶ κινδύνου
πράσσειν χρησιμώτατον ἂν ξυμβῆναι. οἱ δὲ ἄνδρες καὶ
ἐπέρχονται καὶ ἐν πλῷ εὖ οἶδ' ὅτι ἤδη εἰσὶ καὶ ὅσον οὔπω
πάρεισιν."
Καὶ ὁ μὲν Ἑρμοκράτης τοσαῦτα εἶπε. τῶν δὲ Συρα- 35
κοσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἔριδι ἦσαν, οἱ
μὲν ὡς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδ' ἀληθῆ
ἐστιν ἃ λέγει, τοῖς δέ, εἰ καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν
αὐτοὺς ὅτι οὐκ ἂν μεῖζον ἀντιπάθοιεν; ἄλλοι δὲ καὶ
πάνυ καταφρονοῦντες ἐς γέλωτα ἔτρεπον τὸ πρᾶγμα.
ὀλίγον δ' ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἑρμοκράτει καὶ φοβούμενον

2 τὸ μέλλον. παρελθὼν δ᾽ αὐτοῖς Ἀθηναγόρας, ὃς δήμου
τε προστάτης ἦν καὶ ἐν τῷ παρόντι πιθανώτατος τοῖς
πολλοῖς, ἔλεγε τοιάδε.
36 „Τοὺς μὲν Ἀθηναίους ὅστις μὴ βούλεται οὕτω κακῶς
φρονῆσαι καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἐλθόντας,
ἢ δειλός ἐστιν ἢ τῇ πόλει οὐκ εὔνους· τοὺς δ᾽ ἀγγέλλοντας
τὰ τοιαῦτα καὶ περιφόβους ὑμᾶς ποιοῦντας τῆς μὲν
τόλμης οὐ θαυμάζω, τῆς δὲ ἀξυνεσίας, εἰ μὴ οἴονται
2 ἔνδηλοι εἶναι. οἱ γὰρ δεδιότες ἰδίᾳ τι βούλονται τὴν
πόλιν ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι, ὅπως τῷ κοινῷ φόβῳ
τὸ σφέτερον ἐπηλυγάζωνται. καὶ νῦν αὗται αἱ ἀγγελίαι
τοῦτο δύνανται, ⟨αἳ⟩ οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου, ἐκ δὲ ἀν-
3 δρῶν οἵπερ ἀεὶ τάδε κινοῦσι ξύγκεινται. ὑμεῖς δὲ ἢν εὖ
βουλεύησθε, οὐκ ἐξ ὧν οὗτοι ἀγγέλλουσι σκοποῦντες
λογιεῖσθε τὰ εἰκότα, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι δεινοὶ καὶ
πολλῶν ἔμπειροι, ὥσπερ ἐγὼ Ἀθηναίους ἀξιῶ, δράσειαν.
4 οὐ γὰρ αὐτοὺς εἰκὸς Πελοποννησίους τε ὑπολιπόντας
καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μήπω βεβαίως καταλελυμένους ἐπ᾽
ἄλλον πόλεμον οὐκ ἐλάσσω ἑκόντας ἐλθεῖν, ἐπεὶ ἔγωγε
ἀγαπᾶν οἴομαι αὐτοὺς ὅτι οὐχ ἡμεῖς ἐπ᾽ ἐκείνους ἐρχό-
37 μεθα, πόλεις τοσαῦται καὶ οὕτω μεγάλαι. εἰ δὲ δή,
ὥσπερ λέγονται, ἔλθοιεν, ἱκανωτέραν ἡγοῦμαι Σικελίαν
Πελοποννήσου διαπολεμῆσαι ὅσῳ κατὰ πάντα ἄμεινον
ἐξήρτυται, τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτὴν τῆς νῦν στρατιᾶς,
ὥς φασιν, ἐπιούσης, καὶ εἰ δὶς τοσαύτη ἔλθοι, πολὺ κρείσσω
εἶναι· οἷς γ᾽ ἐπίσταμαι οὔθ᾽ ἵππους ἀκολουθήσοντας οὐδ᾽
αὐτόθεν ποριςθησομένους εἰ μὴ ὀλίγους τινὰς παρ᾽ Ἐγε-
σταίων, οὔθ᾽ ὁπλίτας ἰσοπλήθεις τοῖς ἡμετέροις ἐπὶ νεῶν
γε ἐλθόντας. μέγα γὰρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις
τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι, τήν τε ἄλλην παρα-
σκευὴν ὅσην δεῖ ἐπὶ πόλιν τοσήνδε πορισθῆναι, οὐκ ὀλίγην
2 οὖσαν. ὥστε (παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω) μόλις ἂν μοι δο-
κοῦσιν, εἰ πόλιν ἑτέραν τοσαύτην ὅσαι Συράκουσαί εἰσιν
ἔλθοιεν ἔχοντες καὶ ὅμορον οἰκήσαντες τὸν πόλεμον ποι-
οῖντο, οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι, ἢ πού γε δὴ ἐν
πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ (ξυστήσεται γάρ) στρατοπέδῳ τε ἐκ
νεῶν ἱδρυθέντι καὶ ἐκ σκηνιδίων καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς
οὐκ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων ἐξιόντες. τό τε
ξύμπαν οὐδ᾽ ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι· τοσούτῳ
τὴν ἡμετέραν παρασκευὴν κρείσσω νομίζω.

„Ἀλλὰ ταῦτα, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οἵ τε Ἀθηναῖοι 38
γιγνώσκοντες τὰ σφέτερα αὐτῶν εὖ οἶδ' ὅτι σώζουσι, καὶ
ἐνθένδε ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε ἂν γενόμενα λογοποιοῦσιν,
οὓς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' ἀεὶ ἐπίσταμαι ἤτοι λόγοις 2
γε τοιοῖσδε καὶ ἔτι τούτων κακουργοτέροις ἢ ἔργοις βου-
λομένους καταπλήξαντας τὸ ὑμέτερον πλῆθος αὐτοὺς τῆς
πόλεως ἄρχειν. καὶ δέδοικα μέντοι μή ποτε πολλὰ πει-
ρῶντες καὶ κατορθώσωσιν· ἡμεῖς δὲ κακοί, πρὶν ἐν τῷ
παθεῖν ὦμεν, προφυλάξασθαί τε καὶ αἰσθόμενοι ἐπεξελ-
θεῖν. τοιγάρτοι δι' αὐτὰ ἡ πόλις ἡμῶν ὀλιγάκις μὲν 3
ἡσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ ἀγῶνας οὐ πρὸς τοὺς
πολεμίους πλείονας ἢ πρὸς αὑτὴν ἀναιρεῖται, τυραννίδας
δὲ ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους. ὧν ἐγὼ πειράσομαι, 4
ἤν γε ὑμεῖς ἐθέλητε ἕπεσθαι, μήποτε ἐφ' ἡμῶν τι περι-
ιδεῖν γενέσθαι, ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς πείθων, τοὺς δὲ τὰ
τοιαῦτα μηχανωμένους κολάζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους
(χαλεπὸν γὰρ ἐπιτυγχάνειν), ἀλλὰ καὶ ὧν βούλονται μὲν
δύνανται δ' οὔ (τὸν γὰρ ἐχθρὸν οὐχ ὧν δρᾷ μόνον, ἀλλὰ
καὶ τῆς διανοίας προαμύνεσθαι χρή, εἴπερ καὶ μὴ προ-
φυλαξάμενός τις προπείσεται), τοὺς δ' αὖ ὀλίγους τὰ μὲν
ἐλέγχων, τὰ δὲ φυλάσσων, τὰ δὲ καὶ διδάσκων· μάλιστα
γὰρ δοκῶ ἄν μοι οὕτως ἀποτρέπειν τῆς κακουργίας. καὶ 5
δῆτα, ὃ πολλάκις ἐσκεψάμην, τί καὶ βούλεσθε, ὦ νεώ-
τεροι; πότερον ἄρχειν ἤδη; ἀλλ' οὐκ ἔννομον. ὁ δὲ νόμος
ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ δυναμένους ἐτέθη
ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν ἰσονομεῖσθαι; καὶ
πῶς δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι;
φήσει τις δημοκρατίαν οὔτε ξυνετὸν οὔτ' ἴσον εἶναι, τοὺς 39
δ' ἔχοντας τὰ χρήματα καὶ ἄρχειν ἄριστα βελτίστους.
ἐγὼ δέ φημι πρῶτα μὲν δῆμον ξύμπαν ὠνομάσθαι,
ὀλιγαρχίαν δὲ μέρος, ἔπειτα φύλακας μὲν ἀρίστους εἶναι
χρημάτων τοὺς πλουσίους, βουλεῦσαι δ' ἂν βέλτιστα τοὺς
ξυνετούς, κρῖναι δ' ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολλούς,
καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ κατὰ μέρη καὶ ξύμπαντα ἐν δημο-
κρατίᾳ ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία δὲ τῶν μὲν κινδύνων τοῖς 2
πολλοῖς μεταδίδωσι, τῶν δ' ὠφελίμων οὐ πλεονεκτεῖ
μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαν ἀφελομένη ἔχει· ἃ ὑμῶν οἵ τε
δυνάμενοι καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα ἐν μεγάλῃ
πόλει κατασχεῖν.

„Ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὦ πάντων ἀξυνετώτατοι, εἰ μὴ 40

μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες, [ἢ ἀμαθέστατοί ἐστε] ὧν ἐγὼ
οἶδα Ἑλλήνων, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε, ἀλλ'
ἤτοι μαθόντες γε ἢ μεταγνόντες τὸ τῆς πόλεως ξύμπασι
κοινὸν αὔξετε, ἡγησάμενοι τοῦτο μὲν ἂν καὶ ἴσον καὶ
πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ἤπερ τὸ τῆς πόλεως πλῆθος
μετασχεῖν, εἰ δ' ἄλλα βουλήσεσθε, καὶ τοῦ παντὸς κιν-
δυνεῦσαι στερηθῆναι· καὶ τῶν τοιῶνδε ἀγγελιῶν ὡς πρὸς
2 αἰσθομένους καὶ μὴ ἐπιτρέψοντας ἀπαλλάγητε. ἡ γὰρ
πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτοὺς
ἀξίως αὑτῆς, καὶ στρατηγοί εἰσιν ἡμῖν οἳ σκέψονται αὐτά.
καὶ εἰ μή τι αὐτῶν ἀληθές ἐστιν, ὥσπερ οὐκ οἴομαι, οὐ
πρὸς τὰς ὑμετέρας ἀγγελίας καταπλαγεῖσα καὶ ἑλομένη
ὑμᾶς ἄρχοντας αὐθαίρετον δουλείαν ἐπιβαλεῖται, αὐτὴ δ'
ἐφ' αὑτῆς σκοποῦσα τούς τε λόγους ἀφ' ὑμῶν ὡς ἔργα
δυναμένους κρινεῖ καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν οὐχὶ ἐκ
τοῦ ἀκούειν ἀφαιρεθήσεται, ἐκ δὲ τοῦ ἔργῳ φυλασσομένη
μὴ ἐπιτρέπειν πειράσεται σῴζειν."

41 Τοιαῦτα μὲν Ἀθηναγόρας εἶπε. τῶν δὲ στρατηγῶν εἷς
ἀναστὰς ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι εἴασε παρελθεῖν, αὐτὸς
2 δὲ πρὸς τὰ παρόντα ἔλεξε τοιάδε. „Διαβολὰς μὲν οὐ
σῶφρον οὔτε λέγειν τινὰς ἐς ἀλλήλους οὔτε τοὺς ἀκούοντας
ἀποδέχεσθαι, πρὸς δὲ τὰ ἐσαγγελλόμενα μᾶλλον ὁρᾶν,
ὅπως εἷς τε ἕκαστος καὶ ἡ ξύμπασα πόλις καλῶς τοὺς
3 ἐπιόντας παρασκευασόμεθα ἀμύνεσθαι. καὶ ἢν ἄρα μηδὲν
δεήσῃ, οὐδεμία βλάβη τοῦ γε τὸ κοινὸν κοσμηθῆναι καὶ
ἵπποις καὶ ὅπλοις καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλ-
4 λεται. τὴν δ' ἐπιμέλειαν καὶ ἐξέτασιν αὐτῶν ἡμεῖς ἕξομεν
καὶ τῶν πρὸς τὰς πόλεις διαπομπῶν ἅμα ἔς τε κατα-
σκοπὴν καὶ ἤν τι ἄλλο φαίνηται ἐπιτήδειον. τὰ δὲ
καὶ ἐπιμεμελήμεθα ἤδη καὶ ὅ τι ἂν αἰσθώμεθα ἐς ὑμᾶς
οἴσομεν."

Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τοσαῦτα εἰπόντος τοῦ στρα-
τηγοῦ διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλλόγου.

42 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἤδη ἐν τῇ Κερκύρᾳ αὐτοί τε καὶ οἱ
ξύμμαχοι ἅπαντες ἦσαν· καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν τοῦ
στρατεύματος καὶ ξύνταξιν ὥσπερ ἔμελλον ὁρμιεῖσθαί τε
καὶ στρατοπεδεύεσθαι οἱ στρατηγοὶ ἐποιήσαντο, καὶ τρία
μέρη νείμαντες ἓν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα μήτε ἅμα
πλέοντες ἀπορῶσιν ὕδατος καὶ λιμένων καὶ τῶν ἐπιτη-
δείων ἐν ταῖς καταγωγαῖς, πρός τε τἆλλα εὐκοσμότεροι

καὶ ῥᾴους ἄρχειν ὦσι, κατὰ τέλη στρατηγῷ προστεταγμένοι·
ἔπειτα δὲ προὔπεμψαν καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν 2
τρεῖς ναῦς εἰσομένας αἵτινες σφᾶς τῶν πόλεων δέξονται.
καὶ εἴρητο αὐταῖς προαπαντᾶν, ὅπως ἐπιστάμενοι κατα-
πλέωσι. μετὰ δὲ ταῦτα τοσῇδε ἤδη τῇ παρασκευῇ Ἀθη- 43
ναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κερκύρας ἐς τὴν Σικελίαν ἐπεραι-
οῦντο, τριήρεσι μὲν ταῖς πάσαις τέσσαρσι καὶ τριάκοντα
καὶ ἑκατὸν καὶ δυοῖν Ῥοδίοιν πεντηκοντόροιν (τούτων
Ἀττικαὶ μὲν ἦσαν ἑκατόν, ὧν αἱ μὲν ἑξήκοντα ταχεῖαι, αἱ
δ' ἄλλαι στρατιώτιδες, τὸ δὲ ἄλλο ναυτικὸν Χίων καὶ τῶν
ἄλλων ξυμμάχων), ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν ἑκατὸν καὶ
πεντακισχιλίοις (καὶ τούτων Ἀθηναίων μὲν αὐτῶν ἦσαν
πεντακόσιοι μὲν καὶ χίλιοι ἐκ καταλόγου, ἑπτακόσιοι δὲ
θῆτες ἐπιβάται τῶν νεῶν, ξύμμαχοι δὲ οἱ ἄλλοι ξυνεστρά-
τευον, οἱ μὲν τῶν ὑπηκόων, οἱ δ' Ἀργείων πεντακόσιοι καὶ
Μαντινέων καὶ μισθοφόρων πεντήκοντα καὶ διακόσιοι),
τοξόταις δὲ τοῖς πᾶσιν ὀγδοήκοντα καὶ τετρακοσίοις (καὶ
τούτων Κρῆτες οἱ ὀγδοήκοντα ἦσαν), καὶ σφενδονήταις
Ῥοδίων ἑπτακοσίοις, καὶ Μεγαρεῦσι ψιλοῖς φυγάσιν εἴκοσι
καὶ ἑκατόν, καὶ ἱππαγωγῷ μιᾷ τριάκοντα ἀγούσῃ ἱππέας.
τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέπλει. 44
τούτοις δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄγουσαι ὁλκάδες μὲν τριάκοντα
σιταγωγοί, καὶ τοὺς σιτοποιοὺς ἔχουσαι καὶ λιθολόγους
καὶ τέκτονας καὶ ὅσα ἐς τειχισμὸν ἐργαλεῖα, πλοῖα δὲ
ἑκατὸν [ἃ] ἐξ ἀνάγκης μετὰ τῶν ὁλκάδων ξυνέπλει· πολλὰ
δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὁλκάδες ἑκούσιοι ξυνηκολούθουν
τῇ στρατιᾷ ἐμπορίας ἕνεκα· ἃ τότε πάντα ἐκ τῆς Κερκύρας
ξυνδιέβαλλε τὸν Ἰόνιον κόλπον. καὶ προσβαλοῦσα ἡ πᾶσα 2
παρασκευὴ πρός τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ πρὸς Τάραντα
καὶ ὡς ἕκαστοι ηὐπόρησαν, παρεκομίζοντο τὴν Ἰταλίαν,
τῶν μὲν πόλεων οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾷ οὐδὲ ἄστει,
ὕδατι δὲ καὶ ὅρμῳ, Τάραντος δὲ καὶ Λοκρῶν οὐδὲ τού-
τοις, ἕως ἀφίκοντο ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας ἀκρωτήριον.
καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἠθροίζοντο, καὶ ἔξω τῆς πόλεως, ὡς 3
αὐτοὺς ἔσω οὐκ ἐδέχοντο, στρατόπεδόν τε κατεσκευά-
σαντο ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ, οὗ αὐτοῖς καὶ ἀγορὰν
παρεῖχον, καὶ τὰς ναῦς ἀνελκύσαντες ἡσύχασαν. καὶ
πρὸς [τε] τοὺς Ῥηγίνους λόγους ἐποιήσαντο, ἀξιοῦντες
Χαλκιδέας ὄντας Χαλκιδεῦσιν οὖσι Λεοντίνοις βοηθεῖν·
οἱ δὲ οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἔφασαν ἔσεσθαι, ἀλλ' ὅ τι ἂν καὶ

4 τοῖς ἄλλοις Ἰταλιώταις ξυνδοκῇ, τοῦτο ποιήσειν. οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ἐσκόπουν ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα προσοίσονται· καὶ τὰς πρόπλους ναῦς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἅμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ τῶν χρημάτων εἰ ἔστιν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι.

45 Τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἤδη καὶ ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῆ ἠγγέλλετο ὅτι ἐν Ῥηγίῳ αἱ νῆές εἰσι, καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ καὶ οὐκέτι ἠπίστουν. καὶ ἔς τε τοὺς Σικελοὺς περιέπεμπον, ἔνθα μὲν φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς πρέσβεις, καὶ ἐς τὰ περιπόλια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρουρὰς ἐσεκόμιζον, τά τε ἐν τῇ πόλει ὅπλων ἐξετάσει καὶ ἵππων ἐσκόπουν εἰ ἐντελῆ ἐστι, καὶ τἆλλα ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ καὶ ὅσον οὐ παρόντι καθίσταντο.

46 Αἱ δ' ἐκ τῆς Ἐγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρόπλοι παραγίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι ὅτι τἆλλα μὲν οὐκ ἔστι χρήματα ἃ ὑπέσχοντο, τριάκοντα
2 δὲ τάλαντα μόνα φαίνεται. καὶ οἱ στρατηγοὶ εὐθὺς ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν ὅτι αὐτοῖς τοῦτό τε πρῶτον ἀντεκεκρούκει καὶ οἱ Ῥηγῖνοι οὐκ ἐθελήσαντες ξυστρατεύειν, οὓς πρώτους ἤρξαντο πείθειν καὶ εἰκὸς ἦν μάλιστα, Λεοντίνων τε ξυγγενεῖς ὄντας καὶ σφίσιν ἀεὶ ἐπιτηδείους. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ παρὰ τῶν Ἐγεσταίων, τοῖν
3 δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτερα. οἱ δὲ Ἐγεσταῖοι τοιόνδε τι ἐξετεχνήσαντο τότε ὅτε οἱ πρῶτοι πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἔς τε τὸ ἐν Ἔρυκι ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαγόντες αὐτοὺς ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα, φιάλας τε καὶ οἰνοχόας καὶ θυμιατήρια καὶ ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην, ἃ ὄντα ἐπάργυρα πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρείχετο, καὶ ἰδίᾳ ξενίσεις ποιούμενοι τῶν τριηριτῶν τά τε ἐξ αὐτῆς Ἐγέστης ἐκπώματα καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ξυλλέξαντες καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐγγὺς πόλεων καὶ Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνίδων αἰτησάμενοι ἐσέφερον ἐς τὰς ἑστιάσεις ὡς
4 οἰκεῖα ἕκαστοι. καὶ πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς αὐτοῖς χρωμένων καὶ πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων μεγάλην τὴν ἔκπληξιν τοῖς ἐκ τῶν τριήρων Ἀθηναίοις παρεῖχε, καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας διεθρόησαν ὡς χρήματα
5 πολλὰ ἴδοιεν. καὶ οἱ μὲν αὐτοί τε ἀπατηθέντες καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαντες, ἐπειδὴ διῆλθεν ὁ λόγος ὅτι οὐκ

εἴη ἐν τῇ Ἐγέστῃ τὰ χρήματα, πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν· οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἐβουλεύοντο.

Καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη πλεῖν ἐπὶ Σελινοῦντα πάσῃ 47
τῇ στρατιᾷ, ἐφ᾽ ὅπερ μάλιστα ἐπέμφθησαν, καὶ ἢν μὲν παρέχωσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι Ἐγεσταῖοι, πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι, εἰ δὲ μή, ταῖς ἑξήκοντα ναυσίν, ὅσασπερ ᾐτήσαντο, ἀξιοῦν διδόναι αὐτοὺς τροφήν, καὶ παραμείναντας Σελινουντίους ἢ βίᾳ ἢ ξυμβάσει διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ οὕτω, παραπλεύσαντας τὰς ἄλλας πόλεις καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν δύναμιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δὲ τὴν ἐς τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν οἴκαδε, ἢν μή τι δι᾽ ὀλίγου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου ἢ Λεοντίνους οἷοί τε ὦσιν ὠφελῆσαι ἢ τῶν ἄλλων τινὰ πόλεων προσαγαγέσθαι, καὶ τῇ πόλει δαπανῶντας τὰ οἰκεῖα μὴ κινδυνεύειν. Ἀλκιβιάδης δὲ 48
οὐκ ἔφη χρῆναι τοσαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας αἰσχρῶς καὶ ἀπράκτους ἀπελθεῖν, ἀλλ᾽ ἔς τε τὰς πόλεις ἐπικηρυκεύεσθαι πλὴν Σελινοῦντος καὶ Συρακουσῶν τὰς ἄλλας, καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς Σικελοὺς τοὺς μὲν ἀφιστάναι ἀπὸ τῶν Συρακοσίων, τοὺς δὲ φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σῖτον καὶ στρατιὰν σχῶσι, πρῶτον δὲ πείθειν Μεσσηνίους (ἐν πόρῳ γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς Σικελίας, καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι), προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις, εἰδότας μεθ᾽ ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἤδη Συρακούσαις καὶ Σελινοῦντι ἐπιχειρεῖν, ἢν μὴ οἱ μὲν Ἐγεσταίοις ξυμβαίνωσιν, οἱ δὲ Λεοντίνους ἐῶσι κατοικίζειν. Λάμαχος δὲ ἄντικρυς 49
ἔφη χρῆναι πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας καὶ πρὸς τῇ πόλει ὡς τάχιστα τὴν μάχην ποιεῖσθαι, ἕως ἔτι ἀπαράσκευοί τέ εἰσι καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι. τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν 2
στράτευμα δεινότατον εἶναι· ἢν δὲ χρονίσῃ πρὶν ἐς ὄψιν ἐλθεῖν, τῇ γνώμῃ ἀναθαρσοῦντας ἀνθρώπους καὶ τῇ ὄψει καταφρονεῖν μᾶλλον. αἰφνίδιοι δὲ ἢν προσπέσωσιν, ἕως ἔτι περιδεεῖς προσδέχονται, μάλιστ᾽ ἂν σφεῖς περιγενέσθαι καὶ κατὰ πάντα ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι, τῇ τε ὄψει (πλεῖστοι γὰρ ἂν νῦν φανῆναι) καὶ τῇ προσδοκίᾳ ὧν πείσονται, μάλιστα δ᾽ ἂν τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης. εἰκὸς δὲ εἶναι καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἀποληφθῆναι 3
ἔξω διὰ τὸ ἀπιστεῖν σφᾶς μὴ ἥξειν, καὶ ἐσκομιζομένων

αὐτῶν τὴν στρατιὰν οὐκ ἀπορήσειν χρημάτων, ἣν πρὸς
4 τῇ πόλει κρατοῦσα καθέζηται. τούς τε ἄλλους Σικε-
λιώτας οὕτως ἤδη μᾶλλον καὶ ἐκείνοις οὐ ξυμμαχήσειν
καὶ σφίσι προσιέναι καὶ οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας
ὁπότεροι κρατήσουσι. ναύσταθμον δὲ ἐπαναχωρήσαντας
καὶ ἐφορμηθέντας Μέγαρα ἔφη χρῆναι ποιεῖσθαι, ἃ ἦν
ἐρῆμα, ἀπέχοντα Συρακουσῶν οὔτε πλοῦν πολὺν οὔτε ὁδόν.
50 Λάμαχος μὲν ταῦτα εἰπὼν ὅμως προσέθετο καὶ αὐτὸς
τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης τῇ
αὑτοῦ νηὶ διαπλεύσας ἐς Μεσσήνην καὶ λόγους ποιη-
σάμενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτούς, ὡς οὐκ ἔπειθεν,
ἀλλ' ἀπεκρίναντο πόλει μὲν ἂν οὐ δέξασθαι, ἀγορὰν δ'
2 ἔξω παρέξειν, ἀπέπλει ἐς τὸ Ῥήγιον. καὶ εὐθὺς ξυμ-
πληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοὶ καὶ
τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες παρέπλεον ἐς Νάξον, τὴν ἄλλην
στρατιὰν ἐν Ῥηγίῳ καταλιπόντες καὶ ἕνα σφῶν αὐτῶν.
3 Ναξίων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει παρέπλεον ἐς Κατάνην.
καὶ ὡς αὐτοὺς οἱ Καταναῖοι οὐκ ἐδέχοντο (ἐνῆσαν γὰρ
αὐτόθι ἄνδρες τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι), ἐκομίσθησαν
ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμόν, καὶ αὐλισάμενοι τῇ ὑστεραίᾳ
ἐπὶ Συρακούσας ἔπλεον, ἐπὶ κέρως ἔχοντες τὰς ἄλλας
4 ναῦς. δέκα δὲ τῶν νεῶν προὔπεμψαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα
πλεῦσαί τε καὶ κατασκέψασθαι εἴ τι ναυτικόν ἐστι καθ-
ειλκυσμένον, καὶ κηρύξαι ἀπὸ τῶν νεῶν προσπλεύσαντας
ὅτι Ἀθηναῖοι ἥκουσι Λεοντίνους ἐς τὴν ἑαυτῶν κατ-
οικιοῦντες κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν· τοὺς οὖν ὄντας
ἐν Συρακούσαις Λεοντίνων ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας
5 Ἀθηναίους ἀδεῶς ἀπιέναι. ἐπεὶ δ' ἐκηρύχθη καὶ κατ-
εσκέψαντο τήν τε πόλιν καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰ περὶ
τὴν χώραν, ἐξ ἧς αὐτοῖς ὁρμωμένοις πολεμητέα ἦν, ἀπ-
51 έπλευσαν πάλιν ἐς Κατάνην. καὶ ἐκκλησίας γενομένης
τὴν μὲν στρατιὰν οὐκ ἐδέχοντο οἱ Καταναῖοι, τοὺς δὲ
στρατηγοὺς ἐσελθόντας ἐκέλευον, εἴ τι βούλονται, εἰπεῖν.
καὶ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει πρὸς
τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων οἱ στρατιῶται πυλίδα τινὰ
ἐνῳκοδομημένην κακῶς ἔλαθον διελόντες καὶ ἐσελθόντες
2 ἠγόραζον [ἐς τὴν πόλιν]. τῶν δὲ Καταναίων οἱ μὲν τὰ
τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες ὡς εἶδον τὸ στράτευμα ἔνδον,
εὐθὺς περιδεεῖς γενόμενοι ὑπεξῆλθον οὐ πολλοί τινες,
οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφίσαντό τε ξυμμαχίαν τοῖς Ἀθηναίοις

καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἐκέλευον ἐκ Ῥηγίου κομίζειν.
μετὰ δὲ τοῦτο πλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸ Ῥήγιον, 3
πάσῃ ἤδη τῇ στρατιᾷ ἄραντες ἐς τὴν Κατάνην, ἐπειδὴ
ἀφίκοντο, κατεσκευάζοντο τὸ στρατόπεδον. ἐσηγγέλλετο 52
δὲ αὐτοῖς ἔκ τε Καμαρίνης ὡς, εἰ ἔλθοιεν, προσχωροῖεν
ἂν καὶ ὅτι Συρακόσιοι πληροῦσι ναυτικόν. ἁπάσῃ οὖν
τῇ στρατιᾷ παρέπλευσαν πρῶτον μὲν ἐπὶ Συρακούσας·
καὶ ὡς οὐδὲν ηὗρον ναυτικὸν πληρούμενον, παρεκομίζοντο
αὖθις ἐπὶ Καμαρίνης καὶ σχόντες ἐς τὸν αἰγιαλὸν ἐπεκη-
ρυκεύοντο. οἱ δ᾽ οὐκ ἐδέχοντο, λέγοντες σφίσι τὰ ὅρκια
εἶναι μιᾷ νηὶ καταπλεόντων Ἀθηναίων δέχεσθαι, ἢν μὴ
αὐτοὶ πλείους μεταπέμπωσιν. ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι 2
ἀπέπλεον· καὶ ἀποβάντες κατά τι τῆς Συρακοσίας καὶ
ἁρπαγὴν ποιησάμενοι καὶ τῶν Συρακοσίων ἱππέων βοη-
θησάντων καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐσκεδασμένους διαφθει-
ράντων ἀπεκομίσθησαν ἐς Κατάνην.

Καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν 53
Ἀθηνῶν ἥκουσαν ἐπί τε Ἀλκιβιάδην, ὡς κελεύσοντας
ἀποπλεῖν ἐς ἀπολογίαν ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐπ᾽ ἄλλους
τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν μετ᾽ αὐτοῦ, μεμηνυμένων περὶ
τῶν μυστηρίων ὡς ἀσεβούντων, τῶν δὲ καὶ περὶ τῶν
Ἑρμῶν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, 2
οὐδὲν ἧσσον ζήτησιν ἐποιοῦντο τῶν περὶ τὰ μυστήρια καὶ
τῶν περὶ τοὺς Ἑρμᾶς δρασθέντων, καὶ οὐ δοκιμάζοντες
τοὺς μηνυτάς, ἀλλὰ πάντα ὑπόπτως ἀποδεχόμενοι, διὰ
πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν πάνυ χρηστοὺς τῶν πολιτῶν
ξυλλαμβάνοντες κατέδουν, χρησιμώτερον ἡγούμενοι εἶναι
βασανίσαι τὸ πρᾶγμα καὶ εὑρεῖν ἢ διὰ μηνυτοῦ πονηρίαν
τινὰ καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι αἰτιαθέντα ἀνέλεγκτον
διαφυγεῖν. ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ τὴν Πεισι- 3
στράτου καὶ τῶν παίδων τυραννίδα χαλεπὴν τελευτῶσαν
γενομένην καὶ προσέτι οὐδ᾽ ὑφ᾽ ἑαυτῶν καὶ Ἁρμοδίου
καταλυθεῖσαν, ἀλλ᾽ ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐφοβεῖτο ἀεὶ καὶ
πάντα ὑπόπτως ἐλάμβανε.

Τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἁρμοδίου τόλμημα δι᾽ 54
ἐρωτικὴν ξυντυχίαν ἐπεχειρήθη, ἣν ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησά-
μενος ἀποφανῶ οὔτε τοὺς ἄλλους οὔτε αὐτοὺς Ἀθηναίους
περὶ τῶν σφετέρων τυράννων οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου
ἀκριβὲς οὐδὲν λέγοντας. Πεισιστράτου γὰρ γηραιοῦ τελευ- 2
τήσαντος ἐν τῇ τυραννίδι οὐχ Ἵππαρχος, ὥσπερ οἱ πολλοὶ

οἴονται, ἀλλ᾽ Ἱππίας πρεσβύτατος ὢν ἔσχε τὴν ἀρχήν.
γενομένου δὲ Ἁρμοδίου ὥρᾳ ἡλικίας λαμπροῦ Ἀριστογεί-
των, ἀνὴρ τῶν ἀστῶν, μέσος πολίτης, ἐραστὴς ὢν εἶχεν
3 αὐτόν. πειραθεὶς δὲ ὁ Ἁρμόδιος ὑπὸ Ἱππάρχου τοῦ
Πεισιστράτου καὶ οὐ πεισθεὶς καταγορεύει τῷ Ἀριστο-
γείτονι. ὁ δὲ ἐρωτικῶς περιαλγήσας καὶ φοβηθεὶς τὴν
Ἱππάρχου δύναμιν μὴ βίᾳ προσαγάγηται αὐτόν, ἐπιβου-
λεύει εὐθὺς ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως κατάλυσιν
4 τῇ τυραννίδι. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἵππαρχος ὡς αὖθις πειρά-
σας οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἁρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν
ἐβούλετο δρᾶν, ἐν τρόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ ὡς οὐ διὰ τοῦτο
5 δὴ παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν. οὐδὲ γὰρ τὴν
ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθὴς ἦν ἐς τοὺς πολλούς, ἀλλ᾽ ἀν-
επιφθόνως κατεστήσατο· καὶ ἐπετήδευσαν ἐπὶ πλεῖστον
δὴ τύραννοι οὗτοι ἀρετὴν καὶ ξύνεσιν, καὶ Ἀθηναίους
εἰκοστὴν μόνον πρασσόμενοι τῶν γιγνομένων τήν τε πόλιν
αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν καὶ τοὺς πολέμους διέφερον
6 καὶ ἐς τὰ ἱερὰ ἔθυον. τὰ δὲ ἄλλα αὐτὴ ἡ πόλις τοῖς
πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆτο, πλὴν καθ᾽ ὅσον ἀεί τινα
ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι. καὶ ἄλλοι
τε αὐτῶν ἦρξαν τὴν ἐνιαυσίαν Ἀθηναίοις ἀρχὴν καὶ Πει-
σίστρατος ὁ Ἱππίου τοῦ τυραννεύσαντος υἱός, τοῦ
πάππου ἔχων τοὔνομα, ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν
ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄρχων ἀνέθηκε καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος
7 ἐν Πυθίου. καὶ τῷ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας
ὕστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων μεῖζον μῆκος [τοῦ βωμοῦ]
ἠφάνισε τοὐπίγραμμα· τοῦ δ᾽ ἐν Πυθίου ἔτι καὶ νῦν δῆλόν
ἐστιν ἀμυδροῖς γράμμασι λέγον τάδε·

μνῆμα τόδ᾽ ἧς ἀρχῆς Πεισίστρατος Ἱππίου υἱὸς
θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

55 ὅτι δὲ πρεσβύτατος ὢν Ἱππίας ἦρξεν, εἰδὼς μὲν καὶ
ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων ἰσχυρίζομαι, γνοίη δ᾽ ἄν τις
καὶ αὐτῷ τούτῳ· παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνῳ φαίνονται τῶν
γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὡς ὅ τε βωμὸς σημαίνει
καὶ ἡ στήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας ἡ ἐν τῇ
Ἀθηναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα, ἐν ᾗ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ᾽
Ἱππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται, Ἱππίου δὲ πέντε, οἳ
αὐτῷ ἐκ Μυρρίνης τῆς Καλλίου τοῦ Ὑπεροχίδου θυγατρὸς
ἐγένοντο· εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαι.
2 καὶ ἐν τῇ αὐτῇ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα,

οὐδὲ τοῦτο ἀπεοικότως διὰ τὸ πρεσβεύειν τε ἀπ' αὐτοῦ
καὶ τυραννεῦσαι. οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχεῖν μοι δοκεῖ 3
ποτε Ἱππίας τὸ παραχρῆμα ῥᾳδίως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἵπ-
παρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὢν ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν
καθίστατο· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον ξύνηθες τοῖς μὲν
πολίταις φοβερόν, ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβές, πολλῷ
τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε, καὶ οὐχ ὡς ἀδελ-
φὸς νεώτερος ὢν ἠπόρησεν, ἐν ᾧ οὐ πρότερον ξυνεχῶς
ὡμιλήκει τῇ ἀρχῇ. Ἱππάρχῳ δὲ ξυνέβη τοῦ πάθους τῇ 4
δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα καὶ τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς
τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν. τὸν δ' οὖν Ἁρμόδιον ἀπαρνηθέντα 56
τὴν πείρασιν, ὥσπερ διενοεῖτο, προυπηλάκισεν· ἀδελφὴν
γὰρ αὐτοῦ κόρην ἐπαγγείλαντες ἥκειν κανοῦν οἴσουσαν ἐν
πομπῇ τινι, ἀπήλασαν λέγοντες οὐδὲ ἐπαγγεῖλαι τὴν
ἀρχὴν διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ 2
Ἁρμοδίου πολλῷ δὴ μᾶλλον δι' ἐκεῖνον καὶ ὁ Ἀριστογεί-
των παρωξύνετο. καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς
ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο, περιέμενον δὲ
Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ᾗ μόνον ἡμέρᾳ οὐχ ὕποπτον
ἐγίγνετο ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν πέμ-
ψοντας ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτούς,
ξυνεπαμύνειν δὲ εὐθὺς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους.
ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνομωμοκότες ἀσφαλείας ἕνεκα· 3
ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς μὴ προειδότας, εἰ καὶ ὁποσοιοῦν
τολμήσειαν, ἐκ τοῦ παραχρῆμα, ἔχοντάς γε ὅπλα, ἐθε-
λήσειν σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν. καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ 57
ἑορτή, Ἱππίας μὲν ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ
τῶν δορυφόρων διεκόσμει ὡς ἕκαστα ἐχρῆν τῆς πομπῆς
προϊέναι· ὁ δὲ Ἁρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων ἔχοντες ἤδη
τὰ ἐγχειρίδια ἐς τὸ ἔργον προῄσαν. καὶ ὡς εἶδόν τινα 2
τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκείως τῷ Ἱππίᾳ
(ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσοδος ὁ Ἱππίας), ἔδεισαν καὶ ἐνόμισαν
μεμηνῦσθαί τε καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ξυλληφθήσεσθαι. τὸν 3
λυπήσαντα οὖν σφᾶς καὶ δι' ὅνπερ πάντα ἐκινδύνευον
ἐβούλοντο πρότερον, εἰ δύναιντο, προτιμωρήσασθαι, καὶ
ὥσπερ εἶχον ὥρμησαν ἔσω τῶν πυλῶν, καὶ περιέτυχον
τῷ Ἱππάρχῳ παρὰ τὸ Λεωκόριον καλούμενον, καὶ εὐθὺς
ἀπερισκέπτως προσπεσόντες καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς,
ὁ μὲν ἐρωτικῆς, ὁ δὲ ὑβρισμένος, ἔτυπτον καὶ ἀποκτεί-
νουσιν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοὺς δορυφόρους τὸ αὐτίκα 4

διαφεύγει, ὁ Ἀριστογείτων, ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου, καὶ
ὕστερον ληφθεὶς οὐ ῥᾳδίως διετέθη· Ἁρμόδιος δὲ αὐτοῦ
58 παραχρῆμα ἀπόλλυται. ἀγγελθέντος δὲ Ἱππίᾳ ἐς τὸν
Κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γενόμενον ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπέας
τοὺς ὁπλίτας, πρότερον ἢ αἰσθέσθαι αὐτοὺς ἄποθεν
ὄντας, εὐθὺς ἐχώρησε, καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος
πρὸς τὴν ξυμφορὰν ἐκέλευσεν αὐτούς, δείξας τι χωρίον,
2 ἀπελθεῖν ἐς αὐτὸ ἄνευ τῶν ὅπλων. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρη-
σαν οἰόμενοί τι ἐρεῖν αὐτόν, ὁ δὲ τοῖς ἐπικούροις φράσας
τὰ ὅπλα ὑπολαβεῖν ἐξελέγετο εὐθὺς οὓς ἐπῃτιᾶτο καὶ εἴ
τις ηὑρέθη ἐγχειρίδιον ἔχων. [μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ
59 δόρατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν.] τοιούτῳ μὲν
τρόπῳ δι' ἐρωτικὴν λύπην ἥ τε ἀρχὴ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ
ἡ ἀλόγιστος τόλμα ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς Ἁρμοδίῳ
2 καὶ Ἀριστογείτονι ἐγένετο. τοῖς δ' Ἀθηναίοις χαλεπωτέρα
μετὰ τοῦτο ἡ τυραννὶς κατέστη, καὶ ὁ Ἱππίας διὰ φόβου
ἤδη μᾶλλον ὢν τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε καὶ πρὸς
τὰ ἔξω ἅμα διεσκοπεῖτο, εἴ ποθεν ἀσφάλειάν τινα ὁρῴη
3 μεταβολῆς γενομένης ὑπάρχουσάν οἱ. Ἱππόκλου γοῦν
τοῦ Λαμψακηνοῦ τυράννου Αἰαντίδῃ τῷ παιδὶ θυγατέρα
ἑαυτοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην, Ἀθηναῖος ὢν Λαμψακηνῷ,
ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρείῳ
δύνασθαι. καὶ αὐτῆς σῆμα ἐν Λαμψάκῳ ἐστὶν ἐπίγραμμα
ἔχον τόδε·

ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ
Ἱππίου Ἀρχεδίκην ἥδε κέκευθε κόνις·
ἣ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τ' οὖσα τυράννων
παίδων τ' οὐκ ἤρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

4 τυραννεύσας δὲ ἔτη τρία Ἱππίας ἔτι Ἀθηναίων καὶ παυ-
θεὶς ἐν τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμεωνιδῶν
τῶν φευγόντων ἐχώρει ὑπόσπονδος ἔς τε Σίγειον καὶ παρ'
Αἰαντίδην ἐς Λάμψακον, ἐκεῖθεν δὲ ὡς βασιλέα Δαρεῖον,
ὅθεν καὶ ὁρμώμενος ἐς Μαραθῶνα ὕστερον ἔτει εἰκοστῷ
ἤδη γέρων ὢν μετὰ Μήδων ἐστράτευσεν.
60 Ὧν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων καὶ
μιμνησκόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠπίστατο, χαλεπὸς
ἦν τότε καὶ ὑπόπτης ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν
αἰτίαν λαβόντας, καὶ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ
2 ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ πεπρᾶχθαι. καὶ ὡς αὐτῶν διὰ
τὸ τοιοῦτον ὀργιζομένων πολλοί τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι

ἤδη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἦσαν καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο,
ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδίδοσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερόν
τε καὶ πλείους ἔτι ξυλλαμβάνειν, ἐνταῦθα ἀναπείθεται
εἷς τῶν δεδεμένων, ὅσπερ ἐδόκει αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ
τῶν ξυνδεσμωτῶν τινος εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μηνῦσαι
εἴτε καὶ οὔ· ἐπ' ἀμφότερα γὰρ εἰκάζεται, τὸ δὲ σαφὲς
οὐδεὶς οὔτε τότε οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν
δρασάντων τὸ ἔργον. λέγων δὲ ἔπεισεν αὐτὸν ὡς χρή, εἰ 3
μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτόν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι καὶ
τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι· βεβαιοτέραν
γὰρ αὐτῷ σωτηρίαν εἶναι ὁμολογήσαντι μετ' ἀδείας ἢ
ἀρνηθέντι διὰ δίκης ἐλθεῖν. καὶ ὁ μὲν αὐτός τε καθ' 4
ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἄλλων μηνύει τὸ τῶν Ἑρμῶν· ὁ δὲ δῆμος
ὁ τῶν Ἀθηναίων ἄσμενος λαβών, ὡς ᾤετο, τὸ σαφὲς καὶ
δεινὸν ποιούμενοι πρότερον, εἰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας
σφῶν τῷ πλήθει μὴ εἴσονται, τὸν μὲν μηνυτὴν εὐθὺς καὶ
τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ ὅσων μὴ κατηγορήκει ἔλυσαν,
τοὺς δὲ καταιτιαθέντας κρίσεις ποιήσαντες τοὺς μὲν
ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δὲ διαφυγόντων
θάνατον καταγνόντες ἐπανεῖπον ἀργύριον τῷ ἀποκτεί-
ναντι. κἂν τούτῳ οἱ μὲν παθόντες ἄδηλον ἦν εἰ ἀδίκως 5
ἐτετιμώρηντο, ἡ μέντοι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περι-
φανῶς ὠφέλητο. περὶ δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐναγόντων τῶν 61
ἐχθρῶν, οἵπερ καὶ πρὶν ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο, χαλεπῶς
οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον· καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν Ἑρμῶν ᾤοντο
σαφὲς ἔχειν, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὧν ἐπαίτιος
ἦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου [καὶ τῆς ξυνωμοσίας ἐπὶ τῷ
δήμῳ] ἀπ' ἐκείνου ἐδόκει πραχθῆναι. καὶ γάρ τις καὶ 2
στρατιὰ Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν
τοῦτον ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἐθορυβοῦντο μέχρι Ἰσθμοῦ
παρελθοῦσα πρὸς Βοιωτούς τι πράσσοντες. ἐδόκει οὖν
ἐκείνου πράξαντος καὶ οὐ Βοιωτῶν ἕνεκα ἀπὸ ξυνθήματος
ἥκειν, καὶ εἰ μὴ ἔφθασαν δὴ αὐτοὶ κατὰ τὸ μήνυμα ξυλ-
λαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἡ πόλις. καί τινα
μίαν νύκτα καὶ κατέδαρθον ἐν Θησείῳ τῷ ἐν πόλει ἐν
ὅπλοις. οἵ τε ξένοι τοῦ Ἀλκιβιάδου οἱ ἐν Ἄργει κατὰ 3
τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπωπτεύθησαν τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι·
καὶ τοὺς ὁμήρους τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κει-
μένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε παρέδοσαν τῷ Ἀργείων δήμῳ
διὰ ταῦτα διαχρήσασθαι. πανταχόθεν τε περιειστήκει 4

ὑποψία ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην. ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς
κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι, πέμπουσιν οὕτω τὴν Σαλα-
μινίαν ναῦν ἐς τὴν Σικελίαν ἐπί τε ἐκεῖνον καὶ ὧν πέρι
5 ἄλλων ἐμεμήνυτο. εἴρητο δὲ προειπεῖν αὐτῷ ἀπολογη-
σομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβάνειν δὲ μή, θεραπεύοντες
τό τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους
καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Μαν-
τινέας καὶ Ἀργείους βουλόμενοι παραμεῖναι, δι' ἐκείνου
6 νομίζοντες πεισθῆναι σφίσι ξυστρατεύειν. καὶ ὁ μὲν ἔχων
τὴν ἑαυτοῦ ναῦν καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ
τῆς Σαλαμινίας ἐκ τῆς Σικελίας ὡς ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ
ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν Θουρίοις, οὐκέτι ξυνείποντο, ἀλλ'
ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεὼς οὐ φανεροὶ ἦσαν, δείσαντες
7 τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ δ' ἐκ τῆς Σαλα-
μινίας τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ'
αὐτοῦ· ὡς δ' οὐδαμοῦ φανεροὶ ἦσαν, ᾤχοντο ἀποπλέοντες.
ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἤδη φυγὰς ὢν οὐ πολὺ ὕστερον ἐπὶ
πλοίου ἐπεραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θουρίας· οἱ
δ' Ἀθηναῖοι ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον κατέγνωσαν αὐτοῦ τε
καὶ τῶν μετ' ἐκείνου.

62 Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ
ἐν τῇ Σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος
καὶ λαχὼν ἑκάτερος, ἔπλεον ξύμπαντι ἐπὶ Σελινοῦντος
καὶ Ἐγέστης, βουλόμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χρήματα εἰ
δώσουσιν οἱ Ἐγεσταῖοι, κατασκέψασθαι δὲ καὶ τῶν Σε-
λινουντίων τὰ πράγματα καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς
2 Ἐγεσταίους. παραπλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν,
τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν κόλπον, ἔσχον ἐς Ἱμέραν,
ἥπερ μόνη ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς Σικελίας Ἑλλὰς πόλις
3 ἐστί· καὶ ὡς οὐκ ἐδέχοντο αὐτούς, παρεκομίζοντο. καὶ
ἐν τῷ παράπλῳ αἱροῦσιν Ὕκκαρα, πόλισμα Σικανικὸν
μέν, Ἐγεσταίοις δὲ πολέμιον· ἦν δὲ παραθαλασσίδιον.
καὶ ἀνδραποδίσαντες τὴν πόλιν παρέδοσαν Ἐγεσταίοις
(παρεγένοντο γὰρ αὐτῶν ἱππῆς), αὐτοὶ δὲ πάλιν τῷ μὲν
πεζῷ ἐχώρουν διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς Κατάνην,
4 αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. Νικίας
δὲ εὐθὺς ἐξ Ὑκκάρων ἐπὶ Ἐγέστης παραπλεύσας καὶ
τἆλλα χρηματίσας καὶ λαβὼν τάλαντα τριάκοντα παρῆν
ἐς τὸ στράτευμα· καὶ τἀνδράποδα ἀπεδόθησαν, καὶ
5 ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς

[τῶν Σικελῶν] ξυμμάχους περιέπλευσαν, στρατιὰν κελεύοντες πέμπειν· τῇ τε ἡμισείᾳ τῆς ἑαυτῶν ἦλθον ἐπὶ Ὕβλαν τὴν Γελεᾶτιν πολεμίαν οὖσαν καὶ οὐχ εἷλον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς τὴν ἔφοδον οἱ 63
Ἀθηναῖοι ἐπὶ Συρακούσας παρεσκευάζοντο, οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἐπ' ἐκείνους ἰόντες. ἐπειδὴ γὰρ 2
αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ εὐθὺς ἐπέκειντο, κατά τε τὴν ἡμέραν ἑκάστην προϊοῦσαν ἀνεθάρσουν μᾶλλον, καὶ ἐπειδὴ πλέοντες τά τε ἐπ' ἐκεῖνα τῆς Σικελίας πολὺ ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο καὶ πρὸς τὴν Ὕβλαν ἐλθόντες καὶ πειράσαντες οὐχ εἷλον βίᾳ, ἔτι πλέον κατεφρόνησαν καὶ ἠξίουν τοὺς στρατηγούς, οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσήσας ποιεῖν, ἄγειν σφᾶς ἐπὶ Κατάνην, ἐπειδὴ οὐκ ἐκεῖνοι ἐφ' ἑαυτοὺς ἔρχονται.
ἱππῆς τε προσελαύνοντες ἀεὶ κατάσκοποι τῶν Συρακο- 3
σίων πρὸς τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἐφύβριζον ἄλλα τε καὶ εἰ ξυνοικήσοντες σφίσιν αὐτοῖς μᾶλλον ἥκοιεν ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ ἢ Λεοντίνους ἐς τὴν οἰκείαν κατοικιοῦντες.
ἃ γιγνώσκοντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ βουλό- 64
μενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλεῖστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσούτῳ ὑπὸ νύκτα παραπλεύσαντες στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδείῳ καθ' ἡσυχίαν, εἰδότες οὐκ ἂν ὁμοίως δυνηθέντες, [καὶ] εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους ἐκβιβάζοιεν ἢ κατὰ γῆν ἰόντες γνωσθεῖεν (τοὺς γὰρ ἂν ψιλοὺς τοὺς σφῶν καὶ τὸν ὄχλον τῶν Συρακοσίων τοὺς ἱππέας πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων ἱππέων, βλάπτειν ἂν μεγάλα· οὕτω δὲ λήψεσθαι χωρίον ὅθεν ὑπὸ τῶν ἱππέων οὐ βλάψονται ἄξια λόγου· ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς πέρὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπιείῳ χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον, Συρακοσίων φυγάδες οἳ ξυνείποντο), τοιόνδε τι οὖν πρὸς ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται. πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστόν, 2
τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς τῇ δοκήσει οὐχ ἧσσον ἐπιτήδειον· ἦν δὲ Καταναῖος ὁ ἀνήρ, καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης ἥκειν ἔφη ὧν ἐκεῖνοι τὰ ὀνόματα ἐγίγνωσκον καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας τῶν σφίσιν εὔνων. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους αὐλίζεσθαι ἀπὸ 3
τῶν ὅπλων ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βούλονται ἐκεῖνοι πανδημεὶ ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ [ἐπὶ τὸ στράτευμα] ἐλθεῖν,

*αὐτοὶ μὲν ἀποκλῄσειν αὐτοὺς παρὰ σφίσι καὶ τὰς ναῦς
ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ ῥᾳδίως [τὸ στράτευμα] προσ-
βαλόντας τῷ σταυρώματι αἱρήσειν· εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς
ξυνδράσοντας πολλοὺς Καταναίων καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη,
65 ἀφ᾽ ὧν αὐτὸς ἥκειν. οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων,
μετὰ τοῦ καὶ ἐς τὰ ἄλλα θαρσεῖν καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ
καὶ ἄνευ τούτων ἰέναι [παρεσκευάσθαι] ἐπὶ Κατάνην,
ἐπίστευσάν τε τῷ ἀνθρώπῳ πολλῷ ἀπερισκεπτότερον
καὶ εὐθὺς ἡμέραν ξυνθέμενοι ᾗ παρέσονται ἀπέστειλαν
αὐτόν, καὶ αὐτοί (ἤδη γὰρ καὶ τῶν ξυμμάχων Σελινούν-
τιοι καὶ ἄλλοι τινὲς παρῆσαν) προεῖπον πανδημεὶ πᾶσιν
ἐξιέναι Συρακοσίοις. ἐπεὶ δὲ ἑτοῖμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς
παρασκευῆς ἦν καὶ αἱ ἡμέραι ἐν αἷς ξυνέθεντο ἥξειν
ἐγγὺς ἦσαν, πορευόμενοι ἐπὶ Κατάνης ηὐλίσαντο ἐπὶ τῷ
2 Συμαίθῳ ποταμῷ ἐν τῇ Λεοντίνῃ. οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ὡς
ᾔσθοντο αὐτοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τό τε στρά-
τευμα ἅπαν τὸ ἑαυτῶν καὶ ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἢ ἄλλος
τις προσεληλύθει καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ
3 πλοῖα, ὑπὸ νύκτα ἔπλεον ἐπὶ τὰς Συρακούσας. καὶ οἵ
τε Ἀθηναῖοι ἅμα ἕῳ ἐξέβαινον ἐς τὸ κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον
ὡς τὸ στρατόπεδον καταληψόμενοι, καὶ οἱ ἱππῆς οἱ
Συρακοσίων πρῶτοι προσελάσαντες ἐς τὴν Κατάνην καὶ
αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στράτευμα ἅπαν ἀνῆκται, ἀποστρέ-
ψαντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς, καὶ ξύμπαντες ἤδη ἀπο-
66 τρεπόμενοι ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν πόλιν. ἐν τούτῳ δ᾽ οἱ
Ἀθηναῖοι, μακρᾶς οὔσης τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς, καθ᾽ ἡσυχίαν
καθῖσαν τὸ στράτευμα ἐς χωρίον ἐπιτήδειον καὶ ἐν ᾧ
μάχης τε ἄρξειν ἔμελλον ὁπότε βούλοιντο καὶ οἱ ἱππῆς
τῶν Συρακοσίων ἥκιστ᾽ [ἂν] αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ καὶ
πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν· τῇ μὲν γὰρ τειχία τε καὶ οἰκίαι
2 εἶργον καὶ δένδρα καὶ λίμνη, παρὰ δὲ τὸ κρημνοί. καὶ τὰ
ἐγγὺς δένδρα κόψαντες καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασ-
σαν παρά τε τὰς ναῦς σταύρωμα ἔπηξαν καὶ ἐπὶ τῷ
Δάσκωνι ἔρυμά τε, ᾗ εὐεφοδώτατον ἦν τοῖς πολεμίοις,
λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις διὰ ταχέων ὤρθωσαν καὶ τὴν
3 τοῦ Ἀνάπου γέφυραν ἔλυσαν. παρασκευαζομένων δὲ ἐκ
μὲν τῆς πόλεως οὐδεὶς ἐξιὼν ἐκώλυε, πρῶτοι δὲ οἱ ἱππῆς
τῶν Συρακοσίων προσεβοήθησαν, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ
τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ
στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων τὸ πρῶτον,· ἔπειτα δέ, ὡς*

οὐκ ἀντιπροῇσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ διαβάντες τὴν Ἐλωρίνην ὁδὸν ηὐλίσαντο.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι παρ- 67
εσκευάζοντο ὡς ἐς μάχην καὶ ξυνετάξαντο ὧδε. δεξιὸν μὲν κέρας Ἀργεῖοι εἶχον καὶ Μαντινῆς, Ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον, τὸ δὲ ἄλλο οἱ ξύμμαχοι οἱ ἄλλοι. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῖς τοῦ στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν, τεταγμένον ἐπὶ ὀκτώ, τὸ δὲ ἥμισυ ἐπὶ ταῖς εὐναῖς ἐν πλαισίῳ, ἐπὶ ὀκτὼ καὶ τοῦτο τεταγμένον· οἷς εἴρητο, ᾗ ἂν τοῦ στρατεύματός τι πονῇ, μάλιστα ἐφορῶντας παραγίγνεσθαι. καὶ τοὺς σκευοφόρους ἐντὸς τούτων τῶν ἐπιτάκτων
ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἔταξαν τοὺς μὲν ὁπλίτας ἐφ' 2
ἑκκαίδεκα, ὄντας πανδημεὶ Συρακοσίους καὶ ὅσοι ξύμμαχοι παρῆσαν (ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς Σελινούντιοι μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ Γελῴων ἱππῆς, τὸ ξύμπαν ἐς διακοσίους, καὶ Καμαριναίων ἱππῆς ὅσον εἴκοσι καὶ τοξόται ὡς πεντήκοντα), τοὺς δὲ ἱππέας ἐπετάξαντο ἐπὶ τῷ δεξιῷ, οὐκ ἔλασσον ὄντας ἢ διακοσίους καὶ χιλίους, παρὰ δὲ αὐτοὺς
καὶ τοὺς ἀκοντιστάς. μέλλουσι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις προ- 3
τέροις ἐπιχειρήσειν ὁ Νικίας κατά τε ἔθνη ἐπιπαριὼν ἕκαστα καὶ ξύμπασι τοιάδε παρεκελεύετο.

„Πολλῇ μὲν παραινέσει, ὦ ἄνδρες, τί δεῖ χρῆσθαι, οἳ 68
πάρεσμεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα; αὐτὴ γὰρ ἡ παρασκευὴ ἱκανωτέρα μοι δοκεῖ εἶναι θάρσος παρασχεῖν ἢ καλῶς
λεχθέντες λόγοι μετὰ ἀσθενοῦς στρατοπέδου. ὅπου γὰρ 2
Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν οἱ πρῶτοί ἐσμεν, πῶς οὐ χρὴ μετὰ τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ξυμμάχων πάντα τινὰ μεγάλην τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχειν, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας πανδημεί τε ἀμυνομένους καὶ οὐκ ἀπολέκτους ὥσπερ καὶ ἡμᾶς, καὶ προσέτι Σικελιώτας, οἳ ὑπερφρονοῦσι μὲν ἡμᾶς, ὑπομενοῦσι δὲ οὔ, διὰ τὸ τὴν
ἐπιστήμην τῆς τόλμης ἥσσω ἔχειν. παραστήτω δέ τινι 3
καὶ τόδε, πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν εἶναι καὶ πρὸς γῇ οὐδεμιᾷ φιλίᾳ, ἥντινα μὴ αὐτοὶ μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ τοὐναντίον ὑπομιμνήσκω ὑμᾶς ἢ οἱ πολέμιοι σφίσιν αὐτοῖς εὖ οἶδ' ὅτι παρακελεύονται· οἱ μὲν γὰρ ὅτι περὶ πατρίδος ἔσται ὁ ἀγών, ἐγὼ δὲ ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, ἐξ ἧς κρατεῖν δεῖ ἢ μὴ ῥᾳδίως ἀποχωρεῖν· οἱ γὰρ ἱππῆς
πολλοὶ ἐπικείσονται. τῆς τε οὖν ὑμετέρας αὐτῶν ἀξίας 4
μνησθέντες ἐπέλθετε τοῖς ἐναντίοις προθύμως καὶ τὴν

*παροῦσαν ἀνάγκην καὶ ἀπορίαν φοβερωτέραν ἡγησάμενοι
τῶν πολεμίων."*

69 *Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα παρακελευσάμενος ἐπῆγε τὸ
στρατόπεδον εὐθύς. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπροσδόκητοι μὲν
ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἦσαν ὡς ἤδη μαχούμενοι, καί τινες
αὐτοῖς ἐγγὺς τῆς πόλεως οὔσης καὶ ἀπεληλύθεσαν· οἱ
δὲ καὶ διὰ σπουδῆς προσβοηθοῦντες δρόμῳ ὑστέριζον μέν,
ὡς δὲ ἕκαστός πῃ τοῖς πλείοσι προσμίξειε καθίσταντο.
οὐ γὰρ δὴ προθυμίᾳ ἐλλιπεῖς ἦσαν οὐδὲ τόλμῃ οὔτ' ἐν
ταύτῃ τῇ μάχῃ οὔτ' ἐν ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρίᾳ
οὐχ ἥσσους ἐς ὅσον ἡ ἐπιστήμη ἀντέχοι, τῷ δὲ ἐλλείποντι
αὐτῆς καὶ τὴν βούλησιν ἄκοντες προυδίδοσαν. ὅμως δὲ οὐκ
ἂν οἰόμενοι σφίσι τοὺς Ἀθηναίους προτέρους ἐπελθεῖν
καὶ διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι, ἀναλαβόντες τὰ*
2 *ὅπλα εὐθὺς ἀντεπῆσαν. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἑκατέρων
οἵ τε λιθοβόλοι καὶ σφενδονῆται καὶ τοξόται προυμάχοντο
καὶ τροπάς, οἵας εἰκὸς ψιλούς, ἀλλήλων ἐποίουν· ἔπειτα
δὲ μάντεις τε σφάγια προύφερον τὰ νομιζόμενα καὶ σαλ-
πιγκταὶ ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὁπλίταις, οἱ δ' ἐχώρουν,*
3 *Συρακόσιοι μὲν περί τε πατρίδος μαχούμενοι καὶ τῆς
ἰδίας ἕκαστος τὸ μὲν αὐτίκα σωτηρίας, τὸ δὲ μέλλον
ἐλευθερίας, τῶν δὲ ἐναντίων Ἀθηναῖοι μὲν περί τε τῆς
ἀλλοτρίας οἰκείαν σχεῖν καὶ τὴν οἰκείαν μὴ βλάψαι ἡσσώ-
μενοι, Ἀργεῖοι δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ αὐτόνομοι ξυγ-
κτήσασθαί τε ἐκείνοις ἐφ' ἃ ἦλθον καὶ τὴν ὑπάρχουσαν
σφίσι πατρίδα νικήσαντες πάλιν ἐπιδεῖν· τὸ δ' ὑπήκοον
τῶν ξυμμάχων μέγιστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα ἀνελπίστου
σωτηρίας, ἢν μὴ κρατῶσι, τὸ πρόθυμον εἶχον, ἔπειτα δὲ
ἐν παρέργῳ καὶ εἴ τι ἄλλο ξυγκαταστρεψάμενοι ῥᾷον*
70 *αὐτοῖς ὑπακούσονται. γενομένης δ' ἐν χερσὶ τῆς μάχης
ἐπὶ πολὺ ἀντεῖχον ἀλλήλοις, καὶ ξυνέβη βροντάς τε ἅμα
τινὰς γενέσθαι καὶ ἀστραπὰς καὶ ὕδωρ πολύ, ὥστε τοῖς
μὲν πρῶτον μαχομένοις καὶ ἐλάχιστα πολέμῳ ὡμιληκόσι
καὶ τοῦτο ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ φόβου, τοῖς δ' ἐμπειροτέ-
ροις τὰ μὲν γιγνόμενα καὶ ὥρᾳ ἔτους περαίνεσθαι δοκεῖν,
τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας πολὺ μείζω ἔκπληξιν μὴ νικωμένους*
2 *παρέχειν. ὠσαμένων δὲ τῶν Ἀργείων πρῶτον τὸ εὐώνυμον
κέρας τῶν Συρακοσίων καὶ μετ' αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων
τὸ κατὰ σφᾶς αὐτούς, παρερρήγνυτο ἤδη καὶ τὸ ἄλλο*
3 *στράτευμα τῶν Συρακοσίων καὶ ἐς φυγὴν κατέστη. καὶ*

ἐπὶ πολὺ μὲν οὐκ ἐδίωξαν οἱ Ἀθηναῖοι (οἱ γὰρ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων πολλοὶ ὄντες καὶ ἀήσσητοι εἶργον καὶ ἐσβαλόντες ἐς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν, εἴ τινας προδιώκοντας ἴδοιεν, ἀνέστελλον), ἐπακολουθήσαντες δὲ ἀθρόοι ὅσον ἀσφαλῶς εἶχε πάλιν ἐπανεχώρουν καὶ τροπαῖον ἵστασαν. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀθροισθέντες ἐς τὴν Ἐλωρίνην ὁδὸν καὶ 4
ὡς ἐκ τῶν παρόντων ξυνταξάμενοι ἔς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ὅμως σφῶν αὐτῶν παρέπεμψαν φυλακήν, δείσαντες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων ἃ ἦν αὐτόθι κινήσωσι, καὶ οἱ λοιποὶ ἐπανεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς 71
μὲν τὸ ἱερὸν οὐκ ἦλθον, ξυγκομίσαντες δὲ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες ηὐλίσαντο αὐτοῦ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἀπέδοσαν ὑποσπόνδους τοὺς νεκρούς (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων περὶ ἑξήκοντα καὶ διακοσίους), τῶν δὲ σφετέρων τὰ ὀστᾶ ξυνέλεξαν (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὡς πεντήκοντα), καὶ τὰ τῶν πολεμίων σκῦλα ἔχοντες ἀπέπλευσαν ἐς Κατάνην. χειμών τε γὰρ ἦν καὶ τὸν πόλεμον αὐτόθεν 2
ποιεῖσθαι οὔπω ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, πρὶν ἂν ἱππέας τε μεταπέμψωσιν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἀγείρωσιν, ὅπως μὴ παντάπασιν ἱπποκρατῶνται, καὶ χρήματα δὲ ἅμα αὐτόθεν τε ξυλλέξωνται καὶ παρ' Ἀθηναίων ἔλθῃ, τῶν τε πόλεών τινας προσαγάγωνται, ἃς ἤλπιζον μετὰ τὴν μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι, τά τε ἄλλα καὶ σῖτον καὶ ὅσων δέοι παρασκευάσωνται, ὡς ἐς τὸ ἔαρ ἐπιχειρήσοντες ταῖς Συρακούσαις.

Καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Νάξον 72
καὶ Κατάνην διαχειμάσοντες· Συρακόσιοι δὲ τοὺς σφετέρους αὐτῶν νεκροὺς θάψαντες ἐκκλησίαν ἐποίουν. καὶ 2
παρελθὼν αὐτοῖς Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τἆλλα ξύνεσιν οὐδενὸς λειπόμενος καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ἐμπειρίᾳ τε ἱκανὸς γενόμενος καὶ ἀνδρίᾳ ἐπιφανής, ἐθάρσυνέ τε καὶ οὐκ εἴα τῷ γεγενημένῳ ἐνδιδόναι· τὴν μὲν 3
γὰρ γνώμην αὐτῶν οὐχ ἡσσῆσθαι, τὴν δὲ ἀταξίαν βλάψαι. οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε λειφθῆναι ὅσον εἰκὸς εἶναι, ἄλλως τε καὶ τοῖς πρώτοις τῶν Ἑλλήνων ἐμπειρίᾳ, ἰδιώτας ὡς εἰπεῖν χειροτέχναις, ἀνταγωνισαμένους. μέγα δὲ βλάψαι 4
καὶ [τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν καὶ] τὴν πολυαρχίαν (ἦσαν γὰρ πεντεκαίδεκα οἱ στρατηγοὶ αὐτοῖς), τῶν τε πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν.. ἦν δὲ ὀλίγοι τε στρατηγοὶ

γένωνται ἔμπειροι καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ παρασκευά-
σωσι τὸ ὁπλιτικόν, οἷς τε ὅπλα μὴ ἔστιν ἐκπορίζοντες,
ὅπως ὡς πλεῖστοι ἔσονται, καὶ τῇ ἄλλῃ μελέτῃ προσαναγ-
κάζοντες, ἔφη κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσειν σφᾶς τῶν ἐναντίων,
ἀνδρίας μὲν σφίσιν ὑπαρχούσης, εὐταξίας δ' ἐς τὰ ἔργα
προσγενομένης· ἐπιδώσειν γὰρ ἀμφότερα αὐτά, τὴν μὲν
μετὰ κινδύνων μελετωμένην, τὴν δ' εὐψυχίαν αὐτὴν ἑαυτῆς
μετὰ τοῦ πιστοῦ τῆς ἐπιστήμης θαρσαλεωτέραν ἔσεσθαι.
5 τούς τε στρατηγοὺς καὶ ὀλίγους καὶ αὐτοκράτορας χρῆναι
ἑλέσθαι καὶ ὀμόσαι αὐτοῖς τὸ ὅρκιον ἦ μὴν ἐάσειν ἄρχειν
ὅπῃ ἂν ἐπίστωνται· οὕτω γὰρ ἅ τε κρύπτεσθαι δεῖ μᾶλ-
λον ἂν στέγεσθαι καὶ τἆλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀπροφα-
73 σίστως παρασκευασθῆναι. καὶ οἱ Συρακόσιοι αὐτοῦ
ἀκούσαντες ἐψηφίσαντό τε πάντα ὡς ἐκέλευε καὶ στρα-
τηγὸν αὐτόν τε εἵλοντο τὸν Ἑρμοκράτη καὶ Ἡρακλείδην
τὸν Λυσιμάχου καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξηκέστου, τούτους τρεῖς,
2 καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις
ἀπέστειλαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς παραγένηται καὶ
τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πείθωσι ποιεῖ-
σθαι ἐκ τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαιμονίους,
ἵνα ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγωσιν αὐτοὺς ἢ πρὸς τὸ
ἐν Σικελίᾳ στράτευμα ἧσσον ὠφελίαν ἄλλην ἐπιπέμ-
πωσιν.

74 Τὸ δ' ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἔπλευ-
σεν εὐθὺς ἐπὶ Μεσσήνην ὡς προδοθησομένην. καὶ ἃ μὲν
ἐπράσσετο οὐκ ἐγένετο· Ἀλκιβιάδης γὰρ ὅτε ἀπῄει ἐκ
τῆς ἀρχῆς ἤδη μετάπεμπτος, ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο,
μηνύει τοῖς τῶν Συρακοσίων φίλοις τοῖς ἐν τῇ Μεσσήνῃ
ξυνειδὼς τὸ μέλλον· οἱ δὲ τούς τε ἄνδρας διέφθειραν
πρότερον, καὶ τότε στασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες
ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους οἱ ταῦτα βου-
2 λόμενοι. ἡμέρας δὲ μείναντες περὶ τρεῖς καὶ δέκα οἱ
Ἀθηναῖοι ὡς ἐχειμάζοντο καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκ εἶχον καὶ
προυχώρει οὐδέν, ἀπελθόντες ἐς Νάξον ὅρια [καὶ σταύ-
ρωμα] περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι αὐτοῦ διεχεί-
μαζον· καὶ τριήρη ἀπέστειλαν ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπί τε
χρήματα καὶ ἱππέας, ὅπως ἅμα τῷ ἦρι παραγένωνται.

75 Ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τῷ χειμῶνι πρός
τε τῇ πόλει, τὸν Τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι, τεῖχος
παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς ὁρῶν, ὅπως μὴ δι'

ἐλάσσονος εὐαποτείχιστοι ὦσιν, ἢν ἄρα σφάλλωνται, καὶ
τὰ Μέγαρα φρούριον καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ ἄλλο· καὶ τὴν
θάλασσαν προεσταύρωσαν πανταχῇ ᾗ ἀποβάσεις ἦσαν.
καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἰδότες ἐν τῇ Νάξῳ χειμάζοντας 2
ἐστράτευσαν πανδημεὶ ἐπὶ τὴν Κατάνην, καὶ τῆς τε γῆς
αὐτῶν ἔτεμον καὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων σκηνὰς καὶ τὸ
στρατόπεδον ἐμπρήσαντες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ 3
πυνθανόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐς τὴν Καμάριναν κατὰ
τὴν ἐπὶ Λάχητος γενομένην ξυμμαχίαν πρεσβεύεσθαι, εἴ
πως προσαγάγοιντο αὐτούς, ἀντεπρεσβεύοντο καὶ αὐτοί·
ἦσαν γὰρ ὕποπτοι αὐτοῖς οἱ Καμαριναῖοι μὴ προθύμως
σφίσι μήτ' ἐπὶ τὴν πρώτην μάχην πέμψαι ἃ ἔπεμψαν,
ἔς τε τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλωνται ἀμύνειν, ὁρῶντες
τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὖ πράξαντας, προσχωρῶσι
δ' αὐτοῖς κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες. ἀφικο- 4
μένων οὖν ἐκ μὲν Συρακουσῶν Ἑρμοκράτους καὶ ἄλλων
ἐς τὴν Καμάριναν, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων Εὐφήμου μεθ'
ἑτέρων, ὁ Ἑρμοκράτης ξυλλόγου γενομένου τῶν Καμαρι-
ναίων βουλόμενος προδιαβάλλειν τοὺς Ἀθηναίους ἔλεγε
τοιάδε.

„Οὐ τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, ὦ Καμα- 76
ριναῖοι, μὴ αὐτὴν καταπλαγῆτε δείσαντες ἐπρεσβευσά-
μεθα, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν λόγους,
πρίν τι καὶ ἡμῶν ἀκοῦσαι, μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. ἥκουσι 2
γὰρ ἐς τὴν Σικελίαν προφάσει μὲν ᾗ πυνθάνεσθε, δια-
νοίᾳ δὲ ἣν πάντες ὑπονοοῦμεν· καί μοι δοκοῦσιν οὐ
Λεοντίνους βούλεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἡμᾶς μᾶλλον
ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ εὔλογον τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις ἀνα-
στάτους ποιεῖν, τὰς δὲ ἐνθάδε κατοικίζειν, καὶ Λεοντί-
νων μὲν Χαλκιδέων ὄντων κατὰ τὸ ξυγγενὲς κήδεσθαι,
Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ὧν οἵδε ἄποικοί εἰσι,
δουλωσαμένους ἔχειν. τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ ἐκεῖνά τε ἔσχον 3
καὶ τὰ ἐνθάδε νῦν πειρῶνται· ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι
ἑκόντων τῶν τε Ἰώνων καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν ξύμ-
μαχοι ὡς ἐπὶ τοῦ Μήδου τιμωρίᾳ, τοὺς μὲν λιποστρατίαν,
τοὺς δὲ ἐπ' ἀλλήλους στρατεύειν, τοῖς δ' ὡς ἑκάστοις
τινὰ εἶχον αἰτίαν εὐπρεπῆ ἐπενεγκόντες κατεστρέψαντο.
καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα οὔτε οὗτοι τῶν Ἑλλή-
νων οὔθ' οἱ Ἕλληνες τῆς ἑαυτῶν τῷ Μήδῳ ἀντέστησαν,
περὶ δὲ οἱ μὲν σφίσιν ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ καταδουλώσεως,

οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ οὐκ ἀξυνετωτέρου, κακοξυνετωτέρου δέ.

77 „Ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν Ἀθηναίων εὐκατηγόρητον οὖσαν πόλιν νῦν ἥκομεν ἀποφανοῦντες ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ, πολὺ δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν τ' ἐκεῖ Ἑλλήνων ὡς ἐδουλώθησαν οὐκ ἀμύνοντες σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ταὐτὰ παρόντα σοφίσματα, Λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις καὶ Ἐγεσταίων ξυμμάχων ἐπικουρίας, οὐ ξυστραφέντες βουλόμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ Ἴωνες τάδε εἰσὶν οὐδ' Ἑλλησπόντιοι καὶ νησιῶται, οἳ δεσπότην ἢ Μῆδον ἢ ἕνα γέ τινα ἀεὶ μεταβάλλοντες δουλοῦνται, ἀλλὰ Δωριῆς ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτονόμου τῆς Πελοποννήσου
2 τὴν Σικελίαν οἰκοῦντες. ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκαστοι κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσμεν καὶ ὁρῶντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτο τὸ εἶδος τρεπομένους ὥστε τοὺς μὲν λόγοις ἡμῶν διιστάναι, τοὺς δὲ ξυμμάχων ἐλπίδι ἐκπολεμοῦν πρὸς ἀλλήλους, τοῖς δὲ ὡς ἑκάστοις τι προσηνὲς λέγοντες δύνανται κακουργεῖν; καὶ οἰόμεθα τοῦ ἄποθεν ξυνοίκου προαπολλυμένου οὐ καὶ ἐς αὐτόν τινα ἥξειν τὸ δεινόν, πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον τὸν πάσχοντα καθ'
78 αὑτὸν δυστυχεῖν; καὶ εἴ τῳ ἄρα παρέστηκε τὸν μὲν Συρακόσιον, ἑαυτὸν δ' οὐ πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ, καὶ δεινὸν ἡγεῖται ὑπέρ γε τῆς ἐμῆς κινδυνεύειν, ἐνθυμηθήτω οὐ περὶ τῆς ἐμῆς μᾶλλον, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχούμενος, τοσούτῳ δὲ καὶ ἀσφαλέστερον ὅσῳ οὐ προδιεφθαρμένου ἐμοῦ, ἔχων δὲ ξύμμαχον ἐμὲ καὶ οὐκ ἐρῆμος ἀγωνιεῖται· τόν τε Ἀθηναῖον μὴ τὴν τοῦ Συρακοσίου ἔχθραν κολάσασθαι, τῇ δ' ἐμῇ προφάσει τὴν
2 ἐκείνου φιλίαν οὐχ ἧσσον βεβαιώσασθαι βούλεσθαι. εἴ τέ τις φθονεῖ μὲν ἢ καὶ φοβεῖται (ἀμφότερα γὰρ τάδε πάσχει τὰ μείζω), διὰ δὲ αὐτὰ τὰς Συρακούσας κακωθῆναι μέν, ἵνα σωφρονισθῶμεν, βούλεται, περιγενέσθαι δὲ ἕνεκα τῆς αὑτοῦ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως βούλησιν ἐλπίζει. οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα τῆς τε ἐπιθυμίας
3 καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτὸν ὁμοίως ταμίαν γενέσθαι. καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι, τοῖς αὑτοῦ κακοῖς ὀλοφυρθεὶς τάχ' ἂν ἴσως καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς ποτε βουληθείη αὖθις φθονῆσαι. ἀδύνατον δὲ προεμένῳ καὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους, οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων,

ἐθελήσαντι προσλαβεῖν· λόγῳ μὲν γὰρ τὴν ἡμετέραν δύναμιν σῴζοι ἄν τις, ἔργῳ δὲ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν. καὶ 4
μάλιστα εἰκὸς ἦν ὑμᾶς, ὦ Καμαριναῖοι, ὁμόρους ὄντας καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας, προορᾶσθαι αὐτὰ καὶ μὴ μαλακῶς ὥσπερ νῦν ξυμμαχεῖν, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἡμᾶς μᾶλλον ἰόντας, ἅπερ, εἰ ἐς τὴν Καμαριναίαν πρῶτον ἀφίκοντο οἱ Ἀθηναῖοι, δεόμενοι ἂν ἐπεκαλεῖσθε, ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ νῦν παρακελευομένους, ὅπως μηδὲν ἐνδώσομεν, φαίνεσθαι. ἀλλ' οὔθ' ὑμεῖς νῦν γέ πω οὔθ' οἱ ἄλλοι ἐπὶ ταῦτα ὥρμησθε.

„Δειλίᾳ δὲ ἴσως τὸ δίκαιον πρός τε ἡμᾶς καὶ πρὸς 79
τοὺς ἐπιόντας θεραπεύσετε, λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι ὑμῖν πρὸς Ἀθηναίους· ἥν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐποιήσασθε, τῶν δὲ ἐχθρῶν ἤν τις ἐφ' ὑμᾶς ἴῃ, καὶ τοῖς γε Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων, καὶ μὴ αὐτοὶ ὥσπερ νῦν τοὺς πέλας ἀδικῶσιν, ἐπεὶ οὐδ' οἱ Ῥηγῖνοι ὄντες Χαλκιδῆς Χαλκιδέας ὄντας Λεοντίνους ἐθέλουσι ξυγκατοικίζειν. καὶ 2
δεινὸν εἰ ἐκεῖνοι μὲν τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικαιώματος ὑποπτεύοντες ἀλόγως σωφρονοῦσιν, ὑμεῖς δ' εὐλόγῳ προφάσει τοὺς μὲν φύσει πολεμίους βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἔτι μᾶλλον φύσει ξυγγενεῖς μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι. ἀλλ' οὐ δίκαιον, ἀμύνειν δὲ καὶ μὴ φοβεῖσθαι 3
τὴν παρασκευὴν αὐτῶν· οὐ γάρ, ἢν ἡμεῖς ξυστῶμεν πάντες, δεινή ἐστιν, ἀλλ' ἤν, ὅπερ οὗτοι σπεύδουσι, τἀναντία διαστῶμεν, ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους ἐλθόντες καὶ μάχῃ περιγενόμενοι ἔπραξαν ἃ ἐβούλοντο, ἀπῆλθον δὲ διὰ τάχους. ὥστε οὐκ ἀθρόους γε ὄντας εἰκὸς ἀθυμεῖν, 80
ἰέναι δὲ ἐς τὴν ξυμμαχίαν προθυμότερον, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ Πελοποννήσου παρεσομένης ὠφελίας, οἳ τῶνδε κρείσσους εἰσὶ τὸ παράπαν τὰ πολέμια· καὶ μὴ ἐκείνην τὴν προμηθίαν δοκεῖν τῳ ἡμῖν μὲν ἴσην εἶναι, ὑμῖν δὲ ἀσφαλῆ, τὸ μηδετέροις δὴ ὡς καὶ ἀμφοτέρων ὄντας ξυμμάχους βοηθεῖν. οὐ γὰρ ἔργῳ ἴσον ὥσπερ τῷ δικαιώματί 2
ἐστιν. εἰ γὰρ δι' ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας ὅ τε παθὼν σφαλήσεται καὶ ὁ κρατῶν περιέσται, τί ἄλλο ἢ τῇ αὐτῇ ἀπουσίᾳ τοῖς μὲν οὐκ ἠμύνατε σωθῆναι, τοὺς δὲ οὐκ ἐκωλύσατε κακοὺς γενέσθαι; καίτοι κάλλιον τοῖς ἀδικουμένοις καὶ ἅμα ξυγγενέσι προσθεμένους τήν τε κοινὴν ὠφελίαν τῇ Σικελίᾳ φυλάξαι καὶ τοὺς Ἀθηναίους φίλους δὴ ὄντας μὴ ἐᾶσαι ἁμαρτεῖν.

3 „Ξυνελόντες τε λέγομεν οἱ Συρακόσιοι ἐκδιδάσκειν
μὲν οὐδὲν ἔργον εἶναι σαφῶς οὔτε ὑμᾶς οὔτε τοὺς ἄλλους
περὶ ὧν αὐτοὶ οὐδὲν χεῖρον γιγνώσκετε· δεόμεθα δὲ καὶ
μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, ὅτι ἐπιβουλευόμεθα
μὲν ὑπὸ Ἰώνων ἀεὶ πολεμίων, προδιδόμεθα δὲ ὑπὸ ὑμῶν
4 Δωριῆς Δωριέων. καὶ εἰ καταστρέψονται ἡμᾶς Ἀθηναῖοι,
ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις κρατήσουσι, τῷ δ' αὐτῶν
ὀνόματι τιμηθήσονται, καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ
ἆθλον ἢ τὸν τὴν νίκην παρασχόντα λήψονται· καὶ εἰ αὖ
ἡμεῖς περιεσόμεθα, τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων οἱ αὐτοὶ
5 τὴν τιμωρίαν ὑφέξετε. σκοπεῖτε οὖν καὶ αἱρεῖσθε ἤδη
ἢ τὴν αὐτίκα ἀκινδύνως δουλείαν ἢ κἂν περιγενόμενοι
μεθ' ἡμῶν τούσδε τε μὴ αἰσχρῶς δεσπότας λαβεῖν καὶ
τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν μὴ ἂν βραχεῖαν γενομένην διαφυγεῖν."

81 Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἑρμοκράτης εἶπεν· ὁ δ' Εὔφημος ὁ
τῶν Ἀθηναίων πρεσβευτὴς μετ' αὐτὸν τοιάδε.

82 „Ἀφικόμεθα μὲν ἐπὶ τῆς πρότερον οὔσης ξυμμαχίας
ἀνανεώσει, τοῦ δὲ Συρακοσίου καθαψαμένου ἀνάγκη καὶ
2 περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν ὡς εἰκότως ἔχομεν. τὸ μὲν οὖν
μέγιστον μαρτύριον αὐτὸς εἶπεν, ὅτι οἱ Ἴωνες ἀεί ποτε
πολέμιοι τοῖς Δωριεῦσίν εἰσιν. ἔχει δὲ καὶ οὕτως· ἡμεῖς
γὰρ Ἴωνες ὄντες Πελοποννησίοις Δωριεῦσι, καὶ πλείοσιν
οὖσι καὶ παροικοῦσιν, ἐσκεψάμεθα ὅτῳ τρόπῳ ἥκιστα
3 δι' αὐτῶν ὑπακουσόμεθα· καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ ναῦς
κτησάμενοι τῆς μὲν Λακεδαιμονίων ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας
ἀπηλλάγημεν, οὐδὲν προσῆκον μᾶλλόν τι ἐκείνους ἡμῖν
ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, πλὴν καθ' ὅσον ἐν τῷ
παρόντι μεῖζον ἴσχυον, αὐτοὶ δὲ τῶν ὑπὸ βασιλεῖ πρότερον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, νομίσαντες
ἥκιστ' ἂν ὑπὸ Πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ᾗ ἀμυνούμεθα, καὶ ὡς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν οὐδὲ ἀδίκως
καταστρεψάμενοι τούς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας, οὓς ξυγ-
4 γενεῖς φασιν ὄντας ἡμᾶς Συρακόσιοι δεδουλῶσθαι. ἦλθον
γὰρ ἐπὶ τὴν μητρόπολιν ἐφ' ἡμᾶς μετὰ τοῦ Μήδου καὶ
οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστάντες τὰ οἰκεῖα φθεῖραι, ὥσπερ
ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, δουλείαν δὲ αὐτοί τε ἐβού-
83 λοντο καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἐπενεγκεῖν. ἀνθ' ὧν ἄξιοί τε
ὄντες ἅμα ἄρχομεν, ὅτι τε ναυτικὸν πλεῖστόν τε καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον παρεσχόμεθα ἐς τοὺς Ἕλληνας,

καὶ διότι καὶ τῷ Μήδῳ ἑτοίμως τοῦτο δρῶντες οὗτοι
ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἅμα δὲ τῆς πρὸς Πελοποννησίους ἰσχύος
ὀρεγόμενοι. καὶ οὐ καλλιεπούμεθα ὡς ἢ τὸν βάρβαρον 2
μόνοι καθελόντες εἰκότως ἄρχομεν ἢ ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῇ
τῶνδε μᾶλλον ἢ τῶν ξυμπάντων τε καὶ τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν
κινδυνεύσαντες. πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὴν προσήκουσαν
σωτηρίαν ἐκπορίζεσθαι. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας
ἕνεκα καὶ ἐνθάδε παρόντες ὁρῶμεν καὶ ὑμῖν ταῦτα ξυμ-
φέροντα. ἀποφαίνομεν δὲ ἐξ ὧν οἵδε τε διαβάλλουσι καὶ 3
ὑμεῖς μάλιστα ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ὑπονοεῖτε, εἰδότες
τοὺς περιδεῶς ὑποπτεύοντάς τι λόγου μὲν ἡδονῇ τὸ
παραυτίκα τερπομένους, τῇ δ' ἐγχειρήσει ὕστερον τὰ ξυμ-
φέροντα πράσσοντας. τήν τε γὰρ ἐκεῖ ἀρχὴν εἰρήκαμεν 4
διὰ δέος ἔχειν καὶ τὰ ἐνθάδε διὰ τὸ αὐτὸ ἥκειν μετὰ τῶν
φίλων ἀσφαλῶς καταστησόμενοι, καὶ οὐ δουλωσόμενοι,
μὴ παθεῖν δὲ μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες.

„Ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὡς οὐδὲν προσῆκον ὑμῶν κηδό- 84
μεθα, γνοὺς ὅτι σῳζομένων ὑμῶν καὶ διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς
ὑμᾶς ὄντας ἀντέχειν Συρακοσίοις ἧσσον ἂν τούτων πεμ-
ψάντων τινὰ δύναμιν Πελοποννησίοις ἡμεῖς βλαπτοίμεθα.
καὶ ἐν τούτῳ προσήκετε ἤδη ἡμῖν τὰ μέγιστα. διόπερ 2
καὶ τοὺς Λεοντίνους εὔλογον κατοικίζειν, μὴ ὑπηκόους
ὥσπερ τοὺς ξυγγενεῖς αὐτῶν τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ἀλλ' ὡς
δυνατωτάτους, ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας ὅμοροι ὄντες τοῖσδε
ὑπὲρ ἡμῶν λυπηροὶ ὦσι. τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ 3
ἀρκοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ ὁ Χαλκιδεύς, ὃν ἀλό-
γως ἡμᾶς φησι δουλωσαμένους τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν,
ξύμφορος ἡμῖν ἀπαράσκευος ὢν καὶ χρήματα μόνον φέρων,
τὰ δὲ ἐνθάδε καὶ Λεοντῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ὅτι μάλι-
στα αὐτονομούμενοι. ἀνδρὶ δὲ τυράννῳ ἢ πόλει ἀρχὴν 85
ἐχούσῃ οὐδὲν ἄλογον ὅ τι ξυμφέρον οὐδ' οἰκεῖον ὅ τι μὴ
πιστόν· πρὸς ἕκαστα δὲ δεῖ ἢ ἐχθρὸν ἢ φίλον μετὰ καιροῦ
γίγνεσθαι. καὶ ἡμᾶς τοῦτο ὠφελεῖ ἐνθάδε, οὐκ ἢν τοὺς
φίλους κακώσωμεν, ἀλλ' ἢν οἱ ἐχθροὶ διὰ τὴν τῶν φίλων
ῥώμην ἀδύνατοι ὦσιν. ἀπιστεῖν δὲ οὐ χρή· καὶ γὰρ τοῖς 2
ἐκεῖ ξυμμάχοις ὡς ἕκαστοι χρήσιμοι ἐξηγούμεθα, Χίους
μὲν καὶ Μηθυμναίους νεῶν παροκωχῇ αὐτονόμους, τοὺς
δὲ πολλοὺς χρημάτων βιαιότερον φορᾷ, ἄλλους δὲ καὶ
πάνυ ἐλευθέρως ξυμμαχοῦντας, καίπερ νησιώτας ὄντας
καὶ εὐλήπτους, διότι ἐν χωρίοις ἐπικαίροις εἰσὶ περὶ τὴν

3 Πελοπόννησον.] ὥστε καὶ τἀνθάδε εἰκὸς πρὸς τὸ λυσιτε-
λοῦν καί, ὃ λέγομεν, ἐς Συρακοσίους δέος καθίστασθαι.
ἀρχῆς γὰρ ἐφίενται ὑμῶν καὶ βούλονται ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ
ξυστήσαντες ὑμᾶς ὑπόπτῳ βίᾳ ἢ καὶ κατ' ἐρημίαν, ἀπρά-
κτων ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἄρξαι τῆς Σικελίας. ἀνάγκη
δέ, ἢν ξυστῆτε πρὸς αὐτούς· οὔτε γὰρ ἡμῖν ἔτι ἔσται
ἰσχὺς τοσαύτη ἐς ἓν ξυστᾶσα εὐμεταχείριστος, οὔθ' οἵδ'
86 ἀσθενεῖς ἂν ἡμῶν μὴ παρόντων πρὸς ὑμᾶς εἶεν. καὶ
ὅτῳ ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγχει. τὸ γὰρ πρό-
τερον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθε οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες φόβον
ἤ, εἰ περιοψόμεθα ὑμᾶς ὑπὸ Συρακοσίοις γενέσθαι, ὅτι
2 καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσομεν. καὶ νῦν οὐ δίκαιον, ᾧπερ καὶ
ἡμᾶς ἠξιοῦτε λόγῳ πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν, οὐδ' ὅτι
δυνάμει μείζονι πρὸς τὴν τῶνδε ἰσχὺν πάρεσμεν ὑπ-
3 οπτεύεσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. ἡμεῖς μέν
γε οὔτε ἐμμεῖναι δυνατοὶ μὴ μεθ' ὑμῶν, εἴ τε καὶ γενόμενοι
κακοὶ κατεργασαίμεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν διὰ μῆκός τε
πλοῦ καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς πόλεων μεγάλων καὶ τῇ παρα-
σκευῇ ἠπειρωτίδων· οἵδε δὲ οὐ. στρατοπέδῳ, πόλει δὲ
μείζονι τῆς ἡμετέρας παρουσίας ἐποικοῦντες ὑμῖν ἀεί τε
ἐπιβουλεύουσι καί, ὅταν καιρὸν λάβωσιν ἑκάστου, οὐκ
ἀνιᾶσιν (ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἤδη καὶ τὰ ἐς Λεοντίνους),
4 καὶ νῦν τολμῶσιν ἐπὶ τοὺς ταῦτα κωλύοντας καὶ ἀνέχον-
τας τὴν Σικελίαν μέχρι τοῦδε μὴ ὑπ' αὐτοὺς εἶναι παρα-
5 καλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθήτους. πολὺ δὲ ἐπὶ ἀληθεστέραν
γε σωτηρίαν ἡμεῖς ἀντιπαρακαλοῦμεν, δεόμενοι τὴν ὑπάρ-
χουσαν ἀπ' ἀλλήλων ἀμφοτέροις μὴ προδιδόναι, νομίσαι
τε τοῖσδε μὲν καὶ ἄνευ ξυμμάχων ἀεὶ ἐφ' ὑμᾶς ἑτοίμην
διὰ τὸ πλῆθος εἶναι ὁδόν, ὑμῖν δ' οὐ πολλάκις παρα-
σχήσειν μετὰ τοσῆσδε ἐπικουρίας ἀμύνασθαι· ἣν εἰ τῷ
ὑπόπτῳ ἢ ἄπρακτον ἐάσετε ἀπελθεῖν ἢ καὶ σφαλεῖσαν,
ἔτι βουλήσεσθε καὶ πολλοστὸν μόριον αὐτῆς ἰδεῖν, ὅτε
οὐδὲν ἔτι περανεῖ παραγενόμενον ὑμῖν.
87 „Ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς, ὦ Καμαριναῖοι, ταῖς τῶνδε δια-
βολαῖς ἀναπείθεσθε μήτε οἱ ἄλλοι· εἰρήκαμεν δ' ὑμῖν
πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ ὧν ὑποπτευόμεθα, καὶ ἔτι ἐν
2 κεφαλαίοις ὑπομνήσαντες ἀξιώσομεν πείθειν. φαμὲν γὰρ
ἄρχειν μὲν τῶν ἐκεῖ, ἵνα μὴ ὑπακούωμεν ἄλλου, ἐλευθε-
ροῦν δὲ τὰ ἐνθάδε, ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα, πολλὰ
δ' ἀναγκάζεσθαι πράσσειν, διότι καὶ πολλὰ φυλασσόμεθα,

ξύμμαχοι δὲ καὶ νῦν καὶ πρότερον τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν
ἀδικουμένοις οὐκ ἄκλητοι, παρακληθέντες δὲ ἥκειν. καὶ 3
ὑμεῖς μήθ᾽ ὡς δικασταὶ γενόμενοι τῶν ἡμῖν ποιουμένων
μήθ᾽ ὡς σωφρονισταί, ὃ χαλεπὸν ἤδη, ἀποτρέπειν πειρᾶ-
σθε, καθ᾽ ὅσον δέ τι ὑμῖν τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης
καὶ τρόπου τὸ αὐτὸ ξυμφέρει, τούτῳ ἀπολαβόντες χρή-
σασθε, καὶ νομίσατε μὴ πάντας ἐν ἴσῳ βλάπτειν αὐτά,
πολὺ δὲ πλείους τῶν Ἑλλήνων καὶ ὠφελεῖν. ἐν παντὶ 4
γὰρ πᾶς χωρίῳ, κἂν ᾧ μὴ ὑπάρχομεν, ὅ τε οἰόμενος
ἀδικήσεσθαι καὶ ὁ ἐπιβουλεύων διὰ τὸ ἑτοίμην ὑπεῖναι
ἐλπίδα τῷ μὲν ἀντιτυχεῖν ἐπικουρίας ἀφ᾽ ἡμῶν, τῷ δέ,
εἰ ἥξομεν, μὴ ἀδεὲς εἶναι [κινδυνεύειν], ἀμφότεροι ἀναγ-
κάζονται ὁ μὲν ἄκων σωφρονεῖν, ὁ δ᾽ ἀπραγμόνως σῴζε-
σθαι. ταύτην οὖν τὴν κοινὴν τῷ τε δεομένῳ καὶ ὑμῖν 5
νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν μὴ ἀπώσησθε, ἀλλ᾽ ἐξισώσαντες
τοῖς ἄλλοις, μεθ᾽ ἡμῶν τοῖς Συρακοσίοις ἀντὶ τοῦ ἀεὶ
φυλάσσεσθαι αὐτοὺς καὶ ἀντεπιβουλεῦσαί ποτε ἐκ τοῦ
ὁμοίου μεταλάβετε.“

Τοιαῦτα δὲ ὁ Εὔφημος εἶπεν. οἱ δὲ Καμαριναῖοι 88
ἐπεπόνθεσαν τοιόνδε. τοῖς μὲν Ἀθηναίοις εὖνοι ἦσαν,
πλὴν καθ᾽ ὅσον [εἰ] τὴν Σικελίαν ᾤοντο αὐτοὺς δουλώσε-
σθαι, τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἀεὶ κατὰ τὸ ὅμορον διάφοροι·
δεδιότες δ᾽ οὐχ ἧσσον τοὺς Συρακοσίους ἐγγὺς ὄντας μὴ
καὶ ἄνευ σφῶν περιγένωνται, τό τε πρῶτον αὐτοῖς τοὺς
ὀλίγους ἱππέας ἔπεμψαν καὶ τὸ λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς
ὑπουργεῖν μὲν τοῖς Συρακοσίοις μᾶλλον ἔργῳ, ὡς ἂν
δύνωνται μετριώτατα, ἐν δὲ τῷ παρόντι, ἵνα μηδὲ τοῖς
Ἀθηναίοις ἔλασσον δοκῶσι νεῖμαι, ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατέ-
στεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο, λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα ἀμφο-
τέροις. καὶ οὕτω βουλευσάμενοι ἀπεκρίναντο, ἐπειδὴ 2
τυγχάνει ἀμφοτέροις οὖσι ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἀλλήλους
πόλεμος ὤν, εὔορκον δοκεῖν εἶναι σφίσιν ἐν τῷ παρόντι
μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον.

Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τὰ καθ᾽ ἑαυτοὺς ἐξηρτύοντο 3
ἐς τὸν πόλεμον, οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Νάξῳ ἐστρατοπε-
δευμένοι τὰ πρὸς τοὺς Σικελοὺς ἔπρασσον, ὅπως αὐτοῖς
ὡς πλεῖστοι προσχωρήσονται. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία 4
μᾶλλον τῶν Σικελῶν, ὑπήκοοι ὄντες τῶν Συρακοσίων,
οὐ πολλοὶ ἀφειστήκεσαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγειαν ἐχόντων
αὐτόνομοι οὖσαι καὶ πρότερον ἀεὶ ⟨αἱ⟩ οἰκήσεις εὐθύς,

πλὴν ὀλίγοι, μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν, καὶ σῖτόν τε
κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι καὶ εἰσὶν οἳ καὶ χρήματα.
5 ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύοντες
τοὺς μὲν προσηνάγκαζον, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Συρακο-
σίων, φρουρούς τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων, ἀπεκω-
λύοντο. τόν τε χειμῶνα μεθορμισάμενοι ἐκ τῆς Νάξου
ἐς τὴν Κατάνην καὶ τὸ στρατόπεδον ὃ κατεκαύθη ὑπὸ
6 τῶν Συρακοσίων αὖθις ἀνορθώσαντες διεχείμαζον. καὶ
ἔπεμψαν μὲν ἐς Καρχηδόνα τριήρη περὶ φιλίας, εἰ δύ-
ναιντό τι ὠφελεῖσθαι, ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς Τυρσηνίαν,
ἔστιν ὧν πόλεων ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμεῖν.
περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σικελοῖς καὶ ἐς τὴν Ἔγεσταν
πέμψαντες ἐκέλευον ἵππους σφίσιν ὡς πλείστους πέμπειν,
καὶ τἆλλα ἐς τὸν περιτειχισμόν, πλινθία καὶ σίδηρον
ἡτοίμαζον καὶ ὅσα ἔδει, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ἑξόμενοι τοῦ
πολέμου.
7 Οἱ δ' ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα τῶν Συρακο-
σίων ἀποσταλέντες πρέσβεις τούς τε Ἰταλιώτας ἅμα παρα-
πλέοντες ἐπειρῶντο πείθειν μὴ περιορᾶν τὰ γιγνόμενα
ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ἐπιβου-
λευόμενα, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ Κορίνθῳ ἐγένοντο, λόγους
ἐποιοῦντο ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν.
8 καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς ψηφισάμενοι αὐτοὶ πρῶτοι
ὥστε πάσῃ προθυμίᾳ ἀμύνειν, καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα
ξυναπέστελλον αὐτοῖς πρέσβεις, ὅπως καὶ ἐκείνους ξυν-
αναπείθοιεν τόν τε αὐτοῦ πόλεμον σαφέστερον ποιεῖσθαι
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐς τὴν Σικελίαν ὠφελίαν τινὰ
9 πέμπειν. καὶ οἵ τε ἐκ τῆς Κορίνθου πρέσβεις παρῆσαν ἐς
τὴν Λακεδαίμονα καὶ Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν ξυμφυγάδων,
περαιωθεὶς τότ' εὐθὺς ἐπὶ πλοίου φορτηγικοῦ ἐκ τῆς
Θουρίας ἐς Κυλλήνην τῆς Ἠλείας πρῶτον, ἔπειτα ὕστερον
ἐς τὴν Λακεδαίμονα αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων μεταπεμ-
ψάντων ὑπόσπονδος ἐλθών· ἐφοβεῖτο γὰρ αὐτοὺς διὰ
10 τὴν περὶ τῶν Μαντινικῶν πρᾶξιν. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων τούς τε Κορινθίους καὶ
τοὺς Συρακοσίους τὰ αὐτὰ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην δεομένους
πείθειν τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ διανοουμένων τῶν τε
ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων πρέσβεις πέμπειν ἐς
Συρακούσας κωλύοντας μὴ ξυμβαίνειν Ἀθηναίοις, βοη-
θεῖν δὲ οὐ προθύμων ὄντων, παρελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης

παρώξυνέ τε τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ ἐξώρμησε λέγων τοιάδε.

„Ἀναγκαῖον περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον ἐς ὑμᾶς 89
εἰπεῖν, ἵνα μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ τῷ ὑπόπτῳ μου ἀκροάση-
σθε. τῶν δὴ ἐμῶν προγόνων τὴν προξενίαν ὑμῶν κατά 2
τι ἔγκλημα ἀπειπόντων αὐτὸς ἐγὼ πάλιν ἀναλαμβάνων
ἐθεράπευον ὑμᾶς ἄλλα τε καὶ περὶ τὴν ἐκ Πύλου ξυμφοράν.
καὶ διατελοῦντός μου προθύμου ὑμεῖς πρὸς Ἀθηναίους
καταλλασσόμενοι τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς δύναμιν, δι'
ἐκείνων πράξαντες, ἐμοὶ δὲ ἀτιμίαν περιέθετε. καὶ διὰ 3
ταῦτα δικαίως ὑπ' ἐμοῦ πρός τε τὰ Μαντινέων καὶ
Ἀργείων τραπομένου καὶ ὅσα ἄλλα ἠναντιούμην ὑμῖν
ἐβλάπτεσθε· καὶ νῦν, εἴ τις καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ
εἰκότως ὠργίζετό μοι, μετὰ τοῦ ἀληθοῦς σκοπῶν ἀναπει-
θέσθω· ἢ εἴ τις, διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκείμην μᾶλλον,
χείρω με ἐνόμιζε, μηδ' οὕτως ἡγήσηται ὀρθῶς ἄχθεσθαι.
τοῖς γὰρ τυράννοις ἀεί ποτε διάφοροί ἐσμεν, πᾶν δὲ τὸ 4
ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι δῆμος ὠνόμασται· καὶ ἀπ'
ἐκείνου ξυμπαρέμεινεν ἡ προστασία ἡμῖν τοῦ πλήθους.
ἅμα δὲ τῆς πόλεως δημοκρατουμένης τὰ πολλὰ ἀνάγκη
ἦν τοῖς παροῦσιν ἕπεσθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης ἀκολασίας 5
ἐπειρώμεθα μετριώτεροι ἐς τὰ πολιτικὰ εἶναι. ἄλλοι δ'
ἦσαν καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι καὶ νῦν οἳ ἐπὶ τὰ πονηρότερα
ἐξῆγον τὸν ὄχλον· οἵπερ καὶ ἐμὲ ἐξήλασαν. ἡμεῖς δὲ τοῦ 6
ξύμπαντος προέστημεν, δικαιοῦντες ἐν ᾧ σχήματι μεγίστη
ἡ πόλις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερωτάτη οὖσα καὶ ὅπερ ἐδέξατό
τις, τοῦτο ξυνδιασῴζειν· ἐπεὶ δημοκρατίαν γε καὶ ἐγιγνώ-
σκομεν οἱ φρονοῦντές τι, καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον,
ὅσῳ καὶ * *, λοιδορήσαιμι· ἀλλὰ περὶ ὁμολογουμένης
ἀνοίας οὐδὲν ἂν καινὸν λέγοιτο· καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν
οὐκ ἐδόκει ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶναι ὑμῶν πολεμίων προσ-
καθημένων.

„Καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς τοιαῦτα ξυνέβη· 90
περὶ δὲ ὧν ὑμῖν τε βουλευτέον καὶ ἐμοί, εἴ τι πλέον οἶδα,
εἰσηγητέον, μάθετε ἤδη. ἐπλεύσαμεν ἐς Σικελίαν πρῶτον 2
μέν, εἰ δυναίμεθα, Σικελιώτας καταστρεψόμενοι, μετὰ δ'
ἐκείνους αὖθις καὶ Ἰταλιώτας, ἔπειτα καὶ τῆς Καρχηδο-
νίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἀποπειράσοντες. εἰ δὲ προχωρήσειε 3
ταῦτα ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ πλείω, ἤδη τῇ Πελοποννήσῳ
ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν, κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν

ἐκεῖθεν προσγενομένην δύναμιν τῶν Ἑλλήνων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι καὶ Ἴβηρας καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν [βαρβάρων] μαχιμωτάτους, τριήρεις τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι, ἐχούσης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἄφθονα, αἷς τὴν Πελοπόννησον πέριξ πολιορκοῦντες καὶ τῷ πεζῷ ἅμα ἐκ γῆς ἐφορμαῖς τῶν πόλεων τὰς μὲν βίᾳ λαβόντες, τὰς δ' ἐντειχισάμενοι ῥᾳδίως ἠλπίζομεν καταπολεμήσειν καὶ μετὰ ταῦτα καὶ
4 τοῦ ξύμπαντος Ἑλληνικοῦ ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ σῖτον, ὥστε εὐπορώτερον γίγνεσθαί τι αὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσγενόμενα ἐκεῖθεν χωρία ἔμελλε διαρκῆ ἄνευ τῆς ἐνθένδε
91 προσόδου παρέξειν. τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν οἰχομένου στόλου παρὰ τοῦ τὰ ἀκριβέστατα εἰδότος ὡς διενοήθημεν ἀκηκόατε· καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι στρατηγοί, ἢν δύνωνται, ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν. ὡς δέ, εἰ μὴ βοηθήσετε, οὐ
2 περιέσται τἀκεῖ, μάθετε ἤδη. Σικελιῶται γὰρ ἀπειρότεροι μέν εἰσιν, ὅμως δ' ἂν ξυστραφέντες ἀθρόοι καὶ νῦν ἔτι περιγένοιντο. Συρακόσιοι δὲ μόνοι μάχῃ τε ἤδη πανδημεὶ ἡσσημένοι καὶ ναυσὶν ἅμα κατειργόμενοι ἀδύνατοι ἔσονται τῇ νῦν Ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀντισχεῖν.
3 καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία, καὶ εὐθὺς καὶ Ἰταλία· καὶ ὃν ἄρτι κίνδυνον ἐκεῖθεν προεῖπον, οὐκ ἂν διὰ μακροῦ ὑμῖν ἐπιπέσοι.
4 ὥστε μὴ περὶ τῆς Σικελίας τις οἰέσθω μόνον βουλεύειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Πελοποννήσου, εἰ μὴ ποιήσετε τάδε ἐν τάχει, στρατιάν τε ἐπὶ νεῶν πέμψετε τοιαύτην ἐκεῖσε οἵτινες αὐτερέται κομισθέντες καὶ ὁπλιτεύσουσιν εὐθύς, καὶ ὃ τῆς στρατιᾶς ἔτι χρησιμώτερον εἶναι νομίζω, ἄνδρα Σπαρτιάτην ἄρχοντα, ὡς ἂν τούς τε παρόντας ξυντάξῃ καὶ τοὺς μὴ θέλοντας προσαναγκάσῃ· οὕτω γὰρ οἵ τε ὑπάρχοντες ὑμῖν φίλοι θαρσήσουσι μᾶλλον καὶ οἱ ἐνδοιά-
5 ζοντες ἀδεέστερον πρόσιασι. καὶ τὰ ἐνθάδε χρὴ ἅμα φανερώτερον ἐκπολεμοῦν, ἵνα Συρακόσιοί τε νομίζοντες ὑμᾶς ἐπιμέλεσθαι μᾶλλον ἀντέχωσι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς
6 ἑαυτῶν ἧσσον ἄλλην ἐπικουρίαν πέμπωσι. τειχίζειν δὲ χρὴ Δεκέλειαν τῆς Ἀττικῆς, ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα ἀεὶ φοβοῦνται, καὶ μόνου αὐτοῦ νομίζουσι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οὐ διαπεπειρᾶσθαι. βεβαιότατα δ' ἄν τις οὕτω τοὺς πολεμίους βλάπτοι, εἰ, ἃ μάλιστα δεδιότας αὐτοὺς αἰσθάνοιτο, ταῦτα σαφῶς πυνθανόμενος ἐπιφέροι· εἰκὸς γὰρ

αὐτοὺς ἀκριβέστατα ἑκάστους τὰ σφέτερα αὐτῶν δεινὰ
ἐπισταμένους φοβεῖσθαι. ἃ δ' ἐν τῇ ἐπιτειχίσει αὐτοὶ 7
ὠφελούμενοι τοὺς ἐναντίους κωλύσετε, πολλὰ παρεὶς τὰ
μέγιστα κεφαλαιώσω. οἷς τε γὰρ ἡ χώρα κατεσκεύασται,
τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς τὰ μὲν ληφθέντα, τὰ δ' αὐτόματα
ἥξει· καὶ τὰς τοῦ Λαυρείου τῶν ἀργυρείων μετάλλων
προσόδους καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δεκατευτηρίων νῦν ὠφε-
λοῦνται εὐθὺς ἀποστερήσονται, μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν
ξυμμάχων προσόδου ἧσσον διαφορουμένης, οἳ τὰ παρ'
ὑμῶν νομίσαντες ἤδη κατὰ κράτος πολεμεῖσθαι ὀλιγω-
ρήσουσιν.

„Γίγνεσθαι δέ τι αὐτῶν καὶ ἐν τάχει καὶ προθυμό- 92
τερον ἐν ὑμῖν ἐστιν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ὥς γε δυνατά
(καὶ οὐχ ἁμαρτήσεσθαι οἶμαι γνώμης) πάνυ θαρσῶ. καὶ 2
χείρων οὐδενὶ ἀξιῶ δοκεῖν ὑμῶν εἶναι, εἰ τῇ ἐμαυτοῦ
μετὰ τῶν πολεμιωτάτων, φιλόπολίς ποτε δοκῶν εἶναι, νῦν
ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι, οὐδὲ ὑποπτεύεσθαί μου ἐς τὴν
φυγαδικὴν προθυμίαν τὸν λόγον. φυγάς τε γάρ εἰμι τῆς 3
τῶν ἐξελασάντων πονηρίας καὶ οὐ τῆς ὑμετέρας, ἢν πεί-
θησθέ μοι, ὠφελίας· καὶ πολεμιώτεροι οὐχ οἱ τοὺς πολε-
μίους που βλάψαντες ὑμεῖς ἢ οἱ τοὺς φίλους ἀναγκάσαντες
πολεμίους γενέσθαι. τό τε φιλόπολι οὐκ ἐν ᾧ ἀδικοῦμαι 4
ἔχω, ἀλλ' ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐπολιτεύθην. οὐδ' ἐπὶ πατρίδα
οὖσαν ἔτι ἡγοῦμαι νῦν ἰέναι, πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν οὐκ
οὖσαν ἀνακτᾶσθαι. καὶ φιλόπολις οὗτος ὀρθῶς, οὐχ ὃς
ἂν τὴν ἑαυτοῦ ἀδίκως ἀπολέσας μὴ ἐπίῃ, ἀλλ' ὃς ἂν ἐκ
παντὸς τρόπου διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν πειραθῇ αὐτὴν ἀναλα-
βεῖν. οὕτως ἐμοί τε ἀξιῶ ὑμᾶς καὶ ἐς κίνδυνον καὶ ἐς 5
ταλαιπωρίαν πᾶσαν ἀδεῶς χρῆσθαι, ὦ Λακεδαιμόνιοι,
γνόντας τοῦτον δὴ τὸν ὑφ' ἁπάντων προβαλλόμενον λόγον
ὡς, εἰ πολέμιός γε ὢν σφόδρα ἔβλαπτον, κἂν φίλος
ὢν ἱκανῶς ὠφελοίην, ὅσῳ τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ'
ὑμέτερα ᾔκαζον, καὶ αὐτοὺς νῦν, νομίσαντας περὶ μεγί-
στων δὴ τῶν διαφερόντων βουλεύεσθαι, μὴ ἀποκνεῖν τὴν
ἐς τὴν Σικελίαν τε καὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν στρατείαν, ἵνα τά
τε ἐκεῖ βραχεῖ μορίῳ ξυμπαραγενόμενοι μεγάλα σώσητε
καὶ Ἀθηναίων τήν τε οὖσαν καὶ τὴν μέλλουσαν δύναμιν
καθέλητε, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοί τε ἀσφαλῶς οἰκῆτε καὶ
τῆς ἁπάσης Ἑλλάδος ἑκούσης καὶ οὐ βίᾳ, κατ' εὔνοιαν δὲ
ἡγῆσθε."

93 Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Λακεδαιμό-
νιοι διανοούμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύειν ἐπὶ
τὰς Ἀθήνας, μέλλοντες δ᾽ ἔτι καὶ περιορώμενοι, πολλῷ
μᾶλλον ἐπερρώσθησαν διδάξαντος ταῦτα ἕκαστα αὐτοῦ
καὶ νομίσαντες παρὰ τοῦ σαφέστατα εἰδότος ἀκηκοέναι·
2 ὥστε τῇ ἐπιτειχίσει τῆς Δεκελείας προσεῖχον ἤδη τὸν
νοῦν καὶ τὸ παραυτίκα καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ πέμπειν
τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιππον τὸν Κλεανδρίδου προσ-
τάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρακοσίοις ἐκέλευον μετ᾽ ἐκεί-
νων καὶ τῶν Κορινθίων βουλευόμενον ποιεῖν ὅπῃ ἐκ τῶν
παρόντων μάλιστα καὶ τάχιστά τις ὠφελία ἥξει τοῖς ἐκεῖ.
3 ὁ δὲ δύο μὲν ναῦς τοὺς Κορινθίους ἤδη ἐκέλευέν οἱ πέμ-
πειν ἐς Ἀσίνην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι ὅσας
διανοοῦνται πέμπειν καί, ὅταν καιρὸς ᾖ, ἑτοίμας εἶναι
πλεῖν. ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακε-
δαίμονος.
4 Ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης τῶν Ἀθη-
ναίων, ἣν ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐπί τε χρήματα καὶ
ἱππέας. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐψηφίσαντο τήν τε
τροφὴν πέμπειν τῇ στρατιᾷ καὶ τοὺς ἱππέας. καὶ ὁ χει-
μὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ
ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.
'4 B.C. March. 94 Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ τοῦ ἐπιγιγνομένου
θέρους οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κατάνης
παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ, οὓς ἐπὶ
Γέλωνος τοῦ τυράννου, ὥσπερ καὶ πρότερόν μοι εἴρηται,
2 ἀναστήσαντες Συρακόσιοι αὐτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. ἀποβάν-
τες δὲ ἐδῄωσαν τούς τε ἀγροὺς καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρυμά
τι τῶν Συρακοσίων καὶ οὐχ ἑλόντες αὖθις καὶ πεζῇ καὶ
ναυσὶ παρακομισθέντες ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμὸν τό τε
πεδίον ἀναβάντες ἐδῄουν καὶ τὸν σῖτον ἐνεπίμπρασαν, καὶ
τῶν Συρακοσίων περιτυχόντες τισὶν οὐ πολλοῖς καὶ ἀπο-
κτείναντές τέ τινας καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν
3 ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ ἀποπλεύσαντες ἐς Κατάνην, ἐκεῖθεν δὲ
ἐπισιτισάμενοι πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἐχώρουν ἐπὶ Κεντόριπα,
Σικελῶν πόλισμα, καὶ προσαγαγόμενοι ὁμολογίᾳ ἀπῇσαν,
πιμπράντες ἅμα τὸν σῖτον τῶν τε Ἰνησσαίων καὶ τῶν
4 Ὑβλαίων. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Κατάνην καταλαμβάνουσι
τούς τε ἱππέας ἥκοντας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πεντήκοντα καὶ
διακοσίους ἄνευ τῶν ἵππων μετὰ σκευῆς, ὡς αὐτόθεν

ἵππων πορισθησομένων, καὶ ἱπποτοξότας τριάκοντα καὶ
τάλαντα ἀργυρίου τριακόσια.

Τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος καὶ ἐπ' Ἄργος στρατεύσαντες Λακε- 95
δαιμόνιοι μέχρι μὲν Κλεωνῶν ἦλθον, σεισμοῦ δὲ γενομένου
ἀπεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι μετὰ ταῦτα ἐσβαλόντες ἐς τὴν
Θυρεᾶτιν ὅμορον οὖσαν λείαν τῶν Λακεδαιμονίων πολλὴν
ἔλαβον, ἣ ἐπράθη ταλάντων οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ εἴκοσι.
καὶ ὁ Θεσπιέων δῆμος ἐν τῷ αὐτῷ θέρει οὐ πολὺ ὕστερον 2
ἐπιθέμενος τοῖς τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν οὐ κατέσχεν, ἀλλὰ
βοηθησάντων Θηβαίων οἱ μὲν ξυνελήφθησαν, οἱ δ' ἐξέπε-
σον Ἀθήναζε.

Καὶ οἱ Συρακόσιοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ὡς ἐπύθοντο 96
τούς τε ἱππέας ἥκοντας τοῖς Ἀθηναίοις καὶ μέλλοντας
ἤδη ἐπὶ σφᾶς ἰέναι, νομίσαντες, ἐὰν μὴ τῶν Ἐπιπολῶν
κρατήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, χωρίου ἀποκρήμνου τε καὶ
ὑπὲρ τῆς πόλεως εὐθὺς κειμένου, οὐκ ἂν ῥᾳδίως σφᾶς,
οὐδ' εἰ κρατοῖντο μάχῃ, ἀποτειχισθῆναι, διενοοῦντο τὰς
προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὅπως μὴ κατὰ ταῦτα
λάθωσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι· οὐ γὰρ ἂν ἄλλῃ 2
γε αὐτοὺς δυνηθῆναι. ἐξήρτηται γὰρ τὸ ἄλλο χωρίον,
καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τέ ἐστι καὶ ἐπιφανὲς πᾶν
ἔσω· καὶ ὠνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακοσίων διὰ τὸ ἐπι-
πολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι Ἐπιπολαί. καὶ οἱ μὲν ἐξελθόντες 3
πανδημεὶ ἐς τὸν λειμῶνα ⟨τὸν⟩ παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμὸν
ἅμα τῇ ἡμέρᾳ (ἐτύγχανον γὰρ αὐτοῖς καὶ οἱ περὶ τὸν
Ἑρμοκράτη στρατηγοὶ ἄρτι παρειληφότες τὴν ἀρχήν),
ἐξέτασίν τε ὅπλων ἐποιοῦντο καὶ ἑξακοσίους λογάδας
τῶν ὁπλιτῶν ἐξέκριναν πρότερον, ὧν ἦρχε Διόμιλος, φυγὰς
ἐξ Ἄνδρου, ὅπως τῶν τε Ἐπιπολῶν εἶεν φύλακες καί, ἢν
ἐς ἄλλο τι δέῃ, ταχὺ ξυνεστῶτες παραγίγνωνται. οἱ δὲ 97
Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς νυκτός, ⟨ᾗ⟩ τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ
ἐξητάζοντο, [καὶ] ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἤδη τῷ στρατεύ-
ματι ἐκ τῆς Κατάνης σχόντες κατὰ τὸν Λέοντα καλούμε-
νον, ὃς ἀπέχει τῶν Ἐπιπολῶν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους, καὶ
τοὺς πεζοὺς ἀποβιβάσαντες ταῖς τε ναυσὶν ἐς τὴν Θάψον
καθορμισάμενοι· ἔστι δὲ χερσόνησος μὲν ἐν στενῷ ἰσθμῷ
προύχουσα ἐς τὸ πέλαγος, τῆς δὲ Συρακοσίων πόλεως
οὔτε πλοῦν οὔτε ὁδὸν πολλὴν ἀπέχει. καὶ ὁ μὲν ναυτικὸς 2
στρατὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Θάψῳ διασταυρωσάμενος
τὸν ἰσθμὸν ἡσύχαζεν· ὁ δὲ πεζὸς ἐχώρει εὐθὺς δρόμῳ

πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς καὶ φθάνει ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον
πρὶν τοὺς Συρακοσίους αἰσθομένους ἐκ τοῦ λειμῶνος καὶ
3 τῆς ἐξετάσεως παραγενέσθαι. ἐβοήθουν δὲ οἵ τε ἄλλοι
ὡς ἕκαστος τάχους εἶχε καὶ οἱ περὶ τὸν Διόμιλον ἑξακόσιοι·
στάδιοι δὲ πρὶν προσμῖξαι ἐκ τοῦ λειμῶνος ἐγίγνοντο
4 αὐτοῖς οὐκ ἔλασσον ἢ πέντε καὶ εἴκοσι. προσπεσόντες
οὖν αὐτοῖς τοιούτῳ τρόπῳ ἀτακτότερον καὶ μάχῃ νικη-
θέντες οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς ἀνεχώρησαν ἐς
τὴν πόλιν· καὶ ὅ τε Διόμιλος ἀποθνήσκει καὶ τῶν ἄλλων
5 ὡς τριακόσιοι. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖόν
τε στήσαντες καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόντες
τοῖς Συρακοσίοις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὑστεραίᾳ ἐπι-
καταβάντες, ὡς οὐκ ἐπεξῇσαν αὐτοῖς, ἐπαναχωρήσαντες
φρούριον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ ᾠκοδόμησαν ἐπ' ἄκροις τοῖς
κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν ὁρῶν πρὸς τὰ Μέγαρα, ὅπως
εἴη αὐτοῖς, ὁπότε προΐοιεν ἢ μαχούμενοι ἢ τειχιοῦντες,
98 τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη. καὶ οὐ
πολλῷ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον ἔκ τε Ἐγέστης ἱππῆς τρια-
κόσιοι καὶ Σικελῶν καὶ Ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν ὡς
ἑκατόν· καὶ Ἀθηναίων ὑπῆρχον πεντήκοντα καὶ διακόσιοι,
οἷς ἵππους τοὺς μὲν παρ' Ἐγεσταίων καὶ Καταναίων
ἔλαβον, τοὺς δ' ἐπρίαντο, καὶ ξύμπαντες πεντήκοντα καὶ
2 ἑξακόσιοι ἱππῆς ξυνελέγησαν. καὶ καταστήσαντες ἐν τῷ
Λαβδάλῳ φυλακὴν ἐχώρουν πρὸς τὴν Συκῆν οἱ Ἀθηναῖοι,
ἵναπερ καθεζόμενοι ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους.
καὶ ἔκπληξιν τοῖς Συρακοσίοις παρέσχον τῷ τάχει τῆς
οἰκοδομίας· καὶ ἐπεξελθόντες μάχην διενοοῦντο ποιεῖσθαι
3 καὶ μὴ περιορᾶν. καὶ ἤδη ἀντιπαραταssομένων ἀλλήλοις
οἱ τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ ὡς ἑώρων σφίσι τὸ στρά-
τευμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυντασσόμενον,
ἀνήγαγον πάλιν ἐς τὴν πόλιν πλὴν μέρους τινὸς τῶν
ἱππέων· οὗτοι δὲ ὑπομένοντες ἐκώλυον τοὺς Ἀθηναίους
4 λιθοφορεῖν τε καὶ ἀποσκίδνασθαι μακροτέραν. καὶ τῶν
Ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν ὁπλιτῶν καὶ οἱ ἱππῆς μετ'
αὐτῶν πάντες ἐτρέψαντο τοὺς τῶν Συρακοσίων ἱππέας
προσβαλόντες, καὶ ἀπέκτεινάν τέ τινας καὶ τροπαῖον τῆς
ἱππομαχίας ἔστησαν.

99 Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθηναίων τὸ
πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος, οἱ δὲ λίθους καὶ ξύλα
ξυμφοροῦντες παρέβαλλον ἐπὶ τὸν Τρώγιλον καλούμενον

*ἀεί, ᾗπερ βραχύτατον ἐγίγνετο αὐτοῖς ἐκ τοῦ μεγάλου
λιμένος ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. οἱ* 2
*δὲ Συρακόσιοι οὐχ ἥκιστα Ἑρμοκράτους τῶν στρατηγῶν
ἐσηγησαμένου μάχαις μὲν πανδημεὶ πρὸς Ἀθηναίους
οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν, ὑποτειχίζειν δὲ ἄμεινον
ἐδόκει εἶναι ᾗ ἐκεῖνοι ἔμελλον ἄξειν τὸ τεῖχος καί, εἰ
φθάσειαν, ἀποκλῄσεις γίγνεσθαι, καὶ ἅμα καὶ ἐν τούτῳ,
εἰ ἐπιβοηθοῖεν, μέρος ἀντιπέμπειν αὐτοὺς τῆς στρατιᾶς·
καὶ φθάνειν ἂν τοῖς σταυροῖς προκαταλαμβάνοντες τὰς
ἐφόδους, ἐκείνους δὲ ἂν παυομένους τοῦ ἔργου πάντας
[ἂν] πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. ἐτείχιζον οὖν ἐξελθόντες ἀπὸ* 3
*τῆς σφετέρας πόλεως ἀρξάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου
τῶν Ἀθηναίων ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες, τάς τε ἐλάας
ἐκκόπτοντες τοῦ τεμένους καὶ πύργους ξυλίνους καθ-
ιστάντες. αἱ δὲ νῆες τῶν Ἀθηναίων οὔπω ἐκ τῆς Θάψου* 4
*περιεπεπλεύκεσαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, ἀλλ᾽ ἔτι οἱ Συρα-
κόσιοι ἐκράτουν τῶν περὶ τὴν θάλασσαν, κατὰ γῆν δ᾽ ἐκ
τῆς Θάψου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐπιτήδεια ἐπήγοντο. ἐπειδὴ* 100
*δὲ τοῖς Συρακοσίοις ἀρκούντως ἐδόκει ἔχειν ὅσα τε
ἐσταυρώθη καὶ ᾠκοδομήθη τοῦ ὑποτειχίσματος, καὶ οἱ
Ἀθηναῖοι [αὐτοὺς] οὐκ ἦλθον κωλύσοντες, φοβούμενοι
μὴ σφίσι δίχα γιγνομένοις ῥᾷον μάχωνται, καὶ ἅμα τὴν
καθ᾽ αὑτοὺς περιτείχισιν ἐπειγόμενοι, οἱ μὲν Συρακόσιοι
φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος
ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τούς τε ὀχετοὺς
αὐτῶν, οἳ ἐς τὴν πόλιν ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἠγμένοι
ἦσαν, διέφθειραν, καὶ τηρήσαντες τούς τε ἄλλους Συρα-
κοσίους κατὰ σκηνὰς ὄντας ἐν μεσημβρίᾳ καί τινας καὶ
ἐς τὴν πόλιν ἀποκεχωρηκότας καὶ τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι
ἀμελῶς φυλάσσοντας, τριακοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λογάδας
καὶ τῶν ψιλῶν τινας ἐκλεκτοὺς ὡπλισμένους προύταξαν
θεῖν δρόμῳ ἐξαπιναίως πρὸς τὸ ὑποτείχισμα, ἡ δ᾽ ἄλλη
στρατιὰ δίχα, ἡ μὲν μετὰ τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ πρὸς τὴν
πόλιν, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, ἐχώρουν, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἑτέρου
πρὸς τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλίδα. καὶ προσβαλόν-* 2
*τες οἱ τριακόσιοι αἱροῦσι τὸ σταύρωμα· καὶ οἱ φύλακες
αὐτὸ ἐκλιπόντες κατέφυγον ἐς τὸ προτείχισμα τὸ περὶ
τὸν Τεμενίτην. καὶ αὐτοῖς ξυνεσέπεσον οἱ διώκοντες,
καὶ ἐντὸς γενόμενοι βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πάλιν ὑπὸ τῶν
Συρακοσίων, καὶ τῶν Ἀργείων τινὲς αὐτόθι καὶ τῶν*

3 Ἀθηναίων οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν. καὶ ἐπαναχωρήσασα
ἡ πᾶσα στρατιὰ τήν τε ὑποτείχισιν καθεῖλον καὶ τὸ
σταύρωμα ἀνέσπασαν καὶ διεφόρησαν τοὺς σταυροὺς παρ'
ἑαυτούς, καὶ τροπαῖον ἔστησαν.
101 Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ Ἀθηναῖοι
τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἕλους, ὃς τῶν Ἐπιπολῶν ταύτῃ
πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὁρᾷ, καὶ ᾗπερ αὐτοῖς βραχύτατον
ἐγίγνετο καταβᾶσι διὰ τοῦ ὁμαλοῦ καὶ τοῦ ἕλους ἐς τὸν
2 λιμένα τὸ περιτείχισμα. καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ
ἐξελθόντες καὶ αὐτοὶ ἀπεσταύρουν αὖθις ἀρξάμενοι ἀπὸ
τῆς πόλεως διὰ μέσου τοῦ ἕλους· καὶ τάφρον ἅμα
παρώρυσσον, ὅπως μὴ οἷόν τε ᾖ τοῖς Ἀθηναίοις μέχρι
3 τῆς θαλάσσης ἀποτειχίσαι. οἱ δ', ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν
κρημνὸν αὐτοῖς ἐξείργαστο, ἐπιχειροῦσιν αὖθις τῷ τῶν
Συρακοσίων σταυρώματι καὶ τάφρῳ, τὰς μὲν ναῦς κελεύ-
σαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς Θάψου ἐς τὸν μέγαν λιμένα
τὸν τῶν Συρακοσίων, αὐτοὶ δὲ περὶ ὄρθρον καταβάντες
ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν ἐς τὸ ὁμαλὸν καὶ διὰ τοῦ ἕλους ᾗ
πηλῶδες ἦν καὶ στεριφώτατον θύρας καὶ ξύλα πλατέα
ἐπιθέντες καὶ ἐπ' αὐτῶν διαβαδίσαντες, αἱροῦσιν ἅμα
ἕῳ τό τε σταύρωμα πλὴν ὀλίγου καὶ τὴν τάφρον, καὶ
4 ὕστερον καὶ τὸ ὑπολειφθὲν εἷλον· καὶ μάχη ἐγένετο, καὶ
[ἐν αὐτῇ] ἐνίκων οἱ Ἀθηναῖοι· καὶ τῶν Συρακοσίων οἱ μὲν
τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν ἔφευγον, οἱ δ'
ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ παρὰ τὸν ποταμόν. καὶ αὐτοὺς βουλό-
μενοι ἀποκλῄσασθαι τῆς διαβάσεως οἱ τῶν Ἀθηναίων
τριακόσιοι λογάδες δρόμῳ ἠπείγοντο πρὸς τὴν γέφυραν.
5 δείσαντες δὲ οἱ Συρακόσιοι (ἦσαν γὰρ καὶ τῶν ἱππέων
αὐτοῖς οἱ πολλοὶ ἐνταῦθα) ὁμόσε χωροῦσι τοῖς τριακοσίοις
τούτοις, καὶ τρέπουσί τε αὐτοὺς καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὸ
δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων. καὶ προσπεσόντων αὐτῶν
6 ξυνεφοβήθη καὶ ἡ πρώτη φυλὴ τοῦ κέρως. ἰδὼν δὲ ὁ
Λάμαχος παρεβοήθει ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου τοῦ ἑαυτῶν μετὰ
τοξοτῶν τε οὐ πολλῶν καὶ τοὺς Ἀργείους παραλαβών,
καὶ ἐπιδιαβὰς τάφρον τινὰ καὶ μονωθεὶς μετ' ὀλίγων
τῶν ξυνδιαβάντων ἀποθνήσκει αὐτός τε καὶ πέντε ἢ ἕξ
τῶν μετ' αὐτοῦ. καὶ τούτους μὲν οἱ Συρακόσιοι εὐθὺς
κατὰ τάχος φθάνουσιν ἁρπάσαντες πέραν τοῦ ποταμοῦ
ἐς τὸ ἀσφαλές, αὐτοὶ δὲ ἐπιόντος ἤδη καὶ τοῦ ἄλλου
102 στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων ἀπεχώρουν. ἐν τούτῳ δὲ

οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν τὸ πρῶτον καταφυγόντες ὡς ἑώρων ταῦτα γιγνόμενα, αὐτοί τε πάλιν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναθαρσήσαντες ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κατὰ σφᾶς Ἀθηναίους, καὶ μέρος τι αὐτῶν πέμπουσιν ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς, ἡγούμενοι ἐρῆμον αἱρήσειν. καὶ 2
τὸ μὲν δεκάπλεθρον προτείχισμα αὐτῶν αἱροῦσι καὶ διεπόρθησαν, αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον Νικίας διεκώλυσεν· ἔτυχε γὰρ ἐν αὐτῷ δι' ἀσθένειαν ὑπολελειμμένος· τὰς γὰρ μηχανὰς καὶ ξύλα ὅσα πρὸ τοῦ τείχους ἦν καταβεβλημένα, ἐμπρῆσαι τοὺς ὑπηρέτας ἐκέλευσεν, ὡς ἔγνω ἀδυνάτους ἐσομένους ἐρημίᾳ ἀνδρῶν ἄλλῳ τρόπῳ περιγενέσθαι. καὶ 3
ξυνέβη οὕτως· οὐ γὰρ ἔτι προσῆλθον οἱ Συρακόσιοι διὰ τὸ πῦρ, ἀλλὰ ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ γὰρ πρός τε τὸν κύκλον βοήθεια ἤδη κάτωθεν τῶν Ἀθηναίων ἀποδιωξάντων τοὺς ἐκεῖ ἐπανῄει, καὶ αἱ νῆες ἅμα αὐτῶν ἐκ τῆς Θάψου, ὥσπερ εἴρητο, κατέπλεον ἐς τὸν μέγαν λιμένα.
ἃ ὁρῶντες οἱ ἄνωθεν κατὰ τάχος ἀπῇσαν καὶ ἡ ξύμπασα 4
στρατιὰ τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν πόλιν, νομίσαντες μὴ ἂν ἔτι ἀπὸ τῆς παρούσης σφίσι δυνάμεως ἱκανοὶ γενέσθαι κωλῦσαι τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τειχισμόν.

Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν καὶ 103
τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Συρακοσίοις καὶ τοὺς μετὰ Λαμάχου καὶ αὐτὸν ἐκομίσαντο. καὶ παρόντος ἤδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος, καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν καὶ τοῦ κρημνώδους ἀρξάμενοι ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης τείχει διπλῷ τοὺς Συρακοσίους. τὰ δ' ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ ἐσήγετο 2
ἐκ τῆς Ἰταλίας πανταχόθεν. ἦλθον δὲ καὶ τῶν Σικελῶν πολλοὶ ξύμμαχοι τοῖς Ἀθηναίοις, οἳ πρότερον περιεωρῶντο, καὶ ἐκ τῆς Τυρσηνίας νῆες πεντηκόντοροι τρεῖς.
καὶ τἆλλα προυχώρει αὐτοῖς ἐς ἐλπίδας. καὶ γὰρ οἱ 3
Συρακόσιοι πολέμῳ μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον ἂν περιγενέσθαι, ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὠφελία οὐδεμία ἧκε, τοὺς δὲ λόγους ἔν τε σφίσιν αὐτοῖς ἐποιοῦντο ξυμβατικοὺς καὶ πρὸς τὸν Νικίαν· οὗτος γὰρ δὴ μόνος εἶχε Λαμάχου τεθνεῶτος τὴν ἀρχήν. καὶ κύρωσις μὲν οὐδεμία ἐγίγνετο, 4
οἷα δὲ εἰκὸς ἀνθρώπων ἀπορούντων καὶ μᾶλλον ἢ πρὶν πολιορκουμένων, πολλὰ ἐλέγετο πρός τε ἐκεῖνον καὶ πλείω ἔτι κατὰ τὴν πόλιν. καὶ γάρ τινα καὶ ὑποψίαν ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν ἐς ἀλλήλους εἶχον, καὶ τοὺς

στρατηγούς τε ἐφ' ὧν αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη ἔπαυσαν, ὡς ἢ δυστυχίᾳ ἢ προδοσίᾳ τῇ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους ἀνθείλοντο, Ἡρακλείδην καὶ Εὐκλέα καὶ Τελλίαν.

104 Ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Κορίνθου νῆες περὶ Λευκάδα ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν Σικελίαν διὰ τάχους βοηθῆσαι. καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δειναὶ καὶ πᾶσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι ὡς ἤδη παντελῶς ἀποτετειχισμέναι αἱ Συράκουσαί εἰσι, τῆς μὲν Σικελίας οὐκέτι ἐλπίδα οὐδεμίαν εἶχεν ὁ Γύλιππος, τὴν δὲ Ἰταλίαν βουλόμενος περιποιῆσαι, αὐτὸς μὲν καὶ Πυθὴν ὁ Κορίνθιος ναυσὶ δυοῖν μὲν Λακωνικαῖν, δυοῖν δὲ Κορινθίαιν ὅτι τάχιστα ἐπεραιώθησαν τὸν Ἰόνιον ἐς Τάραντα, οἱ δὲ Κορίνθιοι πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα Λευκαδίας δύο καὶ Ἀμπρακιώτιδας τρεῖς προσπλη-
2 ρώσαντες ὕστερον ἔμελλον πλεύσεσθαι. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ Τάραντος ἐς τὴν Θουρίαν πρῶτον πρεσβευσάμενος καὶ τὴν τοῦ πατρὸς πολιτείαν ἀνανεωσάμενος καὶ οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, ἄρας παρέπλει τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἁρπασθεὶς ὑπ' ἀνέμου [κατὰ τὸν Τεριναῖον κόλπον], ὃς ἐκπνεῖ ταύτῃ μέγας κατὰ βορέαν ἑστηκώς, ἀποφέρεται ἐς τὸ πέλαγος, καὶ πάλιν χειμασθεὶς ἐς τὰ μάλιστα τῷ Τάραντι προσμίσγει· καὶ τὰς ναῦς ὅσαι μάλιστα ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἀνελκύσας ἐπεσκεύαζεν.
3 ὁ δὲ Νικίας πυθόμενος αὐτὸν προσπλέοντα ὑπερεῖδε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ὅπερ καὶ οἱ Θούριοι ἔπαθον, καὶ ληστικώτερον ἔδοξε παρεσκευασμένους πλεῖν καὶ οὐδεμίαν φυλακήν πω ἐποιεῖτο.

414 B.C. about Sept.

105 Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐς τὸ Ἄργος ἐσέβαλον αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδῄωσαν. καὶ Ἀθηναῖοι Ἀργείοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν· αἵπερ τὰς σπονδὰς φανερώτατα τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους αὐτοῖς ἔλυσαν.
2 πρότερον μὲν γὰρ λῃστείαις ἐκ Πύλου καὶ περὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μᾶλλον ἢ ἐς τὴν Λακωνικὴν ἀποβαίνοντες μετά τε Ἀργείων καὶ Μαντινέων ξυνεπολέμουν, καὶ πολλάκις Ἀργείων κελευόντων ὅσον σχόντας μόνον ξὺν ὅπλοις ἐς τὴν Λακωνικὴν καὶ τὸ ἐλάχιστον μετὰ σφῶν δῃώσαντας ἀπελθεῖν οὐκ ἤθελον· τότε δὲ Πυθοδώρου καὶ Λαισποδίου καὶ Δημαράτου ἀρχόντων ἀποβάντες ἐς Ἐπίδαυρον

τὴν Λιμηρὰν καὶ Πρασιὰς καὶ ὅσα ἄλλα ἐδῄωσαν τῆς γῆς, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἤδη εὐπροφάσιστον μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐς τοὺς Ἀθηναίους τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν. ἀνα- 3
χωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους ταῖς ναυσὶ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων οἱ Ἀργεῖοι ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ ἀπέκτεινάν τινας, καὶ ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Η.

Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Πυθὴν ἐκ τοῦ Τάραντος, ἐπεὶ ἐπεσκεύασαν τὰς ναῦς, παρέπλευσαν ἐς Λοκροὺς τοὺς Ἐπιζεφυρίους· καὶ πυνθανόμενοι σαφέστερον ἤδη ὅτι οὐ παντελῶς πω ἀποτετειχισμέναι αἱ Συράκουσαί εἰσιν, ἀλλ' ἔτι οἷόν τε κατὰ τὰς Ἐπιπολὰς στρατιᾷ ἀφικομένους ἐσελθεῖν, ἐβουλεύοντο εἴτ' ἐν δεξιᾷ λαβόντες τὴν Σικελίαν διακινδυνεύσωσιν ἐσπλεῦσαι, εἴτ' ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἱμέραν πρῶτον πλεύσαντες καὶ αὐτούς τε ἐκείνους καὶ στρατιὰν ἄλλην προσλαβόντες, οὓς ἂν πείθωσι, κατὰ γῆν ἔλθωσι.
καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς Ἱμέρας πλεῖν, ἄλλως τε καὶ τῶν 2
Ἀττικῶν τεσσάρων νεῶν οὔπω παρουσῶν ἐν τῷ Ῥηγίῳ, ἃς ὁ Νικίας ὅμως, πυνθανόμενος αὐτοὺς ἐν Λοκροῖς εἶναι, ἀπέστειλε. φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην περαιοῦνται διὰ τοῦ πορθμοῦ, καὶ σχόντες Ῥηγίῳ καὶ Μεσσήνῃ
ἀφικνοῦνται ἐς Ἱμέραν. ἐκεῖ δὲ ὄντες τούς τε Ἱμεραίους 3
ἔπεισαν ξυμπολεμεῖν, καὶ αὐτούς τε ἕπεσθαι καὶ τοῖς ἐκ τῶν νεῶν τῶν σφετέρων ναύταις ὅσοι μὴ εἶχον ὅπλα παρασχεῖν (τὰς γὰρ ναῦς ἀνείλκυσαν ἐν Ἱμέρᾳ), καὶ τοὺς Σελινουντίους πέμψαντες ἐκέλευον ἀπαντᾶν πανστρατιᾷ
ἔς τι χωρίον. πέμψειν δέ τινα αὐτοῖς ὑπέσχοντο στρατιὰν 4
οὐ πολλὴν καὶ οἱ Γελῷοι καὶ τῶν Σικελῶν τινες, οἳ πολὺ προθυμότερον προσχωρεῖν ἑτοῖμοι ἦσαν τοῦ τε Ἀρχωνίδου νεωστὶ τεθνηκότος, ὃς τῶν ταύτῃ Σικελῶν βασιλεύων τινῶν καὶ ὢν οὐκ ἀδύνατος τοῖς Ἀθηναίοις φίλος ἦν, καὶ τοῦ Γυλίππου ἐκ Λακεδαίμονος προθύμως δοκοῦντος
ἥκειν. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἀναλαβὼν τῶν σφετέρων 5
ναυτῶν καὶ ἐπιβατῶν τοὺς ὡπλισμένους ἑπτακοσίους μάλιστα, Ἱμεραίους δὲ ὁπλίτας καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους χιλίους καὶ ἱππέας ἑκατὸν καὶ Σελινουντίων τέ

"I do assure you, that there is no prose composition in the world, not even the De Corona, which I place so high as the seventh book of Thucydides is the ne plus ultra of human
Macaulay to Ellis Aug. [illegible]5, 1835

*τινας φιλοὺς καὶ ἱππέας καὶ Γελῴων ὀλίγους, Σικελῶν
τε ἐς χιλίους τοὺς πάντας, ἐχώρει πρὸς τὰς Συρακούσας.
2 οἱ δ' ἐκ τῆς Λευκάδος Κορίνθιοι ταῖς τε ἄλλαις ναυσὶν
ὡς εἶχον τάχους ἐβοήθουν καὶ Γόγγυλος, εἷς τῶν Κορινθίων ἀρχόντων, μιᾷ νηὶ τελευταῖος ὁρμηθεὶς πρῶτος μὲν
ἀφικνεῖται ἐς τὰς Συρακούσας, ὀλίγον δὲ πρὸ Γυλίππου·
2 καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου
μέλλοντας ἐκκλησιάσειν διεκώλυσέ τε καὶ παρεθάρσυνε,
λέγων ὅτι νῆές τε ἄλλαι ἔτι προσπλέουσι καὶ Γύλιππος
ὁ Κλεανδρίδου Λακεδαιμονίων ἀποστειλάντων ἄρχων.
3 καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι ἐπερρώσθησάν τε καὶ τῷ Γυλίππῳ
εὐθὺς πανστρατιᾷ ὡς ἀπαντησόμενοι ἐξῆλθον· ἤδη γὰρ
καὶ ἐγγὺς ὄντα ᾐσθάνοντο αὐτόν. ὁ δὲ Ἰετὰς τότε τι
τεῖχος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν Σικελῶν ἑλών, [καὶ] ξυνταξάμενος ὡς ἐς μάχην ἀφικνεῖται πρὸς τὰς Ἐπιπολάς·
4 καὶ ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, ᾗπερ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
τὸ πρῶτον, ἐχώρει μετὰ τῶν Συρακοσίων ἐπὶ τὸ τείχισμα
τῶν Ἀθηναίων. ἔτυχε δὲ κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ ἐλθὼν
ἐν ᾧ ἑπτὰ μὲν ἢ ὀκτὼ σταδίων ἤδη ἀπετετέλεστο τοῖς
Ἀθηναίοις ἐς τὸν μέγαν λιμένα διπλοῦν τεῖχος, πλὴν
κατὰ βραχύ τι τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν· τοῦτο δ' ἔτι ᾠκοδόμουν. τῷ δὲ ἄλλῳ [τοῦ κύκλου πρὸς τὸν Τρώγιλον]
ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν λίθοι τε παραβεβλημένοι τῷ
πλέονι ἤδη ἦσαν καὶ ἔστιν ἃ καὶ ἡμίεργα, τὰ δὲ καὶ
ἐξειργασμένα κατελείπετο. παρὰ τοσοῦτον μὲν Συράκουσαι ἦλθον κινδύνου.*

3 *Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι αἰφνιδίως τοῦ τε Γυλίππου καὶ τῶν
Συρακοσίων σφίσιν ἐπιόντων ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ πρῶτον, παρετάξαντο δέ. ὁ δὲ θέμενος τὰ ὅπλα ἐγγὺς κήρυκα
προσπέμπει αὐτοῖς λέγοντα, εἰ βούλονται ἐξιέναι ἐκ τῆς
Σικελίας πέντε ἡμερῶν λαβόντες τὰ σφέτερα αὐτῶν,
2 ἑτοῖμος εἶναι σπένδεσθαι. οἱ δὲ ἐν ὀλιγωρίᾳ τε ἐποιοῦντο καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν. καὶ μετὰ
3 τοῦτο ἀντιπαρεσκευάζοντο ἀλλήλοις ὡς ἐς μάχην. καὶ
ὁ Γύλιππος ὁρῶν τοὺς Συρακοσίους ταρασσομένους καὶ
οὐ ῥᾳδίως ξυντασσομένους, ἐπανῆγε τὸ στρατόπεδον ἐς
τὴν εὐρυχωρίαν μᾶλλον. καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἐπῆγε τοὺς
Ἀθηναίους, ἀλλ' ἡσύχαζε πρὸς τῷ ἑαυτῶν τείχει. ὡς δ'
ἔγνω ὁ Γύλιππος οὐ προσιόντας αὐτούς, ἀπήγαγε τὴν
στρατιὰν ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Τεμενῖτιν καλουμένην καὶ*

αὐτοῦ ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἄγων τὴν μὲν πλείστην 4
τῆς στρατιᾶς παρέταξε πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων,
ὅπως μὴ ἐπιβοηθοῖεν ἄλλοσε, μέρος δέ τι πέμψας πρὸς
τὸ φρούριον τὸ Λάβδαλον αἱρεῖ, καὶ ὅσους ἔλαβεν ἐν
αὐτῷ πάντας ἀπέκτεινεν· ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς Ἀθη-
ναίοις τὸ χωρίον. καὶ τριήρης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἁλίσκεται 5
τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἐφορμοῦσα τῷ με-
γάλῳ λιμένι.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμ- 4
μαχοι διὰ τῶν Ἐπιπολῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι
ἄνω πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἁπλοῦν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι,
εἰ μὴ δύναιντο κωλῦσαι, μηκέτι οἷοί τε ὦσιν ἀποτειχίσαι.
καὶ οἵ τε Ἀθηναῖοι ἀνεβεβήκεσαν ἤδη ἄνω τὸ ἐπὶ τῇ θα- 2
λάσσῃ τεῖχος ἐπιτελέσαντες, καὶ ὁ Γύλιππος (ἦν γάρ τι
τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ τείχους ἀσθενές) νυκτὸς ἀναλαβὼν
τὴν στρατιὰν ἐπῄει πρὸς αὐτό. οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἔτυχον 3
γὰρ ἔξω αὐλιζόμενοι) ὡς ᾔσθοντο, ἀντεπῇσαν· ὁ δὲ
γνοὺς κατὰ τάχος ἀπήγαγε τοὺς σφετέρους πάλιν. ἐποι-
κοδομήσαντες δὲ αὐτὸ οἱ Ἀθηναῖοι ὑψηλότερον αὐτοὶ
μὲν ταύτῃ ἐφύλασσον, τοὺς δὲ ἄλλους ξυμμάχους κατὰ
τὸ ἄλλο τείχισμα ἤδη διέταξαν ᾗπερ ἔμελλον ἕκαστοι
φρουρεῖν.

Τῷ δὲ Νικίᾳ ἐδόκει τὸ Πλημμύριον καλούμενον 4
τειχίσαι· ἔστι δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ
προύχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ,
καὶ εἰ τειχισθείη, ῥᾷον αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν
ἐπιτηδείων ἔσεσθαι· δι' ἐλάσσονος γὰρ πρὸς τῷ λιμένι
[τῷ τῶν Συρακοσίων] ἐφορμήσειν σφᾶς, καὶ οὐχ ὥσπερ
νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαναγωγὰς ποιήσεσθαι,
ἤν τι ναυτικῷ κινῶνται. προσεῖχέ τε ἤδη μᾶλλον τῷ κατὰ
θάλασσαν πολέμῳ, ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς σφίσιν, ἐπειδὴ
Γύλιππος ἧκεν, ἀνελπιστότερα ὄντα. διακομίσας οὖν 5
στρατιὰν καὶ τὰς ναῦς ἐξετείχιζε τρία φρούρια· καὶ ἐν
αὐτοῖς τά τε σκεύη τὰ πλεῖστα ἔκειτο καὶ τὰ πλοῖα ἤδη
ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμει καὶ αἱ ταχεῖαι νῆες. ὥστε καὶ τῶν 6
πληρωμάτων οὐχ ἥκιστα τότε πρῶτον κάκωσις ἐγένετο·
τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώμενοι καὶ οὐκ ἐγγύθεν, καὶ
ἐπὶ φρυγανισμὸν ἅμα ὁπότε ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται, ὑπὸ
τῶν ἱππέων τῶν Συρακοσίων κρατούντων τῆς γῆς [οἱ
πολλοὶ] διεφθείροντο. τρίτον γὰρ μέρος τῶν ἱππέων

τοῖς Συρακοσίοις διὰ τοὺς ἐν τῷ Πλημμυρίῳ, ἵνα μὴ
κακουργήσοντες ἐξίοιεν, ἐπὶ τῇ ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ πολίχνῃ
7 ἐτετάχατο. ἐπυνθάνετο δὲ καὶ τὰς λοιπὰς τῶν Κορινθίων
ναῦς προσπλεούσας ὁ Νικίας· καὶ πέμπει ἐς φυλακὴν
αὐτῶν εἴκοσι ναῦς, αἷς εἴρητο περί τε Λοκροὺς καὶ Ῥήγιον
καὶ τὴν προσβολὴν τῆς Σικελίας ναυλοχεῖν αὐτάς.
5 Ὁ δὲ Γύλιππος ἅμα μὲν ἐτείχιζε τὸ διὰ τῶν Ἐπι-
πολῶν τεῖχος, τοῖς λίθοις χρώμενος οὓς οἱ Ἀθηναῖοι
προπαρεβάλοντο σφίσιν, ἅμα δὲ παρέτασσεν ἐξάγων ἀεὶ
πρὸ τοῦ τειχίσματος τοὺς Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμά-
2 χους· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάσσοντο. ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε
τῷ Γυλίππῳ καιρὸς εἶναι, ἦρχε τῆς ἐφόδου· καὶ ἐν χερσὶ
γενόμενοι ἐμάχοντο μεταξὺ τῶν τειχισμάτων, ᾗ τῆς ἵππου
3 τῶν Συρακοσίων οὐδεμία χρῆσις ἦν. καὶ νικηθέντων τῶν
Συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ νεκροὺς ὑποσπόνδους
ἀνελομένων καὶ τῶν Ἀθηναίων τροπαῖον στησάντων, ὁ
μὲν Γύλιππος ξυγκαλέσας τὸ στράτευμα οὐκ ἔφη τὸ
ἁμάρτημα ἐκείνων, ἀλλ' ἑαυτοῦ γενέσθαι· τῆς γὰρ ἵππου
καὶ τῶν ἀκοντιστῶν τὴν ὠφελίαν τῇ τάξει, ἐντὸς λίαν
τῶν τειχῶν ποιήσας, ἀφελέσθαι· νῦν οὖν αὖθις ἐπάξειν.
4 καὶ διανοεῖσθαι οὕτως ἐκέλευεν αὐτοὺς ὡς τῇ μὲν παρα-
σκευῇ οὐκ ἔλασσον ἕξοντας, τῇ δὲ γνώμῃ οὐκ ἀνεκτὸν
ἐσόμενον, εἰ μὴ ἀξιώσουσι Πελοποννήσιοί τε ὄντες καὶ
Δωριῆς Ἰώνων καὶ νησιωτῶν καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων
κρατήσαντες ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ μετὰ ταῦτα,
6 ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, αὖθις ἐπῆγεν αὐτούς. ὁ δὲ Νικίας καὶ
οἱ Ἀθηναῖοι, νομίζοντες, καὶ εἰ ἐκεῖνοι μὴ ἐθέλοιεν μάχης
ἄρχειν, ἀναγκαῖον σφίσιν εἶναι μὴ περιορᾶν παροικοδο-
μούμενον τὸ τεῖχος (ἤδη γὰρ καὶ ὅσον οὐ παρεληλύθει
τὴν τῶν Ἀθηναίων τοῦ τείχους τελευτὴν ἡ ἐκείνων τείχι-
σις, καὶ εἰ προέλθοι, ταὐτὸν ἤδη ἐποίει αὐτοῖς νικᾶν τε
μαχομένοις διὰ παντὸς καὶ μηδὲ μάχεσθαι), ἀντεπῇσαν
2 οὖν τοῖς Συρακοσίοις. καὶ ὁ Γύλιππος τοὺς μὲν ὁπλίτας
ἔξω τῶν τειχῶν μᾶλλον ἢ πρότερον προαγαγὼν ξυνέμισγεν
αὐτοῖς, τοὺς δ' ἱππέας καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς ἐκ πλαγίου
τάξας τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ᾗ τῶν τειχῶν
3 ἀμφοτέρων αἱ ἐργασίαι ἔληγον. καὶ προσβαλόντες οἱ
ἱππῆς ἐν τῇ μάχῃ τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ
κατ' αὐτοὺς ἦν, ἔτρεψαν· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἄλλο
στράτευμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων κατηράχθη ἐς

τὰ τειχίσματα. καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἔφθασαν παροικο- 4
δομήσαντες [καὶ παρελθόντες τὴν τῶν Ἀθηναίων οἰκοδο-
μίαν], ὥστε μηκέτι μήτε αὐτοὶ κωλύεσθαι ὑπ' αὐτῶν,
ἐκείνους τε καὶ παντάπασιν ἀπεστερηκέναι, εἰ καὶ κρα-
τοῖεν, μὴ ἂν ἔτι σφᾶς ἀποτειχίσαι.

Μετὰ δὲ τοῦτο αἵ τε τῶν Κορινθίων νῆες καὶ Ἀμπρα- 7
κιωτῶν καὶ Λευκαδίων ἐσέπλευσαν αἱ ὑπόλοιποι δώδεκα,
λαθοῦσαι τὴν τῶν Ἀθηναίων φυλακήν (ἦρχε δὲ αὐτῶν
Ἐρασινίδης Κορίνθιος), καὶ ξυνετείχισαν τὸ λοιπὸν τοῖς
Συρακοσίοις [μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους]. καὶ ὁ Γύ- 2
λιππος ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ἐπὶ στρατιάν τε ᾤχετο καὶ
ναυτικὴν καὶ πεζὴν ξυλλέξων, καὶ τῶν πόλεων ἅμα
προσαξόμενος εἴ τις ἢ μὴ πρόθυμος ἦν ἢ παντάπασιν
ἔτι ἀφειστήκει τοῦ πολέμου. πρέσβεις τε ἄλλοι τῶν Συρα- 3
κοσίων καὶ Κορινθίων ἐς Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον
ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι περαιωθῇ τρόπῳ ᾧ ἂν
[ἐν ὁλκάσιν ἢ πλοίοις ἢ ἄλλως ὅπως ἂν] προχωρῇ, ὡς
καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμεταπεμπομένων. οἵ τε Συρακόσιοι 4
ναυτικὸν ἐπλήρουν καὶ ἀνεπειρῶντο ὡς καὶ τούτῳ ἐπι-
χειρήσοντες, καὶ ἐς τἆλλα πολὺ ἐπέρρωντο.

Ὁ δὲ Νικίας αἰσθόμενος τοῦτο καὶ ὁρῶν καθ' ἡμέραν 8
ἐπιδιδοῦσαν τήν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ τὴν σφετέραν
ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας ἀγγέλλων
πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων,
μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν δεινοῖς τε εἶναι καί, εἰ
μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψουσιν ἢ ἄλλους μὴ
ὀλίγους ἀποστελοῦσιν, οὐδεμίαν ⟨ἂν⟩ εἶναι σωτηρίαν.
φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι ἢ κατὰ τοῦ λέγειν ἀδυ- 2
νασίαν ἢ καὶ μνήμης ἐλλιπεῖς γιγνόμενοι ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς
χάριν τι λέγοντες οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγέλλωσιν, ἔγραψεν
ἐπιστολήν, νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὐτοῦ γνώ-
μην μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθεῖσαν μαθόντας τοὺς
Ἀθηναίους βουλεύσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας. καὶ οἱ μὲν 3
ᾤχοντο φέροντες ὡς ἐπέστειλε τὰ γράμματα καὶ ὅσα
ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν· ὁ δὲ τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ
φυλακῆς μᾶλλον ἤδη ἔχων ἢ δι' ἑκουσίων κινδύνων ἐπ-
εμέλετο.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει τελευτῶντι καὶ Εὐετίων στρατ- 9 414 B.C. September
ηγὸς Ἀθηναίων μετὰ Περδίκκου στρατεύσας ἐπ' Ἀμφί-
πολιν Θρᾳξὶ πολλοῖς τὴν μὲν πόλιν οὐχ εἷλεν, ἐς δὲ τὸν

Στρυμόνα περικομίσας τριήρεις ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐπολιόρκει ὁρμώμενος ἐξ Ἱμεραίου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

414 B.C. November

10 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἥκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἴρητο αὐτοῖς εἶπον καὶ εἴ τίς τι ἐπηρώτα ἀπεκρίνοντο καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδοσαν. ὁ δὲ γραμματεὺς ὁ τῆς πόλεως παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς Ἀθηναίοις δηλοῦσαν τοιάδε.

11 „Τὰ μὲν πρότερον πραχθέντα, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐν ἄλλαις
[πολλαῖς] ἐπιστολαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς οὐχ ἧσσον
2 μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν βουλεύσασθαι. κρατησάντων
γὰρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλείοσι Συρακοσίους ἐφ' οὓς ἐπέμ-
φθημεν καὶ τὰ τείχη οἰκοδομησαμένων ἐν οἷσπερ νῦν
ἐσμέν, ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος στρατιὰν ἔχων ἔκ
τε Πελοποννήσου καὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων ἔστιν ὧν.
καὶ μάχῃ τῇ μὲν πρώτῃ νικᾶται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ
ἱππεῦσί τε πολλοῖς καὶ ἀκοντισταῖς βιασθέντες ἀνεχωρή-
3 σαμεν ἐς τὰ τείχη. νῦν οὖν ἡμεῖς μὲν παυσάμενοι τοῦ
περιτειχισμοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων ἡσυχάζομεν
(οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ δυναίμεθ' ἂν χρήσασθαι
ἀπανηλωκυίας τῆς φυλακῆς τῶν τειχῶν μέρος τι τοῦ
ὁπλιτικοῦ), οἱ δὲ παρῳκοδομήκασιν ἡμῖν τεῖχος ἁπλοῦν,
ὥστε μὴ εἶναι ἔτι περιτειχίσαι αὐτούς, ἢν μή τις τὸ
4 παρατείχισμα τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν ἕλῃ. ξυμ-
βέβηκέ τε πολιορκεῖν δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλους αὐτοὺς
μᾶλλον, ὅσα γε κατὰ γῆν, τοῦτο πάσχειν· οὐδὲ γὰρ τῆς
12 χώρας ἐπὶ πολὺ διὰ τοὺς ἱππέας ἐξερχόμεθα. πεπόμ-
φασι δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις ἐπ' ἄλλην στρα-
τιάν, καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος οἴχεται,
τὰς μὲν καὶ πείσων ξυμπολεμεῖν ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν,
ἀπὸ δὲ τῶν ἔτι καὶ στρατιὰν πεζὴν καὶ ναυτικοῦ παρα-
2 σκευήν, ἢν δύνηται, ἄξων. διανοοῦνται γάρ, ὡς ἐγὼ πυν-
θάνομαι, τῷ τε πεζῷ ἅμα τῶν τειχῶν ἡμῶν πειρᾶν καὶ
3 ταῖς ναυσὶ κατὰ θάλασσαν. καὶ δεινὸν μηδενὶ ὑμῶν δόξῃ
εἶναι ὅτι καὶ κατὰ θάλασσαν. τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν,
ἧπερ κἀκεῖνοι πυνθάνονται, τὸ μὲν πρῶτον ἤκμαζε καὶ
τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι καὶ τῶν πληρωμάτων τῇ σωτηρίᾳ·
νῦν δὲ αἵ τε νῆες διάβροχοι, τοσοῦτον χρόνον ἤδη θαλασ-
4 σεύουσαι, καὶ τὰ πληρώματα ἔφθαρται. τὰς μὲν γὰρ
ναῦς οὐκ ἔστιν ἀνελκύσαντας διαψῦξαι διὰ τὸ ἀντιπάλους
τῷ πλήθει καὶ ἔτι πλείους τὰς τῶν πολεμίων οὔσας ἀεὶ

προσδοκίαν παρέχειν ὡς ἐπιπλεύσονται. φανεραὶ δέ εἰσιν 5
ἀναπειρώμεναι, καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἐπ' ἐκείνοις καὶ ἀποξηρᾶναι τὰς σφετέρας μᾶλλον [ἐξουσία]· οὐ γὰρ ἐφορμοῦσιν ἄλλοις. 13
ἡμῖν δ' ἐκ πολλῆς ἂν περιουσίας νεῶν μόλις τοῦτο ὑπῆρχε καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις, ὥσπερ νῦν, πάσαις φυλάσσειν. εἰ γὰρ ἀφαιρήσομέν τι καὶ βραχὺ τῆς τηρήσεως, τὰ ἐπιτήδεια οὐχ ἕξομεν, παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν χαλεπῶς καὶ νῦν ἐσκομιζόμενοι. τὰ δὲ πληρώματα 2
διὰ τόδε ἐφθάρη τε ἡμῖν καὶ ἔτι νῦν φθείρεται, τῶν ναυτῶν [τῶν] μὲν διὰ φρυγανισμὸν καὶ ἁρπαγὴν καὶ ὑδρείαν μακρὰν ὑπὸ τῶν ἱππέων ἀπολλυμένων· οἱ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα καθεστήκαμεν, αὐτομολοῦσι, καὶ οἱ ξένοι οἱ μὲν ἀναγκαστοὶ ἐσβάντες εὐθὺς κατὰ τὰς πόλεις ἀποχωροῦσιν, οἱ δὲ ὑπὸ μεγάλου μισθοῦ τὸ πρῶτον ἐπαρθέντες καὶ οἰόμενοι χρηματιεῖσθαι μᾶλλον ἢ μαχεῖσθαι, ἐπειδὴ παρὰ γνώμην ναυτικόν τε δὴ καὶ τἆλλα ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνθεστῶτα ὁρῶσιν, οἱ μὲν ἐπ' αὐτονομίας προφάσει ἀπέρχονται, οἱ δὲ ὡς ἕκαστοι δύνανται (πολλὴ δ' ἡ Σικελία), εἰσὶ δ' οἳ καί, αὐτοὶ ἐμπορευόμενοι, ἀνδράποδα Ὑκκαρικὰ ἀντεμβιβάσαι ὑπὲρ σφῶν πείσαντες τοὺς τριηράρχους τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφῄρηνται. ἐπισταμένοις δ' ὑμῖν γράφω ὅτι βραχεῖα 14
ἀκμὴ πληρώματος καὶ ὀλίγοι τῶν ναυτῶν οἱ ἐξορμῶντές τε ναῦν καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν. τούτων δὲ πάντων 2
ἀπορώτατον τό τε μὴ οἷόν τε εἶναι ταῦτα ἐμοὶ κωλῦσαι τῷ στρατηγῷ (χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι) καὶ ὅτι οὐδ' ὁπόθεν ἐπιπληρωσόμεθα τὰς ναῦς ἔχομεν, ὃ τοῖς πολεμίοις πολλαχόθεν ὑπάρχει, ἀλλ' ἀνάγκη ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθομεν τά τε ὄντα καὶ ἀπαναλισκόμενα γίγνεσθαι· αἱ γὰρ νῦν οὖσαι πόλεις ξύμμαχοι ἀδύνατοι, Νάξος καὶ Κατάνη. εἰ δὲ προσγενήσεται ἓν ἔτι τοῖς 3
πολεμίοις, ὥστε τὰ τρέφοντα ἡμᾶς χωρία τῆς Ἰταλίας, ὁρῶντα ἐν ᾧ τε ἐσμὲν καὶ ὑμῶν μὴ ἐπιβοηθούντων, πρὸς ἐκείνους χωρῆσαι, διαπεπολεμήσεται αὐτοῖς ἀμαχεὶ ἐκπολιορκηθέντων ἡμῶν [ὁ πόλεμος].

„Τούτων ἐγὼ ἡδίω μὲν ἂν εἶχον ὑμῖν ἕτερα ἐπιστέλλειν, οὐ μέντοι χρησιμώτερά γε, εἰ δεῖ σαφῶς εἰδότας τὰ ἐνθάδε βουλεύσασθαι. καὶ ἅμα τὰς φύσεις ἐπιστάμενος ὑμῶν, βουλομένων μὲν τὰ ἥδιστα ἀκούειν, αἰτιωμένων δὲ ὕστερον, ἤν τι ὑμῖν ἀπ' αὐτῶν μὴ ὁμοῖον ἐκβῇ, ἀσφα- 4

15 λέστερον ἡγησάμην τὸ ἀληθὲς δηλῶσαι. καὶ νῦν ὡς ἐφ'
ἃ μὲν ἤλθομεν τὸ πρῶτον καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν
ἡγεμόνων ὑμῖν μὴ μεμπτῶν γεγενημένων, οὕτω τὴν γνώ-
μην ἔχετε· ἐπειδὴ δὲ Σικελία τε ἅπασα ξυνίσταται καὶ
ἐκ Πελοποννήσου ἄλλη στρατιὰ προσδόκιμος, αὐτοὶ βου-
λεύσασθε ἤδη ὡς τῶν γ' ἐνθάδε μηδὲ τοῖς παροῦσιν
ἀνταρκούντων, ἀλλ' ἢ τούτους μεταπέμπειν δέον ἢ ἄλλην
στρατιὰν μὴ ἐλάσσω ἐπιπέμπειν καὶ πεζὴν καὶ ναυτικήν,
καὶ χρήματα μὴ ὀλίγα, ἐμοὶ δὲ διάδοχόν τινα, ὡς ἀδύ-
2 νατός εἰμι διὰ νόσον νεφρῖτιν παραμένειν. ἀξιῶ δ' ὑμῶν
ξυγγνώμης τυγχάνειν· καὶ γὰρ ὅτ' ἐρρώμην πολλὰ ἐν
ἡγεμονίαις ὑμᾶς εὖ ἐποίησα. ὅ τι δὲ μέλλετε, ἅμα τῷ
ἦρι εὐθὺς καὶ μὴ ἐς ἀναβολὰς πράσσετε, ὡς τῶν πολε-
μίων τὰ μὲν ἐν Σικελίᾳ δι' ὀλίγου ποριουμένων, τὰ δ' ἐκ
Πελοποννήσου σχολαίτερον μέν, ὅμως δ', ἢν μὴ προσέχητε
τὴν γνώμην, τὰ μὲν λήσουσιν ὑμᾶς, ὥσπερ καὶ πρότερον,
τὰ δὲ φθήσονται."

16 Ἡ μὲν τοῦ Νικίου ἐπιστολὴ τοσαῦτα ἐδήλου. οἱ δὲ
Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες αὐτῆς τὸν μὲν Νικίαν οὐ παρέλυσαν
τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' αὐτῷ, ἕως ἂν ἕτεροι ξυνάρχοντες αἱρε-
θέντες ἀφίκωνται, τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο προσείλοντο,
Μένανδρον καὶ Εὐθύδημον, ὅπως μὴ μόνος ἐν ἀσθενείᾳ
ταλαιπωροίη· στρατιὰν δὲ ἄλλην ἐψηφίσαντο πέμπειν
ναυτικὴν καὶ πεζὴν Ἀθηναίων τε ἐκ καταλόγου καὶ τῶν
ξυμμάχων. καὶ ξυνάρχοντας αὐτῷ εἵλοντο Δημοσθένη τε
2 τὸν Ἀλκισθένους καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους. καὶ τὸν
μὲν Εὐρυμέδοντα εὐθὺς περὶ ἡλίου τροπὰς τὰς χειμερινὰς
ἀποπέμπουσιν ἐς τὴν Σικελίαν μετὰ δέκα νεῶν, ἄγοντα
εἴκοσι ⟨καὶ ἑκατὸν⟩ τάλαντα ἀργυρίου, καὶ ἅμα ἀγγελοῦντα
τοῖς ἐκεῖ ὅτι ἥξει βοήθεια καὶ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἔσται.

414 B.C. December

17 ὁ δὲ Δημοσθένης ὑπομένων παρεσκευάζετο τὸν ἔκπλουν
ὡς ἅμα τῷ ἦρι ποιησόμενος, στρατιάν τε ἐπαγγέλλων ἐς
τοὺς ξυμμάχους καὶ χρήματα αὐτόθεν καὶ ναῦς καὶ ὁπλί-
2 τας ἑτοιμάζων. πέμπουσι δὲ καὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον
οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς, ὅπως φυλάσσοιεν μηδένα ἀπὸ
Κορίνθου καὶ τῆς Πελοποννήσου ἐς τὴν Σικελίαν περαιοῦ-
3 σθαι. οἱ γὰρ Κορίνθιοι, ὡς αὐτοῖς οἱ πρέσβεις ἧκον καὶ
τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ βελτίω ἤγγελλον, νομίσαντες οὐκ ἄκαιρον
καὶ τὴν προτέραν πέμψιν τῶν νεῶν ποιήσασθαι, πολλῷ
μᾶλλον ἐπέρρωντο, καὶ ἐν ὁλκάσι παρεσκευάζοντο αὐτοὶ

τε ἀποστελοῦντες ὁπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν καὶ ἐκ τῆς
ἄλλης Πελοποννήσου οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ
[πέμψοντες]. ναῦς τε οἱ Κορίνθιοι πέντε καὶ εἴκοσιν 4
ἐπλήρουν, ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπειράσωσι πρὸς τὴν ἐν
τῇ Ναυπάκτῳ φυλακήν, καὶ τὰς ὁλκάδας αὐτῶν ἧσσον οἱ
ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς τὴν
σφετέραν ἀντίταξιν τῶν τριήρων τὴν φυλακὴν ποιούμενοι.

Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν 18
οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὥσπερ τε προεδέδοκτο αὐτοῖς καὶ τῶν
Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐναγόντων, ἐπειδὴ ἐπυνθά-
νοντο τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν ἐς τὴν Σικελίαν,
ὅπως δὴ ἐσβολῆς γενομένης διακωλυθῇ. καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης
προσκείμενος ἐδίδασκε τὴν Δεκέλειαν τειχίζειν καὶ μὴ
ἀνιέναι τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις 2
ἐγεγένητό τις ῥώμη, διότι τοὺς Ἀθηναίους ἐνόμιζον
διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας, πρός τε σφᾶς καὶ Σικε-
λιώτας, εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι, καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς
προτέρους λελυκέναι ἡγοῦντο αὐτούς· ἐν γὰρ τῷ προτέρῳ
πολέμῳ σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γενέσθαι, ὅτι
τε ἐς Πλάταιαν ἦλθον Θηβαῖοι ἐν σπονδαῖς καί, εἰρημένον
ἐν ταῖς πρότερον ξυνθήκαις ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἢν δίκας
θέλωσι διδόναι, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον ἐς δίκας προκαλου-
μένων τῶν Ἀθηναίων. καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως δυστυχεῖν
τε ἐνόμιζον καὶ ἐνεθυμοῦντο τήν τε περὶ Πύλον ξυμφορὰν
καὶ εἴ τις ἄλλη αὐτοῖς ἐγένετο. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι 3
ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐξ Ἄργους ὁρμώμενοι Ἐπιδαύρου
τέ τι καὶ Πρασιῶν καὶ ἄλλα ἐδῄωσαν καὶ ἐκ Πύλου ἅμα
ἐλῄστευον, καὶ ὁσάκις περί του διαφοραὶ γένοιντο τῶν
κατὰ τὰς σπονδὰς ἀμφισβητουμένων, ἐς δίκας προκα-
λουμένων τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ἤθελον ἐπιτρέπειν,
τότε δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρανόμημα,
ὅπερ καὶ σφίσι πρότερον ἡμάρτητο, αὖθις ἐς τοὺς
Ἀθηναίους τὸ αὐτὸ περιεστάναι, πρόθυμοι ἦσαν ἐς τὸν
πόλεμον. καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ σίδηρόν τε περιήγγελ- 4
λον κατὰ τοὺς ξυμμάχους καὶ τἆλλα ἐργαλεῖα ἡτοίμαζον
ἐς τὸν ἐπιτειχισμόν. καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἅμα ὡς ἀπο-
πέμψοντες ἐν ταῖς ὁλκάσιν ἐπικουρίαν αὐτοί τε ἐπόριζον
καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους προσηνάγκαζον. καὶ ὁ
χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ὄγδοον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ
ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

cf. I, 78, 85, 140 and.

413 B.C. March

19 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου πρώτατα
δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς τὴν Ἀττικὴν
ἐσέβαλον· ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων
βασιλεύς. καὶ πρῶτον μὲν τῆς χώρας τὰ περὶ τὸ πεδίον
ἐδῄωσαν, ἔπειτα Δεκέλειαν ἐτείχιζον, κατὰ πόλεις διελό-
2 μενοι τὸ ἔργον. ἀπέχει δὲ ἡ Δεκέλεια σταδίους μάλιστα
τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατόν, παραπλή-
σιον δὲ καὶ οὐ πολλῷ πλέον καὶ ἀπὸ τῆς Βοιωτίας. ἐπὶ
δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας τοῖς κρατίστοις ἐς τὸ κα-
κουργεῖν ᾠκοδομεῖτο τὸ τεῖχος, ἐπιφανὲς μέχρι τῆς τῶν
3 Ἀθηναίων πόλεως. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ Πελοποννή-
σιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐτείχιζον· οἱ δ' ἐν τῇ Πελοποννήσῳ
ἀπέστελλον περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῖς ὁλκάσι τοὺς
ὁπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν, Λακεδαιμόνιοι μὲν τῶν τε Εἱλώ-
των ἐπιλεξάμενοι τοὺς βελτίστους καὶ τῶν νεοδαμωδῶν,
ξυναμφοτέρων ἐς ἑξακοσίους ὁπλίτας καὶ Ἔκκριτον
Σπαρτιάτην ἄρχοντα, Βοιωτοὶ δὲ τριακοσίους ὁπλίτας,
ὧν ἦρχον Ξένων τε καὶ Νίκων Θηβαῖοι καὶ Ἡγήσανδρος
4 Θεσπιεύς. οὗτοι μὲν οὖν ἐν τοῖς πρῶτοι ὁρμήσαντες
ἀπὸ τοῦ Ταινάρου τῆς Λακωνικῆς ἐς τὸ πέλαγος ἀφεῖσαν·
μετὰ δὲ τούτους Κορίνθιοι οὐ πολλῷ ὕστερον πεντακο-
σίους ὁπλίτας, τοὺς μὲν ἐξ αὐτῆς Κορίνθου, τοὺς δὲ
προσμισθωσάμενοι Ἀρκάδων, καὶ ἄρχοντα Ἀλέξαρχον
Κορίνθιον προστάξαντες ἀπέπεμψαν. ἀπέστειλαν δὲ καὶ
Σικυώνιοι διακοσίους ὁπλίτας ὁμοῦ τοῖς Κορινθίοις, ὧν
5 ἦρχε Σαργεὺς Σικυώνιος. αἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν
Κορινθίων αἱ τοῦ χειμῶνος πληρωθεῖσαι ἀνθώρμουν
ταῖς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἴκοσιν Ἀττικαῖς, ἕωσπερ αὐτοῖς
οὗτοι οἱ ὁπλῖται ταῖς ὁλκάσιν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου
ἀπῆραν· οὗπερ ἕνεκα καὶ τὸ πρῶτον ἐπληρώθησαν, ὅπως
μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ὁλκάδας μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς
τριήρεις τὸν νοῦν ἔχωσιν.

20 Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἅμα τῆς Δεκελείας τῷ
τειχισμῷ καὶ τοῦ ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου περί τε Πελο-
πόννησον ναῦς τριάκοντα ἔστειλαν καὶ Χαρικλέα τὸν
Ἀπολλοδώρου ἄρχοντα, ᾧ εἴρητο καὶ ἐς Ἄργος ἀφικομένῳ
κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παρακαλεῖν Ἀργείων [τε] ὁπλίτας
2 ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τὸν Δημοσθένη ἐς τὴν Σικελίαν, ὥσπερ
ἔμελλον, ἀπέστελλον ἑξήκοντα μὲν ναυσὶν Ἀθηναίων καὶ
πέντε Χίαις, ὁπλίταις δὲ ἐκ καταλόγου Ἀθηναίων διακο-

σίοις καὶ χιλίοις, καὶ νησιωτῶν ὅσοις ἑκασταχόθεν οἷόν
τ' ἦν πλείστοις χρήσασθαι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ξυμμάχων
τῶν ὑπηκόων, εἴ ποθέν τι εἶχον ἐπιτήδειον ἐς τὸν πόλεμον,
ξυμπορίσαντες. εἴρητο δ' αὐτῷ πρῶτον μετὰ τοῦ Χαρι-
κλέους ἅμα περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι περὶ τὴν Λακω-
νικήν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἐς τὴν Αἴγιναν πλεύσας 3
τοῦ στρατεύματός τε εἴ τι ὑπελέλειπτο περιέμενε καὶ τὸν
Χαρικλέα τοὺς Ἀργείους παραλαβεῖν.

Ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου 21
τοῦ ἦρος καὶ ὁ Γύλιππος ἧκεν ἐς τὰς Συρακούσας, ἄγων
ἀπὸ τῶν πόλεων ὧν ἔπεισε στρατιὰν ὅσην ἑκασταχόθεν
πλείστην ἐδύνατο. καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Συρακοσίους ἔφη 2
χρῆναι πληροῦν ναῦς ὡς δύνανται πλείστας καὶ ναυμαχίας
ἀπόπειραν λαμβάνειν· ἐλπίζειν γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τι ἔργον
ἄξιον τοῦ κινδύνου ἐς τὸν πόλεμον κατεργάσεσθαι. ξυν- 3
ανέπειθε δὲ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης οὐχ ἥκιστ' αὐτοὺς ταῖς
ναυσὶ μὴ ἀθυμεῖν [ἐπιχειρήσειν] πρὸς τοὺς Ἀθηναίους,
λέγων οὐδὲ ἐκείνους πάτριον τὴν ἐμπειρίαν οὐδὲ ἀίδιον
τῆς θαλάσσης ἔχειν, [ἀλλ'] ἠπειρώτας μᾶλλον τῶν Συρα-
κοσίων ὄντας καὶ ἀναγκασθέντας ὑπὸ Μήδων ναυτικοὺς
γενέσθαι. καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηρούς, οἵους καὶ Ἀθη-
ναίους, τοὺς ἀντιτολμῶντας χαλεπωτάτους [αὐτοῖς] φαί-
νεσθαι· ᾧ γὰρ ἐκεῖνοι τοὺς πέλας, οὐ δυνάμει ἔστιν ὅτε
προύχοντες, τῷ δὲ θράσει ἐπιχειροῦντες, καταφοβοῦσι,
καὶ σφᾶς ἂν τὸ αὐτὸ ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις ὑποσχεῖν.
καὶ Συρακοσίους εὖ εἰδέναι ἔφη τῷ τολμῆσαι ἀπροσδο- 4
κήτως πρὸς τὸ Ἀθηναίων ναυτικὸν ἀντιστῆναι πλέον τι,
διὰ τὸ τοιοῦτον ἐκπλαγέντων αὐτῶν, περιγενησομένους ἢ
Ἀθηναίους τῇ ἐπιστήμῃ τὴν Συρακοσίων ἀπειρίαν βλά-
ψοντας. ἰέναι οὖν ἐκέλευεν ἐς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ
καὶ μὴ ἀποκνεῖν. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, τοῦ τε Γυλίππου 5
καὶ Ἑρμοκράτους καὶ εἴ του ἄλλου πειθόντων, ὥρμηντό
τε ἐς τὴν ναυμαχίαν καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρουν. ὁ δὲ Γύ- 22
λιππος ἐπειδὴ παρεσκευάσατο τὸ ναυτικόν, ἀγαγὼν ὑπὸ
νύκτα πᾶσαν τὴν στρατιὰν τὴν πεζὴν αὐτὸς μὲν τοῖς ἐν
τῷ Πλημμυρίῳ τείχεσι κατὰ γῆν ἔμελλε προσβαλεῖν, αἱ δὲ
τριήρεις τῶν Συρακοσίων ἅμα καὶ ἀπὸ ξυνθήματος πέντε
μὲν καὶ τριάκοντα ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπέπλεον, αἱ
δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἐκ τοῦ ἐλάσσονος, οὗ ἦν καὶ
τὸ νεώριον αὐτοῖς, [καὶ] περιέπλεον, βουλόμενοι πρὸς

τὰς ἐντὸς προσμίξαι καὶ ἅμα ἐπιπλεῖν τῷ Πλημμυρίῳ,
2 ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβῶνται. οἱ δ'
Ἀθηναῖοι διὰ τάχους ἀντιπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς
ταῖς μὲν πέντε καὶ εἴκοσι πρὸς τὰς πέντε καὶ τριάκοντα
τῶν Συρακοσίων τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ἐναυμάχουν,
ταῖς δ' ἐπιλοίποις ἀπήντων ἐπὶ τὰς ἐκ τοῦ νεωρίου
περιπλεούσας. καὶ εὐθὺς πρὸ τοῦ στόματος τοῦ μεγάλου
λιμένος ἐναυμάχουν, καὶ ἀντεῖχον ἀλλήλοις ἐπὶ πολύ, οἱ
μὲν βιάσασθαι βουλόμενοι τὸν ἔσπλουν, οἱ δὲ κωλύειν.
23 ἐν τούτῳ δὲ ὁ Γύλιππος, τῶν ἐν τῷ Πλημμυρίῳ Ἀθηναίων
πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπικαταβάντων καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τὴν
γνώμην προσεχόντων, φθάνει προσπεσὼν ἅμα τῇ ἕῳ
αἰφνιδίως τοῖς τείχεσι, καὶ αἱρεῖ τὸ μέγιστον πρῶτον,
ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἐλάσσω δύο, οὐχ ὑπομεινάντων τῶν
2 φυλάκων, ὡς εἶδον τὸ μέγιστον ῥᾳδίως ληφθέν. καὶ ἐκ
μὲν τοῦ πρώτου ἁλόντος χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι καὶ
ἐς τὰ πλοῖα καὶ ὁλκάδα τινὰ κατέφυγον, ἐς τὸ στρατόπεδον
ἐξεκομίζοντο· τῶν γὰρ Συρακοσίων ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ
λιμένι ναυσὶ κρατούντων τῇ ναυμαχίᾳ ὑπὸ τριήρους μιᾶς
καὶ εὖ πλεούσης ἐπεδιώκοντο· ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο τειχί-
σματα ἡλίσκετο, ἐν τούτῳ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐτύγχανον
ἤδη νικώμενοι, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν φεύγοντες ῥᾷον παρ-
3 έπλευσαν. αἱ γὰρ τῶν Συρακοσίων αἱ πρὸ τοῦ στόματος
νῆες ναυμαχοῦσαι βιασάμεναι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς
οὐδενὶ κόσμῳ ἐσέπλεον καὶ ταραχθεῖσαι περὶ ἀλλήλας
παρέδοσαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις. ταύτας τε γὰρ
ἔτρεψαν καὶ ὑφ' ὧν τὸ πρῶτον ἐνικῶντο ἐν τῷ λιμένι.
4 καὶ ἕνδεκα μὲν ναῦς τῶν Συρακοσίων κατέδυσαν καὶ τοὺς
πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτειναν, πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν
νεῶν, οὓς ἐζώγρησαν· τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες δι-
εφθάρησαν. τὰ δὲ ναυάγια ἀνελκύσαντες τῶν Συρακοσίων
καὶ τροπαῖον ἐν τῷ νησιδίῳ στήσαντες τῷ πρὸ τοῦ Πλημ-
μυρίου, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.
24 Οἱ δὲ Συρακόσιοι κατὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν οὕτως
ἐπεπράγεσαν, τὰ δ' ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχη εἶχον καὶ
τροπαῖα ἔστησαν αὐτῶν τρία. καὶ τὸ μὲν ἕτερον τοῖν
δυοῖν τειχοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντοιν κατέβαλον, τὰ δὲ
2 δύο ἐπισκευάσαντες ἐφρούρουν. ἄνθρωποι δ' ἐν τῶν
τειχῶν τῇ ἁλώσει ἀπέθανον καὶ ἐζωγρήθησαν πολλοί,
καὶ χρήματα πολλὰ τὰ ξύμπαντα ἑάλω· ἅτε γὰρ ταμιείῳ

χρωμένων τῶν Ἀθηναίων τοῖς τείχεσι πολλὰ μὲν ἐμπόρων
χρήματα καὶ σῖτος ἐνῆν, πολλὰ δὲ καὶ τῶν τριηράρχων,
ἐπεὶ καὶ ἱστία τεσσαράκοντα τριήρων καὶ τἆλλα σκεύη
ἐγκατελήφθη καὶ τριήρεις ἀνειλκυσμέναι τρεῖς. μέγιστόν 3
τε καὶ ἐν τοῖς πρῶτον ἐκάκωσε τὸ στράτευμα [τὸ] τῶν
Ἀθηναίων ἡ τοῦ Πλημμυρίου λῆψις· οὐ γὰρ ἔτι οὐδ' [οἱ]
ἔσπλοι ἀσφαλεῖς ἦσαν τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων (οἱ
γὰρ Συρακόσιοι ναυσὶν αὐτόθι ἐφορμοῦντες ἐκώλυον καὶ
διὰ μάχης ἤδη ἐγίγνοντο αἱ ἐσκομιδαί), ἔς τε τἆλλα κατά-
πληξιν παρέσχε καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι.

Μετὰ δὲ τοῦτο ναῦς τε ἐκπέμπουσι δώδεκα οἱ Συρα- 25
κόσιοι καὶ Ἀγάθαρχον ἐπ' αὐτῶν Συρακόσιον ἄρχοντα.
καὶ αὐτῶν μία μὲν ἐς Πελοπόννησον ᾤχετο, πρέσβεις
ἄγουσα, ὅπως τά τε σφέτερα φράσωσιν ὅτι ἐν ἐλπίσιν
εἰσὶ καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἔτι μᾶλλον ἐποτρύνωσι γίγνε-
σθαι· αἱ δὲ ἕνδεκα νῆες πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἔπλευσαν,
πυνθανόμεναι πλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις γέμοντα χρημάτων
προσπλεῖν. καὶ τῶν τε πλοίων ἐπιτυχοῦσαι τὰ πολλὰ 2
διέφθειραν καὶ ξύλα ναυπηγήσιμα ἐν τῇ Καυλωνιάτιδι
κατέκαυσαν, ἃ τοῖς Ἀθηναίοις ἑτοῖμα ἦν. ἔς τε Λοκροὺς 3
μετὰ ταῦτα ἦλθον, καὶ ὁρμουσῶν αὐτῶν κατέπλευσε μία
τῶν ὁλκάδων τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου ἄγουσα Θεσπιέων
ὁπλίτας· καὶ ἀναλαβόντες αὐτοὺς οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ τὰς 4
ναῦς παρέπλεον ἐπ' οἴκου. φυλάξαντες δ' αὐτοὺς οἱ
Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναυσὶ πρὸς τοῖς Μεγάροις, μίαν μὲν
ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσι, τὰς δ' ἄλλας οὐκ ἐδυ-
νήθησαν, ἀλλ' ἀποφεύγουσιν ἐς τὰς Συρακούσας.

Ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀκροβολισμὸς ἐν τῷ 5
λιμένι, οὓς οἱ Συρακόσιοι πρὸ τῶν παλαιῶν νεωσοίκων
κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὅπως αὐτοῖς αἱ νῆες ἐντὸς
ὁρμοῖεν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιπλέοντες μὴ βλάπτοιεν ἐμ-
βάλλοντες. προσαγαγόντες γὰρ ναῦν μυριοφόρον αὐτοῖς 6
οἱ Ἀθηναῖοι, πύργους τε ξυλίνους ἔχουσαν καὶ παρα-
φράγματα, ἔκ τε τῶν ἀκάτων ὤνευον ἀναδούμενοι τοὺς
σταυροὺς καὶ ἀνέκλων καὶ κατακολυμβῶντες ἐξέπριον. οἱ
δὲ Συρακόσιοι ἀπὸ τῶν νεωσοίκων ἔβαλλον· οἱ δ' ἐκ τῆς
ὁλκάδος ἀντέβαλλον· καὶ τέλος τοὺς πολλοὺς τῶν σταυρῶν
ἀνεῖλον οἱ Ἀθηναῖοι. χαλεπωτάτη δ' ἦν τῆς σταυρώσεως 7
ἡ κρύφιος· ἦσαν γὰρ τῶν σταυρῶν οὓς οὐχ ὑπερέχοντας
τῆς θαλάσσης κατέπηξαν, ὥστε δεινὸν ἦν προσπλεῦσαι,

μὴ οὐ προϊδών τις ὥσπερ περὶ ἕρμα περιβάλῃ τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ τούτους κολυμβηταὶ δυόμενοι ἐξέπριον μισθοῦ.
8 ὅμως δ' αὖθις οἱ Συρακόσιοι ἐσταύρωσαν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους, οἷον εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὄντων καὶ ἀντιτεταγμένων, ἐμηχανῶντο καὶ ἀκροβολισμοῖς καὶ πείραις παντοίαις ἐχρῶντο.

9 Ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ Συρακόσιοι Κορινθίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ἀγγέλλοντας τήν τε τοῦ Πλημμυρίου λῆψιν καὶ τῆς ναυμαχίας πέρι ὡς οὐ τῇ τῶν πολεμίων ἰσχύι μᾶλλον ἢ τῇ σφετέρᾳ ταραχῇ ἡσσηθεῖεν, τά τε ἄλλα [αὖ] δηλώσοντας ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ καὶ ἀξιώσοντας ξυμβοηθεῖν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων προσδοκίμων ὄντων ἄλλῃ στρατιᾷ καί, ἢν φθάσωσιν αὐτοὶ πρότερον διαφθείραντες τὸ παρὸν στράτευμα αὐτῶν, διαπεπολεμησόμενον. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ ταῦτα ἔπρασσον.

26 Ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐπεὶ ξυνελέγη αὐτῷ τὸ στράτευμα ὃ ἔδει ἔχοντα ἐς τὴν Σικελίαν βοηθεῖν, ἄρας ἐκ τῆς Αἰγίνης καὶ πλεύσας πρὸς τὴν Πελοπόννησον τῷ τε Χαρικλεῖ καὶ ταῖς τριάκοντα ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων ξυμμίσγει, καὶ παραλαβόντες τῶν Ἀργείων ὁπλίτας ἐπὶ τὰς
2 ναῦς ἔπλεον ἐς τὴν Λακωνικήν· καὶ πρῶτον μὲν τῆς Ἐπιδαύρου τι τῆς Λιμηρᾶς ἐδῄωσαν, ἔπειτα σχόντες ἐς τὰ καταντικρὺ Κυθήρων τῆς Λακωνικῆς, ἔνθα τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι, τῆς τε γῆς ἔστιν ἃ ἐδῄωσαν καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδές τι χωρίον, ἵνα δὴ οἵ τε Εἵλωτες τῶν Λακεδαιμονίων αὐτόσε αὐτομολῶσι καὶ ἅμα λῃσταὶ ἐξ
3 αὐτοῦ, ὥσπερ ἐκ τῆς Πύλου, ἁρπαγὴν ποιῶνται. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης εὐθὺς ἐπειδὴ ξυγκατέλαβε τὸ χωρίον παρέπλει ἐπὶ τῆς Κερκύρας, ὅπως καὶ τῶν ἐκεῖθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν ὅτι τάχιστα ποιῆται· ὁ δὲ Χαρικλῆς περιμείνας ἕως τὸ χωρίον ἐξετείχισε καὶ καταλιπὼν φυλακὴν αὐτοῦ ἀπεκομίζετο καὶ αὐτὸς ὕστερον ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐπ' οἴκου καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἅμα.

27 Ἀφίκοντο δὲ καὶ Θρᾳκῶν τῶν μαχαιροφόρων τοῦ Διακοῦ γένους ἐς τὰς Ἀθήνας πελτασταὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ τριακόσιοι καὶ χίλιοι, οὓς ἔδει τῷ Δημο-
2 σθένει ἐς τὴν Σικελίαν ξυμπλεῖν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὡς ὕστερον ἧκον, διενοοῦντο αὐτοὺς πάλιν ὅθεν ἦλθον ἐς

Θρᾴκην ἀποπέμπειν. τὸ γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν ἐκ τῆς Δεκε-
λείας πόλεμον αὐτοὺς πολυτελὲς ἐφαίνετο· δραχμὴν γὰρ
τῆς ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμβανον. ἐπειδὴ γὰρ ἡ Δεκέλεια 3
τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐν τῷ θέρει
τούτῳ τειχισθεῖσα, ὕστερον δὲ φρουραῖς ἀπὸ τῶν πόλεων
κατὰ διαδοχὴν χρόνου ἐπιούσαις τῇ χώρᾳ ἐπῳκεῖτο, πολλὰ
ἔβλαπτε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐν τοῖς πρῶτον χρημάτων
τ' ὀλέθρῳ καὶ ἀνθρώπων φθορᾷ ἐκάκωσε τὰ πράγματα.
πρότερον μὲν γὰρ βραχεῖαι γιγνόμεναι αἱ ἐσβολαὶ τὸν 4
ἄλλον χρόνον τῆς γῆς ἀπολαύειν οὐκ ἐκώλυον· τότε δὲ
ξυνεχῶς ἐπικαθημένων, καὶ ὁτὲ μὲν καὶ πλειόνων ἐπιόν-
των, ὁτὲ δ' ἐξ ἀνάγκης τῆς ἴσης φρουρᾶς καταθεούσης τε
τὴν χώραν καὶ λῃστείας ποιουμένης, βασιλέως τε παρόν-
τος τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Ἄγιδος, ὃς οὐκ ἐκ παρέργου
τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο, μεγάλα οἱ Ἀθηναῖοι ἐβλάπτοντο.
τῆς τε γὰρ χώρας ἁπάσης ἐστέρηντο καὶ ἀνδραπόδων 5
πλέον ἢ δύο μυριάδες ηὐτομολήκεσαν, καὶ τούτων τὸ
πολὺ μέρος χειροτέχναι, πρόβατά τε πάντα ἀπολώλει
καὶ ὑποζύγια· ἵπποι τε, ὁσημέραι ἐξελαυνόντων τῶν
ἱππέων, πρός τε τὴν Δεκέλειαν καταδρομὰς ποιουμένων
καὶ κατὰ τὴν χώραν φυλασσόντων, οἱ μὲν ἀπεχωλοῦντο
ἐν γῇ ἀποκρότῳ τε καὶ ξυνεχῶς ταλαιπωροῦντες, οἱ δ'
ἐτιτρώσκοντο. ἥ τε τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ τῆς 28
Εὐβοίας, πρότερον ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ κατὰ γῆν διὰ τῆς
Δεκελείας θᾶσσον οὖσα, περὶ Σούνιον κατὰ θάλασσαν
πολυτελὴς ἐγίγνετο· τῶν τε πάντων ὁμοίως ἐπακτῶν
ἐδεῖτο ἡ πόλις, καὶ ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι φρούριον κατέστη.
πρὸς γὰρ τῇ ἐπάλξει τὴν μὲν ἡμέραν κατὰ διαδοχὴν οἱ 2
Ἀθηναῖοι φυλάσσοντες, τὴν δὲ νύκτα καὶ ξύμπαντες πλὴν
τῶν ἱππέων, οἱ μὲν ἐφ' ὅπλοις που, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους,
καὶ θέρους καὶ χειμῶνος ἐταλαιπωροῦντο. μάλιστα δ' 3
αὐτοὺς ἐπίεζεν ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον, καὶ ἐς φιλονι-
κίαν καθέστασαν τοιαύτην ἣν πρὶν γενέσθαι ἠπίστησεν
ἄν τις ἀκούσας, τὸ παρ' αὐτοῖς πολιορκουμένους ἐπιτει-
χισμῷ ὑπὸ Πελοποννησίων μηδ' ὣς ἀποστῆναι ἐκ Σικελίας,
ἀλλὰ ἐκεῖ Συρακούσας τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορκεῖν,
πόλιν οὐδὲν ἐλάσσω αὐτήν γε καθ' αὑτὴν τῆς Ἀθηναίων,
καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον ποιῆσαι τοῖς Ἕλλησι τῆς
δυνάμεως καὶ τόλμης, ὅσον κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ
μὲν ἐνιαυτόν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν, οὐδεὶς πλείω

χρόνον ἐνόμιζον περιοίσειν αὐτούς, εἰ οἱ Πελοποννήσιοι
ἐσβάλοιεν ἐς τὴν χώραν, ὥστε ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ μετὰ
τὴν πρώτην ἐσβολὴν ἦλθον ἐς Σικελίαν, ἤδη τῷ πολέμῳ
κατὰ πάντα τετρυχωμένοι, καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω
προσανείλοντο τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἐκ Πελοποννήσου.
4 δι' ἃ καὶ τότε ὑπό τε τῆς Δεκελείας πολλὰ βλαπτούσης
καὶ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων μεγάλων προσπιπτόντων
ἀδύνατοι ἐγένοντο τοῖς χρήμασι, καὶ τὴν εἰκοστὴν ὑπὸ
τοῦτον τὸν χρόνον τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντὶ τοῦ φόρου
τοῖς ὑπηκόοις ἐπέθεσαν, πλείω νομίζοντες ἂν σφίσι χρή-
ματα οὕτω προσιέναι· αἱ μὲν γὰρ δαπάναι οὐχ ὁμοίως
καὶ πρίν, ἀλλὰ πολλῷ μείζους καθέστασαν, ὅσῳ καὶ
μείζων ὁ πόλεμος ἦν, αἱ δὲ πρόσοδοι ἀπώλλυντο.
29 Τοὺς οὖν Θρᾷκας τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαντας,
διὰ τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων οὐ βουλόμενοι
δαπανᾶν, εὐθὺς ἀπέπεμπον, προστάξαντες κομίσαι αὐ-
τοὺς Διειτρέφει καὶ εἰπόντες ἅμα ἐν τῷ παράπλῳ (ἐπο-
ρεύοντο γὰρ δι' Εὐρίπου) καὶ τοὺς πολεμίους, ἤν τι
2 δύνηται, ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. ὁ δὲ ἔς τε τὴν Τάναγραν
ἀπεβίβασεν αὐτοὺς καὶ ἁρπαγήν τινα ἐποιήσατο διὰ
τάχους, καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας ἀφ' ἑσπέρας διέ-
πλευσε τὸν Εὔριπον καὶ ἀποβιβάσας ἐς τὴν Βοιωτίαν
3 ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μυκαλησσόν. καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθὼν
πρὸς τῷ Ἑρμαίῳ ηὐλίσατο (ἀπέχει δὲ τῆς Μυκαλησσοῦ
ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους), ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πόλει
προσέκειτο οὔσῃ οὐ μεγάλῃ, καὶ αἱρεῖ ἀφυλάκτοις τε
ἐπιπεσὼν καὶ ἀπροσδοκήτοις μὴ ἄν ποτέ τινας σφίσιν
ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάντας ἐπιθέσθαι, τοῦ
τείχους ἀσθενοῦς ὄντος καὶ ἔστιν ᾗ καὶ πεπτωκότος, τοῦ
δὲ βραχέος ᾠκοδομημένου, καὶ πυλῶν ἅμα διὰ τὴν ἄδειαν
4 ἀνεῳγμένων. ἐσπεσόντες δὲ οἱ Θρᾷκες ἐς τὴν Μυκα-
λησσὸν τάς τε οἰκίας καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρθουν, καὶ τοὺς
ἀνθρώπους ἐφόνευον φειδόμενοι οὔτε πρεσβυτέρας οὔτε
νεωτέρας ἡλικίας, ἀλλὰ πάντας ἑξῆς, ὅτῳ ἐντύχοιεν, καὶ
παῖδας καὶ γυναῖκας κτείνοντες, καὶ προσέτι καὶ ὑπο-
ζύγια καὶ ὅσα ἄλλα ἔμψυχα ἴδοιεν. τὸ γὰρ γένος [τὸ
τῶν Θρᾳκῶν] ὁμοῖα τοῖς μάλιστα τοῦ βαρβαρικοῦ, ἐν ᾧ
5 ἂν θαρσήσῃ, φονικώτατόν ἐστι. καὶ τότε ἄλλη τε ταραχὴ
οὐκ ὀλίγη καὶ ἰδέα πᾶσα καθειστήκει ὀλέθρου, καὶ ἐπι-
πεσόντες διδασκαλείῳ παίδων, ὅπερ μέγιστον ἦν αὐτόθι

καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐσεληλυθότες, κατέκοψαν
πάντας· καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσῃ οὐδεμιᾶς ἥσσων
[μᾶλλον ἑτέρας] ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν αὕτη καὶ δεινή.
οἱ δὲ Θηβαῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθουν, καὶ καταλαβόντες 30
προκεχωρηκότας ἤδη τοὺς Θρᾷκας οὐ πολὺ τήν τε λείαν
ἀφείλοντο καὶ αὐτοὺς φοβήσαντες καταδιώκουσιν ἐπὶ τὸν
Εὔριπον καὶ τὴν θάλασσαν, οὗ αὐτοῖς τὰ πλοῖα ἃ ἤγαγεν
ὥρμει. καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς 2
πλείστους, οὔτε ἐπισταμένους νεῖν, τῶν τε ἐν τοῖς πλοίοις,
ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάντων ἔξω τοξεύματος τὰ
πλοῖα· ἐπεὶ ἔν γε τῇ ἄλλῃ ἀναχωρήσει οὐκ ἀτόπως οἱ
Θρᾷκες πρὸς τὸ τῶν Θηβαίων ἱππικόν, ὅπερ πρῶτον
προσέκειτο, προεκθέοντές τε καὶ ξυστρεφόμενοι ἐν ἐπι-
χωρίῳ τάξει τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο, καὶ ὀλίγοι αὐτῶν ἐν
τούτῳ διεφθάρησαν. μέρος δέ τι καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ
δι' ἁρπαγὴν ἐγκαταλειφθὲν ἀπώλετο. οἱ δὲ ξύμπαντες
τῶν Θρᾳκῶν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἀπὸ τριακοσίων
καὶ χιλίων ἀπέθανον. διέφθειραν δὲ καὶ τῶν Θηβαίων 3
καὶ τῶν ἄλλων οἳ ξυνεβοήθησαν ἐς εἴκοσι μάλιστα ἱππέας
τε καὶ ὁπλίτας ὁμοῦ καὶ Θηβαίων τῶν βοιωταρχῶν Σκιρ-
φώνδαν· τῶν δὲ Μυκαλησσίων μέρος τι ἀπανηλώθη. τὰ 4
μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησσὸν πάθει χρησαμένην οὐδενὸς ὡς
ἐπὶ μεγέθει τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἧσσον ὀλοφύρασθαι
ἀξίῳ τοιαῦτα ξυνέβη.

Ὁ δὲ Δημοσθένης τότε ἀποπλέων ἐπὶ τῆς Κερκύρας 31
μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχισιν, ὁλκάδα ὁρμοῦσαν ἐν
Φειᾷ τῇ Ἠλείων εὑρών, ἐν ᾗ οἱ Κορίνθιοι ὁπλῖται ἐς τὴν
Σικελίαν ἔμελλον περαιοῦσθαι, αὐτὴν μὲν διαφθείρει, οἱ
δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες ὕστερον λαβόντες ἄλλην ἔπλεον.
καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν Ζάκυν- 2
θον καὶ Κεφαλληνίαν ὁπλίτας τε παρέλαβε καὶ ἐκ τῆς
Ναυπάκτου τῶν Μεσσηνίων μετεπέμψατο, καὶ ἐς τὴν
ἀντιπέρας ἤπειρον τῆς Ἀκαρνανίας διέβη, ἐς Ἀλύζειάν τε
καὶ Ἀνακτόριον, ὃ αὐτοὶ εἶχον. ὄντι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα 3
ὁ Εὐρυμέδων ἀπαντᾷ ἐκ τῆς Σικελίας ἀποπλέων, ὃς τότε
τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπεπέμφθη,
καὶ ἀγγέλλει τά τε ἄλλα καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλοῦν
ἤδη ὢν τὸ Πλημμύριον ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἑαλωκός.
ἀφικνεῖται δὲ καὶ Κόνων παρ' αὐτούς, ὃς ἦρχε Ναυπάκτου, 4
ἀγγέλλων ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ

σφίσιν ἀνθορμοῦσαι οὔτε καταλύουσι [τὸν πόλεμον]
ναυμαχεῖν τε μέλλουσι· πέμπειν οὖν ἐκέλευεν αὐτοὺς
ναῦς, ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας εἴκοσι τὰς ἑαυ-
τῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε καὶ εἴκοσι ναυμαχεῖν. τῷ μὲν
οὖν Κόνωνι δέκα ναῦς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων
τὰς ἄριστα σφίσι πλεούσας ἀφ' ὧν αὐτοὶ εἶχον ξυμπέμ-
πουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ· αὐτοὶ δὲ τὰ περὶ τῆς
στρατιᾶς τὸν ξύλλογον ἡτοιμάζοντο, Εὐρυμέδων μὲν ἐς
τὴν Κέρκυραν πλεύσας καὶ πεντεκαίδεκά τε ναῦς πληροῦν
κελεύσας αὐτοὺς καὶ ὁπλίτας καταλεγόμενος (ξυνῆρχε γὰρ
ἤδη Δημοσθένει ἀποτραπόμενος, ὥσπερ καὶ ᾑρέθη),
Δημοσθένης δ' ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν χωρίων σφεν-
δονήτας τε καὶ ἀκοντιστὰς ξυναγείρων.
32 Οἱ δ' ἐκ τῶν Συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν τοῦ Πλημ-
μυρίου ἅλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, ἐπειδὴ
ἔπεισάν τε καὶ ξυναγείραντες ἔμελλον ἄξειν τὸν στρατόν,
ὁ Νικίας προπυθόμενος πέμπει ἐς τῶν Σικελῶν τοὺς τὴν
δίοδον ἔχοντας καὶ σφίσι ξυμμάχους, Κεντόριπάς τε καὶ
Ἁλικυαίους καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφρήσουσι τοὺς πολε-
μίους, ἀλλὰ ξυστραφέντες κωλύσουσι διελθεῖν· ἄλλῃ γὰρ
αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν· Ἀκραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδοσαν
2 διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. πορευομένων δ' ἤδη τῶν Σικελιω-
τῶν οἱ Σικελοί, καθάπερ ἐδέοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνέδραν
[τινὰ τριχῇ] ποιησάμενοι ἀφυλάκτοις τε καὶ ἐξαίφνης
ἐπιγενόμενοι διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα καὶ τοὺς
πρέσβεις πλὴν ἑνὸς τοῦ Κορινθίου πάντας· οὗτος δὲ
τοὺς διαφυγόντας, ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους, ἐκόμισεν
33 ἐς τὰς Συρακούσας. καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ
Καμαριναῖοι ἀφικνοῦνται αὐτοῖς βοηθοῦντες, πεντακόσιοι
μὲν ὁπλῖται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταὶ καὶ τοξόται τρια-
κόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ Γελῷοι ναυτικόν τε, ἐς πέντε
ναῦς, καὶ ἀκοντιστὰς τετρακοσίους καὶ ἱππέας διακοσίους.
2 σχεδὸν γάρ τι ἤδη πᾶσα ἡ Σικελία πλὴν Ἀκραγαντίνων
(οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν), οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς
Ἀθηναίους μετὰ τῶν Συρακοσίων οἱ πρότερον περιορώ-
μενοι ξυστάντες ἐβοήθουν.
3 Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, ὡς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς Σικελοῖς
πάθος ἐγένετο, ἐπέσχον τὸ εὐθέως τοῖς Ἀθηναίοις ἐπι-
χειρεῖν· ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἑτοίμης ἤδη
τῆς στρατιᾶς οὔσης ἔκ τε τῆς Κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς

ἠπείρου, ἐπεραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ τὸν Ἰόνιον
ἐπ' ἄκραν Ἰαπυγίαν· καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν κατίσχουσιν 4
ἐς τὰς Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας, καὶ ἀκοντιστάς τέ
τινας τῶν Ἰαπύγων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ Μεσσαπίου
ἔθνους ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τῷ Ἄρτᾳ, ὅσπερ
καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς δυνάστης ὢν παρέσχεν αὐτοῖς, ἀνα-
νεωσάμενοί τινα παλαιὰν φιλίαν ἀφικνοῦνται ἐς Μετα-
πόντιον τῆς Ἰταλίας. καὶ τοὺς Μεταποντίους πείσαντες 5
κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἀκοντιστάς τε ξυμπέμπειν τριακο-
σίους καὶ τριήρεις δύο καὶ ἀναλαβόντες ταῦτα παρέπλευ-
σαν ἐς Θουρίαν. καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ στάσει τοὺς
τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπεπτωκότας· καὶ βουλόμενοι 6
τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν ἀθροίσαντες εἴ τις ὑπελέ-
λειπτο ἐξετάσαι καὶ τοὺς Θουρίους πεῖσαι σφίσι ξυστρα-
τεύειν τε ὡς προθυμότατα καί, ἐπειδήπερ ἐν τούτῳ
τύχης εἰσί, τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς Ἀθη-
ναίοις νομίζειν, περιέμενον ἐν τῇ Θουρίᾳ καὶ ἔπρασσον
ταῦτα.

Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον 34
οἱ ἐν ταῖς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσίν, οἵπερ τῶν ὁλκάδων
ἕνεκα τῆς ἐς Σικελίαν κομιδῆς ἀνθώρμουν πρὸς τὰς ἐν
Ναυπάκτῳ ναῦς, παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ καὶ
προσπληρώσαντες ἔτι ναῦς, ὥστε ὀλίγῳ ἐλάσσους εἶναι
αὐτοῖς τῶν Ἀττικῶν νεῶν, ὁρμίζονται κατὰ Ἐρινεὸν τῆς
Ἀχαΐας ἐν τῇ Ῥυπικῇ. καὶ αὐτοῖς τοῦ χωρίου μηνοειδοῦς 2
ὄντος ἐφ' ᾧ ὥρμουν, ὁ μὲν πεζὸς ἑκατέρωθεν προσβε-
βοηθηκὼς τῶν τε Κορινθίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων
ἐπὶ ταῖς ἀνεχούσαις ἄκραις παρετέτακτο, αἱ δὲ νῆες τὸ
μεταξὺ εἶχον ἐμφράξασαι· ἦρχε δὲ τοῦ ναυτικοῦ Πο-
λυάνθης Κορίνθιος. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Ναυπάκτου 3
τριάκοντα ναυσὶ καὶ τρισίν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Δίφιλος)
ἐπέπλευσαν αὐτοῖς. καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσύ- 4
χαζον, ἔπειτα ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ σημείου, ἐπεὶ καιρὸς
ἐδόκει εἶναι, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐναυμά-
χουν. καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις. καὶ τῶν μὲν 5
Κορινθίων τρεῖς νῆες διαφθείρονται, τῶν δὲ Ἀθηναίων
κατέδυ μὲν οὐδεμία ἁπλῶς, ἑπτὰ δέ τινες ἄπλοι ἐγένοντο,
ἀντίπρῳροι ἐμβαλλόμεναι καὶ ἀναρραγεῖσαι τὰς παρεξ-
ειρεσίας ὑπὸ τῶν Κορινθίων νεῶν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παχυ-
τέρας τὰς ἐπωτίδας ἐχουσῶν. ναυμαχήσαντες δὲ ἀντίπαλα 6

μὲν καὶ ὡς αὐτοὺς ἑκατέρους ἀξιοῦν νικᾶν, ὅμως δὲ τῶν
ναυαγίων κρατησάντων. τῶν Ἀθηναίων διά τε τὴν τοῦ
ἀνέμου ἄπωσιν αὐτῶν ἐς τὸ πέλαγος καὶ διὰ τὴν τῶν
Κορινθίων οὐκέτι ἐπαναγωγήν, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων,
καὶ δίωξις οὐδεμία ἐγένετο, οὐδ' ἄνδρες οὐδετέρων ἑάλω-
σαν· οἱ μὲν γὰρ Κορίνθιοι καὶ Πελοποννήσιοι πρὸς τῇ
γῇ ναυμαχοῦντες ῥᾳδίως διεσῴζοντο, τῶν δὲ Ἀθηναίων
7 οὐδεμία κατέδυ ναῦς. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων
ἐς τὴν Ναύπακτον οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς τροπαῖον ἔστησαν
ὡς νικῶντες, ὅτι πλείους τῶν ἐναντίων ναῦς ἄπλους
ἐποίησαν καὶ νομίσαντες αὐτοὶ οὐχ ἡσσᾶσθαι δι' ὅπερ
οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν· οἵ τε γὰρ Κορίνθιοι ἡγήσαντο κρα-
τεῖν, εἰ μὴ καὶ πολὺ ἐκρατοῦντο, οἵ τ' Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον
8 ἡσσᾶσθαι, ὅτι οὐ πολὺ ἐνίκων. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν
Πελοποννησίων καὶ τοῦ πεζοῦ διαλυθέντος οἱ Ἀθηναῖοι
ἔστησαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες,
ἀπέχον τοῦ Ἐρινεοῦ, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὥρμουν, ὡς εἴκοσι
σταδίους. καὶ ἡ μὲν ναυμαχία οὕτως ἐτελεύτα.

35 Ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἐπειδὴ ξυστρα-
τεύειν αὐτοῖς οἱ Θούριοι παρεσκευάσθησαν ἑπτακοσίοις
μὲν ὁπλίταις, τριακοσίοις δὲ ἀκοντισταῖς, τὰς μὲν ναῦς
παραπλεῖν ἐκέλευον ἐπὶ τῆς Κροτωνιάτιδος, αὐτοὶ δὲ τὸν
πεζὸν πάντα ἐξετάσαντες πρῶτον ἐπὶ τῷ Συβάρει ποταμῷ
2 ἦγον διὰ τῆς Θουριάδος γῆς. καὶ ὡς ἐγένοντο ἐπὶ τῷ
Ὑλίᾳ ποταμῷ καὶ αὐτοῖς οἱ Κροτωνιᾶται προσπέμψαντες
εἶπον οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶναι διὰ τῆς γῆς σφῶν
τὸν στρατὸν ἰέναι, ἐπικαταβάντες ηὐλίσαντο πρὸς τὴν
θάλασσαν καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ὑλίου· καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς
ἐς τὸ αὐτὸ ἀπήντων. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀναβιβασάμενοι
παρέπλεον, ἴσχοντες πρὸς ταῖς πόλεσι πλὴν Λοκρῶν, ἕως
ἀφίκοντο ἐπὶ Πέτραν τῆς Ῥηγίνης.

36 Οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ πυνθανόμενοι αὐτῶν τὸν
ἐπίπλουν αὖθις ταῖς ναυσὶν ἀποπειρᾶσαι ἐβούλοντο καὶ
τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ τοῦ πεζοῦ, ἥνπερ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο,
2 πρὶν ἐλθεῖν αὐτοὺς φθάσαι βουλόμενοι, ξυνέλεγον. παρ-
εσκευάσαντο δὲ τό τε ἄλλο ναυτικὸν ὡς ἐκ τῆς προτέρας
ναυμαχίας τι πλέον ἐνεῖδον σχήσοντες, καὶ τὰς πρῴρας
τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον στεριφωτέρας ἐποίησαν,
καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπέθεσαν ταῖς πρῴραις παχείας, καὶ
ἀντήριδας ἀπ' αὐτῶν ὑπέτειναν πρὸς τοὺς τοίχους ὡς

ἐπὶ ἓξ πήχεις ἐντός τε καὶ ἔξωθεν· ᾧπερ τρόπῳ καὶ οἱ Κορίνθιοι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ ναῦς ἐπισκευασάμενοι πρῴραθεν ἐναυμάχουν. ἐνόμισαν γὰρ οἱ Συρακόσιοι πρὸς 3
τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς οὐχ ὁμοίως ἀντιναυπηγημένας, ἀλλὰ λεπτὰ τὰ πρῴραθεν ἐχούσας διὰ τὸ μὴ ἀντιπρῴροις μᾶλλον αὐτοὺς ἢ ἐκ περίπλου ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι, οὐκ ἔλασσον σχήσειν, καὶ τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυμαχίαν, οὐκ ἐν πολλῷ πολλαῖς ναυσὶν οὖσαν, πρὸς ἑαυτῶν ἔσεσθαι· ἀντιπρῴροις γὰρ ταῖς ἐμβολαῖς χρώμενοι ἀναρρήξειν τὰ πρῴραθεν αὐτοῖς, στερίφοις καὶ παχέσι πρὸς κοῖλα καὶ ἀσθενῆ παίοντες τοῖς ἐμβόλοις. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις οὐκ 4
ἔσεσθαι σφῶν ἐν στενοχωρίᾳ οὔτε περίπλουν οὔτε διέκπλουν, ᾧπερ τῆς τέχνης μάλιστα ἐπίστευον· αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατὸν τὸ μὲν οὐ δώσειν [διεκπλεῖν], τὸ δὲ τὴν στενοχωρίαν κωλύσειν [ὥστε μὴ περιπλεῖν]. τῇ τε πρό- 5
τερον ἀμαθίᾳ τῶν κυβερνητῶν δοκούσῃ εἶναι ἀντιπρῴρῳ ξυγκρούσει μάλιστ' ἂν αὐτοὶ χρήσασθαι· πλεῖστον γὰρ ἐν αὐτῷ περισχήσειν· τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐξωθουμένοις ἄλλοσε ἢ ἐς τὴν γῆν, καὶ ταύτην δι' ὀλίγου καὶ ἐς ὀλίγον, κατ' αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἑαυτῶν· τοῦ δ' ἄλλου λιμένος αὐτοὶ κρατήσειν. καὶ 6
ξυμφερομένους αὐτούς, ἤν πῃ βιάζωνται, ἐς ὀλίγον τε καὶ πάντας ἐς τὸ αὐτό, προσπίπτοντας ἀλλήλοις ταράξεσθαι (ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἐν ἁπάσαις ταῖς ναυμαχίαις, οὐκ οὔσης αὐτοῖς ἐς πάντα τὸν λιμένα τῆς ἀνακρούσεως, ὥσπερ τοῖς Συρακοσίοις)· περιπλεῦσαι δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, σφῶν ἐχόντων τὴν ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ πελάγους τε καὶ ἀνάκρουσιν, οὐ δυνήσεσθαι αὐτούς, ἄλλως τε καὶ τοῦ Πλημμυρίου πολεμίου τε αὐτοῖς ἐσομένου καὶ τοῦ στόματος οὐ μεγάλου ὄντος τοῦ λιμένος.

Τοιαῦτα οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπιστήμην 37
τε καὶ δύναμιν ἐπινοήσαντες καὶ ἅμα τεθαρσηκότες μᾶλλον ἤδη ἀπὸ τῆς προτέρας ναυμαχίας ἐπεχείρουν τῷ τε πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσί. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ὀλίγῳ πρό- 2
τερον τὸν ἐκ τῆς πόλεως Γύλιππος προεξαγαγὼν προσῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἑώρα· καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου, οἵ τε ὁπλῖται ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν καὶ οἱ ἱππῆς καὶ ἡ γυμνητία τῶν Συρακοσίων ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προσῄει τῷ τείχει· αἱ δὲ νῆες μετὰ

*τοῦτο εὐθὺς ἐπεξέπλεον τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων.
3 καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον αὐτοὺς οἰόμενοι τῷ πεζῷ
μόνῳ πειράσειν, ὁρῶντες δὲ καὶ τὰς ναῦς ἐπιφερομένας
ἄφνω, ἐθορυβοῦντο, καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὰ τείχη καὶ πρὸ τῶν
τειχῶν τοῖς προσιοῦσιν ἀντιπαρετάσσοντο, οἱ δὲ πρὸς
τοὺς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ τῶν ἔξω κατὰ τάχος
χωροῦντας, ἱππέας τε ⟨τοὺς⟩ πολλοὺς καὶ ἀκοντιστάς,
ἀντεπεξῇσαν, ἄλλοι δὲ τὰς ναῦς ἐπλήρουν, καὶ ἅμα ἐπὶ
τὸν αἰγιαλὸν παρεβοήθουν, καὶ ἐπειδὴ πλήρεις ἦσαν,
ἀντανῆγον πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ναῦς· καὶ τῶν Συρα-
38 κοσίων ἦσαν ὀγδοήκοντα μάλιστα. τῆς δὲ ἡμέρας ἐπὶ
πολὺ προσπλέοντες καὶ ἀνακρουόμενοι καὶ πειράσαντες
ἀλλήλων καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι ἄξιόν τι λόγου παραλα-
βεῖν, εἰ μὴ ναῦν μίαν ἢ δύο τῶν Ἀθηναίων οἱ Συρακόσιοι
καταδύσαντες, διεκρίθησαν· καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ἀπὸ τῶν
τειχῶν ἀπῆλθε.
2 Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακόσιοι ἡσύχαζον, οὐδὲν
δηλοῦντες ὁποῖόν τι τὸ μέλλον ποιήσουσιν· ὁ δὲ Νικίας
ἰδὼν ἀντίπαλα τὰ τῆς ναυμαχίας γενόμενα καὶ ἐλπίζων
αὐτοὺς αὖθις ἐπιχειρήσειν, τούς τε τριηράρχους ἠνάγκαζεν
ἐπισκευάζειν τὰς ναῦς, εἴ τίς τι ἐπεπονήκει, καὶ ὁλκάδας
προώρμισε πρὸ τοῦ σφετέρου σταυρώματος, ὃ αὐτοῖς
πρὸ τῶν νεῶν ἀντὶ λιμένος κληστοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπε-
3 πήγει. διαλειπούσας δὲ τὰς ὁλκάδας ὅσον δύο πλέθρα
ἀπ' ἀλλήλων κατέστησεν, ὅπως, εἴ τις βιάζοιτο ναῦς,
εἴη κατάφευξις ἀσφαλὴς καὶ πάλιν καθ' ἡσυχίαν ἔκπλους.
παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα ὅλην τὴν ἡμέραν διετέλεσαν
οἱ Ἀθηναῖοι μέχρι νυκτός.
39 Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Συρακόσιοι τῆς μὲν ὥρας πρῴ-
τερον, τῇ δ' ἐπιχειρήσει τῇ αὐτῇ τοῦ τε πεζοῦ καὶ τοῦ
2 ναυτικοῦ προσέμισγον τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀντικαταστάν-
τες ταῖς ναυσὶ τὸν αὐτὸν τρόπον αὖθις ἐπὶ πολὺ διῆγον
τῆς ἡμέρας πειρώμενοι ἀλλήλων, πρὶν δὴ Ἀρίστων ὁ
Πυρρίχου Κορίνθιος, ἄριστος ὢν κυβερνήτης τῶν μετὰ
Συρακοσίων, πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ ναυτικοῦ ἄρχον-
τας, πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελομένους
κελεύειν ὅτι τάχιστα τὴν ἀγορὰν [τῶν πωλουμένων]
μεταστήσαντας ἐπὶ τὴν θάλασσαν κομίσαι, καὶ ὅσα τις
ἔχει ἐδώδιμα, πάντας ἐκεῖσε φέροντας ἀναγκάσαι πωλεῖν,
ὅπως αὐτοῦ ἐκβιβάσαντες τοὺς ναύτας εὐθὺς παρὰ τὰς*

ναῦς ἀριστοποιήσονται, καὶ δι' ὀλίγου αὖθις καὶ αὐθ-
ημερὸν ἀπροσδοκήτοις τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρῶσιν. καὶ 40
οἱ μὲν πεισθέντες ἔπεμψαν ἄγγελον, καὶ ἡ ἀγορὰ παρ-
εσκευάσθη, καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐξαίφνης πρύμναν κρουσά-
μενοι πάλιν πρὸς τὴν πόλιν ἔπλευσαν, καὶ εὐθὺς ἐκβάντες
αὐτοῦ ἄριστον ἐποιοῦντο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι νομίσαντες 2
αὐτοὺς ὡς ἡσσημένους σφῶν πρὸς τὴν πόλιν ἀνακρούσα-
σθαι, καθ' ἡσυχίαν ἐκβάντες τά τε ἄλλα διεπράσσοντο
καὶ τὰ ἀμφὶ τὸ ἄριστον, ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι
οἰόμενοι ἂν ναυμαχῆσαι. ἐξαίφνης δὲ οἱ Συρακόσιοι 3
πληρώσαντες τὰς ναῦς ἐπέπλεον αὖθις· οἱ δὲ διὰ πολλοῦ
θορύβου καὶ ἄσιτοι οἱ πλείους οὐδενὶ κόσμῳ ἐσβάντες
μόλις ποτὲ ἀντανήγοντο. καὶ χρόνον μέν τινα ἀπέσχοντο 4
ἀλλήλων φυλασσόμενοι· ἔπειτα οὐκ ἐδόκει τοῖς Ἀθηναίοις
ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαμέλλοντας κόπῳ ἀναλίσκεσθαι, ἀλλ'
ἐπιχειρεῖν ὅτι τάχιστα, καὶ ἐπιφερόμενοι ἐκ παρακελεύ-
σεως ἐναυμάχουν. οἱ δὲ Συρακόσιοι δεξάμενοι καὶ ταῖς 5
ναυσὶν ἀντιπρῴροις χρώμενοι, ὥσπερ διενοήθησαν, τῶν
ἐμβόλων τῇ παρασκευῇ ἀνερρήγνυσαν τὰς τῶν Ἀθηναίων
ναῦς ἐπὶ πολὺ τῆς παρεξειρεσίας, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν κατα-
στρωμάτων αὐτοῖς ἀκοντίζοντες μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς
Ἀθηναίους, πολὺ δ' ἔτι μείζω οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις
περιπλέοντες τῶν Συρακοσίων καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς
ὑποπίπτοντες τῶν πολεμίων νεῶν καὶ ἐς τὰ πλάγια παρα-
πλέοντες καὶ ἐξ αὐτῶν ἐς τοὺς ναύτας ἀκοντίζοντες. τέλος 41
δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ κατὰ κράτος ναυμαχοῦντες οἱ Συρα-
κόσιοι ἐνίκησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τραπόμενοι διὰ τῶν
ὁλκάδων τὴν κατάφευξιν ἐποιοῦντο ἐς τὸν ἑαυτῶν ὅρμον.
αἱ δὲ τῶν Συρακοσίων νῆες μέχρι μὲν τῶν ὁλκάδων ἐπ- 2
εδίωκον· ἔπειτα αὐτοὺς αἱ κεραῖαι ὑπὲρ τῶν ἔσπλων αἱ
ἀπὸ τῶν ὁλκάδων δελφινοφόροι ἠρμέναι ἐκώλυον. δύο δὲ 3
νῆες τῶν Συρακοσίων ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ προσέμιξαν αὐ-
τῶν ἐγγὺς καὶ διεφθάρησαν, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῖς ἀνδράσιν
ἑάλω. καταδύσαντες δ' οἱ Συρακόσιοι τῶν Ἀθηναίων ἑπτὰ 4
ναῦς καὶ κατατραυματίσαντες πολλάς, ἄνδρας τε τοὺς μὲν
ζωγρήσαντες, τοὺς δὲ ἀποκτείναντες ἀπεχώρησαν, καὶ τρο-
παῖά τε ἀμφοτέρων τῶν ναυμαχιῶν ἔστησαν καὶ τὴν ἐλπίδα
ἤδη ἐχυρὰν εἶχον ταῖς μὲν ναυσὶ καὶ πολὺ κρείσσους εἶναι,
ἐδόκουν δὲ καὶ τὸν πεζὸν χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μὲν ὡς
ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφότερα παρεσκευάζοντο αὖθις.

42 Ἐν τούτῳ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων ἔχοντες τὴν
ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν παραγίγνονται, ναῦς τε
τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα μάλιστα ξὺν ταῖς ξενικαῖς καὶ
ὁπλίτας περὶ πεντακισχιλίους ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ξυμμά-
χων, ἀκοντιστάς τε βαρβάρους καὶ Ἕλληνας οὐκ ὀλίγους
καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν
2 ἱκανήν. καὶ τοῖς μὲν Συρακοσίοις καὶ ξυμμάχοις κατά-
πληξις ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο, εἰ πέρας μηδὲν
ἔσται σφίσι τοῦ ἀπαλλαγῆναι τοῦ κινδύνου, ὁρῶντες οὔτε
διὰ τὴν Δεκέλειαν τειχιζομένην οὐδὲν ἧσσον στρατὸν ἴσον
καὶ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα τήν τε τῶν
Ἀθηναίων δύναμιν πανταχόσε πολλὴν φαινομένην· τῷ δὲ
προτέρῳ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων ὡς ἐκ κακῶν ῥώμη
3 τις ἐγεγένητο. ὁ δὲ Δημοσθένης ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πρά-
γματα, καὶ νομίσας οὐχ οἷόν τε εἶναι διατρίβειν οὐδὲ
παθεῖν ὅπερ ὁ Νικίας ἔπαθεν (ἀφικόμενος γὰρ τὸ πρῶ-
τον ὁ Νικίας φοβερός, ὡς οὐκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς
Συρακούσαις, ἀλλ᾽ ἐν Κατάνῃ διεχείμαζεν, ὑπερώφθη τε
καὶ ἔφθασεν αὐτὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατιᾷ ὁ Γύ-
λιππος ἀφικόμενος, ἣν οὐδ᾽ ἂν μετέπεμψαν οἱ Συρακόσιοι,
εἰ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπέκειτο· ἱκανοὶ γὰρ αὐτοὶ οἰόμενοι
εἶναι ἅμα τ᾽ ἂν ἔμαθον ἥσσους ὄντες καὶ ἀποτετειχισμένοι
ἂν ἦσαν, ὥστε μηδ᾽ εἰ μετέπεμψαν ἔτι ὁμοίως ἂν αὐτοὺς
ὠφελεῖν), ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν ὁ Δημοσθένης καὶ γιγνώ-
σκων ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ
μάλιστα δεινότατός ἐστι τοῖς ἐναντίοις, ἐβούλετο ὅ τι
τάχος ἀποχρήσασθαι τῇ παρούσῃ τοῦ στρατεύματος
4 ἐκπλήξει. καὶ ὁρῶν τὸ παρατείχισμα τῶν Συρακοσίων,
ᾧ ἐκώλυσαν περιτειχίσαι σφᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἁπλοῦν
ὂν καί, εἰ κρατήσειέ τις τῶν τε Ἐπιπολῶν τῆς ἀναβάσεως
καὶ αὖθις τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου, ῥᾳδίως ἂν αὐτὸ
ληφθέν (οὐδὲ γὰρ ὑπομεῖναι ἂν σφᾶς οὐδένα), ἠπείγετο
ἐπιθέσθαι τῇ πείρᾳ, καί οἱ ξυντομωτάτην ⟨ταύτην⟩ ἡγεῖτο
5 διαπολέμησιν· ἢ γὰρ κατορθώσας ἕξειν Συρακούσας ἢ
ἀπάξειν τὴν στρατιὰν καὶ οὐ τρίψεσθαι ἄλλως Ἀθηναίους
τε τοὺς ξυστρατευομένους καὶ τὴν ξύμπασαν πόλιν.
6 πρῶτον μὲν οὖν τήν τε γῆν ἐξελθόντες τῶν Συρακοσίων
ἔτεμον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τὸν Ἄναπον καὶ τῷ στρατεύματι
ἐπεκράτουν, ὥσπερ τὸ πρῶτον, τῷ τε πεζῷ καὶ ταῖς
ναυσίν (οὐδὲ γὰρ καθ᾽ ἕτερα οἱ Συρακόσιοι ἀντεπεξῇσαν

ὅτι μὴ τοῖς ἱππεῦσι καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου)·
ἔπειτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει πρότερον ἀποπει- 43
ρᾶσαι τοῦ παρατειχίσματος. ὡς δὲ αὐτῷ προσαγαγόντι κατεκαύθησάν τε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων αἱ μηχαναὶ καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προσβάλλοντες ἀπεκρούοντο, οὐκέτι ἐδόκει διατρίβειν, ἀλλὰ πείσας τόν τε Νικίαν καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὡς ἐπενόει, τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Ἐπιπολῶν ἐποιεῖτο.
καὶ ἡμέρας μὲν ἀδύνατα ἐδόκει εἶναι λαθεῖν προσελθόν- 2
τας τε καὶ ἀναβάντας, παραγγείλας δὲ πένθ' ἡμερῶν σιτία καὶ τοὺς λιθολόγους καὶ τέκτονας πάντας λαβὼν καὶ ἄλλην παρασκευὴν τοξευμάτων τε καὶ ὅσα ἔδει, ἢν κρατῶσι, τειχίζοντας ἔχειν, αὐτὸς μὲν ἀπὸ πρώτου ὕπνου καὶ Εὐρυμέδων καὶ Μένανδρος ἀναλαβὼν τὴν πᾶσαν στρατιὰν ἐχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολάς, Νικίας δ' ἐν τοῖς τείχεσιν
ὑπελείπετο. καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸν 3
Εὐρύηλον, ᾗπερ καὶ ἡ προτέρα στρατιὰ τὸ πρῶτον ἀνέβη, λανθάνουσί τε τοὺς φύλακας τῶν Συρακοσίων καὶ προσβάντες τὸ τείχισμα ὃ ἦν αὐτόθι τῶν Συρακοσίων αἱροῦσι
καὶ ἄνδρας τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσιν· οἱ δὲ πλείους 4
διαφυγόντες εὐθὺς πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία ἐν προτειχίσμασιν, ἓν μὲν τῶν Συρακοσίων, ἓν δὲ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν, ἓν δὲ τῶν ξυμμάχων, ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον καὶ τοῖς ἑξακοσίοις τῶν Συρακοσίων, οἳ καὶ πρῶτοι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν Ἐπιπολῶν
φύλακες ἦσαν, ἔφραζον. οἱ δ' ἐβοήθουν τ' εὐθύς, καὶ 5
αὐτοῖς ὁ Δημοσθένης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐντυχόντες ἀμυνομένους προθύμως ἔτρεψαν. καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν, ὅπως τῇ παρούσῃ ὁρμῇ τοῦ περαίνεσθαι ὧν ἕνεκα ἦλθον μὴ βραδεῖς γένωνται· ἄλλοι δὲ τὸ [ἀπὸ τῆς πρώτης] παρατείχισμα τῶν Συρακοσίων, οὐχ ὑπομενόντων τῶν φυλάκων, ᾕρουν τε καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυ-
ρον. οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Γύλιππος 6
καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐβοήθουν ἐκ τῶν προτειχισμάτων, καὶ ἀδοκήτου τοῦ τολμήματος σφίσιν ἐν νυκτὶ γενομένου προσέβαλόν τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπεπληγμένοι καὶ βια-
σθέντες ὑπ' αὐτῶν τὸ πρῶτον ὑπεχώρησαν. προϊόντων 7
δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἀταξίᾳ μᾶλλον ἤδη ὡς κεκρατηκότων καὶ βουλομένων διὰ παντὸς τοῦ μήπω μεμαχημένου τῶν ἐναντίων ὡς τάχιστα διελθεῖν, ἵνα μὴ ἀνέντων σφῶν τῆς

"Stahl transposed the article giving ἀπὸ τῆς πρώτης τὸ παρα- cf. I, 77, 11

ἐφόδου αὖθις ξυστραφῶσιν, οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτοῖς
ἀντέσχον καὶ προσβαλόντες ἔτρεψάν τε καὶ ἐς φυγὴν
44 κατέστησαν. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀπορίᾳ
ἐγίγνοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἣν οὐδὲ πυθέσθαι ῥᾴδιον ἦν οὐδ'
ἀφ' ἑτέρων ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστα ξυνηνέχθη. ἐν μὲν γὰρ
ἡμέρᾳ σαφέστερα μέν, ὅμως δὲ οὐδὲ ταῦτα οἱ παραγενό-
μενοι πάντα πλὴν τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος μόλις οἶδεν·
ἐν δὲ νυκτομαχίᾳ, ἣ μόνη δὴ στρατοπέδων μεγάλων ἔν
γε τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο, πῶς ἄν τις σαφῶς τι ᾔδει;
2 ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρά, ἑώρων δὲ οὕτως ἀλλήλους
ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς τὴν μὲν ὄψιν τοῦ σώματος προορᾶν,
τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἰκείου ἀπιστεῖσθαι. ὁπλῖται δὲ
3 ἀμφοτέρων οὐκ ὀλίγοι ἐν στενοχωρίᾳ ἀνεστρέφοντο. καὶ
τῶν Ἀθηναίων οἱ μὲν ἤδη ἐνικῶντο, οἱ δὲ ἔτι τῇ πρώτῃ
ἐφόδῳ ἀήσσητοι ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἄλλου στρα-
τεύματος αὐτοῖς τὸ μὲν ἄρτι ἀνεβεβήκει, τὸ δ' ἔτι προσ-
ανῄει, ὥστ' οὐκ ἠπίσταντο πρὸς ὅ τι χρὴ χωρῆσαι. ἤδη
γὰρ τὰ πρόσθεν τῆς τροπῆς γεγενημένης ἐτετάρακτο
4 πάντα καὶ χαλεπὰ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι. οἵ τε γὰρ
Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κρατοῦντες παρεκελεύοντό τε
κραυγῇ οὐκ ὀλίγῃ χρώμενοι, ἀδύνατον ὂν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ
τῳ σημῆναι, καὶ ἅμα τοὺς προσφερομένους ἐδέχοντο· οἵ
τε Ἀθηναῖοι ἐζήτουν τε σφᾶς αὐτοὺς καὶ πᾶν τὸ ἐξ
ἐναντίας, καὶ εἰ φίλιον εἴη τῶν ἤδη πάλιν φευγόντων,
πολέμιον ἐνόμιζον, καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τοῦ ξυνθήματος
πυκνοῖς χρώμενοι διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλῳ τῳ γνωρίσαι,
σφίσι τε αὐτοῖς θόρυβον πολὺν παρεῖχον ἅμα πάντες
ἐρωτῶντες, καὶ τοῖς πολεμίοις σαφὲς αὐτὸ κατέστησαν·
5 τὸ δ' ἐκείνων οὐχ ὁμοίως ἠπίσταντο, διὰ τὸ κρατοῦντας
αὐτοὺς καὶ μὴ διεσπασμένους ἧσσον ἀγνοεῖσθαι, ὥστ', εἰ
μὲν ἐντύχοιέν τισι κρείσσους ὄντες τῶν πολεμίων, δι-
έφευγον αὐτοὺς ἅτε ἐκείνων ἐπιστάμενοι τὸ ξύνθημα, εἰ
6 δ' αὐτοὶ μὴ ὑποκρίνοιντο, διεφθείροντο. μέγιστον δὲ καὶ
οὐχ ἥκιστα ἔβλαψε καὶ ὁ παιανισμός· ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων
παραπλήσιος ὢν ἀπορίαν παρεῖχεν. οἵ τε γὰρ Ἀργεῖοι
καὶ οἱ Κερκυραῖοι καὶ ὅσον Δωρικὸν μετ' Ἀθηναίων ἦν
ὁπότε παιανίσειαν, φόβον παρεῖχε τοῖς Ἀθηναίοις, οἵ τε
7 πολέμιοι ὁμοίως. ὥστε τέλος ξυμπεσόντες αὐτοῖς κατὰ
πολλὰ τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἅπαξ ἐταράχθησαν, φίλοι
τε φίλοις καὶ πολῖται πολίταις, οὐ μόνον ἐς φόβον

καθίστασαν, ἀλλὰ καὶ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες μόλις ἀπελύοντο. καὶ διωκόμενοι κατά τε τῶν κρημνῶν [*οἱ*] 3
πολλοὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς ἀπώλλυντο, στενῆς οὔσης τῆς ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν πάλιν καταβάσεως, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸ ὁμαλὸν οἱ σῳζόμενοι ἄνωθεν καταβαῖεν, οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν προτέρων στρατιωτῶν ἐμπειρίᾳ μᾶλλον τῆς χώρας ἐς τὸ στρατόπεδον διεφύγγανον, οἱ δὲ ὕστερον ἥκοντες εἰσὶν οἳ διαμαρτόντες τῶν ὁδῶν κατὰ τὴν χώραν ἐπλανήθησαν· οὓς, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων περιελάσαντες διέφθειραν.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακόσιοι δύο τροπαῖα ἔστη- 45
σαν, ἐπί τε ταῖς Ἐπιπολαῖς ᾗ ἡ πρόσβασις καὶ κατὰ τὸ χωρίον ᾗ οἱ Βοιωτοὶ πρῶτον ἀντέστησαν, οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἐκομίσαντο. ἀπέθανον δὲ οὐκ 2
ὀλίγοι αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἢ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη· οἱ γὰρ κατὰ τῶν κρημνῶν βιασθέντες ἅλλεσθαι ψιλοὶ [*ἄνευ τῶν ἀσπίδων*] *οἱ μὲν ἀπώλοντο, οἱ δ' ἐσώθησαν.*

Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Συρακόσιοι ὡς ἐπὶ ἀπροσδο- 46
κήτῳ εὐπραγίᾳ πάλιν αὖ ἀναρρωσθέντες, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐς μὲν Ἀκράγαντα στασιάζοντα πεντεκαίδεκα ναυσὶ Σικανὸν ἀπέστειλαν, ὅπως ἐπαγάγοιτο τὴν πόλιν, εἰ δύναιτο· Γύλιππος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ᾤχετο αὖθις, ἄξων στρατιὰν ἔτι, ὡς ἐν ἐλπίδι ὢν καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων αἱρήσειν βίᾳ, ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς Ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη.

Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύοντο 47
πρός τε τὴν γεγενημένην ξυμφορὰν καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀρρωστίαν. τοῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἑώρων οὐ κατορθοῦντες καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ. νόσῳ τε γὰρ ἐπιέζοντο 2
κατ' ἀμφότερα, τῆς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὔσης 413 B.C. August
ἐν ᾗ ἀσθενοῦσιν ἄνθρωποι μάλιστα, καὶ τὸ χωρίον ἅμα ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο ἑλῶδες καὶ χαλεπὸν ἦν· τά τε ἄλλα [*ὅτι*] *ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο. τῷ οὖν Δημοσθένει* 3
οὐκ ἐδόκει ἔτι χρῆναι μένειν, ἀλλ' ἅπερ καὶ διανοηθεὶς ἐς τὰς Ἐπιπολὰς διεκινδύνευσεν, ἐπειδὴ ἔσφαλτο, ἀπιέναι ἐψηφίζετο καὶ μὴ διατρίβειν, ἕως ἔτι τὸ πέλαγος οἷόν τε περαιοῦσθαι καὶ τοῦ στρατεύματος ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. καὶ τῇ πόλει ὠφελιμώτερον ἔφη 4

εἶναι πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζοντας τὸν
πόλεμον ποιεῖσθαι ἢ Συρακοσίους, οὓς οὐκέτι ῥᾴδιον
εἶναι χειρώσασθαι· οὐδ᾽ αὖ ἄλλως χρήματα πολλὰ δαπα-
48 νῶντας εἰκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης
τοιαῦτα ἐγίγνωσκεν· ὁ δὲ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὸς
πονηρὰ σφῶν τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἐβού-
λετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδ᾽ ἐμφανῶς σφᾶς
ψηφιζομένους μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν τοῖς πολεμίοις
καταγγέλτους γίγνεσθαι· λαθεῖν γὰρ ἄν, ὁπότε βούλοιντο,
2 τοῦτο ποιοῦντες πολλῷ ἧσσον. τὸ δέ τι καὶ τὰ τῶν
πολεμίων, ἀφ᾽ ὧν ἐπὶ πλέον ἢ οἱ ἄλλοι ᾐσθάνετο αὐτῶν,
ἐλπίδος τι ἔτι παρεῖχε πονηρότερα τῶν σφετέρων ἔσεσθαι,
ἢν καρτερῶσι προσκαθήμενοι· χρημάτων γὰρ ἀπορίᾳ
αὐτοὺς ἐκτρυχώσειν, ἄλλως τε καὶ ἐπὶ πλέον ἤδη ταῖς
ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων. καὶ ἦν γάρ τι
καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ
πράγματα ἐνδοῦναι, ἐπεκηρυκεύετο ὡς αὐτὸν καὶ οὐκ εἴα
3 ἀπανίστασθαι. ἃ ἐπιστάμενος τῷ μὲν ἔργῳ ἔτι ἐπ᾽
ἀμφότερα ἔχων καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχε, τῷ δ᾽ ἐμφανεῖ
τότε λόγῳ οὐκ ἔφη ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὖ γὰρ εἰδέναι
ὅτι Ἀθηναῖοι σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέξονται ὥστε μὴ
αὐτῶν ψηφισαμένων ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς
ψηφιεῖσθαί τε περὶ σφῶν [αὐτῶν] καὶ τὰ πράγματα
ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ὁρῶντας καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμήσει
ἀκούοντας γνώσεσθαι, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἄν τις εὖ λέγων δια-
4 βάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὺς πείσεσθαι. τῶν τε παρόντων
στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη, οἳ νῦν βοῶσιν
ὡς ἐν δεινοῖς ὄντες, ἐκεῖσε ἀφικομένους τἀναντία βοήσε-
σθαι ὡς ὑπὸ χρημάτων καταπροδόντες οἱ στρατηγοὶ
ἀπῆλθον. οὔκουν βούλεσθαι αὐτός γε ἐπιστάμενος τὰς
Ἀθηναίων φύσεις ἐπ᾽ αἰσχρᾷ τε αἰτίᾳ καὶ ἀδίκως ὑπ᾽
Ἀθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰ
5 δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ. τά τε Συρακοσίων
ἔφη ὅμως ἔτι ἥσσω τῶν σφετέρων εἶναι· χρήμασι γὰρ
αὐτοὺς ξενοτροφοῦντας καὶ ἐν περιπολίοις ἅμα ἀναλί-
σκοντας καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας
τὰ μὲν ἀπορεῖν, τὰ δ᾽ ἔτι ἀμηχανήσειν· δισχίλιά τε γὰρ
τάλαντα ἤδη ἀνηλωκέναι καὶ ἔτι πολλὰ προσοφείλειν, ἥν
τε καὶ ὁτιοῦν ἐκλίπωσι τῆς νῦν παρασκευῆς τῷ μὴ διδόναι
τροφήν, φθερεῖσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα, ἐπικουρικὰ

μᾶλλον ἢ δι' ἀνάγκης ὥσπερ τὰ σφέτερα ὄντα. τρίβειν 6
οὖν ἔφη χρῆναι προσκαθημένους καὶ μή, χρήμασιν ἕως
πολὺ κρείσσους εἰσί, νικηθέντας ἀπιέναι. ὁ μὲν Νικίας 49
τοσαῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς Συρα-
κούσαις ἀκριβῶς, καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἀπορίαν καὶ ὅτι
ἦν αὐτόθι πολὺ τὸ βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις γίγνεσθαι
τὰ πράγματα καὶ ἐπικηρυκευόμενον πρὸς αὐτὸν ὥστε μὴ
ἀπανίστασθαι, καὶ ἅμα ταῖς γοῦν ναυσίν, ἢ πρότερον,
ἐθάρσησε κρατηθείς. ὁ δὲ Δημοσθένης περὶ μὲν τοῦ 2
προσκαθῆσθαι οὐδ' ὁπωσοῦν ἐνεδέχετο· εἰ δὲ δεῖ μὴ
ἀπάγειν τὴν στρατιὰν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος, ἀλλὰ
τρίβειν αὐτούς, ἔφη χρῆναι ἢ ἐς τὴν Θάψον ἀναστάντας
τοῦτο ποιεῖν ἢ ἐς τὴν Κατάνην, ὅθεν τῷ τε πεζῷ ἐπὶ
πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες θρέψονται πορθοῦντες τὰ
τῶν πολεμίων καὶ ἐκείνους βλάψουσι, ταῖς τε ναυσὶν ἐν
πελάγει καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ, ἣ πρὸς τῶν πολεμίων
μᾶλλόν ἐστι, τοὺς ἀγῶνας ποιήσονται, ἀλλ' ἐν εὐρυχωρίᾳ,
ἐν ᾗ τά τε τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν ἔσται καὶ ἀνα-
χωρήσεις καὶ ἐπίπλους οὐκ ἐκ βραχέος καὶ περιγραπτοῦ
ὁρμώμενοί τε καὶ καταίροντες ἕξουσι. τό τε ξύμπαν 3
εἰπεῖν, οὐδενὶ τρόπῳ οἱ ἔφη ἀρέσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι
μένειν, ἀλλ' ὅτι τάχιστα ἤδη ἐξανίστασθαι καὶ μὴ μέλλειν.
καὶ ὁ Εὐρυμέδων αὐτῷ ταῦτα ξυνηγόρευεν. ἀντιλέγοντος 4
δὲ τοῦ Νικίου ὄκνος τις καὶ μέλλησις ἐγένετο καὶ ἅμα
ὑπόνοια μή τι καὶ πλέον εἰδὼς ὁ Νικίας ἰσχυρίζηται.
καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τούτῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησάν τε καὶ
κατὰ χώραν ἔμενον.

Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Σικανὸς ἐν τούτῳ παρῆσαν ἐς 50
τὰς Συρακούσας, ὁ μὲν Σικανὸς ἁμαρτὼν τοῦ Ἀκράγαντος
(ἐν Γέλᾳ γὰρ ὄντος αὐτοῦ ἔτι ἡ τοῖς Συρακοσίοις στάσις
[ἐς] φιλία ἐξεπεπτώκει)· ὁ δὲ Γύλιππος ἄλλην τε στρα-
τιὰν πολλὴν ἔχων ἦλθεν ἀπὸ τῆς Σικελίας καὶ τοὺς ἐκ
τῆς Πελοποννήσου τοῦ ἦρος ἐν ταῖς ὁλκάσιν ὁπλίτας ἀπο-
σταλέντας, ἀφικομένους ἀπὸ τῆς Λιβύης ἐς Σελινοῦντα.
ἀπενεχθέντες γὰρ ἐς Λιβύην, καὶ δόντων Κυρηναίων 2
τριήρεις δύο καὶ τοῦ πλοῦ ἡγεμόνας, καὶ ἐν τῷ παράπλῳ
Εὐεσπερίταις πολιορκουμένοις ὑπὸ Λιβύων ξυμμαχήσαντες
καὶ νικήσαντες τοὺς Λίβυς, καὶ αὐτόθεν παραπλεύσαντες
ἐς Νέαν πόλιν, Καρχηδονιακὸν ἐμπόριον, ὅθενπερ Σικελία
ἐλάχιστον δύο ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦν ἀπέχει, καὶ ἀπ'

3 αὐτοῦ περαιωθέντες ἀφίκοντο ἐς Σελινοῦντα. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευάζοντο ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφότερα αὖθις τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὁρῶντες στρατιάν τε ἄλλην προσγεγενημένην αὐτοῖς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἅμα οὐκ ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῦντα, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἴσχοντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζόμενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες, καὶ ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ὁ Νικίας ἔτι ὁμοίως ἠναντιοῦτο ἀλλ' ἢ μὴ φανερῶς γε ἀξιῶν ψηφίζεσθαι, προεῖπον ὡς ἐδύναντο ἀδηλότατα ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου πᾶσι, καὶ παρασκευάσασθαι ὅταν τις σημήνῃ.
4 καὶ μελλόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἑτοῖμα ἦν, ἀποπλεῖν ἡ σελήνη ἐκλείπει· ἐτύγχανε γὰρ πανσέληνος οὖσα. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οἵ τε πλείους ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγοὺς ἐνθύμιον ποιούμενοι, καὶ ὁ Νικίας (ἦν γάρ τι καὶ ἄγαν θειασμῷ τε καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος) οὐδ' ἂν διαβουλεύσασθαι ἔτι ἔφη, πρίν, ὡς οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο, τρὶς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι, ὅπως ἂν πρότερον κινηθείη. καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις μελλήσασι διὰ τοῦτο ἡ μονὴ ἐγεγένητο.

51 Οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ τοῦτο πυθόμενοι πολλῷ μᾶλλον ἐπηρμένοι ἦσαν μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ αὐτῶν κατεγνωκότων ἤδη μηκέτι κρεισσόνων εἶναι σφῶν μήτε ταῖς ναυσὶ μήτε τῷ πεζῷ (οὐ γὰρ ἂν τὸν ἔκπλουν ἐπιβουλεῦσαι), καὶ ἅμα οὐ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄλλοσέ ποι τῆς Σικελίας καθεζομένους χαλεπωτέρους εἶναι προσπολεμεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ ὡς τάχιστα καὶ ἐν ᾧ
2 σφίσι ξυμφέρει ἀναγκάσαι αὐτοὺς ναυμαχεῖν. τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρουν καὶ ἀνεπειρῶντο ἡμέρας ὅσαι αὐτοῖς ἐδόκουν ἱκαναὶ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ἦν, τῇ μὲν προτέρᾳ πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων προσέβαλλον, καὶ ἐπεξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων κατά τινας πύλας, ἀπολαμβάνουσί τε τῶν ὁπλιτῶν τινας καὶ τρεψάμενοι καταδιώκουσιν· οὔσης δὲ στενῆς τῆς ἐσόδου οἱ Ἀθηναῖοι ἵππους τε ἑβδομήκοντα ἀπολλύασι
52 καὶ τῶν ὁπλιτῶν οὐ πολλούς. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἀπεχώρησεν ἡ στρατιὰ τῶν Συρακοσίων· τῇ δ' ὑστεραίᾳ ταῖς τε ναυσὶν ἐκπλέουσιν οὔσαις ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα πρὸς τὰ τείχη ἐχώρουν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι

ἀντανῆγον ναυσὶν ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα καὶ προσμίξαντες ἐναυμάχουν. καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα ἔχοντα τὸ δεξιὸν κέρας 2
τῶν Ἀθηναίων καὶ βουλόμενον περικλήσασθαι τὰς ναῦς τῶν ἐναντίων καὶ ἐπεξαγαγόντα τῷ πλῷ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον, νικήσαντες οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μέσον πρῶτον τῶν Ἀθηναίων, ἀπολαμβάνουσι κἀκεῖνον ἐν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῷ τοῦ λιμένος καὶ αὐτόν τε διαφθείρουσι καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ἐπισπομένας· ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πάσας ἤδη ναῦς τῶν Ἀθηναίων κατεδίωκόν τε καὶ ἐξεώθουν ἐς τὴν γῆν. ὁ δὲ Γύλιππος ὁρῶν τὰς ναῦς 53
τῶν πολεμίων νικωμένας καὶ ἔξω τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου καταφερομένας, βουλόμενος διαφθείρειν τοὺς ἐκβαίνοντας καὶ τὰς ναῦς ῥᾷον τοὺς Συρακοσίους ἀφέλκειν τῆς γῆς φιλίας οὔσης, παρεβοήθει ἐπὶ τὴν χηλὴν μέρος τι ἔχων τῆς στρατιᾶς. καὶ αὐτοὺς 2
οἱ Τυρσηνοί (οὗτοι γὰρ ἐφύλασσον τοῖς Ἀθηναίοις ταύτῃ) ὁρῶντες ἀτάκτως προσφερομένους, ἐπεκβοηθήσαντες καὶ προσπεσόντες τοῖς πρώτοις τρέπουσι καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὴν λίμνην τὴν Λυσιμέλειαν καλουμένην. ὕστερον δὲ 3
πλείονος ἤδη τοῦ στρατεύματος παρόντος τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιβοηθήσαντες καὶ δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἐς μάχην τε κατέστησαν πρὸς αὐτοὺς καὶ νικήσαντες ἐπεδίωξαν καὶ ὁπλίτας τε οὐ πολλοὺς ἀπέκτειναν καὶ τὰς ναῦς τὰς μὲν πολλὰς διέσωσάν τε καὶ ξυνήγαγον κατὰ τὸ στρατόπεδον, δυοῖν δὲ δεούσας εἴκοσιν οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον αὐτῶν, καὶ τοὺς ἄνδρας πάντας ἀπέκτειναν. καὶ ἐπὶ τὰς λοιπὰς 4
ἐμπρῆσαι βουλόμενοι ὁλκάδα παλαιὰν κληματίδων καὶ δᾳδὸς γεμίσαντες (ἦν γὰρ ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁ ἄνεμος οὔριος) ἀφεῖσαν τὴν ναῦν πῦρ ἐμβαλόντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἀντεμηχανήσαντό τε σβεστήρια κωλύματα καὶ παύσαντες τὴν φλόγα καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν ὁλκάδα τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν. μετὰ δὲ τοῦτο Συρακόσιοι μὲν τῆς τε ναυμαχίας 54
τροπαῖον ἔστησαν καὶ τῆς ἄνω τῆς πρὸς τῷ τείχει ἀπολήψεως τῶν ὁπλιτῶν, ὅθεν καὶ τοὺς ἵππους ἔλαβον, Ἀθηναῖοι δὲ ἧς τε οἱ Τυρσηνοὶ τροπῆς ἐποιήσαντο τῶν πεζῶν ἐς τὴν λίμνην καὶ ἧς αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ.

Γεγενημένης δὲ τῆς νίκης τοῖς Συρακοσίοις λαμπρᾶς 55
ἤδη καὶ τοῦ ναυτικοῦ (πρότερον μὲν γὰρ ἐφοβοῦντο τὰς

*μετὰ τοῦ Δημοσθένους ναῦς ἐπελθούσας), οἱ μὲν Ἀθη-
ναῖοι ἐν παντὶ δὴ ἀθυμίας ἦσαν καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς
μέγας ἦν, πολὺ δὲ μείζων ἔτι τῆς στρατείας ὁ μετάμελος.
2 πόλεσι γὰρ ταύταις μόναις ἤδη ὁμοιοτρόποις ἐπελθόντες,
δημοκρατουμέναις τε, ὥσπερ καὶ αὐτοί, καὶ ναῦς καὶ
ἵππους καὶ μεγέθη ἐχούσαις, οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν
οὔτε ἐκ πολιτείας τι μεταβολῆς, τὸ διάφορον αὐτοῖς ᾧ
προσήγοντο ἄν, οὔτ᾽ ἐκ παρασκευῆς πολλῷ κρείσσονος,
σφαλλόμενοι δὲ τὰ πλείω, τά τε πρὸ αὐτῶν ἠπόρουν καὶ
ἐπειδή γε καὶ ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, ὃ οὐκ ἂν ᾤοντο,
56 πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι. οἱ δὲ Συρακόσιοι τόν τε λιμένα
εὐθὺς παρέπλεον ἀδεῶς καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διενοοῦντο
κλῄσειν, ὅπως μηκέτι, μηδ᾽ εἰ βούλοιντο, λάθοιεν αὐτοὺς
2 οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπλεύσαντες. οὐ γὰρ περὶ τοῦ αὐτοὶ σωθῆναι
μόνον ἔτι τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο, ἀλλὰ καὶ ὅπως
ἐκείνους κωλύσωσι, νομίζοντες, ὅπερ ἦν, ἀπό τε τῶν
παρόντων πολὺ σφῶν καθυπέρτερα τὰ πράγματα εἶναι
καί, εἰ δύναιντο κρατῆσαι Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμ-
μάχων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καλὸν σφίσιν
ἐς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖσθαι· τούς τε γὰρ
ἄλλους Ἕλληνας εὐθὺς τοὺς μὲν ⟨ἂν⟩ ἐλευθεροῦσθαι,
τοὺς δὲ φόβου ἀπολύεσθαι (οὐ γὰρ ἔτι δυνατὴν ἔσεσθαι
τὴν ὑπόλοιπον Ἀθηναίων δύναμιν τὸν ὕστερον ἐπενεχθη-
σόμενον πόλεμον ἐνεγκεῖν), καὶ αὐτοὶ δόξαντες αὐτῶν
αἴτιοι εἶναι ὑπό τε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ τῶν
3 ἔπειτα πολὺ θαυμασθήσεσθαι. καὶ ἦν δὲ ἄξιος ὁ ἀγὼν
κατά τε ταῦτα καὶ ὅτι οὐχὶ Ἀθηναίων μόνων περιεγίγνοντο,
ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν ξυμμάχων, καὶ οὐδ᾽ αὐτοὶ
αὖ μόνοι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ξυμβοηθησάντων σφίσιν,
ἡγεμόνες τε γενόμενοι μετὰ Κορινθίων καὶ Λακεδαιμονίων,
καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπαρασχόντες προκινδυνεῦσαί
4 τε καὶ τοῦ ναυτικοῦ μέγα [μέρος] προκόψαντες. ἔθνη
γὰρ πλεῖστα δὴ ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην ξυνῆλθε, πλήν
γε δὴ τοῦ ξύμπαντος ὄχλου τοῦ ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρὸς
τὴν Ἀθηναίων τε πόλιν καὶ Λακεδαιμονίων.*

57 *Τοσοίδε γὰρ ἑκάτεροι ἐπὶ Σικελίαν τε καὶ περὶ Σικε-
λίας, τοῖς μὲν ξυγκτησόμενοι τὴν χώραν ἐλθόντες, τοῖς δὲ
ξυνδιασώσοντες, ἐπὶ Συρακούσαις ἐπολέμησαν, οὐ κατὰ
δίκην τι μᾶλλον οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν μετ᾽ ἀλλήλων στάν-
τες, ἀλλ᾽ ὡς ἕκαστοι τῆς ξυντυχίας ἢ κατὰ τὸ ξυμφέρον*

ἡ ἀνάγκη ἔσχον. Ἀθηναῖοι μὲν αὐτοὶ Ἴωνες ἐπὶ Δωριέας 2
Συρακοσίους ἑκόντες ἦλθον, καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ
νομίμοις ἔτι χρώμενοι Λήμνιοι καὶ Ἴμβριοι καὶ Αἰγινῆται,
οἳ τότε Αἴγιναν εἶχον, καὶ ἔτι Ἑστιαιῆς οἱ ἐν Εὐβοίᾳ
Ἑστίαιαν οἰκοῦντες, ἄποικοι ὄντες, ξυνεστράτευσαν. τῶν 3
δὲ ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ' ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι,
εἰσὶ δ' οἳ καὶ μισθοφόροι ξυνεστράτευον. καὶ τῶν μὲν 4
ὑπηκόων καὶ φόρου ὑποτελῶν Ἐρετριῆς καὶ Χαλκιδῆς
καὶ Στυρῆς καὶ Καρύστιοι ἀπ' Εὐβοίας ἦσαν, ἀπὸ δὲ
νήσων Κεῖοι καὶ Ἄνδριοι καὶ Τήνιοι, ἐκ δ' Ἰωνίας Μιλή-
σιοι καὶ Σάμιοι καὶ Χῖοι. τούτων Χῖοι οὐχ ὑποτελεῖς
ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες αὐτοὶ μόνοι ξυνέσποντο.
καὶ τὸ πλεῖστον Ἴωνες ὄντες οὗτοι πάντες καὶ ἀπ' Ἀθη-
ναίων πλὴν Καρυστίων (οὗτοι δ' εἰσὶ Δρύοπες), ὑπήκοοι
δ' ὄντες καὶ ἀνάγκῃ ὅμως Ἴωνές γε ἐπὶ Δωριέας ἠκολού-
θουν. πρὸς δ' αὐτοῖς Αἰολῆς, Μηθυμναῖοι μὲν ναυσὶ 5
καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι, Τενέδιοι δὲ καὶ Αἴνιοι ὑποτελεῖς.
οὗτοι δὲ Αἰολῆς Αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι Βοιωτοῖς τοῖς
μετὰ Συρακοσίων κατ' ἀνάγκην ἐμάχοντο, Πλαταιῆς δὲ
καταντικρὺ Βοιωτοὶ Βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατὰ τὸ
ἔχθος. Ῥόδιοι δὲ καὶ Κυθήριοι Δωριῆς ἀμφότεροι, οἱ 6
μὲν Λακεδαιμονίων ἄποικοι, Κυθήριοι, ἐπὶ Λακεδαιμο-
νίους τοὺς ἅμα Γυλίππῳ μετὰ Ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον,
Ῥόδιοι δέ, Ἀργεῖοι γένος, Συρακοσίοις μὲν Δωριεῦσι, Γε-
λῴοις δὲ καὶ ἀποίκοις ἑαυτῶν οὖσι, μετὰ Συρακοσίων
στρατευομένοις, ἠναγκάζοντο πολεμεῖν. τῶν τε περὶ Πε- 7
λοπόννησον νησιωτῶν Κεφαλλῆνες μὲν καὶ Ζακύνθιοι
αὐτόνομοι μέν, κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειργό-
μενοι, ὅτι θάλασσης ἐκράτουν οἱ Ἀθηναῖοι, ξυνείποντο·
Κερκυραῖοι δὲ οὐ μόνον Δωριῆς ἀλλὰ καὶ Κορίνθιοι σαφῶς
ἐπὶ Κορινθίους τε καὶ Συρακοσίους, τῶν μὲν ἄποικοι
ὄντες, τῶν δὲ ξυγγενεῖς, ἀνάγκῃ μὲν ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς,
βουλήσει δὲ κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίων οὐχ ἧσσον εἵποντο.
καὶ οἱ Μεσσήνιοι νῦν καλούμενοι ἐκ Ναυπάκτου καὶ ἐκ 8
Πύλου τότε ὑπ' Ἀθηναίων ἐχομένης ἐς τὸν πόλεμον παρ-
ελήφθησαν. καὶ ἔτι Μεγαρέων φυγάδες οὐ πολλοὶ Μεγα-
ρεῦσι Σελινουντίοις οὖσι κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ 9
ἄλλων ἑκούσιος μᾶλλον ἡ στρατεία ἐγίγνετο ἤδη. Ἀργεῖοι
μὲν γὰρ οὐ τῆς ξυμμαχίας ἕνεκα μᾶλλον ἢ τῆς Λακεδαιμο-
νίων τε ἔχθρας καὶ τῆς παραυτίκα ἕκαστοι ἰδίας ὠφελίας

Δωριῆς ἐπὶ Δωριέας μετὰ Ἀθηναίων Ἰώνων ἠκολούθουν,
Μαντινῆς δὲ καὶ ἄλλοι Ἀρκάδων μισθοφόροι, ἐπὶ τοὺς
ἀεὶ πολεμίους σφίσιν ἀποδεικνυμένους εἰωθότες ἰέναι,
καὶ τότε τοὺς μετὰ Κορινθίων ἐλθόντας Ἀρκάδας οὐδὲν
ἧσσον διὰ κέρδος ἡγούμενοι πολεμίους, Κρῆτες δὲ καὶ
Αἰτωλοὶ μισθῷ καὶ οὗτοι πεισθέντες· ξυνέβη δὲ τοῖς
Κρησὶ τὴν Γέλαν Ῥοδίοις ξυγκτίσαντας μὴ ξὺν τοῖς ἀποί-
κοις, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἀποίκους ἑκόντας μετὰ μισθοῦ ἐλθεῖν.
10 καὶ Ἀκαρνάνων τινὲς ἅμα μὲν κέρδει, τὸ δὲ πλέον Δημο-
σθένους φιλίᾳ καὶ Ἀθηναίων εὐνοίᾳ ξύμμαχοι ὄντες
11 ἐπεκούρησαν. καὶ οἵδε μὲν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὁριζόμενοι·
Ἰταλιωτῶν δὲ Θούριοι καὶ Μεταπόντιοι, ἐν τοιαύταις
ἀνάγκαις τότε στασιωτικῶν καιρῶν κατειλημμένοι, ξυν-
εστράτευον καὶ Σικελιωτῶν Νάξιοι καὶ Καταναῖοι, βαρ-
βάρων δὲ Ἐγεσταῖοι, οἵπερ ἐπηγάγοντο, καὶ Σικελῶν τὸ
πλέον, καὶ τῶν ἔξω Σικελίας Τυρσηνῶν τέ τινες κατὰ
διαφορὰν Συρακοσίων καὶ Ἰάπυγες μισθοφόροι. τοσάδε
58 μὲν μετὰ Ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον. Συρακοσίοις δὲ
ἀντεβοήθησαν Καμαριναῖοι μὲν ὅμοροι ὄντες καὶ Γελῷοι
οἰκοῦντες μετ' αὐτούς, ἔπειτα Ἀκραγαντίνων ἡσυχαζόντων
2 ἐν τῷ ἐπ' ἐκεῖνα ἱδρυμένοι Σελινούντιοι. καὶ οἵδε μὲν τῆς
Σικελίας τὸ πρὸς Λιβύην μέρος τετραμμένον νεμόμενοι·
Ἱμεραῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν πόντον μορίου,
ἐν ᾧ καὶ μόνοι Ἕλληνες οἰκοῦσιν· οὗτοι δὲ καὶ ἐξ αὐτοῦ
3 μόνοι ἐβοήθησαν. καὶ Ἑλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν ἐν Σικελίᾳ
τοσάδε, Δωριῆς τε καὶ [οἱ] αὐτόνομοι πάντες, ξυνεμά-
χουν, βαρβάρων δὲ Σικελοὶ μόνοι ὅσοι μὴ ἀφέστασαν
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· τῶν δ' ἔξω Σικελίας Ἑλλήνων
Λακεδαιμόνιοι μὲν ἡγεμόνα Σπαρτιάτην παρεχόμενοι,
νεοδαμώδεις δὲ τοὺς ἄλλους καὶ Εἵλωτας [δύναται δὲ τὸ
νεοδαμῶδες ἐλεύθερον ἤδη εἶναι], Κορίνθιοι δὲ καὶ ναυσὶ
καὶ πεζῷ μόνοι παραγενόμενοι καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀμπρα-
κιῶται κατὰ τὸ ξυγγενές, ἐκ δὲ Ἀρκαδίας μισθοφόροι
ὑπὸ Κορινθίων ἀποσταλέντες καὶ Σικυώνιοι ἀναγκαστοὶ
4 στρατεύοντες καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου Βοιωτοί. πρὸς
δὲ τοὺς ἐπελθόντας τούτους οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ πλῆθος
πλέον κατὰ πάντα παρέσχοντο, ἅτε μεγάλας πόλεις
οἰκοῦντες· καὶ γὰρ ὁπλῖται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι
καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ἄφθονος ξυνελέγη. καὶ πρὸς ἅπαντας
αὖθις ὡς εἰπεῖν τοὺς ἄλλους Συρακόσιοι αὐτοὶ πλείω

ἐπορίσαντο διὰ μέγεθός τε πόλεως καὶ ὅτι ἐν μεγίστῳ
κινδύνῳ ἦσαν. καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων ἐπικουρίαι τοσαίδε 59
ξυνελέγησαν, καὶ τότε ἤδη πᾶσαι ἀμφοτέροις παρῆσαν
καὶ οὐκέτι οὐδὲν οὐδετέροις ἐπῆλθεν.

Οἵ τε οὖν Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἰκότως ἐνόμι- 2
σαν καλὸν ἀγώνισμα σφίσιν εἶναι ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκῃ
τῆς ναυμαχίας ἑλεῖν τε τὸ στρατόπεδον ἅπαν τῶν Ἀθη-
ναίων τοσοῦτον ὄν, καὶ μηδὲ καθ' ἕτερα αὐτούς, μήτε διὰ
θαλάσσης μήτε τῷ πεζῷ, διαφυγεῖν. ἔκλῃον οὖν τόν τε 3
λιμένα εὐθὺς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ στόμα ὀκτὼ σταδίων
μάλιστα, τριήρεσι πλαγίαις καὶ πλοίοις καὶ ἀκάτοις ἐπ'
ἀγκυρῶν ὁρμίζοντες, καὶ τἆλλα, ἢν ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθη-
ναῖοι τολμήσωσι, παρεσκευάζοντο, καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς
οὐδὲν ἐπενόουν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τήν τε ἀπόκλῃσιν 60
ὁρῶσι καὶ τὴν ἄλλην διάνοιαν αὐτῶν αἰσθομένοις βου-
λευτέα ἐδόκει. καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ 2
ταξίαρχοι πρὸς τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων καὶ
ὅτι τὰ ἐπιτήδεια οὔτε αὐτίκα ἔτι εἶχον (προπέμψαντες
γὰρ ἐς Κατάνην ὡς ἐκπλευσόμενοι ἀπεῖπον μὴ ἐπάγειν)
οὔτε τὸ λοιπὸν ἔμελλον ἕξειν, εἰ μὴ ναυκρατήσουσιν,
ἐβουλεύσαντο τὰ μὲν τείχη τὰ ἄνω ἐκλιπεῖν, πρὸς δὲ
αὐταῖς ταῖς ναυσὶν ἀπολαβόντες διατειχίσματι ὅσον οἷόν
τε ἐλάχιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενοῦσιν ἱκανὸν
γενέσθαι, τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου πεζοῦ
τὰς ναῦς ἁπάσας, ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ καὶ ἀπλοώτεραι,
πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι, καὶ διαναυμαχήσαν-
τες, ἢν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι, ἢν δὲ μή,
ἐμπρήσαντες τὰς ναῦς πεζῇ ξυνταξάμενοι ἀποχωρεῖν ᾗ
ἂν τάχιστα μέλλωσί τινος χωρίου ἢ βαρβαρικοῦ ἢ Ἑλλη-
νικοῦ φιλίου ἀντιλήψεσθαι. καὶ οἱ μέν, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς
ταῦτα, καὶ ἐποίησαν· ἔκ τε γὰρ τῶν ἄνω τειχῶν ὑποκατ- 3
έβησαν καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν πάσας, ἀναγκάσαντες
ἐσβαίνειν ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἐδόκει ἡλικίας μετέχων ἐπι-
τήδειος εἶναι. καὶ ξυνεπληρώθησαν νῆες αἱ πᾶσαι δέκα 4
μάλιστα καὶ ἑκατόν· τοξότας τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὺς καὶ
ἀκοντιστὰς τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ τῶν ἄλλων ξένων
ἐσεβίβαζον καὶ τἆλλα ὡς οἷόν τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ
τοιαύτης διανοίας ἐπορίσαντο. ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ τὰ 5
πολλὰ ἑτοῖμα ἦν, ὁρῶν τοὺς στρατιώτας τῷ τε παρὰ τὸ
εἰωθὸς πολὺ ταῖς ναυσὶ κρατηθῆναι ἀθυμοῦντας καὶ διὰ

τὴν τῶν ἐπιτηδείων σπάνιν ὡς τάχιστα βουλομένους
διακινδυνεύειν, ξυγκαλέσας ἅπαντας παρεκελεύσατό τε
πρῶτον καὶ ἔλεξε τοιάδε.
61 „Ἄνδρες στρατιῶται Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ἄλλων
ξυμμάχων, ὁ μὲν ἀγὼν ὁ μέλλων ὁμοίως κοινὸς ἅπασιν
ἔσται περί τε σωτηρίας καὶ πατρίδος [ἑκάστοις οὐχ
ἧσσον ἢ τοῖς πολεμίοις]· ἢν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς
ναυσίν, ἔστι τῳ τὴν ὑπάρχουσάν που οἰκείαν πόλιν ἐπ-
2 ιδεῖν. ἀθυμεῖν δὲ οὐ χρὴ οὐδὲ πάσχειν ὅπερ οἱ ἀπειρό-
τατοι τῶν ἀνθρώπων, οἳ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι σφαλέντες
ἔπειτα διὰ παντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμ-
3 φοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τε Ἀθηναίων πάρεστε, πολλῶν
ἤδη πολέμων ἔμπειροι ὄντες, καὶ ὅσοι τῶν ξυμμάχων,
ξυστρατευόμενοι ἀεί, μνήσθητε τῶν ἐν τοῖς πολέμοις
παραλόγων, καὶ τὸ τῆς τύχης κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες
στῆναι καὶ ὡς ἀναμαχούμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλήθους,
62 ὅσον αὐτοὶ ὑμῶν αὐτῶν ἐφορᾶτε, παρασκευάζεσθε. ἃ δὲ
ἀρωγὰ ἐνείδομεν ἐπὶ τῇ τοῦ λιμένος στενότητι πρὸς τὸν
μέλλοντα ὄχλον τῶν νεῶν ἔσεσθαι καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων
ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρασκευήν, οἷς πρότερον ἐβλα-
πτόμεθα, πάντα καὶ ἡμῖν νῦν ἐκ τῶν παρόντων μετὰ
2 τῶν κυβερνητῶν ἐσκεμμένα ἡτοίμασται. καὶ γὰρ τοξόται
πολλοὶ καὶ ἀκοντισταὶ ἐπιβήσονται καὶ ὄχλος ᾧ ναυμαχίαν
μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει οὐκ ἂν ἐχρώμεθα διὰ τὸ
βλάπτειν ἂν τὸ τῆς ἐπιστήμης τῇ βαρύτητι τῶν νεῶν,
ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε ἠναγκασμένῃ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ
3 πρόσφορα ἔσται. ηὕρηται δ' ἡμῖν ὅσα χρὴ ἀντιναυπη-
γῆσαι, καὶ πρὸς τὰς τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς παχύτητας,
ᾧπερ δὴ μάλιστα ἐβλαπτόμεθα, χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβο-
λαί, αἳ σχήσουσι τὴν πάλιν ἀνάκρουσιν τῆς προσπεσούσης
4 νεώς, ἢν τὰ ἐπὶ τούτοις οἱ ἐπιβάται ὑπουργῶσιν. ἐς
τοῦτο γὰρ δὴ ἠναγκάσμεθα ὥστε πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν
νεῶν, καὶ τὸ μήτε αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι μήτ' ἐκείνους ἐᾶν
ὠφέλιμον φαίνεται, ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς πλὴν ὅσον ἂν
63 ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχῃ πολεμίας οὔσης. ὧν χρὴ μεμνημέ-
νους διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύνησθε, καὶ μὴ ἐξωθεῖσθαι
ἐς αὐτήν, ἀλλὰ ξυμπεσούσης νηὶ νεὼς μὴ πρότερον ἀξιοῦν
ἀπολύεσθαι ἢ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου καταστρώματος
2 ὁπλίτας ἀπαράξητε. καὶ ταῦτα τοῖς ὁπλίταις οὐχ ἧσσον
τῶν ναυτῶν παρακελεύομαι, ὅσῳ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον τὸ

ἔργον τοῦτο· ὑπάρχει δ' ἡμῖν ἔτι νῦν γε τὰ πλείω τῷ
πεζῷ ἐπικρατεῖν. τοῖς δὲ ναύταις παραινῶ καὶ ἐν τῷ 3
αὐτῷ τῷδε καὶ δέομαι μὴ ἐκπεπλῆχθαί τι ταῖς ξυμφοραῖς
ἄγαν, τήν τε παρασκευὴν ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων βελτίω
νῦν ἔχοντας καὶ τὰς ναῦς πλείους, ἐκείνην τε τὴν ἡδονὴν
ἐνθυμεῖσθαι ὡς ἀξία ἐστὶ διασώσασθαι, οἳ τέως Ἀθηναῖοι
νομιζόμενοι, καὶ μὴ ὄντες, ἡμῶν τῆς τε φωνῆς τῇ ἐπιστήμῃ
καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει ἐθαυμάζεσθε κατὰ τὴν Ἑλ-
λάδα, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ ἔλασσον κατὰ τὸ
ὠφελεῖσθαι, ἔς τε τὸ φοβερὸν τοῖς ὑπηκόοις καὶ τὸ μὴ
ἀδικεῖσθαι πολὺ πλέον μετείχετε. ὥστε κοινωνοὶ μόνοι 4
ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες δικαιοῦσαν αὐτὴν νῦν
μὴ καταπροδίδοτε, καταφρονήσαντες δὲ Κορινθίων τε, οὓς
πολλάκις νενικήκατε, καὶ Σικελιωτῶν, ὧν οὐδ' ἀντιστῆναι
οὐδεὶς ἕως ἤκμαζε τὸ ναυτικὸν ἡμῖν ἠξίωσεν, ἀμύνασθε
αὐτοὺς καὶ δείξατε ὅτι καὶ μετὰ ἀσθενείας καὶ ξυμφορῶν
ἡ ὑμετέρα ἐπιστήμη κρείσσων ἐστὶν ἑτέρας εὐτυχούσης
ῥώμης. τούς τε Ἀθηναίους ὑμῶν πάλιν αὖ καὶ τάδε 64
ὑπομιμνήσκω, ὅτι οὔτε ναῦς ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἄλλας
ὁμοίας ταῖσδε οὔτε ὁπλιτῶν ἡλικίαν ὑπελίπετε, εἴ τε
ξυμβήσεταί τι ἄλλο ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν, τούς τε ἐνθάδε
πολεμίους εὐθὺς ἐπ' ἐκεῖνα πλευσομένους καὶ τοὺς ἐκεῖ
ὑπολοίπους ἡμῶν ἀδυνάτους ἐσομένους τούς τε αὐτοῦ
καὶ τοὺς ἐπελθόντας ἀμύνασθαι. καὶ οἱ μὲν ἂν ὑπὸ
Συρακοσίοις εὐθὺς γίγνοισθε, οἷς αὐτοὶ ἴστε οἵᾳ γνώμῃ
ἐπήλθετε, οἱ δ' ἐκεῖ ὑπὸ Λακεδαιμονίοις. ὥστε ἐν ἑνὶ 2
τῷδε ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες καρτερήσατε,
εἴπερ ποτέ, καὶ ἐνθυμεῖσθε καθ' ἑκάστους τε καὶ ξύμ-
παντες ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι καὶ
πεζοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες καὶ ⟨ἡ⟩ ὑπόλοιπος
πόλις καὶ τὸ μέγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν, περὶ ὧν εἴ τίς
τι ἕτερος ἑτέρου προφέρει ἢ ἐπιστήμῃ ἢ εὐψυχίᾳ, οὐκ
ἂν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδειξάμενος αὐτός τε αὑτῷ
ὠφέλιμος γένοιτο καὶ τοῖς ξύμπασι σωτήριος."

Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα παρακελευσάμενος εὐθὺς ἐκέ- 65
λευε πληροῦν τὰς ναῦς. τῷ δὲ Γυλίππῳ καὶ τοῖς Συ-
ρακοσίοις παρῆν μὲν αἰσθάνεσθαι, ὁρῶσι καὶ αὐτὴν τὴν
παρασκευήν, ὅτι ναυμαχήσουσιν οἱ Ἀθηναῖοι, προηγ-
γέλθη δὲ αὐτοῖς καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν σιδηρῶν χειρῶν, καὶ 2
πρός τε τἆλλα ἐξηρτύσαντο ὡς ἕκαστα καὶ πρὸς τοῦτο·

τὰς γὰρ πρῴρας καὶ τῆς νεὼς ἄνω ἐπὶ πολὺ κατεβύρσωσαν,
ὅπως ἂν ἀπολισθάνοι καὶ μὴ ἔχοι ἀντιλαβὴν ἡ χεὶρ ἐπι-
3 βαλλομένη. καὶ ἐπειδὴ ἑτοῖμα πάντα ἦν, παρεκελεύσαντο
ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος καὶ ἔλεξαν τοιάδε.
66 „Ὅτι μὲν καλὰ τὰ προειργασμένα καὶ ὑπὲρ καλῶν τῶν
μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται, ὦ Συρακόσιοι καὶ ξύμμαχοι,
οἵ τε πολλοὶ δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναι (οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως
αὐτῶν προθύμως ἀντελάβεσθε), καὶ εἴ τις μὴ ἐπὶ ὅσον
2 δεῖ ᾔσθηται, σημανοῦμεν. Ἀθηναίους γὰρ ἐς τὴν χώραν
τήνδε ἐλθόντας πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς Σικελίας καταδου-
λώσει, ἔπειτ', εἰ κατορθώσειαν, καὶ τῆς Πελοποννήσου
καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ ἀρχὴν τὴν ἤδη μεγίστην
τῶν τε πρὶν Ἑλλήνων καὶ τῶν νῦν κεκτημένους, πρῶτοι
ἀνθρώπων ὑποστάντες τῷ ναυτικῷ, ᾧπερ πάντα κατ-
έσχον, τὰς μὲν νενικήκατε ἤδη ναυμαχίας, τὴν δ' ἐκ τοῦ
3 εἰκότος νῦν νικήσετε. ἄνδρες γὰρ ἐπειδὰν ᾧ ἀξιοῦσι
προύχειν κολουθῶσι, τό γ' ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δόξης
ἀσθενέστερον αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐστιν ἢ εἰ μηδ' ᾠήθησαν τὸ
πρῶτον, καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα τοῦ αὐχήματος σφαλλόμενοι
καὶ παρὰ ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδόασιν· ὃ νῦν Ἀθηναίους
67 εἰκὸς πεπονθέναι. ἡμῶν δὲ τό τε ὑπάρχον πρότερον,
ᾧπερ καὶ ἀνεπιστήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολμήσαμεν, βε-
βαιότερον νῦν, καὶ τῆς δοκήσεως προσγεγενημένης αὐτῷ
[τὸ] κρατίστους εἶναι, εἰ τοὺς κρατίστους ἐνικήσαμεν,
διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς. τὰ δὲ πολλὰ πρὸς τὰς ἐπι-
χειρήσεις ἡ μεγίστη ἐλπὶς μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν
2 παρέχεται. τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν τῆς παρα-
σκευῆς ἡμῶν τῷ μὲν ἡμετέρῳ τρόπῳ ξυνήθη τέ ἐστι καὶ
οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἐσόμεθα· οἱ δ',
ἐπειδὰν πολλοὶ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων
παρὰ τὸ καθεστηκὸς ὦσι, πολλοὶ δὲ καὶ ἀκοντισταί,
χερσαῖοι ὡς εἰπεῖν Ἀκαρνᾶνές τε καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς ἀνα-
βάντες, οἳ οὐδ' ὅπως καθεζομένους χρὴ τὸ βέλος ἀφεῖναι
εὑρήσουσι, πῶς οὐ σφαλοῦσί τε τὰς ναῦς καὶ ἐν σφίσιν
αὐτοῖς πάντες οὐκ ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ κινούμενοι ταρά-
3 ξονται; ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν οὐκ ὠφελήσονται,
εἴ τις καὶ τόδε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσαις ναυμαχήσει, πεφό-
βηται· ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαὶ ἀργότεραι μὲν ἐς τὸ δρᾶν τι
ὧν βούλονται ἔσονται, ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀφ'
4 ὧν ἡμῖν παρεσκεύασται. τὸ δ' ἀληθέστατον γνῶτε, ἐξ

ὧν ἡμεῖς οἰόμεθα σαφῶς πεπύσθαι· ὑπερβαλλόντων γὰρ αὐτοῖς τῶν κακῶν καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν οὐ παρασκευῆς πίστει μᾶλλον ἢ τύχης ἀποκινδυνεῦσαι οὕτως ὅπως δύνανται, ἵν' ἢ βιασάμενοι ἐκπλεύσωσιν ἢ κατὰ γῆν μετὰ τοῦτο τὴν ἀποχώρησιν ποιῶνται, ὡς τῶν γε παρόντων οὐκ ἂν πράξαντες χεῖρον. πρὸς οὖν ἀταξίαν τε τοιαύτην καὶ τύχην 68
ἀνδρῶν ἑαυτὴν παραδεδωκυῖαν πολεμιωτάτων ὀργῇ προσμίξωμεν, καὶ νομίσωμεν ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι πρὸς τοὺς ἐναντίους οἳ ἂν ὡς ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεσόντος δικαιώσωσιν ἀποπλῆσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον, ἅμα δὲ ἐχθροὺς ἀμύνασθαι ἐκγενησόμενον ἡμῖν, [καὶ] τὸ λεγόμενόν που ἥδιστον εἶναι. ὡς δὲ ἐχθροὶ καὶ ἔχθιστοι, 2
πάντες ἴστε, οἵ γ' ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἦλθον δουλωσόμενοι, ἐν ᾧ, εἰ κατώρθωσαν, ἀνδράσι μὲν ἂν τἄλγιστα προσέθεσαν, παισὶ δὲ καὶ γυναιξὶ τὰ ἀπρεπέστατα, πόλει δὲ τῇ πάσῃ τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν. ἀνθ' ὧν μὴ μαλακι- 3
σθῆναί τινα πρέπει, μηδὲ τὸ ἀκινδύνως ἀπελθεῖν αὐτοὺς κέρδος νομίσαι. τοῦτο μὲν γάρ, καὶ ἐὰν κρατήσωσιν, ὁμοίως δράσουσι· τὸ δὲ πραξάντων ἐκ τοῦ εἰκότος ἃ βουλόμεθα τούσδε τε κολασθῆναι καὶ τῇ πάσῃ Σικελίᾳ καρπουμένῃ καὶ πρὶν ἐλευθερίαν βεβαιοτέραν παραδοῦναι, καλὸς ὁ ἀγών. καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι οἳ ἂν ἐλάχιστα ἐκ τοῦ σφαλῆναι βλάπτοντες πλεῖστα διὰ τὸ εὐτυχῆσαι ὠφελῶσιν."

Καὶ οἱ μὲν τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος 69
τοιαῦτα καὶ αὐτοὶ τοῖς σφετέροις στρατιώταις παρακελευσάμενοι ἀντεπλήρουν τὰς ναῦς εὐθὺς ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο. ὁ δὲ Νικίας ὑπὸ τῶν παρόντων 2
ἐκπεπληγμένος καὶ ὁρῶν οἷος ὁ κίνδυνος καὶ ὡς ἐγγὺς ἤδη, ἐπειδὴ καὶ ὅσον οὐκ ἔμελλον ἀνάγεσθαι, καὶ νομίσας, ὅπερ πάσχουσιν ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι, πάντα τε ἔργῳ ἔτι σφίσιν ἐνδεᾶ εἶναι καὶ λόγῳ [αὐτοῖς] οὔπω ἱκανὰ εἰρῆσθαι, αὖθις τῶν τριηράρχων ἕνα ἕκαστον ἀνεκάλει, πατρόθεν τε ἐπονομάζων καὶ αὐτοὺς ὀνομαστὶ καὶ φυλήν, ἀξιῶν τό τε καθ' ἑαυτόν, ᾧ ὑπῆρχε λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινὰ καὶ τὰς πατρικὰς ἀρετάς, ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν, πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίαιταν ἐξουσίας, ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῷ

*τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι οὐ πρὸς τὸ
δοκεῖν τινι ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι εἴποιεν ἄν, καὶ
ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια ἔς τε γυναῖκας καὶ παῖδας
καὶ θεοὺς πατρῴους προφερόμενα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρούσῃ
3 ἐκπλήξει ὠφέλιμα νομίζοντες ἐπιβοῶνται. καὶ ὁ μὲν οὐχ
ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα νομίσας παρῃνῆσθαι, ἀποχω-
ρήσας ἦγε τὸν πεζὸν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ παρέταξεν
ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο, ὅπως ὅτι μεγίστη τοῖς ἐν ταῖς
4 ναυσὶν ὠφελία ἐς τὸ θαρσεῖν γίγνοιτο. ὁ δὲ Δημοσθένης
καὶ Μένανδρος καὶ Εὐθύδημος (οὗτοι γὰρ ἐπὶ τὰς ναῦς
τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐπέβησαν) ἄραντες ἀπὸ τοῦ
ἑαυτῶν στρατοπέδου εὐθὺς ἔπλεον πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ
λιμένος καὶ τὸν παραλειφθέντα διέκπλουν, βουλόμενοι
70 βιάσασθαι ἐς τὸ ἔξω. προεξαγαγόμενοι δὲ οἱ Συρακόσιοι
καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶ παραπλησίαις τὸν ἀριθμὸν καὶ
πρότερον, κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν ἐφύλασσον
καὶ κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα, ὅπως πανταχόθεν
ἅμα προσπίπτοιεν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ὁ πεζὸς ἅμα αὐτοῖς
παραβοηθῇ ᾗπερ καὶ αἱ νῆες κατίσχοιεν. ἦρχον δὲ τοῦ
ναυτικοῦ τοῖς Συρακοσίοις Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθαρχος,
κέρας ἑκάτερος τοῦ παντὸς ἔχων, Πυθὴν δὲ καὶ οἱ Κορίν-
2 θιοι τὸ μέσον. ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι προσ-
έμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ ῥύμῃ ἐπιπλέοντες
ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ, καὶ ἐπειρῶντο
λύειν τὰς κλήσεις· μετὰ δὲ τοῦτο πανταχόθεν σφίσι τῶν
Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων ἐπιφερομένων οὐ πρὸς τῷ
ζεύγματι ἔτι μόνον ἡ ναυμαχία, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα
ἐγίγνετο, καὶ ἦν καρτερὰ καὶ οἵα οὐχ ἑτέρα τῶν προτέρων.
3 πολλὴ μὲν γὰρ ἑκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐς
τὸ ἐπιπλεῖν ὁπότε κελευσθείη ἐγίγνετο, πολλὴ δὲ ἡ
ἀντιτέχνησις τῶν κυβερνητῶν καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἀλλή-
λους· οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον, ὁπότε προσπέσοι ναῦς
νηί, μὴ λείπεσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τῆς ἄλλης
τέχνης· πᾶς τέ τις ἐν ᾧ προσετέτακτο αὐτὸς ἕκαστος
4 ἠπείγετο πρῶτος φαίνεσθαι. ξυμπεσουσῶν δὲ ἐν ὀλίγῳ
πολλῶν νεῶν (πλεῖσται γὰρ δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυ-
μάχησαν· βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφότεραι διακόσιαι
γενέσθαι), αἱ μὲν ἐμβολαὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρού-
σεις καὶ διέκπλους ὀλίγαι ἐγίγνοντο, αἱ δὲ προσβολαί,
ὡς τύχοι ναῦς νηὶ προσπεσοῦσα ἢ διὰ τὸ φεύγειν ἢ ἄλλῃ*

ἐπιπλέουσα, πυκνότεραι ἦσαν. καὶ ὅσον μὲν χρόνον 5
προσφέροιτο ναῦς, οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοῖς
ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόνως ἐπ' αὐτὴν
ἐχρῶντο· ἐπειδὴ δὲ προσμίξειαν, οἱ ἐπιβάται ἐς χεῖρας
ἰόντες ἐπειρῶντο ταῖς ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. ξυν- 6
ετύγχανέ τε πολλαχοῦ διὰ τὴν στενοχωρίαν τὰ μὲν ἄλλοις
ἐμβεβληκέναι, τὰ δὲ αὐτοὺς ἐμβεβλῆσθαι, δύο τε περὶ
μίαν καὶ ἔστιν ἢ καὶ πλείους ναῦς κατ' ἀνάγκην ξυνηρτῆ-
σθαι, καὶ τοῖς κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακὴν τῶν δ' ἐπι-
βουλήν, μὴ καθ' ἓν ἕκαστον, κατὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν,
περιεστάναι, καὶ τὸν κτύπον μέγαν ἀπὸ πολλῶν νεῶν
ξυμπιπτουσῶν ἔκπληξίν τε ἅμα καὶ ἀποστέρησιν τῆς
ἀκοῆς ὧν οἱ κελευσταὶ φθέγγοιντο παρέχειν. πολλὴ γὰρ 7
δὴ ἡ παρακέλευσις καὶ βοὴ ἀφ' ἑκατέρων τοῖς κελευσταῖς
κατά τε τὴν τέχνην καὶ πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονικίαν
ἐγίγνετο, τοῖς μὲν Ἀθηναίοις βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν
ἐπιβοῶντες καὶ περὶ τῆς ἐς τὴν πατρίδα σωτηρίας νῦν, εἴ
ποτε καὶ αὖθις, προθύμως ἀντιλαβέσθαι, τοῖς δὲ Συρα-
κοσίοις καὶ ξυμμάχοις καλὸν εἶναι κωλῦσαί τε αὐτοὺς
διαφυγεῖν καὶ τὴν οἰκείαν ἑκάστους πατρίδα νικήσαντας
ἐπαυξῆσαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι ἑκατέρων, εἴ τινά 8
που ὁρῷεν μὴ κατ' ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνα-
καλοῦντες ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον ἠρώτων, οἱ μὲν
Ἀθηναῖοι, εἰ τὴν πολεμιωτάτην γῆν οἰκειοτέραν ἤδη τῆς
οὐ δι' ὀλίγου πόνου κεκτημένης θαλάσσης ἡγούμενοι
ὑποχωροῦσιν, οἱ δὲ Συρακόσιοι, εἰ οὓς σαφῶς ἴσασι προ-
θυμουμένους Ἀθηναίους παντὶ τρόπῳ διαφυγεῖν, τούτους
αὐτοὶ φεύγοντας φεύγουσιν. ὅ τε ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμ- 71
φοτέρων ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας πολὺν
τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονικῶν μὲν
ὁ αὐτόθεν περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ, δεδιότες δὲ οἱ
ἐπελθόντες μὴ τῶν παρόντων ἔτι χείρω πράξωσι. πάν- 2
των γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς ὅ
τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ ἐοικὼς καὶ διὰ
τὸ * * ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς
ἠναγκάζοντο ἔχειν. δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας καὶ 3
οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοπούντων, εἰ μέν τινες
ἴδοιέν πῃ τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, ἀνεθάρσησάν
τε ἂν καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς
σωτηρίας ἐτρέποντο· οἱ δ' ἐπὶ τὸ ἡσσώμενον βλέψαντες

ὀλοφυρμῷ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο καὶ ἀπὸ τῶν δρω-
μένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ
ἔργῳ ἐδουλοῦντο. ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς
ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης
καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπο-
νεύοντες ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆγον· ἀεὶ γὰρ παρ' ὀλίγον
4 ἢ διέφευγον ἢ ἀπώλλυντο. ἦν τε ἐν τῷ [αὐτῷ] στρατεύ-
ματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα
ὁμοῦ ἀκοῦσαι, ὀλοφυρμός, βοή, νικῶντες, κρατούμενοι,
ἄλλα ὅσ' ἂν ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πο-
5 λυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. παραπλήσια δὲ καὶ οἱ
ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπασχον, πρίν γε δὴ οἱ Συρακόσιοι
καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας
ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς,
πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι, κατεδίωκον ἐς
6 τὴν γῆν. τότε δὲ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατός, ἄλλος ἄλλῃ,
ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν, κατενεχθέντες ἐξέπεσον ἐς τὸ
στρατόπεδον· ὁ δὲ πεζὸς οὐκέτι διαφόρως, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς
ὁρμῆς οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ πάντες, δυσανασχετοῦντες
τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς παρεβοήθουν, οἱ δὲ
πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους ἐς φυλακήν, ἄλλοι δέ, καὶ οἱ
πλεῖστοι, ἤδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται
7 διεσκόπουν. ἦν τε ἐν τῷ παραυτίκα οὐδεμιᾶς δὴ τῶν
ξυμπασῶν ἐλάσσων ἔκπληξις. παραπλήσιά τ' ἐπεπόνθε-
σαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ· διαφθαρεισῶν γὰρ τῶν
νεῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις προσαπώλλυντο αὐτοῖς καὶ οἱ
ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες, καὶ τότε τοῖς Ἀθηναίοις
ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθήσεσθαι, ἢν μή τι παρὰ
λόγον γίγνηται.

72 Γενομένης δ' ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας καὶ πολλῶν νεῶν
ἀμφοτέροις καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων οἱ Συρακόσιοι
καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπικρατήσαντες τά τε ναυάγια καὶ τοὺς
νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ ἀποπλεύσαντες πρὸς τὴν πόλιν
2 τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὑπὸ μεγέθους τῶν
παρόντων κακῶν νεκρῶν μὲν πέρι ἢ ναυαγίων οὐδὲ ἐπ-
ενόουν αἰτῆσαι ἀναίρεσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐβούλοντο εὐθὺς
3 ἀναχωρεῖν. Δημοσθένης δὲ Νικίᾳ προσελθὼν γνώμην
ἐποιεῖτο πληρώσαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν βιάσα-
σθαι, ἢν δύνωνται, ἅμα ἕῳ τὸν ἔκπλουν, λέγων ὅτι
πλείους ἔτι αἱ λοιπαί εἰσι νῆες χρήσιμαι σφίσιν ἢ τοῖς

πολεμίοις· ἦσαν γὰρ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις περίλοιποι ὡς ἑξήκοντα, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐλάσσους ἢ πεντήκοντα. καὶ 4
ξυγχωροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ καὶ βουλομένων πληροῦν αὐτῶν οἱ ναῦται οὐκ ἤθελον ἐσβαίνειν διὰ τὸ καταπεπλῆχθαι τῇ ἥσσῃ καὶ μὴ ἂν ἔτι οἴεσθαι κρατῆσαι. καὶ οἱ μὲν ὡς κατὰ γῆν ἀναχωρήσοντες ἤδη ξύμπαντες τὴν γνώμην εἶχον. Ἑρμοκράτης δὲ ὁ Συρακόσιος ὑπονοήσας 73
αὐτῶν τὴν διάνοιαν καὶ νομίσας δεινὸν εἶναι εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ὑποχωρήσασα καὶ καθεζομένη ποι τῆς Σικελίας βουλήσεται αὖθις σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἐσηγεῖται ἐλθὼν τοῖς ἐν τέλει οὖσιν ὡς οὐ χρεὼν ἀποχωρῆσαι τῆς νυκτὸς αὐτοὺς περιιδεῖν, λέγων ταῦτα καὶ ἃ αὐτῷ ἐδόκει, ἀλλὰ ἐξελθόντας ἤδη πάντας Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τάς τε ὁδοὺς ἀποικοδομῆσαι καὶ τὰ στενόπορα τῶν χωρίων προφθάσαντας φυλάσσειν. οἱ δὲ 2
ξυνεγίγνωσκον μὲν καὶ αὐτοὶ οὐχ ἧσσον ταῦτα ἐκείνου καὶ ἐδόκει ποιητέα εἶναι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης ἀναπεπαυμένους καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης (ἔτυχε γὰρ αὐτοῖς Ἡρακλεῖ ταύτην τὴν ἡμέραν θυσία οὖσα) οὐ δοκεῖν ἂν ῥᾳδίως ἐθελῆσαι ὑπακοῦσαι· ὑπὸ γὰρ τοῦ περιχαροῦς τῆς νίκης πρὸς πόσιν τετράφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ πάντα μᾶλλον ἐλπίζειν ἂν σφῶν πείθεσθαι αὐτοὺς ἢ ὅπλα λαβόντας ἐν τῷ παρόντι ἐξελθεῖν. ὡς δὲ τοῖς ἄρχουσι ταῦτα λογι- 3
ζομένοις ἐφαίνετο ἄπορα καὶ οὐκέτι ἔπειθεν αὐτοὺς ὁ Ἑρμοκράτης, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τάδε μηχανᾶται, δεδιὼς μὴ οἱ Ἀθηναῖοι καθ' ἡσυχίαν προφθάσωσιν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ χαλεπώτατα τῶν χωρίων· πέμπει τῶν ἑταίρων τινὰς τῶν ἑαυτοῦ μετὰ ἱππέων πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ἡνίκα ξυνεσκόταζεν· οἳ προσελάσαντες ἐξ ὅσου τις ἔμελλεν ἀκούσεσθαι καὶ ἀνακαλεσάμενοί τινας ὡς ὄντες τῶν Ἀθηναίων ἐπιτήδειοι (ἦσαν γάρ τινες τῷ Νικίᾳ διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν) ἐκέλευον φράζειν Νικίᾳ μὴ ἀπάγειν τῆς νυκτὸς τὸ στράτευμα, ὡς Συρακοσίων τὰς ὁδοὺς φυλασσόντων, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τῆς ἡμέρας παρασκευασάμενον ἀποχωρεῖν. καὶ οἱ μὲν εἰπόντες ἀπῆλθον, καὶ οἱ ἀκούσαντες διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων. οἱ δὲ πρὸς τὸ ἄγγελμα ἐπ- 74
έσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ ἀπάτην εἶναι. καὶ ἐπειδὴ καὶ ὡς οὐκ εὐθὺς ὥρμησαν, ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν

ἐπιοῦσαν ἡμέραν περιμεῖναι, ὅπως ξυσκευάσαιντο ὡς ἐκ
τῶν δυνατῶν οἱ στρατιῶται ὅτι χρησιμώτατα, καὶ τὰ
μὲν ἄλλα πάντα καταλιπεῖν, ἀναλαβόντες δὲ αὐτὰ ὅσα
περὶ τὸ σῶμα ἐς δίαιταν ὑπῆρχεν ἐπιτήδεια ἀφορμᾶσθαι.
2 Συρακόσιοι δὲ καὶ Γύλιππος τῷ μὲν πεζῷ προεξελθόντες
τάς τε ὁδοὺς τὰς κατὰ τὴν χώραν ᾗ εἰκὸς ἦν τοὺς Ἀθη-
ναίους ἰέναι ἀπεφράγνυσαν καὶ τῶν ῥείθρων καὶ ποταμῶν
τὰς διαβάσεις ἐφύλασσον καὶ ἐς ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύ-
ματος ὡς κωλύσοντες ᾗ ἐδόκει ἐτάσσοντο· ταῖς δὲ ναυσὶ
προσπλεύσαντες τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ
ἀφεῖλκον, ἐνέπρησαν δέ τινας ὀλίγας, ὥσπερ διενοήθησαν,
αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, τὰς δ' ἄλλας καθ' ἡσυχίαν οὐδενὸς
κωλύοντος ὡς ἑκάστην ποι ἐκπεπτωκυῖαν ἀναδησάμενοι
ἐκόμιζον ἐς τὴν πόλιν.

75 Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐδόκει τῷ Νικίᾳ καὶ τῷ Δημο-
σθένει ἱκανῶς παρεσκευάσθαι, καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ
στρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγίγνετο.
2 δεινὸν οὖν ἦν οὐ καθ' ἓν μόνον τῶν πραγμάτων, ὅτι τάς
τε ναῦς ἀπολωλεκότες πάσας ἀπεχώρουν καὶ ἀντὶ μεγάλης
ἐλπίδος καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες, ἀλλὰ καὶ
ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε τῇ τε ὄψει
3 ἑκάστῳ ἀλγεινὰ καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθέσθαι. τῶν τε γὰρ
νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὁπότε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτη-
δείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο, καὶ οἱ
ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματίαι τε καὶ ἀσθενεῖς πολὺ
τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν καὶ τῶν ἀπ-
4 ολωλότων ἀθλιώτεροι. πρὸς γὰρ ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρ-
μὸν τραπόμενοι ἐς ἀπορίαν καθίστασαν, ἄγειν τε σφᾶς
ἀξιοῦντες καὶ ἕνα ἕκαστον ἐπιβοώμενοι, εἴ τινά πού τις
ἴδοι ἢ ἑταίρων ἢ οἰκείων, τῶν τε ξυσκήνων ἤδη ἀπιόντων
ἐκκρεμαννύμενοι καὶ ἐπακολουθοῦντες ἐς ὅσον δύναιντο,
εἴ τῳ δὲ προλίποι ἡ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ [ὀλίγων]
ἐπιθειασμῶν καὶ οἰμωγῆς ὑπολειπόμενοι· ὥστε δάκρυσι
πᾶν τὸ στράτευμα πλησθὲν καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ μὴ ῥᾳδίως
ἀφορμᾶσθαι, καίπερ ἐκ πολεμίας τε καὶ μείζω ἢ κατὰ
δάκρυα τὰ μὲν πεπονθότας ἤδη, τὰ δὲ περὶ τῶν ἐν
5 ἀφανεῖ δεδιότας μὴ πάθωσι. κατήφειά τέ τις ἅμα καὶ
κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ
πόλει ἐκπεπολιορκημένῃ ἐῴκεσαν ὑποφευγούσῃ, καὶ ταύτῃ
οὐ σμικρᾷ· μυριάδες γὰρ τοῦ ξύμπαντος ὄχλου οὐκ

ἐλάσσους τεσσάρων ἅμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἵ τε
ἄλλοι ἔφερον πάντες ὅ τι τις ἐδύνατο ἕκαστος χρήσιμον,
καὶ οἱ ὁπλῖται καὶ οἱ ἱππῆς παρὰ τὸ εἰωθὸς αὐτοὶ τὰ
σφέτερα αὐτῶν σιτία ἐπὶ τοῖς ὅπλοις, οἱ μὲν ἀπορίᾳ
ἀκολούθων, οἱ δὲ ἀπιστίᾳ· ἀπηυτομολήκεσαν γὰρ πάλαι
τε καὶ οἱ πλεῖστοι παραχρῆμα. ἔφερον δὲ οὐδὲ ταῦτα
ἱκανά· σῖτος γὰρ οὐκέτι ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. καὶ μὴν 6
ἡ ἄλλη αἰκία, καὶ ἰσομοιρίᾳ τῶν κακῶν ἔχουσά τινα ὅμως
τὸ μετὰ πολλῶν κούφισιν, οὐδ᾽ ὣς ῥᾳδία ἐν τῷ παρόντι
ἐδοξάζετο, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἵας λαμπρότητος καὶ
αὐχήματος τοῦ πρώτου ἐς οἵαν τελευτὴν καὶ ταπεινότητα
ἀφίκατο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον τοῦτο Ἑλληνικῷ 7
στρατεύματι ἐγένετο, οἷς ἀντὶ μὲν τοῦ ἄλλους δουλωσο-
μένους ἥκειν αὐτοὺς τοῦτο μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι
ξυνέβη ἀπιέναι, ἀντὶ δ᾽ εὐχῆς τε καὶ παιάνων, μεθ᾽ ὧν
ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπιφημίσμασιν
ἀφορμᾶσθαι, πεζούς τε ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένους καὶ
ὁπλιτικῷ προσέχοντας μᾶλλον ἢ ναυτικῷ. ὅμως δὲ ὑπὸ
μεγέθους τοῦ ἐπικρεμαμένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα
αὐτοῖς οἰστὰ ἐφαίνετο. ὁρῶν δὲ ὁ Νικίας τὸ στράτευμα 76
ἀθυμοῦν καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὄν, ἐπιπαριὼν ὡς ἐκ
τῶν ὑπαρχόντων ἐθάρσυνέ τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῇ τε
χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἑκάστοις καθ᾽ οὓς γίγνοιτο ὑπὸ
προθυμίας καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλεῖστον γεγωνίσκων
ὠφελεῖν.

„Ἔτι καὶ ἐκ τῶν παρόντων, ὦ Ἀθηναῖοι καὶ ξύμμαχοι, 77
ἐλπίδα χρὴ ἔχειν (ἤδη τινὲς καὶ ἐκ δεινοτέρων ἢ τοιῶνδε
ἐσώθησαν), μηδὲ καταμέμφεσθαι ὑμᾶς ἄγαν αὐτοὺς μήτε
ταῖς ξυμφοραῖς μήτε ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν νῦν κακοπα-
θείαις. κἀγώ τοι οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε ῥώμῃ προφέρων 2
(ἀλλ᾽ ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς νόσου) οὔτ᾽ εὐτυχίᾳ
δοκῶν που ὕστερός του εἶναι κατά τε τὸν ἴδιον βίον καὶ
ἐς τἆλλα, νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φαυλοτάτοις
αἰωροῦμαι· καίτοι πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιή-
τημαι, πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δίκαια καὶ ἀνεπίφθονα.
ἀνθ᾽ ὧν ἡ μὲν ἐλπὶς ὅμως θρασεῖα τοῦ μέλλοντος, αἱ δὲ 3
ξυμφοραὶ οὐ κατ᾽ ἀξίαν δὴ φοβοῦσι. τάχα δ᾽ ἂν καὶ
λωφήσειαν· ἱκανὰ γὰρ τοῖς τε πολεμίοις ηὐτύχηται, καὶ
εἴ τῳ θεῶν ἐπίφθονοι ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη
τετιμωρήμεθα. ἦλθον γάρ που καὶ ἄλλοι τινὲς ἤδη ἐφ᾽ 4

ἑτέρους, καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες ἀνεκτὰ ἔπαθον. καὶ ἡμᾶς εἰκὸς νῦν τά τε ἀπὸ τοῦ θείου ἐλπίζειν ἠπιώτερα ἕξειν (οἴκτου γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀξιώτεροι ἤδη ἐσμὲν ἢ φθόνου), καὶ ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτοὺς οἷοι ὁπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι χωρεῖτε μὴ καταπέπληχθε ἄγαν, λογίζεσθε δὲ ὅτι αὐτοί τε πόλις εὐθύς ἐστε ὅποι ἂν καθέζησθε, καὶ ἄλλη οὐδεμία ὑμᾶς τῶν ἐν Σικελίᾳ οὔτ' ἂν ἐπιόντας δέξαιτο ῥᾳδίως οὔτ' ἂν ἱδρυθέντας που
5 ἐξαναστήσειεν. τὴν δὲ πορείαν ὥστ' ἀσφαλῆ καὶ εὔτακτον εἶναι αὐτοὶ φυλάξατε, μὴ ἄλλο τι ἡγησάμενος ἕκαστος ἢ ἐν ᾧ ἂν ἀναγκασθῇ χωρίῳ μάχεσθαι, τοῦτο καὶ πατρίδα
6 καὶ τεῖχος κρατήσας ἕξειν. σπουδὴ δὲ ὁμοίως καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἔσται τῆς ὁδοῦ· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια βραχέα ἔχομεν, καὶ ἢν ἀντιλαβώμεθά του φιλίου χωρίου τῶν Σικελῶν (οὗτοι γὰρ ἡμῖν διὰ τὸ Συρακοσίων δέος ἔτι βέβαιοί εἰσιν), ἤδη νομίζετε ἐν τῷ ἐχυρῷ εἶναι. προπέπεμπται δ' ὡς αὐτοὺς καὶ ἀπαντᾶν εἰρημένον καὶ σιτία
7 ἅμα κομίζειν. τό τε ξύμπαν γνῶτε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, ἀναγκαῖόν τε ὂν ὑμῖν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γίγνεσθαι, ὡς μὴ ὄντος χωρίου ἐγγὺς ὅποι ἂν μαλακισθέντες σωθεῖτε, καὶ ἢν νῦν διαφύγητε τοὺς πολεμίους, οἵ τε ἄλλοι τευξόμενοι ὧν ἐπιθυμεῖτέ που ἐπιδεῖν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πόλεως καίπερ πεπτωκυῖαν ἐπανορθώσοντες· ἄνδρες γὰρ πόλις, καὶ οὐ τείχη οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί."

78 Ὁ μὲν Νικίας τοιάδε παρακελευόμενος ἅμα ἐπῄει τὸ στράτευμα καί, εἴ πῃ ὁρῴη διεσπασμένον καὶ μὴ ἐν τάξει χωροῦν, ξυνάγων καὶ καθιστάς, καὶ ὁ Δημοσθένης οὐδὲν ἧσσον τοῖς καθ' ἑαυτὸν τοιαῦτά τε καὶ παραπλήσια
2 λέγων. τὸ δὲ ἐχώρει ἐν πλαισίῳ τεταγμένον, πρῶτον μὲν ἡγούμενον τὸ Νικίου, ἐφεπόμενον δὲ τὸ Δημοσθένους· τοὺς δὲ σκευοφόρους καὶ τὸν πλεῖστον ὄχλον ἐντὸς εἶχον
3 οἱ ὁπλῖται. καὶ ἐπειδὴ [τε] ἐγένοντο ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Ἀνάπου ποταμοῦ, ηὗρον ἐπ' αὐτῷ παρατεταγμένους τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ τρεψάμενοι αὐτοὺς καὶ κρατήσαντες τοῦ πόρου ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν· οἱ δὲ Συρακόσιοι παριππεύοντές τε προσέκειντο καὶ ἐσακον-
4 τίζοντες οἱ ψιλοί. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ προελθόντες σταδίους ὡς τεσσαράκοντα ηὐλίσαντο πρὸς λόφῳ τινὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρῴ ἐπορεύοντο καὶ προῆλθον

ὡς εἴκοσι σταδίους, καὶ κατέβησαν ἐς χωρίον ἄπεδόν τι καὶ
αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο, βουλόμενοι ἔκ τε τῶν οἰκιῶν
λαβεῖν τι ἐδώδιμον (ᾠκεῖτο γὰρ ὁ χῶρος) καὶ ὕδωρ μετὰ
σφῶν αὐτῶν φέρεσθαι αὐτόθεν· ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ
πολλὰ στάδια, ᾗ ἔμελλον ἰέναι, οὐκ ἄφθονον ἦν. οἱ δὲ 5
Συρακόσιοι ἐν τούτῳ προελθόντες τὴν δίοδον τὴν ἐν τῷ
πρόσθεν ἀπετείχιζον· ἦν δὲ λόφος καρτερὸς καὶ ἑκατέ-
ρωθεν αὐτοῦ χαράδρα κρημνώδης, ἐκαλεῖτο δὲ Ἀκραῖον
λέπας. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι προῇσαν, καὶ οἱ τῶν 6
Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων αὐτοὺς ἱππῆς καὶ ἀκοντισταὶ
ὄντες πολλοὶ ἑκατέρωθεν ἐκώλυον καὶ ἐσηκόντιζόν τε καὶ
παρίππευον. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἐμάχοντο οἱ Ἀθηναῖοι, 7
ἔπειτα ἀνεχώρησαν πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον· καὶ
τὰ ἐπιτήδεια οὐκέτι ὁμοίως εἶχον. οὐ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν
οἷόν τ' ἦν ὑπὸ τῶν ἱππέων. πρῴ δὲ ἄραντες ἐπορεύοντο 79
αὖθις, καὶ ἐβιάσαντο πρὸς τὸν λόφον [ἐλθεῖν] τὸν ἀπο-
τετειχισμένον, καὶ ηὗρον πρὸ ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀποτει-
χίσματος τὴν πεζὴν στρατιὰν παρατεταγμένην οὐκ ἐπ'
ὀλίγων ἀσπίδων· στενὸν γὰρ ἦν τὸ χωρίον. καὶ προσ- 2
βαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐτειχομάχουν καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ
πολλῶν ἀπὸ τοῦ λόφου ἐπάντους ὄντος (διικνοῦντο γὰρ
ῥᾷον οἱ ἄνωθεν) καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι ἀνεχώ-
ρουν πάλιν καὶ ἀνεπαύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ βρονταί 3 413 B.
τινες ἅμα γενόμεναι καὶ ὕδωρ, οἷα τοῦ ἔτους πρὸς μετ-
όπωρον ἤδη ὄντος φιλεῖ γίγνεσθαι· ἀφ' ὧν οἱ Ἀθηναῖοι Sept.
μᾶλλον ἔτι ἠθύμουν καὶ ἐνόμιζον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ὀλέ-
θρῳ καὶ ταῦτα πάντα γίγνεσθαι. ἀναπαυομένων δὲ 4
αὐτῶν ὁ Γύλιππος καὶ οἱ Συρακόσιοι πέμπουσι μέρος
τι τῆς στρατιᾶς ἀποτειχιοῦντας αὖ ἐκ τοῦ ὄπισθεν αὐ-
τοὺς ᾗ προεληλύθεσαν· ἀντιπέμψαντες δὲ κἀκεῖνοι σφῶν
αὐτῶν τινας διεκώλυσαν. καὶ μετὰ τοῦτο πάσῃ τῇ 5
στρατιᾷ ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδίον μᾶλλον οἱ Ἀθη-
ναῖοι ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ προυχώρουν, καὶ οἱ
Συρακόσιοι προσέβαλλόν τε πανταχῇ αὐτοῖς κύκλῳ καὶ
πολλοὺς κατετραυμάτιζον, καὶ εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι,
ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα
τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες, εἴ πως κατὰ βραχὺ τρε-
ψάμενοι πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν. καὶ ἐπὶ πολὺ 6
μὲν τοιούτῳ τρόπῳ ἀντεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπειτα προ-
ελθόντες πέντε ἢ ἓξ σταδίους ἀνεπαύοντο ἐν τῷ πεδίῳ·

ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἀπ᾽ αὐτῶν ἐς τὸ ἑαυτῶν
στρατόπεδον.
80 Τῆς δὲ νυκτὸς τῷ Νικίᾳ καὶ Δημοσθένει ἐδόκει,
ἐπειδὴ κακῶς σφίσι τὸ στράτευμα εἶχε τῶν τε ἐπιτηδείων
πάντων ἀπορίᾳ ἤδη καὶ κατατετραυματισμένοι ἦσαν πολ-
λοὶ ἐν πολλαῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων γεγενημέναις,
πυρὰ καύσαντες ὡς πλεῖστα ἀπάγειν τὴν στρατιάν, μηκέτι
τὴν αὐτὴν ὁδὸν ᾗ διενοήθησαν, ἀλλὰ τοὔναντίον ἢ οἱ
2 Συρακόσιοι ἐτήρουν, πρὸς τὴν θάλασσαν· ἦν δὲ ἡ ξύμ-
πασα ὁδὸς αὕτη οὐκ ἐπὶ Κατάνης τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ
κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Καμάριναν
καὶ Γέλαν καὶ τὰς ταύτῃ πόλεις καὶ Ἑλληνίδας καὶ βαρ-
3 βάρους. καύσαντες οὖν πυρὰ πολλὰ ἐχώρουν ἐν τῇ νυκτί.
καὶ αὐτοῖς, οἷον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις, μάλιστα
δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβοι καὶ δείματα ἐγγίγνεσθαι, ἄλλως
τε καὶ ἐν νυκτί τε καὶ διὰ πολεμίας καὶ [ἀπὸ] πολεμίων
4 οὐ πολὺ ἀπεχόντων ἰοῦσιν, ἐμπίπτει ταραχή· καὶ τὸ μὲν
Νικίου στράτευμα, ὥσπερ ἡγεῖτο, ξυνέμενέ τε καὶ πρού-
λαβε πολλῷ, τὸ δὲ Δημοσθένους, τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ
5 πλέον, ἀπεσπάσθη τε καὶ ἀτακτότερον ἐχώρει. ἅμα δὲ
τῇ ἕῳ ἀφικνοῦνται ὅμως πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐσβάν-
τες ἐς τὴν ὁδὸν τὴν Ἐλωρίνην καλουμένην ἐπορεύοντο,
ὅπως, ἐπειδὴ γένοιντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Κακυπάρει,
παρὰ τὸν ποταμὸν ἴοιεν ἄνω διὰ μεσογείας· ἤλπιζον γὰρ
καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτῃ οὓς μετεπέμψαντο ἀπαντήσεσθαι.
6 ἐπειδὴ δ᾽ ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ, ηὗρον καὶ ἐνταῦθα
φυλακήν τινα τῶν Συρακοσίων ἀποτειχίζουσάν τε καὶ
ἀποσταυροῦσαν τὸν πόρον. καὶ βιασάμενοι αὐτὴν διέβη-
σάν τε τὸν ποταμὸν καὶ ἐχώρουν αὖθις πρὸς ἄλλον
ποταμόν, τὸν Ἐρινεόν· ταύτῃ γὰρ οἱ ἡγεμόνες ἐκέλευον.
81 ἐν τούτῳ δ᾽ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς ἥ τε
ἡμέρα ἐγένετο καὶ ἔγνωσαν τοὺς Ἀθηναίους ἀπεληλυθό-
τας, ἐν αἰτίᾳ τε οἱ πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον ἑκόντα
ἀφεῖναι τοὺς Ἀθηναίους, καὶ κατὰ τάχος διώκοντες ᾗ οὐ
χαλεπῶς ᾐσθάνοντο κεχωρηκότας, καταλαμβάνουσι περὶ
2 ἀρίστου ὥραν. καὶ ὡς προσέμιξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημο-
σθένους, ὑστέροις τε οὖσι καὶ σχολαίτερον καὶ ἀτακτό-
τερον χωροῦσιν, ὡς τῆς νυκτὸς τότε ξυνεταράχθησαν,
εὐθὺς προσπεσόντες ἐμάχοντο, καὶ οἱ ἱππῆς τῶν Συρα-
κοσίων ἐκυκλοῦντό τε ῥᾷον αὐτοὺς δίχα δὴ ὄντας καὶ

ξυνῆγον ἐς ταὐτό. τὸ δὲ Νικίου στράτευμα ἀπεῖχεν ἐν 3
τῷ πρόσθεν καὶ πεντήκοντα σταδίους· θᾶσσόν τε γὰρ
ὁ Νικίας ἦγε, νομίζων οὐ τὸ ὑπομένειν ἐν τῷ τοιούτῳ
ἑκόντας εἶναι καὶ μάχεσθαι σωτηρίαν, ἀλλὰ τὸ ὡς τάχιστα
ὑποχωρεῖν, τοσαῦτα μαχομένους ὅσα ἀναγκάζονται. ὁ δὲ 4
Δημοσθένης ἐτύγχανέ τε τὰ πλείω ἐν πόνῳ ξυνεχεστέρῳ
ὢν διὰ τὸ ὑστέρῳ ἀναχωροῦντι αὐτῷ πρώτῳ ἐπικεῖσθαι
τοὺς πολεμίους, καὶ τότε γνοὺς τοὺς Συρακοσίους διώ-
κοντας οὐ προυχώρει μᾶλλον ἢ ἐς μάχην ξυνετάσσετο,
ἕως ἐνδιατρίβων κυκλοῦταί τε ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐν πολλῷ
θορύβῳ αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ [Ἀθηναῖοι] ἦσαν·
ἀνειληθέντες γὰρ ἔς τι χωρίον ᾧ κύκλῳ μὲν τειχίον περιῆν,
ὁδὸς δὲ ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν, ἐλάας δὲ οὐκ ὀλίγας εἶχεν,
ἐβάλλοντο περισταδόν. τοιαύταις δὲ προσβολαῖς καὶ οὐ 5
ξυσταδὸν μάχαις οἱ Συρακόσιοι εἰκότως ἐχρῶντο· τὸ γὰρ
ἀποκινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους ἀπονενοημένους οὐ πρὸς
ἐκείνων μᾶλλον ἦν ἔτι ἢ πρὸς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἅμα
φειδώ τε τις ἐγίγνετο ἐπ' εὐπραγίᾳ ἤδη σαφεῖ μὴ προ-
αναλωθῆναί τῳ καὶ ἐνόμιζον καὶ ὡς ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ κατα-
δαμασάμενοι λήψεσθαι αὐτούς. ἐπειδὴ δ' οὖν δι' ἡμέρας 82
βάλλοντες πανταχόθεν τοὺς Ἀθηναίους καὶ ξυμμάχους
ἑώρων ἤδη τεταλαιπωρημένους τοῖς τε τραύμασι καὶ τῇ
ἄλλῃ κακώσει, κήρυγμα ποιοῦνται Γύλιππος καὶ Συρα-
κόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι πρῶτον μὲν τῶν νησιωτῶν εἴ τις
βούλεται ἐπ' ἐλευθερίᾳ ὡς σφᾶς ἀπιέναι· καὶ ἀπεχώρη-
σάν τινες πόλεις οὐ πολλαί. ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ πρὸς 2
τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μετὰ Δημοσθένους ὁμολογία
γίγνεται ὥστε ὅπλα τε παραδοῦναι καὶ μὴ ἀποθανεῖν
μηδένα μήτε βιαίως μήτε δεσμοῖς μήτε τῆς ἀναγκαιοτάτης
ἐνδείᾳ διαίτης. καὶ παρέδοσαν οἱ πάντες σφᾶς αὐτοὺς 3
ἑξακισχίλιοι, καὶ τὸ ἀργύριον ὃ εἶχον ἅπαν κατέθεσαν
ἐσβαλόντες ἐς ἀσπίδας ὑπτίας, καὶ ἐνέπλησαν ἀσπίδας
τέσσαρας. καὶ τούτους μὲν εὐθὺς ἀπεκόμιζον ἐς τὴν
πόλιν· Νικίας δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφ-
ικνοῦνται ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν, καὶ διαβὰς πρὸς
μετέωρόν τι καθῖσε τὴν στρατιάν.

Οἱ δὲ Συρακόσιοι τῇ ὑστεραίᾳ καταλαβόντες αὐτὸν 83
ἔλεγον ὅτι οἱ μετὰ Δημοσθένους παραδεδώκοιεν σφᾶς
αὐτούς, κελεύοντες κἀκεῖνον τὸ αὐτὸ δρᾶν· ὁ δ' ἀπιστῶν
σπένδεται ἱππέα πέμψαι σκεψόμενον. ὡς δ' οἰχόμενος 2

ἀπήγγειλε πάλιν παραδεδωκότας, ἐπικηρυκεύεται Γυ-
λίππῳ καὶ Συρακοσίοις εἶναι ἑτοῖμος ὑπὲρ Ἀθηναίων
ξυμβῆναι ὅσα ἀνήλωσαν χρήματα Συρακόσιοι ἐς τὸν πό-
λεμον, ταῦτα ἀποδοῦναι, ὥστε τὴν μετ' αὐτοῦ στρατιὰν
ἀφεῖναι αὐτούς· μέχρι οὗ δ' ἂν τὰ χρήματα ἀποδοθῇ,
ἄνδρας δώσειν Ἀθηναίων ὁμήρους, ἕνα κατὰ τάλαντον.
οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ Γύλιππος οὐ προσεδέχοντο τοὺς
λόγους, ἀλλὰ προσπεσόντες καὶ περιστάντες πανταχόθεν
3 ἔβαλλον καὶ τούτους μέχρι ὀψέ. εἶχον δὲ καὶ οὗτοι πονηρῶς
4 σίτου τε καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀπορίᾳ. ὅμως δὲ τῆς νυκτὸς
φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον ἔμελλον πορεύσεσθαι. καὶ ἀνα-
λαμβάνουσί τε τὰ ὅπλα, καὶ οἱ Συρακόσιοι αἰσθάνονται
5 καὶ ἐπαιάνισαν. γνόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι οὐ λανθάνουσι,
κατέθεντο πάλιν πλὴν τριακοσίων μάλιστα ἀνδρῶν· οὗτοι
δὲ διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι ἐχώρουν τῆς νυκτὸς ᾗ
84 ἐδύναντο. Νικίας δὲ ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο ἦγε τὴν στρα-
τιάν· οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προσέκειντο τὸν
αὐτὸν τρόπον πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντί-
2 ζοντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠπείγοντο πρὸς τὸν Ἀσσίναρον
ποταμόν, ἅμα μὲν βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσ-
βολῆς ἱππέων τε πολλῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου, οἰόμενοι
ῥᾷόν τι σφίσιν ἔσεσθαι, ἢν διαβῶσι τὸν ποταμόν, ἅμα
3 δὲ ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας καὶ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμίᾳ. ὡς δὲ
γίγνονται ἐπ' αὐτῷ, ἐσπίπτουσιν οὐδενὶ κόσμῳ ἔτι, ἀλλὰ
πᾶς τέ τις διαβῆναι αὐτὸς πρῶτος βουλόμενος καὶ οἱ
πολέμιοι ἐπικείμενοι χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν ἐποίουν·
ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις
καὶ κατεπάτουν, περί τε τοῖς δορατίοις καὶ σκεύεσιν οἱ
μὲν εὐθὺς διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐμπαλασσόμενοι κατέρ-
4 ρεον. ἐς τὰ ἐπὶ θάτερά τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ
Συρακόσιοι (ἦν δὲ κρημνῶδες) ἔβαλλον ἄνωθεν τοὺς
Ἀθηναίους, πίνοντάς τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους καὶ ἐν
κοίλῳ ὄντι τῷ ποταμῷ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους.
5 οἵ τε Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ
μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο, ἀλλ'
οὐδὲν ἧσσον ἐπίνετό τε ὁμοῦ τῷ πηλῷ ᾑματωμένον καὶ
85 περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς. τέλος δὲ νεκρῶν τε πολλῶν
ἐπ' ἀλλήλοις ἤδη κειμένων ἐν τῷ ποταμῷ καὶ διεφθαρ-
μένου τοῦ στρατεύματος τοῦ μὲν κατὰ τὸν ποταμόν, τοῦ
δὲ καί, εἴ τι διαφύγοι, ὑπὸ τῶν ἱππέων, Νικίας Γυλίππῳ

*ἑαυτὸν παραδίδωσι πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ ἢ τοῖς Συρα-
κοσίοις· καὶ ἑαυτῷ μὲν χρῆσθαι ἐκέλευεν ἐκεῖνόν τε καὶ
Λακεδαιμονίους ὅ τι βούλονται, τοὺς δὲ ἄλλους στρα-
τιώτας παύσασθαι φονεύοντας. καὶ ὁ Γύλιππος μετὰ* 2
*τοῦτο ζωγρεῖν ἤδη ἐκέλευε· καὶ τούς τε λοιπούς, ὅσους
μὴ ἀπεκρύψαντο (πολλοὶ δὲ οὗτοι ἐγένοντο), ξυνεκόμισαν
ζῶντας, καὶ ἐπὶ τοὺς τριακοσίους, οἳ τὴν φυλακὴν διεξῆλ-
θον τῆς νυκτός, πέμψαντες τοὺς διωξομένους ξυνέλαβον.
τὸ μὲν οὖν ἀθροισθὲν τοῦ στρατεύματος ἐς τὸ κοινὸν οὐ* 3
*πολὺ ἐγένετο, τὸ δὲ διακλαπὲν πολύ, καὶ διεπλήσθη
πᾶσα Σικελία αὐτῶν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ὥσπερ τῶν
μετὰ Δημοσθένους ληφθέντων. μέρος δέ τι οὐκ ὀλίγον* 4
*καὶ ἀπέθανε· πλεῖστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος καὶ οὐδενὸς
ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ [Σικελικῷ] πολέμῳ τούτῳ ἐγένετο.
καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προσβολαῖς ταῖς κατὰ τὴν πορείαν
συχναῖς γενομέναις οὐκ ὀλίγοι ἐτεθνήκεσαν. πολλοὶ δὲ
ὅμως καὶ διέφυγον, οἱ μὲν καὶ παραυτίκα, οἱ δὲ καὶ δου-
λεύσαντες καὶ διαδιδράσκοντες ὕστερον· τούτοις δ' ἦν
ἀναχώρησις ἐς Κατάνην.*

Ξυναθροισθέντες δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, 86
*τῶν τε αἰχμαλώτων ὅσους ἐδύναντο πλείστους καὶ τὰ
σκῦλα ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοὺς* 2
*μὲν ἄλλους Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ὁπόσους ἔλαβον
κατεβίβασαν ἐς τὰς λιθοτομίας, ἀσφαλεστάτην ⟨ταύτην⟩
εἶναι νομίσαντες τήρησιν, Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθένη ἄκον-
τος τοῦ Γυλίππου ἀπέσφαξαν. ὁ γὰρ Γύλιππος καλὸν
τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζέν οἱ εἶναι ἐπὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς
ἀντιστρατήγους κομίσαι Λακεδαιμονίοις. ξυνέβαινε δὲ* 3
*τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι, Δημοσθένη, διὰ τὰ
ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ, τὸν δὲ διὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδειότατον·
τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας τῶν Λακεδαιμονίων ὁ
Νικίας προυθυμήθη, σπονδὰς πείσας τοὺς Ἀθηναίους
ποιήσασθαι, ὥστε ἀφεθῆναι. ἀνθ' ὧν οἵ τε Λακεδαιμόνιοι* 4
*ἦσαν αὐτῷ προσφιλεῖς κἀκεῖνος οὐχ ἥκιστα διὰ τοῦτο
πιστεύσας ἑαυτὸν τῷ Γυλίππῳ παρέδωκεν. ἀλλὰ τῶν
Συρακοσίων τινές, ὡς ἐλέγετο, οἱ μὲν δείσαντες, ὅτι πρὸς
αὐτὸν ἐκεκοινολόγηντο, μὴ βασανιζόμενος διὰ τὸ τοιοῦτο
ταραχὴν σφίσιν ἐν εὐπραγίᾳ ποιήσῃ, ἄλλοι δέ, καὶ οὐχ
ἥκιστα οἱ Κορίνθιοι, μὴ χρήμασι δὴ πείσας τινάς, ὅτι
πλούσιος ἦν, ἀποδρᾷ καὶ αὖθις σφίσι νεώτερόν τι ἀπ'*

αὐτοῦ γένηται, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ἀπέκτειναν
5 αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοιαύτῃ ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων αἰτίᾳ
ἐτεθνήκει, ἥκιστα δὴ ἄξιος ὢν τῶν γε ἐπ' ἐμοῦ Ἑλλήνων
ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι διὰ τὴν πᾶσαν ἐς ἀρετὴν
87 νενομισμένην ἐπιτήδευσιν. τοὺς δ' ἐν ταῖς λιθοτομίαις
οἱ Συρακόσιοι χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρόνους μετεχείρι-
σαν. ἐν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ ὄντας καὶ ὀλίγῳ πολλοὺς οἵ τε
ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ πνῖγος ἔτι ἐλύπει διὰ τὸ ἀστέγαστον,
καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι τοὐναντίον μετοπωριναὶ καὶ
2 ψυχραὶ τῇ μεταβολῇ ἐς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον, πάντα
τε ποιούντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ
προσέτι τῶν νεκρῶν ὁμοῦ ἐπ' ἀλλήλοις ξυννενημένων, οἳ
ἔκ τε τῶν τραυμάτων καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ τοιοῦ-
τον ἀπέθνησκον, καὶ ὀσμαὶ ἦσαν οὐκ ἀνεκτοί, καὶ λιμῷ
ἅμα καὶ δίψῃ ἐπιέζοντο (ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἑκάστῳ
ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου),
ἄλλα τε ὅσα εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας
3 κακοπαθῆσαι, οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς. καὶ
ἡμέρας μὲν ἑβδομήκοντά τινας οὕτω διητήθησαν ἀθρόοι·
ἔπειτα πλὴν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινες Σικελιωτῶν ἢ Ἰταλιω-
4 τῶν ξυνεστράτευσαν, τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο. ἐλήφθησαν
δὲ οἱ ξύμπαντες, ἀκριβείᾳ μὲν χαλεπὸν ἐξειπεῖν, ὅμως
5 δὲ οὐκ ἐλάσσους ἑπτακισχιλίων. ξυνέβη τε ἔργον τοῦτο
[Ἑλληνικὸν] τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέ-
σθαι, δοκεῖν δ' ἔμοιγε καὶ ὧν ἀκοῇ Ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ
τοῖς τε κρατήσασι λαμπρότατον καὶ τοῖς διαφθαρεῖσι
6 δυστυχέστατον· κατὰ πάντα γὰρ πάντως νικηθέντες καὶ
οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, πανωλεθρίᾳ δὴ
τὸ λεγόμενον καὶ πεζὸς καὶ νῆες καὶ οὐδὲν ὅ τι οὐκ
ἀπώλετο, καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ' οἴκου ἀπενόστησαν.
ταῦτα μὲν τὰ περὶ Σικελίαν γενόμενα.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Θ.

13 B.C. Oct. 12

Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἠγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν
ἠπίστουν καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ
ἔργου διαπεφευγόσι καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε
ἄγαν πανσυδὶ διεφθάρθαι· ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ
μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ῥητόρων τὸν ἔκπλουν,

ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς
χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι καὶ ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς
θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήψονται Σικελίαν. πάντα δὲ 2
πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε καὶ περιειστήκει ἐπὶ τῷ
γεγενημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δή. ἅμα
μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὁπλιτῶν
τε πολλῶν καὶ ἱππέων καὶ ἡλικίας οἵαν οὐχ ἑτέραν ἑώρων
ὑπάρχουσαν ἐβαρύνοντο· ἅμα δὲ ναῦς οὐχ ὁρῶντες ἐν
τοῖς νεωσοίκοις ἱκανὰς οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ οὐδ'
ὑπηρεσίας ταῖς ναυσὶν ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι
σωθήσεσθαι, τούς τε ἀπὸ τῆς Σικελίας πολεμίους εὐθὺς
σφίσιν ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλευσεῖσθαι,
ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ τοὺς αὐτόθεν
πολεμίους τότε δὴ καὶ διπλασίως πάντα παρεσκευασμέ-
νους κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἐπικεί-
σεσθαι, καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν μετ' αὐτῶν ἀποστάντας.
ὅμως δὲ ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐδόκει χρῆναι μὴ ἐνδιδόναι, 3
ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικὸν ὅθεν ἂν δύνωνται,
ξύλα ξυμπορισαμένους καὶ χρήματα, καὶ τὰ τῶν ξυμμά-
χων ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι, καὶ μάλιστα τὴν Εὔβοιαν,
τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι καὶ
ἀρχήν τινα πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἑλέσθαι, οἵτινες περὶ
τῶν παρόντων ὡς ἂν καιρὸς ᾖ προβουλεύσουσι. πάντα 4
τε πρὸς τὸ παραχρῆμα περιδεές, ὅπερ φιλεῖ δῆμος ποιεῖν,
ἑτοῖμοι ἦσαν εὐτακτεῖν. καὶ ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐποίουν
ταῦτα, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας 2 413 B.C. October
τῶν Ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν εὐθὺς οἱ Ἕλληνες
πάντες ἐπηρμένοι ἦσαν, οἱ μὲν μηδετέρων ὄντες ξύμμαχοι,
ὡς, ἤν τις καὶ μὴ παρακαλῇ σφᾶς, οὐκ ἀποστατέον ἔτι
τοῦ πολέμου εἴη, ἀλλ' ἐθελοντὶ ἰτέον ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους,
νομίσαντες κἂν ἐπὶ σφᾶς ἕκαστοι ἐλθεῖν αὐτούς, εἰ τὰ
ἐν τῇ Σικελίᾳ κατώρθωσαν, καὶ ἅμα βραχὺν ἔσεσθαι τὸν
λοιπὸν πόλεμον, οὗ μετασχεῖν καλὸν εἶναι, οἱ δ' αὖ τῶν
Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ξυμπροθυμηθέντες ἐπὶ πλέον ἢ
πρὶν ἀπαλλάξεσθαι διὰ τάχους πολλῆς ταλαιπωρίας.
μάλιστα δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι ἑτοῖμοι ἦσαν καὶ 2
παρὰ δύναμιν αὐτῶν ἀφίστασθαι διὰ τὸ ὀργῶντες κρίνειν
τὰ πράγματα καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς ὡς τό
γ' ἐπιὸν θέρος οἷοί τ' ἔσονται περιγενέσθαι. ἡ δὲ τῶν 3

*Λακεδαιμονίων πόλις πᾶσί τε τούτοις ἐθάρσει καὶ μάλιστα
ὅτι οἱ ἐκ τῆς Σικελίας αὐτοῖς ξύμμαχοι πολλῇ δυνάμει,
κατ᾽ ἀνάγκην ἤδη τοῦ ναυτικοῦ προσγεγενημένου, ἅμα τῷ
4 ἦρι ὡς εἰκὸς παρέσεσθαι ἔμελλον. πανταχόθεν τε εὐέλπι-
δες ὄντες ἀπροφασίστως ἅπτεσθαι διενοοῦντο τοῦ πολέ-
μου, λογιζόμενοι καλῶς τελευτήσαντος αὐτοῦ κινδύνων τε
τοιούτων ἀπηλλάχθαι ἂν τὸ λοιπὸν οἷος καὶ ὁ ἀπὸ τῶν
Ἀθηναίων περιέστη ἂν αὐτούς, εἰ τὸ Σικελικὸν προσέλα-
βον, καὶ καθελόντες ἐκείνους αὐτοὶ τῆς πάσης Ἑλλάδος
ἤδη ἀσφαλῶς ἡγήσεσθαι.*
3 *Εὐθὺς οὖν Ἆγις μὲν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν τῷ χειμῶνι
τούτῳ ὁρμηθεὶς στρατῷ τινι ἐκ Δεκελείας τά τε τῶν
ξυμμάχων ἠργυρολόγησεν ἐς τὸ ναυτικόν, καὶ τραπόμενος
ἐπὶ τοῦ Μηλιῶς κόλπου Οἰταίων τε κατὰ τὴν παλαιὰν
ἔχθραν τῆς λείας τὴν πολλὴν ἀπολαβὼν χρήματα ἐπρά-
ξατο, καὶ Ἀχαιοὺς τοὺς Φθιώτας καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς
ταύτῃ Θεσσαλῶν ὑπηκόους, μεμφομένων καὶ ἀκόντων
τῶν Θεσσαλῶν, ὁμήρους τέ τινας ἠνάγκασε δοῦναι καὶ
χρήματα, καὶ κατέθετο τοὺς ὁμήρους ἐς Κόρινθον, ἔς τε
2 τὴν ξυμμαχίαν ἐπειρᾶτο προσάγειν. Λακεδαιμόνιοι δὲ
τὴν πρόσταξιν ταῖς πόλεσιν ἑκατὸν νεῶν τῆς ναυπηγίας
ἐποιοῦντο, καὶ ἑαυτοῖς μὲν καὶ Βοιωτοῖς πέντε καὶ εἴκοσιν
ἑκατέροις ἔταξαν, Φωκεῦσι δὲ καὶ Λοκροῖς πεντεκαίδεκα,
καὶ Κορινθίοις πεντεκαίδεκα, Ἀρκάσι δὲ καὶ Πελληνεῦσι
καὶ Σικυωνίοις δέκα, Μεγαρεῦσι δὲ καὶ Τροιζηνίοις καὶ
Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἑρμιονεῦσι δέκα· τά τε ἄλλα παρεσκευ-
άζοντο ὡς εὐθὺς πρὸς τὸ ἔαρ ἑξόμενοι τοῦ πολέμου.*
4 *Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ διενοήθη-
σαν, ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ τήν τε ναυπηγίαν, ξύλα
ξυμπορισάμενοι, καὶ Σούνιον τειχίσαντες, ὅπως αὐτοῖς
ἀσφάλεια ταῖς σιταγωγοῖς ναυσὶν εἴη τοῦ περίπλου, καὶ
τό τε ἐν τῇ Λακωνικῇ τείχισμα ἐκλιπόντες ὃ ἐνῳκοδόμησαν
παραπλέοντες ἐς Σικελίαν, καὶ τἆλλα, εἴ πού τι ἐδόκει
ἀχρεῖον ἀναλίσκεσθαι, ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν, μάλι-
στα δὲ τὰ τῶν ξυμμάχων διασκοποῦντες ὅπως μὴ σφῶν
ἀποστήσονται.*
5 *Πρασσόντων δὲ ταῦτα ἀμφοτέρων καὶ ὄντων οὐδὲν
ἄλλο ἢ ὥσπερ ἀρχομένων ἐν κατασκευῇ τοῦ πολέμου,
πρῶτοι Εὐβοῆς ὡς Ἆγιν περὶ ἀποστάσεως [τῶν Ἀθηναίων]
ἐπρεσβεύσαντο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ. ὁ δὲ προσδεξάμενος*

τοὺς λόγους αὐτῶν μεταπέμπεται ἐκ Λακεδαίμονος Ἀλκα-
μένη τὸν Σθενελαΐδου καὶ Μέλανθον ἄρχοντας ὡς ἐς τὴν
Εὔβοιαν· οἱ δ' ἦλθον ἔχοντες τῶν νεοδαμωδῶν ὡς τρια-
κοσίους, καὶ παρεσκεύαζεν αὐτοῖς τὴν διάβασιν. ἐν τούτῳ 2
δὲ καὶ Λέσβιοι ἦλθον, βουλόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀποστῆναι·
καὶ ξυμπρασσόντων αὐτοῖς τῶν Βοιωτῶν ἀναπείθεται
Ἆγις ὥστε Εὐβοίας μὲν πέρι ἐπισχεῖν, τοῖς δὲ Λεσβίοις
παρεσκεύαζε τὴν ἀπόστασιν, Ἀλκαμένη τε ἁρμοστὴν διδούς,
ὃς ἐς Εὔβοιαν πλεῖν ἔμελλε, καὶ δέκα μὲν Βοιωτοὶ ναῦς
ὑπέσχοντο, δέκα δὲ Ἆγις. καὶ ταῦτα ἄνευ τῆς Λακεδαι- 3
μονίων πόλεως ἐπράσσετο· ὁ γὰρ Ἆγις ὅσον χρόνον ἦν
περὶ Δεκέλειαν ἔχων τὴν μεθ' ἑαυτοῦ δύναμιν, κύριος
ἦν καὶ ἀποστέλλειν εἴ ποί τινα ἐβούλετο στρατιάν, καὶ
ξυναγείρειν καὶ χρήματα πράσσειν. καὶ πολὺ μᾶλλον
ὡς εἰπεῖν κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι
ὑπήκουον ἢ τῶν ἐν τῇ πόλει Λακεδαιμονίων· δύναμιν
γὰρ ἔχων εὐθὺς ἑκασταχόσε δεινὸς παρῆν· καὶ ὁ μὲν τοῖς
Λεσβίοις ἔπρασσε. Χῖοι δὲ καὶ Ἐρυθραῖοι, ἀποστῆναι 4
καὶ αὐτοὶ ἑτοῖμοι ὄντες, πρὸς μὲν Ἆγιν οὐκ ἐτράποντο,
ἐς δὲ τὴν Λακεδαίμονα. καὶ παρὰ Τισσαφέρνους, ὃς
βασιλεῖ Δαρείῳ τῷ Ἀρταξέρξου στρατηγὸς ἦν τῶν κάτω,
πρεσβευτὴς ἅμα μετ' αὐτῶν παρῆν. ἐπήγετο γὰρ καὶ ὁ 5
Τισσαφέρνης τοὺς Πελοποννησίους καὶ ὑπισχνεῖτο τροφὴν
παρέξειν. ὑπὸ βασιλέως γὰρ νεωστὶ ἐτύγχανε πεπραγμέ-
νος τοὺς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς φόρους, οὓς δι' Ἀθηναίους
ἀπὸ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι
ἐπωφείλησε· τούς τε οὖν φόρους μᾶλλον ἐνόμιζε κομιεῖ-
σθαι κακώσας τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἅμα βασιλεῖ ξυμμά-
χους Λακεδαιμονίους ποιήσειν, καὶ Ἀμόργην, τὸν Πισ-
σούθνου υἱὸν νόθον, ἀφεστῶτα περὶ Καρίαν, ὥσπερ αὐτῷ
προσέταξε βασιλεύς, ἢ ζῶντα ἄξειν ἢ ἀποκτενεῖν. οἱ μὲν
οὖν Χῖοι καὶ Τισσαφέρνης κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον.
Καλλίγειτος δὲ ὁ Λαοφῶντος, Μεγαρεύς, καὶ Τιμαγόρας 6
ὁ Ἀθηναγόρου, Κυζικηνός, φυγάδες τῆς ἑαυτῶν ἀμφότεροι
παρὰ Φαρναβάζῳ τῷ Φαρνάκου κατοικοῦντες, ἀφικνοῦνται
περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐς τὴν Λακεδαίμονα πέμψαντος
Φαρναβάζου, ὅπως ναῦς κομίσειαν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον,
καὶ αὐτός, εἰ δύναιτο, ἅπερ ὁ Τισσαφέρνης προυθυμεῖτο,
τάς τε ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ πόλεις ἀποστήσειε τῶν Ἀθη-
ναίων διὰ τοὺς φόρους, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ βασιλεῖ τὴν

2 ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων ποιήσειε. πρασσόντων δὲ
ταῦτα χωρὶς ἑκατέρων, τῶν τε ἀπὸ τοῦ Φαρναβάζου καὶ
τῶν ἀπὸ τοῦ Τισσαφέρνους, πολλὴ ἅμιλλα ἐγίγνετο τῶν
ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὅπως οἱ μὲν ἐς τὴν Ἰωνίαν καὶ Χίον,
οἱ δ' ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πρότερον ναῦς καὶ στρατιὰν
3 πείσουσι πέμπειν. οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι τὰ τῶν Χίων
καὶ Τισσαφέρνους παρὰ πολὺ προσεδέξαντο μᾶλλον.
ξυνέπρασσε γὰρ αὐτοῖς καὶ Ἀλκιβιάδης, Ἐνδίῳ ἐφορεύ-
οντι πατρικὸς ἐς τὰ μάλιστα ξένος ὤν, ὅθεν καὶ τοὔνομα
Λακωνικὸν ἡ οἰκία αὐτῶν [κατὰ τὴν ξενίαν] ἔσχεν· Ἔνδιος
4 γὰρ Ἀλκιβιάδου ἐκαλεῖτο. ὅμως δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι
πρῶτον κατάσκοπον ἐς τὴν Χίον πέμψαντες Φρῦνιν, ἄνδρα
περίοικον, εἰ αἵ τε νῆες αὐτοῖς εἰσὶν ὅσασπερ ἔλεγον καὶ
τἆλλα ἡ πόλις ἱκανή ἐστι πρὸς τὴν λεγομένην δόξαν,
ἀπαγγείλαντος αὐτοῖς ὡς εἴη ταῦτα ἀληθῆ ἅπερ ἤκουον,
τούς τε Χίους καὶ τοὺς Ἐρυθραίους εὐθὺς ξυμμάχους
ἐποιήσαντο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἐψηφίσαντο αὐτοῖς
πέμπειν, ὡς ἐκεῖ οὐκ ἔλασσον ἢ ἑξήκοντα ἀφ' ὧν οἱ Χῖοι
5 ἔλεγον ὑπαρχουσῶν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον δέκα τούτων
αὐτοὶ ἔμελλον πέμψειν καὶ Μελαγχρίδαν, ὃς αὐτοῖς
ναύαρχος ἦν· ἔπειτα σεισμοῦ γενομένου ἀντὶ τοῦ Μελαγ-
χρίδου Χαλκιδέα ἔπεμπον καὶ ἀντὶ τῶν δέκα νεῶν πέντε
παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Λακωνικῇ. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα,
καὶ ἑνὸς δέον εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν
Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

7 Ἅμα δὲ τῷ ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἐπει-
γομένων τῶν Χίων ἀποστεῖλαι τὰς ναῦς καὶ δεδιότων
μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ πρασσόμενα αἴσθωνται (πάντες γὰρ
κρύφα αὐτῶν ἐπρεσβεύοντο), ἀποπέμπουσιν οἱ Λακεδαι-
μόνιοι ἐς Κόρινθον ἄνδρας Σπαρτιάτας τρεῖς, ὅπως ἀπὸ
τῆς ἑτέρας θαλάσσης ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν πρὸς Ἀθήνας
ὑπερενεγκόντες τὰς ναῦς τὸν ἰσθμὸν κελεύσωσι πλεῖν ἐς
Χίον πάσας, καὶ ἃς ὁ Ἆγις παρεσκεύαζεν ἐς τὴν Λέσβον
καὶ τὰς ἄλλας. ἦσαν δὲ αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμμαχικῶν
8 νῆες αὐτόθι μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα. ὁ μὲν οὖν
Καλλίγειτος καὶ Τιμαγόρας ὑπὲρ τοῦ Φαρναβάζου οὐκ
ἐκοινοῦντο τὸν στόλον ἐς τὴν Χίον, οὐδὲ τὰ χρήματα
ἐδίδοσαν ἃ ἦλθον ἔχοντες ἐς τὴν ἀποστολήν, πέντε καὶ
εἴκοσι τάλαντα, ἀλλ' ὕστερον ἐφ' ἑαυτῶν διενοοῦντο ἄλλῳ
2 στόλῳ πλεῖν. ὁ δὲ Ἆγις ἐπειδὴ ἑώρα τοὺς Λακεδαιμονίους

ἐς τὴν Χίον πρῶτον ὡρμημένους, οὐδ' αὐτὸς ἄλλο τι
ἐγίγνωσκεν, ἀλλὰ ξυνελθόντες ἐς Κόρινθον οἱ ξύμμαχοι
ἐβουλεύοντο, καὶ ἔδοξε πρῶτον ἐς Χίον αὐτοῖς πλεῖν
ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδέα, ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε
ναῦς παρεσκεύαζεν, ἔπειτα ἐς Λέσβον καὶ Ἀλκαμένη
ἄρχοντα, ὅνπερ καὶ Ἆγις διενοεῖτο, τὸ τελευταῖον δὲ ἐς
τὸν Ἑλλήσποντον ἀφικέσθαι (προσετέτακτο δὲ ἐς αὐτὸν
ἄρχων Κλέαρχος ὁ Ῥαμφίου), διαφέρειν δὲ τὸν ἰσθμὸν τὰς 3
ἡμισείας τῶν νεῶν πρῶτον, καὶ εὐθὺς ταύτας ἀποπλεῖν,
ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας μᾶλλον τὸν
νοῦν ἔχωσιν ἢ τὰς ὕστερον ἐπιδιαφερομένας. καὶ γὰρ τὸν 4
πλοῦν ταύτῃ ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐποιοῦντο, καταφρονή-
σαντες τῶν Ἀθηναίων ἀδυνασίαν, ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν
αὐτῶν πολύ πω ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ
διεκόμισαν εὐθὺς μίαν καὶ εἴκοσι ναῦς. οἱ δὲ Κορίνθιοι, 9
ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν, οὐ προυθυμήθησαν ξυμ-
πλεῖν πρὶν τὰ Ἴσθμια, ἃ τότε ἦν, διεορτάσωσιν. Ἆγις δὲ
αὐτοῖς ἑτοῖμος ἦν ἐκείνους μὲν μὴ λύειν δὴ τὰς Ἰσθμιάδας
σπονδάς, ἑαυτοῦ δὲ τὸν στόλον ἴδιον ποιήσασθαι. οὐ 2
ξυγχωρούντων δὲ τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ διατριβῆς ἐγ-
γιγνομένης, οἱ Ἀθηναῖοι ᾔσθοντο τὰ τῶν Χίων μᾶλλον, καὶ
πέμψαντες ἕνα τῶν στρατηγῶν Ἀριστοκράτη ἐπῃτιῶντο
αὐτούς, καὶ ἀρνουμένων τῶν Χίων, τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι
ξυμπέμπειν ἐκέλευον ἐς τὸ ξυμμαχικόν· οἱ δ' ἔπεμψαν
ἑπτά. αἴτιον δ' ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν οἱ μὲν 3
πολλοὶ τῶν Χίων οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα, οἱ δὲ ὀλίγοι
καὶ ξυνειδότες τό τε πλῆθος οὐ βουλόμενοί πω πολέμιον
ἔχειν, πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσι, καὶ τοὺς Πελοποννη-
σίους οὐκέτι προσδεχόμενοι ἥξειν, ὅτι διέτριβον.

Ἐν δὲ τούτῳ τὰ Ἴσθμια ἐγίγνετο, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι 10
(ἐπηγγέλθησαν γάρ) ἐθεώρουν ἐς αὐτά, καὶ κατάδηλα
μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν Χίων ἐφάνη. καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρη-
σαν, παρεσκευάζοντο εὐθὺς ὅπως μὴ λήσουσιν αὐτοὺς αἱ
νῆες ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφορμηθεῖσαι. οἱ δὲ μετὰ τὴν 2
ἑορτὴν ἀνήγοντο μιᾷ καὶ εἴκοσι ναυσὶν ἐς τὴν Χίον, ἄρχοντα
Ἀλκαμένη ἔχοντες. καὶ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον
ἴσαις ναυσὶ προσπλεύσαντες ὑπῆγον ἐς τὸ πέλαγος. ὡς
δ' ἐπὶ πολὺ οὐκ ἐπηκολούθησαν οἱ Πελοποννήσιοι ἀλλ'
ἀπετράποντο, ἐπανεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τὰς γὰρ 3
τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς ἐν τῷ ἀριθμῷ μετὰ σφῶν ἔχοντες οὐ

πιστὰς ἐνόμιζον, ἀλλ' ὕστερον ἄλλας προσπληρώσαντες
⟨ἐς⟩ ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, παραπλέοντας αὐτοὺς καταδιώ-
κουσιν ἐς Πειραιὸν τῆς Κορινθίας· ἔστι δὲ λιμὴν ἐρῆμος
καὶ ἔσχατος πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἐπιδαυρίας. καὶ μίαν
μὲν ναῦν ἀπολλύασι μετέωρον οἱ Πελοποννήσιοι, τὰς δὲ
4 ἄλλας ξυναγαγόντες ὁρμίζουσι. καὶ προσβαλόντων τῶν
Ἀθηναίων καὶ κατὰ θάλασσαν ταῖς ναυσὶ καὶ ἐς τὴν γῆν
ἀποβάντων θόρυβός τε ἐγένετο πολὺς καὶ ἄτακτος, καὶ
τῶν τε νεῶν τὰς πλείους κατατραυματίζουσιν ἐν τῇ γῇ οἱ
Ἀθηναῖοι καὶ τὸν ἄρχοντα Ἀλκαμένη ἀποκτείνουσι· καὶ
11 αὐτῶν τινες ἀπέθανον. διακριθέντες δὲ πρὸς μὲν τὰς
πολεμίας ναῦς ἐπέταξαν ἐφορμεῖν ἱκανάς, ταῖς δὲ λοιπαῖς
ἐς τὸ νησίδιον ὁρμίζονται, ἐν ᾧ οὐ πολὺ ἀπέχοντι ἐστρα-
τοπεδεύοντο, καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ βοήθειαν ἔπεμπον.
2 παρῆσαν γὰρ καὶ τοῖς Πελοποννησίοις τῇ ὑστεραίᾳ οἵ τε
Κορίνθιοι βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον
καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι. καὶ ὁρῶντες τὴν φυλακὴν ἐν
χωρίῳ ἐρήμῳ ἐπίπονον οὖσαν ἠπόρουν· καὶ ἐπενόησαν
μὲν κατακαῦσαι τὰς ναῦς, ἔπειτα δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἀνελ-
κύσαι καὶ τῷ πεζῷ προσκαθημένους φυλακὴν ἔχειν, ἕως
ἄν τις παρατύχῃ διαφυγὴ ἐπιτηδεία. ἔπεμψε δ' αὐτοῖς
καὶ Ἆγις αἰσθόμενος ταῦτα ἄνδρα Σπαρτιάτην Θέρμωνα.
3 τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη ὅτι αἱ νῆες
ἀνηγμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ (εἴρητο γάρ, ὅταν γένηται
τοῦτο, Ἀλκαμένει ὑπὸ τῶν ἐφόρων ἱππέα πέμψαι), καὶ
εὐθὺς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδέα ἄρχοντα
καὶ Ἀλκιβιάδην μετ' αὐτοῦ ἐβούλοντο πέμπειν· ἔπειτα
ὡρμημένων αὐτῶν τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν
καταφυγὴν ἠγγέλθη, καὶ ἀθυμήσαντες, ὅτι πρῶτον ἁπτό-
μενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπταισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ
τῆς ἑαυτῶν οὐκέτι διενοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ καί τινας
12 προανηγμένας μετακαλεῖν. γνοὺς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης πείθει
αὖθις Ἔνδιον καὶ τοὺς ἄλλους ἐφόρους μὴ ἀποκνῆσαι τὸν
πλοῦν, λέγων ὅτι φθήσονταί τε πλεύσαντες πρὶν τὴν
τῶν νεῶν ξυμφορὰν Χίους αἰσθέσθαι, καὶ αὐτὸς ὅτι, ἢν
προσβάλῃ Ἰωνίᾳ, ῥᾳδίως πείσει τὰς πόλεις ἀφίστασθαι,
τήν τε τῶν Ἀθηναίων ἀσθένειαν λέγων καὶ τὴν τῶν Λακε-
δαιμονίων προθυμίαν· πιστότερος γὰρ ἄλλων φανεῖσθαι.
2 Ἐνδίῳ τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι' ἐκείνου ἀπο-
στῆσαί τε Ἰωνίαν καὶ βασιλέα ξύμμαχον ποιῆσαι Λακε-

δαιμονίοις, καὶ μὴ Ἄγιδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι·
ἐτύγχανε γὰρ τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διάφορος ὤν. καὶ ὁ μὲν 3
πείσας τούς τε ἄλλους ἐφόρους καὶ Ἔνδιον ἀνήγετο ταῖς
πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδέως τοῦ Λακεδαιμονίου καὶ διὰ
τάχους τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο.

Ἀνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ αἱ 13
ἀπὸ τῆς Σικελίας Πελοποννησίων ἑκκαίδεκα νῆες αἱ μετὰ
Γυλίππου ξυνδιαπολεμήσασαι, καὶ περὶ τὴν Λευκαδίαν
ἀποληφθεῖσαι καὶ κοπεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἑπτὰ καὶ
εἴκοσι νεῶν, ὧν ἦρχεν Ἱπποκλῆς Μενίππου, φυλακὴν ἔχων
τῶν ἀπὸ τῆς Σικελίας νεῶν, αἱ λοιπαὶ πλὴν μιᾶς διαφυγοῦσαι τοὺς Ἀθηναίους κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον.

Ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πλέοντες ὅσοις τε 14
ἐπιτύχοιεν ξυνελάμβανον τοῦ μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι, καὶ
προσβαλόντες πρῶτον Κωρύκῳ τῆς ἠπείρου καὶ ἀφέντες
ἐνταῦθα αὐτούς, αὐτοὶ μὲν προξυγγενόμενοι τῶν ξυμπρασσόντων Χίων τισὶ καὶ κελευόντων καταπλεῖν μὴ προειπόντας ἐς τὴν πόλιν, ἀφικνοῦνται αἰφνίδιοι τοῖς Χίοις.
καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν καὶ ἐκπλήξει· τοῖς δ' 2
ὀλίγοις παρεσκεύαστο ὥστε βουλήν [τε] τυχεῖν ξυλλεγομένην, καὶ γενομένων λόγων ἀπό τε τοῦ Χαλκιδέως καὶ
Ἀλκιβιάδου ὡς ἄλλαι [τε] νῆες πολλαὶ προσπλέουσι καὶ
τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ Πειραιῷ νεῶν οὐ
δηλωσάντων, ἀφίστανται Χῖοι καὶ αὖθις Ἐρυθραῖοι
Ἀθηναίων. καὶ μετὰ ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες καὶ 3
Κλαζομενὰς ἀφιστᾶσι. διαβάντες τε εὐθὺς οἱ Κλαζομένιοι
ἐς τὴν ἤπειρον τὴν Πολίχναν ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι, σφίσιν
αὐτοῖς ἐκ τῆς νησῖδος ἐν ᾗ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. καὶ
οἱ μὲν ἀφεστῶτες ἐν τειχισμῷ τε πάντες ἦσαν καὶ παρασκευῇ πολέμου. ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ ἀγγελία τῆς 15
Χίου ἀφικνεῖται· καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ τὸν
κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς ξυμμάχους
οὐκ ἐθελήσειν τῆς μεγίστης πόλεως μεθεστηκυίας ἡσυχάζειν, τά τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου
ἐγλίχοντο μὴ ἅψασθαι, εὐθὺς λύσαντες τὰς ἐπικειμένας
ζημίας τῷ εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι ὑπὸ τῆς παρούσης
ἐκπλήξεως [καὶ] ἐψηφίσαντο κινεῖν καὶ ναῦς πληροῦν οὐκ
ὀλίγας, τῶν τε ἐν τῷ Πειραιῷ ἐφορμουσῶν τὰς μὲν ὀκτὼ
ἤδη πέμπειν, αἳ ἀπολιποῦσαι τὴν φυλακὴν τὰς μετὰ
Χαλκιδέως διώξασαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι ἀνεκεχωρήκεσαν

(ἦρχε δὲ αὐτῶν Στρομβιχίδης Διοτίμου), ἄλλας δὲ οὐ
πολὺ ὕστερον βοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπο-
2 λιπούσας καὶ ταύτας τὴν ἐφόρμησιν. τάς τε τῶν Χίων
ἑπτὰ ναῦς, αἳ αὐτοῖς ξυνεπολιόρκουν τὰς ἐν τῷ Πειραιῷ,
ἀπαγαγόντες τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἠλευθέρωσαν,
τοὺς δ' ἐλευθέρους κατέδησαν. ἑτέρας δ' ἀντὶ πασῶν
τῶν ἀπελθουσῶν νεῶν ἐς τὴν ἐφόρμησιν τῶν Πελοπον-
νησίων διὰ τάχους πληρώσαντες ἀντέπεμψαν καὶ ἄλλας
διενοοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλὴ ἦν ἡ προθυμία
καὶ ὀλίγον ἐπράσσετο οὐδὲν ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν
Χίον.

16 Ἐν δὲ τούτῳ Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτὼ ναυσὶν ἀφικνεῖται
ἐς Σάμον, καὶ προσλαβὼν Σαμίαν μίαν ἔπλευσεν ἐς Τέων
καὶ ἡσυχάζειν ἠξίου αὐτούς. ἐκ δὲ τῆς Χίου ἐς τὴν Τέων
καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ τριῶν καὶ εἴκοσι νεῶν ἐπέπλει, καὶ
ὁ πεζὸς ἅμα ὁ τῶν Κλαζομενίων καὶ Ἐρυθραίων παρῄει.
2 προαισθόμενος δὲ ὁ Στρομβιχίδης ἐξανήγετο, καὶ μετεω-
ρισθεὶς ἐν τῷ πελάγει ὡς ἑώρα τὰς ναῦς πολλὰς τὰς
ἀπὸ τῆς Χίου, φυγὴν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς Σάμου· αἱ δ'
3 ἐδίωκον. τὸν δὲ πεζὸν οἱ Τήιοι τὸ πρῶτον οὐκ ἐσδεχό-
μενοι, ὡς ἔφυγον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐσηγάγοντο. καὶ ἐπέσχον
μὲν οἱ πεζοὶ καὶ Χαλκιδέα ἐκ τῆς διώξεως περιμένοντες·
ὡς δὲ ἐχρόνιζε, καθῄρουν αὐτοί τε τὸ τεῖχος ὃ ἀνῳκο-
δόμησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῆς Τηίων πόλεως τὸ πρὸς ἤπειρον,
ξυγκαθῄρουν δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν βαρβάρων ἐπελθόντες
οὐ πολλοί, ὧν ἦρχε Στάγης, ὕπαρχος Τισσαφέρνους.

17 Χαλκιδεὺς δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης ὡς κατεδίωξαν ἐς Σάμον
Στρομβιχίδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ Πελοποννήσου νεῶν τοὺς
ναύτας ὁπλίσαντες ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν, ἀντιπληρώ-
σαντες δὲ ταύτας τε ἐκ Χίου καὶ ἄλλας εἴκοσιν ἔπλεον ἐς
2 Μίλητον ὡς ἀποστήσοντες. ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης,
ὢν ἐπιτήδειος τοῖς προεστῶσι τῶν Μιλησίων, φθάσαι
τὰς ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ναῦς προσαγαγόμενος αὐτοὺς
καὶ τοῖς Χίοις καὶ ἑαυτῷ καὶ Χαλκιδεῖ καὶ τῷ ἀποστεί-
λαντι Ἐνδίῳ, ὥσπερ ὑπέσχετο, τὸ ἀγώνισμα προσθεῖναι,
ὅτι πλείστας τῶν πόλεων μετὰ τῆς Χίων δυνάμεως καὶ
3 Χαλκιδέως ἀποστήσας. λαθόντες οὖν τὸ πλεῖστον τοῦ
πλοῦ καὶ φθάσαντες οὐ πολὺ τόν τε Στρομβιχίδην καὶ
τὸν Θρασυκλέα, ὃς ἔτυχεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν δώδεκα ναυσὶν
ἄρτι παρὼν καὶ ξυνδιώκων, ἀφιστᾶσι τὴν Μίλητον. καὶ

*οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας μιᾶς δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν
ἐπιπλεύσαντες, ὡς αὐτοὺς οὐκ ἐδέχοντο οἱ Μιλήσιοι, ἐν
Λάδῃ τῇ ἐπικειμένῃ νήσῳ ἐφώρμουν. καὶ ἡ πρὸς βασιλέα* 4
*ξυμμαχία Λακεδαιμονίοις ἡ πρώτη Μιλησίων εὐθὺς ἀπο-
στάντων διὰ Τισσαφέρνους καὶ Χαλκιδέως ἐγένετο ἥδε.*
„Ἐπὶ τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς βασιλέα καὶ 18
*Τισσαφέρνη Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. ὁπόσην
χώραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει καὶ οἱ πατέρες οἱ βασι-
λέως εἶχον, βασιλέως ἔστω· καὶ ἐκ τούτων τῶν πόλεων
ὁπόσα Ἀθηναίοις ἐφοίτα χρήματα ἢ ἄλλο τι, κωλυόντων
κοινῇ βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ὅπως
μήτε χρήματα λαμβάνωσιν Ἀθηναῖοι μήτε ἄλλο μηδέν.
καὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους κοινῇ πολεμούν-* 2
*των βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι· καὶ
κατάλυσιν τοῦ πολέμου πρὸς Ἀθηναίους μὴ ἐξέστω ποι-
εῖσθαι, ἢν μὴ ἀμφοτέροις δοκῇ, βασιλεῖ καὶ Λακεδαιμο-
νίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ* 3
*βασιλέως, πολέμιοι ἔστων καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς
ξυμμάχοις. καὶ ἤν τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ Λακεδαιμο-
νίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πολέμιοι ἔστων βασιλεῖ κατὰ
ταὐτά.“*
Ἡ μὲν ξυμμαχία αὕτη ἐγένετο. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ 19
*Χῖοι εὐθὺς δέκα ἑτέρας πληρώσαντες ναῦς ἔπλευσαν ἐς
Ἄναια, βουλόμενοι περί τε τῶν ἐν Μιλήτῳ πυθέσθαι καὶ
τὰς πόλεις ἅμα ἀφιστάναι. καὶ ἐλθούσης παρὰ Χαλκι-* 2
*δέως ἀγγελίας αὐτοῖς ἀποπλεῖν πάλιν καὶ ὅτι Ἀμόργης
παρέσται κατὰ γῆν στρατιᾷ, ἔπλευσαν ἐς Διὸς ἱερόν· καὶ
καθορῶσιν ἑκκαίδεκα ναῦς, ἃς ὕστερον ἔτι Θρασυκλέους
Διομέδων ἔχων ἀπ' Ἀθηνῶν προσέπλει. καὶ ὡς εἶδον,* 3
*ἔφευγον μιᾷ μὲν νηὶ ἐς Ἔφεσον, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τῆς
Τέω. καὶ τέσσαρας μὲν κενὰς οἱ Ἀθηναῖοι λαμβάνουσι,
τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν γῆν φθασάντων· αἱ δ' ἄλλαι ἐς τὴν
Τηίων πόλιν καταφεύγουσι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς* 4
*Σάμου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ Χῖοι ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν ἀν-
αγαγόμενοι καὶ ὁ πεζὸς μετ' αὐτῶν Λέβεδον ἀπέστησαν
καὶ αὖθις Ἐράς. καὶ μετὰ τοῦτο ἕκαστοι ἐπ' οἶκον ἀπ-
εκομίσθησαν, καὶ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες.*
Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αἱ ἐν τῷ Πειραιῷ εἴκοσι 20
*νῆες τῶν Πελοποννησίων, καταδιωχθεῖσαι τότε καὶ ἐφορ-
μούμεναι ἴσῳ ἀριθμῷ ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐπέκπλουν ποιη-*

σάμεναι αἰφνίδιον καὶ κρατήσασαι ναυμαχίᾳ τέσσαράς τε
ναῦς λαμβάνουσι τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀποπλεύσασαι ἐς
Κεγχρειὰς τὸν ἐς τὴν Χίον καὶ τὴν Ἰωνίαν πλοῦν αὖθις
παρεσκευάζοντο. καὶ ναύαρχος αὐτοῖς ἐκ Λακεδαίμονος
Ἀστύοχος ἐπῆλθεν, ᾧπερ ἐγίγνετο ἤδη πᾶσα ἡ ναυαρχία.
2 Ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ ἐκ τῆς Τέω πεζοῦ καὶ Τισσα-
φέρνης αὐτὸς στρατιᾷ παραγενόμενος καὶ ἐπικαθελὼν τὸ
ἐν τῇ Τέῳ τεῖχος, εἴ τι ὑπελείφθη, ἀνεχώρησε. καὶ Διο-
μέδων ἀπελθόντος αὐτοῦ οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναυσὶν
Ἀθηναίων ἀφικόμενος ἐσπείσατο Τηίοις ὥστε δέχεσθαι
καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ἐπὶ Ἐρὰς καὶ προσβαλών,
ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν.
21 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν Σάμῳ
ἐπανάστασις [ὑπὸ] τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς μετὰ Ἀθη-
ναίων, οἳ ἔτυχον ἐν τρισὶ ναυσὶ παρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ
Σαμίων ἐς διακοσίους μέν τινας τοὺς πάντας τῶν δυνα-
τῶν ἀπέκτεινε, τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώσαντες καὶ
αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι, Ἀθηναίων τε
σφίσιν αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαίοις ἤδη ψηφισα-
μένων, τὰ λοιπὰ διῴκουν τὴν πόλιν, καὶ τοῖς γεωμόροις
μετεδίδοσαν οὔτε ἄλλου οὐδενός, οὔτε ἐκδοῦναι οὐδ'
ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων οὐδ' ἐς ἐκείνους οὐδενὶ ἔτι τοῦ
δήμου ἐξῆν.
22 Μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ αὐτοῦ θέρους οἱ Χῖοι, ὥσπερ
ἤρξαντο, οὐδὲν ἀπολείποντες προθυμίας ἄνευ τε Πελο-
ποννησίων πλήθει παρόντες ἀποστῆσαι τὰς πόλεις καὶ
βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκινδυνεύειν,
στρατεύονται αὐτοί τε τρισκαίδεκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν Λέσβον,
ὥσπερ εἴρητο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων δεύτερον ἐπ' αὐτὴν
ἰέναι καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ὁ πεζὸς ἅμα
Πελοποννησίων τε τῶν παρόντων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμ-
μάχων παρῄει ἐπὶ Κλαζομενῶν τε καὶ Κύμης· ἦρχε δ'
αὐτοῦ Εὐάλας Σπαρτιάτης, τῶν δὲ νεῶν Δεινιάδας περί-
2 οικος. καὶ αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι Μήθυμναν πρῶτον
ἀφιστᾶσι, καὶ καταλείπονται τέσσαρες νῆες ἐν αὐτῇ· καὶ
23 αὖθις αἱ λοιπαὶ Μυτιλήνην ἀφιστᾶσιν. Ἀστύοχος δὲ ὁ
Λακεδαιμόνιος ναύαρχος τέσσαρσι ναυσίν, ὥσπερ ὥρμητο,
πλέων ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφικνεῖται ἐς Χίον. καὶ τρίτην
ἡμέραν αὐτοῦ ἥκοντος αἱ Ἀττικαὶ νῆες πέντε καὶ εἴκοσιν
ἔπλεον ἐς Λέσβον, ὧν ἦρχε Λέων καὶ Διομέδων· Λέων

γὰρ ὕστερον δέκα ναυσὶ προσεβοήθησεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν.
ἀναγαγόμενος δὲ καὶ ὁ Ἀστύοχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐς ὀψέ, 2
καὶ προσλαβὼν Χίαν ναῦν μίαν, ἔπλει ἐς τὴν Λέσβον,
ὅπως ὠφελοίη, εἴ τι δύναιτο. καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν
Πύρραν, ἐκεῖθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Ἔρεσον· ἔνθα πυν-
θάνεται ὅτι ἡ Μυτιλήνη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτοβοεὶ
ἑάλωκεν· οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἔπλεον, ἀπροσδόκητοι 3
κατασχόντες ἐς τὸν λιμένα τῶν τε Χίων νεῶν ἐκράτησαν
καὶ ἀποβάντες τοὺς ἀντιστάντας μάχῃ νικήσαντες τὴν
πόλιν ἔσχον. ἃ πυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος τῶν τε Ἐρεσίων 4
καὶ τῶν ἐκ τῆς Μηθύμνης μετ᾽ Εὐβούλου Χίων νεῶν, αἳ
τότε καταλειφθεῖσαι καί, ὡς ἡ Μυτιλήνη ἑάλω, φεύγουσαι
περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς (μία γὰρ ἑάλω ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων),
οὐκέτι ἐπὶ τὴν Μυτιλήνην ὥρμησεν, ἀλλὰ τὴν Ἔρεσον
ἀποστήσας καὶ ὁπλίσας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν
ὁπλίτας πεζῇ παραπέμπει ἐπὶ τὴν Ἄντισσαν καὶ Μήθυ-
μναν ἄρχοντα Ἐτεόνικον προστάξας· καὶ αὐτὸς ταῖς τε
μεθ᾽ ἑαυτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ ταῖς Χίαις παρέπλει,
ἐλπίζων τοὺς Μηθυμναίους θαρσήσειν τε ἰδόντας σφᾶς
καὶ ἐμμενεῖν τῇ ἀποστάσει. ὡς δὲ αὐτῷ τὰ ἐν τῇ Λέσβῳ 5
πάντα ἠναντιοῦτο, ἀπέπλευσε τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀνα-
λαβὼν ἐς τὴν Χίον. ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλεις
καὶ ὁ [ἀπὸ τῶν νεῶν] πεζός, ὃς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον
ἐμέλλησεν ἰέναι. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κεγχρειᾷ ξυμμαχίδων
Πελοποννησίων νεῶν ἀφικνοῦνται αὐτοῖς ἓξ μετὰ ταῦτα
ἐς τὴν Χίον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τά τε ἐν τῇ Λέσβῳ πάλιν 6
κατεστήσαντο καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς Κλαζομενίων τὴν
ἐν τῇ ἠπείρῳ Πολίχναν τειχιζομένην ἑλόντες διεκόμισαν
πάλιν αὐτοὺς ἐς τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν πλὴν τῶν αἰτίων
τῆς ἀποστάσεως· οὗτοι δὲ ἐς Δαφνοῦντα ἀπῆλθον. καὶ
αὖθις Κλαζομεναὶ προσεχώρησαν Ἀθηναίοις.

Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους οἵ τ᾽ ἐπὶ Μιλήτῳ Ἀθηναῖοι ταῖς 24
εἴκοσι ναυσὶν ἐν τῇ Λάδῃ ἐφορμοῦντες ἀπόβασιν ποιη-
σάμενοι ἐς Πάνορμον τῆς Μιλησίας Χαλκιδέα τε τὸν
Λακεδαιμόνιον ἄρχοντα μετ᾽ ὀλίγων παραβοηθήσαντα
ἀποκτείνουσι, καὶ τροπαῖον τρίτῃ ἡμέρᾳ ὕστερον δια-
πλεύσαντες ἔστησαν, ὃ οἱ Μιλήσιοι ὡς οὐ μετὰ κράτους
τῆς γῆς σταθὲν ἀνεῖλον· καὶ Λέων καὶ Διομέδων ἔχοντες 2
τὰς ἐκ Λέσβου Ἀθηναίων ναῦς, ἔκ τε Οἰνουσσῶν τῶν πρὸ
Χίου νήσων καὶ ἐκ Σιδούσσης καὶ ἐκ Πτελεοῦ, ἃ ἐν τῇ

Ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη, καὶ ἐκ τῆς Λέσβου ὁρμώμενοι τὸν
πρὸς τοὺς Χίους πόλεμον ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιοῦντο· εἶχον
δὲ ἐπιβάτας τῶν ὁπλιτῶν ἐκ καταλόγου ἀναγκαστούς.
3 καὶ ἔν τε Καρδαμύλῃ ἀποβάντες καὶ ἐν Βολίσκῳ τοὺς
προσβοηθήσαντας τῶν Χίων μάχῃ νικήσαντες καὶ πολλοὺς
διαφθείραντες ἀνάστατα ἐποίησαν τὰ ταύτῃ χωρία, καὶ
ἐν Φάναις αὖθις ἄλλῃ μάχῃ ἐνίκησαν καὶ τρίτῃ ἐν Λευ-
κωνίῳ. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν Χῖοι ἤδη οὐκέτι ἐπεξῇσαν,
οἱ δὲ τὴν χώραν καλῶς κατεσκευασμένην καὶ ἀπαθῆ
4 οὖσαν ἀπὸ τῶν Μηδικῶν μέχρι τότε διεπόρθησαν. Χῖοι
γὰρ μόνοι μετὰ Λακεδαιμονίους ὧν ἐγὼ ᾐσθόμην ηὐδαι-
μόνησάν τε ἅμα καὶ ἐσωφρόνησαν, καὶ ὅσῳ ἐπεδίδου ἡ
πόλις αὐτοῖς ἐπὶ τὸ μεῖζον, τόσῳ καὶ ἐκοσμοῦντο ἐχυρώ-
5 τερον. καὶ οὐδ' αὐτὴν τὴν ἀπόστασιν, εἰ τοῦτο δοκοῦσι
παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον πρᾶξαι, πρότερον ἐτόλμησαν ποι-
ήσασθαι ἢ μετὰ πολλῶν τε κἀγαθῶν ξυμμάχων ἔμελλον
ξυγκινδυνεύσειν καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο οὐδ'
αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι μετὰ τὴν Σικελικὴν ξυμφορὰν
ὡς οὐ πάνυ πονηρὰ σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἴη· εἰ
δέ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφάλη-
σαν, μετὰ πολλῶν οἷς ταὐτὰ ἔδοξε, τὰ τῶν Ἀθηναίων
ταχὺ ξυναναιρεθήσεσθαι, τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν.
6 εἰργομένοις δ' οὖν αὐτοῖς τῆς θαλάσσης καὶ κατὰ γῆν
πορθουμένοις ἐνεχείρησάν τινες πρὸς Ἀθηναίους ἀγαγεῖν
τὴν πόλιν· οὓ αἰσθόμενοι οἱ ἄρχοντες αὐτοὶ μὲν ἡσύχασαν,
Ἀστύοχον δὲ ἐξ Ἐρυθρῶν τὸν ναύαρχον μετὰ τεσσάρων
νεῶν, αἳ παρῆσαν αὐτῷ, κομίσαντες ἐσκόπουν ὅπως με-
τριώτατα ἢ ὁμήρων λήψει ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ καταπαύ-
σουσι τὴν ἐπιβουλήν. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἔπρασσον.

25 Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος
χίλιοι ὁπλῖται Ἀθηναίων καὶ πεντακόσιοι καὶ χίλιοι
Ἀργείων (τοὺς γὰρ πεντακοσίους τῶν Ἀργείων ψιλοὺς
ὄντας ὥπλισαν οἱ Ἀθηναῖοι) καὶ χίλιοι τῶν ξυμμάχων
ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα, ὧν ἦσαν καὶ ὁπλιτ-
αγωγοί, Φρυνίχου καὶ Ὀνομακλέους καὶ Σκιρωνίδου
στρατηγούντων κατέπλευσαν ἐς Σάμον, καὶ διαβάντες ἐς
2 Μίλητον ἐστρατοπεδεύσαντο. Μιλήσιοι δὲ ἐξελθόντες
αὐτοί τε, ὀκτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ οἱ μετὰ Χαλκιδέως
ἐλθόντες Πελοποννήσιοι καὶ Τισσαφέρνους τι [ξενικὸν]
ἐπικουρικὸν καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης παρὼν καὶ ἡ ἵππος

αὐτοῦ ξυνέβαλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις.
καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρᾳ προεξᾴξαντες 3
καὶ καταφρονήσαντες, ὡς ἐπὶ Ἴωνάς τε καὶ οὐ δεξομένους
ἀτακτότερον χωροῦντες, νικῶνται ὑπὸ τῶν Μιλησίων καὶ
διαφθείρονται αὐτῶν ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων ἀνδρῶν·
Ἀθηναῖοι δὲ τούς τε Πελοποννησίους πρώτους νικήσαντες 4
καὶ τοὺς βαρβάρους καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον ὠσάμενοι, τοῖς
Μιλησίοις οὐ ξυμμίξαντες, ἀλλ' ὑποχωρησάντων αὐτῶν
ἀπὸ τῆς τῶν Ἀργείων τροπῆς ἐς τὴν πόλιν, ὡς ἑώρων
τὸ ἄλλο σφῶν ἡσσώμενον, πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῶν
Μιλησίων κρατοῦντες ἤδη τὰ ὅπλα τίθενται. καὶ ξυνέβη 5
ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺς Ἴωνας ἀμφοτέρωθεν τῶν Δωριῶν
κρατῆσαι· τούς τε γὰρ κατὰ σφᾶς Πελοποννησίους οἱ Ἀθη-
ναῖοι ἐνίκων καὶ τοὺς Ἀργείους οἱ Μιλήσιοι. στήσαντες
δὲ τροπαῖον τὸν περιτειχισμὸν ἰσθμώδους ὄντος τοῦ
χωρίου οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο, νομίζοντες, εἰ προσ-
αγάγοιντο Μίλητον, ῥᾳδίως ἂν σφίσι καὶ τἆλλα προσ-
χωρῆσαι. ἐν τούτῳ δὲ περὶ δείλην ἤδη ὀψίαν ἀγγέλλεται 26
αὐτοῖς τὰς ἀπὸ Σικελίας καὶ Πελοποννήσου πέντε καὶ
πεντήκοντα ναῦς ὅσον οὐ παρεῖναι. τῶν τε γὰρ Σικελιω-
τῶν, Ἑρμοκράτους τοῦ Συρακοσίου μάλιστα ἐνάγοντος
ξυνεπιλαβέσθαι καὶ τῆς ὑπολοίπου Ἀθηναίων καταλύσεως,
εἴκοσι νῆες Συρακοσίων ἦλθον καὶ Σελινούντιαι δύο, αἵ
τε ἐκ Πελοποννήσου, ἃς παρεσκευάζοντο, ἑτοῖμαι ἤδη
οὖσαι· καὶ Θηριμένει τῷ Λακεδαιμονίῳ ξυναμφότεραι
ὡς Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι κομίσαι, κατ-
έπλευσαν ἐς Λέρον πρῶτον τὴν πρὸ Μιλήτου νῆσον.
ἔπειτα ἐκεῖθεν αἰσθόμενοι ἐπὶ Μιλήτῳ ὄντας Ἀθηναίους 2
ἐς τὸν Ἰασικὸν κόλπον πρότερον πλεύσαντες ἐβούλοντο
εἰδέναι τὰ περὶ τῆς Μιλήτου. ἐλθόντος δὲ Ἀλκιβιάδου 3
ἵππῳ ἐς Τειχιοῦσσαν τῆς Μιλησίας, οἷπερ τοῦ κόλπου
πλεύσαντες ηὐλίσαντο, πυνθάνονται τὰ περὶ τῆς μάχης·
παρῆν γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ ξυνεμάχετο τοῖς Μιλησίοις
καὶ Τισσαφέρνει, καὶ αὐτοῖς παρῄνει, εἰ μὴ βούλονται
τά τε ἐν Ἰωνίᾳ καὶ τὰ ξύμπαντα πράγματα διολέσαι, ὡς
τάχιστα βοηθεῖν Μιλήτῳ καὶ μὴ περιιδεῖν ἀποτειχισθεῖ-
σαν. καὶ οἱ μὲν ἅμα τῇ ἕῳ ἔμελλον βοηθήσειν· Φρύνιχος 27
δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ὡς ἀπὸ τῆς Λέρου ἐπύ-
θετο τὰ τῶν νεῶν σαφῶς, βουλομένων τῶν ξυναρχόντων
ὑπομείναντας διαναυμαχεῖν, οὐκ ἔφη οὔτ' αὐτὸς ποιήσειν

τοῦτο οὔτ' ἐκείνοις οὐδ' ἄλλῳ οὐδενὶ ἐς δύναμιν ἐπιτρέ-
2 ψειν. ὅπου γὰρ [ἔξεστιν] ἐν ὑστέρῳ, σαφῶς εἰδότας
πρὸς ὁπόσας τε ναῦς πολεμίας καὶ ὅσαις πρὸς αὐτὰς ταῖς
σφετέραις, ἱκανῶς καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασαμένοις
ἔσται ἀγωνίσασθαι, οὐδέποτε τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας
3 ἀλόγως διακινδυνεύσειν. οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι Ἀθηναίους
ναυτικῷ μετὰ καιροῦ ὑποχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὁτουοῦν
τρόπου αἴσχιον ξυμβήσεσθαι ἢν ἡσσηθῶσι· καὶ τὴν πόλιν
οὐ μόνον τῷ αἰσχρῷ, ἀλλὰ κἂν τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ περι-
πίπτειν· ᾗ μόλις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς ἐνδέ-
χεσθαι μετὰ βεβαίου παρασκευῆς καθ' ἑκουσίαν, ἢ πάνυ
γε ἀνάγκῃ, προτέρᾳ ποι ἐπιχειρεῖν, ⟨ἢ⟩ που δὴ μὴ βιαζο-
4 μένη γε πρὸς αὐθαιρέτους κινδύνους ἰέναι. ὡς τάχιστα
δὲ ἐκέλευε τούς τε τραυματίας ἀναλαβόντας καὶ τὸν πεζὸν
καὶ τῶν σκευῶν ὅσα ἦλθον ἔχοντες, ἃ δ' ἐκ τῆς πολεμίας
εἰλήφασι καταλιπόντας, ὅπως κοῦφαι ὦσιν αἱ νῆες, ἀπο-
πλεῖν ἐς Σάμον, κἀκεῖθεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς
5 ναῦς τοὺς ἐπίπλους, ἤν που καιρὸς ᾖ, ποιεῖσθαι. ὡς δὲ
ἔπεισε, καὶ ἔδρασε ταῦτα· καὶ ἔδοξεν οὐκ ἐν τῷ αὐτίκα
μᾶλλον ἢ ὕστερον, οὐκ ἐς τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσα
6 ἄλλα Φρύνιχος κατέστη, οὐκ ἀξύνετος εἶναι. καὶ οἱ μὲν
Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑσπέρας εὐθὺς τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀτελεῖ τῇ
νίκῃ ἀπὸ τῆς Μιλήτου ἀνέστησαν, καὶ οἱ Ἀργεῖοι κατὰ
τάχος καὶ πρὸς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς
28 Σάμου ἐπ' οἴκου. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἅμα τῇ ἕῳ ἐκ τῆς
Τειχιούσσης ἄραντες ἐπικατάγονται, καὶ μείναντες ἡμέραν
μίαν τῇ ὑστεραίᾳ καὶ τὰς Χίας ναῦς προσλαβόντες τὰς
μετὰ Χαλκιδέως τὸ πρῶτον ξυγκαταδιωχθείσας ἐβούλοντο
πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεύη ἃ ἐξείλοντο ἐς Τειχιοῦσσαν πάλιν.
2 καὶ ὡς ἦλθον, Τισσαφέρνης τῷ πεζῷ παρελθὼν πείθει
αὐτοὺς ἐπὶ Ἴασον, ἐν ᾗ Ἀμόργης πολέμιος ὢν κατεῖχε,
πλεῦσαι. καὶ προσβαλόντες τῇ Ἰάσῳ αἰφνίδιοι καὶ οὐ
προσδεχομένων ἀλλ' ἢ Ἀττικὰς τὰς ναῦς εἶναι αἱροῦσι·
3 καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Συρακόσιοι ἐπῃνέθησαν. καὶ
τόν τε Ἀμόργην ζῶντα λαβόντες [Πισσούθνου νόθον υἱόν,
ἀφεστῶτα δὲ βασιλέως] παραδιδόασιν οἱ Πελοποννήσιοι
Τισσαφέρνει ἀπαγαγεῖν, εἰ βούλεται, βασιλεῖ, ὥσπερ
αὐτῷ προσέταξε, καὶ τὴν Ἴασον διεπόρθησαν καὶ χρήματα
πάνυ πολλὰ ἡ στρατιὰ ἔλαβε· παλαιόπλουτον γὰρ ἦν τὸ
4 χωρίον. τούς τ' ἐπικούρους τοὺς περὶ τὸν Ἀμόργην παρὰ

σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες καὶ οὐκ ἀδικήσαντες ξυνέταξαν,
ὅτι ἦσαν οἱ πλεῖστοι ἐκ Πελοποννήσου· τό τε πόλισμα
Τισσαφέρνει παραδόντες καὶ τὰ ἀνδράποδα πάντα, καὶ
δοῦλα καὶ ἐλεύθερα, ὧν καθ' ἕκαστον στατῆρα δαρεικὸν
παρ' αὐτοῦ ξυνέβησαν λαβεῖν, ἔπειτα ἀνεχώρησαν ἐς τὴν
Μίλητον. καὶ Πεδάριτόν τε τὸν Λέοντος ἐς τὴν Χίον
ἄρχοντα Λακεδαιμονίων πεμψάντων ἀποστέλλουσι πεζῇ
μέχρι Ἐρυθρῶν ἔχοντα τὸ παρὰ Ἀμόργου ἐπικουρικόν,
καὶ ἐς τὴν Μίλητον αὐτοὶ Φίλιππον καθιστᾶσι. καὶ τὸ
θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπειδὴ τὴν Ἴασον κατ- 29
εστήσατο ὁ Τισσαφέρνης [ἐς] φυλακήν, παρῆλθεν ἐς τὴν
Μίλητον, καὶ μηνὸς μὲν τροφήν, ὥσπερ ὑπέστη ἐν τῇ
Λακεδαίμονι, ἐς δραχμὴν Ἀττικὴν ἑκάστῳ πάσαις ταῖς
ναυσὶ διέδωκε, τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνου ἐβούλετο τριώβολον
διδόναι, ἕως ἂν βασιλέα ἐπέρηται· ἢν δὲ κελεύῃ, δώσειν
ἔφη ἐντελῆ τὴν δραχμήν. Ἑρμοκράτους δὲ ἀντειπόντος
τοῦ Συρακοσίου στρατηγοῦ (ὁ γὰρ Θηριμένης οὐ ναύαρχος
ὤν, ἀλλ' Ἀστυόχῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς ξυμπλέων, μαλα-
κὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ), ὅμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον
ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν. ἐς γὰρ
πέντε ναῦς καὶ πεντήκοντα τριάκοντα τάλαντα ἐδίδου τοῦ
μηνός· καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου
τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῦτον ἐδίδοτο.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίοις 30
προσαφιγμέναι γὰρ ἦσαν καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε
καὶ τριάκοντα καὶ στρατηγοὶ Χαρμῖνος καὶ Στρομβιχίδης
καὶ Εὐκτήμων, καὶ τὰς ἀπὸ Χίου καὶ τὰς ἄλλας πάσας
ξυναγαγόντες, ἐβούλοντο διακληρωσάμενοι ἐπὶ μὲν τῇ
Μιλήτῳ τῷ ναυτικῷ ἐφορμεῖν, πρὸς δὲ τὴν Χίον καὶ ναυ-
τικὸν καὶ πεζὸν πέμψαι. καὶ ἐποίησαν οὕτως· Στρομβι-
χίδης μὲν γὰρ καὶ Ὀνομακλῆς καὶ Εὐκτήμων τριάκοντα
ναῦς ἔχοντες καὶ τῶν ἐς Μίλητον ἐλθόντων χιλίων ὁπλι-
τῶν μέρος ἄγοντες ἐν ναυσὶν ὁπλιταγωγοῖς ἐπὶ Χίον
λαχόντες ἔπλεον, οἱ δ' ἄλλοι ἐν Σάμῳ μένοντες τέσσαρσι
καὶ ἑβδομήκοντα ναυσὶν ἐθαλασσοκράτουν, καὶ ἐπίπλους
τῇ Μιλήτῳ ἐποιοῦντο.

Ὁ δ' Ἀστύοχος ὡς τότε ἐν τῇ Χίῳ ἔτυχε διὰ τὴν προ- 31
δοσίαν τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος, τούτου μὲν ἐπέσχεν,
ἐπειδὴ ᾔσθετο τάς τε μετὰ Θηριμένους ναῦς ἠκούσας καὶ

τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βελτίω ὄντα, λαβὼν δὲ ναῦς τάς
2 τε Πελοποννησίων δέκα καὶ Χίας δέκα ἀνάγεται, καὶ
προσβαλὼν Πτελεῷ καὶ οὐχ ἑλὼν παρέπλευσεν ἐπὶ Κλα-
ζομενάς, καὶ ἐκέλευεν αὐτῶν τοὺς τὰ Ἀθηναίων φρονοῦν-
τας ἀνοικίζεσθαι ἐς τὸν Δαφνοῦντα καὶ προσχωρεῖν
3 σφίσι· ξυνεκέλευε δὲ καὶ Ταμὼς Ἰωνίας ὕπαρχος ὤν. ὡς
δ' οὐκ ἐσήκουον, προσβολὴν ποιησάμενος τῇ πόλει οὔσῃ
ἀτειχίστῳ καὶ οὐ δυνάμενος ἑλεῖν, ἀπέπλευσεν ἀνέμῳ
μεγάλῳ, αὐτὸς μὲν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην, αἱ δὲ ἄλλαι
νῆες κατῆραν ἐς τὰς ἐπικειμένας ταῖς Κλαζομεναῖς νήσους
4 Μαραθοῦσσαν καὶ Πήλην καὶ Δρυμοῦσσαν. καὶ ὅσα ὑπ-
εξέκειτο αὐτόθι τῶν Κλαζομενίων, ἡμέρας ἐμμείναντες
διὰ τοὺς ἀνέμους ὀκτὼ τὰ μὲν διήρπασαν καὶ ἀνήλωσαν,
τὰ δὲ ἐσβαλόμενοι ἀπέπλευσαν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην
32 ὡς Ἀστύοχον. ὄντος δ' αὐτοῦ ἐνταῦθα Λεσβίων ἀφικνοῦν-
ται πρέσβεις βουλόμενοι αὖθις ἀποστῆναι· καὶ αὐτὸν μὲν
πείθουσιν, ὡς δ' οἵ τε Κορίνθιοι καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι
ἀπρόθυμοι ἦσαν διὰ τὸ πρότερον σφάλμα, ἄρας ἔπλει
ἐπὶ τῆς Χίου. καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν ὕστερον
2 ἀφικνοῦνται ἄλλαι ἄλλοθεν ἐς τὴν Χίον. καὶ μετὰ τοῦτο
Πεδάριτος, τότε παριὼν πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου, γενόμενος
ἐν Ἐρυθραῖς διαπεραιοῦται αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ ἐς
Χίον· ὑπῆρχον δ' αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται
ὑπὸ Χαλκιδέως ἐς πεντακοσίους ξὺν ὅπλοις καταλειφθέν-
3 τες. ἐπαγγελλομένων δέ τινων Λεσβίων τὴν ἀπόστασιν,
προσφέρει τῷ τε Πεδαρίτῳ καὶ τοῖς Χίοις ὁ Ἀστύοχος
τὸν λόγον ὡς χρὴ παραγενομένους ταῖς ναυσὶν ἀποστῆσαι
τὴν Λέσβον· ἢ γὰρ ξυμμάχους πλείους σφᾶς ἕξειν ἢ
τοὺς Ἀθηναίους, ἤν τι σφάλλωνται, κακώσειν. οἱ δ' οὐκ
ἐσήκουον, οὐδὲ τὰς ναῦς ὁ Πεδάριτος ἔφη τῶν Χίων αὐτῷ
33 προήσειν. κἀκεῖνος λαβὼν τάς τε τῶν Κορινθίων πέντε
καὶ ἕκτην Μεγαρίδα καὶ μίαν Ἑρμιονίδα καὶ ἃς αὐτὸς
Λακωνικὰς ἔχων ἦλθεν, ἔπλει ἐπὶ τῆς Μιλήτου πρὸς τὴν
ναυαρχίαν, πολλὰ ἀπειλήσας τοῖς Χίοις ἦ μὴν μὴ ἐπι-
2 βοηθήσειν, ἤν τι δέωνται. καὶ προσβαλὼν Κωρύκῳ τῆς
Ἐρυθραίας ἐνηυλίσατο. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Σάμου Ἀθηναῖοι
ἐπὶ τὴν Χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ
θάτερα λόφου διείργοντος [καὶ] καθωρμίσαντο, καὶ
3 ἐλελήθεσαν ἀλλήλους. ἐλθούσης δὲ παρὰ Πεδαρίτου ὑπὸ
νύκτα ἐπιστολῆς ὡς Ἐρυθραίων ἄνδρες αἰχμάλωτοι ἐκ

Σάμου ἐπὶ προδοσίᾳ ἐς Ἐρυθρὰς ἥκουσιν ἀφειμένοι,
ἀνάγεται ὁ Ἀστύοχος εὐθὺς ἐς τὰς Ἐρυθρὰς πάλιν, καὶ
παρὰ τοσοῦτον ἐγένετο αὐτῷ μὴ περιπεσεῖν τοῖς Ἀθη-
ναίοις. διαπλεύσας δὲ καὶ ὁ Πεδάριτος πρὸς αὐτὸν καὶ 4
ἀναζητήσαντες τὰ περὶ τῶν δοκούντων προδιδόναι, ὡς
ηὗρον ἅπαν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς Σάμου
προφασισθέν, ἀπολύσαντες τῆς αἰτίας ἀπέπλευσαν, ὁ
μὲν ἐς τὴν Χίον, ὁ δὲ ἐς τὴν Μίλητον ἐκομίσθη, ὥσπερ
διενοεῖτο.

Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων στρατιὰ ταῖς ναυσὶν 34
ἐκ τοῦ Κωρύκου περιπλέουσα κατ' Ἀργῖνον ἐπιτυγχάνει
τρισὶ ναυσὶ τῶν Χίων μακραῖς, καὶ ὥσπερ εἶχον ἰδόντες
ἐδίωκον· καὶ χειμών τε μέγας ἐπιγίγνεται καὶ αἱ μὲν τῶν
Χίων μόλις καταφεύγουσιν ἐς τὸν λιμένα, αἱ δὲ τῶν Ἀθη-
ναίων αἱ μὲν μάλιστα ὁρμήσασαι τρεῖς διαφθείρονται
καὶ ἐκπίπτουσι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Χίων, καὶ ἄνδρες οἱ
μὲν ἁλίσκονται οἱ δ' ἀποθνήσκουσιν, αἱ δ' ἄλλαι κατα-
φεύγουσιν ἐς τὸν ὑπὸ τῷ Μίμαντι λιμένα Φοινικοῦντα
καλούμενον. ἐντεῦθεν δ' ὕστερον ἐς τὴν Λέσβον καθορ-
μισάμενοι παρεσκευάζοντο ἐς τὸν τειχισμόν.

Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος Ἱππο- 35
κράτης ὁ Λακεδαιμόνιος ἐκπλεύσας δέκα μὲν Θουρίαις
ναυσίν, ὧν ἦρχε Δωριεὺς ὁ Διαγόρου τρίτος αὐτός, μιᾷ
δὲ Λακωνικῇ, μιᾷ δὲ Συρακοσίᾳ, καταπλεῖ ἐς Κνίδον·
ἡ δ' ἀφειστήκει ἤδη ὑπὸ Τισσαφέρνους. καὶ αὐτοὺς οἱ 2
ἐν τῇ Μιλήτῳ, ὡς ᾔσθοντο, ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισείαις
τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν, ταῖς δὲ περὶ Τριόπιον οὔσαις
τὰς ἀπ' Αἰγύπτου ὁλκάδας προσβαλλούσας ξυλλαμβάνειν·
ἔστι δὲ τὸ Τριόπιον ἄκρα τῆς Κνιδίας προύχουσα, Ἀπόλ- 3
λωνος ἱερόν. πυθόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πλεύσαντες
ἐκ τῆς Σάμου λαμβάνουσι τὰς ἐπὶ τῷ Τριοπίῳ φρουρούσας
ἓξ ναῦς· οἱ δ' ἄνδρες ἀποφεύγουσιν ἐξ αὐτῶν. καὶ μετὰ
τοῦτο ἐς τὴν Κνίδον καταπλεύσαντες καὶ προσβαλόντες
τῇ πόλει ἀτειχίστῳ οὔσῃ, ὀλίγου εἷλον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ 4
αὖθις προσέβαλλον, καὶ ὡς ἄμεινον φραξαμένων αὐτῶν
ὑπὸ νύκτα καὶ ἐπεσελθόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ τοῦ Τριο-
πίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων οὐκέθ' ὁμοίως ἔβλαπτον,
ἀπελθόντες καὶ δῃώσαντες τὴν τῶν Κνιδίων γῆν ἐς τὴν
Σάμον ἀπέπλευσαν.

Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀστυόχου ἥκοντος ἐς τὴν 36

Μίλητον ἐπὶ τὸ ναυτικόν, οἱ Πελοποννήσιοι εὐπόρως ἔτι
εἶχον ἅπαντα τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον. καὶ γὰρ μισθὸς
ἐδίδοτο ἀρκούντως, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἰάσου μεγάλα χρήματα
διαρπασθέντα ὑπῆν τοῖς στρατιώταις, οἵ τε Μιλήσιοι
2 προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. πρὸς δὲ τὸν Τισσα-
φέρνη ἐδόκουν ὅμως τοῖς Πελοποννησίοις αἱ πρῶται
ξυνθῆκαι, αἱ πρὸς Χαλκιδέα γενόμεναι, ἐνδεεῖς εἶναι καὶ
οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον, καὶ ἄλλας ἔτι Θηριμένους παρ-
όντος ἐποίουν· καὶ εἰσὶν αἵδε.

37 „Ξυνθῆκαι Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς
βασιλέα Δαρεῖον καὶ τοὺς παῖδας τοὺς βασιλέως καὶ
2 Τισσαφέρνη, σπονδὰς εἶναι καὶ φιλίαν κατὰ τάδε. ὁπόση
χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου ἢ τοῦ πατρὸς
ἦσαν ἢ τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ
μηδὲ κακῷ μηδενὶ μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμ-
μάχους τοὺς Λακεδαιμονίων, μηδὲ φόρους πράσσεσθαι
ἐκ τῶν πόλεων τούτων μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς
ξυμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων· μηδὲ Δαρεῖον βασιλέα
μηδὲ ὧν βασιλεὺς ἄρχει ἐπὶ Λακεδαιμονίους μηδὲ τοὺς
3 ξυμμάχους ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενί. ἢν δέ
τι δέωνται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι βασιλέως, ἢ
βασιλεὺς Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων, ὅ τι ἂν πεί-
4 θωσιν ἀλλήλους, τοῦτο ποιοῦσι καλῶς ἔχειν. τὸν δὲ
πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κοινῇ
ἀμφοτέρους πολεμεῖν· ἢν δὲ κατάλυσιν ποιῶνται, κοινῇ
ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι. ὁπόση δ' ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ
τῇ βασιλέως ᾖ μεταπεμψαμένου βασιλέως, τὴν δαπάνην
5 βασιλέα παρέχειν. ἢν δέ τις τῶν πόλεων ὁπόσαι ξυν-
έθεντο βασιλεῖ ἐπὶ τὴν βασιλέως ἴῃ χώραν, τοὺς ἄλλους
κωλύειν καὶ ἀμύνειν βασιλεῖ κατὰ τὸ δυνατόν· καὶ ἤν τις
τῶν ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ ἢ ὅσης βασιλεὺς ἄρχει ἐπὶ τὴν
Λακεδαιμονίων ἴῃ ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κωλυέτω
καὶ ἀμυνέτω κατὰ τὸ δυνατόν.“

38 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας Θηριμένης μὲν παρα-
δοὺς Ἀστυόχῳ τὰς ναῦς ἀποπλέων ἐν κέλητι ἀφανίζεται·
2 οἱ δ' ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἤδη διαβεβηκότες ἐς τὴν
Χίον τῇ στρατιᾷ καὶ κρατοῦντες καὶ γῆς καὶ θαλάσσης
Δελφίνιον ἐτείχιζον, χωρίον ἄλλως τε ἐκ γῆς καρτερὸν
καὶ λιμένας ἔχον καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως οὐ πολὺ ἀπ-
3 έχον. οἱ δὲ Χῖοι ἐν πολλαῖς ταῖς πρὶν μάχαις πεπληγμένοι,

καὶ ἄλλως ἐν σφίσιν αὐτοῖς οὐ πάνυ εὖ διακείμενοι, ἀλλὰ
καὶ τῶν μετὰ Τυδέως τοῦ Ἴωνος ἤδη ὑπὸ Πεδαρίτου
ἐπ' ἀττικισμῷ τεθνεώτων καὶ τῆς ἄλλης πόλεως κατ'
ἀνάγκην ἐς ὀλίγους κατεχομένης ὑπόπτως διακείμενοι
ἀλλήλοις ἡσύχαζον, καὶ οὔτ' αὐτοὶ διὰ ταῦτα οὔτε οἱ
μετὰ Πεδαρίτου ἐπίκουροι ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ἐφαίνοντο.
ἐς μέντοι τὴν Μίλητον ἔπεμπον, κελεύοντες σφίσι τὸν 4
Ἀστύοχον βοηθεῖν· ὡς δ' οὐκ ἐσήκουεν, ἐπιστέλλει περὶ
αὐτοῦ ἐς τὴν Λακεδαίμονα Πεδάριτος ὡς ἀδικοῦντος. καὶ 5
τὰ μὲν ἐν τῇ Χίῳ ἐς τοῦτο καθειστήκει τοῖς Ἀθηναίοις·
αἱ δ' ἐκ τῆς Σάμου νῆες αὐτοῖς ἐπίπλους μὲν ἐποιοῦντο
ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ, ἐπεὶ δὲ μὴ ἀντανάγοιεν, ἀναχωροῦντες
πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἡσύχαζον.

Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι αἱ τῷ 39
Φαρναβάζῳ [ὑπὸ] Καλλιγείτου τοῦ Μεγαρέως καὶ Τιμα-
γόρου τοῦ Κυζικηνοῦ πρασσόντων παρασκευασθεῖσαι ὑπὸ
Λακεδαιμονίων ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες ἄρασαι ἔπλεον ἐπὶ
Ἰωνίας περὶ ἡλίου τροπάς, καὶ ἄρχων ἐπέπλει αὐτῶν
Ἀντισθένης Σπαρτιάτης. ξυνέπεμψαν δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι 2
καὶ ἕνδεκα ἄνδρας Σπαρτιατῶν ξυμβούλους Ἀστυόχῳ, ὧν
εἷς ἦν Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου. καὶ εἴρητο αὐτοῖς ἐς Μίλητον
ἀφικομένους τῶν τε ἄλλων ξυνεπιμέλεσθαι ᾗ μέλλει
ἄριστα ἕξειν, καὶ τὰς ναῦς ταύτας ἢ αὐτὰς ἢ πλείους ἢ
καὶ ἐλάσσους ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὡς Φαρνάβαζον, ἢν
δοκῇ, ἀποπέμπειν, Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ὃς ξυνέπλει,
ἄρχοντα προστάξαντας, καὶ Ἀστύοχον, ἢν δοκῇ τοῖς ἕνδεκα
ἀνδράσι, παύειν τῆς ναυαρχίας, Ἀντισθένη δὲ καθιστάναι·
πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολὰς ὑπώπτευον αὐτόν.
πλέουσαι οὖν αἱ νῆες ἀπὸ Μαλέας πελάγιαι Μήλῳ προσ- 3
έβαλον, καὶ περιτυχόντες ναυσὶ δέκα Ἀθηναίων τὰς τρεῖς
λαμβάνουσι κενὰς καὶ κατακάουσι. μετὰ δὲ τοῦτο δε-
διότες μὴ αἱ διαφυγοῦσαι τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς Μήλου
νῆες, ὅπερ ἐγένετο, μηνύσωσι τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ τὸν ἐπί-
πλουν αὐτῶν, πρὸς τὴν Κρήτην πλεύσαντες καὶ πλείω
ὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι ἐς τὴν Καῦνον τῆς
σίας κατῆραν. ἐντεῦθεν δή, ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες, ἀγγε- 4
αν ἔπεμπον ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Μιλήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπαρα-
μισθῆναι. οἱ δὲ Χῖοι καὶ Πεδάριτος κατὰ τὸν αὐτὸν 40
όνον οὐδὲν ἧσσον, καίπερ διαμέλλοντα, τὸν Ἀστύοχον
ποντες ἀγγέλους ἠξίουν σφίσι πολιορκουμένοις βοη-

12*

θῆσαι ἁπάσαις ταῖς ναυσὶ καὶ μὴ περιιδεῖν τὴν μεγίστην
τῶν ἐν Ἰωνίᾳ ξυμμαχίδων πόλεων ἔκ τε θαλάσσης εἰργο-
2 μένην καὶ κατὰ γῆν λῃστείαις πορθουμένην. οἱ γὰρ οἰκέται
τοῖς Χίοις πολλοὶ ὄντες καὶ μιᾷ γε πόλει πλὴν Λακε-
δαιμονίων πλεῖστοι γενόμενοι καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος
χαλεπωτέρως ἐν ταῖς ἀδικίαις κολαζόμενοι, ὡς ἡ στρατιὰ
τῶν Ἀθηναίων βεβαίως ἔδοξε μετὰ τείχους ἱδρῦσθαι,
εὐθὺς αὐτομολίᾳ τε ἐχώρησαν οἱ πολλοὶ πρὸς αὐτοὺς καὶ
τὰ πλεῖστα κακὰ ἐπιστάμενοι τὴν χώραν οὗτοι ἔδρασαν.
3 ἔφασαν οὖν χρῆναι οἱ Χῖοι, ἕως ἔτι ἐλπὶς καὶ δυνατὸν
κωλῦσαι, τειχιζομένου τοῦ Δελφινίου καὶ ἀτελοῦς ὄντος,
καὶ στρατοπέδῳ καὶ ναυσὶν ἐρύματος μείζονος προσπερι-
βαλλομένου, βοηθῆσαι σφίσιν. ὁ δὲ Ἀστύοχος καίπερ οὐ
διανοούμενος διὰ τὴν τότε ἀπειλήν, ὡς ἑώρα καὶ τοὺς
41 ξυμμάχους προθύμους ὄντας, ὥρμητο ἐς τὸ βοηθεῖν. ἐν
τούτῳ δὲ ἐκ τῆς Καύνου παραγίγνεται ἀγγελία ὅτι αἱ
ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμβουλοι
πάρεισι· καὶ νομίσας πάντα ὕστερα εἶναι τἆλλα πρὸς τὸ
ναῦς τε, ὅπως θαλασσοκρατοῖεν μᾶλλον, τοσαύτας ξυμ-
παρακομίσαι καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἳ ἧκον κατάσκοποι
αὐτοῦ, ἀσφαλῶς περαιωθῆναι, εὐθὺς ἀφεὶς τὸ ἐς τὴν
2 Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον. καὶ ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα ἐν
τῷ παράπλῳ ἀποβὰς τήν τε πόλιν ἀτείχιστον οὖσαν καὶ
ὑπὸ σεισμοῦ, ὃς αὐτοῖς ἔτυχε μέγιστός γε δὴ ὧν μεμνήμεθα
γενόμενος, ξυμπεπτωκυῖαν ἐκπορθεῖ, τῶν ἀνθρώπων ἐς
τὰ ὄρη πεφευγότων, καὶ τὴν χώραν καταδρομαῖς λείαν
3 ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων· τούτους δὲ ἠφίει. ἐκ δὲ
τῆς Κῶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Κνίδον νυκτὸς ἀναγκάζεται
ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων μὴ ἐκβιβάσαι τοὺς ναύ-
τας, ἀλλ' ὥσπερ εἶχε πλεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων
ναῦς εἴκοσιν, ἃς ἔχων Χαρμῖνος, εἷς τῶν ἐκ Σάμου στρατ-
ηγῶν, ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ναῦς ἐκ τῆς
Πελοποννήσου προσπλεούσας, ἐφ' ἅσπερ καὶ ὁ Ἀστύοχος
4 παρέπλει. ἐπύθοντο δὲ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ ἐκ τῆς Μήλου
τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, καὶ ἡ φυλακὴ τῷ Χαρμίνῳ περὶ τὴν
Σύμην καὶ Χάλκην καὶ Ῥόδον καὶ περὶ τὴν Λυκίαν ἦν·
42 ἤδη γὰρ ᾐσθάνετο καὶ ἐν τῇ Καύνῳ οὔσας αὐτάς. ἐπέπλει
οὖν ὥσπερ εἶχε πρὸς τὴν Σύμην ὁ Ἀστύοχος πρὶν ἔκ-
πυστος γενέσθαι, εἴ πως περιλάβοι που μετεώρους τὰς
ναῦς. καὶ αὐτῷ ὑετός τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ξυννέφελα

ὄντα πλάνησιν τῶν νεῶν ἐν τῷ σκότει καὶ ταραχὴν παρ-
έσχεν. καὶ ἅμα τῇ ἕῳ, διεσπασμένου τοῦ ναυτικοῦ, καὶ 2
τοῦ μὲν φανεροῦ ἤδη ὄντος τοῖς Ἀθηναίοις, τοῦ εὐωνύμου
κέρως, τοῦ δὲ ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἔτι πλανωμένου,
ἐπανάγονται κατὰ τάχος ὁ Χαρμῖνος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
ἐλάσσοσιν ἢ ταῖς εἴκοσι ναυσί, νομίσαντες ἅσπερ ἐφύλασ-
σον ναῦς τὰς ἀπὸ τῆς Καύνου ταύτας εἶναι. καὶ προσπε- 3
σόντες εὐθὺς κατέδυσάν τε τρεῖς καὶ κατετραυμάτισαν
ἄλλας, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεκράτουν, μέχρι οὗ ἐπεφάνησαν
αὐτοῖς παρὰ δόξαν αἱ πλείους τῶν νεῶν καὶ πανταχόθεν
ἀπεκλῄοντο. ἔπειτα δὲ ἐς φυγὴν καταστάντες ἓξ μὲν 4
ναῦς ἀπολλύασι, ταῖς δὲ λοιπαῖς καταφεύγουσιν ἐς τὴν
Τευτλοῦσσαν νῆσον, ἐντεῦθεν δὲ ἐς Ἁλικαρνασσόν. μετὰ 5
δὲ τοῦτο οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐς Κνίδον κατάραντες καὶ
ξυμμιγεισῶν τῶν ἐκ τῆς Καύνου ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν
αὐτοῖς, ξυμπάσαις πλεύσαντες καὶ τροπαῖον ἐν τῇ Σύμῃ
στήσαντες πάλιν ἐς τὴν Κνίδον καθωρμίσαντο. οἱ δὲ 43
Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶ πάσαις, ὡς ᾔσθοντο
τὰ τῆς ναυμαχίας, πλεύσαντες ἐς τὴν Σύμην καὶ ἐπὶ μὲν
τὸ ἐν τῇ Κνίδῳ ναυτικὸν οὐχ ὁρμήσαντες, οὐδ' ἐκεῖνοι ἐπ'
ἐκείνους, λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ Σύμῃ σκεύη τῶν νεῶν καὶ
Λωρύμοις τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ προσβαλόντες, ἀπέπλευσαν
ἐς τὴν Σάμον.

Ἅπασαι δ' ἤδη οὖσαι ἅμα ἐν τῇ Κνίδῳ αἱ τῶν Πελο- 2
ποννησίων νῆες ἐπεσκευάζοντό τε εἴ τι ἔδει, καὶ πρὸς τὸν
Τισσαφέρνη (παρεγένετο γάρ) λόγους ἐποιοῦντο οἱ ἕνδεκα
ἄνδρες τῶν Λακεδαιμονίων περί τε τῶν ἤδη πεπραγμένων,
εἴ τι μὴ ἤρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος πολέμου,
ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις πολε-
μήσεται. μάλιστα δὲ ὁ Λίχας ἐσκόπει τὰ ποιούμενα, 3
καὶ τὰς σπονδὰς οὐδετέρας, οὔτε τὰς Χαλκιδέως οὔτε
τὰς Θηριμένους, ἔφη καλῶς ξυγκεῖσθαι, ἀλλὰ δεινὸν εἶναι
εἰ χώρας ὅσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἦρξαν πρότερον,
ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν· ἐνεῖναι γὰρ καὶ νήσους
ἁπάσας πάλιν δουλεύειν καὶ Θεσσαλίαν καὶ Λοκροὺς καὶ
τὰ μέχρι Βοιωτῶν· καὶ ἀντ' ἐλευθερίας ἂν Μηδικὴν ἀρχὴν
τοῖς Ἕλλησι τοὺς Λακεδαιμονίους περιθεῖναι. ἑτέρας οὖν 4
ἐκέλευε βελτίους σπένδεσθαι, ἢ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι,
οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι οὐδέν. ἀγανακτῶν
δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρνης ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς

44 καὶ ἄπρακτος. οἱ δ' ἐς τὴν Ῥόδον, ἐπικηρυκευομένων
ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν, τὴν γνώμην εἶχον πλεῖν,
ἐλπίζοντες νῆσόν τε οὐκ ἀδύνατον καὶ ναυβατῶν πλήθει
καὶ πεζῷ προσάξεσθαι, καὶ ἅμα ἡγούμενοι αὐτοὶ ἀπὸ
τῆς ὑπαρχούσης ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι, Τισσαφέρνη
2 μὴ αἰτοῦντες χρήματα, τρέφειν τὰς ναῦς. πλεύσαντες
οὖν εὐθὺς ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἐκ τῆς Κνίδου, καὶ προσ-
βαλόντες Καμείρῳ τῆς Ῥοδίας πρῶτον ναυσὶ τέσσαρσι καὶ
ἐνενήκοντα, ἐξεφόβησαν μὲν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότας
τὰ πρασσόμενα, καὶ ἔφευγον, ἄλλως τε καὶ ἀτειχίστου
οὔσης τῆς πόλεως· εἶτα ξυγκαλέσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι
τούτους τε καὶ τοὺς ἐκ τοῖν δυοῖν πολέοιν, Λίνδου καὶ
Ἰηλυσοῦ, Ῥοδίους ἔπεισαν ἀποστῆναι Ἀθηναίων. καὶ
3 προσεχώρησε Ῥόδος Πελοποννησίοις. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι
κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶν αἰσθό-
μενοι ἔπλευσαν μὲν βουλόμενοι φθάσαι καὶ ἐφάνησαν
πελάγιοι, ὑστερήσαντες δὲ οὐ πολλῷ τὸ μὲν παραχρῆμα
ἀπέπλευσαν ἐς Χάλκην, ἐντεῦθεν δ' ἐς Σάμον, ὕστερον
δὲ ἐκ τῆς Χάλκης καὶ ἐκ τῆς Κῶ καὶ ἐκ τῆς Σάμου τοὺς
4 ἐπίπλους ποιούμενοι ἐπὶ τὴν Ῥόδον ἐπολέμουν. οἱ δὲ
χρήματα μὲν ἐξέλεξαν ἐς δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα οἱ
Πελοποννήσιοι παρὰ τῶν Ῥοδίων, τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον
ἡμέρας ὀγδοήκοντα ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς.

45 Ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον, πρὶν ἐς τὴν Ῥόδον
αὐτοὺς ἀναστῆναι, τάδε ἐπράσσετο. Ἀλκιβιάδης μετὰ
τὸν Χαλκιδέως θάνατον καὶ τὴν ἐν Μιλήτῳ μάχην τοῖς
Πελοποννησίοις ὕποπτος ὤν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀφικομένης
ἐπιστολῆς πρὸς Ἀστύοχον ἐκ Λακεδαίμονος ὥστ' ἀπο-
κτεῖναι (ἦν γὰρ καὶ τῷ Ἄγιδι ἐχθρὸς καὶ ἄλλως ἄπιστος
ἐφαίνετο), πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δείσας παρὰ Τισσα-
φέρνη, ἔπειτα ἐκάκου πρὸς αὐτὸν ὅσον ἐδύνατο μάλιστα
2 τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα, καὶ διδάσκαλος πάν-
των γιγνόμενος τήν τε μισθοφορὰν ξυνέτεμεν, ἀντὶ
δραχμῆς Ἀττικῆς ὥστε τριώβολον, καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς,
δίδοσθαι, λέγειν κελεύων τὸν Τισσαφέρνη πρὸς αὐτοὺς
ὡς Ἀθηναῖοι ἐκ πλείονος χρόνου ἐπιστήμονες ὄντες τοῦ
ναυτικοῦ τριώβολον ** τοῖς ἑαυτῶν διδόασιν, οὐ τοσοῦ-
τον πενίᾳ ὅσον ἵνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται ἐκ περιουσίας
ὑβρίζοντες, οἱ μὲν τὰ σώματα χείρω ἔχωσι δαπανῶντες
ἐς τοιαῦτα ἀφ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει, οἱ δὲ τὰς ναῦς

ἀπολείπωσιν οὐχ ὑπολιπόντες ἐς ὁμηρείαν τὸν προσ-
οφειλόμενον μισθόν· καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς 3
στρατηγοὺς τῶν πόλεών ἐδίδασκεν [ὥστε] δόντα χρήματα
αὐτὸν πεῖσαι ὥστε ξυγχωρῆσαι ταῦτα ἑαυτῷ ** πλὴν
τῶν Συρακοσίων· τούτων δὲ Ἑρμοκράτης [τε] στρατηγὸς
ὢν ἠναντιοῦτο μόνος ὑπὲρ τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ. τάς 4
τε πόλεις δεομένας χρημάτων ἀπήλασεν, αὐτὸς ἀντιλέγων
ὑπὲρ τοῦ Τισσαφέρνους ὡς οἱ μὲν Χῖοι ἀναίσχυντοι εἶεν,
πλουσιώτατοι ὄντες τῶν Ἑλλήνων, ἐπικουρίᾳ δὲ ὅμως
σῳζόμενοι ἀξιοῦσι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασιν
ἄλλους ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ἐλευθερίας κινδυνεύειν· τὰς δ' 5
ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἳ ἐς Ἀθηναίους πρότερον ἢ
ἀποστῆναι ἀνήλουν, εἰ μὴ καὶ νῦν τοσαῦτα καὶ ἔτι πλείω
ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἐθελήσουσιν ἐσφέρειν. τόν τε Τισσα- 6
φέρνη ἀπέφαινε νῦν μέν, τοῖς ἰδίοις χρήμασι πολεμοῦντα,
εἰκότως φειδόμενον, ἢν δέ ποτε τροφὴ καταβῇ παρὰ
βασιλέως, ἐντελῆ αὐτοῖς ἀποδώσειν τὸν μισθὸν καὶ τὰς
πόλεις τὰ εἰκότα ὠφελήσειν. παρῄνει δὲ καὶ τῷ Τισσα- 46
φέρνει μὴ ἄγαν ἐπείγεσθαι διαλῦσαι τὸν πόλεμον, μηδὲ
βουληθῆναι κομίσαντα ἢ ναῦς Φοινίσσας ἅσπερ παρ-
εσκευάζετο ἢ Ἕλλησι πλείοσι μισθὸν πορίζοντα τοῖς
αὐτοῖς τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης τὸ κράτος δοῦναι,
ἔχειν δ' ἀμφοτέρους ἐᾶν δίχα τὴν ἀρχὴν καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι
ἀεὶ ἐπὶ τοὺς αὐτῷ λυπηροὺς τοὺς ἑτέρους ἐπάγειν. γενο- 2
μένης δ' ἂν καθ' ἓν τῆς ἐς γῆν καὶ θάλασσαν ἀρχῆς,
ἀπορεῖν ἂν αὐτὸν οἷς τοὺς κρατοῦντας ξυγκαθαιρήσει, ἢν
μὴ αὐτὸς βούληται μεγάλῃ δαπάνῃ καὶ κινδύνῳ ἀναστάς
ποτε διαγωνίσασθαι. εὐτελέστερα δὲ τάδ' εἶναι, βραχεῖ
μορίῳ τῆς δαπάνης καὶ ἅμα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας
αὐτοὺς περὶ ἑαυτοὺς τοὺς Ἕλληνας κατατρῖψαι. ἐπιτη- 3
δειοτέρους τε ἔφη τοὺς Ἀθηναίους εἶναι κοινωνοὺς αὐτῷ
τῆς ἀρχῆς· ἧσσον γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἐφίεσθαι, τὸν λόγον
τε ξυμφορώτατον καὶ τὸ ἔργον ἔχοντας πολεμεῖν. τοὺς
μὲν γὰρ ξυγκαταδουλοῦν ἂν σφίσι τε αὐτοῖς τὸ τῆς θα-
λάσσης μέρος καὶ ἐκείνῳ ὅσοι ἐν τῇ βασιλέως Ἕλληνες
οἰκοῦσι, τοὺς δὲ τοὐναντίον ἐλευθερώσοντας ἥκειν. καὶ
οὐκ εἰκὸς εἶναι Λακεδαιμονίους ἀπὸ μὲν σφῶν [τῶν
Ἑλλήνων] ἐλευθεροῦν νῦν τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ δ' ἐκείνων
[τῶν βαρβάρων], ἢν μή ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι, μὴ
ἐλευθερῶσαι. τρίβειν οὖν ἐκέλευε πρῶτον ἀμφοτέρους, 4

καὶ ἀποτεμόμενον ὡς μέγιστα ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἔπειτ'
5 ἤδη τοὺς Πελοποννησίους ἀπαλλάξαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ
διενοεῖτο τὸ πλέον οὕτως ὁ Τισσαφέρνης, ὅσα γε ἀπὸ
τῶν ποιουμένων ἦν εἰκάσαι. τῷ γὰρ Ἀλκιβιάδῃ διὰ ταῦτα,
ὡς εὖ περὶ τούτων παραινοῦντι, προσθεὶς ἑαυτὸν ἐς
πίστιν τήν τε τροφὴν κακῶς ἐπόριζε τοῖς Πελοποννησίοις
καὶ ναυμαχεῖν οὐκ εἴα, ἀλλὰ καὶ τὰς Φοινίσσας φάσκων
ναῦς ἥξειν καὶ ἐκ περιόντος ἀγωνιεῖσθαι ἔφθειρε τὰ
πράγματα καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο
γενομένην καὶ πάνυ ἰσχυράν, τά τε ἄλλα καταφανέστερον
ἢ ὥστε λανθάνειν οὐ προθύμως ξυνεπολέμει.
47 Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ταῦτα ἅμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει καὶ
[τῷ] βασιλεῖ, ὢν παρ' ἐκείνοις, ἄριστα εἶναι νομίζων
παρῄνει, ἅμα δὲ τὴν ἑαυτοῦ κάθοδον ἐς τὴν πατρίδα
ἐπιθεραπεύων, εἰδώς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν, ὅτι ἔσται
ποτὲ αὐτῷ πείσαντι κατελθεῖν· πεῖσαι δ' ἂν ἐνόμιζε
μάλιστα ἐκ τοῦ τοιούτου, εἰ Τισσαφέρνης φαίνοιτο αὐτῷ
2 ἐπιτήδειος ὤν· ὅπερ καὶ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ᾔσθοντο
αὐτὸν ἰσχύοντα παρ' αὐτῷ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων
στρατιῶται, τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου προσπέμψαντος λόγους
ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας ὥστε μνησθῆναι
περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων ὅτι ἐπ'
ὀλιγαρχίᾳ βούλεται καὶ οὐ πονηρίᾳ [οὐδὲ δημοκρατίᾳ] τῇ
ἑαυτὸν ἐκβαλούσῃ κατελθὼν καὶ παρασχὼν Τισσαφέρνη
φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεύειν, τὸ δὲ πλέον καὶ ἀπὸ σφῶν
αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοί τε τῶν Ἀθηναίων καὶ
δυνατώτατοι ὥρμηντο ἐς τὸ καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν.
48 καὶ ἐκινήθη πρότερον ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦτο, καὶ ἐς
τὴν πόλιν ἐντεῦθεν ὕστερον ἦλθε. τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ
διαβάντες τινὲς ἐκ τῆς Σάμου ἐς λόγους ἦλθον, καὶ ὑπο-
τείνοντος αὐτοῦ Τισσαφέρνη μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ
βασιλέα φίλον ποιήσειν, εἰ μὴ δημοκρατοῖντο (οὕτω γὰρ
ἂν πιστεῦσαι μᾶλλον βασιλέα), πολλὰς ἐλπίδας εἶχον
αὐτοί θ' ἑαυτοῖς οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν τὰ πράγματα,
οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται μάλιστα, ἐς αὑτοὺς περιποιή-
2 σειν καὶ τῶν πολεμίων ἐπικρατήσειν. ἔς τε τὴν Σάμον
ἐλθόντες ξυνίστασάν τε τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπιτηδείους
ἐς ξυνωμοσίαν καὶ ἐς τοὺς πολλοὺς φανερῶς ἔλεγον ὅτι
βασιλεὺς σφίσι φίλος ἔσοιτο καὶ χρήματα παρέξοι Ἀλκι-
3 βιάδου τε κατελθόντος καὶ μὴ δημοκρατουμένων. καὶ ὁ

*μὲν ὄχλος, εἰ καί τι παραυτίκα ἤχθετο τοῖς πρασσομένοις,
διὰ τὸ εὔπορον τῆς ἐλπίδος τοῦ παρὰ βασιλέως μισθοῦ
ἡσύχαζεν· οἱ δὲ ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐπειδὴ τῷ
πλήθει ἐκοίνωσαν, αὖθις κἀν σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῦ
ἑταιρικοῦ τῷ πλέονι τὸ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐσκόπουν.
καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὔπορα καὶ πιστά, Φρυνίχῳ* 4
*δὲ στρατηγῷ ἔτι ὄντι οὐδὲν ἤρεσκεν, ἀλλ' ὅ τε Ἀλκιβιάδης,
ὅπερ καὶ ἦν, οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας
δεῖσθαι ἐδόκει αὐτῷ, οὐδ' ἄλλο τι σκοπεῖσθαι ἢ ὅτῳ
τρόπῳ ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου τὴν πόλιν μεταστήσας
ὑπὸ τῶν ἑταίρων παρακληθεὶς κάτεισι, σφίσι δὲ περι-
οπτέον εἶναι τοῦτο μάλιστα ὅπως μὴ στασιάσωσι· [τῷ]
βασιλεῖ τε οὐκ εὔπορον εἶναι, καὶ Πελοποννησίων ἤδη
ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων καὶ πόλεις ἐχόντων ἐν τῇ
αὐτοῦ ἀρχῇ οὐ τὰς ἐλαχίστας, Ἀθηναίοις προσθέμενον,
οἷς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν, ἐξὸν Πελοποννησίους,
ὑφ' ὧν κακὸν οὐδέν πω πέπονθε, φίλους ποιήσασθαι.
τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις, αἷς ὑποσχήσεσθαι δὴ σφᾶς* 5
*ὀλιγαρχίαν, ὅτι δὴ καὶ αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, εὖ
εἰδέναι ἔφη ὅτι οὐδὲν μᾶλλον σφίσιν οὔθ' αἱ ἀφεστηκυῖαι
προσχωρήσονται οὔθ' αἱ ὑπάρχουσαι βεβαιότεραι ἔσονται·
οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτοὺς μετ' ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρα-
τίας δουλεύειν μᾶλλον ἢ μεθ' ὁποτέρου ἂν τύχωσι τούτων
ἐλευθέρους εἶναι· τούς τε καλοὺς κἀγαθοὺς ὀνομαζομένους* 6
*οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίζειν σφίσι πράγματα παρέξειν
τοῦ δήμου, ποριστὰς ὄντας καὶ ἐσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ
δήμῳ, ἐξ ὧν τὰ πλείω αὐτοὺς ὠφελεῖσθαι· καὶ τὸ μὲν
ἐπ' ἐκείνοις εἶναι καὶ ἄκριτοι ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνή-
σκειν, τὸν δὲ δῆμον σφῶν τε καταφυγὴν εἶναι καὶ ἐκείνων
σωφρονιστήν. καὶ ταῦτα παρ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἐπιστα-* 7
*μένας τὰς πόλεις σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι ὅτι οὕτω νομί-
ζουσιν. οὔκουν ἑαυτῷ γε τῶν ἀπὸ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐν τῷ
παρόντι πρασσομένων ἀρέσκειν οὐδέν. οἱ δὲ ξυλλεγέντες* 49
*τῶν ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῖς ἐδόκει,
τά τε παρόντα ἐδέχοντο καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις
Πείσανδρον καὶ ἄλλους παρεσκευάζοντο πέμπειν, ὅπως
περί τε τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου πράσσοιεν καὶ τῆς
τοῦ ἐκεῖ δήμου καταλύσεως καὶ τὸν Τισσαφέρνη φίλον
τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσειαν. γνοὺς δὲ ὁ Φρύνιχος ὅτι* 50
ἔσοιτο περὶ τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου λόγος καὶ ὅτι

Ἀθηναῖοι ἐνδέξονται αὐτήν, δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν
τῶν ὑφ' αὐτοῦ λεχθέντων μή, ἢν κατέλθῃ, ὡς κωλυτὴν
2 ὄντα κακῶς δρᾷ, τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε τι. πέμπει ὡς
τὸν Ἀστύοχον, τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον ἔτι ὄντα τότε
περὶ τὴν Μίλητον, κρύφα ἐπιστείλας ὅτι Ἀλκιβιάδης
αὐτῶν τὰ πράγματα φθείρει Τισσαφέρνη Ἀθηναίοις φίλον
ποιῶν, καὶ τἆλλα σαφῶς ἐγγράψας· ξυγγνώμην δὲ εἶναι
ἑαυτῷ περὶ ἀνδρὸς πολεμίου καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως
3 ἀξυμφόρου κακόν τι βουλεύειν. ὁ δὲ Ἀστύοχος τὸν μὲν
Ἀλκιβιάδην, ἄλλως τε καὶ οὐκέτι ὁμοίως ἐς χεῖρας ἰόντα,
οὐδὲ διενοεῖτο τιμωρεῖσθαι, ἀνελθὼν δὲ παρ' αὐτὸν ἐς
Μαγνησίαν καὶ παρὰ Τισσαφέρνη ἅμα λέγει τε αὐτοῖς τὰ
ἐπισταλέντα ἐκ τῆς Σάμου καὶ γίγνεται αὐτὸς μηνυτής,
προσέθηκέ τε, ὡς ἐλέγετο, ἐπὶ ἰδίοις κέρδεσι Τισσαφέρνει
ἑαυτὸν καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων κοινοῦσθαι·
διόπερ καὶ [περὶ] τῆς μισθοφορᾶς οὐκ ἐντελοῦς οὔσης
4 μαλακωτέρως ἀνθήπτετο. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης εὐθὺς πέμπει
κατὰ Φρυνίχου γράμματα ἐς τὴν Σάμον πρὸς τοὺς ἐν
τέλει ὄντας οἷα δέδρακε, καὶ ἀξιῶν αὐτὸν ἀποθνῄσκειν.
5 θορυβούμενος δὲ ὁ Φρύνιχος καὶ πάνυ ἐν τῷ μεγίστῳ
κινδύνῳ ὢν διὰ τὸ μήνυμα ἀποστέλλει αὖθις πρὸς τὸν
Ἀστύοχον, τά τε πρότερα μεμφόμενος ὅτι οὐ καλῶς
ἐκρύφθη, καὶ νῦν ὅτι ὅλον τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων
ἑτοῖμος εἴη τὸ ἐν τῇ Σάμῳ παρασχεῖν αὐτοῖς διαφθεῖραι,
γράψας καθ' ἕκαστα, ἀτειχίστου οὔσης Σάμου, ᾧ ἂν τρόπῳ
αὐτὰ πράξειε, καὶ ὅτι ἀνεπίφθονόν οἱ ἤδη εἴη περὶ τῆς
ψυχῆς δι' ἐκείνους κινδυνεύοντι καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο πᾶν
δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθίστων αὐτὸν διαφθαρῆναι.
51 ὁ δὲ Ἀστύοχος μηνύει καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκιβιάδῃ. καὶ ὡς
προῄσθετο αὐτὸν ὁ Φρύνιχος ἀδικοῦντα καὶ ὅσον οὐ
παροῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τούτων ἐπιστολήν,
αὐτὸς προφθάσας τῷ στρατεύματι ἐξάγγελος γίγνεται
ὡς οἱ πολέμιοι μέλλουσιν, ἀτειχίστου οὔσης τῆς Σάμου
καὶ ἅμα τῶν νεῶν οὐ πασῶν ἔνδον ὁρμουσῶν, ἐπιθήσε-
σθαι τῷ στρατοπέδῳ, καὶ ταῦτα σαφῶς πεπυσμένος εἴη,
καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον ὡς τάχιστα καὶ τἆλλα
ἐν φυλακῇ ἔχειν. ἐστρατήγει δὲ καὶ κύριος ἦν αὐτὸς
2 πράσσων ταῦτα. καὶ οἱ μὲν τὸν τειχισμόν τε παρεσκευά-
ζοντο καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ὣς μέλλουσα, Σάμος
θᾶσσον ἐτειχίσθη· αἱ δὲ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπιστολαὶ

οὐ πολὺ ὕστερον ἧκον ὅτι προδίδοταί τε τὸ στράτευμα ὑπὸ Φρυνίχου καὶ οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἐπιθήσεσθαι.
δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ 3
τῶν πολεμίων προειδὼς τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνειδότι κατ' ἔχθραν ἀνατιθέναι, οὐδὲν ἔβλαψεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρτύρησε μᾶλλον ταὐτὰ ἐσαγγείλας.

Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρνη παρεσκεύαζε 52
καὶ ἀνέπειθεν ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις, δεδιότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων παρῆσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δύναιτό πως, πεισθῆναι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν Θηριμένους σπονδῶν ᾔσθετο τῶν Πελοποννησίων (ἤδη γὰρ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν τῇ Ῥόδῳ ὄντων αὐτῶν ἐγεγένητο), ἐν ᾗ τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον εἰρημένον περὶ τοῦ ἐλευθεροῦν τοὺς Λακεδαιμονίους ἁπάσας τὰς πόλεις ἐπηλήθευσεν ὁ Λίχας, οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι κρατεῖν βασιλέα τῶν πόλεων, ὧν ποτε καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ πατέρες ἦρχον. καὶ ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης, ἅτε περὶ μεγάλων ἀγωνιζόμενος, προθύμως τὸν Τισσαφέρνη θεραπεύων προσέκειτο.

Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου πρέσβεις [τῶν Ἀθηναίων] 53
ἀποσταλέντες ἐκ τῆς Σάμου, ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, λόγους ἐποιοῦντο ἐν τῷ δήμῳ κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν, μάλιστα δὲ ὡς ἐξείη αὐτοῖς Ἀλκιβιάδην καταγαγοῦσι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατουμένοις βασιλέα τε ξύμμαχον ἔχειν καὶ Πελοποννησίων περιγενέσθαι. ἀντιλεγόν- 2
των δὲ πολλῶν καὶ ἄλλων περὶ τῆς δημοκρατίας καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ἅμα ἐχθρῶν διαβοώντων ὡς δεινὸν εἴη εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος κάτεισι, καὶ Εὐμολπιδῶν καὶ Κηρύκων περὶ τῶν μυστικῶν, δι' ἅπερ ἔφυγε, μαρτυρομένων καὶ ἐπιθειαζόντων μὴ κατάγειν, ὁ Πείσανδρος παρελθὼν πρὸς πολλὴν ἀντιλογίαν καὶ σχετλιασμὸν ἠρώτα ἕνα ἕκαστον παράγων τῶν ἀντιλεγόντων, εἴ τινα ἐλπίδα ἔχει σωτηρίας τῇ πόλει, Πελοποννησίων ναῦς τε οὐκ ἐλάσσους σφῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀντιπρῴρους ἐχόντων καὶ πόλεις ξυμμαχίδας πλείους, βασιλέως τε αὐτοῖς καὶ Τισσαφέρνους χρήματα παρεχόντων, σφίσι τε οὐκέτι ὄντων, εἰ μή τις πείσει βασιλέα μεταστῆναι παρὰ σφᾶς. ὁπότε 3
δὲ μὴ φαῖεν ἐρωτώμενοι, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἔλεγεν αὐτοῖς

ὅτι „Τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν ἡμῖν γενέσθαι, εἰ μὴ πολιτεύσομέν τε σωφρονέστερον καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον τὰς ἀρχὰς ποιήσομεν, ἵνα πιστεύῃ ἡμῖν βασιλεύς, καὶ μὴ περὶ πολιτείας τὸ πλεῖον βουλεύσομεν ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σωτηρίας (ὕστερον γὰρ ἐξέσται ἡμῖν καὶ μεταθέσθαι, ἢν μή τι ἀρέσκῃ), Ἀλκιβιάδην τε κατάξομεν, ὃς μόνος τῶν
54 νῦν οἷός τε τοῦτο κατεργάσασθαι.“ ὁ δὲ δῆμος τὸ μὲν πρῶτον ἀκούων χαλεπῶς ἔφερε τὸ περὶ τῆς ὀλιγαρχίας· σαφῶς δὲ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ Πεισάνδρου μὴ εἶναι ἄλλην σωτηρίαν, δείσας καὶ ἅμα ἐπελπίζων ὡς καὶ μετα-
2 βαλεῖται, ἐνέδωκε. καὶ ἐψηφίσαντο πλεύσαντα τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ' αὐτοῦ πράσσειν ὅπῃ ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἕξειν τά τε πρὸς τὸν Τισσαφέρνη
3 καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ἅμα τε διαβαλόντος καὶ Φρύνιχον τοῦ Πεισάνδρου παρέλυσεν ὁ δῆμος τῆς ἀρχῆς καὶ τὸν ξυνάρχοντα Σκιρωνίδην, ἀντέπεμψαν δὲ στρατηγοὺς ἐπὶ τὰς ναῦς Διομέδοντα καὶ Λέοντα. τὸν δὲ Φρύνιχον ὁ Πείσανδρος φάσκων Ἴασον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην
4 πρασσομένοις. καὶ ὁ μὲν Πείσανδρος τάς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον πρότερον ἐν τῇ πόλει οὖσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, ἁπάσας ἐπελθὼν καὶ παρακελευσάμενος ὅπως ξυστραφέντες καὶ κοινῇ βουλευσάμενοι καταλύσουσι τὸν δῆμον, καὶ τἆλλα παρασκευάσας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ὥστε μηκέτι διαμέλλεσθαι, αὐτὸς μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν τὸν πλοῦν ὡς τὸν Τισσαφέρνη ποιεῖται.

55 Ὁ δὲ Λέων καὶ Διομέδων ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἀφιγμένοι ἤδη ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς ἐπίπλουν τῇ Ῥόδῳ ἐποιήσαντο. καὶ τὰς μὲν ναῦς καταλαμβάνουσιν ἀνειλκυσμένας τῶν Πελοποννησίων, ἐς δὲ τὴν γῆν ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι καὶ τοὺς προσβοηθήσαντας Ῥοδίων νικήσαντες μάχῃ ἀπεχώρησαν ἐς τὴν Χάλκην, καὶ τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς Κῶ ἐποιοῦντο· εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο, εἴ ποι ἀπαίροι τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν.

2 Ἦλθε δ' ἐς τὴν Ῥόδον καὶ Ξενοφαντίδας Λάκων παρὰ Πεδαρίτου ἐκ Χίου, λέγων ὅτι τὸ τεῖχος τῶν Ἀθηναίων ἤδη ἐπιτετέλεσται καί, εἰ μὴ βοηθήσουσι πάσαις ταῖς ναυσίν, ἀπολεῖται τὰ ἐν Χίῳ πράγματα. οἱ δὲ διενοοῦντο
3 βοηθήσειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Πεδάριτος αὐτός τε καὶ τὸ

περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων καὶ τοὺς Χίους πανστρατιᾷ
προσβαλὼν τῶν Ἀθηναίων τῷ περὶ τὰς ναῦς ἐρύματι
αἱρεῖ τέ τι αὐτοῦ καὶ νεῶν τινων ἀνειλκυσμένων ἐκράτησεν.
ἐπεκβοηθησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τρεψαμένων τοὺς
Χίους πρώτους νικᾶται καὶ τὸ ἄλλο τὸ περὶ τὸν Πεδάρι-
τον, καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει καὶ τῶν Χίων πολλοὶ καὶ
ὅπλα ἐλήφθη πολλά.
Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Χῖοι ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης 56
ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι
ἦν μέγας· οἱ δὲ περὶ τὸν Πείσανδρον Ἀθηναίων πρέσβεις
ἀφικόμενοι ὡς τὸν Τισσαφέρνη λόγους ποιοῦνται περὶ
τῆς ὁμολογίας. Ἀλκιβιάδης δέ (οὐ γὰρ αὐτῷ πάνυ τὰ 2
ἀπὸ Τισσαφέρνους βέβαια ἦν, φοβουμένου τοὺς Πελοπον-
νησίους μᾶλλον καὶ ἔτι βουλομένου, καθάπερ καὶ ὑπ'
ἐκείνου ἐδιδάσκετο, τρίβειν ἀμφοτέρους) τρέπεται ἐπὶ
τοιόνδε εἶδος ὥστε τὸν Τισσαφέρνη ὡς μέγιστα αἰτοῦντα
παρὰ τῶν Ἀθηναίων μὴ ξυμβῆναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ ὁ 3
Τισσαφέρνης τὸ αὐτὸ βουληθῆναι, αὐτὸς μὲν διὰ τὸ δέος,
ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπειδὴ ἑώρα ἐκεῖνον καὶ ὣς οὐ ξυμβη-
σείοντα, δοκεῖν τοῖς Ἀθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδύνατος
εἶναι πεῖσαι, ἀλλ' ὡς πεπεισμένῳ Τισσαφέρνει καὶ βου-
λομένῳ προσχωρῆσαι τοὺς Ἀθηναίους μὴ ἱκανὰ διδόναι.
ᾔτει γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλων ὁ Ἀλκιβιάδης, λέγων αὐτὸς 4
ὑπὲρ παρόντος Τισσαφέρνους, ὥστε τὸ τῶν Ἀθηναίων,
καίπερ ἐπὶ πολὺ ὅ τι αἰτοίη ξυγχωρούντων, ὅμως αἴτιον
γενέσθαι· Ἰωνίαν τε γὰρ πᾶσαν ἠξίου δίδοσθαι καὶ αὖθις
νήσους τε τὰς ἐπικειμένας καὶ ἄλλα, οἷς οὐκ ἐναντιου-
μένων τῶν Ἀθηναίων τέλος ἐν τῇ τρίτῃ ἤδη ξυνόδῳ,
δείσας μὴ πάνυ φωραθῇ ἀδύνατος ὤν, ναῦς ἠξίου ἐᾶν
βασιλέα ποιεῖσθαι καὶ παραπλεῖν τὴν ἑαυτοῦ γῆν ὅπῃ ἂν
καὶ ὅσαις ἂν βούληται. ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι τι ἀλλ' ἄπορα 5
νομίσαντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐξηπατῆ-
σθαι, δι' ὀργῆς ἀπελθόντες κομίζονται ἐς τὴν Σάμον.
Τισσαφέρνης δὲ εὐθὺς μετὰ ταῦτα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ 57
χειμῶνι παρέρχεται ἐς τὴν Καῦνον, βουλόμενος τοὺς
Πελοποννησίους πάλιν τε κομίσαι ἐς τὴν Μίλητον καὶ
ξυνθήκας ἔτι ἄλλας ποιησάμενος, ἃς ἂν δύνηται, τροφήν
τε παρέχειν καὶ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῶσθαι, δεδιὼς
μή, ἢν ἀπορῶσι πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς, ἢ τοῖς Ἀθη-
ναίοις ἀναγκασθέντες ναυμαχεῖν ἡσσηθῶσιν ἢ κενωθει-

*σῶν τῶν νεῶν ἄνευ ἑαυτοῦ γένηται τοῖς Ἀθηναίοις ἃ
βούλονται· ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα μὴ τῆς τροφῆς
2 ζητήσει πορθήσωσι τὴν ἤπειρον. πάντων οὖν τούτων
λογισμῷ καὶ προνοίᾳ, ὥσπερ ἐβούλετο ἐπανισοῦν τοὺς
Ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους, μεταπεμψάμενος οὖν τοὺς Πελο-
ποννησίους τροφήν τε αὐτοῖς δίδωσι καὶ σπονδὰς τρίτας
τάσδε σπένδεται.*

58 *„Τρίτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει Δαρείου βασιλεύοντος, ἐφ-
ορεύοντος δὲ Ἀλεξιππίδα ἐν Λακεδαίμονι, ξυνθῆκαι
ἐγένοντο ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν
ξυμμάχων πρὸς Τισσαφέρνη καὶ Ἱεραμένη καὶ τοὺς
Φαρνάκου παῖδας περὶ τῶν βασιλέως πραγμάτων καὶ
2 Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων. χώραν τὴν βασιλέως,
ὅση τῆς Ἀσίας ἐστί, βασιλέως εἶναι· καὶ περὶ τῆς χώρας
3 τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βασιλεὺς ὅπως βούλεται. Λακε-
δαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἰέναι ἐπὶ χώραν
τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενί, μηδὲ βασιλέα ἐπὶ τὴν
Λακεδαιμονίων χώραν μηδὲ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ
4 μηδενί. ἢν δέ τις Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ
κακῷ ἴῃ ἐπὶ τὴν βασιλέως χώραν, Λακεδαιμονίους καὶ
τοὺς ξυμμάχους κωλύειν· καὶ ἤν τις ἐκ τῆς βασιλέως ἴῃ
ἐπὶ κακῷ ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἢ τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς
5 κωλυέτω. τροφὴν δὲ ταῖς ναυσὶ ταῖς νῦν παρούσαις
Τισσαφέρνη παρέχειν κατὰ τὰ ξυγκείμενα μέχρι ἂν αἱ
6 νῆες αἱ βασιλέως ἔλθωσι· Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς
ξυμμάχους, ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν
ναῦς ἢν βούλωνται τρέφειν, ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι. ἢν δὲ
παρὰ Τισσαφέρνους λαμβάνειν ἐθέλωσι τὴν τροφήν,
Τισσαφέρνη παρέχειν, Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμ-
μάχους τελευτῶντος τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρνει
7 ἀποδοῦναι ὁπόσα ἂν λάβωσιν. ἐπὴν δὲ αἱ βασιλέως
νῆες ἀφίκωνται, αἵ τε Λακεδαιμονίων νῆες καὶ αἱ τῶν
ξυμμάχων καὶ αἱ βασιλέως κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμούν-
των καθ' ὅ τι ἂν Τισσαφέρνει δοκῇ καὶ Λακεδαιμονίοις
καὶ τοῖς ξυμμάχοις. ἢν δὲ καταλύειν βούλωνται πρὸς
Ἀθηναίους, ἐν ὁμοίῳ καταλύεσθαι.“*

59 *Αἱ μὲν σπονδαὶ αὗται ἐγένοντο. καὶ μετὰ ταῦτα παρ-
εσκευάζετο Τισσαφέρνης τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἄξων,
ὥσπερ εἴρητο, καὶ τἆλλα ὅσαπερ ὑπέσχετο, καὶ ἐβούλετο
παρασκευαζόμενος γοῦν δῆλος εἶναι.*

Βοιωτοὶ δὲ τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος Ὠρωπὸν 60
εἷλον προδοσίᾳ Ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. ξυνέπραξαν
δὲ Ἐρετριέων τε ἄνδρες καὶ αὐτῶν Ὠρωπίων ἐπιβουλεύον-
τες ἀπόστασιν τῆς Εὐβοίας· ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρίᾳ τὸ
χωρίον ὂν ἀδύνατα ἦν Ἀθηναίων ἐχόντων μὴ οὐ μεγάλα
βλάπτειν καὶ Ἐρέτριαν καὶ τὴν ἄλλην Εὔβοιαν. ἔχοντες 2
οὖν ἤδη τὸν Ὠρωπὸν ἀφικνοῦνται ἐς Ῥόδον οἱ Ἐρετριῆς,
ἐπικαλούμενοι ἐς τὴν Εὔβοιαν τοὺς Πελοποννησίους. οἱ
δὲ πρὸς τὴν τῆς Χίου κακουμένης βοήθειαν μᾶλλον
ὥρμηντο, καὶ ἄραντες πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐκ τῆς Ῥόδου
ἔπλεον. καὶ γενόμενοι περὶ Τριόπιον καθορῶσι τὰς τῶν 3
Ἀθηναίων ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς Χάλκης πλεούσας· καὶ
ὡς οὐδέτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ἀφικνοῦνται οἱ μὲν ἐς
τὴν Σάμον, οἱ δὲ ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ἑώρων οὐκέτι ἄνευ
ναυμαχίας οἷόν τε [εἶναι] ἐς τὴν Χίον βοηθῆσαι. καὶ ὁ
χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ
ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχο- 61
μένῳ Δερκυλίδας τε, ἀνὴρ Σπαρτιάτης, στρατιὰν ἔχων
οὐ πολλὴν παρεπέμφθη πεζῇ ἐφ' Ἑλλησπόντου Ἄβυδον
ἀποστήσων (εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἄποικοι), καὶ οἱ Χῖοι, ἐν
ὅσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστύοχος ἠπόρει ὅπως βοηθήσοι, ναυμα-
χῆσαι πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ ἠναγκάσθησαν. ἔτυχον δὲ 2
ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυόχου ἐκ τῆς Μιλήτου Λέοντά τε,
ἄνδρα Σπαρτιάτην, ὃς Ἀντισθένει ἐπιβάτης ξυνεξῆλθε,
τοῦτον κεκομισμένοι μετὰ τὸν Πεδαρίτου θάνατον ἄρχοντα
καὶ ναῦς δώδεκα, αἳ ἔτυχον φύλακες Μιλήτου οὖσαι, ὧν
ἦσαν Θούριαι πέντε καὶ Συρακόσιαι τέσσαρες καὶ μία
Ἀναιῖτις καὶ μία Μιλησία καὶ Λέοντος μία. ἐπεξελθόντων 3
δὲ τῶν Χίων πανδημεὶ καὶ καταλαβόντων τι ἐρυμνὸν
χωρίον καὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἅμα ἓξ καὶ τριάκοντα ἐπὶ
τὰς τῶν Ἀθηναίων δύο καὶ τριάκοντα ἀναγαγομένων
ἐναυμάχησαν· καὶ καρτερᾶς γενομένης ναυμαχίας οὐκ
ἔλασσον ἔχοντες ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Χῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι (ἤδη
γὰρ καὶ ὀψὲ ἦν) ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τοῦτο 62
εὐθὺς τοῦ Δερκυλίδου πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου παρεξελθόν-
τος, Ἄβυδος ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀφίσταται πρὸς Δερκυ-
λίδαν καὶ Φαρνάβαζον, καὶ Λάμψακος δυοῖν ἡμέραιν
ὕστερον. Στρομβιχίδης δ' ἐκ τῆς Χίου πυθόμενος κατὰ 2
τάχος βοηθήσας ναυσὶν Ἀθηναίων τέσσαρσι καὶ εἴκοσιν,

ῶν καὶ στρατιώτιδες ἦσαν ὁπλίτας ἄγουσαι, ἐπεξελθόντων
τῶν Λαμψακηνῶν μάχῃ κρατήσας καὶ αὐτοβοεὶ Λάμψακον
ἀτείχιστον οὖσαν ἑλών, καὶ σκεύη μὲν καὶ ἀνδράποδα
ἁρπαγὴν ποιησάμενος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους πάλιν κατοι-
3 κίσας, ἐπ᾽ Ἄβυδον ἦλθε. καὶ ὡς οὔτε προσεχώρουν οὔτε
προσβάλλων ἐδύνατο ἑλεῖν, ἐς τὸ ἀντιπέρας τῆς Ἀβύδου
ἀποπλεύσας Σηστὸν πόλιν τῆς Χερσονήσου, ἥν ποτε Μῆδοι
εἶχον, καθίστατο φρούριον καὶ φυλακὴν τοῦ παντὸς Ἑλλησ-
63 πόντου. ἐν τούτῳ δὲ οἵ Χῖοί τε θαλασσοκράτορες μᾶλλον
ἐγένοντο καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ Ἀστύοχος πυθόμενος
τὰ περὶ τῆς ναυμαχίας καὶ τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς
2 ἀπεληλυθότα ἐθάρσησε. καὶ παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν
Ἀστύοχος ἐς Χίον κομίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς, καὶ ξυμπά-
σαις ἤδη ἐπίπλουν ποιεῖται ἐπὶ τὴν Σάμον· καὶ ὡς αὐτῷ
διὰ τὸ ἀλλήλοις ὑπόπτως ἔχειν οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε
πάλιν ἐς τὴν Μίλητον.
3 Ὑπὸ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἔτι πρότερον ἡ ἐν ταῖς
Ἀθήναις δημοκρατία κατελέλυτο. ἐπειδὴ γὰρ οἱ περὶ τὸν
Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν
Σάμον ἦλθον, τά τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι ἔτι βεβαιό-
τερον κατέλαβον, καὶ [αὐτῶν] τῶν Σαμίων προυτρέψαντο
τοὺς δυνατοὺς ὥστε πειρᾶσθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι,
καίπερ ἐπαναστάντας αὐτοὺς ἀλλήλοις ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶν-
4 ται. καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθη-
ναίων κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο Ἀλκιβιάδην μέν, ἐπει-
δήπερ οὐ βούλεται, ἐᾶν (καὶ γὰρ οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν
εἶναι ἐς ὀλιγαρχίαν ἐλθεῖν), αὐτοὺς δὲ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν,
ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὁρᾶν ὅτῳ τρόπῳ μὴ ἀνεθήσεται
τὰ πράγματα, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα ἀντέχειν, καὶ
ἐσφέρειν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων προθύμως χρήματα
καὶ ἤν τι ἄλλο δέῃ, ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἢ σφίσιν αὐτοῖς
64 ταλαιπωροῦντας. παρακελευσάμενοι οὖν τοιαῦτα τὸν μὲν
Πείσανδρον εὐθὺς τότε καὶ τῶν πρέσβεων τοὺς ἡμίσεις
ἀπέστελλον ἐπ᾽ οἴκου πράξοντας τἀκεῖ, καὶ εἴρητο αὐτοῖς
τῶν ὑπηκόων πόλεων αἷς ἂν προσίσχωσιν ὀλιγαρχίαν
καθιστάναι· τοὺς δ᾽ ἡμίσεις ἐς τἆλλα τὰ ὑπήκοα χωρία
2 ἄλλους ἄλλῃ διέπεμπον. καὶ Διειτρέφη, ὄντα περὶ Χίον,
ᾑρημένον δὲ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης ἄρχειν, ἀπέστελλον ἐπὶ
τὴν ἀρχήν. καὶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Θάσον τὸν δῆμον κατ-
3 έλυσε. καὶ ἀπελθόντος αὐτοῦ οἱ Θάσιοι δευτέρῳ μηνὶ

μάλιστα τὴν πόλιν ἐτείχιζον, ὡς τῆς μὲν μετ' Ἀθηναίων ἀριστοκρατίας οὐδὲν ἔτι προσδεόμενοι, τὴν δ' ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν ὁσημέραι προσδεχόμενοι. καὶ 4
γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ αὕτη μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδείων κατὰ κράτος ἔπρασσε ναῦς τε κομίσαι καὶ τὴν Θάσον ἀποστῆσαι. ξυνέβη οὖν αὐτοῖς μάλιστα ἃ ἐβούλοντο, τὴν πόλιν τε ἀκινδύνως ὀρθοῦσθαι καὶ τὸν ἐναντιωσόμενον δῆμον καταλελύσθαι. περὶ μὲν οὖν τὴν 5
Θάσον τἀναντία τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσι τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, δοκεῖν δέ μοι καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῶν ὑπηκόων· σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις καὶ ἄδειαν τῶν πρασσομένων ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ὕπουλον αὐτονομίαν οὐ προτιμήσαντες.

Οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Πείσανδρον παραπλέοντές τε, ὥσπερ 65
ἐδέδοκτο, τοὺς δήμους ἐν ταῖς πόλεσι κατέλυον, καὶ ἅμα ἔστιν ἀφ' ὧν χωρίων καὶ ὁπλίτας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ καταλαμβάνουσι 2
τὰ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις προειργασμένα. καὶ γὰρ Ἀνδροκλέα τέ τινα τοῦ δήμου μάλιστα προεστῶτα ξυστάντες τινὲς τῶν νεωτέρων κρύφα ἀποκτείνουσιν, ὅσπερ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην οὐχ ἥκιστα ἐξήλασε, καὶ αὐτὸν κατ' ἀμφότερα, τῆς τε δημαγωγίας ἕνεκα καὶ οἰόμενοι τῷ Ἀλκιβιάδῃ ὡς κατιόντι καὶ τὸν Τισσαφέρνη φίλον ποιήσοντι χαριεῖσθαι, μᾶλλόν τι διέφθειραν· καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδείους τῷ αὐτῷ τρόπῳ κρύφα ἀνήλωσαν. λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ 3
προείργαστο αὐτοῖς ὡς οὔτε μισθοφορητέον εἴη ἄλλους ἢ τοὺς στρατευομένους, οὔτε μεθεκτέον τῶν πραγμάτων πλείοσιν ἢ πεντακισχιλίοις, καὶ τούτοις οἳ ἂν μάλιστα τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφελεῖν οἷοί τε ὦσιν. ἦν δὲ τοῦτο εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους, ἐπεὶ ἕξειν γε 66
τὴν πόλιν οἵπερ καὶ μεθίστασαν ἔμελλον. δῆμος μέντοι ὅμως ἔτι καὶ βουλὴ ἡ ἀπὸ τοῦ κυάμου ξυνελέγετο· ἐβουλεύοντο δὲ οὐδὲν ὅ τι μὴ τοῖς ξυνεστῶσι δοκοίη, ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν καὶ τὰ ῥηθησόμενα πρότερον αὐτοῖς προύσκεπτο. ἀντέλεγέ τε οὐδεὶς ἔτι τῶν ἄλλων, 2
δεδιὼς καὶ ὁρῶν πολὺ τὸ ξυνεστηκός· εἰ δέ τις καὶ ἀντείποι, εὐθὺς ἐκ τρόπου τινὸς ἐπιτηδείου ἐτεθνήκει, καὶ τῶν δρασάντων οὔτε ζήτησις οὔτ' εἰ ὑποπτεύοιντο δικαίωσις

ἐγίγνετο, ἀλλ' ἡσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος καὶ κατάπληξιν
τοιαύτην ὥστε κέρδος ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον, εἰ καὶ
3 σιγῴη, ἐνόμιζε. καὶ τὸ ξυνεστηκὸς πολὺ πλέον ἡγούμενοι
εἶναι ἢ ὅσον ἐτύγχανεν ὂν ἡσσῶντο ταῖς γνώμαις, καὶ
ἐξευρεῖν, αὐτοὶ ἀδύνατοι ὄντες διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως
4 καὶ διὰ τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν, οὐκ εἶχον. κατὰ δὲ ταὐτὸ
τοῦτο καὶ προσολοφύρασθαί τινι ἀγανακτήσαντα, ὥστε
ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα, ἀδύνατον ἦν· ἢ γὰρ ἀγνῶτα
5 ἂν ηὗρεν ᾧ ἐρεῖ ἢ γνώριμον ἄπιστον. ἀλλήλοις γὰρ
ἅπαντες ὑπόπτως προσῇσαν οἱ τοῦ δήμου, ὡς μετέχοντά
τινα τῶν γιγνομένων. ἐνῆσαν γὰρ καὶ οὓς οὐκ ἄν ποτέ
τις ᾤετο ἐς ὀλιγαρχίαν τραπέσθαι [καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι
μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν], καὶ πλεῖστα ἐς
τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν βέβαιον τὴν ἀπι-
στίαν τῷ δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες.
67 Ἐν τούτῳ οὖν τῷ καιρῷ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον
ἐλθόντες εὐθὺς τῶν λοιπῶν εἴχοντο. καὶ πρῶτον μὲν τὸν
δῆμον ξυλλέξαντες εἶπον γνώμην δέκα ἄνδρας ἑλέσθαι
ξυγγραφέας αὐτοκράτορας, τούτους δὲ ξυγγράψαντας
γνώμην ἐσενεγκεῖν ἐς τὸν δῆμον ἐς ἡμέραν ῥητὴν καθ'
2 ὅ τι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται. ἔπειτα ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα
ἐφῆκε, ξυνέκλῃσαν τὴν ἐκκλησίαν ἐς τὸν Κολωνόν (ἔστι δὲ
ἱερὸν Ποσειδῶνος ἔξω πόλεως ἀπέχον σταδίους μάλιστα
δέκα), καὶ ἐσήνεγκαν οἱ ξυγγραφῆς ἄλλο μὲν οὐδέν, αὐτὸ
δὲ τοῦτο, ἐξεῖναι μὲν Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ εἰπεῖν γνώμην
ἣν ἄν τις βούληται· ἢν δέ τις τὸν εἰπόντα ἢ γράψηται
παρανόμων ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ βλάψῃ, μεγάλας ζημίας
3 ἐπέθεσαν. ἐνταῦθα δὴ λαμπρῶς ἐλέγετο ἤδη μήτε ἀρχὴν
ἄρχειν μηδεμίαν ἔτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου μήτε μισθο-
φορεῖν, προέδρους τε ἑλέσθαι πέντε ἄνδρας, τούτους δὲ
ἑλέσθαι ἑκατὸν ἄνδρας, καὶ τῶν ἑκατὸν ἕκαστον πρὸς
ἑαυτὸν τρεῖς· ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς τετρακοσίους ὄντας ἐς
τὸ βουλευτήριον ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἄριστα γιγνώσκωσιν αὐτο-
κράτορας, καὶ τοὺς πεντακισχιλίους δὲ ξυλλέγειν ὁπόταν
68 αὐτοῖς δοκῇ. ἦν δὲ ὁ μὲν τὴν γνώμην ταύτην εἰπὼν
Πείσανδρος, καὶ τἆλλα ἐκ τοῦ προφανοῦς προθυμότατα
ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον· ὁ μέντοι ἅπαν τὸ πρᾶγμα
ξυνθεὶς ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐς τοῦτο καὶ ἐκ πλείστου
ἐπιμεληθεὶς Ἀντιφῶν ἦν, ἀνὴρ Ἀθηναίων τῶν καθ' ἑαυτὸν
ἀρετῇ τε οὐδενὸς δεύτερος καὶ κράτιστος ἐνθυμηθῆναι

γενόμενος καὶ ἃ γνοίη εἰπεῖν, καὶ ἐς μὲν δῆμον οὐ παριὼν οὐδ' ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἑκούσιος οὐδένα, ἀλλ' ὑπόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν δεινότητος διακείμενος, τοὺς μέντοι ἀγωνιζομένους καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ ἐν δήμῳ πλεῖστα εἷς ἀνήρ, ὅστις ξυμβουλεύσαιτό τι, δυνάμενος ὠφελεῖν.
καὶ αὐτός δέ, ἐπειδὴ [μετέστη ἡ δημοκρατία] καὶ ἐς 2
ἀγῶνας κατέστη μετὰ τὰ τῶν τετρακοσίων ἐν ὑστέρῳ μεταπεσόντα ὑπὸ τοῦ δήμου [ἐκακοῦτο], ἄριστα φαίνεται τῶν μέχρι ἐμοῦ, ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτιαθεὶς ὡς ξυγκατέστησε, θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. παρέσχε δὲ 3
καὶ ὁ Φρύνιχος ἑαυτὸν πάντων διαφερόντως προθυμότατον ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν, δεδιὼς τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ ἐπιστάμενος εἰδότα αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάμῳ πρὸς τὸν Ἀστύοχον ἔπραξε, νομίζων οὐκ ἄν ποτε αὐτὸν κατὰ τὸ εἰκὸς ὑπ' ὀλιγαρχίας κατελθεῖν· πολύ τε πρὸς τὰ δεινά, ἐπειδήπερ ὑπέστη, φερεγγυώτατος ἐφάνη. καὶ Θηραμένης 4
ὁ τοῦ Ἅγνωνος ἐν τοῖς ξυγκαταλύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὔτε εἰπεῖν οὔτε γνῶναι ἀδύνατος. ὥστε ἀπ' ἀνδρῶν πολλῶν καὶ ξυνετῶν πραχθὲν τὸ ἔργον οὐκ ἀπεικότως καίπερ μέγα ὂν προυχώρησε· χαλεπὸν γὰρ ἦν τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἐπ' ἔτει ἑκατοστῷ μάλιστα ἐπειδὴ οἱ τύραννοι κατελύθησαν ἐλευθερίας παῦσαι, καὶ οὐ μόνον μὴ ὑπήκοον ὄντα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἥμισυ τοῦ χρόνου τούτου αὐτὸν ἄλλων ἄρχειν εἰωθότα.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία οὐδενὸς ἀντειπόντος ἀλλὰ 69
κυρώσασα ταῦτα διελύθη, τοὺς τετρακοσίους ἤδη ὕστερον τρόπῳ τοιῷδε ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσήγαγον. ἦσαν [δ'] Ἀθηναῖοι πάντες ἀεί, οἱ μὲν ἐπὶ τείχει οἱ δ' ἐν τάξει, τῶν ἐν Δεκελείᾳ πολεμίων ἕνεκα ἐφ' ὅπλοις. τῇ οὖν ἡμέρᾳ 2
ἐκείνῃ τοὺς μὲν μὴ ξυνειδότας εἴασαν, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἀπελθεῖν, τοῖς δ' ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ εἴρητο ἡσυχῇ, μὴ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις ἀλλ' ἄποθεν περιμένειν, καὶ ἤν τις ἐνιστῆται τοῖς ποιουμένοις, λαβόντας τὰ ὅπλα μὴ ἐπιτρέπειν. ἦσαν δὲ καὶ Ἄνδριοι καὶ Τήνιοι καὶ Καρυστίων 3
τριακόσιοι καὶ Αἰγινητῶν τῶν ἐποίκων, οὓς Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν οἰκήσοντας, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἥκοντες ἐν τοῖς ἑαυτῶν ὅπλοις, οἷς ταῦτα προείρητο. τούτων δὲ διατε- 4
ταγμένων οὕτως ἐλθόντες οἱ τετρακόσιοι μετὰ ξιφιδίου ἀφανοῦς ἕκαστος, καὶ οἱ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μετ' αὐτῶν Ἕλληνες νεανίσκοι, οἷς ἐχρῶντο εἴ τί που δέοι χειρουργεῖν,

ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς οὖσιν ἐν τῷ
βουλευτηρίῳ, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι λαβοῦσι τὸν μισθόν·
ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοὶ
70 καὶ ἐξιοῦσιν ἐδίδοσαν. ὡς δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἥ τε
βουλὴ οὐδὲν ἀντειποῦσα ὑπεξῆλθε καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται
οὐδὲν ἐνεωτέριζον ἀλλ' ἡσύχαζον, οἱ [δὲ] τετρακόσιοι
ἐσελθόντες ἐς τὸ βουλευτήριον τότε μὲν πρυτάνεις τε
σφῶν αὐτῶν ἀπεκλήρωσαν, καὶ ὅσα πρὸς τοὺς θεούς,
εὐχαῖς καὶ θυσίαις καθιστάμενοι ἐς τὴν ἀρχὴν ἐχρήσαντο,
ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλαξάντες τῆς τοῦ δήμου διοική-
σεως, πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατῆγον τοῦ Ἀλκιβιά-
δου ἕνεκα, τὰ δὲ ἄλλα ἔνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν.
2 καὶ ἄνδρας τέ τινας ἀπέκτειναν οὐ πολλούς, οἳ ἐδόκουν
ἐπιτήδειοι εἶναι ὑπεξαιρεθῆναι, καὶ ἄλλους ἔδησαν, τοὺς
δὲ καὶ μετεστήσαντο· πρός τε Ἆγιν τὸν Λακεδαιμονίων
βασιλέα ὄντα ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἐπεκηρυκεύοντο, λέγοντες
διαλλαγῆναι βούλεσθαι καὶ εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι καὶ
71 οὐκέτι τῷ ἀπίστῳ δήμῳ μᾶλλον ξυγχωρεῖν. ὁ δὲ νομίζων
[τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν] οὔτ' εὐθὺς οὕτω τὸν δῆμον
τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παραδώσειν, εἴ τε στρατιὰν
πολλὴν ἴδοι σφῶν, οὐκ ἂν ἡσυχάζειν, οὐδὲ ἐν τῷ παρόντι
πάνυ τι πιστεύων μὴ οὐκέτι ταράσσεσθαι αὐτούς, τοῖς μὲν
ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἐλθοῦσιν οὐδὲν ξυμβατικὸν ἀπ-
εκρίνατο, προσμεταπεμψάμενος δὲ ἐκ Πελοποννήσου στρα-
τιὰν πολλὴν οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς Δεκελείας
φρουρᾷ μετὰ τῶν ἐλθόντων κατέβη πρὸς αὐτὰ τὰ τείχη
τῶν Ἀθηναίων, ἐλπίσας ἢ ταραχθέντας αὐτοὺς μᾶλλον
ἂν χειρωθῆναι σφίσιν ᾗ βούλονται, ἢ καὶ αὐτοβοεὶ ἂν
διὰ τὸν ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν κατὰ τὸ εἰκὸς γενησόμενον
θόρυβον τῆς τῶν μακρῶν τειχῶν διὰ τὴν κατ' αὐτὰ ἐρημίαν
2 λήψεως οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν. ὡς δὲ προσέμιξέ τε ἐγγὺς καὶ
οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἔνδοθεν οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐκίνησαν,
τοὺς δὲ ἱππέας ἐκπέμψαντες καὶ μέρος τι τῶν ὁπλιτῶν
καὶ ψιλῶν καὶ τοξοτῶν ἄνδρας τε κατέβαλον αὐτῶν διὰ
τὸ ἐγγὺς προσελθεῖν καὶ ὅπλων τινῶν καὶ νεκρῶν ἐκρά-
3 τησαν, οὕτω δὴ γνοὺς ἀπήγαγε πάλιν τὴν στρατιάν. καὶ
αὐτὸς μὲν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ χώραν ἐν τῇ Δεκελείᾳ
ἔμενον, τοὺς δ' ἐπελθόντας ὀλίγας τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ γῇ
μείναντας ἀπέπεμψεν ἐπ' οἴκου. μετὰ δὲ τοῦτο παρά
τε τὸν Ἆγιν ἐπρεσβεύοντο οἱ τετρακόσιοι οὐδὲν ἧσσον,

κἀκείνου μᾶλλον ἤδη προσδεχομένου καὶ παραινοῦντος
ἐκπέμπουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα περὶ ξυμβάσεως
πρέσβεις, βουλόμενοι διαλλαγῆναι. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς 72
τὴν Σάμον δέκα ἄνδρας, παραμυθησομένους τὸ στρατό-
πεδον καὶ διδάξοντας ὡς οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῆς πόλεως καὶ
τῶν πολιτῶν ἡ ὀλιγαρχία κατέστη, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν
ξυμπάντων πραγμάτων, πεντακισχίλιοί τε ὅτι εἶεν καὶ
οὐ τετρακόσιοι μόνον οἱ πράσσοντες· καίτοι οὐ πώποτε
Ἀθηναίους διὰ τὰς στρατείας καὶ τὴν ὑπερόριον ἀσχολίαν
ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλεύσοντας, ἐν ᾧ
πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν. ἄλλα τ' ἐπιστείλαντες τὰ 2
πρέποντα εἰπεῖν ἀπέπεμψαν αὐτοὺς εὐθὺς μετὰ τὴν
ἑαυτῶν κατάστασιν, δείσαντες μή, ὅπερ ἐγένετο, ναυτικὸς
ὄχλος οὔτε αὐτὸς μένειν ἐν τῷ ὀλιγαρχικῷ κόσμῳ ἐθέλῃ,
σφᾶς τε μὴ ἐκεῖθεν ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ μεταστήσωσιν.

Ἐν γὰρ τῇ Σάμῳ ἐνεωτερίζετο ἤδη τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρ- 73
χίαν, καὶ ξυνέβη τοιάδε γενέσθαι ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον
τοῦτον ὅνπερ οἱ τετρακόσιοι ξυνίσταντο. οἱ γὰρ τότε 2
τῶν Σαμίων ἐπαναστάντες τοῖς δυνατοῖς καὶ ὄντες δῆμος,
μεταβαλλόμενοι αὖθις καὶ πεισθέντες ὑπό τε τοῦ Πεισάν-
δρου, ὅτ' ἦλθε, καὶ τῶν ἐν τῇ Σάμῳ ξυνεστώτων Ἀθηναίων,
ἐγένοντό τε ἐς τριακοσίους ξυνωμόται καὶ ἔμελλον τοῖς
ἄλλοις ὡς δήμῳ ὄντι ἐπιθήσεσθαι. καὶ Ὑπέρβολόν τέ 3
τινα τῶν Ἀθηναίων, μοχθηρὸν ἄνθρωπον, ὠστρακισμένον
οὐ διὰ δυνάμεως καὶ ἀξιώματος φόβον ἀλλὰ διὰ πονηρίαν
καὶ αἰσχύνην τῆς πόλεως, ἀποκτείνουσι μετὰ Χαρμίνου
τε, ἑνὸς τῶν στρατηγῶν, καί τινων τῶν παρὰ σφίσιν
Ἀθηναίων, πίστιν διδόντες αὐτοῖς, καὶ ἄλλα μετ' αὐτῶν
τοιαῦτα ξυνέπραξαν, τοῖς δὲ πλείοσιν ὥρμηντο ἐπιτίθε-
σθαι. οἱ δὲ αἰσθόμενοι τῶν τε στρατηγῶν Λέοντι καὶ 4
Διομέδοντι (οὗτοι γὰρ οὐχ ἑκόντες διὰ τὸ τιμᾶσθαι ὑπὸ
τοῦ δήμου ἔφερον τὴν ὀλιγαρχίαν) τὸ μέλλον σημαίνουσι
καὶ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλῳ, τῷ μὲν τριηραρχοῦντι, τῷ
δὲ ὁπλιτεύοντι, καὶ ἄλλοις οἳ ἐδόκουν ἀεὶ μάλιστα ἐναν-
τιοῦσθαι τοῖς ξυνεστῶσι· καὶ οὐκ ἠξίουν περιιδεῖν αὐτοὺς
σφᾶς τε διαφθαρέντας καὶ Σάμον Ἀθηναίοις ἀλλοτριω-
θεῖσαν, δι' ἣν μόνην ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν.
οἱ δὲ ἀκούσαντες τῶν τε στρατιωτῶν ἕνα ἕκαστον μετ- 5
ῄσαν μὴ ἐπιτρέπειν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Παράλους,
ἄνδρας Ἀθηναίους τε καὶ ἐλευθέρους πάντας [ἐν τῇ νηὶ

πλέοντας] καὶ ἀεὶ δήποτε ὀλιγαρχίᾳ καὶ μὴ παρούσῃ
ἐπικειμένους· ὅ τε Λέων καὶ ὁ Διομέδων αὐτοῖς ναῦς
6 τινας, ὁπότε ποι πλέοιεν, κατέλειπον φύλακας. ὥστ'
ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐπετίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθησάντων
πάντων τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, περιεγένοντο
οἱ τῶν Σαμίων πλείονες. καὶ τριάκοντα μέν τινας ἀπ-
έκτειναν τῶν τριακοσίων, τρεῖς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους φυγῇ
ἐζημίωσαν· τοῖς δ' ἄλλοις οὐ μνησικακοῦντες δημοκρα-
74 τούμενοι τὸ λοιπὸν ξυνεπολίτευον. τὴν δὲ Πάραλον ναῦν
καὶ Χαιρέαν ἐπ' αὐτῆς τὸν Ἀρχεστράτου, ἄνδρα Ἀθηναῖον,
γενόμενον ἐς τὴν μετάστασιν πρόθυμον, ἀποπέμπουσιν
οἵ τε Σάμιοι καὶ οἱ στρατιῶται κατὰ τάχος ἐς τὰς
Ἀθήνας ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγενημένα· οὐ γὰρ ᾔδεσάν πω
2 τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. καὶ καταπλευσάντων αὐτῶν
εὐθέως τῶν μὲν Παράλων τινὰς οἱ τετρακόσιοι δύο ἢ
τρεῖς ἔδησαν, τοὺς δὲ ἄλλους ἀφελόμενοι τὴν ναῦν καὶ
μετεμβιβάσαντες ἐς ἄλλην στρατιῶτιν ναῦν ἔταξαν φρου-
3 ρεῖν περὶ Εὔβοιαν. ὁ δὲ Χαιρέας εὐθὺς διαλαθών πως,
ὡς εἶδε τὰ παρόντα, πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἐλθὼν ἀγγέλλει
τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δεινώσας τὰ ἐκ
τῶν Ἀθηνῶν, ὡς πληγαῖς τε πάντας ζημιοῦσι καὶ ἀντ-
ειπεῖν ἔστιν οὐδὲν πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν πολιτείαν, καὶ
ὅτι αὐτῶν καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ὑβρίζονται, καὶ
διανοοῦνται, ὁπόσοι ἐν Σάμῳ στρατεύονται μὴ ὄντες τῆς
σφετέρας γνώμης, τούτων πάντων τοὺς προσήκοντας
λαβόντες εἵρξειν, ἵνα, ἢν μὴ ὑπακούωσι, τεθνήκωσι· καὶ
75 ἄλλα πολλὰ ἐπικαταψευδόμενος ἔλεγεν. οἱ δ' ἀκούσαντες
ἐπὶ τοὺς τὴν ὀλιγαρχίαν μάλιστα ποιήσαντας καὶ ἔτι τῶν
ἄλλων τοὺς μετασχόντας τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν βάλ-
λειν· ἔπειτα μέντοι ὑπὸ τῶν διὰ μέσου κωλυθέντες καὶ
διδαχθέντες, μὴ τῶν πολεμίων ἀντιπρῴρων ἐγγὺς ἐφ-
2 ορμούντων ἀπολέσωσι τὰ πράγματα, ἐπαύσαντο. μετὰ δὲ
τοῦτο λαμπρῶς ἤδη ἐς δημοκρατίαν βουλόμενοι μεταστῆ-
σαι τὰ ἐν τῇ Σάμῳ ὅ τε Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου καὶ
Θράσυλος (οὗτοι γὰρ μάλιστα προειστήκεσαν τῆς μετα-
βολῆς) ὥρκωσαν πάντας τοὺς στρατιώτας τοὺς μεγίστους
ὅρκους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ἦ
μὴν δημοκρατήσεσθαί τε καὶ ὁμονοήσειν, καὶ τὸν πρὸς
Πελοποννησίους πόλεμον προθύμως διοίσειν, καὶ τοῖς
τετρακοσίοις πολέμιοί τε ἔσεσθαι καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκεύ-

σεσθαι. ξυνώμνυσαν δὲ καὶ Σαμίων πάντες τὸν αὐτὸν 3
ὅρκον οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τὰ πράγματα πάντα καὶ τὰ ἀποβησόμενα ἐκ τῶν κινδύνων ξυνεκοινώσαντο οἱ στρατιῶται τοῖς Σαμίοις, νομίζοντες οὔτε ἐκείνοις ἀποστροφὴν σωτηρίας οὔτε σφίσιν εἶναι, ἀλλ' ἐάν τε οἱ τετρακόσιοι κρατήσωσιν ἐάν τε οἱ ἐκ Μιλήτου πολέμιοι, διαφθαρήσεσθαι. ἐς φιλονικίαν τε καθέστασαν τὸν χρόνον τοῦτον 76
οἱ μὲν τὴν πόλιν ἀναγκάζοντες δημοκρατεῖσθαι, οἱ δὲ τὸ στρατόπεδον ὀλιγαρχεῖσθαι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν 2
εὐθὺς οἱ στρατιῶται, ἐν ᾗ τοὺς μὲν προτέρους στρατηγούς, καὶ εἴ τινα τῶν τριηράρχων ὑπώπτευον, ἔπαυσαν, ἄλλους δὲ ἀνθείλοντο καὶ τριηράρχους καὶ στρατηγούς, ὧν Θρασύβουλός τε καὶ Θράσυλος ὑπῆρχον. καὶ παραινέσεις 3
ἄλλας τε ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀνιστάμενοι, καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκε· τοὺς γὰρ ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν πλειόνων καὶ ἐς πάντα ποριμωτέρων μεθεστάναι. ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικὸν τὰς 4
ἄλλας πόλεις ὧν ἄρχουσιν ἀναγκάσειν τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὡρμῶντο. πόλιν τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ' ἣ παρ' ἐλάχιστον δὴ ἦλθε τὸ Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελέσθαι, τούς τε πολεμίους ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἀμυνεῖσθαι οὗπερ καὶ πρότερον. καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς ἔχοντες τὰς ναῦς πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ δι' ἑαυτοὺς δὲ ἐν τῇ Σάμῳ προκαθημένους 5
καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου, καὶ νῦν ** ἐς τοιοῦτον καταστήσονται μὴ βουλομένων σφίσι πάλιν τὴν πολιτείαν ἀποδοῦναι, ὥστε αὐτοὶ δυνατώτεροι εἶναι εἴργειν ἐκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ὑπ' ἐκείνων εἴργεσθαι. βραχύ τέ τι εἶναι καὶ οὐδενὸς ἄξιον, ᾧ πρὸς 6
τὸ περιγίγνεσθαι τῶν πολεμίων ἡ πόλις σφίσι χρήσιμος ἦν, καὶ οὐδὲν ἀπολωλεκέναι, οἵ γε μήτε ἀργύριον εἶχον ἔτι πέμπειν, ἀλλ' αὐτοὶ ἐπορίζοντο οἱ στρατιῶται, μήτε βούλευμα χρηστόν, οὗπερ ἕνεκα πόλις στρατοπέδων κρατεῖ. ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις τοὺς μὲν ἡμαρτηκέναι τοὺς πατρίους νόμους καταλύσαντας, αὐτοὶ δὲ σῴζειν καὶ ἐκείνους πειράσεσθαι προσαναγκάζειν. ὥστε οὐδὲ τούτους, οἵπερ ἂν βουλεύοιέν τι χρηστόν, παρὰ σφίσι χείρους εἶναι. Ἀλκιβιάδην τε, ἢν αὐτῷ ἄδειάν τε καὶ κάθοδον 7
ποιήσωσιν, ἄσμενον τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρ-

ἕξειν. τό τε μέγιστον, ἢν ἁπάντων σφάλλωνται, εἶναι
αὐτοῖς τοσοῦτον ἔχουσι ναυτικὸν πολλὰς τὰς ἀποχωρήσεις
77 ἐν αἷς καὶ πόλεις καὶ γῆν εὑρήσουσι. τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις
ἐκκλησιάσαντες καὶ παραθαρσύναντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ
τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο οὐδὲν ἧσσον. οἱ δὲ ἀπὸ
τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν Σάμον [οἱ δέκα
πρεσβευταί], ὡς ταῦτα ἐν τῇ Δήλῳ ἤδη ὄντες ᾐσθάνοντο,
ἡσύχαζον αὐτοῦ.

78 Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ τῶν
Πελοποννησίων ἐν τῷ ναυτικῷ στρατιῶται κατὰ σφᾶς
αὐτοὺς διεβόων ὡς ὑπό τε Ἀστυόχου καὶ Τισσαφέρνους
φθείρεται τὰ πράγματα, τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος οὔτε
πρότερον ναυμαχεῖν, ἕως ἔτι αὐτοί τε ἔρρωντο μᾶλλον
καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν Ἀθηναίων ὀλίγον ἦν, οὔτε νῦν, ὅτε
στασιάζειν τε λέγονται καὶ αἱ νῆες αὐτῶν οὐδέπω ἐν
τῷ αὐτῷ εἰσιν, ἀλλὰ τὰς παρὰ Τισσαφέρνους Φοινίσσας
ναῦς μένοντες, ἄλλως ὄνομα καὶ οὐκ ἔργον, κινδυνεύσειν
διατριβῆναι· τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνη τάς τε ναῦς ταύτας
οὐ κομίζειν, καὶ τροφὴν ὅτι οὐ ξυνεχῶς οὐδ' ἐντελῆ
διδοὺς κακοῖ τὸ ναυτικόν. οὔκουν ἔφασαν χρῆναι μέλλειν
ἔτι, ἀλλὰ διαναυμαχεῖν. καὶ μάλιστα οἱ Συρακόσιοι
79 ἐνῆγον. αἰσθόμενοι δὲ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Ἀστύοχος τὸν
θροῦν, καὶ δόξαν αὐτοῖς ἀπὸ ξυνόδου ὥστε διαναυμαχεῖν,
ἐπειδὴ καὶ ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἡ ἐν τῇ Σάμῳ ταραχή,
ἄραντες ταῖς ναυσὶ πάσαις οὔσαις δώδεκα καὶ ἑκατὸν καὶ
τοὺς Μιλησίους πεζῇ κελεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης
2 παριέναι ἔπλεον ὡς πρὸς τὴν Μυκάλην. οἱ δ' Ἀθηναῖοι
ταῖς ἐκ Σάμου ναυσὶ δύο καὶ ὀγδοήκοντα, αἳ ἔτυχον ἐν
Γλαύκῃ τῆς Μυκάλης ὁρμοῦσαι (διέχει δὲ ὀλίγον ταύτῃ ἡ
Σάμος τῆς ἠπείρου πρὸς τὴν Μυκάλην), ὡς εἶδον τὰς τῶν
Πελοποννησίων ναῦς προσπλεούσας, ὑπεχώρησαν ἐς τὴν
Σάμον, οὐ νομίσαντες τῷ πλήθει διακινδυνεῦσαι περὶ τοῦ
3 παντὸς ἱκανοὶ εἶναι. καὶ ἅμα (προῄσθοντο γὰρ αὐτοὺς
ἐκ τῆς Μιλήτου ναυμαχησείοντας) προσεδέχοντο καὶ τὸν
Στρομβιχίδην ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου σφίσι ταῖς ἐκ τῆς
Χίου ναυσὶν ἐπ' Ἀβύδου ἀφικομέναις προσβοηθήσειν·
4 προυπέπεμπτο γὰρ αὐτῷ ἄγγελος. καὶ οἱ μὲν οὕτως ἐπὶ
τῆς Σάμου ἀνεχώρησαν, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι καταπλεύ-
σαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης ἐστρατοπεδεύσαντο καὶ τῶν
5 Μιλησίων καὶ τῶν πλησιοχώρων ὁ πεζός. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ

μελλόντων αὐτῶν ἐπιπλεῖν τῇ Σάμῳ ἀγγέλλεται ὁ Στρομ-
βιχίδης ταῖς ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶν ἀφιγμένος· καὶ
εὐθὺς ἀπέπλεον πάλιν ἐπὶ τῆς Μιλήτου. οἱ δ' Ἀθηναῖοι 6
προσγενομένων σφίσι τῶν νεῶν ἐπίπλουν αὐτοὶ ποιοῦνται
τῇ Μιλήτῳ ναυσὶν ὀκτὼ καὶ ἑκατόν, βουλόμενοι διαναυ-
μαχῆσαι· καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντανήγετο, ἀπέπλευσαν
πάλιν ἐς τὴν Σάμον.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τοῦτο εὐθὺς οἱ Πελο- 80
ποννήσιοι, ἐπειδὴ ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐκ ἀξιόμαχοι
νομίσαντες εἶναι οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπορήσαντες ὁπόθεν
τοσαύταις ναυσὶ χρήματα ἕξουσιν, ἄλλως τε καὶ Τισσαφέρ-
νους κακῶς διδόντος, ἀποστέλλουσιν ὡς τὸν Φαρνάβαζον,
ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσετάχθη,
Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου ἔχοντα ναῦς τεσσαράκοντα. ἐπ- 2
εκαλεῖτό τε γὰρ αὐτοὺς ὁ Φαρνάβαζος καὶ τροφὴν ἑτοῖμος
ἦν παρέχειν, καὶ ἅμα καὶ τὸ Βυζάντιον ἐπεκηρυκεύετο
αὐτοῖς ἀποστῆναι. καὶ αἱ μὲν τῶν Πελοποννησίων αὗται 3
νῆες ἀπάρασαι ἐς τὸ πέλαγος, ὅπως λάθοιεν ἐν τῷ πλῷ
τοὺς Ἀθηναίους, χειμασθεῖσαι, [καὶ] αἱ μὲν Δήλου λα-
βόμεναι αἱ πλείους μετὰ Κλεάρχου καὶ ὕστερον πάλιν
ἐλθοῦσαι ἐς Μίλητον ** (Κλέαρχος δὲ κατὰ γῆν αὖθις ἐς
τὸν Ἑλλήσποντον κομισθεὶς ἦρχεν), αἱ δὲ μετὰ Ἑλίξου
τοῦ Μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα ἐς τὸν Ἑλλήσποντον δια-
σωθεῖσαι Βυζάντιον ἀφιστᾶσι. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἐκ 4
τῆς Σάμου πέμπουσιν αἰσθόμενοι νεῶν βοήθειαν καὶ
φυλακὴν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καί τις καὶ ναυμαχία
βραχεῖα γίγνεται πρὸ τοῦ Βυζαντίου ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς
ὀκτώ.

Οἱ δὲ προεστῶτες ἐν τῇ Σάμῳ καὶ μάλιστα Θρασύ- 81
βουλος, ἀεί γε τῆς αὐτῆς γνώμης ἐχόμενος, ἐπειδὴ μετ-
έστησε τὰ πράγματα, ὥστε κατάγειν Ἀλκιβιάδην, καὶ
τέλος ἐπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν,
καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον καὶ ἄδειαν
πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρνη κατῆγεν ἐς τὴν Σάμον τὸν
Ἀλκιβιάδην, νομίζων μόνην σωτηρίαν, εἰ Τισσαφέρνη
αὐτοῖς μεταστήσειεν ἀπὸ Πελοποννησίων. γενομένης δὲ 2
ἐκκλησίας, τήν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπῃτιάσατο
καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν
πολλὰ εἰπὼν ἐς ἐλπίδας αὐτοὺς οὐ σμικρὰς τῶν τε μελ-
λόντων καθίστη, καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ

δύναμιν παρὰ τῷ Τισσαφέρνει, ἵνα οἵ τε οἴκοι τὴν ὀλιγαρ-
χίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτὸν καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι
διαλυθεῖεν, καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτὸν
ἄγοιεν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλεῖον θαρσοῖεν, οἵ τε πολέμιοι
τῷ Τισσαφέρνει ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο καὶ ἀπὸ τῶν
3 ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν. ὑπισχνεῖτο δ' οὖν τάδε
μέγιστα ἐπικομπῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ
ὑπεδέξατο ἦ μήν, ἕως ἄν τι τῶν ἑαυτοῦ λείπηται, ἢν
Ἀθηναίοις πιστεύσῃ, μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς, οὐδ'
ἢν δέῃ τελευτῶντα τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν ἐξαργυρίσαι,
τάς τε ἐν Ἀσπένδῳ ἤδη οὔσας Φοινίκων ναῦς κομιεῖν
Ἀθηναίοις καὶ οὐ Πελοποννησίοις· πιστεῦσαι δ' ἂν μόνως
Ἀθηναίοις, εἰ σῶς αὐτὸς κατελθὼν αὐτῷ ἀναδέξαιτο.
82 οἱ δ' ἀκούσαντες ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλὰ στρατηγόν τε
αὐτὸν εὐθὺς εἵλοντο μετὰ τῶν προτέρων καὶ τὰ πράγματα
πάντα ἀνετίθεσαν, τήν τε παραυτίκα ἐλπίδα ἕκαστος τῆς
τε σωτηρίας καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας οὐδενὸς
ἂν ἠλλάξαντο, καὶ ἑτοῖμοι ἤδη ἦσαν κατὰ τὸ αὐτίκα τούς
τε παρόντας πολεμίους ἐκ τῶν λεχθέντων καταφρονεῖν
2 καὶ πλεῖν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ. ὁ δὲ τὸ μὲν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ
πλεῖν τοὺς ἐγγυτέρω πολεμίους ὑπολιπόντας καὶ πάνυ
διεκώλυσε πολλῶν ἐπειγομένων, τὰ δὲ τοῦ πολέμου
πρῶτον ἔφη, ἐπειδὴ καὶ στρατηγὸς ᾕρητο, πλεύσας ὡς
3 Τισσαφέρνη πράξειν. καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἐκκλησίας
εὐθὺς ᾤχετο, ἵνα δοκῇ πάντα μετ' ἐκείνου κοινοῦσθαι,
καὶ ἅμα βουλόμενος αὐτῷ τιμιώτερός τε εἶναι καὶ ἐνδεί-
κνυσθαι ὅτι καὶ στρατηγὸς ἤδη ᾕρηται καὶ εὖ καὶ κακῶς
οἷός τ' ἐστὶν αὐτὸν [ἤδη] ποιεῖν. ξυνέβαινε δὲ τῷ Ἀλκι-
βιάδῃ τῷ μὲν Τισσαφέρνει τοὺς Ἀθηναίους φοβεῖν, ἐκεί-
νοις δὲ τὸν Τισσαφέρνη.
83 Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐν τῇ Μιλήτῳ πυνθανόμενοι
τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον, καὶ πρότερον τῷ Τισσαφέρνει
2 ἀπιστοῦντες, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι διεβέβληντο. ξυνηνέχθη
γὰρ αὐτοῖς, κατὰ τὸν ἐπὶ τὴν Μίλητον τῶν Ἀθηναίων
ἐπίπλουν ὡς οὐκ ἠθέλησαν ἀνταναγαγόντες ναυμαχῆσαι,
πολλῷ ἐς τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρνη ἀρρωστότερον
γενόμενον καὶ ἐς τὸ μισεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν πρότερον ἔτι
3 τούτων διὰ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπιδεδωκέναι. καὶ ξυνιστά-
μενοι κατ' ἀλλήλους οἷάπερ καὶ πρότερον οἱ στρατιῶται
ἀνελογίζοντο καί τινες καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀξιολόγων

ἀνθρώπων καὶ οὐ μόνον τὸ στρατιωτικόν, ὡς οὔτε
μισθὸν ἐντελῆ πώποτε λάβοιεν τό τε διδόμενον βραχὺ
καὶ οὐδὲ τοῦτο ξυνεχῶς· καὶ εἰ μή τις ἢ διαναυμαχήσει
ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν τροφὴν ἕξει, ἀπολείψειν τοὺς ἀν-
θρώπους τὰς ναῦς· πάντων τε Ἀστύοχον εἶναι αἴτιον,
ἐπιφέροντα ὀργὰς Τισσαφέρνει διὰ ἴδια κέρδη. ὄντων δ' 84
αὐτῶν ἐν τοιούτῳ ἀναλογισμῷ ξυνηνέχθη καὶ τοιόσδε τις
θόρυβος περὶ τὸν Ἀστύοχον. τῶν γὰρ Συρακοσίων καὶ 2
Θουρίων ὅσῳ μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πλῆθος οἱ
ναῦται, τοσούτῳ καὶ θρασύτατα προσπεσόντες τὸν μισθὸν
ἀπῄτουν. ὁ δὲ αὐθαδέστερόν τέ τι ἀπεκρίνατο καὶ
ἠπείλησε καὶ τῷ γε Δωριεῖ ξυναγορεύοντι τοῖς ἑαυτοῦ
ναύταις καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. τὸ δὲ πλῆθος 3
τῶν στρατιωτῶν ὡς εἶδον, οἷα δὴ ναῦται, ὥρμησαν ἐκρα-
γέντες ἐπὶ τὸν Ἀστύοχον ὥστε βάλλειν· ὁ δὲ προϊδὼν
καταφεύγει ἐπὶ βωμόν τινα. οὐ μέντοι ἐβλήθη γε, ἀλλὰ
διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων. ἔλαβον δὲ καὶ τὸ ἐν τῇ Μιλήτῳ 4
ἐνῳκοδομημένον τοῦ Τισσαφέρνους φρούριον οἱ Μιλήσιοι,
λάθρᾳ ἐπιπεσόντες, καὶ τοὺς ἐνόντας φύλακας αὐτοῦ ἐκ-
βάλλουσι. ξυνεδόκει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ταῦτα,
καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς Συρακοσίοις. ὁ μέντοι Λίχας οὔτε 5
ἠρέσκετο αὐτοῖς, ἔφη τε χρῆναι Τισσαφέρνει καὶ δουλεύειν
Μιλησίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ βασιλέως τὰ μέτρια
καὶ ἐπιθεραπεύειν, ἕως ἂν τὸν πόλεμον εὖ θῶνται. οἱ
δὲ Μιλήσιοι ὠργίζοντό τε αὐτῷ καὶ διὰ ταῦτα καὶ ἄλλα
τοιουτότροπα, καὶ νόσῳ ὕστερον ἀποθανόντα αὐτὸν οὐκ
εἴασαν θάψαι οὗ ἐβούλοντο οἱ παρόντες τῶν Λακεδαι-
μονίων. κατὰ δὴ τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν 85
πραγμάτων πρός τε τὸν Ἀστύοχον καὶ τὸν Τισσαφέρνη
Μίνδαρος διάδοχος τῆς Ἀστυόχου ναυαρχίας ἐκ Λακε-
δαίμονος ἐπῆλθε καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχήν· ὁ δὲ
Ἀστύοχος ἀπέπλει. ξυνέπεμψε δὲ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ 2
πρεσβευτὴν τῶν παρ' ἑαυτοῦ, Γαυλίτην ὄνομα, Κᾶρα
δίγλωσσον, κατηγορήσοντα τῶν τε Μιλησίων περὶ τοῦ
φρουρίου καὶ περὶ αὑτοῦ ἅμα ἀπολογησόμενον, εἰδὼς
τούς τε Μιλησίους πορευομένους ἐπὶ καταβοῇ τῇ αὐτοῦ
μάλιστα καὶ τὸν Ἑρμοκράτη μετ' αὐτῶν, ὃς ἔμελλε τὸν
Τισσαφέρνη ἀποφαίνειν φθείροντα τῶν Πελοποννησίων
τὰ πράγματα μετὰ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐπαμφοτερίζοντα.
ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ ἀεί ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ 3

τῆς ἀποδόσεως· καὶ τὰ τελευταῖα φυγόντος ἐκ Συρακουσῶν τοῦ Ἑρμοκράτους καὶ ἑτέρων ἡκόντων ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν, Ποτάμιδος καὶ Μύσκωνος καὶ Δημάρχου, ἐνέκειτο ὁ Τισσαφέρνης φυγάδι ὄντι ἤδη τῷ Ἑρμοκράτει πολλῷ ἔτι μᾶλλον καὶ κατηγόρει ἄλλα τε καὶ ὡς χρήματά ποτε αἰτήσας αὐτὸν
4 καὶ οὐ τυχὼν τὴν ἔχθραν οἱ προθοῖτο. ὁ μὲν οὖν Ἀστύοχος καὶ οἱ Μιλήσιοι καὶ ὁ Ἑρμοκράτης ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης διεβεβήκει πάλιν ἤδη παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον.

86 Καὶ οἱ ἐκ τῆς Δήλου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων [πρεσβευταί], οὓς τότε ἔπεμψαν παραμυθησομένους καὶ ἀναδιδάξοντας τοὺς ἐν τῇ Σάμῳ, ἀφικνοῦνται παρόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐκκλησίας γενομένης λέγειν ἐπεχείρουν.
2 οἱ δὲ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελον ἀκούειν, ἀλλ' ἀποκτείνειν ἐβόων τοὺς τὸν δῆμον καταλύοντας· ἔπειτα
3 μέντοι μόλις ἡσυχάσαντες ἤκουσαν. οἱ δ' ἀπήγγελλον ὡς οὔτε ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς πόλεως ἡ μετάστασις γένοιτο, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ, οὔθ' ἵνα τοῖς πολεμίοις παραδοθῇ (ἐξεῖναι γάρ, ὅτε ἐσέβαλον ἤδη σφῶν ἀρχόντων, τοῦτο ποιῆσαι), τῶν τε πεντακισχιλίων ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει μεθέξουσιν, οἵ τε οἰκεῖοι αὐτῶν οὔθ' ὑβρίζονται, ὥσπερ Χαιρέας διαβάλλων ἀπήγγειλεν, οὔτε κακὸν ἔχουσιν οὐδέν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς σφετέροις αὐτῶν ἕκαστοι κατὰ χώραν
4 μένουσιν. ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντων οὐδὲν μᾶλλον ἐσήκουον, ἀλλ' ἐχαλέπαινον καὶ γνώμας ἄλλοι ἄλλας ἔλεγον, μάλιστα δὲ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν. καὶ ἐδόκει Ἀλκιβιάδης πρῶτος τότε καὶ οὐδενὸς ἔλασσον τὴν πόλιν ὠφελῆσαι· ὡρμημένων γὰρ τῶν ἐν Σάμῳ Ἀθηναίων πλεῖν ἐπὶ σφᾶς αὐτούς, ἐν ᾧ σαφέστατ' ἂν Ἰωνίαν καὶ Ἑλλήσποντον
5 εὐθὺς εἶχον οἱ πολέμιοι, κωλυτὴς γενέσθαι. καὶ ἐν τῷ τότε ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἂν ἱκανὸς ἐγένετο κατασχεῖν τὸν ὄχλον, ἐκεῖνος δὲ τοῦ τ' ἐπίπλου ἔπαυσε καὶ τοὺς ἰδίᾳ
6 τοῖς πρέσβεσιν ὀργιζομένους λοιδορῶν ἀπέτρεπεν. αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος αὐτοῖς ἀπέπεμπεν, ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύει ἄρχειν, τοὺς μέντοι τετρακοσίους ἀπαλλάσσειν ἐκέλευεν αὐτοὺς καὶ καθιστάναι τὴν βουλὴν ὥσπερ καὶ πρότερον, τοὺς πεντακοσίους· εἰ δὲ ἐς εὐτέλειάν τι ξυντέτμηται, ὥστε τοὺς στρατευομένους μᾶλ-
7 λον ἔχειν τροφήν, πάνυ ἐπαινεῖν. καὶ τἆλλα ἐκέλευεν

ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις· πρὸς μὲν γὰρ σφᾶς αὐτοὺς σῳζομένης τῆς πόλεως πολλὴν ἐλπίδα εἶναι καὶ ξυμβῆναι, εἰ δὲ ἅπαξ τὸ ἕτερον σφαλήσεται, ἢ τὸ ἐν Σάμῳ ἢ 'κεῖνοι, οὐδὲ ὅτῳ διαλλαγήσεταί τις ἔτι ἔσεσθαι.

Παρῆσαν δὲ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, ἐπαγγελλόμενοι 8 τῷ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων δήμῳ ὥστε βοηθεῖν· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐπαινέσας αὐτοὺς καὶ εἰπών, ὅταν τις καλῇ, παρεῖναι, οὕτως ἀπέπεμπεν. ἀφίκοντο δὲ οἱ Ἀργεῖοι μετὰ 9 τῶν Παράλων, οἳ τότε ἐτάχθησαν ἐν τῇ στρατιώτιδι νηὶ ὑπὸ τῶν τετρακοσίων περιπλεῖν Εὔβοιαν, καὶ ἄγοντες Ἀθηναίων ἐς Λακεδαίμονα ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμπτοὺς πρέσβεις, Λαισποδίαν καὶ Ἀριστοφῶντα καὶ Μελησίαν, [οἳ] ἐπειδὴ ἐγένοντο πλέοντες κατ' Ἄργος, τοὺς μὲν πρέσβεις ξυλλαβόντες τοῖς Ἀργείοις παρέδοσαν ὡς τῶν οὐχ ἥκιστα καταλυσάντων τὸν δῆμον ὄντας, αὐτοὶ δὲ οὐκέτι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀφίκοντο, ἀλλ' ἄγοντες ἐκ τοῦ Ἄργους ἐς τὴν Σάμον τοὺς πρέσβεις ἀφικνοῦνται ᾗπερ εἶχον τριήρει.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Τισσαφέρνης, κατὰ τὸν καιρὸν 87 τοῦτον ἐν ᾧ μάλιστα διά τε τἆλλα καὶ διὰ τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον ἤχθοντο αὐτῷ οἱ Πελοποννήσιοι ὡς φανερῶς ἤδη ἀττικίζοντι, βουλόμενος, ὡς ἐδόκει δή, ἀπολύεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὰς διαβολάς, παρεσκευάζετο πορεύεσθαι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς ἐς Ἄσπενδον, καὶ τὸν Λίχαν ξυμπορεύεσθαι ἐκέλευε· τῇ δὲ στρατιᾷ προστάξειν ἔφη Ταμὼν ἑαυτοῦ ὕπαρχον, ὥστε τροφὴν ἐν ὅσῳ ἂν αὐτὸς ἀπῇ διδόναι. λέγεται δὲ οὐ κατὰ ταὐτό, οὐδὲ ῥᾴδιον 2 εἰδέναι τίνι γνώμῃ παρῆλθεν ἐς τὴν Ἄσπενδον καὶ παρελθὼν οὐκ ἤγαγε τὰς ναῦς. ὅτι μὲν γὰρ αἱ Φοίνισσαι 3 νῆες ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι Ἀσπένδου ἀφίκοντο σαφές ἐστι· διότι δὲ οὐκ ἦλθον πολλαχῇ εἰκάζεται. οἱ μὲν γὰρ ἵνα διατρίβῃ ἀπελθών, ὥσπερ καὶ διενοήθη, τὰ τῶν Πελοποννησίων (τροφὴν γοῦν οὐδὲν βέλτιον, ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Ταμώς, ᾧ προσετάχθη, παρεῖχεν), οἱ δὲ ἵνα τοὺς Φοίνικας προαγαγὼν ἐς τὴν Ἄσπενδον ἐκχρηματίσαιτο ἀφείς (καὶ γὰρ ὣς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε χρήσεσθαι), ἄλλοι δ' ὡς καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακεδαίμονα, τοῦ λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλὰ καὶ σαφῶς οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας.

4 ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι τριβῆς ἕνεκα καὶ
ἀνοκωχῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν, φθορᾶς
μέν, ἐν ὅσῳ παρῄει ἐκεῖσε καὶ διέμελλεν, ἀνισώσεως δέ,
ὅπως μηδετέρους προσθέμενος ἰσχυροτέρους ποιήσῃ,
ἐπεί, εἴ γε ἐβουλήθη, διαπολεμῆσαι ⟨ἂν⟩ ἐπιφανεὶς δήπου
οὐκ ἐνδοιαστῶς· κομίσας γὰρ ἂν Λακεδαιμονίοις τὴν νίκην
κατὰ τὸ εἰκὸς ἔδωκεν, οἵ γε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως
5 μᾶλλον ἢ ὑποδεεστέρως τῷ ναυτικῷ ἀνθώρμουν. κατα-
φωρᾷ δὲ μάλιστα καὶ ἣν εἶπε πρόφασιν οὐ κομίσας τὰς
ναῦς. ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας βασιλεὺς ἔταξε
ξυλλεγῆναι· ὁ δὲ χάριν ἂν δήπου ἐν τούτῳ μείζω ἔτι
ἔσχεν, οὔτε ἀναλώσας πολλὰ τῶν βασιλέως, τά τε αὐτὰ
6 ἀπ᾽ ἐλασσόνων πράξας. ἐς δ᾽ οὖν τὴν Ἄσπενδον ᾗτινι
δὴ γνώμῃ ὁ Τισσαφέρνης ἀφικνεῖται καὶ τοῖς Φοίνιξι
ξυγγίγνεται· καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἔπεμψαν ὡς ἐπὶ τὰς
ναῦς κελεύσαντος αὐτοῦ Φίλιππον ἄνδρα Λακεδαιμόνιον
88 δύο τριήρεσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἐπειδὴ καὶ τὸν Τισσαφέρνη
ᾔσθετο παριόντα ἐπὶ τῆς Ἀσπένδου, ἔπλει καὶ αὐτὸς
λαβὼν τρεῖς καὶ δέκα ναῦς, ὑποσχόμενος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ
ἀσφαλῆ καὶ μεγάλην χάριν (ἢ γὰρ αὐτὸς ἄξειν Ἀθηναίοις
τὰς Φοινίσσας ναῦς ἢ Πελοποννησίοις γε κωλύσειν ἐλθεῖν),
εἰδώς, ὡς εἰκός, ἐκ πλείονος τὴν Τισσαφέρνους γνώμην
ὅτι οὐκ ἄξειν ἔμελλε, καὶ βουλόμενος αὐτὸν τοῖς Πελοπον-
νησίοις ἐς τὴν ἑαυτοῦ καὶ Ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα
διαβάλλειν, ὅπως μᾶλλον δι᾽ αὐτὸ σφίσιν ἀναγκάζοιτο
προσχωρεῖν. καὶ ὁ μὲν ἄρας εὐθὺ τῆς Φασήλιδος καὶ
Καύνου ἄνω τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο.

89 Οἱ δ᾽ ἐκ τῆς Σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες
πρέσβεις ἐπειδὴ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγειλαν
τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὡς κελεύει τε ἀντέχειν καὶ
μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας τε ὅτι πολλὰς
ἔχει κἀκείνοις τὸ στράτευμα διαλλάξειν καὶ Πελοποννη-
σίων περιέσεσθαι, ἀχθομένους καὶ πρότερον τοὺς πολλοὺς
τῶν μετεχόντων τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ἡδέως ἂν ἀπαλλα-
γέντας πῃ ἀσφαλῶς τοῦ πράγματος πολλῷ δὴ μᾶλλον
2 ἐπέρρωσαν. καὶ ξυνίσταντό τε ἤδη καὶ τὰ πράγματα
διεμέμφοντο, ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάνυ στρατηγῶν τῶν
ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, οἷον Θηραμένη τε
τὸν Ἅγνωνος καὶ Ἀριστοκράτη τὸν Σκελλίου καὶ ἄλλους,
οἳ μετέσχον μὲν ἐν τοῖς πρῶτοι τῶν πραγμάτων, φοβού-

μενοι δ', ὡς ἔφασαν, τό τε ἐν τῇ Σάμῳ στράτευμα καὶ
τὸν Ἀλκιβιάδην σπουδῇ πάνυ, τούς τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα
πρεσβευομένους, μή τι ἄνευ τῶν πλειόνων κακὸν δράσωσι
τὴν πόλιν, οὔτοι ἀπαλλαξείειν * τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους
ἐλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους ἔργῳ καὶ μὴ ὀνόματι
χρῆναι ἀποδεικνύναι καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθ-
ιστάναι. ἦν δὲ τοῦτο μὲν σχῆμα πολιτικὸν τοῦ λόγου 3
αὐτοῖς, κατ' ἰδίας δὲ φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ
τοιούτῳ προσέκειντο, ἐν ᾧπερ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία ἐκ
δημοκρατίας γενομένη ἀπόλλυται· πάντες γὰρ αὐθημερὸν
ἀξιοῦσιν οὐχ ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος αὐτὸς
ἕκαστος εἶναι· ἐκ δὲ δημοκρατίας αἱρέσεως γιγνομένης
ῥᾷον τὰ ἀποβαίνοντα ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἐλασσού-
μενός τις φέρει. σαφέστατα δ' αὐτοὺς ἐπῆρε τὰ ἐν τῇ 4
Σάμῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἰσχυρὰ ὄντα καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐκ
ἐδόκει μόνιμον τὸ τῆς ὀλιγαρχίας ἔσεσθαι· ἠγωνίζετο οὖν
εἷς ἕκαστος αὐτὸς πρῶτος προστάτης τοῦ δήμου γενέσθαι.
οἱ δὲ τῶν τετρακοσίων μάλιστα ἐναντίοι ὄντες τῷ τοιούτῳ 90
εἴδει καὶ προεστῶτες, Φρύνιχός τε, ὃς καὶ στρατηγήσας
ἐν τῇ Σάμῳ [ποτὲ] τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διηνέχθη, καὶ
Ἀρίσταρχος, ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἐναν-
τίος τῷ δήμῳ, καὶ Πείσανδρος καὶ Ἀντιφῶν καὶ ἄλλοι οἱ
δυνατώτατοι, πρότερόν τε, ἐπεὶ τάχιστα κατέστησαν καὶ
ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ σφῶν ἐς δημοκρατίαν ἀπέστη,
πρέσβεις τε ἀπέστελλον σφῶν ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ τὴν
ὁμολογίαν προυθυμοῦντο καὶ τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ καλου-
μένῃ τεῖχος ἐποιοῦντο, πολλῷ τε μᾶλλον ἔτι, ἐπειδὴ καὶ
οἱ ἐκ τῆς Σάμου πρέσβεις σφῶν ἦλθον, ὁρῶντες τούς τε
πολλοὺς καὶ σφῶν τοὺς δοκοῦντας πρότερον πιστοὺς
εἶναι μεταβαλλομένους. καὶ ἀπέστειλαν μὲν Ἀντιφῶντα 2
καὶ Φρύνιχον καὶ ἄλλους δέκα κατὰ τάχος, φοβούμενοι
καὶ τὰ αὐτοῦ καὶ τὰ ἐκ τῆς Σάμου, ἐπιστείλαντες παντὶ
τρόπῳ ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἀνεκτὸς ξυναλλαγῆναι πρὸς
τοὺς Λακεδαιμονίους. ᾠκοδόμουν δὲ ἔτι προθυμότερον 3
τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ τεῖχος. ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη
αὕτη, ὡς ἔφη Θηραμένης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, οὐχ ἵνα
τοὺς ἐν Σάμῳ, ἢν βίᾳ ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς τὸν
Πειραιᾶ, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν βούλων-
ται, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ δέξωνται. χηλὴ γάρ ἐστι τοῦ 4
Πειραιῶς ἡ Ἠετιώνεια, καὶ παρ' αὐτὴν εὐθὺς ὁ ἔσπλους

*ἐστίν. ἐτειχίζετο οὖν οὕτω ξὺν τῷ πρότερον πρὸς ἤπει-
ρον ὑπάρχοντι τείχει, ὥστε καθεζομένων ἐς αὐτὸ ἀνθρώ-
πων ὀλίγων ἄρχειν τοῦ [τε] ἔσπλου· ἐπ' αὐτὸν γὰρ τὸν
ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος στενοῦ ὄντος τὸν ἕτερον
πύργον ἐτελεύτα τό τε παλαιὸν τὸ πρὸς ἤπειρον καὶ
τὸ ἐντὸς τὸ καινὸν τεῖχος τειχιζόμενον πρὸς θάλασσαν.
5 διῳκοδόμησαν δὲ καὶ στοάν, ἥπερ ἦν μεγίστη καὶ ἐγγύ-
τατα τούτου εὐθὺς ἐχομένη [ἐν τῷ Πειραιεῖ], καὶ ἦρχον
αὐτοὶ αὐτῆς, ἐς ἣν καὶ τὸν σῖτον ἠνάγκαζον πάντας τὸν
ὑπάρχοντά τε καὶ τὸν ἐσπλέοντα ἐξαιρεῖσθαι καὶ ἐντεῦθεν
προαιροῦντας πωλεῖν.*

91 *Ταῦτ' οὖν ἐκ πλείονός τε ὁ Θηραμένης διεθρόει καὶ
ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πρέσβεις οὐδὲν πράξαντες
ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασι ξυμβατικόν, φάσκων κινδυνεύ-
2 σειν τὸ τεῖχος τοῦτο καὶ τὴν πόλιν διαφθεῖραι. ἅμα γὰρ
καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐτύγχανον Εὐβοέων ἐπικαλουμέ-
νων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον δύο καὶ τεσσαράκοντα
νῆες, ὧν ἦσαν καὶ ἐκ Τάραντος καὶ Λοκρῶν Ἰταλιώτιδες
καὶ Σικελικαί τινες, ὁρμοῦσαι ἤδη ἐπὶ Λᾶ τῆς Λακωνικῆς
καὶ παρασκευαζόμεναι τὸν ἐς τὴν Εὔβοιαν πλοῦν (ἦρχε
δ' αὐτῶν Ἀγησανδρίδας Ἀγησάνδρου Σπαρτιάτης)· ἃς
ἔφη Θηραμένης οὐκ Εὐβοίᾳ μᾶλλον ἢ τοῖς τειχίζουσι τὴν
Ἠετιώνειαν προσπλεῖν, καὶ εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται,
3 λήσειν διαφθαρέντας. ἦν δέ τι καὶ τοιοῦτον ἀπὸ τῶν
τὴν κατηγορίαν ἐχόντων, καὶ οὐ πάνυ διαβολὴ μόνον τοῦ
λόγου. ἐκεῖνοι γὰρ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο ὀλιγαρχού-
μενοι ἄρχειν καὶ τῶν ξυμμάχων, εἰ δὲ μή, τάς τε ναῦς
καὶ τὰ τείχη ἔχοντες αὐτονομεῖσθαι, ἐξειργόμενοι δὲ καὶ
τούτου μὴ οὖν ὑπὸ τοῦ δήμου γε αὖθις γενομένου αὐτοὶ
πρὸ τῶν ἄλλων μάλιστα διαφθαρῆναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς πο-
λεμίους ἐσαγαγόμενοι ἄνευ τειχῶν καὶ νεῶν ξυμβῆναι καὶ
ὁπωσοῦν τὰ τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι σφῶν ἄδεια
92 ἔσται. διόπερ καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο, καὶ πυλίδας ἔχον καὶ
ἐσόδους καὶ ἐπεσαγωγὰς τῶν πολεμίων, ἐτείχιζόν τε προ-
2 θύμως καὶ φθῆναι ἐβούλοντο ἐξεργασάμενοι. πρότερον
μὲν οὖν κατ' ὀλίγους τε καὶ κρύφα μᾶλλον τὰ λεγόμενα
ἦν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Φρύνιχος ἥκων ἐκ τῆς ἐς Λακεδαίμονα
πρεσβείας πληγεὶς ὑπ' ἀνδρὸς τῶν περιπόλων τινὸς ἐξ
ἐπιβουλῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ καὶ οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ
βουλευτηρίου ἐπελθόντος ἀπέθανε παραχρῆμα, καὶ ὁ μὲν*

πατάξας διέφυγεν, ὁ δὲ ξυνεργός, Ἀργεῖος ἄνθρωπος,
ληφθεὶς καὶ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν τετρακοσίων οὐδενὸς
ὄνομα τοῦ κελεύσαντος εἶπεν οὐδὲ ἄλλο τι ἢ ὅτι εἰδείη
πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐς τοῦ περιπολάρχου καὶ ἄλλοσε
κατ' οἰκίας ξυνιόντας· τότε δὴ οὐδενὸς γεγενημένου ἀπ'
αὐτοῦ νεωτέρου καὶ ὁ Θηραμένης ἤδη θρασύτερον καὶ
Ἀριστοκράτης καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν τετρακοσίων αὐτῶν καὶ
τῶν ἔξωθεν ἦσαν ὁμογνώμονες ᾖσαν ἐπὶ τὰ πράγματα.
ἅμα γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς Λᾶς αἱ νῆες ἤδη περιπεπλευκυῖαι 3
καὶ ὁρμισάμεναι ἐς τὴν Ἐπίδαυρον τὴν Αἴγιναν κατεδε-
δραμήκεσαν· καὶ οὐκ ἔφη ὁ Θηραμένης εἰκὸς εἶναι ἐπ'
Εὔβοιαν πλεούσας αὐτὰς ἐς Αἴγιναν κατακολπίσαι καὶ
πάλιν ἐν Ἐπιδαύρῳ ὁρμεῖν, εἰ μὴ παρακληθεῖσαι ἥκοιεν
ἐφ' οἷσπερ καὶ αὐτὸς ἀεὶ κατηγόρει· οὐκέτι οὖν οἷόν τε
εἶναι ἡσυχάζειν. τέλος δὲ πολλῶν καὶ στασιωτικῶν λόγων 4
καὶ ὑποψιῶν προσγενομένων καὶ ἔργῳ ἤδη ἥπτοντο τῶν
πραγμάτων· οἱ γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ τὸ τῆς Ἠετιωνείας
τεῖχος ὁπλῖται οἰκοδομοῦντες, ἐν οἷς καὶ Ἀριστοκράτης
ἦν ταξιαρχῶν καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἔχων, ξυλλαμβάνου-
σιν Ἀλεξικλέα, στρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ
μάλιστα πρὸς τοὺς ἑταίρους τετραμμένον, καὶ ἐς οἰκίαν
ἀγαγόντες εἶρξαν. ξυνεπελάβοντο δὲ αὐτοῖς ἅμα καὶ ἄλλοι 5
καὶ Ἕρμων τις τῶν περιπόλων τῶν Μουνυχίασι τεταγμέ-
νων ἄρχων· τὸ δὲ μέγιστον, τῶν ὁπλιτῶν τὸ στῖφος
ταῦτα ἐβούλετο. ὡς δὲ ἐσηγγέλθη τοῖς τετρακοσίοις 6
(ἔτυχον δὲ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ξυγκαθήμενοι), εὐθύς, πλὴν
ὅσοις μὴ βουλομένοις ταῦτα ἦν, ἑτοῖμοι ἦσαν ἐς τὰ ὅπλα
ἰέναι καὶ τῷ Θηραμένει καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἠπείλουν. ὁ
δὲ ἀπολογούμενος ἑτοῖμος ἔφη εἶναι ξυναφαιρησόμενος
ἰέναι ἤδη. καὶ παραλαβὼν ἕνα τῶν στρατηγῶν ὃς ἦν
αὐτῷ ὁμογνώμων ἐχώρει ἐς τὸν Πειραιᾶ· ἐβοήθει δὲ καὶ
Ἀρίσταρχος καὶ τῶν ἱππέων νεανίσκοι. ἦν δὲ θόρυβος 7
πολὺς καὶ ἐκπληκτικός· οἵ τε γὰρ ἐν τῷ ἄστει ἤδη
ᾤοντο τόν τε Πειραιᾶ κατειλῆφθαι καὶ τὸν ξυνειλημμένον
τεθνάναι, οἵ τε ἐν τῷ Πειραιεῖ τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεως ὅσον
οὔπω ἐπὶ σφᾶς παρεῖναι. μόλις δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων 8
διακωλυόντων τοὺς ἐν τῷ ἄστει διαθέοντας καὶ ἐπὶ τὰ
ὅπλα φερομένους, καὶ Θουκυδίδου τοῦ Φαρσαλίου τοῦ
προξένου τῆς πόλεως παρόντος καὶ προθύμως ἐμποδὼν
τε ἑκάστοις γιγνομένου καὶ ἐπιβοωμένου μὴ ἐφεδρευόντων

ἔτι τῶν πολεμίων ἀπολέσαι τὴν πατρίδα, ἡσύχασάν τε
9 *καὶ σφῶν αὐτῶν ἀπέσχοντο. καὶ ὁ μὲν Θηραμένης ἐλθὼν*
ἐς τὸν Πειραιᾶ (ἦν δὲ καὶ αὐτὸς στρατηγός), ὅσον καὶ
ἀπὸ βοῆς ἕνεκα, ὠργίζετο τοῖς ὁπλίταις· ὁ δὲ Ἀρίσταρχος
10 *καὶ οἱ ἐναντίοι τῷ ἀληθεῖ ἐχαλέπαινον. οἱ δὲ ὁπλῖται*
ὁμόσε τε ἐχώρουν οἱ πλεῖστοι τῷ ἔργῳ καὶ οὐ μετεμέλοντο,
καὶ τὸν Θηραμένη ἠρώτων εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἐπ' ἀγαθῷ τὸ
τεῖχος οἰκοδομεῖσθαι, καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι καθαιρεθέν.
ὁ δέ, εἴπερ καὶ ἐκείνοις δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἑαυτῷ ἔφη
ξυνδοκεῖν. καὶ ἐντεῦθεν εὐθὺς ἀναβάντες οἵ τε ὁπλῖται
καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνθρώπων κατέσκαπτον
11 *τὸ τείχισμα. ἦν δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις ὡς χρή,*
ὅστις τοὺς πεντακισχιλίους βούλεται ἄρχειν ἀντὶ τῶν
τετρακοσίων, ἰέναι ἐπὶ τὸ ἔργον. ἐπεκρύπτοντο γὰρ ὅμως
ἔτι τῶν πεντακισχιλίων τῷ ὀνόματι, μὴ ἄντικρυς δῆμον
ὅστις βούλεται ἄρχειν ὀνομάζειν, φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι
ὦσι καὶ πρός τινα εἰπών τίς τι ἀγνοίᾳ σφαλῇ. καὶ οἱ
τετρακόσιοι διὰ τοῦτο οὐκ ἤθελον τοὺς πεντακισχιλίους
οὔτε εἶναι οὔτε μὴ ὄντας δήλους εἶναι, τὸ μὲν κατα-
στῆσαι μετόχους τοσούτους ἄντικρυς [ἂν] δῆμον ἡγού-
μενοι, τὸ δ' αὖ ἀφανὲς φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν.
93 *τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον*
ὅμως καὶ τεθορυβημένοι ξυνελέγοντο· οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ
ὁπλῖται τόν τε Ἀλεξικλέα ὃν ξυνέλαβον ἀφέντες καὶ τὸ
τείχισμα καθελόντες, ἐς τὸ πρὸς τῇ Μουνυχίᾳ Διονυσιακὸν
θέατρον ἐλθόντες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἐξεκλησίασαν,
καὶ δόξαν αὐτοῖς εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ ἄστυ καὶ ἔθεντο
2 *ἐν τῷ Ἀνακείῳ τὰ ὅπλα. ἐλθόντες δὲ ἀπὸ τῶν τετρακο-*
σίων τινὲς ᾑρημένοι πρὸς αὐτοὺς ἀνὴρ ἀνδρὶ διελέγοντό
τε καὶ ἔπειθον οὓς ἴδοιεν ἀνθρώπους ἐπιεικεῖς αὐτούς
τε ἡσυχάζειν καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν, λέγοντες
τούς τε πεντακισχιλίους ἀποφανεῖν, καὶ ἐκ τούτων ἐν
μέρει ᾗ ἂν τοις πεντακισχιλίοις δοκῇ τοὺς τετρακοσίους
ἔσεσθαι, τέως δὲ τὴν πόλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφθείρειν
3 *μηδ' ἐς τοὺς πολεμίους ἀνῶσαι. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος*
τῶν ὁπλιτῶν, ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων
γιγνομένων, ἠπιώτερον ἦν ἢ πρότερον, καὶ ἐφοβεῖτο
μάλιστα περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ. ξυνεχώρησάν τε
ὥστ' ἐς ἡμέραν ῥητὴν ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τῷ Διονυσίῳ
περὶ ὁμονοίας.

Ἐπειδὴ δὲ ἐπῆλθεν [ἡ ἐν Διονύσου ἐκκλησία] καὶ 94
ὅσον οὐ ξυνειλεγμένοι ἦσαν, ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ τεσ-
σαράκοντα νῆες καὶ ὁ Ἀγησανδρίδας ἀπὸ τῶν Μεγάρων
τὴν Σαλαμῖνα παραπλεῖν· καὶ πᾶς τις [τῶν πολλῶν
ὁπλιτῶν] αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶναι τὸ πάλαι λεγόμενον
ὑπὸ Θηραμένους καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἐς τὸ τείχισμα
ἔπλεον αἱ νῆες, καὶ χρησίμως ἐδόκει καταπεπτωκέναι.
ὁ δὲ Ἀγησανδρίδας τάχα μέν τι καὶ ἀπὸ ξυγκειμένου 2
λόγου περί τε τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ταύτῃ ἀνεστρέφετο,
εἰκὸς δ' αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν παρόντα στασιασμὸν τῶν
Ἀθηναίων, δι' ἐλπίδος ὡς κἂν ἐς δέον παραγένοιτο,
ταύτῃ ἀνέχειν. οἱ δ' οὖν Ἀθηναῖοι, ὡς ἠγγέλθη αὐτοῖς, 3
εὐθὺς δρόμῳ ἐς τὸν Πειραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν, ὡς
τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος [ἢ] ἀπὸ τῶν πολεμίων οὐχ
ἑκὰς ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὄντος. καὶ οἱ μὲν ἐς τὰς παρ-
ούσας ναῦς ἐσέβαινον, οἱ δὲ ἄλλας καθεῖλκον, οἱ δέ τινες
ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος παρεβοήθουν.
αἱ δὲ τῶν Πελοποννησίων νῆες παραπλεύσασαι καὶ 95
περιβαλοῦσαι Σούνιον ὁρμίζονται μεταξὺ Θορικοῦ καὶ
Πρασιῶν, ὕστερον δὲ ἀφικνοῦνται ἐς Ὠρωπόν. Ἀθηναῖοι 2
δὲ κατὰ τάχος καὶ ἀξυγκροτήτοις πληρώμασιν ἀναγκα-
σθέντες χρήσασθαι, οἷα πόλεώς τε στασιαζούσης καὶ
περὶ τοῦ μεγίστου ἐν τάχει βουλόμενοι βοηθῆσαι (Εὔβοια
γὰρ αὐτοῖς ἀποκεκλημένης τῆς Ἀττικῆς πάντα ἦν), πέμ-
πουσι Θυμοχάρη στρατηγὸν καὶ ναῦς ἐς Ἐρέτριαν. ὧν 3
ἀφικομένων ξὺν ταῖς πρότερον ἐν Εὐβοίᾳ οὔσαις ἓξ καὶ
τριάκοντα ἐγένοντο. καὶ εὐθὺς ναυμαχεῖν ἠναγκάζοντο·
ὁ γὰρ Ἀγησανδρίδας ἀριστοποιησάμενος ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ
ἀνῆγε τὰς ναῦς, ἀπέχει δὲ μάλιστα ὁ Ὠρωπὸς τῆς τῶν
Ἐρετριέων πόλεως θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίους.
ὡς οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήρουν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς 4
ναῦς, οἰόμενοι σφίσι παρὰ ταῖς ναυσὶ τοὺς στρατιώτας
εἶναι· οἱ δ' ἔτυχον οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἄριστον ἐπισιτιζό-
μενοι (οὐδὲν γὰρ ἐπωλεῖτο ἀπὸ προνοίας τῶν Ἐρετριέων),
ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπ' ἔσχατα τοῦ ἄστεως οἰκιῶν, ὅπως σχολῇ
πληρουμένων φθάσειαν οἱ πολέμιοι προσπεσόντες καὶ
ἐξαναγκάσειαν τοὺς Ἀθηναίους οὕτως ὅπως τύχοιεν ἀν-
άγεσθαι. σημεῖον δ' αὐτοῖς ἐς τὸν Ὠρωπὸν ἐκ τῆς
Ἐρετρίας, ὁπότε χρὴ ἀνάγεσθαι, ἤρθη. διὰ τοιαύτης δὴ 5
παρασκευῆς οἱ Ἀθηναῖοι ἀναγαγόμενοι καὶ ναυμαχήσαντες

ὑπὲρ τοῦ λιμένος τῶν Ἐρετριέων ὀλίγον μέν τινα χρόνον
ὅμως καὶ ἀντέσχον, ἔπειτα ἐς φυγὴν τραπόμενοι κατα-
6 διώκονται ἐς τὴν γῆν. καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν
πόλιν τῶν Ἐρετριέων ὡς φιλίαν καταφεύγουσι, χαλε-
πώτατα ἔπραξαν φονευόμενοι ὑπ᾽ αὐτῶν· οἳ δὲ ἐς τὸ
τείχισμα τὸ ἐν τῇ Ἐρετριαίᾳ, ὃ εἶχον αὐτοί, περιγί-
γνονται καὶ ὅσαι ἐς Χαλκίδα ἀφικνοῦνται τῶν νεῶν.
7 λαβόντες δ᾽ οἱ Πελοποννήσιοι δύο καὶ εἴκοσι ναῦς τῶν
Ἀθηναίων καὶ ἄνδρας τοὺς μὲν ἀποκτείναντες τοὺς δὲ
ζωγρήσαντες τροπαῖον ἔστησαν. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ
Εὔβοιαν [τε] ἅπασαν ἀποστήσαντες πλὴν Ὠρεοῦ (ταύ-
την δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι εἶχον) καὶ τἆλλα τὰ περὶ αὐτὴν
καθίσταντο.

96 Τοῖς δ᾽ Ἀθηναίοις ὡς ἦλθε τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν
γεγενημένα, ἔκπληξις μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέστη.
οὔτε γὰρ ἡ ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορά, καίπερ μεγάλη τότε
δόξασα εἶναι, οὔτε ἄλλο οὐδέν πω οὕτως ἐφόβησεν.
2 ὅπου γὰρ στρατοπέδου τε τοῦ ἐν Σάμῳ ἀφεστηκότος,
ἄλλων τε νεῶν οὐκ οὐσῶν οὐδὲ τῶν ἐσβησομένων, αὐτῶν
τε στασιαζόντων καὶ ἄδηλον ὂν ὁπότε σφίσιν αὐτοῖς
ξυρράξουσι, τοσαύτη ἡ ξυμφορὰ ἐπεγεγένητο, ἐν ᾗ ναῦς
τε καὶ τὸ μέγιστον Εὔβοιαν ἀπολωλέκεσαν, ἐξ ἧς πλείω
ἢ τῆς Ἀττικῆς ὠφελοῦντο, πῶς οὐκ εἰκότως ἠθύμουν;
3 μάλιστα δ᾽ αὐτοὺς καὶ δι᾽ ἐγγυτάτου ἐθορύβει, εἰ οἱ
πολέμιοι τολμήσουσι νενικηκότες εὐθὺς σφῶν ἐπὶ τὸν
Πειραιᾶ ἐρῆμον ὄντα νεῶν πλεῖν· καὶ ὅσον οὐκ ἤδη
4 ἐνόμιζον αὐτοὺς παρεῖναι. ὅπερ ἄν, εἰ τολμηρότεροι
ἦσαν, ῥᾳδίως ἂν ἐποίησαν, καὶ ἢ διέστησαν ἂν ἔτι μᾶλλον
τὴν πόλιν ἐφορμοῦντες ἤ, ⟨εἰ⟩ ἐπολιόρκουν μένοντες, καὶ
τὰς ἀπ᾽ Ἰωνίας ναῦς ἠνάγκασαν ἂν καίπερ πολεμίας οὔσας
τῇ ὀλιγαρχίᾳ τοῖς σφετέροις οἰκείοις καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει
βοηθῆσαι· καὶ ἐν τούτῳ Ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς καὶ
Ἰωνία καὶ αἱ νῆσοι [καὶ τὰ μέχρι Εὐβοίας] καὶ ὡς εἰπεῖν
5 ἡ Ἀθηναίων ἀρχὴ πᾶσα. ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ Λακεδαι-
μόνιοι Ἀθηναίοις πάντων δὴ ξυμφορώτατοι προσπολεμῆσαι
ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς. διάφοροι γὰρ πλεῖ-
στον ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὀξεῖς οἱ δὲ βραδεῖς, καὶ οἱ
μὲν ἐπιχειρηταὶ οἱ δὲ ἄτολμοι, ἄλλως τε καὶ ἐν ἀρχῇ ναυτικῇ
πλεῖστα ὠφέλουν. ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακόσιοι· μάλιστα γὰρ
ὁμοιότροποι γενόμενοι ἄριστα καὶ προσεπολέμησαν.

97 Ἐπὶ δ' οὖν τοῖς ἠγγελμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς τε εἴκοσιν ὅμως ἐπλήρουν καὶ ἐκκλησίαν ξυνέλεγον, μίαν μὲν εὐθὺς τότε πρῶτον ἐς τὴν Πύκνα καλουμένην, οἷπερ καὶ ἄλλοτε εἰώθεσαν, ἐν ᾗπερ καὶ τοὺς τετρακοσίους καταπαύσαντες τοῖς πεντακισχιλίοις ἐψηφίσαντο τὰ πράγματα παραδοῦναι· εἶναι δὲ αὐτῶν ὁπόσοι καὶ ὅπλα παρέχονται· καὶ μισθὸν μηδένα φέρειν μηδεμιᾶς ἀρχῆς, εἰ δὲ μή, ἐπάρατον ἐποιήσαντο. ἐγίγνοντο δὲ καὶ ἄλλαι 2 ὕστερον πυκναὶ ἐκκλησίαι, ἀφ' ὧν καὶ νομοθέτας καὶ τἆλλα ἐψηφίσαντο ἐς τὴν πολιτείαν. καὶ οὐχ ἥκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπί γ' ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ πολιτεύσαντες· μετρία γὰρ ἥ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς ξύγκρασις ἐγένετο, καὶ ἐκ πονηρῶν τῶν πραγμάτων γενομένων τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ Ἀλκιβιάδην καὶ ἄλλους μετ' αὐτοῦ 3 κατιέναι, καὶ παρά τε ἐκεῖνον καὶ παρὰ τὸ ἐν Σάμῳ στρατόπεδον πέμψαντες διεκελεύοντο ἀνθάπτεσθαι τῶν πραγμάτων.

98 Ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ εὐθὺς οἱ μὲν περὶ τὸν Πείσανδρον καὶ Ἀλεξικλέα καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ὑπεξέρχονται ἐς τὴν Δεκέλειαν· Ἀρίσταρχος δ' αὐτῶν μόνος (ἔτυχε γὰρ καὶ στρατηγῶν) λαβὼν κατὰ τάχος τοξότας τινὰς τοὺς βαρβαρωτάτους ἐχώρει πρὸς τὴν Οἰνόην. ἦν δὲ Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τῆς Βοιωτίας 2 τεῖχος, ἐπολιόρκουν δ' αὐτὸ διὰ ξυμφορὰν σφίσιν ἐκ τῆς Οἰνόης γενομένην ἀνδρῶν ἐκ Δεκελείας ἀναχωρούντων διαφθορᾶς οἱ Κορίνθιοι ἐθελοντηδόν, προσπαρακαλέσαντες τοὺς Βοιωτούς. κοινολογησάμενος οὖν αὐτοῖς ὁ 3 Ἀρίσταρχος ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ Οἰνόῃ, λέγων ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει τἆλλα ξυμβεβήκασι Λακεδαιμονίοις, κἀκείνους δεῖ Βοιωτοῖς τὸ χωρίον παραδοῦναι· ἐπὶ τούτοις γὰρ ξυμβεβάσθαι. οἱ δὲ πιστεύσαντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῷ καὶ οὐκ εἰδότες οὐδὲν διὰ τὸ πολιορκεῖσθαι, ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται. τούτῳ μὲν τῷ τρόπῳ Οἰνόην ληφθεῖσαν 4 Βοιωτοὶ κατέλαβον, καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις ὀλιγαρχία καὶ στάσις ἐπαύσατο.

99 Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελοποννήσιοι, ὡς τροφήν τε οὐδεὶς ἐδίδου τῶν ὑπὸ Τισσαφέρνους τότε ὅτε ἐπὶ τὴν Ἄσπενδον παρῄει προσταχθέντων, καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ

Τισσαφέρνης τέως που ἧκον, ὅ τε Φίλιππος ὁ ξυμπεμφθεὶς αὐτῷ ἐπεστάλκει Μινδάρῳ τῷ ναυάρχῳ καὶ ἄλλος, Ἱπποκράτης, ἀνὴρ Σπαρτιάτης καὶ ὢν ἐν Φασήλιδι, ὅτι οὔτε αἱ νῆες παρέσοιντο πάντα τε ἀδικοῖντο ὑπὸ Τισσαφέρνους, Φαρνάβαζός τε ἐπεκαλεῖτο αὐτοὺς καὶ ἦν πρόθυμος κομίσας τὰς ναῦς καὶ αὐτὸς τὰς λοιπὰς ἔτι πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης, ἐλπίζων πλέον τι σχήσειν ἀπ' αὐτοῦ· οὕτω δὴ ὁ Μίνδαρος πολλῷ κόσμῳ καὶ ἀπὸ παραγγέλματος αἰφνιδίου, ὅπως λάθοι τοὺς ἐν Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυσὶ τρισὶ καὶ ἑβδομήκοντα ἔπλει ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. πρότερον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τῷδε ἑκκαίδεκα ἐς αὐτὸν νῆες ἐσέπλευσαν, αἳ καὶ τῆς Χερσονήσου τι μέρος κατέδραμον. χειμασθεὶς δὲ ἀνέμῳ καὶ ἀναγκασθεὶς καταίρει ἐς τὴν Ἴκαρον, καὶ μείνας ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀπλοίας πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας ἀφικνεῖται ἐς τὴν Χίον.

100 *Ὁ δὲ Θράσυλος ἐκ τῆς Σάμου, ἐπειδὴ ἐπύθετο αὐτὸν
ἐκ τῆς Μιλήτου ἀπηρκότα, ἔπλει καὶ αὐτὸς ναυσὶν εὐθὺς
πέντε καὶ πεντήκοντα, ἐπειγόμενος μὴ φθάσῃ ἐς τὸν
2 Ἑλλήσποντον ἐσπλεύσας. αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐν τῇ Χίῳ
εἴη καὶ νομίσας αὐτὸν καθέξειν αὐτοῦ, σκοποὺς μὲν
κατεστήσατο καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ καὶ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ,
εἰ ἄρα ποι κινοῖντο αἱ νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν, αὐτὸς
δὲ ἐς τὴν Μήθυμναν παραπλεύσας ἄλφιτά τε καὶ τἆλλα
ἐπιτήδεια παρασκευάζειν ἐκέλευεν ὡς, ἢν πλείων χρόνος
γίγνηται, ἐκ τῆς Λέσβου τοὺς ἐπίπλους τῇ Χίῳ ποιησό-
3 μενος. ἅμα δέ (Ἔρεσος γὰρ τῆς Λέσβου ἀφειστήκει) ἐβού-
λετο ἐπ' αὐτὴν πλεύσας, εἰ δύναιτο, ἐξελεῖν. Μηθυμναίων
γὰρ οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι φυγάδες, διακομίσαντες ἔκ τε
τῆς Κύμης προσεταιριστοὺς ὁπλίτας ὡς πεντήκοντα καὶ
τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου μισθωσάμενοι, ξύμπασιν ὡς τριακο-
σίοις, Ἀναξάνδρου Θηβαίου κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἡγουμένου,
προσέβαλον πρῶτον Μηθύμνῃ· καὶ ἀποκρουσθέντες τῆς
πείρας διὰ τοὺς ἐκ τῆς Μυτιλήνης Ἀθηναίων φρουροὺς
προελθόντας, αὖθις ἔξω μάχῃ ἀπωσθέντες καὶ διὰ τοῦ
4 ὄρους κομισθέντες ἀφιστᾶσι τὴν Ἔρεσον. πλεύσας οὖν
ὁ Θράσυλος ἐπ' αὐτὴν πάσαις ταῖς ναυσὶ διενοεῖτο προσ-
βολὴν ποιεῖσθαι. προαφιγμένος δ' αὐτόσε ἦν καὶ ὁ
Θρασύβουλος πέντε ναυσὶν ἐκ τῆς Σάμου, ὡς ἠγγέλθη
5 αὐτοῖς ἡ τῶν φυγάδων αὕτη διάβασις· ὑστερήσας δ' ἐπὶ*

τὴν Ἔρεσον ἐφώρμει ἐλθών. προσεγένοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ
Ἑλλησπόντου τινὲς δύο νῆες ἐπ᾽ οἴκου ἀνακομιζόμεναι
καὶ [αἱ] Μηθυμναῖαι ⟨πέντε⟩· καὶ αἱ πᾶσαι νῆες παρῆσαν
ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα, ἀφ᾽ ὧν τῷ στρατεύματι παρεσκευά-
ζοντο ὡς κατὰ κράτος μηχαναῖς τε καὶ παντὶ τρόπῳ, ἢν
δύνωνται, αἱρήσοντες τὴν Ἔρεσον.

Ὁ δὲ Μίνδαρος ἐν τούτῳ καὶ ἐκ τῆς Χίου τῶν Πελο- 101
ποννησίων αἱ νῆες, ἐπισιτισάμεναι δυοῖν ἡμέραιν καὶ
λαβόντες παρὰ τῶν Χίων τρεῖς τεσσαρακοστὰς ἕκαστος
Χίας, τῇ τρίτῃ διὰ ταχέων ἀπαίρουσιν ἐκ τῆς Χίου ⟨οὐ⟩
πελάγιαι, ἵνα μὴ περιτύχωσι ταῖς ἐν τῇ Ἐρέσῳ ναυσίν,
ἀλλ᾽ ἐν ἀριστερᾷ τὴν Λέσβον ἔχοντες ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἤπει-
ρον. καὶ προσβαλόντες τῆς Φωκαΐδος ἐς τὸν ἐν Καρτερίοις 2
λιμένα καὶ ἀριστοποιησάμενοι, παραπλεύσαντες τὴν Κυ-
μαίαν δειπνοποιοῦνται ἐν Ἀργινούσσαις [τῆς ἠπείρου],
ἐν τῷ ἀντιπέρας τῆς Μυτιλήνης. ἐντεῦθεν δὲ ἔτι πολλῆς 3
νυκτὸς παραπλεύσαντες [τὴν Κυμαίαν] καὶ ἀφικόμενοι
τῆς ἠπείρου ἐς Ἁρματοῦντα καταντικρὺ Μηθύμνης, ἀρι-
στοποιησάμενοι διὰ ταχέων παραπλεύσαντες Λεκτὸν καὶ
Λάρισαν καὶ Ἁμαξιτὸν καὶ τὰ ταύτῃ χωρία ἀφικνοῦνται
ἐς Ῥοίτειον ἤδη τοῦ Ἑλλησπόντου, πρῴτερον μέσων νυκτῶν.
εἰσὶ δ᾽ αἳ τῶν νεῶν καὶ ἐς Σίγειον κατῆραν καὶ ἄλλοσε
τῶν ταύτῃ χωρίων.

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σηστῷ δυοῖν δεούσαις εἴκοσι 102
ναυσὶν ὄντες, ὡς αὐτοῖς οἵ τε φρυκτωροὶ ἐσήμαινον καὶ
ᾐσθάνοντο τὰ πυρὰ ἐξαίφνης πολλὰ ἐν τῇ πολεμίᾳ φα-
νέντα, ἔγνωσαν ὅτι ἐσπλέουσιν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ τῆς
αὐτῆς ταύτης νυκτὸς ὡς εἶχον τάχους ὑπομίξαντες τῇ
Χερσονήσῳ, παρέπλεον ἐπ᾽ Ἐλαιοῦντος, βουλόμενοι ἐκ-
πλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν [τὰς τῶν πολεμίων ναῦς]. καὶ 2
τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἑκκαίδεκα ναῦς ἔλαθον, προειρημένης
φυλακῆς τῷ φιλίῳ ἐπίπλῳ, ὅπως αὐτῶν ἀνακῶς ἕξουσιν,
ἢν ἐκπλέωσι· τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα τῇ ἕῳ
κατιδόντες τὴν δίωξιν εὐθὺς ποιουμένου οὐ φθάνουσι
πάσαις, ἀλλ᾽ αἱ μὲν πλείους ἐπὶ τῆς Ἴμβρου καὶ Λήμνου
διέφυγον, τέσσαρες δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕσταται πλέουσαι
καταλαμβάνονται παρὰ τὸν Ἐλαιοῦντα. καὶ μίαν μὲν 3
ἐποκείλασαν κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Πρωτεσιλάου αὐτοῖς ἀν-
δράσι λαμβάνουσι, δύο δ᾽ ἑτέρας ἄνευ τῶν ἀνδρῶν· τὴν
δὲ μίαν πρὸς τῇ Ἴμβρῳ κενὴν κατακάουσι. μετὰ δὲ 103

τοῦτο ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου ξυμμιγείσαις καὶ ταῖς ἄλλαις,
ξυμπάσαις ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα, πολιορκήσαντες Ἐλαιοῦντα
ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς οὐ προσεχώρει, ἀπέπλευσαν ἐς
Ἄβυδον.

2 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ψευσθέντες τῶν σκοπῶν καὶ οὐκ ἂν
οἰόμενοι σφᾶς λαθεῖν τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν,
ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τειχομαχοῦντες, ὡς ᾔσθοντο, εὐθὺς
ἀπολιπόντες τὴν Ἔρεσον κατὰ τάχος ἐβοήθουν ἐς τὸν
Ἑλλήσποντον· καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων
αἱροῦσιν, αἳ πρὸς τὸ πέλαγος τότε θρασύτερον ἐν τῇ
διώξει ἀπάρασαι περιέπεσον αὐτοῖς, καὶ ἡμέρᾳ ὕστερον
ἀφικόμενοι ὁρμίζονται ἐς τὸν Ἐλαιοῦντα καὶ τὰς ἐκ τῆς
Ἴμβρου ὅσαι κατέφυγον κομίζονται καὶ ἐς τὴν ναυμαχίαν
πέντε ἡμέρας παρεσκευάζοντο.

104 Μετὰ δὲ τοῦτο ἐναυμάχουν τρόπῳ τοιῷδε. οἱ Ἀθη-
ναῖοι παρέπλεον ἐπὶ κέρως ταξάμενοι παρ' αὐτὴν τὴν γῆν
ἐπὶ τῆς Σηστοῦ, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι ἐκ τῆς
2 Ἀβύδου ἀντανῆγον καὶ αὐτοί. καὶ ὡς ἔγνωσαν ναυμαχή-
σοντες, παρέτειναν τὸ κέρας οἱ μὲν Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν
Χερσόνησον, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰδάκου μέχρι Ἀρριανῶν,
νῆες ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, οἱ δ' αὖ Πελοποννήσιοι ἀπὸ
3 Ἀβύδου μέχρι Δαρδάνου, νῆες ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα. κέρας
δὲ τοῖς μὲν Πελοποννησίοις εἶχον τὸ μὲν δεξιὸν Συρα-
κόσιοι, τὸ δ' ἕτερον αὐτὸς Μίνδαρος καὶ τῶν νεῶν αἱ
ἄριστα πλέουσαι, Ἀθηναίοις δὲ τὸ μὲν ἀριστερὸν Θρά-
συλος, ὁ δὲ Θρασύβουλος τὸ δεξιόν· οἱ δὲ ἄλλοι στρατηγοὶ
4 ὡς ἕκαστοι διετάξαντο. ἐπειγομένων δὲ τῶν Πελοπον-
νησίων πρότερόν τε ξυμμίξαι, καὶ κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν
τῶν Ἀθηναίων ὑπερσχόντες αὐτοὶ τῷ εὐωνύμῳ ἀποκλῄ-
σαι τοῦ ἔξω αὐτοὺς ἔκπλου, εἰ δύναιντο, κατὰ δὲ τὸ
μέσον ἐξῶσαι πρὸς τὴν γῆν οὐχ ἑκὰς οὖσαν, οἱ Ἀθηναῖοι
γνόντες, ᾗ μὲν ἐβούλοντο ἀποφράξασθαι αὐτοὺς οἱ
5 ἐναντίοι, ἀντεπεξῆγον καὶ περιεγίγνοντο τῷ πλῷ· τὸ δ'
εὐώνυμον αὐτοῖς ὑπερεβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν ἣ Κυνὸς
σῆμα καλεῖται. τῷ δὲ μέσῳ, τοιούτου ξυμβαίνοντος, ἀσθε-
νέσι καὶ διεσπασμέναις ταῖς ναυσὶ καθίσταντο, ἄλλως τε
καὶ ἐλάσσοσι χρώμενοι τὸ πλῆθος καὶ τοῦ χωρίου τοῦ περὶ
τὸ Κυνὸς σῆμα ὀξεῖαν καὶ γωνιώδη τὴν περιβολὴν ἔχοντος,
ὥστε τὰ ἐν τῷ ἐπ' ἐκεῖνα αὐτοῦ γιγνόμενα μὴ κάτοπτα
105 εἶναι. προσπεσόντες οὖν οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ τὸ μέσον

ἐξέωσάν τε ἐς τὸ ξηρὸν τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐς τὴν γῆν ἐπεξέβησαν, τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες. ἀμῦναι 2
δὲ τῷ μέσῳ οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πλήθους τῶν ἐπικειμένων νεῶν ἐδύναντο οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θράσυλον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου (ἀφανές τε γὰρ ἦν διὰ τὴν ἄκραν [τὸ Κυνὸς σῆμα] καὶ ἅμα οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἐλάσσους ἐπιτεταγμένοι εἶργον αὐτούς), πρὶν οἱ Πελοποννήσιοι διὰ τὸ κρατήσαντες ἀδεῶς ἄλλοι ἄλλην ναῦν διώκειν ἤρξαντο μέρει τινὶ σφῶν ἀτακτότεροι γενέσθαι. γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον τὰς ἐπὶ 3
σφίσι ναῦς ἐπεχούσας, παυσάμενοι τῆς ἐπεξαγωγῆς ἤδη τοῦ κέρως καὶ ἐπαναστρέψαντες εὐθὺς ἠμύναντό τε καὶ τρέπουσι, καὶ τὰς κατὰ τὸ νικῆσαν τῶν Πελοποννησίων μέρος ὑπολαβόντες πεπλανημένας ἔκοπτόν τε καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχεὶ καθίστασαν. οἵ τε Συρακόσιοι ἐτύγχανον καὶ αὐτοὶ ἤδη τοῖς περὶ τὸν Θράσυλον ἐνδεδωκότες καὶ μᾶλλον ἐς φυγὴν ὁρμήσαντες, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἑώρων. γεγενημένης δὲ τῆς τροπῆς καὶ καταφυγόντων τῶν 106
Πελοποννησίων πρὸς τὸν Μείδιον μάλιστα ποταμὸν τὸ πρῶτον, ὕστερον δὲ ἐς Ἄβυδον, ναῦς μὲν ὀλίγας ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι (στενὸς γὰρ ὢν ὁ Ἑλλήσποντος βραχείας τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ἐναντίοις παρεῖχε), τὴν μέντοι νίκην ταύτην τῆς ναυμαχίας ἐπικαιροτάτην δὴ ἔσχον. φοβούμενοι 2
γὰρ τέως τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν διά τε τὰ κατὰ βραχὺ σφάλματα καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφοράν, ἀπηλλάγησαν τοῦ σφᾶς τε αὐτοὺς καταμέμφεσθαι καὶ τοὺς πολεμίους ἔτι ἀξίους του ἐς τὰ ναυτικὰ νομίζειν.
ναῦς μέντοι τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι Χίας μὲν ὀκτώ, 3
Κορινθίας δὲ πέντε, Ἀμπρακιώτιδας δὲ δύο καὶ Βοιωτίας δύο, Λευκαδίων δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Συρακοσίων καὶ Πελληνέων μίαν ἑκάστων· αὐτοὶ δὲ πεντεκαίδεκα ναῦς ἀπολλύασι. στήσαντες δὲ τροπαῖον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ οὗ τὸ 4
Κυνὸς σῆμα καὶ τὰ ναυάγια προσαγαγόμενοι καὶ νεκροὺς τοῖς ἐναντίοις ὑποσπόνδους ἀποδόντες ἀπέστειλαν καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης. οἱ δὲ ἀφικομένης 5
τῆς νεὼς καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες ἐπί τε ταῖς περὶ τὴν Εὔβοιαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις πολὺ ἐπερρώσθησαν καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἢν προθύμως ἀντιλαμβάνωνται, περιγενέσθαι.

107 Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρᾳ τετάρτῃ ὑπὸ σπουδῆς
ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν τῇ Σηστῷ Ἀθηναῖοι ἔπλεον
ἐπὶ Κύζικον ἀφεστηκυῖαν· καὶ κατιδόντες κατὰ Ἁρπάγιον
καὶ Πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ὀκτὼ ναῦς ὁρμού-
σας, ἐπιπλεύσαντες καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῇ
ἔλαβον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Κύζικον
ἀτείχιστον οὖσαν προσηγάγοντο πάλιν καὶ χρήματα ἀν-
2 έπραξαν. ἔπλευσαν δὲ ἐν τούτῳ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι
ἐκ τῆς Ἀβύδου ἐπὶ τὸν Ἐλαιοῦντα καὶ τῶν σφετέρων
νεῶν τῶν αἰχμαλώτων ὅσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκομίσαντο (τὰς
δὲ ἄλλας Ἐλαιούσιοι κατέκαυσαν), καὶ ἐς τὴν Εὔβοιαν
ἀπέπεμψαν Ἱπποκράτη καὶ Ἐπικλέα κομιοῦντας τὰς
ἐκεῖθεν ναῦς.

108 Κατέπλευσε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους καὶ
ὁ Ἀλκιβιάδης ταῖς τρισὶ καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς Καύνου
καὶ Φασήλιδος ἐς τὴν Σάμον, ἀγγέλλων ὅτι τάς τε Φοι-
νίσσας ναῦς ἀποστρέψειε Πελοποννησίοις ὥστε μὴ ἐλθεῖν,
καὶ τὸν Τισσαφέρνη ὅτι φίλον πεποιήκοι μᾶλλον Ἀθη-
2 ναίοις ἢ πρότερον. καὶ πληρώσας ναῦς ἐννέα πρὸς αἷς
εἶχεν Ἁλικαρνασσέας τε πολλὰ χρήματα ἐξέπραξε καὶ
Κῶν ἐτείχισε. ταῦτα δὲ πράξας καὶ ἄρχοντα ἐν τῇ Κῷ
καταστήσας πρὸς τὸ μετόπωρον ἤδη ἐς τὴν Σάμον κατ-
έπλευσεν.

3 Καὶ ὁ Τισσαφέρνης ἀπὸ τῆς Ἀσπένδου, ὡς ἐπύθετο
τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου ἐς τὸν
Ἑλλήσποντον πεπλευκυίας, ἀναζεύξας ἤλαυνεν ἐπὶ τῆς
4 Ἰωνίας. ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ Ἑλλησ-
πόντῳ, Ἀντάνδριοι (εἰσὶ δὲ Αἰολῆς) παρακομισάμενοι
ἐκ τῆς Ἀβύδου πεζῇ διὰ τῆς Ἴδης τοῦ ὄρους ὁπλίτας
ἐσηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀρσάκου τοῦ Πέρσου,
Τισσαφέρνους ὑπάρχου, ἀδικούμενοι, ὅσπερ καὶ Δηλίους
τοὺς Ἀτραμύττιον κατοικήσαντας, ὅτε ὑπ' Ἀθηναίων
Δῆλον καθάρσεως ἕνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν προσποιη-
σάμενος ἄδηλον καὶ ἐπαγγείλας στρατείαν αὐτῶν τοῖς
βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίᾳ καὶ ξυμμαχίᾳ, τηρήσας
ἀριστοποιουμένους καὶ περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ κατηκόν-
5 τισε. φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον μή ποτε
καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομήσῃ, καὶ ἅμα ἐπιβάλλοντος
αὐτοῦ ἃ φέρειν οὐκ ἐδύναντο, ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς
109 αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως. ὁ δὲ Τισσαφέρνης αἰσθόμενος

καὶ τοῦτο τῶν Πελοποννησίων τὸ ἔργον καὶ οὐ μόνον τὸ ἐν Μιλήτῳ καὶ Κνίδῳ (καὶ ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῦ ἐξεπεπτώκεσαν οἱ φρουροί), διαβεβλῆσθαί τε νομίσας αὐτοῖς σφόδρα καὶ δείσας μὴ καὶ ἄλλο τι ἔτι βλάπτωσι, καὶ ἅμα ἀχθόμενος εἰ Φαρνάβαζος ἐξ ἐλάσσονος χρόνου καὶ δαπάνης δεξάμενος αὐτοὺς κατορθώσει τι μᾶλλον τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, πορεύεσθαι διενοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπως μέμψηταί τε τῶν περὶ τὴν Ἄντανδρον γεγενημένων καὶ [τὰς διαβολὰς καὶ] περὶ τῶν Φοινισσῶν νεῶν καὶ τῶν ἄλλων εὐπρεπέστατα ἀπολογήσηται. καὶ ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Ἔφεσον θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Ἀρτέμιδι. [ὅταν ὁ μετὰ τοῦτο τὸ θέρος 2 χειμὼν τελευτήσῃ, ἓν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται.]

INDEX.

(Nomina, quibus * appictum est, ex coniectura leguntur)

Ἄβδηρα Thraciae oppidum II 97, 1. Ἀβδηρίτης II 29, 1.
Ἀβρώνιχος Atheniensis I 91, 3.
Ἄβυδος Milesiorum ad Hellespontum colonia VIII 61, 1. deficit ab Atheniensibus VIII 62. cf. 79, 3. 102, 2. 103, 1. 104, 2. 106, 1. 107, 2. 108, 4.
Ἀγαθαρχίδας dux Corinthiorum II 83, 4.
Ἀγάθαρχος classis Syracusanorum praefectus VII 25, 1. 70, 1.
Ἀγαμέμνων I 9.
Ἀγησανδρίδας Σπαρτιάτης VIII 91, 2. 94. 95, 3.
Ἀγήσανδρος Lacedaemoniorum legatus I 139, 3. Agesandridae pater VIII 91, 2.
Ἀγησιππίδας Lacedaemonius V 56, 1.
Ἆγις Archidami filius, rex Laced., dux expeditionum in Atticam III 89, 1. IV 2, 1. 6. iurat in foedus V *19, 2. 24, 1. eius contra Argivos res gestae V 54. 57 sqq. a Laced. accusatur V 63. iterum in Argivos proficiscitur V 65 sqq. eius strategema V 71. Argivos eorumque socios vincit V 72 sqq. nova eius in Argolidem expeditio V 83. Deceleam communit VII 19. inde bellum contra Ath. ciet VII 27, 4. aliae eius res ibidem gestae VIII 3. 5. 7-11. simultates gerit cum Alcibiade VIII 12, 2. 45, 1. optimates Ath. cum eo agunt VIII 70, 2. Athenas nequicquam temptat VIII 71.
Ἅγνων Ath. Pericli navium subsidia adducit I 117, 2. στρατηγός Potidaeam oppugnat II 58. cf. VI 31, 2. ad Sitalcem missus II 95, 3. Amphipolim condit IV 102, 3. τὰ Ἁγνώνεια οἰκοδομήματα V 11, 1. pater Theramenis VIII 68, 4.
ἄγος I 126, 2. 127, 1. 128, 1 sq. 134, 4. 135, 1. II 13, 1.
Ἀγραῖοι Aetoli, Ἀγραΐς, *Ἀγραϊκός II 102, 2. III 106. 111, 4. 114 2. IV 77, 2. 101, 3.
*Ἀγριᾶνες gens Paeonica II 96, 3.
ἀγὼν Ὀλυμπιακός I 6, 5. V 50, 4. Delphicus III 104, 3 sq. γυμνικός V 80, 3. ἀγῶνες διετήσιοι Ath. II 38, 1. cf. 13, 4. ἐτήσιοι V 11, 1.
Ἀδείμαντος Aristei pater I 60, 2.
Ἄδμητος Molossorum rex I 136. 137.
Ἀείμνηστος Laconis pater III 52, 5.
Ἀθηναγόρας Syracusis δήμου προστάτης VI 35, 2. eius oratio VI 36-41. pater Timagorae VIII 6, 1.
Ἀθῆναι quomodo creverint I 2, 6. earum magnitudo I 10, 2. instauratae et munitae I 89-93. 107, 1. earum ambitus II 13, 7. caput Atticae a Theseo constitutum II 15. earum pars antiquissima ibid. partes desertae II 17, 1. Ἑλλάδος παίδευσις II 41, 1. terrae motus III 87, 4. Ἀθηναῖοι advenas civitate donant I 2, 6. colonias emittunt ibid. et I 12, 4. primi ferro deposito vitae genus delicatius colunt I 6, 3. Delum lustrant I 8, 1. III 104. cum Aeginetis bellum gerunt I 14, 2. 41, 2. nautici facti I 18, 2. urbe relicta naves conscendunt ibid. et 74, 2. dissociati a Lacedaemoniis I 18, 3. quomodo sociis imperarint I 19. 75. 76. 77. 96. 97. 99. III 11. VI 76, 3. quando ad potestatem pervenerint II 36. eorum opes et copiae I 80, 3. II 13. maximus eorum exercitus II 31, 2. mores et ingenia I

70. 71, 3. 77, 1. 102, 3. II 37-42. VI 36, 3. 87, 3. VII 14, 4. 21, 3. 48. VIII 96, 5. vetus in agris habitandi consuetudo II 16. Corcyraeis in amicitiam acceptis auxilium mittunt I 31. 44 sq. cum Corinthiis manus conserunt I 49. quas res circa Potidaeam gesserint I 56 sq. Perdiccae bellum inferunt I 59. postea societatem cum eo ineunt I 61. pugnant cum Corinthiis et Potidaeatis I 62. et victoria potiuntur ibid. Potidaeam obsident I, 64. plurima sacra faciebant II 38. reditus eorum e decumis VI 91. eorum legati respondent orationi Corinthiorum I 72 sqq. urbem et moenia instaurant I 89 sq. duce Pausania cum Persis bellum gerunt I 94. tributum exigunt a sociis I 96. Medos ad fl. Eurym. superant I 100. Thasiis bellum faciunt ibid. eosque subigunt I 101. propter Laced. suspicionem se iungunt Argivis I 102. Helotas recipiunt et Naupacti collocant I 103. bellum gerunt in Aegypto I 104. pugnant cum Corinthiis et Epidauriis I 105. et cum Aeginetis ibid. et cum Corinthiis ibid. longos muros aedificant I 107. pugnant cum Laced. ibid. sq. Boeotos et Locros subigunt etc. I 108. Pelop. depopulantur ibid. Aegypto pulsi I 109 sq. adversus Pharsalum expeditionem suscipiunt I 111. Sicyonios proelio vincunt ibid. et 108. foedera quinquennalia ineunt cum Pelop. I 112. in Cyprum facta expeditione Cyprios aliosque superant ibid. Chaeroneam recuperant ibid. ad Coroneam victi Boeotiam amittunt I 113. Euboeam subigunt I 114. cum Laced. tricennalia foedera percutiunt I 115. Sami statum popularem constituunt ibid. bellum gerunt cum Samiis I 116. eosque subigunt ibid. deliberant de bello Pelop. I 139. tyrannis parent VI 53. eorum socii in bello II 9. ex agris in urbem commigrant II 14. pagatim habitantes a Theseo primum in urbem coacti II 15. pugnae avidi a Pericle reprimuntur II 21. classem circa Pelop. mittunt II 23. Methonen oppugnant II 25. Locridem invadunt II 26. Aeginetas ex insula pellunt II 27. cum Sitalce societatem ineunt II 29. Sollium capiunt et Astacum etc. II 30. Megaridem invadunt II 31. Atalantam communiunt II 32. exsequias faciunt bello caesis II 34. gravi peste affliguntur II 47 sqq. classem in Pelop. mittunt II 56. Potidaeam frustra oppugnant II 58. Pericli succensent II 59. postea mitigantur II 65. post mortem Periclis ambitioni et quaestui dediti ibid. intercipiunt Pelop. ad Persas legatos II 67 sq. Potidaeam capiunt II 70. naves ad Naupactum et in Cariam mittunt II 69. eorum ad Plataeenses responsum II 73. bellum inferunt Chalcidensibus etc. II 79. vario Marte ibid. pugnant cum Pelop. II 83. iterum se parant certamini II 85 sq. pugnam committunt II 90. Astacum navigant et in Acarnaniam digrediuntur II 102 sq. eorum resp. qualis II 36. eius optimum temperamentum VIII 97. classem in Lesbum mittunt III 3. Mytilenas obsidione cingunt III 6. 18. et capiunt III 27. eorum in Mytilenaeos saevum decretum III 36. 49. Minoam insulam occupant III 51. in Sicil. naves mittunt. III 86. iterum peste laborant III 87. in Aeoli insulas expeditionem suscipiunt III 88. quas res in Sicilia gesserint III 90. 99. 103. 115. classem in Peloponnesum et Melum etc. mittunt III 91. in Acarnania res gestae III 94. pugnant cum Aetolis III 97. vincuntur III 98. novam classem instruunt III 115. et in Siciliam mittunt IV 2. Pylum occupant et muniunt IV 4. Eionem capiunt IV 7. pugnant cum Laced. circa Pylum IV 9. eosque superant IV 13 sq. inducias faciunt IV 16. quibus solutis bellum rursus gerunt cum Laced. IV 23. pugnant cum Syracusanis IV 25. Pylum obsident IV 26 sq. pugnant cum Laced. IV 32 sqq. Corinthios invadunt IV 42 sq. Anactorium capiunt IV 49. Chiorum murum deiciunt IV 51. Cythera occupant IV

53 sqq. agrum Lacon. populantur IV 54. Thyream capiunt et Aeginetas perimunt IV 57. longos muros Megarensium capiunt IV 68. et Nisaeam IV 69. pugnam cum Brasida detrectant IV 73. Antandrum recipiunt IV 75. Boeotiam ingressi Delium communiunt IV 90. proelium ineunt cum Boeotis IV 96. vincuntur ibid. Delium amittunt IV 101. Amphipoli capta trepidare coeperunt IV 108. inducias faciunt cum Laced. IV 117 sq. Mendam capiunt IV 130. Scionam obsident IV 131. societatem ineunt cum Perdicca IV 132. Delios insula pellunt V 1. expeditionem in Thraciam suscipiunt V 2. legatos in Siciliam mittunt V 4. ad Amphipolim a Brasida fugantur V 10. ad pacem inclinant V 14. foedera ineunt cum Laced. V 18. 23. Scionam expugnant V 32. eorum in Laced. ira V 42. foederis solvendi occasionem capiunt V 43. foedus faciunt cum Argivis et eorum sociis V 47. in Melum classem mittunt V 84. eamque obsident V 114. et expugnant V 116. in Siciliam expeditionem suscipiunt VI 1. quam ob causam VI 6. de bello Siculo deliberant VI 8. eius apparatus VI 25. 31. 43. ab Segestanis decepti VI 46. inquirunt de sacris violatis VI 53. Alcibiadem e Sicilia revocant VI 61. quas res in Sicilia gesserint VI 62. Syracusas invadere coeperunt VI 63. proelium parant cum Syrac. VI 67. pugnant et vincunt VI 70 sq. Camarinensium societatem petunt VI 75. sunt Iones genere VI 82. VII 47. Siculos et Etruscos belli socios faciunt VI 88. Epipolas capiunt et Syracusanos vincunt VI 97 sqq. 101. Syracusas obsidione premunt VI 103. pacem cum Lacedaemoniis rumpunt VI 105. cum Gylippo vario Marte pugnant VII 5 sq. novum exercitum in Siciliam decernunt VII 16. naves 30 in Pelop. et novam classem in Siciliam mittunt VII 20. post Deceleam muro conclusam consternati VII 27. Thraces domum remittunt VII 29. cum Corinthiis pugnant ad Erineum VII 34. pugnant cum Syrac. et vincuntur VII 40 sq. magnam cladem ad Epipolas accipiunt VII 43 sq. de discessu a Syrac. cogitant VII 47 sq. discessuri lunae defectione absterrentur VII 50. vincuntur a Syr. VII 52 sqq. quinam eorum socii in bello Syrac. VII 57. ultimi proelii fortunam experiri statuunt VII 60. dimicant VII 70. et superantur VII 71 sq. miserabilis eorum discessus VII 75 sq. noctu profugiunt VII 80. eosque insecuntur Syracusani VII 81. captivi in lapidicinas coniecti VII 87, 1-4. quanta eorum fuerit clades VII 87, 4 sqq. eorum post hanc cladem consternatio VIII 1. sociorumque defectio VIII 2. classem Pelop. fugant obsidentque VIII 10. eorum apparatus ob sociorum defectionem VIII 14 sq. Mytilenas capiunt VIII 23. Clazomenios subigunt ibid. Chios acie victos obsident VIII 24. Milesios superant VIII 25. a Mileto Pelop. metu abscedunt VIII 27. expeditionem suscipiunt adversus Miletum et Chium VIII 30. ad Chium naufragium faciunt VIII 34. pugnant cum Pelop. et vincuntur VIII 42. amicitiam Tissaphernis frustra tentant VIII 56. statum popularem mutant VIII 54. 66 sqq. tempus huius mutationis notatur VIII 63, 3. 68, 4. pugnant cum Chiis VIII 61. quo anno post exactos tyrannos libertate privati VIII 68. opprimunt optimates in Samo VIII 73. pugnant cum Pelop. et profligantur VIII 95. post Euboeam amissam consternati VIII 96. navale certamen ineunt cum Pelop. VIII 104. et victoriam obtinent VIII 106. animo confirmantur ibid.

Ἀθηναία I 126, 2. II 13, 5. 15, 2. IV 116, 2. V 10, 2. 23, 5. *Χαλκίοικος* I 128, 2. 134, 1.

Ἀθηναῖος Laced. IV 119, 2. 122, 1.

ἀθληταὶ διαζώματα ἔχοντες primum pugnabant I 6, 5.

Ἄθως IV 109, 2. V 3, 6. 35, 1. 82, 1.

Αἰαντίδης tyran. Lampsacenus VI 59.

Αἰγάλεων ὄρος Atticae II 19, 2.
Αἴγινα, Αἰγινῆται classe olim valuerunt I 14, 2. bellum cum Atheniensibus gerunt ante bella Persica ibid. et I 41, 2. oppugnantur ab Atheniensibus I 105 sq. eisdem se dedunt I 108, 4. cf. I 139, 1. 140, 3. contra eos bellum suadent I 67, 2. ab eis expulsi II 27. cf. VIII 69, 3. Thyreae sedes accipiunt II 27, 2. IV 56, 2. ibidem ab Atheniensibus expugnati IV 57, 3. incursionibus insula infestatur VIII 92, 3. ὀβολοὶ Αἰγιναῖοι V 47, 6. δραχμὴ Αἰγιναία ibid.
Αἰγίτιον in Aetolia III 97.
Αἴγυπτος, Αἰγύπτιοι ab Artaxerxe deficiunt I 104. Athenienses eos adiuvant I 109. Persis iterum subiecti I 110. classem iterum eo mittunt Athenienses I 112. οἱ ἕλειοι eorum pugnacissimi I 110, 2. pestilentia Aegyptum invadit II 48, 1. Atheniensium in eam navigatio IV 53, 3. VIII 35, 2.
Αἰθαιῆς in Laconica I 101, 2.
Αἰθιοπία I, 48, 1.
Αἷμος ὄρος I 96, 1.
Αἰνέας Corinthius IV 119, 2.
Αἰνησίας ἔφορος ἐν Σπάρτῃ II 2, 1.
Αἰνιᾶνες Maliensibus finitimi V 51, 1.
Αἶνος Thraciae urbs IV 28, 4. Αἴνιοι Atheniensium vectigales VII 57, 5.
Αἰολάδης Pagondae pater IV 91.
Αἰολῆς ante Dorienses Corinthum possederunt IV 42, 2. Atheniensium socii VII 57, 5. Boeotorum colonia ibid. Αἰολικὰ πολίσματα IV 52, 3. Αἰολίς III 102, 5. 31, 2.
Αἰόλου νῆσοι prope Siciliam III 88, 1. 115, 1.
Αἰσιμίδης Corcyraeus I 47, 1.
Αἴσων Argivorum legatus V 40, 3.
Αἴτνη τὸ ὄρος III 116.
Αἰτωλία, Αἰτωλοί quales sint III 94, 3. eis Athenienses bellum inferunt III 95-99. contra Naupactum bellum movent III 100. 102, 2. τὸ Αἰτωλικὸν πάθος IV 30, 1.
Ἀκαμαντίς tribus Atheniensium IV 118, 10.
Ἄκανθος Laced. V 19, 2. 24, 1.
Ἄκανθος Chalcidicae oppidum Andriorum colonia IV 84, 1. Ἀκάνθιοι a Brasida commoventur, ut ab Atheniensibus deficiant IV 84-89. cf. 124, 1. V 18, 5.
Ἀκαρνάν Alcmaeonis fil. II 102, 6.
Ἀκαρνανία ab Acarnane nomen duxit II 102, 6. Ἀκαρνᾶνες Ath. socii fiunt II 68. 7, 3. 9, 4. Laced. in eos impetus II 80-83. res a Phormione apud eos gestae II 102. Ath. copiis adiuvant III 7. 94 sq. 107 sqq. IV 49. 77. 89. VII 31, 5. 57, 10. 60, 4. Demosthenem contra Ambraciotas ducem creant III 105, 3. 107, 2. eorum mores I 5, 3. II 81, 8. eorum κοινὸν δικαστήριον III 105, 1. τὸ Ἀκαρνανικὸν πεδίον II 102, 2.
Ἀκεσίνης Siciliae fluvius IV 25, 8.
Ἀκράγας Siciliae fluvius VI 4, 4.
Ἀκράγας urbs a Gelois condita VI 4, 4. Ἀκραγαντῖνοι Niciae iter dare nolunt VII 32, 1. medios se gerunt VII 33, 2. 58, 1. seditio inter eos orta VII 46. quae postea in amicitiam versa est VII 50, 1.
Ἀκραί Siciliae oppidum VI 5, 2.
Ἀκραῖον λέπας collis prope Syracusas VII 78, 5.
ἀκρόασις eorum quae recitantur I 21, 1. 22, 4.
Ἀκρόθωοι Actae urbs IV 109, 3.
ἀκρόπολις ἡ νῦν οὖσα πόλις ἦν II 15, 3 sqq. cf. V 18, 10. 23, 5. 47, 11.
Ἀκταῖαι πόλεις Asiae IV 52, 3. cf. III 50, 3.
Ἀκτή Chalcidicae paeninsula IV 109, 1. *V 35, 1.
Ἄκτιον τῆς Ἀνακτορίας γῆς I 29, 3. 30, 3.
Ἀλέξανδρος Perdiccae pater I 57, 2. 137, 1. II 29, 7. 99, 3.
Ἀλέξαρχος Κορίνθιος VII 19, 4.
Ἀλεξικλῆς unus e quadringentis VIII 92, 4. 93, 1. 98, 1.
Ἀλεξιππίδας ephorus Laced. VIII 58, 1.
Ἄληξ fluvius prope Locros III 99.
Ἀλιάρτιοι Boeoti IV 93, 4.
Ἁλιάς, Ἁλιῆς in Argolide I 105, 1. II 56, 5. IV 45, 2.
Ἁλικαρνασσός, Ἁλικαρνασσῆς VIII 42, 4. 108, 1.
Ἁλικυαῖοι Siculi VII 32, 1.
Ἅλυς ποταμός I 16.

Ἀλκαῖος ἄρχων V 19, 1. 25, 1.
Ἀλκαμένης dux Laced. VIII 5. 8, 2. 10. 11, 3.
Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου V 43. eius genus clarum ibid. cur infestus Lacedaemoniis ibid. eorum legatos deludit V 45 sq. στρατηγός expeditionem in Peloponnesum facit V 52, 2. 55, 4. et in Argos V 84, 1. στρατηγὸς αὐτοκράτωρ expeditionis in Siciliam creatus VI 8, 2. expeditionem urget VI 15. orationem habet VI 16-19. eius ingenium et mores VI 12, 2. 15. 16. 28, 2. eius in ludis Olympiacis magnificentia VI 16. accusatur de Hermis violatis et mysteriis profanatis VI 28. 53. 61. paratus ad se purgandum VI 29. abit in Siciliam VI 30. eius de bello Siculo sententia VI 48. ad causam dicendam revocatur VI 53. 61. non paret, sed in exsilium abit VI 61. capite damnatur ob desertum iudicium ibid. exul ex agro Thurio in Peloponnesum proficiscitur ibid. exul Spartae oratione Lacedaemonios ad bellum Atheniensibus inferendum excitat VI 89 sqq. Endio Ephoro hospes paternus VIII 6. Lacedaemonios ad classem in Chium mittendam hortatur ibid. in Chium cum Chalcideo mittitur VIII 11 sq. res in illa insula et circa Miletum ab eo gestae VIII 14. 17. 26. Peloponnesiis suspectus ad Tissaphernem se confert VIII 45. illisque plurimum suis consiliis nocet ibid. et 46. reditum sibi in patriam struit VIII 47 sq. eius cum Phrynicho contentio VIII 50. 51. Tissaphernem Atheniensibus conciliare studet VIII 52. ei reditus in patriam decernitur VIII 81. 97. στρατηγός VIII 82. militum in quadringentos iram compescit VIII 86. Aspendum ad Tissaphernem cur profectus VIII 88. ad classem redit VIII 108. Ἀλκ. Laced. VIII 6, 3.
Ἀλκίδας Laced. nauarchus Lesbum missus III 16, 3. 26, 1. 29-32. eius reditus III 32. 33. 69. Brasidam ξύμβουλον accipit III 69, 1. 76. adversus Corcyram navigat III 76. eius ignavia III 79, 3. triumvir coloniae Heracleam deducendae III 92, 5.
Ἀλκινάδας Laced. V 19, 2. 24, 1.
Ἀλκίνου τέμενος III 70, 4.
Ἀλκισθένης Demosthenis pater III 91, 1. IV 66, 3. VII 16, 1.
Ἀλκίφρων πρόξενος Λακεδαιμονίων V 59, 5.
Ἀλκμέων II 102, 5. 6.
Ἀλκμεωνίδαι VI 59, 4.
Ἀλμωπες, Ἀλμωπία in Macedonia II 99, 5.
Ἀλόπη oppidum Locrorum Opunt. II 26, 2.
Ἀλύζεια Acarnaniae urbs VIII 31, 2.
ἄλφιτα οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ πεφυραμένα III 49, 3.
Ἀμαξιτός Aeolidis urbs VIII 101, 3.
Ἀμεινιάδης Ath. II 67, 2. 3.
Ἀμεινίας Laced. IV 132, 3.
Ἀμεινοκλῆς Κορίνθιος ναυπηγός I 13, 3.
Ἀμμέας Plataeensis III 22, 3.
Ἀμόργης ὁ Πισσούθνου a rege deficit VIII 5, 5. 19, 2. 28, 3.
Ἀμπελίδας Laced. V 22, 2.
Ἀμπρακία Corinthiorum colonia II 80, 3. Acarnanes et Amphilochi eam expugnare nolunt III 113, 6. Corinthii eo praesidium mittunt III 114, 4. Ἀμπρακιῶται auxilium ferunt Corinthiis contra Corcyraeos I 27. initium inimicitiarum inter eos et Argivos II 68 sq. bellum inferunt Amphilochis II 68. et Acarnanibus II 80. a quibus repelluntur II 81. aliam adversus Amphilochos et Acarnanes expeditionem suscipiunt III 105. Olpas capiunt ibid. ab Acarnanibus vincuntur III 108 sq. tandem foedus ineunt III 114. Syracusanis contra Athenienses auxilia dant VII 58.
Ἀμπρακικὸς κόλπος I 29, 3. 55, 1. II 68, 3. III 107, 1. IV 49. Ἀμπρακιώτιδες νῆες I 48, 4. VI 104, 1. VIII 106, 3.
Ἀμύκλαιον templum Apollinis V 18, 10. 23, 5.
Ἀμύντας ὁ Φιλίππου II 95, 3. 100, 3.
Ἀμυρταῖος ὁ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλεύς I 110, 2. 112, 3.
Ἀμφιάρεως Amphilochi pater II 68, 3. Alcmaeonis pater II 102, 5.

Ἀμφίας Ἐπιδαύριος IV 119, 2.
Ἀμφίδωρος Menecratis pater IV 119, 2.
Ἀμφιλοχία ab Amphilocho condita II 68, 3. Achelous per eam fluit II 102, 2. *Ἀμφίλοχοι* qua lingua utantur II 68, 5. Ambraciotae eis bellum inferunt II 68. iterum in eos invadunt III 102, 6. 105-115. *Ἀμφιλοχικὰ ὄρη* III 112, 2. *Ἀμφιλοχική* II 68, 5. *Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικόν* vide *Ἄργος*.
Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω II 68, 3.
Ἀμφίπολις ab Atheniensibus condita I 100, 3. IV 102, 3. eius situs et nomen IV 102, 4. a Brasida occupatur IV 102-107. pugna ibi facta V 6—11. ab Atheniensibus oppugnatur VII 9. cf. V 83, 4. *Ἀμφιπολῖται* Brasidam mortuum honoribus afficiunt V 11, 1.
Ἀμφισσῆς τῶν Λοκρῶν III 101, 2.
ἀναθήματα I 132, 3. II 13, 4. VI 46, 3. cf. I 13, 6. 134, 4. II 84, 4. 92, 5. III 57, 1. 68, 3. 104, 2. VI 56, 6.
Ἄναια Cariae oppidum III 32, 2. IV 75, 1. VIII 19, 1. *Ἀναιῖται* III 19, 2. *Ἀναιῖτις ναῦς* VIII 61, 2.
Ἀνάκειον templum Castoris et Pollucis VIII 93, 1.
Ἀνακτόριον Acarnaniae urbs ubi sita I 55, 1. IV 49. *Κορινθίων πόλις* IV 49. ab Atheniensibus expugnatum IV 49. V 30, 2. VII 31, 2. Acarnanibus infestum III 114, 3. *Ἀνακτόριοι* Corinthiis et Peloponnesiis socii I 46, 1. II 9, 2. 80, 5. 81, 3. *Ἀνακτορία γῆ* I 29, 3.
Ἀνάξανδρος Θηβαῖος VIII 100, 3.
Ἀναξίλας Ῥηγίνων τύραννος Messanam condit VI 4, 6.
Ἄναπος Acarnaniae fluvius II 82. *Ἄν.* Siciliae fluvius VI 66, 2. 96, 3. VII 42, 6. 78, 3.
Ἀνδοκίδης dux Ath. I 51, 4.
ἀνδράποδα Atheniensium quot transfugerint VII 27, 5. vendita VI 62, 4. VIII 28, 4. cf. III 70, 1.
Ἀνδροκλῆς Athenis homo popularis VIII 65, 2.
Ἀνδροκράτους ἡρῷον III 24, 1.
Ἀνδρομέδης legatus Laced. V 42, 1.
Ἄνδρος insula II 55, 1. *Ἄνδριοι* Atheniensium socii IV 42, 1. VIII 69, 3. tributarii VII 57, 4. eorum coloniae IV 88, 2. 103, 3. 109, 3.
Ἀνδροσθένης Ἀρκάς V 49, 1.
Ἀνήριστος legatus Laced. II 67, 1.
Ἀνθεμοῦς Macedoniae regio II 99, 6. 100, 4.
Ἀνθεστηριών II 15, 4.
Ἀνθήνη Cynuriae oppidum V 41, 2.
Ἄντανδρος Aeolidis urbs IV 52, 3. 75, 1. VIII 109, 1. *Ἀντάνδριοι* VIII 108, 4.
Ἀντιγένης Socratis pater II 23, 2.
Ἀντικλῆς dux Ath. I 117, 2.
Ἀντιμενίδας legatus Laced. V 42, 1.
Ἀντίμνηστος pater Hierophontis III 105, 3.
Ἀντίοχος Orestarum rex II 80, 6.
Ἄντιππος Laced. V 19, 2. 24, 1.
Ἀντισθένης Laced. VIII 39, 2. 61, 2.
Ἄντισσα Lesbi urbs, *Ἀντισσαῖοι* III 18. 28, 3. VIII 23, 4.
Ἀντίφημος Gelae conditor VI 4, 3.
Ἀντιφῶν Ath. auctor mutati status popularis optime capitis causam dicit VIII 68, 1-3. paucorum dominatum defendit et legatus Lacedaemonem proficiscitur VIII 90, 1-3.
Ἄξιος Macedoniae fluvius II 99, 4.
Ἀπιδανός Thessaliae fluvius IV 78, 5.
Ἀποδωτοί gens Aetolica III 94, 5. 100, 1.
ἀποικίαι metropoli officia praestare debent I 25, 4. 34, 1. 38, 3. conditorem honoribus afficiunt V 11, 1.
Ἀπολλόδωρος Chariclis pater VII 20, 1.
Ἀπόλλων I 25, 1. 118, 3. 123, 1. 126, 4. 134, 4. 135, 1. II 54, 4. III 92, 5. IV 118, 3. V 23, 1. *Ἀρχηγέτης* VI 3, 1. *Δήλιος* I 13, 6. III 104, 2. *Μαλόεις* III 3, 3 et 6. *Πυθαεύς* V 53, 1. *Πύθιος* IV 118, 1. VI 54, 6 sq. eius templa I 29, 3. V 47, 11. VI 54, 6. IV 76, 4. 90, 1. 97, 3. VII 26, 2. III 94, 2. V 23, 5. VIII 35, 3. eius oraculum II 102, 5. *προοίμιον*

Ἀπόλλωνος III 104, 4. Ἀπολλώνιον prope Naupactum II 91, 1.
Ἀπολλωνία Corinthiorum in Illyria colonia I 26, 2.
ἀπόστασις sociorum Ath. I 58, 1. 98, 4. 100, 2. 114, 1. 115. III 2, 1. IV 88. 103, 4. 106. 107, 3. 109, 5. 110-113. 120, 1. 123, 1. VIII 14. 17, 3. 44, 1. 62, 1. 80, 3. 95, 7. 100, 3. 107, 1. eius causae I 99. III 10-13. VIII 2.
Ἄργιλος prope Amphipolim V 18, 5. Ἀργίλιοι I 132, 5. IV 103. V 6, 3.
Ἀργῖνον promontorium adversus Chium VIII 34.
Ἀργινοῦσσαι insulae VIII 101, 2.
Ἄργος Peloponnesi I 135, 3. 137, 3. II 2, 1. 99, 3. IV 42, 3. 133, 2. VI 95, 1. 105, 1. Ἀργεία II 27, 2. IV 56, 2. V 75, 4. 83, 2. 116, 1. VI 7, 1. Ἀργεῖοι hostes Lacedaemoniorum I 102. foedus ineunt cum Atheniensibus ibid. quando foedus tricennale inter eos et Lacedaemonios exierit V 14. exstimulantur a Corinthiis contra Laced. V 27. principatum Peloponnesi affectant V 28. cum Mantinensibus societatem ineunt V 29. et cum Eleis V 31. et cum Corinthiis et Chalcidensibus ibid. eorum amicitiam ambiunt Laced. V 36. foedus inire cupiunt cum Corinthiis et Boeotis V 37. amicitiam Lacedaemoniorum ambiunt V 41. Atheniensium societatem petunt V 44 sq. et cum illis foedus faciunt V 46. populari imperio reguntur V 44. Corinthum veniunt V 50, 5. bellum gerunt cum Epidauriis V 53 sq. in eos bellum parant Laced. V 57. inclusi a Laced. Agidis beneficio evadunt V 59. Orchomenum capiunt V 61. eis rursus bellum inferunt Laced. V 64. pugnam parant V 66. congrediuntur V 72. vincuntur a Laced. V 73 sq. pacem accipiunt a Laced. V 76. de statu populari abolendo clam agunt cum Laced. ibid. foedera ineunt cum Laced. V 77. 79. eorum plebs pulsis optimatibus Atheniensium amicitiam repetit V 82. inter eos et Laced. bellum renovatur V 83. 116. VI 7. Orneas solo aequant VI 7. a Milesiis superantur VIII 25.
Ἄργος Ἀμφιλοχικόν a quo conditum sit et nominatum II 68, 3. eius potentia II 68, 4. Ambraciotae eo potiuntur II 68, 6. ab Ath. captum Amphilochis redditur II 68, 7. alterum impetum suscipiunt Ambraciotae III 102, 6. 105-109. Ἀργεία II 80, 8. III 105, 1. 106, 2. Ἀργεῖοι II 68. III 105, 1. 106, 3. 107, 1.
ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλάξειν V 16, 2.
ἀργύριον fortitudinis praemium IV 116, 2. ἄσημον II 13, 4. VI 8, 1. ἐπίσημον II 13, 3.
Ἀριανθίδης βοιωτάρχης IV 91.
Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος IV 102, 2.
Ἀρίσταρχος Ath. ἐναντίος τῷ δήμῳ VIII 90, 1. 92, 6-10. Oenoën Boeotis tradit VIII 98. στρατηγός VIII 98, 1.
Ἀριστείδης ὁ Ἀρχίππου Ἀθην. στρατηγός IV 50, 1. 75, 1. Ἀρ. ὁ Λυσιμάχου I 91, 3. V 18, 5.
Ἀριστεὺς ὁ Ἀδειμάντου Corinthiorum dux I 60-66. legatus ad regem Atheniensibus traditus et interfectus II 67. Ἀρ. ὁ Πελλίχου Corinthiorum dux I 92, 2. Ἀρ. Laced. IV 132, 3.
Ἀριστογείτων I 20, 2. VI 54-60.
Ἀριστοκλείδης Hestiodori pater II 70, 1.
Ἀριστοκλῆς Laced. V 16, 2. 71, 3. 72, 1.
Ἀριστοκράτης Ath. V 19, 2. 24, 1. Ἀρ. ὁ Σκελλίου Ἀθ. στρατηγός VIII 9, 2. 89, 2. 92, 2-5.
Ἀριστόνους Agrigentum condit VI 4, 4. Ἀρ. Larisaeus II 22, 3.
Ἀριστοτέλης Ath. dux III 105, 3.
Ἀριστοφῶν Ath. legatus VIII 86, 9.
Ἀρίστων Corinthius VII 39, 2.
Ἀριστώνυμος Ath. IV 122, 1-5. Ἀρ. Euphamidae pater II 33, 1. IV 119, 2.
Ἀρίφρων Hippocratis pater IV 66, 3.
Ἀρκαδία incolas non mutavit I 2, 3. pars eius Mantinensibus subiecta V 29, 1. 33, 1. ὁ Ἀρκαδικὸς

Ὀρχομενός V 61, 3. Ἀρκάδες ab Agamemnone naves accipiunt I 9, 3. eorum cum Lepreatis bellum V 31, 2. socii Laced. II 9, 2. V 57, 2. 58, 4. 61, 4. 64, 3. 67, 1. VIII 3, 2. Argivorum socii V 67, 2. mercenarii Pissuthnae III 34, 2. Corinthiorum VII 19, 4. 57, 9. 58, 3. Atheniensium VII 57, 9. ad quamlibet militiam mercede adducti ibid.
Ἀρκεσίλαος Lichae pater V 50, 4. 76, 3. VIII 39, 2.
ἀρκτούρου ἐπιτολαί II 78, 2.
Ἀρματοῦς urbs adversus Methymnam sita VIII 101, 2.
Ἁρμόδιος I 20, 2. VI 54-58.
ἁρμοστής VIII 5, 2.
Ἄρναι τῆς Χαλκιδικῆς IV 103, 1.
Ἄρνη Thessaliae oppidum I 12, 3.
Ἄρνισα Macedoniae oppidum IV 128, 3.
Ἁρπάγιον oppidum ad Propontidem situm VIII 107, 1.
*Ἀρπίνη prope Olympiam V 50, 3.
Ἀρριανοί prope Sestum VIII 104, 1.
Ἀρριβαῖος Lyncestarum rex a Perdicca bello lacessitus IV 79, 2. 83, 1. Brasidas cum eo de societate agit IV 83. ei bellum inferunt Brasidas et Perdiccas IV 124-129.
Ἀρσάκης Tissaphernis ὕπαρχος VIII 108, 4.
Ἀρτάβαζος σατράπης I 129, 1. 132, 5.
Ἀρταξέρξης Themistoclem recipit I 137, 3-139. Aegyptus ab eo desciscit I 104, 1. moritur IV 50, 3. Darii pater VIII 5, 4.
Ἄρτας Iapygum princeps VII 33, 4.
Ἀρταφέρνης a rege Lacedaemonem missus IV 50.
Ἀρτεμίσιον III 54, 4.
Ἀρτεμίσιος μήν V 19, 1.
Ἄρτεμις III 104, 5. VIII 109, 1. eius templum VI 44, 3.
ἀρτῦναι Argivorum magistratus V 47, 9.
ἀρχαὶ ἔνδημοι Ath. V 47, 9.
Ἀρχεδίκη ἡ Ἱππίου VI 59, 3.
Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου II 100, 1.
Ἀρχέστρατος Ἀθ. στρατηγός I 57, 6. VIII 74, 1.
Ἀρχέτιμος Corinthius I 29, 2.
Ἀρχίας Camarinaeus IV 25, 7. Ἀρ. Corinthius Syracusas condit VI 3, 2.
Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου Lacedaemoniorum rex, vir prudens et modestus I 79. orationem habet ibid. sqq. dux expeditionis in Atticam II 10. orationem habet ibid. sqq. legatum Athenas mittit II 12. in Atticam exercitum movet ibid. Periclis hospes II 13. ob Oenoën non expugnatam in gravem suspicionem apud. Laced. incidit II 18. cur tanta cunctatione usus ibid. in Atticam irrumpit II 19. cunctatur circa Acharnas II 20. dux alterius expeditionis in Atticam II 47. III 2. et adversus Plataeas II 71. eius ad Plataeenses responsum etc. II 72 sq. Agidis pater III 89, 1. IV 2, 1.
Ἄρχιππος Aristidis pater IV 50, 1
ἄρχοντες ante Theseum II 15, 1. novem Cylonis tempore I 126, 8. appellantur Ἀλκαῖος Θεμιστοκλῆς Πεισίστρατος Πυθόδωρος.
Ἀρχωνίδης Siculorum rex VII 1, 4.
Ἀσία I 9, 2. II 67, 1. 97, 6. IV 75, 2. V 1. VIII 39, 3. 58, 2. Ἀσιανός I 138, 5. Ἀ. βάρβαροι I 6, 4.
Ἀσίνη Messeniae oppidum IV 13, 1. VI 93, 3. Laconicae oppidum IV 54, 4.
Ἄσπενδος Pamphyliae urbs VIII 81, 3. 87. 88, 1. 99. 108, 3.
Ἀσσίναρος Siciliae fluvius III 84, 2.
Ἀσσύρια γράμματα IV 50, 2.
Ἀστακός Acarnaniae urbs II 30, 1. 33, 1. 102, 1.
Ἀστύμαχος Plataeensis III 52, 5.
Ἀστύοχος Laced. nauarchus VIII 20, 1. 26, 1. 29, 2. 38, 1. in Chium venit VIII 23, 1-5. Lesbum temptat ibid. a Chiis arcessitus VIII 24, 6. eius expeditiones VIII 31-34. 36. Chiis auxilium recusat VIII 38, 4. ξυμβούλους accipit VIII 39, 2. Caunum, Ceum, Cnidum, Symen proficiscitur VIII 41. 42. Chiis auxilio venire parat VIII 40. 41, 1. 61. contra Samum proficiscitur VIII 63, 1-3. qualis ei cum Alcibiade condicio intercesserit VIII 45, 1. 50. 68, 2. Mileti versatur VIII 63, 1. 78, 1. 79. 83. 84. mortem ad

aram confugiens evitat VIII 84, 3. Spartam revertitur VIII 85.
Ἀσώπιος Phormionis pater I 64, 2. Ἀσ. eius nepos Ἀθ. στρατηγός III 7, 1-4.
Ἀσωπόλαος Astymachi pater III 52, 5.
Ἀσωπός Boeotiae fluvius II 5, 2.
Ἀταλάντη ἡ ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπουντίοις νῆσος II 32. III 89, 3. V 18, 7. Ἀτ. urbs Macedoniae II 100, 3.
ἀτιμία apud Laced. V 34, 2.
Ἀτιντᾶνες gens Epiri II 80, 5.
ἄτρακτος i. e. οἰστός IV 40, 2.
Ἀτραμύττιον Mysiae urbs V 1. VIII 108, 4.
Ἀτρεύς I 9, 2.
Ἀττική antiqui temporis I 2, 5 sq. II 15, 1. 16, 1. 36, 1. Eurystheus ibi interfectus I 9, 2. coloniae inde in Ioniam missae I 2, 6. bene culta I 82, 4. sociorum vectigalibus sustentata III 13, 5-7. invaditur I 114. II 10-13 et 18-24. 47 et 55-58. III 1. 26. IV 2, 6. VII 19. impetus terra marique in eam susceptus frustratur III 15-17. Ἀττικὴ ἀγορά I 67, 4. 139, 1. Ἀ. δραχμή VIII 29, 1. 45, 2. Ἀ. ἱερά III 114, 1. Ἀ. πόλεμος V 31, 3-6. Ἀ. σπονδαί V 29, 2. 36, 1. Ἀ. ξυγγραφή I 97, 2. Ἀ. χοῖνιξ IV 16, 1. ἀττικίζειν, ἀττικισμός III 62, 1. 64, 5. IV 133, 1. VIII 38, 3.
αὐλητῶν νόμος V 70.
Αὐλών prope Bolben lacum IV 103, 1.
αὐτερέται I 10, 4. III 18, 4. VI 91, 4.
Αὐτοκλῆς Ἀθ. στρατηγός IV 53, 1. 119, 2.
αὐτόπολις V 79, 1.
αὐτοτελὴς καὶ αὐτόδικος V 18, 2.
Αὐτοχαρίδας Laced. V 12, 1.
Ἀφροδίτη VI 46, 3.
Ἀφροδιτία Laconicae oppidum IV 56, 1.
Ἄφυτις τῆς Παλλήνης I 64, 2.
Ἀχαΐα Peloponnesi ab Ath. in societatem assumpta I 111, 3. Peloponnesiis reddita I 115, 1. Ath. eam reposcunt IV 21, 3. Ἀχαιοί Laced. socii II 9, 2. in Zacynthum coloniam deducunt II 66, 1. Ἀχαϊκός II 86. 92, 5.
Ἀχαΐα Thessaliae regio IV 78, 1. Ἀχαιοὶ οἱ Φθιῶται VIII 3, 1.
Ἀχαιοί apud Homerum I 3, 3. IV 120, 1. VI 2, 3.
Ἀχαρναί II 19, 2. 20. 21. 23, 1. Ἀχαρνῆς II 20, 4.
Ἀχελῷος Acarnaniae fluvius II 102, 2-103. III 7, 4. 106, 1.
Ἀχέρων Thesprotiae fluvius I 46, 4. Ἀχερουσία λίμνη ibid.
Ἀχιλλεύς I 3, 3.

βάρβαροι non sunt apud Homerum I 3, 3. eorum mores I 6. praedones I 5, 1.
βασιλεῖαι πατρικαί in tyrannides mutatae I 13, 1. β. apud Macedones II 99, 2. Περσῶν βασιλείας νόμος II 97, 4. βασιλῆς Laced. primum instituti V 16, 3. quot suffragia habuerint I 20, 3. in carcerem ab ephoris duci possunt I 131, 2. in bello summam potestatem habent V 66, 3.
Βάττος dux Corinthiorum IV 43, 1.
Βιθυνοὶ Θρᾷκες IV 75, 2.
Βισαλτία Thraciae regio II 99, 6. Βισαλτικόν IV 109, 4.
βοῇ κρίνουσι Lacedaemonii I 87, 2.
Βοιόν Doridis oppidum I 107, 2.
βοιωτάρχαι II 2, 1. IV 91. V 37. 38. VII 30, 3.
Βοιωτία olim Καδμηΐς I 12, 3. fertilis et multas incolarum vices experta I 2, 3. eius confinia III 95, 1. VII 19, 2. VIII 98, 2. Βοιωτοί apud Homerum I 10, 4. eorum migratio I 12, 3. Aeolicae stirpis VII 57, 5. III 2, 3. Persis subiecti VIII 43, 3. ab Ath. ad Oenophyta victi I 108. 111, 1. IV 95, 3. liberi fiunt I 113. socii Laced. II 9, 2-4. 12, 5. 22, 2. IV 72, 2. 95, 2. V 57, 2. 58, 4. 59, 2. 64, 4. VII 19, 3. 43, 7. 45, 1. 57, 5. 58, 3. VIII 3, 2. 5, 2. 106, 3. Lesbios ad defectionem sollicitant III 13, 1. VIII 5, 2. Brasidam adiuvant IV 70, 1. 72. Ath. in eos expeditio IV 76. 77. 89-91. ad Delium pugnant IV 91-97. 101. cum Ath. agunt IV 97-100. Delium expugnant IV 100. Panactum capiunt V 3, 5. inducias cum Ath.

agunt V 26, 2. IV 118, 2. paci adversantur V 17, 2. 22, 1. societatem cum Argivis inire cunctantur V 31, 6. cum Corinthiis agunt V 32. cum Laced. V 36-40. societatem cum eis faciunt V 39, 3. 44, 3. 46, 2-5. Heraclea potiuntur V 52, 1. Oropum capiunt VIII 60, 1. Oenoën occupant VIII 98. τὰ πάτρια τῶν πάντων B. II 2, 4. III 66, 1. B. δημόσιον V 50, 4. eorum τέσσαρες βουλαί V 38, 2. Βοιώτιος IV 76, 2 sq.

Βόλβη λίμνη in Mygdonia I 58, 2. IV 103, 1.

Βολίσκος in Chio insula VIII 24, 3.

Βοριάδης ὁ Εὐρυτάν III 100, 1.

Βοττία, Βοττιαία Macedoniae regio II 99, 3. 100, 4. Βοττιαῖοι deficiunt I 57, 5. 58, 1. eis bellum inferunt Ath. II 79. et Sitalces II 101, 1. Βοττική in Chalcidice I 65, 3. II 79, 2. 101, 4.

Βούδορον castellum Salaminis II 94, 3. III 51, 2.

Βουκολίων Arcadiae oppidum IV 134, 2.

βουλή Ath. V 45. 47, 9. βουλὴ ἡ ἀπὸ τοῦ κυάμου VIII 66, 1. 69, 4. abrogata a quadringentis VIII 69. 70, 1. restituta VIII 86, 5. 97. β. Argivorum V 47, 9. Boeotorum V 38. Chiorum VIII 14, 2. Corcyraeorum III 70, 5. Mantinensium V 47, 9. βουλευταί III 70, 6. VIII 69, 4. βουλευτήριον unum non habent Peloponnesii I 141, 6. unum totius Atticae instituit Theseus II 15, 2. eo quadringenti conveniunt VIII 67, 3. 69, 1. 70, 1. 92, 6. 93, 1.

Βουφράς prope Pylum IV 118, 4.

Βρασίδας ὁ Τέλλιδος Σπαρτιάτης ingenio et moribus excellens II 25, 2. IV 81. 108, 2. V 7, 2. ξύμβουλος II 85, 1. 86, 6. 93, 1. III 69. 76. Methonen servat et Spartae collaudatur II 25, 1-3. ad Pylum rem strenue gerit IV 11. 12. Megarensibus succurrit IV 70-74. Corinthi expeditionem in Thraciam parat IV 74, 1. Thessaliam pertransit IV 78. in Lyncestas proficiscitur IV 83. Acanthios ad defectionem movet IV 84-89. eius oratio IV 85-88. Stagirus ad eum deficit IV 88, 2. et Argilus IV 103, 4. Amphipolim occupat IV 102-107. ab Eione repellitur IV 106, 4. 107, 1-3. Myrcinus, Galepsus, Oesyme ei se dedunt IV 107, 3. exercitum in Acten ducit IV 109. Toronen occupat IV 113. 114. et Lecythum IV 115. Scione ad eum deficit IV 120. a Scionaeis aurea corona donatur IV 121, 1. Mende ad eum deficit IV 121, 2. 123. alteram in Lyncestas expeditionem suscipit IV 124. deseritur a Perdicca IV 125. milites cohortatur IV 126. hostes repellit IV 127. 128, 1-3. hostis iudicatur a Perdicca IV 128, 5. Potidaeam nequidquam temptat IV 121, 2. 135. ad Amphipolim Cleonem vincit V 6-11. milites cohortatur V 9. moritur V 10, 8. sepelitur V 11, 1. Βρασίδειοι V 67, 1. 71, 3. 72, 2.

Βραυρώ regis Edonum uxor IV 107, 3.

*Βρέα Mygdoniae oppidum I 61, 4.

Βρικιννίαι castellum Leontinorum V 4, 4.

Βριλησσός mons Atticae II 23, 1.

Βρομερός Λυγκηστῶν βασιλεύς IV 83, 1.

Βρομίσκος urbs ad effluvium Bolbae lacus IV 103, 1.

Βυζάντιον Ath. capiunt I 94, 2. Gongylo a Pausania commissum I 128, 5-7. ibi Pausanias commoratur I 129, 1. 130, 1. 131, 1. eius distantia a Strymone II 97, 2. ab Ath. deficit VIII 80, 3. proelium navale ibi factum VIII 80, 4. 107, 1. Βυζάντιοι ab Ath. deficiunt I 115, 5. subiecti I 117, 3.

Βωμιῆς Aetoli III 96, 3.

βωμὸς ὁ ἐν ἀκροπόλει I 126, 10. σεμνῶν θεῶν I 126, 11. Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου V 50, 1. Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου VI 3, 1. Πυθίου VI 54, 6. τῶν δώδεκα θεῶν VI 54, 6. οἱ βωμοὶ τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων καταφυγή IV 98, 6.

Γαληψός Thasiorum in Chalcidice colonia IV 107, 3. V 6, 1.

γαμικά II 15, 5. VI 6, 2.

Γαυλίτης Κάρ VIII 85, 2.

Γέλα Siciliae fluvius VI 4, 3.

Γέλα condita VI 4, 3. VII 57, 6. Siculi eo conveniunt IV 58. Atheniensibus infensa V 4, 6. VII 57, 9. *Γελῷοι νόμιμα Δωρικὰ* habent VI 4, 3. Agrigentum et Camarinam condunt VI 4, 4. 5, 3. eorum finitimi VII 58, 1. Syracusanis socii VI 67, 2. VII 1, 4. 33, 1. 57, 6. 58, 1. *Γελεᾶτις Ὕβλα* VI 62, 5.
Γέλων τύραννος Συρακοσίων VI 4, 2. 5, 3. 94, 1.
Γεραιστός Euboeae oppidum III 3, 5.
Γεράνεια ὄρος I 105, 3. 107, 3. 108, 2. IV 70, 1.
Γεράστιος μήν IV 119, 1.
Γέται II 96, 1. 98, 4.
γεωμόροι Samii VIII 21.
Γῆς ἱερόν II 15, 4.
Γίγωνος Chalcidicae urbs I 61, 5.
Γλαύκη τῆς Μυκάλης VIII 79, 2.
Γλαύκων dux Ath. I 51, 4.
Γόαξις Edonus IV 107, 3.
Γόγγυλος ὁ Ἐρετριεύς I 128, 6. *Γ. τῶν Κορινθίων ἄρχων* VII 2, 1.
Γορτυνία Macedoniae oppidum II 100, 3.
Γορτύνιος Κρής II 85, 5.
Γραϊκή Atticae regio II 23, 3. *III 91, 3.
γραμματεύς VII 10. IV 118, 11.
Γρηστωνία Macedoniae regio II 99, 6. 100, 4.
Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου praefectus Syracusanis a Laced. missus VI 93. Syracusas venit VII 1. vincitur ab Athen. VII 5. eosdem postea vincit VII 6. Plemmyrium capit VII 22. 23. nova Syrac. auxilia adducit VII 50. pugnat cum Athen. eosque vincit VII 69 sq. eorum fugam impedire statuit VII 74. Niciam capit VII 85. 86. naves ex Sicilia domum reducit VIII 13.
γυμνοπαιδίαι V 82, 1-4.
γυμνοῦσθαι primi coeperunt Lacedaemonii I 6, 5.
Γυρτώνιοι Thessali II 22, 3.

Δάιθος Laced. V 19, 2. 24, 1.
Δαΐμαχος Eupompidae pater III 20, 1.
δαίμονες ὁμωχέται IV 97, 4.
Δαμάγητος Laced. V 19, 2. 24, 1.
Δαμάγων Laced. III 92, 5.
Δαμότιμος Sicyonius IV 119, 2.
Δαναοί I 3, 3.
Δάρδανος prope Abydum VIII 104, 2.
δαρεικὸς στατήρ VIII 28, 4.
Δαρεῖος I 14, 1. 16. IV 102, 1. VI 59, 3 sq. *Δ. ὁ Ἀρταξέρξου* VIII 5, 4. 18. 37. 58.
Δασκυλῖτις σατραπεία I 129, 1.
Δάσκων Camarinam condit VI 5, 3.
Δάσκων sinus prope Syracusas VI 66, 2.
Δαυλία τῆς Φωκίδος II 29, 3. *Δαυλιὰς ὄρνις* ibid.
Δαφνοῦς prope Clazomenas VIII 23, 6. 31, 2.
Δεινιάδας περίοικος VIII 22, 1.
Δεινίας Cleippidae pater III 3, 2.
**δεκατευτήρια* VI 91, 7.
Δεκέλεια Alcibiade auctore (VI 91, 6. 93, 2. VII 18, 1) a Lacedaemoniis munita VII 19, 1-3. 20, 1 et praesidio firmata cum maximo Atheniensium damno VII 27, 2 sqq. 28. cf. VIII 3, 1. 5, 3. 69, 1. 70, 2. 71. 98, 1. quantum distet ab Athenis VII 19, 2.
Δελφίνιον prope Chiorum urbem VIII 38, 2. 40, 3.
Δελφοὶ αὐτόνομοι V 18, 2. *ὁ ἐν Δ. θεός* I 134, 4. V 32, 1. cf. I 25, 1. 118, 3. 126, 4. III 92, 5. *τὸ ἐν Δ. ἱερόν* Delphis, deinde Phocensibus traditum I 112, 5. *πρόμαντις ἡ ἐν Δ.* corrupta V 16, 2. *τὸ ἐν Δ. μαντεῖον* I 28, 2. *τὰ ἐν Δ. χρήματα* I 121, 3. 143, 1. *τρίπους ὁ ἐν Δ.* I 132, 2. III 57, 2. spolia eo missa IV 134, 1.
Δέρδας Macedo I 57, 1. 59, 2.
Δερκυλίδας Σπαρτιάτης VIII 61, 1. 62, 1.
Δερσαῖοι Thraciae gens II 101, 3.
Δευκαλίων I 3, 1.
Δήλιον ἐν τῇ Ταναγραίᾳ IV 76, 4. 89, 1. 90, 1. 97, 3. pugna ibi facta IV 91-97. V 14, 1. 15, 2.
Δῆλος lustrata I 8, 1. III 104. *ταμιεῖον* et conventus sociorum I 96, 2. terrae motus II 8, 3. *ἀγών* ibi habitus *καὶ γυμνικὸς καὶ μουσικός* et *χοροί* III 104, 3 sqq. quantum distet a Rhenea III 104, 2. cf. III 29, 1. VIII 77. 80, 3. 86, 1. *Δηλιακὸς χόρος* III 104, 5. *Δήλιοι* ex-

pulsi V 1. VIII 108, 4. reducti V 32, 1. Δήλιος vide Ἀπόλλων.
Δημάρατος Ath. dux VI 105, 2.
Δήμαρχος Συρακοσίων στρατηγός VIII 85, 3.
Δημέας Philocratis pater V 116, 3.
δημιουργοί magistratus apud Mantinenses et Eleos V 47, 3.
Δημόδοκος Ἀθην. στρατηγός IV 75, 1.
δημοκρατία qualis sit II 37, 1. III 37. 47, 2. VI 39. 89, 4 sqq. VIII 1, 4. eius Athenis tollendae consilium et conatus VIII 47 sqq. sublata VIII 63 sqq. restituta VIII 73 sqq. 89 sqq. Megaris sublata IV 74. Argis sublata V 81. restituta V 82. Corcyrae III 68-82. IV 46-49.
Δημοσθένης ὁ Ἀλκισθένους III 91. στρατηγός Aetolis bellum infert III 94 sq. cladem ab eis accipit III 98. ob quam Athenas redire non audet, sed apud Naupactum manet ibid. totius socialis exercitus dux electus III 107. res ab eo gestae ibid. circa Pylum quomodo se gesserit IV 3—6. 9—15. στρατηγὸς ἐν Πύλῳ IV 29. 30. 31. 32, 3 sq. 36, 1. 37, 1. 38, 1. milites hortatur IV 10. στρατηγός Megara temptat IV 66. Megarensium longos muros capit IV 67. Nisaeam occupat IV 69. ad bellum Syracusanum mittitur VII 16. Niciae in praetura collega ibid. traicit in Siciliam VII 26. Syracusas cum classe venit VII 42. Epipolas aggressus magna cum clade repellitur VII 43. discessum e Sicilia suadet VII 47. non probat Niciae consilium VII 49. ultimum navale proelium infeliciter temptat VII 69 sq. Syracusis discedit VII 75 sq. cum suis se dedit Syracusanis VII 82. et ab illis interficitur VII 86.
Δημοτέλης Messenius IV 25, 11.
διαβατήρια V 54, 2. 55, 3. 116, 1.
Διαγόρας pater Dorieі VIII 35, 1.
δίαιτα μεθ' ὅπλων I 6, 1-4. 5, 3. ἀνειμένη Ath. I 6, 3. eius apud eosdem mutatio II 16. eius apud eosdem libertas VII 69, 2. II 39, 1. similis veterum Graecorum et barbarorum I 6, 6.
Διάκριτος Σπαρτιάτης II 12, 1.
Διάσια I 126, 6.
δίγλωσσοι IV 109, 4. VIII 85, 2.
διδασκαλεῖον παίδων VII 29, 5.
Διδύμη una ex Aeoli insulis III 88, 2.
Διειτρέφης Nicostrati pater III 75, 1. IV 53, 1. 119, 2. 129, 2. alius Δ. VII 29, 1. VIII 64, 1.
Διέμπορος βοιωταρχῶν II 2, 1.
δίκη ἐρήμη VI 61, 7. δίκαι ξυμβόλαιαι I 77, 1. ἴσαι καὶ ὁμοῖαι V 27, 2. 59, 5. 79, 1. ἀπὸ στρατείας V 60, 6.
Διόδοτος Ath. orationem habet III 41-49.
Δῖοι Thraciae gens II 96, 2. Διακὸν γένος VII 27, 1.
Διομέδων Ath. VIII 19, 2. 20, 2. 23, 1. 24, 2. Ath. στρατηγός VIII 54, 3. 55, 1. 73, 4-6.
Διόμιλος φυγὰς ἐξ Ἄνδρου VI 96, 3. 97, 4.
Δῖον in Acte situm IV 109, 4 sq.
Διῆς V 35, 1. 82, 1.
Δῖον Macedoniae oppidum sub Olympo situm IV 78, 6.
Διονύσου ἱερά II 15, 4. III 81, 5.
Διονυσιακὸν θέατρον VIII 93, 1.
Διονύσιον VIII 93, 3. Διονύσια τὰ ἀρχαιότερα II 15, 4. τὰ ἀστικά V 20, 1. 23, 4.
Διοσκούρων ἱερόν III 75, 3. Διοσκούρειον IV 110, 1. cf. VIII 93, 1.
Διότιμος Ἀθ. στρατηγός I 45, 2. VIII 15, 1.
Δίφιλος dux Ath. VII 34, 3.
Δόβηρος ἡ Παιονική II 98, 2. 99, 1. 100, 3.
Δόλοπες I 98, 2. V 51, 1. Δολοπία II 102, 2.
Δόρκις Laced. dux I 95, 6.
Δραβησκὸς ἡ Ἠδωνική I 100, 3. IV 102, 2.
δραχμὴ Αἰγιναία V 47, 6. 63, 2. Ἀττική II 17, 3. VI 31, 3. VII 27, 2. VIII 29, 1. 45, 2. Κορινθία I 27, 1.
Δρυμοῦσσα insula prope Clazomenas VIII 31, 3.
Δρύοπες in Euboea VII 57, 4.
Δρυὸς κεφαλαί III 24, 1.
Δρῶοι Thraces II 101, 3.
Δύμη τῆς Ἀχαΐας II 84, 3 et 5.
δυναστεία Thessalorum IV 78, 3.

δῶρα sollemnia apud Thraces II 97, 3 sq. cf. II 101, 1.
Δωριεὺς Ῥόδιος III 8. Δ. Thurinus VIII 35, 1. 84, 2.
Δωριῆς Λακεδαιμονίων μητρόπολις I 107, 2. III 92, 3 sq. Peloponnesum occupant I 12, 3. 18, 1. IV 42, 2. VII 5, 4. Καρσὶ πρόσοικοι II 9, 4. in Sicilia III 86, 2. IV 64, 3. VI 77, 1. VII 57, 2. 58, 3. qui eorum ad Syracusas pugnaverint VII 57. 58. Ionibus infensi IV 61, 2. VI 80, 3. 82, 2. eos ut imbelles contemnunt V 9, 1. VI 77, 1. VII 5, 4. VIII 25, 3. Δωριακὸς πόλεμος II 54, 2. Δωρικὸς III 95, 1. 102, 1. πόλεμος II 54, 3. γένος I 24, 2. νόμιμα VI 4, 3. ὅσον Δωρικὸν μετ' Ἀθηναίων ἦν VII 44, 6. Δωρὶς γλῶσσα III 112, 4. φωνὴ VI 5, 1. Δωρίδες πόλεις III 86, 2.
Δῶρος Thessalus IV 78, 1.

Ἕβρος Thraciae fluvius II 96, 4.
Ἔγεστα Elymorum urbs VI 2, 3. 6, 3. 44, 4. 46, 3 et 5. 62, 1 et 4. 88, 6. Ἐγεσταῖοι ἄνδρες βάρβαροι VI 11, 7. VII 57, 11. φυγάδες VI 19, 1. bellum cum Selinuntiis gerunt VI 6. Atheniensium opem petunt VI 6, 2 sq. 10, 5. 11, 7. 13, 2. 33, 2. 77, 1. pecuniam mittunt VI 8, 1. eorum promissa VI 8, 2. 22. cf. 47. 62, 1. Ath. fallunt VI 46, 3 sqq. Hyccara oppidum eis traditur VI 62, 3. Ath. auxiliantur VI 88, 6. 98, 1. VII 57, 11.
ἐθελοπρόξενος III 70, 3.
Εἰδομενή Macedoniae oppidum II 100, 3.
εἰκοστή a Pisistratidis exacta VI 54, 5. ab Ath. τοῖς ὑπηκόοις imposita VII 28, 4.
Εἵλωτες τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων ἀπόγονοι I 101, 2. cum eis Pausanias egit I 132, 4. a Laced. deficientes Ithomen secesserunt I 101, 2 sq. II 27, 2. III 54, 5. IV 56, 2. bellum contra eos I 102. 103. supplices interficiuntur I 128, 1. eorum multitudo VIII 40, 2. militant IV 8, 9. 26, 5 sqq. 80, 5. V 34, 1. 57, 1. 64, 2. VII 19, 3. 58, 3. manumissi V 34, 1. eorum duo milia clam tolluntur IV 80. transfugiunt IV 41, 3. V 14, 3. 35, 7. 56, 2 sq. VII 26, 2.
ἐκεχειρία inter Siculos IV 58. ἐνιαύσιος inter Laced. et Ath. IV 117. 118. 119. 122, 1. 123, 1. 134, 1. V 1. 15, 2. δεχήμερος Ath. et Boeotorum V 26, 2. 32, 5. ἡ παρ' Ἠλείοις V 49, 3. cf. σπονδαί.
ἐκκλησία Atheniensium I 31, 4. 44, 1. 139, 3. II 13, 1. III 36, 6. IV 29, 1. V 45, 4. 46, 1. VI 6, 3. 8, 2. VIII 67, 2. 93, 3 et 94, 1. 97, 1. ἐν Διονυσίῳ VIII 93, 3. ἐν Κολωνῷ VIII 67, 2. ἐν Πυκνὶ VIII 97, 1. a praetoribus et prytanibus convocata IV 118, 4. cf. II 13, 1. a ξυλλόγῳ distincta II 22, 1. cf. 59, 3. VIII 67, 1. militum Ath. VIII 76, 2. 81, 1 sq. 86, 1. 93, 1. Catinensium VI 51, 1. Lacedaemoniorum I 87, 6. V 77, 1. VI 88, 10. Syracusanorum VI 32, 3. 72, 1. cf. ψηφίσματα.
Ἔκκριτος Σπαρτιάτης VII 19, 3.
ἔκλειψις ἡλίου I 23, 3. II 28. IV 52, 1. σελήνης VII 50, 4.
Ἐλαιᾶτις τῆς Θεσπρωτίδος I 46, 4.
Ἐλαιοῦς Chersonesi oppidum VIII 102, 1. 103, 1 et 2. 107, 2.
Ἐλαφηβολιὼν μήν IV 118, 2.
ἐλεγεῖον I 132, 2.
Ἑλένη I 9, 1.
Ἐλευσίνιον templum Cereris II 17, 1.
Ἐλευσὶς I 114, 2. II 19, 2. 20, 3. 21, 1. IV 68, 5. Ἐλευσίνιοι II 15, 1.
Ἐλιμιῶται gens Macedonum II 99, 2.
Ἕλιξος Μεγαρεὺς στρατηγός VIII 80, 3.
Ἑλλάνικος historicus I 97, 2.
Ἑλλὰς instabiliter olim habitata I 2. qualis ante bellum Troianum I 3 et post bellum Troi. I 12. unde et quando Hellas nominari coepta I 3. colonias emittit I 12. a tyrannis impedita ne illustre aliquod facinus ederet I 17. quanta mala ex bello et seditionibus passa sit III 82. Graeciae urbes ubi olim conditae I 7. Ἕλληνες prisci quo vitae genere et cultu usi sint I 5. quomodo ad Troianam expeditionem profecti sint I 9. ad Troiam appulsi quid gesserint I 11. rei navali operam dare coeperunt I 13. latrocinia

sustulerunt ibid. quomodo bellum olim gesserint I 15. quando partim ad Athenienses partim ad Lacedaem. divisi transierint I 18. Graecorum duces exstiterunt Lacedaemonii in bello Medico ibid. Athenienses autem post Pausaniae iniurias I 95. Ἑ. νεανίσκοι VIII 69, 4. Ἑλληνικὸς πόλεμος I 112, 2. 128, 3. ἀρχή I 128, 3. ἔθνη τῶν ἐν Σικελίᾳ VII 58, 3. θάλασσα I 4. δύναμις VI 31, 1. στρατόπεδον pulcherrimum V 60, 3. χωρίον I 80, 3. VII 60, 2. τὸ Ἑ. I 1, 1. 15, 3. 138, 2. III 57, 2. IV 20, 4. VI 90, 3. τὸ παλαιόν barbaris simile I 6, 6. πᾶν τὸ Ἑ. ἐκινήθη III 82, 1. τὰ Ἑ. I 97, 2. VIII 87, 4. Ἑλληνίδες πόλεις I 35, 2. III 113, 6. VI 20, 2. 46, 3. VIII 5, 5. Thraciae II 97, 3.
Ἕλλην ὁ Δευκαλίωνος I 3, 1.
Ἑλληνοταμίαι I 96, 2.
Ἑλλήσποντος II 67, 1. IV 75, 1. VIII 80, 3. 99. 100, 1. 103, 2. 106, 1. 108, 3. terra I 128, 3. VIII 6. 8, 2. 22, 1. 23, 5. 39, 2. 61, 1. 62, 2. 79, 3. 109, 1. Ath. socius I 89, 2. II 9, 4. VIII 86, 4. 96, 4.
Ἐλλόμενον τῆς Λευκαδίας III 94, 1.
Ἕλος urbs Laconica IV 54, 4.
Ἔλυμοι gens Sicula VI 2, 3 et 6.
Ἐλωρίνη ὁδός in Sicilia VI 66, 3. 3. 70, 4. VII 80, 5.
Ἔμβατον τῆς Ἐρυθραίας III 29, 2. 32, 1.
Ἐμπεδίας Laced. V 19, 2. 24, 1.
Ἔνδιος Laced. legatus V 44, 3. ἔφορος VIII 6, 3. 12. 17, 2.
Ἐνιπεύς Thessaliae fluvius IV 78, 3.
Ἐννεάκρουνος κρήνη II 15, 5.
Ἐννέα ὁδοί postea Amphipolis I 100, 3. IV 102, 3.
Ἔντιμος Gelae conditor VI 4, 3.
Ἐνυάλιον IV 67, 2.
ἐνωμοτία, ἐνωμόταρχος V 66, 3. 68, 3.
ἑξακόσιοι magistratus Eleorum V 47, 9.
Ἐξήκεστος Sicani pater VI 73, 1.
Ἐορδία, Ἐορδοί in Macedonia II 99, 5.
ἑορτὴ Διὸς Μειλιχίου I 126, 5. Ἀπόλλωνος Μαλόεντος III 3, 3. Ap. Amyclaei V 23, 4. 41, 3. Herculis apud Syracus. VII 73, 2. δημοτελής II 15, 2. religiose observata a Laced. IV 5, 1. V 82, 3.
ἔπη I 3, 3. II 41, 4. III 67, 6.
ἐπιβάται θῆτες VI 43, 1. ἐπιβάτης nauarcho additus VIII 61, 2.
ἐπιγράμματα I 132, 2. 134, 4. V 56, 3. VI 54, 7. 55, 1. 59, 3.
Ἐπίδαμνος ubi sita I 24, 1. colonia Corcyraeorum I 24, 2. Ἐπιδάμνιοι causam praebent belli inter Corcyraeos et Corinthios orti I 24-30.
Ἐπίδαυρος Argiva oppugnatur ab Ath. II 56, 4. Alcibiades et Argivi eam occupare conantur V 53. 56. in eius agrum irrumpunt Argivi V 55. invaditur ab Eleis et Ath. V 75, 5. 77, 2. 80, 3. Peloponnesiorum classis eo appulsa VIII 92, 3. Ἐπιδαύριοι Corinthios adiuvant I 27, 2. 105, 1 et 3, Megarenses I 114, 1. in Argivorum terram invadunt V 75, 4. Lacedaemoniis naves praebent VIII 3, 2.
Ἐπιδαυρία IV 45, 2. V 54, 3. 55, 2. VIII 10, 3. Ἐπιδαύριος πόλεμος V 26, 2.
Ἐπίδαυρος ἡ Λιμηρά IV 56, 2. VI 105, 2. VII 18, 3. 26, 2.
ἐπιδημιουργοί a Corinthiis Potidaeam missi I 56, 2.
Ἐπικλῆς Proteae pater I 45, 2. II 23, 2. Laced. VIII 107, 2.
ἐπίκλυσις III 89.
Ἐπίκουρος Pachetis pater III 18, 3.
Ἐπικυδίδας Laced. V 12.
ἐπιμαχία a ξυμμαχία distinguitur I 44, 1. cf. V 48, 2.
Ἐπιπολαί ubi sitae et unde appellatae VI 96, 1 sq. ab Ath. obsessae VII 43 sq. cf. VI 75, 1. 97. 101, 1-4. 102, 1. 103, 1. VII 1, 1. 2, 4. 4, 1. 5, 1. 42, 4. 45, 1. 46. 47, 3.
ἐπισπονδαί V 32, 5. cf. 22, 2.
ἐπιστατεῖν IV 118, 11.
ἐπιστολή Pausaniae ad Xerxem I 128, 7. Xerxis ad Pausaniam I 129, 3. Themistoclis ad Artaxerxem I 137, 4. regis ad Laced. IV 50, 2. Niciae ad Ath. VII 11-16.
Ἐπιτάδας dux Spartanorum, qui Sphacteriam occupant IV 8, 9. 31, 2. 33, 1. 39, 2. interfectus IV 38, 1.
ἐπίτιμοι V 34, 2.

ἔποικοι II 27, 1. 70, 4. IV 102, 2. V 5, 1. VI 4, 3. VIII 69, 3.
Ἐραί Ioniae oppidum VIII 19, 4. 20, 2.
Ἐρασινίδης Κορίνθιος VII 7, 1.
Ἐρασίστρατος Phaeacis pater V 4, 1.
Ἐρατοκλείδης Phalii pater I 24, 2.
Ἔρεσος urbs Lesbi ab Ath. deficit III 18, 1. subiecta III 35, 1. iterum deficit VIII 23, 2-5. 100, 3. 101, 1. 103, 2. Ἐρέσιοι VIII 23, 4.
Ἐρέτρια Euboeae urbs VIII 60, 1. 95. Ἐρετριῆς cum Chalcidensibus bellum gerunt I 15, 3. Ath. tributarii VII 57, 4. eorum hostes VIII 60, 1 sq. 95. Mendam condunt IV 123, 1.
Ἐρεχθεύς II 15, 1.
Ἐρινεὸς τῆς Ἀχαΐας portus VII 34, 1. 8. Ἐ. Doridis oppidum I 107, 2.
Ἐρινεός Siciliae fluvius VII 80, 6. 82, 3.
Ἑρμαῖ VI 27, 1. 28. 53. 60, 4. 61, 1.
Ἕρμαιον prope Mycalessum VII 29, 3.
Ἑρμαιώνδας Θηβαῖος III 5, 4.
Ἑρμιονῆς Argivi I 27, 2. VIII 3, 2. Ἑρμιονὶς γῆ II 56, 5. τριήρης I 128, 3. 131, 1. VIII 33, 1.
Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος pacem Siciliensibus suadet IV 58. eius oratio IV 59-65. oratione Syracusanos hortatur ad bellum parandum VI 33-35. eius consilia VI 72. vir prudens et fortis VI 72, 2. dux creatus VI 73, 1. 96, 3. eius oratio ad Camarinaeos VI 76-81. eius consilia VI 99, 2. VII 21, 3 sqq. quo commento usus sit ad decipiendos hostes VII 73. classem Siciliensem contra Ath. in Asiam ducit VIII 26, 1. Tissapherni adversatur VIII 29, 2. 45, 3 sqq. 85, 2 sqq. imperio exutus VI 103, 4. in exilium missus VIII 85, 3.
Ἕρμων Hermocratis pater IV 58. VI 32, 3. 72, 2. Ath. VIII 92, 5.
Ἐρύθραι Boeotiae oppidum III 24, 2.
Ἐρυθραί in Ionia sitae VIII 24, 6. 28, 5. 32, 2. 33, 3. Ἐρυθραῖοι deficiunt ab Ath. VIII 5, 4. 6, 4. 14, 2. Laced. auxiliantur VIII 16, 1.
Ἐρυθραία III 29, 3. 33, 2. VIII 24, 2. 33, 2.
Ἔρυξ urbs Elymorum VI 2, 3. 46, 3.
Ἐρυξιλαΐδας Philocharidae pater IV 119, 2.
ἐσθήματα sollemnia III 58, 4.
Ἑστίαια in Euboea VII 57, 2.
Ἑστιαιῆς I 114, 3. VII 57, 2.
Ἑστιόδωρος στρατηγὸς Ἀθην. II 70, 1.
ἐσφορά III 19, 1.
ἑταιρία III 82, 5 sq. cf. VIII 48, 3 sq. 65, 2. 92, 4.
ἔται V 79, 4.
Ἐτεόνικος Laced. VIII 23, 4.
ἔτος πρῶτον τοῦ πολέμου ἐτελεύτα II 47, 1. δεύτερον II 70, 5. τρίτον II 103, 2. τέταρτον III 25, 2. πέμπτον III 88, 4. ἕκτον III 116, 3. ἕβδομον IV 51. ὄγδοον IV 116, 3. ἔνατον IV 135, 2. δέκατον V 20, 1. 24, 2. ἐνδέκατον V 39, 3. δωδέκατον V 51, 2. τρίτον καὶ δέκατον V 56, 5. τέταρτον καὶ δέκατον V 81, 2. πέμπτον καὶ δέκατον V 83, 4. ἕκτον καὶ δέκατον VI 7, 4. ἕβδομον καὶ δέκατον VI 93, 4. ὄγδοον καὶ δέκατον VII 18, 4. ἑνὸς δέον εἰκοστόν VIII 6, 5. εἰκοστόν VIII 60, 3.
Εὐάλας Σπαρτιάτης VIII 22, 1.
Εὔαρχος Astaci tyrannus II 30, 1. 33, 1. Ε. Catanae conditor VI 3, 3.
Εὔβοια ab Ath. deficit I 114, 1. subacta I 114, 2. cf. I 23, 4. II 2, 1. custoditur II 26, 1. 32. III 17, 2. VIII 1, 3. 74, 2. 86, 9. in eam impetus paratur III 92, 4. 93, 1. VIII 60. ut deficiat agitur VIII 5, 1 sq. 60, 2. 91, 2. deficit VIII 95, 7. 96. cf. VIII 106, 5. 107, 2. terrae motus III 87, 4. 89, 2. memoratur praeterea II 14, 1. 55, 1. III 3, 5. 93, 1. IV 109. 3. VI 3, 1. 4, 5. 76, 2. 84, 2. VII 28, 1. 29, 2. VIII 95, 3. Εὐβοῆς I 98, 3. 113, 2. IV 92, 4. VIII 5, 1. 91, 2. Εὐβοϊκά I 87, 6.
Εὔβουλος Chius VIII 23, 4.
Εὐεσπερῖται Cyrenaeorum finitimi VII 50, 2.
Εὐετίων στρατηγὸς Ἀθ. VII 9.
Εὔηνος Aetoliae fluvius II 83, 3.
Εὐθύδημος Ath. V 19, 2. 24, 1. Ἀθ. στρατηγός VII 16, 1. 69, 4.
Εὐθυκλῆς Xenoclidis pater I 46, 2. III 114, 4.

Εὐκλείδης Himerae conditor VI 5, 1.
Εὐκλῆς στρατηγὸς Ἀθ. IV 104, 4. *Ἐ.* Syracusanorum dux VI 103, 4.
Εὐκράτης Diodoti pater III 41.
Εὐκτήμων Ἀθ. στρατηγὸς VIII 30, 1 sq.
Εὔμαχος Corinthiorum dux II 33, 1.
Εὐμολπίδαι gens sacerdotalis Ath. VIII 53, 2.
Εὔμολπος II 15, 1.
Εὔξεινος πόντος II 97, 1 et 5. cf. IV 75.
Εὐπαΐδας Amphiae pater IV 119, 2.
Εὐπάλιον τῆς Λοκρίδος III 96, 2. 102, 1.
Εὐπομπίδας Πλαταιῶν στρατηγός III 20, 1.
Εὐριπίδης Xenophontis pater II 70, 1. 79, 1.
Εὔριπος VII 29, 1 sq. 30, 1.
Εὐρύβατος Corcyraeus I 47, 1.
Εὐρύηλος prope Syracusas VI 97, 2. VII 2, 4. 43, 3.
Εὐρύλοχος Σπαρτιάτης III 100, 2. 101, 1. 102, 5 sqq. 105-109.
Εὐρύμαχος Θηβαῖος II 2, 3. 5, 7.
Εὐρυμέδων Ἀθ. στρατηγός Corcyram missus III 80, 2. 81, 4. 85, 1. Tanagram proficiscitur III 91, 4. in Siciliam missus III 115, 5. IV 2, 2. 3, 1. 8, 3. 46, 1. 47, 1. multatus IV 65, 3. iterum in Siciliam missus VII 16. 31, 3 sqq. 33, 3 sqq. 35. 42, 1. dux pugnae VII 43, 2. cum Demosthene sentit VII 49, 4. cadit VII 52, 4.
Εὐρυμέδων Pamphyliae fluvius I 100, 1.
Εὐρυσθεύς I 9, 2.
Εὐρυτᾶνες gens Aetolorum III 94, 5. cf. 100, 1.
Εὐρύτιμος Archetimi pater I 29, 2.
Εὐρώπη I 89, 2. II 97, 5 sq.
Εὐρωπός Macedoniae oppidum II 100, 3.
Εὔστροφος Argivorum legatus V 40, 3.
Εὐφαμίδας Corinthius II 33, 1. IV 119, 2. V 55, 1.
Εὔφημος Ath. VI 75, 4. eius oratio VI 82-88.
Εὐφίλητος Charoeadis pater III 86, 1.
εὐχαί sollemnes VI 32, 1. VIII 70, 1.
Ἔφεσος Ioniae urbs I 137, 2. III 32, 2. 33, 1. IV 50, 3. VIII 19, 2. 109, 1.
Ἐφέσια III 104, 3.
ἐφόδιον II 70, 3. VI 31, 5. 34, 5.
ἔφοροι ἐπιψηφίζουσι I 87, 1. regis in carcerem coniciendi ius habent I 131, 2. legatos mittunt VI 88, 10. imperatori mandatum dant VIII 11, 3. expeditio ab eis decernitur VIII 12. Pausaniae consilia ad irritum redigunt I 131. 133. 134. pars eorum paci adversatur V 36, 1. 38, 3. 46, 4. appellantur *Αἰνησίας, Ἀλεξιππίδας, Ἔνδιος, Κλεόβουλος, Ξενάρης, Πλειστόλας, Σθενελαΐδας.*
Ἐφύρη τῆς Θεσπρωτίδος I 46, 4.
Ἐχεκρατίδης Θεσσαλῶν βασιλεύς I 111, 1.
Ἐχετιμίδας Tauri pater IV 119, 2.
Ἐχινάδες insulae ad Acarnaniae oram II 102, 3.

Ζάγκλη VI 4, 5. 5, 1.
ζάγκλον i. e. *δρέπανον* VI 4, 5.
Ζάκυνθος ubi sita II 66, 1. ea potiri Laced. conantur II 80, 1 sq. Ath. classis ibi constituta IV 8, 2. 13, 2. VII 31, 2. *Ζακύνθιοι* Corcyraeorum socii I 47, 2. Ath. socii II 7, 3. 9, 4. III 94, 1. 95, 2. VII 57, 7.
Ζευξίδαμος Archidami pater II 19, 1. 47, 2. 71, 1. III 1, 1.
Ζευξίδας Laced. V 19, 2. 24, 1.
Ζεὺς ἐλευθέριος II 71, 2. *Ἰθωμήτας* I 103, 2. *Μειλίχιος* I 126, 6. *Νέμειος* III 96, 1. *Ὀλύμπιος* II 15, 4. III 14, 1. V 31, 2. 49, 5. 50, 1. *Διὸς ἱερόν* III 14, 1. 96, 1. V 16, 3. 47, 11. VIII 19, 2. *τέμενος* III 70, 4. *ἑορτή* I 126, 6. *υἱὸς ἡμιθέος* V 16, 2.
Ζώπυρος Megabyzi pater I 109, 3.

ἡγεμονία Ath. I 76, 1. 95. 96. III 10, 4 sqq. VI 76, 3. 82, 3. *παλαιά* Argivorum V 69, 1. Laced. I 10, 2. 18, 2. 19. 77, 6. 94, 2. II 89, 4. VI 82, 3.
Ἡγήσανδρος Pasitelidae pater IV 132, 3. *Ἡ.* Thespiensis VII 19, 3.
Ἡγησιππίδας Laced. V 52, 1.
Ἠδῶνες, Ἠδωνοί Thraces I 100, 3. II 99, 4. IV 102, 2 sq. 107, 3. 109,

4. V 6, 4. *Ἠδωνικός* I 100, 3. IV 107, 3.
Ἠετιώνεια χηλὴ τοῦ Πειραιῶς VIII 90. 91, 2. 92, 4.
Ἠιὼν ἡ ἐπὶ Θρᾴκης IV 7. *ἡ ἐπὶ Στρυμόνι* IV 50, 1. 102, 4. ab Ath. capta I 98, 1. a Th. servata IV 104, 5. 106, 3 sq. 107, 1 sq. cf. V 6, 1. 10, 3 sqq.
Ἦλις II 66, 1. V 47, 9 sq. *ἡ κοίλη* II 25, 3. *Ἠλεία* II 25, 3. V 34, 1. VI 88, 9. *Ἠλεῖοι* Corinthiis naves praebent I 27, 2. 46, 1. Laced. socii II 9, 3. victi ab Ath. II 25, 3. paci adversantur V 17, 2. Lepreatis socii V 31, 2. eorum hostes V 31, 3. 62. cum Argivis et Corinthiis societatem ineunt V 31, 1. 58, 1. 61, 1. Laced. hostes fiunt V 31, 3 sqq. 34, 1. 49. 50. cum Ath. foedus faciunt 43, 3. 44. 47. 78. Mantinensibus subveniunt V 75, 5. eorum *ἐπίνειον* I 30, 2. II 84, 5.
ἠπειρῶται praedones I 5, 2 sq.
Ἥρα II 68, 3. eius templum IV 133, 2. *Ἡραιον* Corcyrae I 24, 7. III 75, 5. 79, 1. 81, 2. Plataeis III 68, 3.
Ἡραιῆς Ἀρκάδων V 67, 1.
Ἡραῖον ἄκρα V 75, 6.
Ἡράκλεια ἡ ἐν Τραχινίᾳ a Laced. condita et administrata III 92. 93. 100, 2. IV 78, 1. V 12. a Boeotis occupata V 52, 1. *Ἡρακλεῶται* V 51.
Ἡρακλεῖδαι I 9, 2. 12, 3. VI 3, 2.
Ἡρακλείδης Syracusanorum dux VI 73, 1. 103, 4.
Ἡρακλεῶτις ad Pontum IV 75, 2.
Ἡρακλῆς I 24, 2. V 16, 2. VII 73, 2. *Ἡράκλειον* V 64, 4. 66, 1.
ἥρωες invocantur II 74, 2 sq. IV 87, 2. *ἡρώων κώλυμα* V 30, 1 et 3. Brasidas ut *ἥρως* colitur V 11, 1.
Ἡσίοδος ὁ ποιητής interfectus III 96, 1.
Ἥσσιοι Locrorum gens III 101, 2.
Ἥφαιστος III 88, 3.

θαλάμιοι IV 32, 2.
Θάρυπος Molossorum rex II 80, 6.
Θάσος Pariorum colonia IV 104, 4. Thucyd. ibi versatur ibid. 105, 1. *Θάσιοι* post defectionem ab Ath. subiecti I 100, 2. Lacedaemonios auxilio vocant I 101, 1. iterum deficiunt VIII 64, 2 sqq. eorum coloniae IV 107, 3. V 6, 1.
Θάψος paeninsula VI 97, 1 sq. 99, 4. 101, 3. 102, 3. VII 49, 2. oppidum ibi conditum VI 4, 1.
Θεαγένης Megarensium tyrannus Cylonem adiuvat I 126, 3 et 5. *Θ.* Ath. IV 27, 3. V 19, 2. 24, 1.
Θεαίνετος Plataeensis III 20, 1.
θέατρον Διονυσιακόν VIII 93, 1.
Θεμιστοκλῆς rei navalis studii auctor Ath. I 14, 2. 74, 1. 93, 3 sqq. *ἄρχων* I 93, 3. legatus Spartam missus 90, 3-92. pulsus Argis habitat I 135, 2 sq. eius fuga et litterae ad Artaxerxem missae I 136. 137. eius apud eundem auctoritas I 138. mors monumentum sepulcrum I 138, 4 sqq. eius ingenium I 74, 1. 138, 3.
Θεόδωρος Proclis pater III 91, 1.
θεοὶ ἐγχώριοι II 71, 4. 74, 2. 87, 2. *ξυμμαχικοί* III 58, 1. *ὁμοβώμιοι* III 59, 2. *ὅρκιοι* I 71, 5. 78, 4. II 71, 4. *πατρῷοι* II 71, 4. VII 69, 2. cf. *δαίμονες. οἱ δώδεκα θεοί* VI 54, 6. *αἱ σεμναὶ θεοί* I 126, 11.
Θεόλυτος Cynetis pater II 102, 1.
Θέρμη Macedoniae urbs I 61, 2. II 29, 6.
Θερμοπύλαι II 101, 2. III 92, 6. IV 36, 3.
Θέρμων Σπαρτιάτης VIII 11, 2.
θεσμοφύλακες magistratus Eleorum V 47, 9.
Θεσπιῆς Boeoti pugnant contra Ath. IV 93, 4. 96, 3. eorum muri diruti IV 133, 1. eorum seditio VI 95, 2. eorum *ὁπλῖται* VII 25, 3. cf. VII 19, 3. *Θεσπικὴ γῆ* IV 76, 3.
Θεσπρωτοὶ ἀβασίλευτοι II 80, 5. *Θεσπρωτὶς γῆ* I 46, 3. cf. I 30, 3. 50, 3.
Θεσσαλία fertilis et multas incolarum vices experta I 2, 3. difficilis transitu IV 78, 2. V 13, 1. Persis subiecta VIII 43, 3. Ath. eo expeditionem faciunt I 111, 1. *Θεσσαλοί* immigrant I 12, 3. Ath. et Argivis foederati I 102, 4. 107, 7. II 22, 3. Heracleotis infensi III 93, 2. V 51, 1. eorum multitudo Ath. favet IV 78, 2. pars Brasidam

prosequitur IV 78. 108, 1. *δυναστείᾳ* utuntur IV 78, 3. eorum *ὑπήκοοι* II 101, 2. VIII 3, 1.
Θεσσαλός Pisistrati fil. I 20, 2. VI 55, 1.
θεωροί magistratus Mantinensium V 47, 9.
Θῆβαι I 90, 2. II 5, 2. III 22, 7. 24, 1. IV 76, 2. *Θηβαῖοι* Plataeas noctu ingrediuntur II 2. plurimi a Plataeensibus caesi II 4. reliqui se dedunt ibid. Thebani, qui extra urbem, suis succurrunt II 5. Plataeens. insidias struunt ibid. foederum tempore et feriis menstruis Plataeas occuparunt III 56. VII 18, 2. contioni Plataeensium respondent II 61. merita in Graeciam ostentant etc. III 62 sq. victores ad Coroneam ibid. muros Thespiensium diruunt IV 133. Thraces Mycalesso digressos prosecuntur VII 30. *Θηβαΐς* III 58, 5.
θῆκαι ex Delo sublatae I 8, 1. III 104, 2. V 1.
Θήρα insula II 9, 4.
Θηραμένης Ἀθ. στρατηγός unus ex eis qui statum popularem evertunt VIII 68, 4. 89, 2. rursus ei favet VIII 90, 3. 91, 2. 92, 2 sqq. 94, 1.
Θηριμένης Laced. classem in Asiam adducit VIII 26, 1. 31, 1. foedus cum Persis facit VIII 36, 2. 37. 43, 3. 52, 1. eius interitus VIII 38, 1.
Θησεύς rempublicam Ath. constituit II 15, 1-3. *Θησεῖον τὸ ἐν πόλει* VI 61, 2.
θῆτες ἐπιβάται τῶν νεῶν VI 43.
Θορικός pagus Atticae VIII 95, 1.
Θουκλῆς Eurymedontis pater III 80, 2. 91, 4. 115, 5. VII 16, 1. *Θ.* Chalcidensis Naxum et Leontinos condit VI 3, 1 et 3.
Θουκυδίδης ὁ Ὀλόρου IV 104, 4. quando, qua occasione, in quem finem, et quomodo conscripserit bellum Pelop. I 1. 20. 21. 22. 23. V 20. 26. peste correptus II 48, 3. auri secturas et officinas in Thracia possidebat et opibus inter illius regionis primores ideo valebat IV 105, 1. Thraciae regioni ab Athen. praefectus Amphipolim defensurus sero venit IV 104-107. Eionem contra Brasidam defendit IV 107. vitam per 20 annos in exilio traduxit V 26, 5. *Θ.* alius Ath. dux I 117, 2. *Θ. Φαρσάλιος* hospes Athen. VIII 92, 8.
Θουριᾶται τῶν περιοίκων I 101, 2.
Θούριοι in Italia VI 61, 6. 104, 3. VII 33, 6. 35, 1. 57, 11. VIII 84, 2. *Θουρία* VI 61, 7. 88, 9. 104, 2. VII 33, 5. *Θούριαι νῆες* VIII 35, 1. 61, 2. *Θουριὰς γῆ* VII 35, 1.
Θρᾷκες Athen. profligant I 100. IV 102. Thraces inter Haemum et Rhodopen II 96. *αὐτόνομοι καὶ μαχαιροφόροι* II 96, 2. 98, 4. VII 27, 1. suis legibus vivunt II 29. 96. 98. alii sunt Thraces qui Phocidem olim incolebant II 29. accipere potius quam dare consueverunt II 97, 4. barbari et avidi caedis VII 29, 4. pugnant cum Thebanis VII 30. Mycalessum crudeliter diripiunt ibid. Thracum res gestae in Macedonia II 100. Thracum gens trans Strymonem II 101, 3 sq. *Θρᾴκη* I 100, 3. 130, 1. II 29. 67. IV 101, 5. 105, 1. expeditiones eo susceptae I 59, 1. 60, 3. IV 70, 1. 74, 1. cf. III 92, 4. *οἱ ἐπὶ Θ.* V 30, 2. *οἱ ἐπὶ Θ. ξύμμαχοι* I 56, 2. IV 102, 1. 122, 2. V 26, 2. 35, 3. *οἱ ἐπὶ Θ. Χαλκιδῆς* I 57, 5. II 95, 1. *οἱ ἐπὶ Θ. ἀφεστῶτες* IV 79, 2. *τὰ ἐπὶ Θ.* I 59, 1. 68, 4. II 9, 4. IV 78, 1. 82. 104, 4. V 21, 1. *τὰ ἐπὶ Θ. χωρία* II 29, 4. V 2, 1. 12, 1. 80, 2. *ὁ ἐπὶ Θ. πόλεμος* II 29, 5. 95, 2. *οἱ ἐπὶ Θ. στρατιῶται* V 35, 5. 67, 1. cf. 34, 1. *στρατιὰ Θρᾳκία* II 29, 5. *Θρᾴκιαι πύλαι* V 10, 1. 7.
θρανῖται VI 31, 3.
Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου τριηραρχῶν VIII 73, 4. imperium populare restituere studet VIII 75, 2. *στρατηγός* VIII 76, 2. 81, 1. 100, 4. 104, 3. 105, 2 sq.
Θρασυκλῆς Ath. V 19, 2. 24, 1. dux navium VIII 15, 1. 17, 3. 19, 2.
Θράσυλλος Argivus V 59, 5. 60, 6.
Θράσυλος Ath. populari imperio favet VIII 73, 4. 75, 2. *στρατηγός* VIII 76, 2. 100, 4. 104, 3. 105, 2 sq.
Θρασυμηλίδας Σπαρτιάτης IV 11, 2.
Θριάσιον πεδίον Atticae II 19, 2.

20, 3. 21, 1. Θριῶζε I 114, 2. II 21, 1.
Θρόνιον oppidum Locrorum epicnemid. II 26, 2.
Θύαμις Epiri fluvius I 46, 4.
Θύαμος ὄρος Ἀγραϊκόν III 106, 3.
θύματα ἐπιχώρια I 126, 6.
Θυμοχάρης Ἀθ. στρατηγός VIII 95, 2.
Θυρέα urbs II 27, 2. IV 56, 2. 57, 3. V 41, 2. Θυρεᾶτις in confiniis Argolidis et Laconicae VI 95, 1. γῆ II 27, 2.
θυσίαι διετήσιοι II 38, 1. ἐτήσιοι V 11, 1.
Θυσσός Actae oppidum IV 109, 3. V 35, 1.

Ἰάπυγες ἀκοντισταί VII 33, 4. μισθοφόροι VII 57, 11. Ἰαπυγία ἄκρα VI 30, 1. 34, 4. 44, 2. VII 33, 3. νῆσοι Ἰαπύγιαι VII 33, 4.
Ἴασος Ioniae urbs VIII 28, 2 sq. 29, 1. 36, 1. 54, 3. Ἰασικὸς κόλπος VIII 26, 2.
Ἴβηρες, Ἰβηρία VI 2, 2. 90, 3.
Ἴδακος prope Sestum VIII 104, 2.
Ἴδη τὸ ὄρος IV 52, 3. VIII 108, 4.
Ἰδομένη, Ἰδομέναι colles in finibus Amphilochorum III 112, 1. 113, 3 sq.
Ἱέρα Aeoli insula III 88, 2 sq.
Ἱεραμένης Persa VIII 58, 1.
Ἱερῆς Malienses III 92, 2.
ἱερομηνία III 56, 2. 65, 1. V 54, 2.
ἱερὸς πόλεμος I 112, 5. ἱερὰ γῆ I 139, 2. ἱεροὶ κλῆροι III 50, 2.
Ἱεροφῶν Ath. dux III 105, 3.
*Ἰεταὶ τεῖχος τῶν Σικελῶν VII 2, 3.
Ἰηλυσός Rhodi urbs VIII 44, 2.
Ἰθώμη in Messenia I 101, 2. 102, 1 sqq. 103, 1. III 54, 5. Ἰθωμῆται I 103, 2.
Ἴκαρος maris Aegaei insula III 29, 1. VIII 99.
ἱκέτευμα μέγιστον I 137, 1.
Ἴλιον I 12, 2 sq. VI 2, 3.
Ἰλλυριοί I 26, 4. IV 124, 4. 125, 1 sq. Ἰλλυρικὸν ἔθνος I 24, 1.
Ἴμβρος insula VIII 102, 3. 103, 2. Ἴμβριοι III 5, 1. IV 28, 4. V 8, 2. VII 57, 2.
Ἱμέρα Siciliae urbs VI 5, 1. 62, 2. VII 1, 2 sqq. Ἱμεραία III 115, 1. Ἱμεραῖοι VII 1, 3 sqq. 58, 2.
Ἱμεραῖον prope Amphipolim VII 9.
Ἰνάρως βασιλεὺς Λιβύων I 104, 1. 110, 3.
Ἴνησσα Σικελικὸν πόλισμα III 103, 1. Ἰνησσαῖοι VI 94, 3.
Ἰόλαος Macedo I 62, 2.
Ἰόνιος κόλπος I 24, 1. II 97, 5. VI 13, 1. 30, 1. 34, 4. 44, 1. 104, 1. VII 33, 3. 57, 10.
Ἰπνῆς Locri III 101, 2.
Ἱππαγρέτης Spartanorum in Sphacteria dux IV 38, 1.
Ἵππαρχος ὁ Πεισιστράτου I 20, 2 sqq. VI 54-59.
ἱππῆς ordo equester Ath. III 16, 1. οἱ τριακόσιοι ἱππῆς V 72, 4.
Ἱππίας ὁ Πεισιστράτου I 20, 2 sqq. VI 54-60. eius filius VI 54, 6. eius filia VI 59, 3. Ἱ. Ἀρκάδων ἄρχων III 34, 3.
ἱπποδρομία III 104, 6.
Ἱπποκλῆς Ath. dux VIII 13.
Ἵπποκλος ὁ Λαμψακηνὸς τύραννος VI 59, 3.
Ἱπποκράτης ὁ Ἀρίφρονος Ἀθ. στρατηγός apud Megara IV 66, 3. 67, 1. idem in Boeotia IV 76. 77. 89. 90. 93. 94. milites adhortatur IV 95. caesus IV 101, 2. Ἱ. Γέλας τύραννος VI 5, 3. Ἱ. ὁ Λακεδαιμόνιος VIII 35, 1. 99. 107, 2.
Ἱππολοχίδας Thessalus IV 78, 1.
Ἱππόνικος Ἀθην. στρατηγός III 91, 4.
Ἱππονοΐδας Laced. V 71, 3. 72, 1.
ἱπποτοξόται II 13, 8. 96, 1. V 84, 1. VI 94, 4.
ἱπποτροφία VI 12, 2. 15, 3.
*Ἱππωνιᾶται Locris epizeph. finitimi V 5, 3.
Ἰσαρχίδας Corinthiorum dux I 29, 2.
Ἴσαρχος eius pater ibid.
Ἰσθμιόνικος Ath. V 19, 2. 24, 1.
ἰσθμός Corinthius I 13, 5. 108, 2. II 9, 2. 10, 2. 13, 1. 18, 3. III 15, 1. 16, 1. 18, 1. 89, 1. IV 42, 2 sq. V 18, 10. 75, 2. VI 61, 2. VIII 7. 8, 3. 11, 3. Ἴσθμια VIII 9, 1. 10, 1. Ἰσθμιάδες σπονδαί VIII 9, 1. ἰ. ὁ Λευκαδίων III 81, 1. 94, 2. IV 8, 2. ὁ τῆς Παλλήνης I 56, 2. 62, 3. 64, 1. IV 120, 3. alii IV 45, 2. 113, 2. VI 97, 1 sq.

Ἰσοκράτης Corinthiorum dux II 83, 4.
Ἰσόλοχος Pythodori pater III 115, 2.
Ἴστρος ποταμός II 96, 1. 97, 1.
Ἰστώνη mons Corcyrae III 85, 4. IV 46, 1.
Ἰσχαγόρας ὁ Λακεδαιμόνιος IV 132, 2 sq. V 19, 2. 21, 1. 24, 1.
Ἰταλία unde dicta VI 2, 4. a Siculis habitata ibid. coloniae eo deductae I 12, 4. abundat materia VI 90, 3. VII 25, 2. navigatio in eam I 36, 2. 44, 3. auxilia inde arcessunt Laced. II 7, 2. cf. III 86, 2. Syracūsanorum et Leontinorum ibi socii III 86, 2. legatum Ath. eo mittunt V 4, 1. 5. naves ab Ath. ante expeditionem Siciliensem eo praemissae VI 42, 2. 44, 2. cf. 34, 1. periculum ei ab Ath. impendens VI 91, 3. cf. 90, 2. commeatum inde apportant Ath. VI 103, 2. VII 14, 3. Gylippus eam praetervehitur VI 104, 2. Syracusani naves eo mittunt VI 25, 1-5. Ἰταλιῶται VI 44, 3. 90, 2. qui Ath. socii fuerint VII 57, 11. 87, 3. Ἰταλιώτιδες νῆες VIII 91, 2.
Ἰταλὸς βασιλεὺς Σικελῶν VI 2, 4.
Ἰταμάνης Persa III 34, 1.
Ἴτυς II 29, 3.
Ἰχθῦς ἄκρα Elidis II 25, 4.
Ἰώλκιος Ath. V 19, 2. 24, 1.
Ἴων Tydei pater VIII 38, 3.
Ἴωνες Ath. coloni et consanguinei I 2, 6. 12, 4. 95, 1. II 15, 4. III 86, 3. VI 82, 4. VII 57, 2. eodem vestitu quo Ath. utebantur I 6, 3. cf. III 104, 4. eisdem diebus festis II 15, 4. eorum in Delum conventus III 104, 3 sqq. Chalcidensium cognati IV 61, 2. Doriensium perpetui hostes VI 80, 3. 82, 2. ab eis contemnuntur I 124, 1. V 9, 1. VI 77, 1. VII 5, 4. VIII 25, 3. maris imperium obtinent I 13, 6. a Cyro subacti I 16. a Persis ad Ath. deficiunt I 89, 2. 95, 1. VI 76, 3. eorum imperio subiciuntur VI 76, 3. 82, 2. colonia Heraclea excluduntur III 92, 5. Ἰωνία I 2, 6. 89, 2. Ath. socia II 9, 4. VII 57, 4. VIII 40, 1. maximi inde Ath. reditus III 31, 1. ἀτείχιστος III 33, 2. consilium eius ad defectionem permovendae III 31. Laced. classis eo venit III 32, 3. 36, 2. alteram eodem expeditionem Laced. parant et suscipiunt VIII 6, 2. 12, 1. 20, 1. 26, 3. 39, 1. eam postulant Persae VIII 56, 4. periclitatur VIII 86, 4. 96, 4. eo proficiscitur Tissaphernes VIII 108, 3. eius ὕπαρχος VIII 31, 2. Ἰὰς ξυγγένεια IV 61, 2. Ἰωνικὸς πόλεμος VIII 11, 3.

Καδμηῒς γῆ I 12, 3.
κάθαρσις I 8, 1. III 104, 2. V 1. VIII 108, 4.
Καιάδας spelunca, qua Laced. pro carcere utuntur I 134, 4.
Καικῖνος fluvius in Locrorum epizeph. finibus III 103, 3.
κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι V 65, 2.
Κακύπαρις Siciliae fluvius VII 80, 5.
Κάληξ fluvius in finibus Heracleae Ponticae IV 75, 2.
Καλλιάδης Calliae pater I 61, 1.
Καλλίας Ἀθ. στρατηγός I 61, 1. 63, 3. Hipponici pater III 91, 4. Κ. ὁ Ὑπεροχίδου VI 55, 1. Κ. Callicratis pater I 29, 2.
Καλλίγειτος Μεγαρεύς VIII 6, 1. 8, 1. 39, 1.
Καλλιῆς Aetoli III 96, 3.
Καλλικράτης dux Corinthiorum I 29, 2.
Καλλίμαχος Learchi pater II 67, 2. Phanomachi pater II 70, 1.
Καλλιρρόη κρήνη Ath. II 15, 5.
Καλυδὼν τῆς Αἰτωλίας II 102, 5.
Καλχηδών Bithyniae urbs IV 75, 2.
Καμάρινα Siciliae urbs ubi sita VII 80, 2. a Syracusanis condita VI 5, 3. Ath. eam tuentur IV 25, 7. Ath. favet VI 52, 1. legati a Syracusanis et Ath. eo missi VI 75, 3 sq. Καμαριναία VI 78, 4. Καμαριναῖοι Syracusanorum vicini VI 78, 4. VII 58, 1. Leontinis socii III 86, 2. inducias cum Gelensibus faciunt IV 58, 1. Morgantina eis traditur IV 65, 1. Athen. consiliis parent V 4, 6. pacta eorum cum Ath. VI 52, 1. Syracusanis auxilia mittunt VI 67, 2. his suspecti VI 75, 3. orationes in eorum contione habitae VI 76-88.

quid decreverint VI 88, 1 sq. Syracusanis auxiliantur VII 33, 1. 58, 1.
Καμβύσης I 13, 6. 14, 1.
Κάμειρος τῆς Ῥοδίας VIII 44, 2.
Καναστραῖον promontorium Pallenae IV 110, 2.
Καπάτων Proxeni pater III 103, 3.
Καρδαμύλη in Chio sita VIII 24, 3.
Κᾶρες e Cycladibus pulsi I 4. Doriensibus vicini II 9, 4. praedones I 8, 1. Ath. socii II 9, 4. in hos impetum faciunt III 19, 2. *Κὰρ δίγλωσσος* VIII 85, 2. *Καρία* I 116, 1 sqq. II 69, 1. III 19, 2. VIII 5, 5. *ἡ ἐπὶ θαλάσσῃ* II 9, 4.
Καρκίνος Ἀθ. στρατηγός II 23, 2.
Κάρνεια V 75, 2. 5. 76, 1. *Καρνεῖος μήν* V 54, 2 sq.
Καρτέρια τῆς Φωκαΐδος VIII 101, 2.
Καρύαι Laconicae V 55, 3.
Καρύστιοι in Euboea Dryopes VII 57, 4. Ath. subiecti I 98, 3. IV 42, 1. 43, 3. VII 57, 4. VIII 69, 3.
Καρχηδών VI 2, 6. 15, 2. 34, 2. 88, 6. *Καρχηδόνιοι* I 13, 6. VI 90, 1. *Καρχηδονιακὸν ἐμπόριον* VII 50, 2.
Κασμέναι a Syracusanis conditae VI 5, 2.
καταδίκη V 49, 1. 50, 1.
κατάλογος VI 26, 2. 31, 3. 43. VII 16, 1. 20, 2. VIII 24, 2.
Κατάνη a Chalcidensibus condita VI 3, 3. 20, 3. invalida VII 14, 2. Ath. ibi versantur VI 50, 3. 5. 51, 3. 52, 2. 62, 3. 63, 2. 71, 1. 72, 1. 74, 1. 88, 5. 94, 3 sq. 97, 1. VII 42, 3. Syracusani eo proficiscuntur VI 64. 65. terram devastant VI 75, 2. Ath. receptaculum VII 49, 2. 60, 2. 80, 2. 85, 4. commeatum Ath. praebet VII 60, 2. *Καταναῖοι* ubi habitent III 116, 1. Ath. non recipiunt VI 50, 3. subito oppressi eorum socii fiunt VI 51. eis equites praebent VI 98, 1. VII 57, 11.
Καυλωνιᾶτις in Italia VII 25, 2.
Καῦνος Cariae urbs I 116, 3. VIII 39, 3. 41, 1. 4. 42, 2 sqq. 57, 1. 88. 108, 1.
Κεγχρειά, Κεγχρειαί Corinthi portus IV 42, 4. 44, 4. VIII 10, 1. 20, 1. 23, 1. 5.
Κεῖοι insulani VII 57, 4.
Κέκαλος Nicasi pater IV 119, 2.
Κέκροψ II 15, 1.
Κεκρυφάλεια insula ad Argolidis oram I 105, 1.
κελευσταί II 84, 3. VII 70, 6 sq.
Κεντόριψ Σικελῶν πόλισμα VI 94, 3. *Κεντόριπες* VII 32, 1.
κεραῖαι δελφινοφόροι VII 41, 2.
Κεραμεικός Ath. VI 57, 1. 58, 1.
Κερδύλιον prope Amphipolim V 6, 3 sqq. 8, 1. 10, 2.
Κερκίνη ἐρῆμον ὄρος Macedoniae II 98, 1.
Κέρκυρα Epidamni metropolis I 24, 6. opportune sita I 36, 2. 37, 3. 44, 3. eius arx et portus III 72, 3. cf. II 7, 3. IV 2, 3. 8, 2. VI 30, 1. 32, 2. 34, 6. 42, 1. 43, 1. 44, 1. VII 26, 3. 31, 5. 33, 3. *Κερκυραῖοι* Epidamnum condunt I 24, 2. Corinthiorum coloni I 25, 3 sq. nullius socii I 32, 4. 35, 1. 37, 2. eorum potestas maritima I 14, 1. 25, 4. 33, 2. 35, 5. 36, 3. 44, 2. 68, 4. eorum opes I 25, 4. 38, 6. antiquissima cum Corinthiis pugna navalis I 13, 4. Themistocli gratiam debent I 136, 1. eorum bellum cum Epidamniis et Corinthiis I 24-32. 45-56. eorum oratio I 32-37. cum Ath. societas I 44, 1. II 9, 4 sq. 25, 1. III 94, 1. 95, 2. VII 44, 6. 57, 7. eorum seditio III 69-82. 85. IV 46-49. *Κερκυραϊκά* I 118, 1.
Κεστρίνη Epiri regio I 46, 4.
Κεφαλλῆνες I 27, 2. III 94, 1. 95, 2. Ath. *ξύμμαχοι αὐτόνομοι* VII 57, 7. *Κεφαλληνία* II 80, 1. V 35, 7. VII 31, 2. ubi sita sit et quot urbes habeat II 30, 2. legatos eo mittunt Ath. II 7, 3. Ath. socii II 30, 2. Corinthii eo appellunt II 33, 3.
Κήναιον τῆς Εὐβοίας promontorium III 93, 1.
κηρύκειον I 53, 1.
Κήρυκες gens sacerdotalis Ath. VIII 53, 2.
Κιθαιρών II 75, 2. III 24, 1.
Κίλικες I 112, 4.
Κίμων ὁ Μιλτιάδου Ἀθ. στρατηγός Eionem capit I 98, 1. Lacedaem. Ithomen auxilio proficiscitur I 102, 1. in Cypria expeditione moritur

I 112, 2. 4. Lacedaemonii pater I 45, 2.
Κίτιον Cypri urbs I 112, 3.
Κλαζομεναί Ioniae urbs ab Ath. deficit VIII 14, 3. 22, 1. subiecta VIII 23, 6. frustra ad defectionem sollicitatur VIII 31, 2 sqq. Κλαζομένιοι Laced. auxiliantur VIII 16, 1. cf. 14, 3. 23, 6. 31, 4.
Κλάρος Ioniae oppidum III 33, 1 sq.
Κλεαίνετος Cleonis pater III 36, 4. IV 21, 3.
Κλεανδρίδας Gylippi pater VI 93, 2. VII 2, 2.
Κλεαρίδας Laced. IV 132, 3. V 6, 5. 8, 4. 9, 7. 10, 1 sqq. 11, 3. 21, 1 sq. 34, 1.
Κλέαρχος Laced. VIII 8, 2. 39, 2. 80, 1 sqq.
Κλεινίας Alcibiadis pater V 43, 2. 52, 2. VI 8, 2. 15, 2. K. Cleopompi pater II 26, 2. 58, 1.
Κλεϊππίδης Ath. στρατηγός III 3, 3.
Κλεόβουλος ἔφορος V 36, 1. 37, 1. 38, 3.
Κλεόμβροτος Nicomedis pater I 107, 2. Pausaniae pater I 94, 1. II 71, 2.
Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος I 126, 12. K. dux Laced. III 26, 2.
Κλεομήδης στρατηγὸς Ἀθην. V 84, 3.
Κλεόπομπος Ἀθην. στρατηγός II 26, 1. 58, 1.
Κλέων ὁ Κλεαινέτου quo fuerit ingenio III 36, 6. IV 21, 3. V 7, 2. 16, 1. eius oratio III 37-41. eius de Mytilenaeis sententia III 36, 6. 50, 1. pacis actionibus fraude intervenit IV 21, 3. 22. 27, 3. imperatores incusat IV 27, 3 sqq. imperium ad eum defertur IV 28. res eo duce ad Pylum gestae V 29-41. rogatio eius de Scionaeis IV 122, 6. eius expeditio in Thraciam V 2. 3. 6-11. caeditur V 10, 9.
Κλεωναί Actae oppidum IV 109, 3. K. Argivum oppidum VI 95, 1. Κλεωναῖοι V 67, 2. 72, 4. 74, 3.
Κλεώνυμος Clearidae pater IV 132, 3.
κλῆροι, κληροῦχοι III 50, 2. cf. I 98, 2. II 27, 1. V 32, 1. 116, 4.
Κνῆμος Σπαρτιάτης ναύαρχος II 66, 2. 80, 2 sqq. 81, 3. 82. 83, 1. 84, 5. 85, 1-4. 86, 6. 93, 1.
Κνίδις Xenaris pater V 51, 2.
Κνίδος Cariae urbs ab Ath. deficit VIII 35. cf. 42, 5. 43, 1 sq. 44, 2. 52. 109, 1. Κνιδία VIII 35, 3. Κνίδιοι III 88, 2. VIII 35, 4. 41, 3.
Κολοφώνιοι in Ionia habitantes III 34.
Κολωναὶ αἱ Τρῳάδες I 131, 1.
Κολωνός Ath. VIII 67, 2.
Κόνων Ath. VII 31, 4 sq.
Κόρινθος prima naves aedificat I 13, 2. Graeciae emporium I 13, 5. eius situs I 13, 5. IV 42, 2. 45, 1. Laced. classis eo se recipit II 92, 6. inde expeditio in Piraeum II 93. 94. eo legati veniunt exulum Corinthiorum III 85, 3. Aetolorum III 100, 1. circa eam Brasidas versatur IV 70, 1. 74, 1. ut legati eo mittantur suadet Hermocrates VI 34, 3. eo obsides mittit Agis VIII 3, 1. Laced. Spartiatas quosdam VIII 7. eo conveniunt socii VIII 8, 2. Κορινθία IV 42, 1. 45, 1. VIII 10, 3. Κορίνθιος I 25, 4. VII 39, 2. ναυπηγός I 13, 3. δραχμή I 27, 1. ναῦς III 70, 2. 74, 3. Κορίνθιοι III 70, 1. 114, 4. IV 119, 2. VI 7, 1. VII 25, 9. navium formam primi immutarunt I 13, 2. opulenti I 13, 5. Ath. contra Aeginetas naves praebent I 41, 2. prohibent, ne Peloponnesii Samiis auxilium ferant ibid. Epidamnios in fidem et clientelam recipiunt I 25. Corcyraeos odio prosecuntur ibid. Epidamnum praesidia mittunt adversus Corcyr. I 26. bellum contra Corcyr. parant I 27. cum Corcyr. navale proelium committunt et vincuntur I 29. praesidiis Leucadem ceterasque civitates amicas tuentur I 30. bellum adversus Corcyr. instaurant I 31. et cum illis et Ath. rursus pugnant I 48 sq. exitus proelii I 50 sq. auxilium mittunt Potidaeatis I 60. Ath. vincunt I 62. Ath. odio habent I 103. cum illis aequo Marte pugnant I 105. gravissimam cladem accipiunt ibid. a Phormione proelio navali superantur II 84. cum Ath.

pugnant et ab illis vincuntur IV 43 sq. pacem turbant V 25, 1. maximum tumultum in Peloponneso excitant V 27. a Laced. abalienati V 30. societatem faciunt cum Eleis V 31. et cum Argivis ibid. cum Laced. in gratiam redire student V 36-39. Syrac. contra Ath. suppetias ferunt VI 93. VII 17 sq. 70, 1. Laced. auxiliantur VIII 3, 2. 9, 1. 11, 2. 32, 1. 33, 1. 106, 3. Corinthiorum orationes I 37-44. 68-72. 120-125.

Κόροιβος Ammeae pater III 22, 3.

Κόροντα Acarnaniae oppidum II 102, 1.

Κορυφάσιον Pylus a Laced. appellata IV 3, 2. 118, 4. V 18, 7.

Κορώνεια Boeotiae urbs, ubi pugna facta I 113, 2. III 62, 5. 67, 3. IV 92, 7. Κορωναῖοι IV 93, 4.

κοτύλη IV 16, 1. VII 87, 2.

Κοτύρτα locus Laconicae IV 56, 1.

Κράνιοι in Cephallenia II 30, 2. 33, 3. V 35, 7. 56, 3.

Κρανώνιοι Thessali II 22, 3.

Κραταιμένης Zanclae conditor VI 4, 5.

κρατῆρες libationi adhibiti VI 32, 1.

Κρατησικλῆς Thrasymelidae pater IV 11, 2.

Κρῆναι τῆς Ἀμφιλοχίας III 105, 2. 106, 3.

Κρηστωνία Macedoniae regio II 99, 6. 100, 4. Κρηστωνικόν IV 109, 4.

Κρήτη II 85, 5 sq. 86, 1. 92, 7. III 69, 1. VIII 39, 3. Ath. socia II 9, 4. Gela eius colonia VI 4, 3. VII 57, 9. Κρῆτες τοξόται VI 43. 25, 2. μισθῷ πεισθέντες VII 57, 9. Κρητικὸν πέλαγος IV 53, 3. V 110, 1.

Κρισαῖος κόλπος I 107, 3. II 69, 1. 83, 1. 86, 3. 92, 6. 93, 1. IV 76, 3.

Κροῖσος I 16.

Κροκύλειον in Aetolia situm III 96, 2.

Κρομμυὼν τῆς Κορινθίας IV 42, 4. 44, 4. 45, 1.

Κροτωνιᾶται Italiae VII 35, 2. Κροτωνιᾶτις VII 35, 1.

Κρουσὶς γῆ ad Chalcidicae oram sita II 79, 4.

κρωβύλος τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν I 6, 3.

Κρωπειά pagus Atticus II 19, 2.

κύαμος ad suffragandum adhibitus VIII 66, 1. 69, 4.

Κυδωνία Cretae urbs II 85, 5. Κυδωνιᾶται II 85, 5 sq.

Κύζικος urbs ad Propontidem sita VIII 107, 1. Κυζικηνός VIII 6, 1. 39, 1.

Κύθηρα insula ubi sita IV 53, 2. ab Ath. subiecta IV 53-55. cf. 55, 1. 56, 1. 57, 4. 118, 4. V 14, 3. 18, 7. VII 26, 2. Κυθήριοι IV 54. 57, 4. Λακεδαιμονίων ἄποικοι opem Ath. ferunt VII 57, 6. Κυθηροδίκης ἀρχή IV 53, 2.

Κυκλάδες I 4. II 9, 4.

κύκλος τῶν νεῶν II 83, 5. III 78, 1. pars περιτειχίσματος VI 98, 2. 99, 1. 3. 101, 1. 102.

Κύκλωπες VI 2, 1.

Κυλλήνη τὸ Ἠλείων ἐπίνειον I 30, 2. II 84, 5. 86, 1. III 69, 1. 76. VI 88, 9.

Κύλων Ath. dominatione potiri conatur I 126, 3 sqq.

Κύμη ἡ Αἰολίς III 31, 1. VIII 22, 1. 31, 3. 100, 3. Κυμαία VIII 101, 2. Κύμη ἡ ἐν Ὀπικίᾳ VI 4, 5.

Κύνης Acarnan II 102, 1.

Κυνὸς σῆμα Chersonesi promontorium VIII 104, 5. 105, 2. 106, 4.

Κυνουρία μεθορία τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς IV 56, 2. V 41, 2. de ea certant Argivi et Laced. V 41, 2. cf. 14, 4. Aeginetis data V 56, 2. cf. II 27, 2.

Κύπρος insula a Pausania expugnata I 94, 2. 128, 5. Ath. eo expeditionem faciunt I 104, 2. 112, 2-5.

Κυρήνη Libyae urbs I 110, 1. Κυρηναῖοι VII 50, 2.

Κῦρος maior I 13, 6. 16. minor II 65, 12.

Κύρρος Macedoniae urbs II 100, 4.

Κυτίνιον Doridis urbs I 107, 2. III 95, 1. 102, 1.

Κυψέλα τῆς Ἀρκαδίας V 33, 1 sq.

κώδων παρενεχθείς IV 135, 1.

Κωπαιῆς Boeoti IV 93, 4.

Κώρυκος Ioniae promontorium VIII 14, 1. 33, 1. 34.

Κῶς ἡ Μεροπίς insula VIII 41, 2. 44, 3. 55, 1. 108, 2.
**Κωφὸς λιμήν* prope Toronam V 2, 2.

Λάβδαλον ἄκρα τῶν Ἐπιπολῶν VI 97, 5. 98, 2. VII 3, 4.
Λάδη insula VIII 17, 3. 24, 1.
Λαιαῖοι Παίονες II 96, 3. 97, 2.
Λαισποδίας Ath. dux VI 105, 2. legatus VIII 86, 9.
Λαιστρυγόνες VI 2, 1.
Λακεδαιμόνιος ὁ Κίμωνος Ἀθ. στρατηγός I 45, 2.
Λακεδαίμων quantum habuerit ambitum I 10,2. a Doriensibus condita I 18, 2. V 16, 3. seditionibus conflictata, bonis legibus usa, tyrannidis semper immunis I 18, 2. diffamata V 28, 2. servis abundat VIII 40, 2. Themistocles eo missus I 90, 3 sq. legatus regis IV 50, 1. *Λακεδαιμόνιοι* duas Peloponnesi partes colunt et totius imperium tenent I 10, 2. eorum mores I 68, 1. 69, 3 sqq. 70. 71, 2. 77, 6. 84. 118, 2. 132, 5. 144, 2. II 67, 4. IV 12, 3. 17, 2. 40. 84, 2. V 75, 3. 107. 109. VIII 96, 4 sq. cf. II 37-41. suffragandi mos I 87, 2. cultus et vestitus I 6. acies V 66, 3 sq. primi corpora nudarunt et unxerunt certaturi ibid. plerosque tyrannos ex Graecia sustulerunt I 18. Graecorum duces electi ibid. eandem reip. formam servarunt ibid. ab Atheniensibus dissociati bellum cum eis gerere coeperunt ibid. quomodo sociis imperarint I 19. oligarchiae patrocinantur ibid. III 82, 1. IV 126, 2. quaenam causae eos impulerint ad bellum suscipiendum contra Athen. I 23 sqq. 56. 66. 88. 102. bellum illaturi conventus sociorum indicunt I 67. post contiones utrimque habitas sententiam ferunt Athenienses iniuste agere decernuntque foedera esse rupta I 79. 87. 118. voce, non calculis suffragia dant I 87. in suffragiis ferendis quot calculis utantur reges Laced. I 20. bellum gerendum esse decernunt I 88. per legatos postulant, ne Athenienses muros reficerent I 90. a Themistocle illuduntur ibid. et sq. Pausaniam ad causam dicendam arcessunt I 95. 128 sq. Themistoclem accusant I 135. in Atticam irrupturi terrae motu impediuntur I 101. contra Helotas, qui erant Ithomae, bellum gerunt I 102 sq. palam dissentiunt ab Athen. ibid. mari pugnant cum Athen. et vincuntur I 105. suppetias ferunt Doriensibus, eorum metropoli I 107. superant Athen. ad Tanagram I 108. foedera quinquennalia ineunt cum Athen. I 112. bellum sacrum suscipiunt et templum Apollinis Delphis tradunt ibid. irrumpunt in Atticam I 114. cum Athen. tricennalia foedera percutiunt I 115. ad bellum tardi I 118. de bello Athen. inferendo oraculum consulunt ibid. socios iterum convocant et cum eis deliberant de bello I 119. tandemque bellum decernunt I 125. legatis ab Athen. missis imperarunt ut scelus Cylonium expiarent I 126 sq. eis vicissim imperant Athen., ut piaculum ad Taenarum admissum ex urbe pellerent I 128. per legatos postulant ab Athen., ut Potidaeae obsidione recederent etc. et ut decretum de Magarensibus rescinderent I 139. hisce respondent Athen. I 145. eorum ad bellum apparatus II 7. et socii II 9. Atticam invadunt II 18. Oenoën frustra oppugnant ibid. Atticam depopulantur II 19. 23. domum redeunt II 24. Aeginetis pulsis eiectisque Thyream incolendam dederunt II 27. iterum in Atticam irrumpunt II 47. bellum inferunt Zacyntho II 66. eorum legati ab Athen. intercepti II 67. copias ducunt versus Plataeas II 71. easque oppugnant II 75. et obsidione cingunt II 77. Acarnaniam invadunt II 80. pugnant cum Athen. II 83. et superantur II 84. iterum se parant ad certamen II 85. duces eorum milites adhortantur II 87. proelium committunt vario Marte II 90 sq. Piraeum nequidquam temptant II 93. in Atticam irrumpunt III 1.

Mytilenaeis succurrere volunt III 15. classem in Lesbum mittere statuunt III 16. in Atticam irrumpunt III 26. eorum classis in Asiam traicit III 29. in Pelop. se recipit III 32. eamque prosecuntur Athen. ibid. Plataeas deditione accipiunt III 52. eorum de civibus et urbe Plataeensium iudicium III 68. in Corcyram classem mittere statuunt III 69. Corcyraeos vincunt III 78. metu Athen. ab Corcyra fugiunt III 81. Atticam invasuri terrae motibus absterrentur III 89. Heracleam coloniam deducunt III 92. cum Ambraciotis expeditionem suscipiunt contra Amphilochos III 105. post cladem ab Acarn. acceptam Ambraciotas deserunt III 109. in Atticam irrumpunt IV 2. post Pylum captam domum redeunt IV 6. ad Pylum exercitum admovent IV 8. Sphacteriae praesidium imponunt ibid. Pylum terra marique oppugnant IV 11. superantur ab Athen. IV 14. inducias faciunt cum Athen. IV 16. legatos mittunt Athenas ibid. eorum ad Athen. oratio ibid. sq. re infecta et pace non impetrata redeunt IV 22. in Sphacteria obsidentur IV 26. eosque aggrediuntur Athen. IV 31. deditionem faciunt IV 38. captivi Athenas deferuntur etc. IV 41. epistola missa ad Laced. a rege Persarum, intercepta ab Athen. IV 50. consternantur post clades acceptas IV 55. Helotas ablegandi causas quaerunt IV 80. Amphipolim capiunt IV 106. inducias annuas faciunt cum Athen. IV 117 sq. ad pacem inclinant V 14. foedera ineunt cum Athen. V 18. 23. accusant Corinthios V 30. in Arcadiam expeditionem suscipiunt V 33. Helotas sub Brasidae ductu pugnantes libertate donant V 34. suspecti sunt ab Athen. V 35. cum Boeotis societatem instituunt V 39. Panactum Athen. reddunt V 42. aditu ad Iovis Ol. templum ab Eleis prohibiti V 49. Epidauriis succurrunt V 56. contra Argivos arma movent V 57. Agidi succensent V 63. 65. Tegeatis opem ferunt V 64. in agrum Mantinensium irrumpunt ibid. aciem instruunt contra Argivos V 67. exercitus ordo ibid. ad tibicinum cantum incedunt ad proelium V 70. Argivos ad Mantineam vincunt V 73. atque hac victoria infamiae notam, ob cladem in Sphacteria acceptam sibi ab universis Graecis inustam, delent V 75. eis pacem dant V 77. et foedera ineunt V 79. oligarchiam Argis instituunt V 81. muros Argivorum diruunt V 83. Hysias capiunt ibid. agrum Argivum depopulantur VI 7. suppetias Syracusanis ferre decernunt VI 93. Syracusas veniunt VII 2. vario Marte pugnant cum Athen. VII 5. bellum contra Athen. instruunt VII 18. Atticam ingressi Deceleam communiunt VII 19. navalia in Siciliam auxilia mittunt ibid. Syracusas adveniunt VII 21. Chios adiuvant VIII 6. in Chium proficiscentes fugantur ab Athen. VIII 10. foedus faciunt cum rege Persarum VIII 18. 37. 58. ab Athen. obsessi erumpunt VIII 20. Iasum capiunt VIII 28. novam classem in Asiam mittunt VIII 39. pugnant cum Athen. et vincunt VIII 42. Rhodum occupant VIII 44. partem classis ad Pharnabazum mittunt VIII 80. cum Athen. pugnant eosque profligant VIII 95. navali proelio decertant cum Athen. et superantur VIII 104. 106. Lacedaemoniorum in re nautica tirocinium II 85. breviloquentia IV 17. Carnea V 76. Gymnopaediae V 82. eorum agrum ab Argivo disterminat Thyrea IV 56. eorum et Atheniensium disciplina diversa II 37 sqq. eorum trecenti equites V 72. illiberalitas V 105. reges in exercitu summum imperium habent V 66. Lacedaemonii peregrinos civitate pellebant II 39. ad bella proficiscentes tertiam sociorum partem domi relinquebant II 10. 12. III 15. hostes fusos non longe persequebantur V 73. omnia in republ. occulta habebant V 68. Carneis a militia abstinebant V 54. 75. item propter terrae motum I 101. III 89.

V 50. βακτηρίας gerebant VIII 84.

Λάκων III 5, 4. VIII 55, 2. Λακωνικός. ὄνομα VIII 6, 3. στήλη V 56, 3. νῆες VIII 33, 1. 35, 1. γῆ IV 12, 3. Λακωνική II 25, 1. IV 3, 1. 41, 2. 53, 3. VI 105, 2. VII 26, 1. 31, 1. VIII 4. 6, 5. 91, 2. confinia eius II 27, 2. IV 56, 2. V 34, 1. 41, 2. Cythera eius propugnaculum IV 53, 3. τῆς Λ. τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία III 7, 2.

Λάκων Plataeensis III 52, 5.

Λάμαχος Ath. V 19, 2. 24, 1. στρατηγός in Ponto IV 75, 1 sq. in Sicilia VI 8, 2. 49. 50, 1. 101, 6. 103, 1. 3.

Λάμις Megarensis in Siciliam coloniam deducit VI 4, 1.

Λάμπων Ath. V 19, 2. 24, 1.

Λάμψακος urbs ad Hellespontum sita I 138, 5. VI 59, 3 sq. ab Ath. deficit et subicitur VIII 62, 1 sq. Λαμψακηνὸς τύραννος VI 59, 3. Λαμψακηνοί VIII 62, 2.

Λαοδίκιον τῆς Ὀρεσθίδος IV 134, 1.

Λαοφῶν Calligiti pater VIII 6, 1.

Λάρισα Thessaliae urbs II 22, 3. IV 78, 2. Λαρισαῖοι II 22, 3. urbs Aeolidis VIII 101, 3.

Λᾶς τῆς Λακωνικῆς VIII 91, 2. 92, 3.

Λαύρειον II 55, 1. IV 91, 7.

Λάφιλος Laced. V 19, 2. 24, 1.

Λάχης Ath. IV 118, 11. V 19, 2. 24, 1. στρατηγός in Sicilia III 86, 1. 90, 2. 103, 3. 115, 2. 6. VI 1, 1. 6, 2. 75, 3. in Peloponneso V 61, 1. 74, 3.

Λέαγρος Glauconis pater I 51, 4.

Λέαρχος Ath. II 67, 2 sq.

Λέβεδος ab Ath. deficit VIII 19, 4.

λεία vendita VI 95, 1. cf. ἀνδράποδα.

Λεκτός Aeolidis urbs VIII 101, 3.

Λεοντιάδης Eurymachi pater II 2, 3.

Λεοντῖνοι conditi VI 3, 3. 4, 1. Χαλκιδῆς ibid. VI 20, 3. 44, 3. 46, 1. 76, 2. 77, 1. 79, 1. contra Syracusanos ab Ath. adiuti III 86, 2 sqq. IV 25, 9 sq. eorum seditio V 4, 2 sqq. VI 6, 2. 33, 2. urbs deserta ibid. Ath. eis subveniunt VI 8, 2. 19, 1. 44, 3. 47. 48. 50, 4. 63, 3. 76, 2. 77, 1. 79, 1. 84, 2. 86, 3. Λεοντίνη V 4, 4. VI 65, 1.

Λέπρεον Elidis oppidum causa contentionis inter Laced. et Eleos V 31, 1-6. 49. 50, 1. 62. Helotes cum Brasida profecti eo mittuntur V 34, 1. Λεπρεᾶται cum Arcadibus bellum gerunt V 31, 2. cf. 50, 2.

Λέρος ἡ πρὸ Μιλήτου νῆσος VIII 26, 2. 27, 1.

Λέσβος insula Ath. utilis III 13, 5. IV 52, 3. naves eis praebet I 116, 1. 117, 2. Ath. classis ibi constituta VIII 34. 38, 2. cf. 100, 2. Λέσβιοι Ath. ξύμμαχοι αὐτόνομοι I 19. III 10, 6. 11. Ath. naves praebent I 116, 2. II 9, 4. 56, 2. V 84, 1. VI 31, 2. deficiunt III 2-7. in Laced. societatem recepti III 15, 1. classem eis auxilio mittunt Laced. III 26, 1. 27. 69, 1. subiecti III 27. 28. 35. 50. 51, 1. iterum deficere frustra conantur VIII 5, 2. 7. 8, 2. 22, 1. 23. 24, 2. 32.

Λευκάς paeninsula ubi sita III 94, 2. cf. II 30, 2. Corinthiorum colonia I 30, 2 sq. cf. 46, 2. II 80, 3. 84, 5. III 7, 5. 80, 2. 94, 1. 95, 1 sq. 102, 3. VI 104, 1. VII 2, 1. Λευκάδιος. ναῦς II 91, 2. 92, 3. νῆες VI 104, 1. Λευκάδιοι Corinthiorum socii I 26, 1. 27, 2. 46, 1. Laced. socii II 9, 2. 80, 5. 81, 3. 92, 6. III 69, 1. VII 7, 1. 58, 3. VIII 106, 3. Ath. eos invadunt III 94, 1-3. ὁ Λευκαδίων ἰσθμός III 81, 1. IV 8, 2. Λευκαδία III 94, 1. IV 42, 3. VIII 13.

Λευκίμμη τῆς Κερκύρας ἀκρωτήριον I 30, 1. 4. 47, 2. 51, 4. III 79, 3.

Λευκὸν τεῖχος τῆς Μέμφιδος I 104, 2.

Λεῦκτρα τῆς Λακωνικῆς V 54, 1.

Λευκώνιον in Chio situm VIII 24, 3.

Λεωγόρας Andocidis pater I 51, 4.

Λεωκόριον monumentum in interiore Ceramico situm I 20, 2. VI 57, 3.

Λεωκράτης Ἀθ. στρατηγός I 105, 2.

Λέων Ath. V 19, 2. 24, 1. VIII 23, 1. 24, 2. στρατηγός VIII 54, 3. 55, 1. 73, 4 sq. Λ. Laced. III 92, 5. V 44, 3. VIII 28, 5. 61, 2.

Λέων locus prope Epipolas VI 97, 1.

Λεωνίδας Plistarchi pater I 132, 1.

Λεωτυχίδης ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων I 89, 2.
Λήκυθος φρούριον Toronaeorum IV 113, 2. 114, 1. 115, 1. 116, 2.
Λῆμνος insula I 115, 3. 5. VIII 102, 2. a Pelasgis habitata IV 109, 4. pestilentia eo pervadit II 47, 3. *Λήμνιοι* eadem lingua atque institutis quibus Ath. utuntur VII 57, 2. eis auxilia mittunt III 5, 1. IV 28, 4. V 8, 2. VII 57, 2.
λῃσταί, λῃστεία I 4. 5. 7. 8. 11. 13, 5. II 32. IV 53, 3. VI 4, 5. *λῃστῶν ἐκπομπαί* III 51, 2. cf. II 69, 1. V 56, 3. 115, 2. VII 26, 2. praedonum naves I 10, 4. IV 9, 1. 67, 3.
Λιβύη I 110, 1. II 48, 1. IV 53, 3. VI 2, 3. VII 50, 1 sq. 58, 1. *Λίβυες* I 104, 1. 110, 3. VII 50, 2.
Λίγυες VI 2, 2.
Λιμηρά vide *Ἐπίδαυρος.*
Λίμναι Athenarum regio II 15, 4.
Λιμναία τῆς Ἀργείας II 80, 8. III 106, 2.
λιμοί I 23, 3. 112, 4. *λιμός* et *λοιμός* confusi II 54, 3.
Λίνδιοι Gelae arx VI 4, 3.
Λίνδος Rhodi urbs VIII 44, 2.
Λιπάρα insula, *Λιπαραῖοι* III 88, 2.
Λίχας Laced. V 22, 2. 50, 4. 76, 3. *ξύμβουλος* VIII 39, 2. 43, 3. 52. 84, 5. 87, 1.
λογογράφοι I 21, 1. cf. 22, 4. 97, 2.
λόγοι qua ratione a Thuc. conscripti sint I 22, 1. Corcyraeorum I 32-37. Corinthiorum I 37-44. 68-72. 120-125. Atheniensium I 73-79. Periclis I 140-145. II 35-47. 60-65. Archidami I 80-86. II 10. Sthenelaïdae I 86. Plataeensium III 53-60. Cnemi ceterorumque ducum Lacedaemoniorum II 87. Phormionis II 89. Mytilenaeorum III 9-15. Teutiapli Elei III 30. Cleonis III 37-41. Diodoti III 42-49. Thebanorum III 61-68. Demosthenis IV 10. Lacedaemoniorum IV 17-21. Hermocratis IV 59-65. VI 33-35. 76-81. Brasidae IV 85-88. 126. V 9. Pagondae IV 92. Hippocratis IV 95. Niciae VI 9-15. 20-24. 68. VII 61-65. 77. Alcibiadis VI 16-19. 89-93. Athenagorae VI 36-41. Euphemi VI 82-88. Gylippi et ceterorum belli ducum VII 66-69. colloquia legatorum Plataeensium cum Archidamo II 71-74. Meliorum cum Ath. V 85-114.
λοιμός I 23, 3. II 47-55. 58, 3. 61, 3. 64, 1. III 3, 1. 87.
Λοκροὶ οἱ Ἐπιζεφύριοι VII 1, 1 sq. cum Syracusanis sentiunt III 86, 2. 99. 115, 6. IV 1. 24, 2. 25, 3. 11. *ἔποικοι* in Messanam recepti V 5, 1. cum Ath. foedus faciunt V 5, 2. Ath. iterum infensi VI 44, 2. VII 4, 7. 25, 3. 35, 2. VIII 91, 2. *Λοκρίς* III 99. 103, 3. *νῆες Λοκρίδες* IV 1, 1.
Λοκροὶ οἱ Ὀζόλαι I 103, 3. III 95, 1. 101. 102, 1. Ath. socii III 95, 3. 97, 2. eorum cum Phocensibus bellum V 32, 2. *Λοκρίς* III 91, 6. 95, 3. 96, 2. 98, 3. 101, 2. *Λοκροὶ οἱ Ὀπούντιοι* I 108, 3 II 32. III 89, 3. VIII 43, 3. apud Coroneam contra Ath. pugnant I 113, 2. Laced. socii II 9, 2. 26, 2. IV 96, 8. V 64, 4. VIII 3, 2. *Λοκρίς* II 26, 1. 32.
λόχοι Laced. V 68, 3. cf. I 20, 3. *πέντε* Argivorum V 72, 4.
Λύγκος Macedoniae regio IV 83, 2. 124, 1. 129, 2. 132, 1. *Λυγκησταί* II 99, 2. IV 79, 2. 83, 2. 124, 2 sq.
Λύκαιον Arcadiae V 16, 3. 54, 1.
Λυκία II 69, 1. VIII 41, 4.
Λυκομήδης Archestrati pater I 57, 6. Cleomedis pater V 84, 3.
Λύκος Thrasybuli pater VIII 75, 2.
Λυκόφρων Corinthiorum dux IV 43, 1. 44, 2. *Λ.* Laced. II 85, 1.
Λυσικλῆς Habronichi pater I 91, 3. *Λ. Ἀθ. στρατηγός* III 19, 1.
Λυσιμαχίδης Arianthidis pater IV 91.
Λυσίμαχος Aristidis pater I 91, 3. *Λ.* Heraclidis pater VI 73, 1.
Λυσιμέλεια λίμνη prope Syracusas VII 53, 2.
Λυσίστρατος Ὀλύνθιος IV 110, 2.
Λώρυμα Cariae oppidum VIII 43, 1.

Μαγνησία ἡ Ἀσιανή I 138, 5. VIII 50, 3.
Μάγνητες Thessalorum finitimi II 101, 2.
Μαιάνδρου πεδίον III 19, 2. VIII 58, 1.

Μαιδοί gens Thracia II 98, 2.
Μαιναλία Arcadiae regio V 64, 2.
Μαινάλιοι V 67, 1. 77, 1.
Μακάριος Σπαρτιάτης III 100, 2. 109, 1.
Μακεδόνες βάρβαροι IV 126, 1 sqq. eorum gentes II 99, 2. apparatus bellicus II 100, 1 sq. expeditio contra Arrhibaeum IV 124-129. exules VI 7, 3. ἱππῆς I 61, 4. 62, 4. 63, 2. 100, 5. IV 124, 1. VI 7, 3. ab Ath. commeatu interclusi V 83, 4. Μακεδονία II 95, 1. IV 78, 6. VI 7, 3. eius descriptio II 99. reges Argis oriundi II 99, 3. V 80, 2. reges ante Archelaum II 100, 2. Ath. eo expeditionem faciunt I 57-64. item Sitalces II 95-102. cf. Περδίκκας.
Μαλέα Laconicae promontorium IV 53, 2. VIII 39, 3. *M.* Lesbi promontorium III 4, 5. 6, 2.
Μαλόεις vide Ἀπόλλων.
μαντεῖον, χρησμός, χρηστήριον I 25, 2. 28, 2. 103, 2. 118, 3. 123, 1. 126, 4. 6. 134, 4. II 17, 1 sq. 21, 3. 47, 4. 54, 4 sq. 102, 5. III 92, 5. 96, 1. 104, 1. IV 118, 1. V 16, 2. 26, 3. 32, 1. 103, 2. μάντεις, χρησμολόγοι II 8, 2. 21, 3. III 20, 1. VI 69, 2. VII 50, 4. VIII 1, 1.
Μαντίνεια Arcadiae urbs V 64, 4. 77, 1. legationes eo conveniunt V 55, 1. pugna ibi facta V 65-76. VI 16, 6. eius magistratus V 47, 9. Μαντινῆς in Peloponnesiorum exercitu III 107, 4. 108, 3. 109, 2. 111, 1 sq. 113, 1. cum Tegeatis pugnant IV 134. V 65, 4. Argivorum socii V 29, 1. 33, 2. 37, 2. 44, 2. 45, 3. 47. 50, 3. 58, 1. 61. 62, 1. 67, 2. 74, 3. 75, 5. 78. VI 89, 3. 105, 2. Arcadiae partem sub dicione sua habent V 29, 1. 33, 1. 58, 1. ad Laced. societatem redeunt V 81, 1. Ath. auxilia praebent VI 29, 3. 43. 61, 5. 67, 1. 68, 2. μισθοφόροι VII 57, 9. Μαντινικὸς πόλεμος V 26, 2. Μαντινικά VI 88, 9. Μαντινική V 64, 4. 65, 4.
Μαραθοῦσσα insula prope Clazomenas VIII 31, 3.
Μαραθών I 18, 1. 73, 4. II 34, 5. VI 59, 4.
Μάρεια Aegypti urbs I 104, 1.
Μασσαλία Phocaeensium colonia I 13, 6.
μαχαιροφόροι Thraces II 96, 2. 98, 4. VII 27, 1.
μάχη ἡ ἐν Μαραθῶνι I 18, 1. ἐν Σαλαμῖνι I 73, 4. inter Corcyraeos et Corinthios I 29. 49 sq. inter Ath. et Corinthios I 62. 105. II 83. IV 43. VII 34 sq. inter Ath. et Persas I 100. 112, 4. inter Ath. et Thasios I 100. inter Ath. et Pelop. ibid. et 105. II 86. 90. inter Ath. et Aeginetas I 105. inter Ath. et Laced. I 107. IV 11 sq. V 6 sqq. VIII 104 sq. inter Ath. et Phoenices I 110, 4. inter Ath. et Boeotos I 113. IV 93 sq. inter Ath. et Samios I 117. inter Ath. et Chalcidenses II 79. inter Chaones et Stratios II 81. inter Pelop. et Corcyraeos III 78. inter Ambraciotas et Acarnan. III 108-115. inter Ath. et Syracusanos IV 25. VI 70. VII 22 sq. 38 sq. 43 sq. 52 sq. 70 sq. inter Mantinenses et Tegeatas IV 134. inter Laced. et Argivos eorumque socios V 65 sq. quod proelium omnium maximum V 74, 1. inter Ath. et Milesios VIII 25. inter Ath. et Chios VIII 62. cf. ναυμαχία.
Μαχάων Κορινθίων στρατηγός II 83, 4.
Μεγάβαζος Persa I 109, 2.
Μεγαβάτης Persa I 129, 1.
Μεγάβυζος Persa I 109, 3.
Μεγακλῆς Onasimi pater IV 119, 2.
Μέγαρα Peloponnesi VIII 94, 1. tyranno parent I 126, 3. ab Ath. occupata I 103, 4. 105, 4. 107, 3. deficiunt I 114, 1. Ath. eis potiri conantur IV 66-75. coloniae IV 75, 2. VI 4, 1 sq. VII 57, 8. Μεγαρῆς I 42, 2. 103, 4. 105, 3. eorum μακρὰ τείχη I 103, 4. IV 66, 4. 69, 4. 70, 1. 73, 4. 109, 1. Corinthiis naves praebent I 27, 2. 46, 1. 48, 4. Μεγαρέων ψήφισμα I 139, 1 sq. 140, 3. 67, 4. 144, 2. impetus in Piraeum faciendi auctores II 93 sq. eorum φρούριον III 51, 1 sq. eorum perfugae Plataeis habitant III 81, 3. eorum seditio IV 66. cf. VI 43. VII 57, 8. Laced. socii II 9, 3. IV 100, 1. V 58, 4. 59, 2 sq. 60, 3. VIII 3, 2. 33, 1. 80, 3. paci adver-

santur V 17, 2. cf. 31, 6. cum Argivis societatem inire student V 38, 1. *Μεγαρίς* I 105, 3. 108, 2. II 31, 1. IV 76, 1. *ναῦς* VIII 33, 1. *νῆες* I 48, 4.

Μέγαρα Siciliae urbs VI 49, 4. 75, 1. 94, 1. 97, 5. VII 25, 4. *Μεγαρῆς Ὑβλαῖοι* VI 4, 1.

Μεδεών Acarnaniae oppidum III 106, 2.

**Μεδμαῖοι* Locris epizeph. finitimi V 5, 3.

Μέθανα ἡ μεταξὺ Ἐπιδαύρου καὶ Τροιζῆνος IV 45, 2. V 18, 7.

Μεθύδριον τῆς Ἀρκαδίας V 58, 2.

Μεθώνη τῆς Λακωνικῆς II 25, 1 sq. *M. ἡ ὅμορος Μακεδονίᾳ* VI 7, 3. *Μεθωναῖοι* IV 129, 4.

Μείδιος fluvius prope Abydum VIII 106, 1.

Μελαγχρίδας ναύαρχος Laced. VIII 6, 5.

Μέλανθος Laced. VIII 5, 1.

Μελανῶπος Lachetis pater III 86, 1.

Μελέας Λάκων III 5, 4.

Μελήσανδρος Ἀθ. στρατηγός II 69.

Μελησίας Ath. VIII 86, 9.

Μελήσιππος Laced. I 139, 2. II 12, 1.

Μελιτία τῆς Ἀχαΐας Thessal. IV 78, 1.

Μέμφις I 104, 2. 109, 4.

Μένανδρος Ἀθ. στρατηγός VII 16, 1. 43, 2. 69, 4.

Μένδη Pallenae oppidum IV 121, 2. ab Ath. deficit IV 123, 1. 124, 4. ab Ath. recepta IV 129. 130. 131, 3. *Μενδαῖοι* IV 123, 2 sqq. 129. 130.

Μενδήσιον κέρας Nili I 110, 4.

Μενεδάιος Σπαρτιάτης III 100, 2. 109, 1 sq.

Μενεκράτης Μεγαρεύς IV 119, 2.

Μενέκωλος Camarinae conditor VI 5, 3.

Μένιππος Hippoclis pater VIII 13.

Μένων Pharsalius II 22, 3.

Μεροπίς vide *Κῶς*.

Μεσσάπιοι Locri III 101, 2. *Μεσσάπιον ἔθνος* Italiae VII 33, 4.

Μεσσήνη τῆς Σικελίας condita VI 4, 6. Ath. societati accedit III 90. deficit IV 1, 1. 4. cf. 24, 1. 25, 3. 5. 10. seditione laborat V 5, 1. Ath. non recipit VI 50, 1. 74, 1. cf. VII 1, 2. *Μεσσήνιοι* III 88, 3. 90. IV 1, 3. V 5, 1. VI 48. a Naxiis victi V 25, 7-10. Leontinos vincunt V 25, 10 sq.

Μεσσήνιοι οἱ παλαιοί I 101, 2. Dorica lingua utuntur III 112, 4. IV 3, 3. *οἱ ἐν Ναυπάκτῳ* I 103, 3. II 9, 4. Ath. socii II 9, 4. 25, 4. 90, 3. 102, 1. III 75, 1. 81, 2. 94, 3. 95, 1 sq. 97, 1. 107, 1. 108, 1. 112, 4. IV 9, 1. 32, 2. 36, 1. VII 31, 2. 57. 8. Pylum occupant IV 41, 2. V 35, 6 sq. 56, 2. *Μεσσηνία γῆ* IV 3, 2. *Μεσσηνίς* IV 41, 2.

Μεταγένης Laced. V 19, 2. 24, 1.

μέταλλα I 100, 2. 101, 3. II 55, 1. IV 105, 1. VI 91, 7.

Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας VII 33, 4. *Μεταπόντιοι* VII 33, 5. 57, 11.

μεταπύργιον III 22, 3. 23, 1.

μέτοικοι I 143, 1. II 13, 7. 31, 1 sq. III 16, 1. IV 90, 1. VI 28, 1.

Μῆδος I 69, 5. 74, 4. 77, 5 sq. 92. 102, 4. III 10, 3. 54, 3. 62, 4. 63, 2. V 89. VI 17, 7. 33, 6. 76, 3. 77, 1. 82, 4. 83, 1. *Μῆδοι* I 104, 2. Iones eos fugiunt VI 4, 6. a Graecis victi I 18, 2. 86, 1. 89, 2. 93, 8. 100, 1. 144, 4. II 71, 2. 74, 3. III 57, 3. 58, 4. VI 59, 4. VII 21, 3. *ἀκροθίνιον ἀπὸ τῶν M.* I 132, 2. Byzantium amittunt I 94, 2. 128, 5. item Eionem I 98, 1. Sestumque I 89, 2. VIII 62, 3. *δορυφοροῦσι* I 130, 1. *Μηδικὸς πόλεμος* I 90, 1. 95, 7. 97, 1. III 10, 2. *ἔργον* I 23, 1. *ἀρχή* VIII 43, 3. *σκευαί* I 130, 1. *σκῦλα* II 13, 4. *τὰ Μηδικά* I 14, 1. 18, 3. 41, 2. 69, 1. 73, 2. 97, 2. 142, 7. II 16, 1. 21, 2. VI 82, 3. VIII 24, 3. *μηδίζειν, μηδισμός* I 95, 5. 135, 2. III 34, 2. 4. 62, 1. 2. 6. 64, 1. 5.

Μήθυμνα VIII 101, 2. Ath. fidem servat III 2, 1. 5, 1. 18, 1. 50, 2. deficit VIII 22, 2. 23, 4. 100, 2. *Μηθυμναῖοι* III 2, 3. VIII 23, 4. 100, 3. *Αἰολῆς* VII 57, 5. victi III 18, 2. Ath. *ξύμμαχοι αὐτόνομοι* VI 85, 2. VII 57, 5.

Μηκύβερνα prope Olynthum V 39, 1. *Μηκυβερναῖοι* V 18, 6.

Μηλιῆς III 92, 2. V 51, 1. *Μηλια-*

κός, Μηλιεὺς κόλπος III 96, 3. IV 100, 1. VIII 3, 1.
Μῆλος insula V 84, 1. 108. 109. neutris socia II 9, 4. V 84, 2. 89. Ath. eo expeditionem faciunt III 91, 1 sqq. 94, 1. Laced. eo appellunt VIII 39, 3. 41, 4. Μήλιοι Laced. ἄποικοι V 84, 2. 89. 106. cf. 112, 2. ab Ath. expugnantur V 84-VI. eorum colloquium V 85-112.
μήν II 15, 4. IV 118, 12. 119, 1. V 19, 1. 54, 2 sq. ἱστάμενος IV 52, 1. τελευτῶν II 4, 2. φθίνων V 19, 1. 54, 3. μηνὸς μισθός VI 8, 1. VIII 29.
Μηνᾶς Laced. V 19, 2. 24, 1.
Μητρόπολις castellum prope Olpas III 107, 1.
μητρόπολις honoratur et adiuvatur a coloniis I 25, 4. 34, 1. 38, 3. 107, 2. III 92, 3. cf. VI 82, 4. coloniis auxilium praestat I 24, 6. V 104. 105, 3. 112, 2. dux coloniae inde arcessitur I 24, 2. VI 4, 2.
μηχαναί II 18, 1. 58, 1. 76, 4. 77, 1. III 51, 3. IV 13, 1. 100, 1-5. 115, 2. V 7, 4. VI 102, 2. VII 43, 1. VIII 100, 5. cf. VII 25, 6.
Μικιάδης Corcyraeus I 47, 1.
Μίλητος bellum cum Samiis gerit I 115, 2 sqq. 116, 1. ab Ath. deficit VIII 17. 19, 1. 24, 1. 25. 26, 2 sq. 27, 6. 30. 36, 1. 45, 1. 79, 6. Pelopon. classis ibi versatur VIII 28, 4 sq. 29, 1. 32, 2. 33, 1. 4. 36, 1. 38, 4. 39, 2. 4. 50, 2. 60, 3. 61, 2. 63, 1. 75, 3. 78, 1. 79, 5 sq. 80, 3. 83, 2. 84, 4. 85, 3. 99. 100, 1. 108, 3. Μιλήσιοι I 115, 2. VIII 17, 2 sqq. 24, 1. 25, 2 sqq. 26, 3. 36, 1. 79, 4. 84, 4 sq. 85, 2. 4. Ath. socii IV 42, 1. 53, 1. 54, 1. VII 57, 4. Tissapherni infensi VIII 84, 4 sq. 85, 2. 109, 1. Spartam veniunt VIII 85, 4. eorum colonia VIII 61, 1. Μιλησία VIII 24, 1. 26, 3.
Μιλτιάδης Cimonis pater I 98, 1. 100, 1.
Μίμας mons Ioniae VIII 34.
Μίνδαρος Laced. nauarchus VIII 85, 1. 99. 101, 1. 102, 2. 104, 3.
Μιννύειος vide Ὀρχομενός.
Μινῴα insula III 51, 1. IV 67, 1. 118, 4.
Μίνως I 4. 8, 2.
μισθός navium VI 8, 1. 31, 3. VIII 29. 45, 2. militum gravis armaturae III 17, 3. V 47, 6. equitum V 47, 6. Thracum VII 27, 2. βουλευτῶν VIII 69, 4. ἀρχῆς VIII 67, 3. 97, 1. cf. 65, 3. μισθοφόροι milites I 35, 4. 60, 1. II 33, 1. III 34, 2. 109, 2. IV 52, 2. 76, 3. 80, 5. VI 22. 43. 55, 3. 58, 2. 90, 3. 100, 3. VII 13, 2. 57, 3. 9. 11. 58, 3. VIII 25, 2. 28, 4. 55, 3. cf. VI 24, 3. Θρᾷκες II 96, 2. IV 129, 2. V 6, 2. ἐρέται I 31, 1. ναυβάται I 121, 3. 143, 1.
μνῆμα, μνημεῖον I 132, 2. 138, 5. V 11, 1. VI 54, 7. cf. VI 59, 3.
Μόλοβρος Epitadae pater IV 8, 9.
Μολοσσοί Epirotae I 136, 2. II 80, 5.
Μολύκρειον Aetoliae oppidum II 84, 4. III 102, 2. Μολυκρικός II 86, 2.
Μοργαντίνη Siciliae oppidum IV 65, 1.
Μοτύη Siciliae urbs VI 2, 6.
Μουνυχία II 13, 7. VIII 92, 5. 93, 1.
Μυγδονία Macedoniae regio I 58, 2. II 99, 4. 100, 4.
Μυκάλη promontorium I 89, 2. VIII 79, 1 sq.
Μυκαλησσός, Μυκαλήσσιοι prope Tanagram VII 29. 30.
Μυκῆναι, Μυκηναῖοι I 9, 2. 10, 1.
Μύκονος insula prope Delum sita III 29, 1.
Μυλαί in Sicilia III 90, 2.
Μυλητίδαι exules Syracusani VI 5, 1.
Μυονῆς Locri III 101, 2.
Μυόννησος ἡ Τηίων III 32, 1.
Μυοῦς Cariae urbs I 138, 5. III 19, 2.
Μύρκινος Ἠδωνικὴ πόλις IV 107, 3. Μυρκίνιος V 6, 4. 10, 9 sq.
Μυρρίνη Hippiae uxor VI 55, 1.
Μυρτίλος Ath. V 19, 2. 24, 1.
Μυρωνίδης Ἀθ. στρατηγός I 105, 4. 108, 2. IV 95, 3.
Μύσκων Συρακοσίων στρατηγός VIII 85, 3.
μυστήρια, μυστικά VI 28, 1 sq. 53, 1 sq. 60, 1. 61, 1. VIII 53, 2.
Μυτιλήνη VIII 101, 2. ab Ath. deficit III 2. ab Ath. obsidetur III 18, 4 sq. naves eo a Laced. missae III 16, 3. 25, 1. 26, 1. 27, 1. 29. 69, 1. Ath. deditur III 27. 28. iterum deficit VIII 22, 2. ab Ath. recipitur

VIII 23, 2 sq. 100, 3. *Μυτιληναῖοι* festum Apollinis celebrant III 3, 3. deficiunt ab Ath. et cum eis bellum gerunt III 2-7. 18. 27. 28. legatos Lacedaemonem mittunt III 4, 5. eorum oratio Olympiae habita III 8-15. cf. 16, 2. in Pelopon. societatem recepti III 15, 1. Ath. de eis decreta III 36. 49. 50. eorum fugitivi III 52. 75, 1. cf. *Λέσβος*.

Νάξος insula ab Ath. obsessa I 137, 2. *Νάξιοι* subacti I 98, 4. *Νάξος ἡ Χαλκιδική*, Siciliae urbs IV 25, 7. VI 3, 1 et 3. cf. VI 20, 3. Ath. recipit VI 50, 2 sq. cf. 72, 1. 74, 2. 75, 2. 88, 3 et 5. VII 57, 11. *ἀδυνατός* VII 14, 2. *Νάξιοι* VI 50, 3. 98, 1. VII 57, 11. Messanenses vincunt IV 25, 8.
ναύαρχοι Laced. II 66, 2. 80, 2. III 16, 3. 26, 1. 76, 1. IV 11, 2. VIII 6, 5. 20, 1. 23, 1. 24, 6. 26, 1. 50, 2. 99. *ναυαρχία* VIII 20, 1. 33, 1. 39, 2. 85, 1.
Ναυκλείδης Plataeensis II 2, 2.
Ναυκράτης Damotimi pater IV 119, 2.
ναυμαχία παλαιτάτη I 13, 4. *μεγίστη τῶν πρὸ αὐτῆς* I 50, 2. Massiliensium cum Carthag. I 13, 6. Ath. contra Aeginetas I 14, 2. 105, 2. Graecorum contra Persas I 23, 1. 74, 1. 100, 1. 112, 4. III 54, 4. Corcyraeorum cum Corinthiis I 13, 4. 29, 4 sq. 48-52. Ath. cum Thasiis I 100, 2. Ath. contra Pelopon. I 105, 1. II 83 sq. 90-93. IV 13 sq. VII 34. VIII 20, 1. 42. 95. 103-106. Corcyraeorum et Ath. contra Pelopon. III 76-80. Ath. cum Syracusanis IV 25, 1. VII 22 sq. 36-42. 52 sq. 70 sq. Ath. cum Chiis VIII 61.
Ναύπακτος Messeniis data I 103, 3. cf. II 90, 2. Ath. ibi versantur II 69, 1. 84, 4 (cf. III 78, 2). 91, 1. 92, 7. 102, 1. 103, 1. III 7, 3. 75, 1. 96, 2. 98, 5. 100, 1. 101, 1. 102, 3. 114, 2. IV 13, 2. 49. 76, 1. 77, 1. VII 17, 4. 19, 5. 31, 4. 34. 36, 2. Ambraciotae ei infensi II 80, 1. itemque Aetoli III 94, 3. 100, 1. 102, 1-4. *Ναυπακτία* III 102, 2. *Ναυπακτίων λιμήν* II 92, 3. cf. *Μεσσήνιοι*.

ναῦς μυριοφόρος VII 25, 6. *στρογγύλη* II 97, 1. cf. *Πάραλος*, *Σαλαμινία*. *νῆες ἀργυρολόγοι* III 19, 1. IV 50, 1. 75, 1. cf. II 69, 1. *ἱππαγωγοί* II 56, 2. IV 42, 1. VI 43. *μακραί* I 41, 2. IV 16. 118, 5. VIII 34, 1. *ὁπλιταγωγοί* VI 25, 2. 31, 3. VIII 25, 1. 30, 2. *σιταγωγοί* VIII 4. *στρατηγίδες* II 84, 3. *στρατιώτιδες* I 116, 1. VI 43. VIII 62, 2. 74, 2. 86, 9. *ταχεῖαι* VII 31, 3. 43. VII 4, 5. *ἄκατος* VII 25, 6. 59, 3. *ἀκάτιον* I 29, 3, *ἀμφηρικόν* IV 67, 3. *κέλης* IV 9, 1. 120, 2. VIII 38, 1. *κελήτιον* I 53, 1. IV 120, 2. *ὁλκάδες* II 67, 4. VI 22. 44, 1. VII 18, 4. *σιταγωγοί* VI 30, 1. 44, 1. *πεντηκόντοροι* I 14. VI 43, 1. 103, 2. *πλοῖον κωπῆρες* IV 118, 5. *φορτηγικόν* VI 88, 9. *πλοῖα* III 6, 2. IV 27, 1. 116, 2. *κατάφρακτα* I 10, 4. *λεπτά* II 83, 5. VII 40, 5. *μακρά* I 14, 1. *τριακόντορος* IV 9, 1. *τριήρεις* I 13, 2. 14. 25, 4. III 4, 5. 39, 2. 51, 2. IV 108, 6. VI 90, 3. *ναύσταθμον* III 6, 2. VI 49, 4. *ναῦται* partim *ξένοι* I 143, 1. armati IV 9, 1. praecipuae eorum virtutes VII 14, 1. populari imperio favent VIII 72, 2. eorum audacia VIII 84, 2 sq. *ναυτικά* a Graecis comparata I 13 sq. *δυνατώτατα* I 14, 1. 36, 3.
Νέα πόλις, Καρχηδονιακὸν ἐμπόριον VII 50, 2.
Νεμέα III 96, 1. V 58, 3 sq. 59, 1 sq. 60, 3. *Νέμειος* III 96, 1.
νεοδαμώδεις V 34, 2. 67, 1. VII 19, 3. 58, 3. VIII 5, 1.
Νέστος Thraciae fluvius II 96, 4.
νεώς (ἱερόν) Apollinis I 29, 3. II 91, 1. III 94, 2. IV 90, 2. V 18, 2. 53. VII 26, 2. VIII 35, 3. Apoll. Amyclaei V 18, 10. 23, 5. Pythii II 15, 4. IV 118, 1. VI 54, 6. Bacchi II 15, 4. III 81, 5. VIII 93, 1. Castoris et Pollucis III 75, 3. IV 110, 1. Dianae VI 44, 3. Eleusinium II 17, 1. Herculis V 64, 4. 66, 1. Iovis Nemei III 96, 1. Olympii II 15, 4. Iunonis I 24, 7. III 68, 3. 75, 5. 79, 1. 81, 2. IV 133, 2. Mercurii VII 29, 3. Neptuni I 128, 1. IV 118, 4. 129, 3. VIII 67, 2. Palladis IV 116, 2. V 10, 2. 23, 5. Pall. *Χαλκιοίκου*

I 134, 4. Protesilai VIII 102, 3. Telluris II 15, 4. Thesei VI 61, 2. Veneris VI 46, 3. templum Iunonis Argis deflagrat IV 133, 2. templa eorum sunt qui regionem obtinent IV 98, 2. templis hostium temperandum IV 97, 3.
Νήρικος Leucadis urbs III 7, 5.
Νικάνωρ dux Chaonum II 80, 5.
Νίκασος Megarensis IV 119, 2.
Νικήρατος Niciae pater III 51, 1. 91, 1. IV 27, 5. 42, 1. 53, 1. 119, 2. 129, 2. V 16, 1. 83, 4. VI 8, 2.
Νικιάδης Ath. ἐπιστάτης IV 118, 10.
Νικίας ὁ Νικηράτου III 91. religiosus et prodigiorum observationi deditus VII 50. 77. 86. eius laus VII 86. eius orationes VI 9. 20. 68. VII 61. 77. στρατηγός Minoam insulam capit III 51. Melum frustra oppugnat III 91. Tanagraeos vincit ibid. Locridis oram populatur ibid. Corinthios acie vincit IV 43 sq. Cleoni imperio cedit IV 27, 5-29. Cythera capit IV 54. στρατηγός classis in Chalcidicen missae IV 129. Mendam capit IV 130. Scionen obsidione cingit ibid. ad pacem cum Laced. faciendam propensus V 16. foederis et pacis cum Laced. auctor V 43. 46. VII 86. στρατηγὸς αὐτοκράτωρ bello Syrac. praeficitur VI 8. bellum dissuadet VI 9-15. cf. 34, 6. eius de bello Siculo sententia VI 47. milites ad proelium hortatur VI 68. Syrac. acie vincit et obsidet VI 69. eius strategema VI 102. defuncto Lamacho solus imperium habet VI 103. litteras Athenas mittit de statu rerum in Sicilia VII 8. 11. cunctatus adoriri Syracusas in contemptum venit VII 42. Syracusis discedere recusat VII 48. postea discedit VII 75. Gylippo se dedit VII 85. interficitur VII 86. *Ν.* pater Hagnonis II 58, 1. IV 102, 3. *Ν. Γορτύνιος* II 85, 5.
Νικόλαος Laced. II 67, 1.
Νικόμαχος Φωκεύς IV 89, 1.
Νικομήδης Laced. I 107, 2.
Νικονίδας Thessalus IV 78, 2.
Νικόστρατος Ἀθ. στρατηγός III 75. IV 53, 1. 119, 2. 129, 2 sqq. 130, 2. V 61, 1. 74, 3.
Νίκων Θηβαῖος VII 19, 3.
Νίσαια ubi sita IV 66, 4. ab Ath. obsessa I 103, 4. 114, 1. reddita I 115, 1. IV 21, 3. Pelopon. inde Piraeum petunt II 93, 2. 94, 3. ab Ath. capta IV 66-70. 71, 1. 73, 4. 85, 7. 100, 1. 108, 5. 118, 4. V 17, 2. cf. II 31, 3.
Νῖσος IV 118, 4.
νομοθέται Ath. VIII 97, 2.
νόμος coloniae deducendae I 24, 2. Ὀλυμπιακός V 49, 1. νόμοι ἄγραφοι II 37, 3. ὅμοιοι I 77, 1. πάτριοι II 34, 1. IV 118, 1. 3. VIII 76, 6. cf. II 2, 4. III 61, 2. 65, 2. 66, 1. IV 98, 8. 118, 8. V 18, 2. 77, 5. 79, 1. 4. Argivorum IV 133, 3. Ath. II 34, 1. 7. 35, 1. 3. 46, 1. 37, 1. 52, 4. VI 14. 16, 2. 54, 6. VIII 53, 2. cf. II 24. VIII 15, 1 et ψήφισμα. Corcyraeorum III 70, 4 sq. Graecorum I 41, 1. III 56, 2. 58, 3. 66, 2. 67, 6. IV 98, 2. Laced. IV 38, 1. V 60, 2. 63, 4. 66, 2. Persarum II 97, 4. Thracum ibid.
νόμιμα Γελῴων VI 4, 4. Δωρικά VI 4, 3. Ἑλλήνων III 59, 1. IV 97, 2. cf. III 9, 1. ἐπιχώρια Laced. V 105, 4. Χαλκιδικά VI 5, 1. νόμοι πολεμικοί Laced. V 69, 2. eorundem αὐλητῶν νόμος V 70.
νόσος νεφρῖτις VII 15, 1. vide λοιμός.
Νότιον τὸ Κολοφωνίων III 34.
νουμηνία II 28. IV 52, 1.
Νυμφόδωρος Abderita II 29, 1. 5.

Ξάνθιππος Periclis pater I 111, 2. 127, 1. 139, 4. II 13, 1. 31, 1. 34, 8.
ξεναγοί Laced. II 75, 3.
Ξενάρης ephorus V 36, 1. 37, 1. 38, 3. 46, 4.
ξενηλασία apud Laced. I 144, 2. II 39, 1.
ξενία nominis dandi causa VIII 6, 3.
ξενίσεις τῶν τριηριτῶν VI 46, 3.
Ξενοκλείδης Κορίνθιος I 46, 2. III 114, 4.
Ξενότιμος Carcini pater II 23, 2.
Ξενοφάνης Lamachi pater VI 8, 2.
Ξενοφαντίδας Λάκων VIII 55, 2.
Ξενοφῶν Ἀθ. στρατηγός II 70, 1. 79, 1. 7.

Ξένων Θηβαῖος VII 19, 3.
Ξέρξης I 14, 1. 118, 2. 129. 137, 3. III 56, 5. IV 50, 3.
ξυγγένεια auxilii et societatis causa I 26, 3. III 2, 3. IV 61, 2. VI 6, 1. 20, 3. 46, 2. 50, 4. 88, 7. VII 57, 1.
ξυγγραφὴ ἡ Ἀττική Hellanici I 97, 2.
ξυγγραφῆς αὐτοκράτορες ab Ath. creati VIII 67, 1 sq.
ξύμβουλοι a Laced. imperatoribus dati II 85, 1. III 69, 1. 76. V 63, 4. VIII 39, 2. 41, 1.
ξύμμαχοι αὐτόνομοι Ath. I 97, 1. 67, 2. 139, 1. 140, 3. III 10, 5. 11, 1. 39, 2. V 18, 5. VI 69, 3. VII 57, 3. 7. non tributarii sunt, sed naves praebent VI 85, 2. VII 57, 4 sq. cf. II 9, 5. ὑπήκοοι, ὑποτελεῖς φόρου I 56, 2. 66, 1. 80, 3. II 9, 4. V 111, 4. VI 69, 3. VII 20, 2. 57, 3-6. VIII 2, 2. Laced. socios non tributarios habent I 19. cf. IV 86, 1. 88, 1. V 18, 5. 31, 4. 33, 3. 77, 5. 79, 1. VI 77, 1.
ξύμμοροι Thebanorum IV 93, 4.
ξύνθημα VII 44, 4 sq.
ξυνοίκια apud Ath. II 15, 2.
ξυνωμοσίαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς VIII 54, 4.

ὀγδοήκοντα magistratus Argivorum V 47, 9.
Ὀδόμαντοι Thraces II 101, 3. V 6, 2.
Ὀδρύσαι Thraces II 29, 2 sq. 95, 1. 96, 1. 97. 98, 2. 4. IV 101, 5.
Ὀδυσσεύς IV 24, 5.
Οἰανθῆς Locri III 101, 2.
Οἰνεών τῆς Λοκρίδος III 95, 3. 98, 3. 102, 1.
Οἰνιάδαι τῆς Ἀκαρνανίας I 111, 3. II 82. 102, 2. 3. 6. III 7, 4. 94, 1. 114, 2. IV 77, 2.
Οἰνόη τῆς Ἀττικῆς II 18, 1-4. 19, 1. VIII 98.
Οἰνοῦσσαι αἱ πρὸ Χίου νῆσοι VIII 24, 2.
Οἰνόφυτα in Boeotia I 108, 3. IV 95, 3.
Οἰσύμη Macedoniae oppidum IV 107, 3.
Οἰταῖοι Oetae montis accolae III 92, 2 sq. VIII 3, 1.
ὀλιγαρχία (ὀλίγοι) qualis sit VI 39. VIII 89, 3. ἰσόνομος III 62, 3. Laced. ei favent I 19. V 81, 2. apud Argivos V 81, 2. 82, 2. apud Ath. VIII 47. 48. 53. 54. 65-78. 86. 89-98. apud Chios VIII 14, 2. Epidamni abrogata I 24, 5. apud Megarenses IV 74, 3. apud Mytilenaeos III 39, 6. 47, 3. apud Samios VIII 21. 63, 3 sq. 73-76. apud Sicyonios V 81, 2.
ὁλκοί III 15, 1.
Ὄλορος Thucydidis pater IV 104, 4.
Ὀλόφυξος Actae urbs IV 109, 3.
Ὄλπη, Ὄλπαι Amphilochorum oppidum III 105, 1. 4. 106. 107, 2. 108, 3. 110, 1. 111, 1. 113, 1. Ὀλπαῖοι III 101, 2.
Ὀλυμπία I 121, 3. 143, 1. III 8. V 18, 10. 47, 11. VI 16, 2. Ὀλυμπιακὸς ἀγών I 6, 5. νόμος V 49, 1. σπονδαί ibid. Ὀλύμπιος II 15, 4. Ὀλύμπια I 126, 5. V 47, 10 sq. 49, 1. 50, 5. Ὀλυμπιονίκης I 126, 3. cf. V 49, 1. VI 16, 2. Ὀλυμπιάς III 8.
Ὀλυμπιεῖον prope Syracusas VI 64, 1. 65, 3. 70, 4. 75, 1. VII 4, 6. 37, 2 sq. 42, 6.
Ὄλυμπος mons IV 78, 6.
Ὄλυνθος ἡ Χαλκιδική I 62, 1. 63, 2. IV 123, 4. aucta I 58, 2. Ath. infensa I 62. 63, 1 sq. II 79, 2. 4. αὐτόνομος V 18, 5. Ὀλύνθιοι IV 110, 3. V 3, 4. 18, 6. 39, 1.
Ὅμηρος I 3, 3. 9, 3. 10, 3. II 41, 4. III 104, 4. 6.
*ὁμοῖοι Spartani V 15, 1.
Ὀνάσιμος Sicyonius IV 119, 2.
Ὄνειον ὄρος prope Corinthum IV 44, 4.
Ὀνητορίδης Diempori pater II 2, 1.
Ὀνομακλῆς Ἀθ. στρατηγός VIII 25, 1. 30, 2.
Ὄπικες Itali VI 2, 4. Ὀπικία VI 4, 5.
ὅπλα olim Graeci gestabant I 6, 1 sq. Ath. primi deposuerunt I 6, 3.
Ὀποῦς II 32. Ὀπούντιοι vide Λοκροί.
Ὀρέσθειον τῆς Μαιναλίας V 64, 2.
Ὀρεσθίς IV 134, 1.
Ὀρέσται Macedones II 80, 6.
Ὀρέστης Thessalus I 111, 1.
ὅρκος V 18, 9. 47, 8. renovatur V 18, 10. 46, 4. 47, 10 sq. 80, 2.

magistratus eo obligantur IV 86, 1. V 47, 9.
Ὀρνεαί in Agivorum terra VI 7, 1-3. Ὀρνεᾶται V 67, 2. 72, 4. 74, 3. VI 7, 1.
Ὀροβίαι τῆς Εὐβοίας III 89, 2.
Ὄροιδος βασιλεὺς Παραναίων II 80, 6.
Ὀρχομενὸς ὁ Ἀρκαδικὸς V 61, 3. 62, 1. 63, 2. Ὀρχομένιοι V 61, 4. 77, 1.
Ὀρχομενὸς ὁ Βοιώτιος, ὁ Μινύειος I 113, 1 sq. III 87, 4. IV 76, 3. Ὀρχομένιοι IV 76, 3. 93, 4.
Ὄσκιος Thraciae fluvius II 96, 4.
Ὀφιονῆς Aetoli III 94, 5. 96, 1. 100, 1.
ὀχετοί VI 100, 1.

*Παγασαῖοι Thessali II 22, 3.
Πάγγαιον mons Thraciae II 99, 3.
Παγώνδας βοιωταρχῶν IV 91. 93, 1. 96, 1. 5. eius oratio IV 92.
Παίονες Macedoniae gens II 96, 3. 98, 2. Παιονία II 99, 4. Παιονικὰ ἔθνη II 96, 3. cf. II 98, 2.
Παλαιρῆς Ἀκαρνάνων II 30, 1.
Παλῆς Κεφαλλήνων I 27, 2. II 30, 2.
Παλλήνη I 64, 1. IV 116, 2. 120, 1. 123, 1. 129, 1. ἰσθμὸς τῆς Παλλήνης I 56, 2. IV 120, 3.
Πάμιλλος Selinuntis conditor IV 4, 3.
Παμφυλία I 100, 1.
Παναθήναια τὰ μεγάλα V 47, 10. VI 56, 2. Παναθηναϊκὴ πομπή I 20, 2.
Παναῖοι Thraces II 101, 3.
Πάναιρος Thessalus IV 78, 1.
Πάνακτον Atticae castellum a Boeotis captum V 3, 5. redditum V 18, 7. 35, 5. 36, 2. 39, 2 sq. deletum V 39, 3. 40, 1. 42. 44, 3. 46, 2.
Πανδίων Procnae pater II 29, 3.
Πάνορμος ὁ Ἀχαϊκός II 86, 1. 92, 1. Π. τῆς Μιλησίας VIII 24, 1. Π. in Sicilia VI 2, 6.
πανσέληνος VII 50, 4.
Παντακύας Siciliae fluvius VI 4, 1.
Παράλιοι Μηλιῆς III 92, 2.
Πάραλος (παραλία) γῆ II 55, 1. 56, 1. 3. navis III 33, 1 sq. 77, 3. VIII 74, 1. Πάραλοι VIII 73, 5. 74, 2. 86, 9.
παρανόμων γράφεσθαι VIII 67, 2.
Παραναῖοι Epirotae II 80, 6.
Πάριοι insulani IV 104, 4.
Παρνασσός mons III 95, 1.
Πάρνης mons Atticae II 23, 1. IV 96, 7.
Παρράσιοι τῆς Ἀρκαδίας, Παρρασική V 33.
Πασιτελίδας Laced. IV 132, 3. V 3, 1.
Πάτμος insula III 33, 3.
Πάτραι τῆς Ἀχαΐας II 83, 3. 84, 3. 5. Πατρῆς V 52, 5.
Πατροκλῆς Tantali pater IV 57, 3.
Παυσανίας ὁ Κλεομβρότου dux Graecorum I 132, 2. II 71, 2 sq. 72, 1. III 54, 4. 58, 5. 68, 1. bellum contra Persas persequitur I 94. imperii ad Ath. translati auctor I 95, 1. 96, 1. revocatus et accusatus I 95, 3-6. eius proditionis consilia I 128-134. mors I 134. pater Plistoanactis I 107, 2. 114, 2. II 21, 1. V 16, 1. 33, 1. Π. ὁ Πλειστοάνακτος III 26, 2. Π. Macedo I 61, 4.
Πάχης Ἀθ. στρατηγός III 18, 3. 28, 1 sq. 33, 2. 34, 2. 35, 1. 36, 3. 49, 4. 50, 1.
Πεδάριτος Laced. dux VIII 28, 5. 32, 2. 33, 3 sq. 38, 3 sq. 39, 2. 40, 1. 55 2 sq. 61, 2.
Πειθίας Corcyraeus III 70.
Πειραιεύς VIII 76, 5. 86, 4. 90, 4. 93, 1. 96, 2. eius circuitus II 13, 7. aedificatus I 93, 3 sqq. 107, 1. impetus in eum a Pelopon. paratur II 93. 94. cf. VIII 1, 2. morbus in eum primum invadit II 48, 2. cf. 17, 3. naves ibi conscendunt Ath. VI 30, 1. tumultus ibi coortus VIII 92, 6-95. captus V 26, 1. cf. Ἡετιώνεια.
Πειραιός τῆς Κορινθίας VIII 10, 3. 11, 3. 14, 2. 15. 20, 1.
Πείσανδρος Athen. praecipuus evertendi status popularis auctor VIII 49. 53. 54. 64, 1. 65, 1. 67. 68, 1. 73, 2. 90, 1. 98, 1. legatus ad Tissaphernem missus VIII 54, 2. 56, 1. 63, 3.
Πεισίστρατος Ath. tyrannus I 20, 2. VI 53, 3. 54. Delum lustrat III 104, 1. Π. ὁ Ἱππίου ἄρχων VI 54, 6.
Πελασγικόν I 3, 2. IV 109, 4. Π. τὸ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν II 17, 1.
Πέλλα Macedoniae urbs II 99, 4. 100, 4.

Πελληνῆς Achaei IV 120, 1. Laced. auxiliantur II 9, 2 sq. V 58, 4. 59, 3. 60, 3. VIII 3, 2. 106, 3.

Πέλλιχος Aristei pater I 29, 2.

Πελοπόννησος II 9, 2. 4. 27, 1. V 77, 5 sqq. 79. VI 16, 6. 85, 2. 90, 3. 91, 4. multas incolarum habuit mutationes I 2, 3. unde dicta I 9, 2. quantam eius partem teneant Laced. I 10, 2. a Doriensibus occupata I 12, 3. VI 82, 2. *αὐτόνομος* VI 77, 1. cf. I 122, 3. Laced. in civitatibus eius suum commodum secuntur I 76, 1. pube abundat I 8, 1. mercenarii inde conducti I 31, 1. IV 52, 2. 76, 3. 80, 5. VI 22, 1. VIII 28, 4. pestilentia eo non pervadit II 54, 5. turbata V 29, 2.

Πελοποννήσιοι quo colonias emiserint I 12, 4. quales sint I 121. 123, 1. 141, 3 sqq. IV 126, 2. VI 18, 4. VII 5, 4. rei maritimae imperiti I 142, 5 sqq. cum Samiis faciunt I 40, 5. cum Ath. pugnant I 105, 1-4. I 1, 1. 23, 4. 66. Potidaeatis opem ferunt I 60, 1. 62. Laced. socii II 9, 2. *τὸ Πελοποννήσιον* V 3, 3.

Πέλοψ, Πελοπίδαι I 9, 2.

Πελωρὶς τῆς Μεσσήνης IV 25, 3.

πεντακισχίλιοι apud Ath. reipublicae partem habent VIII 65, 3. 67, 3. 72, 1. 86, 3. 6. 89, 2. 92, 11. 93, 2. 97, 1.

πεντακόσιοι senatus Ath. VIII 86, 6.

πεντετηρίς Delia III 104, 2.

πεντηκοστύες exercitus Laced. V 68, 3. *πεντηκοντῆρες* V 66, 3.

Πεπάρηθος insula III 89, 4.

Περδίκκας ὁ Ἀλεξάνδρου Macedonum rex I 56, 2. 57, 2. II 27, 7. 99, 1. 6. *Τημενίδης* II 99, 3. V 80, 2. frater Philippi et Derdae I 57, 3. pater Archelai II 100, 2. eius regnum II 99, 6. IV 78, 6. 128, 3. Ath. hostis ex amico et socio factus I 57-60. societatem cum eis init I 61, 3. paulo post deficit I 62. per Sitalcen Ath. reconciliatur II 29, 4 sqq. ei bellum infert Sitalces II 95. 96. 98-102. Seuthen sibi devincit II 101, 5 sq. copias ex Pelopon. ad se evocat IV 79, 2. cf. 78, 2. 6. 79, 1. Ath. eum hostem habent IV 82. 103, 3. 107, 3. eius cum Brasida in Arrhibaeum expeditio IV 83. 124. 125. Brasidae infensus IV 128, 5. Ath. reconciliatur IV 132, 1. V 6, 2. rursus eorum hostis V 80, 2. 83, 4. VI 7, 3 sq. eorum socius VII 9.

Περιήρης Zanclae conditor VI 4, 5.

Περικλείδας Athenaei pater IV 119, 2.

Περικλῆς ὁ Ξανθίππου Ath. princeps I 127, 3. 139, 4. piaculo obnoxius I 127, 1. eius mores atque ingenium II 65, 5-10. *στρατηγός* I 111, 2. 114. 116. 117. II 13, 1. 21, 3. 31, 1. 55, 2-57. 58, 1. 59, 3. 65, 4. cf. VI 31, 2. bellum suadet I 140-145. eius consilium II 12, 2. civium suspicionem prudenter vitat II 13, 1. Ath. copias et opes recenset II 13, 2 sqq. eis invisus II 21, 3. 22. 59. eius oratio funebris II 35-47. oratione se defendit II 60-65. pecunia multatus II 65, 1-4. mortuus II 65, 5.

περίνεῳ I 10, 4.

περίοικοι Laced. I 101, 2. III 92, 5. IV 8, 1. 53, 2. VIII 6, 4. 22, 1.

περίπολοι, περιπόλαρχος VIII 92, 2. 5.

Περραιβοί, Περραιβία in Thessalia IV 78, 5 sq.

Περσεῖδαι I 9, 2.

Πέρσης I 109, 2 sq. IV 50, 1 sq. *Πέρσαι* I 13, 5. 14, 1. 89, 3. 104, 2. 137, 3. eorum mos II 97, 4. *Περσικός* I 16. 130, 1. *Περσὶς γλῶσσα* I 138, 1.

Πέτρα τῆς Ῥηγίνης VII 35, 2.

Πηγαί in Megarensium terra ab Ath. captae I 103, 4. 107, 3. 111, 2. redditae I 115, 1. IV 21, 3. a fugitivis occupatae IV 66, 1. 74, 2.

Πήλη insula prope Clazomenas VIII 31, 3.

Πίερες e Macedonia pulsi II 99, 3. *Πιερία* II 99, 3. 100, 4. *Πιερικὸς κόλπος* II 99, 3.

Πιέριον τῆς Θεσσαλίας V 13, 1.

πῖλοι Laced. IV 34, 3.

Πίνδος ὄρος II 102, 2.

Πισσούθνης ὁ Ὑστάσπου Sardes tenet I 115, 4. Ath. inimicus III 31, 1. 34, 2. Amorgis pater VIII 5, 5.

Πιτανάτης λόχος Laced. I 20, 3.
Πιττακὸς Ἠδώνων βασιλεύς IV 107, 3.
Πλάταια, Πλαταιαί II 2, 1. 5, 2. 7, 1. 10, 1. 19, 1. 78, 4. III 21, 1. 36, 1. 61, 2. *Πλαταιᾶσιν* I 130, 1. IV 72, 1. parva urbs II 77, 2. quantum distet a Thebis II 5, 2. a Thebanis condita III 61, 2. Thebanorum subitus in eam impetus II 2-7. cf. II 12, 5. 19, 1. VII 18, 1. a Lacedaemoniis obsessa II 71-79. III 20-25. 52. diruta III 68, 3. repetita ab Ath. V 17, 2. *Πλαταιῆς* contra Persas pugnant III 54, 3 sq. 56, 4 sq. 58, 4. 62, 1. Laced. auxilio veniunt III 54, 5. socii Ath. II 2, 2. 9, 4 III 55, 1. 61, 2. 68, 5. VII 57, 5. *αὐτόνομοι* II 71, 2. pars noctu ex obsessa urbe erumpit III 20-25. Laced. se dedunt III 52. eorum oratio III 53-60. interfecti III 68, 1-4. Scionen ab Ath. habitandam accipiunt V 32, 1. *ψιλοί* IV 67, 2. 5.
Πλαταιίς II 71, 4. 74, 3. III 58, 5. cf. III 68, 3.
Πλείσταρχος ὁ Λεωνίδου Laced. rex I 132, 1.
Πλειστοάναξ ὁ Παυσανίου Laced. rex I 107, 2. *V 19, 2. 24, 1. expeditionem in Atticam facit I 114, 2. II 21, 1. patria pulsus II 21, 1. revocatus V 16. ad pacem propensus V 16, 1. in Parrhasios exercitum ducit V 33, 1. itemque Mantineam V 75, 1. Pausaniae pater III 26, 2.
Πλειστόλας ἔφορος V 19, 1 sq. 24, 1. 25, 1.
Πλευρὼν τῆς Αἰτωλίας III 102, 5.
Πλημμύριον prope Syracusas VII 4, 4. 6. 22, 1. 23, 1. 4. 24, 1. 3. 25, 9. 31, 3. 32, 1. 36, 6.
Πνύξ VIII 97, 1.
πολέμαρχοι Laced. praefecti militares V 66, 3. 71, 3. magistratus Mantinensium V 47, 9.
πόλεμος ὁ τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων quantus fuerit I 1. 21, 2. 23, 1-4. eius causae I 23, 4 sq. 66. eius apparatus II 7. initium I 23, 4. 118, 2. II 1. III 17, 1. 86, 2. V 20, 1. eius tempus V 20. 26. qua ratione a Thuc. conscriptus sit I 22. II 1. V 26, 1. cf. I 8, 1. 13, 3. 18, 1. 3. 19. 97, 1. II 16, 1. 21, 1. 34, 1. 68, 9. III 98, 4. 113, 6. IV 48, 5. 133, 3. VI 17, 5. VII 44, 1. 85, 4. 87, 5. vide *ἔτος*. *Ἀττικός* V 31, 3-6. *δεκέτης* V 25, 1. 26, 3. cf. 20. 24, 2. *Δωρικός* II 54, 3. *Ἑλληνικός* I 112, 2. 128, 3. *Ἐπιδαύριος* V 26, 2. cf. 53-56. *ἱερός* I 112, 5. *Ἰωνικός* VIII 11, 3. *Μαντινικός* V 26, 2. cf. 33. *Μηδικός* I 90, 1. 95, 7. 97, 1. III 10, 2. *ὕστερος μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας* IV 81, 2. *Χαλκιδέων καὶ Ἐρετριέων* I 15, 3. *Χαλκιδικός* II 95, 2. cf. 29, 5.
Πόλις κώμη Ὑαίων III 101, 2.
Πόλιχνα adversus Clazomenas VIII 14, 3. 23, 6.
Πολιχνῖται ὅμοροι τῶν Κυδωνιατῶν II 85, 5.
Πολλῆς τῶν Ὀδομάντων βασιλεύς V 6, 2.
Πόλλις Ἀργεῖος II 67, 1.
Πολυάνθης Κορίνθιος VII 34, 2.
Πολυδαμίδας Laced. IV 123, 4. 129, 3. 130, 3.
Πολυκράτης Σάμου τυραννῶν I 13, 6. III 104, 2.
Πολυμήδης Larisaeus II 22, 3.
πομπὴ ἡ Παναθηναϊκή I 20, 2. VI 56, 2. 57, 1. *σκεύη περὶ τὰς πομπάς* II 13, 4.
Πόντος IV 75. vide *Εὔξεινος* et *Τυρσηνικός*.
πορθμός inter Siciliam et Italiam IV 24, 4 sq. VI 2, 4. VII 1, 2. cf. VI 48.
Ποσειδῶν I 128, 1. II 84, 4. VIII 67, 2. *Ποσειδώνιον* prope Nisaeam IV 118, 4. prope Mendam IV 129, 3.
Πόταμις Συρακοσίων στρατηγός VIII 85, 3.
Ποτείδαια ubi sita sit I 56, 2. 63, 2. 64, 2. 68, 4. IV 120, 3. cf. IV 130, 2. Corinthiorum colonia I 56, 2. 66. ab Ath. deficit I 56-60. Corinthii ei subveniunt I 60. 66. Ath. eo proficiscuntur I 61. ab Ath. obsessa I 64. 65. 67, 1. 71, 3. 85, 2. 119. 139, 1. 140, 3. II 58. 67, 1. eius obsidionis sumptus II 13, 3. III 17, 3. cf. II 31, 2. VI 31, 2. tradita II 70. cf. II 79, 7. IV 120, 3. 121, 2. 129, 3. Brasidas frustra eam temptat IV 121, 2. 135, 1. *Ποτειδαιᾶται* I 56, 2. Dorienses I 124, 1.

cum Ath. pugnant et vincuntur I 62. 63. in Chalcidicen emigrant II 70, 3 sq. Ποτειδαιατικά I 118, 1.
Ποτιδανία Aetoliae oppidum III 96, 2.
Πρασιαί Atticae VIII 95, 1. Π. τῆς Λακωνικῆς II 56, 6. VI 105, 2. VII 18, 3.
Πρίαπος oppidum ad Propontidem situm VIII 107, 1.
Πριήνη Ioniae oppidum I 115, 2.
προάστειον Athenarum II 34, 5. Mendae IV 130, 1. Naupacti III 102, 2. Nisaeae IV 69, 2. Toronae V 2, 4.
προβούλων ἀρχή ab Ath. instituta VIII 1, 3.
πρόεδροι Mytilenaeorum III 25, 1. Atheniensium VIII 67, 3.
Προκλῆς Ἀθ. στρατηγός III 91, 1. 98, 5. alius V 19, 2. 24, 1.
Πρόκνη ἡ Πανδίονος II 29, 3.
πρόμαντις ἡ ἐν Δελφοῖς V 16, 2.
Προνναῖοι Cephallenes II 30, 2.
πρόξενοι II 29, 1. 85, 5. III 2, 3. 52, 5. 70, 1. IV 78, 1. V 59, 5. 76, 3. VIII 92, 8. προξενία V 43, 2. VI 89, 2.
Πρόξενος dux Locrorum III 103, 3.
προοίμιον III 104, 4 sq.
προπύλαια II 13, 3.
πρόσοδοι Ath. I 81, 4. 122, 1. II 13, 2 sq. III 13, 6. 31, 1. IV 108, 1. VI 90, 4. 91, 7. VII 28, 4.
προστάται τοῦ δήμου III 75, 2. 82, 1. IV 46, 4. 66, 3. VI 35, 2. VIII 89, 4. προστασία II 65, 11. VI 89, 4.
Πρόσχιον τῆς Αἰτωλίας III 102, 5. 106, 1.
Προσωπῖτις Aegypti insula I 109, 4.
προτείχισμα IV 90, 4. VI 100, 2. VII 43, 6.
προτεμένισμα I 134, 4.
πρυτάνεις IV 118, 14. V 47, 9. VI 14. VIII 70, 1. cf. IV 118, 11. πρυτανεῖον II 15, 1 sq. III 89, 4.
Πρωτέας Ἀθ. στρατηγός I 45, 2. II 23, 2.
Πρωτεσιλάου ἱερόν VIII 102, 3.
Πρωτή insula ad Messeniae oram sita IV 13, 3.
πρωτοστάτης V 71, 1.
Πτελεόν urbs incerta V 18, 7. Π. τεῖχος ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ VIII 24, 2. 31, 2.
Πτοιόδωρος Thebanus IV 76, 1.
Πτυχία insula prope Corcyram IV 46, 3. cf. III 75, 5.
Πύδνα Macedoniae urbs I 61, 2 sq. 137, 1.
Πυθάγγελος βοιωταρχῶν II 2, 1.
Πυθαεύς vide Ἀπόλλων.
Πυθὴν Κορίνθιος VI 104, 1. VII 1, 1. 70, 1.
Πύθης Nymphodori pater II 29, 1.
Πυθόδωρος ἄρχων Ath. II 2, 1. στρατηγός III 115. IV 2, 2. 65, 3. cf. V 19, 2. 24, 1. VI 105, 2.
Πυθοῖ V 18, 10. Πύθια V 1. Πύθιον Athenarum II 15, 4. Πύθιος vide Ἀπόλλων. Πυθικὸν χρηστήριον I 103, 2. μαντεῖον II 17, 1.
Πύλος ubi sita sit IV 3, 2. 8, 6. 8. 41, 2. eius arx IV 26, 2. ab Ath. occupata IV 3-7. Pelopon. eam recuperare student IV 8-16. Ath. eam obtinent IV 23, 2. 26, 1 sq. 28, 4. 29, 1. 30, 4. 31, 2. 32, 2. 39, 3. 41, 2 sq. 80, 2. cf. VI 89, 2. 71, 7. 86, 3. Messenii ibi considunt IV 41, 2. V 56, 2. VII 57, 8. Laconica inde diripitur V 14, 3. 115, 2. VI 105, 2. VII 18, 3. 26, 3. a Laced. repetita V 35, 6. 36, 2. 39, 2 sq. 44, 3. 45, 2. vide Κορυφάσιον.
Πυράσιοι Thessali II 22, 3.
πύργοι ξύλινοι IV 90, 3. 115, 2. VI 99, 3. VII 25, 6.
Πύρρα Lesbi oppidum III 18, 1. 25, 1. 35, 1. VIII 23, 2.
Πύρριχος Aristonis pater VII 39, 2.
Πυστίλος Agrigentum condit VI 4, 4.

ῥαβδοῦχοι V 50, 4.
Ῥαμφίας Laced. I 139, 3. V 12. 13, 1. 14, 1. Clearchi pater VIII 8, 2. 39, 2. 80, 1.
Ῥεῖτοι Atticae II 19, 2.
Ῥεῖτος rivulus prope Solygeam IV 42, 2.
Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας III 86, 5. VI 44, 2. ubi sita sit IV 24, 4. Atheniensium classis ibi versatur III 86, 4 sq. 88, 4. 115, 2. IV 25, 11. VI 44, 2. 45, 1. 46, 1. 50, 1 sq. 51, 3. VII 1, 2. 4, 7. ἐστασίαζε IV 1, 3.

Ῥηγίνη VII 35, 2. Ῥηγῖνοι Chalcidenses VI 44, 3. 79, 1. cum Leontinis consanguineis sentiunt III 86, 1. Ath. socii III 88. IV 25, 1. cum Locris bellum gerunt IV 1, 2 sqq. 24, 2. neutrorum socii VI 44, 3. 46, 2. 79, 1.
Ῥήνεια prope Delum insula I 13, 6. III 104, 2.
ῥήτορες III 46, 3. VI 29, 3. VIII 1, 1.
Ῥίον τὸ Ἀχαϊκόν II 86, 3 sq. 92, 5. V 52. 2. τὸ Μολυκρικόν II 84, 4. 86, 2. τὰ Ῥία II 86, 5.
Ῥοδόπη Thraciae mons II 96, 2. 4. 98, 4.
Ῥόδος insula VIII 41, 4. ab Ath. deficit et cum Pelop. societatem iungit VIII 44, 1 sq. cf. 45, 1. 52, 1. 55. 60, 2. 61, 2. Ῥόδιοι Gelam condunt VI 4, 3. VII 57, 6. 9. Ath. socii VI 43. VII 57, 6. Ἀργεῖοι ibid. Ῥόδιος III 8, 1. Ῥοδία VIII 44, 2.
Ῥοίτειον urbs ad Hellespontum sita IV 52, 2. VIII 101, 2.
Ῥυπικὴ τῆς Ἀχαΐας VII 34, 1.

Σαβύλινθος tutor regis Molossorum II 80, 6.
Σάδοκος Sitalcae filius II 29, 5. 67, 2.
Σάκων Himeram condit VI 5, 1.
Σάλαιθος Laced. III 25, 1. 27, 2. 35, 1. 36, 1.
Σαλαμίς insula φρούριον habet II 93, 4. III 51, 2. a Peloponnesiis devastata II 93, 4. navibus custoditur III 17, 2. pugna ibi facta I 73, 4. 137, 4. Σαλαμινία (ναῦς) III 33, 1 sq. 77, 3. VI 53, 1. 61, 4. 6. 7. Σαλαμὶς ἡ ἐν Κύπρῳ I 112, 4.
Σαλύνθιος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀγραίων III 111, 4. 114, 2. IV 77, 2.
Σαμαῖοι Cephallenes II 30, 2.
Σάμινθος in campo Argivo V 58, 5.
Σάμος Polycratis dominationi paruit I 13, 6. III 104, 2. ἀτείχιστος VIII 50, 5. olim potens I 76, 4. eius seditiones VIII 21. 48-52. 63, 3. 72-78. cf. 68, 2. Ath. classis ibi versatur VIII 16, 1 sq. 17, 1. 19, 4. 25, 1. 27, 4 sqq. 30, 1. 33, 2. 35, 3 sq. 38, 5. 39, 3. 41, 3 sq. 44, 3. 47, 2. 48, 1 sq. 50, 3 sqq. 51. 53, 1. 56, 5. 60, 3. 63. 72, 1. 74, 3. 75, 2. 76, 5. 77. 79. 80, 4. 81. 85, 4. 86. 88. 89. 90, 1-4. 96, 2. 97, 3. 99. 100, 1. 4. 108, 1 sq. Σαμία ναῦς VIII 16, 1. Σάμιοι VIII 74, 1. 75, 3. naves aedificant I 13, 3. 6. Messanam occupant VI 4, 5 sq. eorum cum Milesiis et Ath. bellum I 115, 2-118. cf. 40, 5. 41, 2. οἱ ἐξ Ἀναίων III 32, 2. IV 75, 1. Ath. ὑπήκοοι VII 57, 4. eorum δυνατοί VIII 21. 48, 1. 63, 3. 73, 2.
Σάνδιος λόφος in Caria III 19, 2.
Σανή Actae urbs, Andriorum colonia IV 109, 3. 5. Σαναῖοι V 18, 6.
Σαργεὺς Σικυώνιος VII 19, 4.
Σάρδεις Lydiae urbs I 115, 4.
σεισμοί I 23, 3. 101, 2. III 87, 4. 89. V 45, 4. 50, 5. VI 95, 1. VIII 6, 5. 41, 2.
Σελινοῦς condita VI 4, 2. VII 57, 8. potens VI 20, 3 sq. Ath. ea potiri volunt VI 47. 48. cf. 62, 1. Gylippus eo venit VII 50, 1 sq. Σελινούντιοι ubi habitent VII 58, 2. cum Segestanis bellum gerunt VI 6, 2 sq. 8, 2. 13, 2. 62, 1. Syracusanorum socii VI 6, 2. 48. 65, 1. 67, 2. VII 1, 3. 5. 57, 8. 58, 1. Σελινούντιαι νῆες Laced. subveniunt VIII 26, 1.
Σερμυλιῆς Chalcidenses I 65, 2. V 18, 8.
Σεύθης Odrysorum rex II 97, 3. 101, 5 sq. IV 101, 5.
σημεῖα navium VI 31, 3.
Σηστός VIII 62, 3. 102, 1. 104, 1. ab Ath. capta I 89, 2.
Σθενελαΐδας ἔφορος I 85, 3. eius oratio I 86. Alcamenis pater VII 5, 1.
Σιγγαῖοι in Chalcidice V 18, 6.
Σίγειον urbs Troadis VI 59, 4. VIII 101, 3.
Σιδοῦσσα τεῖχος ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ VIII 24, 2.
Σικανοί VI 2, 2. 3. 5. Σικανία VI 2, 2. 5. Σικανικὸν πόλισμα VI 62, 3.
Σικανὸς ποταμὸς ὁ ἐν Ἰβηρίᾳ VI 2, 2.
Σικανός dux Syracusanorum VI 73, 1. VII 46. 50, 1. 70, 1.
Σικελία quantum ab Italia distet IV 24, 4. a Carthagine VI 2, 6.

VII 50, 2. ab Athenis VI 21, 2. opportunum in eam iter I 36, 2. 44, 3. eius magnitudo VI 1, 2. VII 13, 2. eius urbes et apparatus bellicus VI 20. frumentum inde exportatur III 86, 4. veteres eius incolae VI 2. Graecorum ibi coloniae I 12, 4. VI 3-6. eius tyranni naves comparant I 14, 1. Laced. auxilia inde exspectant I 36, 2. II 7, 2. VIII 2, 3. Ath. eius subigendae consilia III 86, 4. VI 1, 1. 8, 4. 90, 2. 91, 3. VII 68, 2. VIII 1, 1. prima Ath. expeditio III 86. 88. 90. 99. 103. 115. IV 1. 2. 24. 25. 58-66. altera VI. VII. cf. II 65, 11 sq. VII 28, 3. VIII 96, 1. 106, 2. Σικελικὸς κόλπος VI 13, 1. πέλαγος IV 24, 5. 53, 3. πόλισμα III 103, 1. νῆες VIII 91, 2. ξυμφορά VIII 24, 5. τὸ Σικελικόν VIII 2, 4. Σικελιῶται III 90, 1. 115, 1. IV 58. 65, 1. VI 10, 4. 11, 2. 13, 2. 33, 4. 34, 4. 49, 4. VII 18, 2. 33, 2. 87, 3. VIII 26, 1. Graeci IV 58. 64, 3. quot eorum urbes VI 20, 3. magnas urbes habent VII 58, 4. quid bello valeant VI 68, 2. 91, 2. VII 63, 4. qui eorum ab Ath. steterint VI 20, 3. VII 57, 11. Laced. naves auxilio mittunt VIII 13. 26, 1. Σικελοί ex Italia in Siciliam migraverunt VI 2, 4. quam eius partem teneant VI 2, 5. 3, 2 sq. III 88, 3. IV 25, 9. V 4, 6. VI 4, 5. 62, 3. pars Syracusanis subiecti VI 88, 4. cf. III 103, 1. VI 34, 1. 45. 48. VII 1, 4 sq. 58, 3. αὐτόνομοι VI 88, 4. plerique ad Ath. accesserunt VI 62, 5. 65, 2. 88, 4 sq. 98, 1. 103, 2. VII 32, 1. 33, 3. 57, 11. 58, 3. 77, 6. 80, 5. eorum oppidum VI 94, 3. castellum VII 2, 3. reges VI 4, 1. VII 1, 4.

Σικυών Peloponnesi urbs II 80, 3. IV 70, 1. paucorum imperium ibi constitutum V 81, 2. Σικυωνία IV 101, 3. Σικυώνιοι IV 119, 2. ab Ath. victi I 108, 5. 111, 2. Megarensibus subveniunt I 114, 1. eorum legati I 28, 1. Laced. socii II 9, 3. IV 70, 1. V 58, 4. 59, 2 sq. 60, 3. VII 19, 4. VIII 3, 2. coacti Syracusanis auxiliantur VII 58, 3. Ath. vincunt IV 101, 3 sq. cf. V 52, 2.

Σῖμος Himeram condit VI 5, 1.

Σιμωνίδης Ἀθ. στρατηγός IV 7.

Σιντοί Thraces II 98, 1 sq.

Σιτάλκης Thracum rex Ath. socius II 29. 67, 1 sq. eius contra Perdiccam expeditio II 95-102. victus a Triballis et interfectus IV 101, 5. cf. II 97, 3.

Σῖφαι Boeotiae oppidum IV 76, 3. 77. 89. 101, 3.

Σκάνδεια Cytherorum portus IV 54, 1. 4.

Σκελλίας Aristocratis pater VIII 89, 2.

Σκιρῖτις τῆς Λακωνικῆς V 33, 1.

Σκιρῖται V 67, 1. 68, 3. 71, 2 sq.

Σκιρφώνδας Thebanus VII 30, 3.

Σκιρωνίδης Ἀθ. στρατηγός VIII 25, 1. 54, 3.

Σκιώνη Pallenae urbs ab Ath. deficit IV 120. 121. 123, 3 sqq. obsessa IV 129, 2. 130, 7. 131. 132, 1. 133, 4, V 2, 1. 18, 7 sq. Σκιωναῖοι Πελληνῆς IV 120, 1. Mendae subveniunt IV 129, 3 sqq. 130, 1 sq. expugnati V 32, 1.

Σκόμβρον ὄρος Thraciae II 96, 3 sq.

Σκύθαι II 96, 1. 97, 6.

σκῦλα Μηδικά II 13, 4. dedicata III 57, 1. IV 134, 1. divisa III 114, 1.

Σκύλλαιον promontorium Argolidis V 53.

Σκῦρος insula I 98, 2.

σκυτάλη I 131, 1.

Σκῶλος oppidum Chalcidicum V 18, 5.

Σόλλιον Corinthiorum in Acarnania oppidum II 30, 1. III 95, 1. V 30, 2.

Σολόεις Siciliae urbs VI 2, 6.

Σολύγεια vicus Corinthius IV 42, 2. 43, 1. Σολύγειος λόφος IV 42, 2.

Σούνιον Atticae VII 28, 1. VIII 4. 95, 1.

σοφισταί III 38, 7.

Σοφοκλῆς ὁ Σωστρατίδου Ἀθ. στρατηγός III 115, 5. IV 2, 2. 3, 1. 46, 1. 65, 3.

Σπάρδακος, Σπαράδοκος Seuthae pater II 101, 5. IV 101, 5.

Σπάρτη I 86, 5. 128, 1. 7. 131. II 2, 1. 21, 1. III 54, 5. IV 3, 2. 15, 1. 81, 1. 132, 3. V 14, 3. Σπαρτιᾶται I 132, 5. II 12, 1. 25, 2. III 100, 2. IV 11, 1. V 9, 9. VI 91, 3. VII 19, 3.

58, 3. VIII 7. 11, 2. 22, 1. 39, 1. 61, 1 sq. 91, 2. ξύμβουλοι V 63, 4. VIII 39, 2. civitas I 128, 3. 131, 1. 132, 1. IV 8, 1. in Sphacteria capti IV 38, 5. V 15, 1.
Σπάρτωλος ἡ Βοττικὴ II 79, 2. V 18, 5.
σπονδαί columnis lapideis incisae V 47, 11. Acarnanum cum Pelopon. III 109. cum Ambraciotis III 114, 3. Argivorum cum Eleis Corinthiis Chalcidensibus V 31. τριακοντούτεις cum Laced. V 14, 4. 22, 2. 28, 2. τετράμηνοι cum eisdem V 60, 1. 63, 1. σπ. καὶ ξυμμαχία cum eisdem V 76-80. Atheniensium cum Argivis Mantinensibus Eleis V 47. 56, 2. cum Boeotis I 113, 3. δεχήμεροι cum Chalcidensibus VI 7, 4. 10, 3. αἱ περὶ Πύλον cum Laced. IV 16-23. πεντηκοντουτίδες cum eisdem V 18. 19. 20. 32, 5. ξυμμαχία V 23-26. 29, 2. πεντέτεις cum Pelopon. I 112, 1. τριακοντούτεις cum eisdem I 23, 4. 35, 1. 40, 2. 87, 6. 115, 1. 118, 3. II 2, 1. 7, 1. Laced. cum Boeotis V 39, 2 sq. cum Mantinensibus V 81, 1. cum Tissapherne VIII 18. 37. 58. Pausaniae I 67, 2. II 72. 1. III 68, 1. inter Siciliae civitates IV 65, 1. cf. ἐκεχειρία et ἐπισπονδαί. Ὀλυμπιακαί V 49, 1-4. Ἰσθμιάδες VIII 9, 1.
Στάγειρος oppidum Chalcidicae IV 88, 2. V 6, 2. 18, 5.
Στάγης ὕπαρχος Τισσαφέρνους VIII 16, 3.
στατὴρ III 70, 4. Δαρεικός VIII 28, 4. Φωκαΐτης IV 52, 2.
στέφανος χρυσοῦς IV 121, 1.
στῆλαι I 134, 4. V 18, 10. 23, 5. 47, 11. 56, 3. VI 55, 1 sq. ἀπὸ σημάτων I 93, 2.
Στησαγόρας Samius I 116, 3.
στοά in Piraeo aedificata VIII 90, 5.
στρατηγοὶ πέντε Argivorum V 59, 5. στρ. Atheniensium comitia convocant II 13, 1. IV 118, 4. αὐτοκράτορες VI 8, 2. 26, 1. 72, 5. στρατηγὸς τῶν κάτω VIII 5, 4.
Στρατόδημος Laced. II 67, 1.
Στρατονίκη Perdiccae soror II 101, 6.
Στράτος Acarnaniae urbs II 80, 8. 82. 102, 1 sq. Στράτιοι Chaones vincunt II 81. 82. 84, 5. eorum terra III 106, 2.
*Στρέψα Mygdoniae oppidum I 61, 4.
Στρογγύλη una ex Aeoli insulis III 88, 2.
Στροῖβος Leocratis pater I 105, 2.
Στρομβιχίδης Ἀθην. στρατηγός VIII 15, 1. 16, 1 sq. 17, 1. 3. 30. 62, 2. 63, 1. 79, 3. 5.
Στρόμβιχος Diotimi pater I 45, 2.
Στρόφακος Thessalus IV 78, 1.
Στρυμὼν ποταμός I 98, 1. 100, 3. II 96, 3. 97, 2. 99, 3 sq. 101, 3. IV 102, 1. 4. 103, 4. 108, 1. 6. V 7, 4. VII 9, 1.
Στυρῆς in Euboea VII 57, 4.
Στύφων Laced. IV 38, 1.
Σύβαρις fluvius agri Thurini VII 35, 1.
Σύβοτα νῆσοι prope Corcyram I 47, 1. 54, 1. Σ. τῆς Θεσπρωτίδος λιμὴν ἔρημος I 50, 3. 52, 1. 54, 1 sq. III 76.
Συκῆ prope Syracusas VI 98, 2.
Σύμαιθος ποταμὸς ἐν τῇ Λεοντίνῃ VI 65, 1.
Σύμη insula inter Rhodum et Cnidum VIII 41, 4. 42, 1. 5. 43, 1.
Συράκουσαι conditae VI 3, 2. seditionibus turbatae VI 38, 3. earum potestas VI 20, 2. magnitudo VI 37, 2. VII 28, 3. 58, 4. portus magnus VI 50, 4. 99, 1. 101, 1. 3. 102, 3. VII 2, 4. 3, 5. 4, 4. 22. 23, 2 sq. 25, 5. 36, 3. 5. 6. 52, 2. 56, 1. 59, 3. 62, 1. 69, 4. 70, 1 sq. portus minor VII 22, 1. νεώσοικοι VII 25, 5 sq. cf. 22, 1. λιθοτομίαι VII 86, 2. 87, 1. receptis Leontinis auctae V 4, 2 sq. Συρακοσία VI 52, 2. Συρακόσιοι cum Leontinis bellum gerunt III 86. pugnant cum Ath. et vincuntur IV 24 sq. copias contra Athen. instruunt VI 45. 63. proelium parant VI 6. congrediuntur cum Athen. et funduntur VI 70 sq. eos consolatur Hermocrates VI 72. urbem muniunt VI 75. legatos Camarinam mittunt ibid. Corinthum Spartamque VI 73. 88. Catanaeorum agrum populantur VI 75. praesidium contra Athen. parant VI 96. pugnant et superantur VI 97 sq. obsessi murum

Atheniensibus obiciunt V 99 sq. VII 4. de compositione cum Nicia agere coeperunt VI 103. rem navalem exornant contra Athen. VII 21. Athen. terra marique adoriuntur VII 22. mari superantur VII 23. naves in Italiam mittunt VII 25. eorum auxilia a Siculis caeduntur VII 32. iterum navale certamen parant VII 36. terra marique aggrediuntur Athen. VII 37. eosque superant VII 41. duo tropaea statuunt VII 45. ob insperatum successum animis eriguntur VII 46. ad Athen. invadendos rursus copias parant VII 50. eos discessu prohibere statuunt VII 51. proelio fundunt fugantque ibid. et 53. tropaeum erigunt VII 54. animis valde confirmantur VII 56. socii eorum et auxiliarii VII 57. in ultimum proelium se accingunt VII 65. dimicant VII 71 sq. et victoria potiuntur VII 72. Athen. discessuros quo strategemate deceperint VII 73. eos ab itinere prohibent VII 78. fugientes insecuntur VII 81. quomodo tractarint Athen. captivos VII 87. Peloponnesiis auxilia contra Athen. mittunt VIII 26. 105.

Σφακτηρία insula IV 8, 6 sqq. 13, 2. 24, 3. 30, 1 sq. 31, 1. 33, 1. 36, 2. 55, 3. 108, 7. V 14, 3. 15, 1. 24, 2. 75, 3. VII 86, 3.

Σωκράτης Ἀθ. στρατηγός II 23, 2.

Σωστρατίδης Sophoclis pater III 115, 5.

Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς I 128, 1. 133, 1. VII 19, 4.

τάλαντα χίλια ab Ath. seposita II 24, 1. VIII 15, 1. pondus II 13, 5. mensura IV 118, 5.

ταμιεῖον sociorum Ath. Deli collocant I 96, 2.

Ταμὼς Ἰωνίας ὕπαρχος VIII 31, 2. 87, 1. 3.

Τάναγρα τῆς Βοιωτίας I 108, 1. III 91, 3. 5. IV 91. 97, 1. VII 29, 2. *Ταναγραία* IV 76, 4. *Ταναγραῖοι* muris privati I 108, 3. victi III 91, 5. apud Delium pugnant IV 93, 4.

Τάνταλος Laced. IV 57, 3 sq.

Τάρας Italiae urbs VI 34, 4 sq. Ath. non recipit VI 44, 2. cf. VI 104, 2. VII 1, 1. VIII 91, 2.

Ταυλάντιοι Ἰλλυρικὸν ἔθνος I 24, 1.

Ταῦρος Laced. IV 119, 2.

ταφαί publicae Ath. II 34. 35, 1.

Τεγέα Arcadiae urbs frustra ad defectionem sollicitata V 32, 3 sq. iterum temptata V 62. a Laced. in fide retinetur V 64, 1 sqq. cf. 74, 1. 75, 1. 76, 1. 78. 82, 3. *Τεγεάτης* II 67, 1. *Τεγεᾶται* contra Mantinenses pugnant IV 134. cf. V 65, 4. Laced. socii V 32, 3. 40, 3. 57, 2. 67, 1. 71, 2. 73, 1. *Τεγεᾶτις* V 65, 4.

Τεισίας Ἀθ. στρατηγός V 84, 3.

Τεισίμαχος Tisiae pater V 84, 3.

τείχη μακρά Ath. I 69, 1. 89, 3. 90, 1. 91, 3. 93, 5. 107, 1. 4. 108, 3. II 13, 7. 17, 3. cf. VIII 90, 4 sq. Argivorum V 82, 5. 83, 2. Megarensium I 103, 4. IV 66, 4. 69, 4. 73, 4. 109, 1. cf. V 52, 2. *τεῖχος* Pelopon. ad Plataeas III 21. *ξύλινον* Plataeensium II 75, 4. cf. 76, 3.

Τείχιον Aetoliae oppidum III 96, 2.

Τειχιοῦσσα τῆς Μιλησίας VIII 26, 3. 28, 1.

Τελλίας dux Syracusanorum VI 103, 4.

Τέλλις Laced. V 19, 2. 24, 1. Brasidae pater II 25, 2. III 69, 1. IV 70, 1.

Τεμενίτης pars Syracusarum VI 75, 1. 100, 2. cf. 99, 3. *Τεμενῖτις ἄκρα* VII 3, 3.

τέμενος I 134, 1. III 70, 4. IV 116, 2. VI 54, 7. 99, 3.

Τένεδος insula III 28, 2. 35, 1. *Τενέδιοι* III 2, 3. VII 57, 5.

Τεριναῖος κόλπος VI 104, 2.

τεσσαρακοσταί Chiorum nummus VIII 101, 1.

τετρακόσιοι Ath. imperant VIII 67, 3. 68-73. 74, 1. 75, 2 sq. 77. 82, 1. 86, 1. 6. 9. 89, 1. 90-94. 97, 1.

τέττιγες χρυσαῖ I 6, 3.

Τευτίαπλος Ἠλεῖος III 29, 2. 30.

Τευτλοῦσσα νῆσος prope Halicarnassum VIII 42, 4.

Τέως Ioniae urbs VIII 16, 1. 19, 3. 20, 2. *Τήιοι* III 32, 1. VIII 16, 3. 19, 3. 20, 2.

Τημενίδαι ἐξ Ἄργους II 99, 3.
Τήνιοι insulani VII 57, 4. VIII 69, 3.
Τηρεύς II 29, 3.
Τήρης Odrysarum rex II 29. 67, 1. 95, 1.
Τηρίας Siciliae fluvius VI 50, 3. 94, 2.
Τιλαταῖοι Thraces II 96, 4.
Τιμαγόρας Κυζικηνός VIII 6, 1. 8, 1. 39, 1. Τ. Τεγεάτης II 67, 1.
Τιμάνθης Timanoris pater I 29, 2.
Τιμάνωρ dux Corinthiorum I 29, 2.
Τιμοκράτης Ath. V 19, 2. 24, 1. Aristotelis pater III 105, 3. Timoxeni pater II 33, 1. Τ. Laced. II 85, 1. 92, 3.
Τιμόξενος Corinthiorum dux II 33, 1.
Τισαμενός Trachinius III 92, 2.
Τίσανδρος ὁ Ἀποδωτός III 100, 1.
Τισσαφέρνης στρατηγὸς τῶν κάτω Laced. ad bellum impellit VIII 5, 5. 6, 1-4. 17, 4. pactiones cum eo factae VIII 18. 36, 2. 37. 57. 58. Pelopon. copiis adiuvat I 20, 2. 25, 2 sq. 28, 2 sq. 35, 2. stipendia quomodo solverit VIII 29. 45. 56, 3. 57. 83. classem Phoenicum parat VIII 46, 1. 59. 81, 3. 87, 3. Alcibiadis consilia VIII 45, 1. 46. 47. 50, 2. 52. 54, 2. 56, 2 sqq. 81. 82, 2 sq. 88. Pelopon. suspectus VIII 43, 2 sq. 78. 80, 1. 83. 87. 88. 99. castellum eius a Milesiis captum VIII 84, 4. 85, 2. 109, 1. eius legatio VIII 85, 2. Hermocrates ei adversatur VIII 29, 2. 45, 3. 85, 2. in Ioniam venit VIII 108, 3. cum Pelopon. in gratiam redire studet VIII 109, 1. eius ὕπαρχοι VIII 16, 3. 31, 2. 87, 1. 108, 4.
Τληπόλεμος dux Ath. I 117, 2.
Τολμαῖος Autoclis pater IV 53, 1. 119, 2. Tolmidae pater I 108, 5. 113, 1.
Τολμίδης Ἀθ. στρατηγός I 108, 5. 118, 1. Theaeneti pater III 20, 1.
Τόλοφος Ὀφιονεύς III 100, 1.
Τολοφώνιοι Locri III 101, 2.
Τομεύς prope Pylum IV 118, 4.
Τορύλαος Thessalus IV 78, 1.
Τορώνη ἡ Χαλκιδική ab Ath. deficit IV 110-117. 120, 3. 122, 2. 129, 1. 132, 3. capta V 2, 2-4. cf. 6, 1. Τορωναῖοι IV 110, 2. 111, 2. 113, 1. 114, 1. 3. V 2, 2. 18, 8.
Τραγία insula prope Samum I 116, 1.
Τραχίς III 100, 2. IV 78, 1. V 12, 1. 51, 1. Τραχίνιοι III 92, 2. 4.
Τρῆρες Thraces II 96, 4.
τριακόσιοι equites Laced. V 72, 4.
Τριβαλλοί Illyrici II 96, 4. IV 101, 5.
τριηράρχων δαπάναι VI 31, 3-6.
Τρινακρία olim Sicilia vocabatur VI 2, 2.
Τριόπιον ἄκρα τῆς Κνιδίας VIII 35, 2 sqq. 60, 3.
Τριποδίσκος κώμη τῆς Μεγαρίδος IV 70.
Τριταιῆς Locri III 101, 2.
Τροία I 8, 4. 11, 2. IV 120, 1. VI 2, 3. cf. I 12, 2. Τρῳάς I 131, 1. Τρῶες I 11, 1. VI 2, 3. Τρωικά I 3, 1. 3. 4. 12, 1. 4. 14, 1. II 68, 3.
Τροιζήν Argolidis urbs ab Ath. reddita I 115, 1. IV 21, 3. cf. IV 45, 2. 118, 4. Τροιζήνιοι Corinthiorum socii I 27, 2. Laced. socii VIII 3, 2. Τροιζηνία γῆ IV 45, 2. Τροιζηνὶς γῆ II 56, 5.
τροπαῖα Acarnanum VIII 109. 112. Atheniensium I 63. 105. II 84. 92. IV 12. 14. 25. 38. 44. 72. 131. V 3. VI 70. 94. 98. 103. VII 5. 23. 34. 54. VIII 24. 25. 106. Boeotorum IV 97. Brasidae IV 124. V 10. Corcyraeorum I 30. 54. Corinthiorum I 54. VII 34. Mantinensium IV 134. Perdiccae IV 124. Pelopon. II 22. 92. VIII 42. 95. Sicyoniorum IV 101. Syracusanorum VII 24. 41. 45. 54. 72. Tegeatarum IV 134.
Τρώγιλος portus prope Syracusas VI 99, 1. VII 2, 5.
Τρώτιλος locus Siciliae VI 4, 1.
Τυδεύς Chius VIII 38, 3.
Τυνδάρεως I 9, 1.
τύραννοι I 13, 6. 126, 3. II 30, 1. VI 54, 6. 59, 4. VI 4, 2. 6. 59, 3. potentes erant in Sicilia I 14, 1. ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσι I 17. τυράννων κατάλυσις I 18, 1. Ath. II 15, 5. VIII 68, 4. Ath. semper eis inimici

VI 89, 4. τυραννίδες quando in Graecia extiterint I 13, 1.
Τυρσηνοί Athenas et Lemnum incolebant IV 109,4. Ath. adiuvant VII 53, 1. 54. 57, 11. Τυρσηνία VI 88, 6. 103, 2. Τυρσηνικὸς πόντος VII 58, 2. πέλαγος IV 24, 5.

Ὑαῖοι Locri III 101, 2.
Ὑακίνθια Laced. sollemnia V 23, 4. 41, 3.
Ὕβλα ἡ Γελεᾶτις VI 62, 5. 63, 2. Ὑβλαῖοι VI 94, 3. Μεγαρῆς οἱ Ὑβλαῖοι VI 4, 2.
Ὕβλων βασιλεὺς Σικελὸς VI 4, 1.
ὕδωρ ἄψαυστον IV 97, 3.
Ὕκκαρα πόλισμα Σικανικόν VI 62, 3 sq. ἀνδράποδα Ὑκκαρικά VII 13, 2.
Ὑλίας Italiae fluvius VII 35, 2.
Ὑλλαϊκὸς λιμήν Corcyraeorum III 72, 3. 81, 2.
ὕπαρχοι VIII 16, 3. 31, 2. 87, 1. 108, 4.
Ὑπέρβολος Ath. VIII 73, 3.
Ὑπερoχίδης Calliae pater VI 55, 1.
Ὑσιαὶ τῆς Ἀργείας V 83, 2. Boeotiae oppidum III 24, 2.
Ὑστάσπης Pissuthnae pater I 115, 4.

Φάγρης Thraciae oppidum II 99, 3.
Φαεινὶς sacerdos Argiva IV 133, 3.
Φαίακες I 25, 4.
Φαίαξ Ath. V 4. 5.
Φαίδιμος Laced. V 42, 1.
Φαίνιππος Ath. γραμματεύς IV 118, 11.
Φάκιον Thessaliae oppidum IV 78, 5.
Φαληρόνδε I 107, 1. Φαληρικὸν τεῖχος II 13, 7.
Φάλιος Corinthius I 24, 2.
Φάναι promontorium Chii VIII 24, 3.
Φανόμαχος Ἀθ. στρατηγός II 70, 1.
Φανοτεύς Phocensium urbs IV 89, 1. Φανοτίς IV 76, 3.
Φάραξ Styphonis pater IV 38, 1.
Φαρνάβαζος ὁ Φαρνάκου Laced. sibi conciliare studet VIII 6, 1. 8, 1. 39, 1 sq. 80, 2. 99. 109, 1. Abydus ad eum deficit VIII 62, 1. Clearchus ad eum missus VIII 80, 1. Φ. Pharnacis pater II 67, 1.
Φαρνάκης Artabazi pater I 129, 1. ὁ Φαρναβάζου II 67, 1. V 1. VIII 6, 1. 58, 1.
Φάρος Aegypti I 104, 1.
Φάρσαλος τῆς Θεσσαλίας I 111, 1. IV 78, 1. 5. Φαρσάλιος VIII 92, 8. Φαρσάλιοι II 22, 3.
Φάσηλις urbs Lyciae II 69, 1. VIII 88. 99. 108, 1.
Φειὰ τῆς Ἠλείας II 25, 3 sq. VII 31, 1.
Φεραῖοι Thessali II 22, 3.
Φθιῶται Thessali VIII 3, 1.
Φθιῶτις I 3, 2.
Φιλήμων Aminiadis pater II 67, 2.
Φίλιππος Laced. VIII 28, 5. 87, 6. 99. Φ. Macedo I 57, 2. 59, 2. 61, 4. II 95, 2 sq. 100, 3.
Φιλοκράτης Ath. dux V 116, 3.
Φιλοκτήτης I 10, 4.
Φιλοχαρίδας Laced. IV 119, 2. V 19, 2. 24, 1. 44, 3.
Φλιοῦς Peloponnesi urbs IV 133, 3. V 57, 2. 58, 1 sq. Φλιασία V 83, 3. 115, 1. VI 105, 3. Φλιάσιοι a Corinthiis pecuniam rogati I 27, 2. Laced. socii IV 70, 1. V 57, 2. 58, 4. 59, 3. 60, 3. ab Argivis victi V 59, 1. eos vincunt V 115, 1.
Φοίνικες VIII 87, 3. praedones I 8, 1. eorum ναυτικόν I 16. 100, 1. 110, 4. 112, 4. VIII 81, 3. partem Siciliae incolunt VI 2, 6. Φοινίκη II 69, 1. Φοίνισσαι νῆες I 116, 1. 3. VIII 46, 1. 5. 59. 78. 87, 1 sq. 88. 99. 108, 1. 109, 1. cf. 58, 5. Φοινικικαὶ πόλεις VI 46, 3.
Φοινικοῦς ὁ ὑπὸ τῷ Μίμαντι λιμήν VIII 34.
Φορμίων dux Ath. classis contra Samios missae I 117, 2. στρατηγὸς ad Potidaeam I 64, 2. 65, 3. II 29, 6. 58, 2. III 17, 2. in Acarnania II 68, 7. Naupacti II 69, 1. 80, 4. 81, 1. 83, 2. 85, 4. 86, 2. 88. 90, 1. 92, 7. 102, 1. 103, 1. eius oratio ad milites II 89. Asopii pater III 7, 1.
φόρος sociorum Ath. I 96. 99, 1. II 13, 3. V 18, 5. VII 28, 4. ab Ath. Aeginetis impositus I 108, 4. Cytheriis IV 57, 4. Seuthae penditur II 97, 3. a rege exactus VIII 5, 5. 6, 1. cf. 37, 2.
Φρύγια vicus Atticae II 22, 2.

φρυκτοί II 94, 1. III 22, 7 sq. 80, 2. VIII 102, 1.
Φρῦνις ἀνὴρ περίοικος VIII 6, 4.
Φρύνιχος Ἀθ. στρατηγός VIII 25, 1. 27, 1. 48, 4. pugnam navalem dissuadet VIII 27, 1-5. eius ingenium VIII 27, 5. Alcibiadi adversatur VIII 48, 4 sqq. eius proditio VIII 50. 51. imperio privatus VIII 54, 3. oligarchos adiuvat VIII 68, 3. 90, 1. legatus Lacedaemonem missus VIII 90 2. interfectus VIII 92, 2.
Φυλείδης Pythangeli pater II 2, 1.
φυλή Ath. II 34, 3. VII 69, 2. ὁπλιτῶν VI 98, 4. cf. 100, 1. VIII 92, 4. φυλαὶ τῶν Μεσσηνίων III 90, 2.
Φύρκος castellum Elidis V 49, 1.
Φύσκα parum nota Macedoniae urbs II 99, 5.
Φυτία Acarnaniae III 106, 2.
Φώκαια Ioniae urbs VIII 31, 3. Φωκαῆς Massiliam condunt I 13, 6. Φωκαῖς VIII 101, 2. Φωκαΐτης στατήρ IV 52, 2.
Φώκαιαι χωρίον Λεοντίνων V 4, 4.
Φωκεύς IV 89, 1. Φωκῆς Doriensibus bellum inferunt I 107, 2. Ath. socii I 111, 1. Laced. socii II 9, 2. V 64, 4. VIII 3, 2. Ath. amici III 95, 1. cf. IV 76, 3. Locris infensi III 101, 2. V 32, 2. in Sicilia VI 2, 3. Φωκίς I 108, 3. II 29, 3. IV 76, 3.
φωνή mixta VI 5, 1. Ath. VII 57, 2. 63, 3. cf. II 68, 5. 94, 5. 112, 4.
Φώτυος dux Chaonum II 80, 5.

Χαιρέας Ath. VIII 74. 86, 2.
Χαιρώνεια Boeotiae oppidum I 113, 1. IV 76, 3. 89, 2.
Χάλκη insula prope Rhodum VIII 41, 4. 44, 3. 55. 60, 3.
Χαλκιδεύς Laced. nauarchus VIII 6, 5. 8, 2. 11, 3. 12, 3. 14, 2. 15, 1. 16, 1. 17. 19, 2. 24, 1. 25, 2. 28, 1. 32, 2. 45, 1. foedus per eum cum rege factum VIII 18. 36, 2. 43, 3.
Χαλκιδῆς οἱ ἐπὶ Θρᾴκης VI 10, 5. cf. V 3, 4. eorum finitimi II 99, 3. eorum πρόξενος IV 78, 1. ab Ath. deficiunt et cum eis bellum gerunt I 57, 5. 58. 62, 3. 65, 2 sq. II 29, 6. 58. 79. 95. 101. Brasidam arcessunt et adiuvant IV 7. 79. 81, 1. 83, 3. 84. 103, 3. 123, 4. 124, 1. V 6, 4. cf. IV 114, 1. induciis adversantur V 21, 2. cum Argivis societatem ineunt V 31, 6. 80, 2. cf. 82, 1. inducias cum Ath. faciunt VI 7, 4.
Χαλκιδική I 65, 3. II 70, 4. 101, 4. IV 79, 1. 103, 1. Χαλκιδικὸς πόλεμος II 95, 2. ἵππος V 10, 9. Χαλκιδικόν IV 109, 4. cf. IV 110, 1. 123, 4. Χαλκιδῆς in Sicilia VI 3. 4. 5. 76, 2. Leontinorum et Ath. socii III 86. IV 61, 4. VI 6, 1. 44, 3. 76, 2. 79, 1. cf. IV 64, 3. τὸ Χαλκιδικόν IV 61, 2. Χαλκιδικαὶ πόλεις III 86, 2. cf. IV 25, 7.
Χαλκίοικος I 128, 2. 134, 1. 4.
Χαλκίς Euboeae urbs VI 4, 5. VII 29, 2. VIII 95, 6. eius in Sicilia coloniae VI 3. 4. 5. in Italia VI 4, 5. 44, 3. 79, 1. Χαλκιδῆς cum Eretriensibus bellum gerunt I 15, 3. colonias emittunt VI 3. Ath. subiecti VI 76, 2. 84, 3. VII 57, 4. Χαλκιδικὴ πόλις VI 4, 5. φωνή VI 5, 1. γένος IV 61, 4. νόμιμα VI 5, 1.
Χαλκὶς Κορινθίων πόλις I 108, 5. II 83, 3.
Χάονες Epirotae II 68, 9. 80, 1. 5. 81, 3-7.
Χάραδρος rivus prope Argos V 60, 6.
Χαρικλῆς dux Ath. VII 20, 1. 3. 26, 1. 3.
Χαρμῖνος Ἀθ. στρατηγός VIII 30, 1. 41, 3. 42, 2. 73, 3.
Χαροιάδης Ἀθ. στρατηγός III 86, 1. 90, 2.
Χάρυβδις IV 24, 5.
Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος I 30, 3. 46, 3. 48, 1.
χεὶρ σιδηρᾶ IV 25, 4. VII 62, 3. 65, 1 sq.
Χερσόνησος Corinthia IV 42, 2. 43, 2. Thracia I 11, 1. VIII 62, 2. 99, 2. 102, 1. 104, 1. Methana IV 45, 2. Thapsus VI 97, 1.
Χίονις Laced. V 19, 2. 24, 1.
Χίος insula I 116, 1. III 104, 5. VIII 24, 2. 62, 2. Laced. naves eo veniunt VIII 6, 2. 7, 1. 8, 2. 10, 2. 16, 1. 17, 1. 20, 1. 28, 5. 31, 1. 32, 1. 33, 4. 55, 2. 63, 2. 99. 100, 2. cf. 60, 2 sq. Ath. eodem naves mittunt VIII 15, 2. 30. 33, 2. 38, 2. 79, 3.

Χῖοι Ath. socii *αὐτόνομοι* I 19. III 10, 5. VI 85, 2. VII 57, 4. cf. I 116, 2. 117, 2. II 9, 4. 56, 2. IV 13, 2. 129, 2. V 84, 1. VI 31, 2. 43. VII 20, 2. VIII 10, 3. 15, 2. beati et modesti VIII 24, 4. opulenti VIII 40, 2. 45, 4. eorum urbs VIII 34. deficiunt VIII 5, 4. 6, 3 sqq. 9, 2 sq. 10, 1. 14, 1 sq. 17. 19. 22. victi VIII 23. 24. iterum defectionem moliti ab Ath. oppugnantur VIII 32. 33. 38. 40. 41. 55. 56. 61. *θαλασσοκράτορες* VIII 63, 1. *Χῖαι τεσσαρακοσταί* VIII 101, 1. *Χίων ἄνδρες* III 32, 3.
χοῖνιξ IV 16, 1.
Χοιράδες νῆσοι Ἰαπυγίας VII 33, 4.
χορηγίαι VI 16, 3.
Χρόμων ὁ Μεσσήνιος III 98, 1.
χρυσίον ἄσημον II 13, 4. *τὰ περικείμενα χρ. τῆς θεοῦ* II 13, 5.
Χρύσιππος Pelopis filius I 9, 2.
Χρυσίς sacerdos Argiva II 2, 1. IV 133, 2.
Χρῦσις Eumachi pater II 33, 1.
Ψαμμήτιχος βασιλεὺς Λιβύων I 104, 1.
ψηφίσματα Argivorum V 28, 1. Argivorum et sociorum V 62, 1. 80, 1. Ath. I 44, 1. 139, 1. 145. II 14, 1. (cf. 13, 1.) 24, 1. III 36, 2. 49, 1. IV 29, 1. 118. 122, 6. V 46. VI 6, 3. 8, 2. 26, 1. 27, 2. 93, 4. VII 16, 1. VIII 15, 1. 21. 54, 2. 69, 1. 81, 1. 97. quando tali decreto opus sit VII 48, 3. 49, 2. Catinensium VI 51, 2. Corcyraeorum III 70, 2. Corinthiorum VI 88, 8. Laced. I 88. V 34, 1. 77. VIII 6, 4. Megarensium IV 74, 3. Peloponnesiorum I 40, 5. 125, 1. V 17, 2. quae rata habenda sint V 30, 1. Syracusanorum VI 37, 1.

Ὤκυτος Aeneae pater IV 119, 2.
Ὠρεός Euboeae urbs VIII 95, 7.
Ὠρωπός Atticae oppidum II 23, 3. III 91, 3. IV 96, 7 sq. VII 28, 1. VIII 95, 1-5. quantum distet ab Eretria VIII 95, 3. a Boeotis capta VIII 60, 1. *Ὠρωπία* IV 91. 99. *Ὠρώπιοι* II 23, 3.

